

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

3-4

březen – duben

2016

36. ročník

- Rozhovor s P. Jiřím Šindelářem CSsR
- Příloha: Čtení na jaro

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger Straže 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 11. 04. 2016 v 19:30

Tři bratři (hudební pohádkový film, Česko / Dánsko, 2014, 90 min., anglické titulky)

Režie: Jan Svěrák; scénář: Zdeněk Svěrák; kamera: Vladimír Smutný; hudba: Michal Novinski, Jaroslav Uhlíř

Hrají: Vojtěch Dyk, Tomáš Klus, Zdeněk Piškula, Sabina Rojková, Kateřina Kosová, Oldřich Kaiser, Gabriela Míčová, Jiří Lábus, Zdeněk Svěrák, Zuzana Norisová, David Matásek, Lucie Maria Štouračová, Ivana Chýlková, Alena Doláková, Kamil Halbich, Jan Holík, Jitka Čvančarová, Miroslav Táborský, Bolek Polívka, Oldřich Vlach, Miroslav Vladyka

Filmová adaptace dětských minioper Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka, které vznikly v rámci televizního pořadu *Hodina zpěvu* a dostaly se do repertoáru řady dětských sborů. Film je promítán u příležitosti osmdesátých narozenin Zdeňka Svěráka (český dramatik, scénárista, herec a autor písňových textů).

Tři bratři (Vojtěch Dyk, Tomáš Klus, Zdeněk Piškula) se vydávají do světa na zkušenou, aby si našli nevěsty a rodiče jim mohli předat hospodářství. Sourozenci při svém putování jako kouzlem vstupují do slavných pohádek, ve kterých je čeká mnoho nástrah, nečekaných příhod a možná také láska... Filmová pohádka *Tři bratři* nabízí spoustu dobrodružství, překvapivých situací, ale také laskavého humoru.

Pondělí 09. 05. 2016 v 19:30

Noc na Karlštejně (filmový muzikál, Československo, 1973, 83 min.)

Režie: Zdeněk Podskalský; scénář: na motivy divadelní hry Jaroslava Vrchlického; kamera: Jaroslav Kučera; hudba: Karel Svoboda

Hrají: Karel Höger, Jana Brejchová, Vlastimil Brodský, Jaroslav Marvan, Miloš Kopecký, Waldemar Matuška, Slávka Budínová, Daniela Kolářová, Jaromír Hanzlík, Pavel Bartoň, Karel Effa, Karel Hála, Jára Pospíšil, Viktor Sodoma, Petr Spálený, Karel Štědrý, Václav Štekl, Pavlína Filipovská, Jana Sedlmajerová, Hana Čížková, Stanislava Bartošová

Film je uváděn k sedmistému výročí narození Karla IV. (14. 5. 1316, Praha – 26. 11. 1378, Praha). Na hrad Karlštejn nesmí žádná žena! Přesto se zamilované Daniele Kolářové a neméně zamilované Janě Brejchové podaří přes přísný královský zákaz strávit na hradě jednu noc v přestrojení.

Řekl: „Láska má, já stůňu, svoji pýchu já jen hrál...“ Kdo by neznal ústřední melodii z hudebního filmu režiséra Zdeňka Podskalského! Vznikl podle stejnojmenné divadelní hry, kterou v roce 1884 napsal Jaroslav Vrchlický. Navštívíme dobu panování Karla IV., jenž dal zbudovat Karlštejn jako pevnost střežící korunovační klenoty a údajně zakázal, aby tam nocovaly ženy...

Pondělí 13. 06. 2016 v 19:30

Pojedeme k moři (film, Česko, 2014, 90 min., anglické titulky)

Režie a scénář: Jiří Mádľ (touto komedií debutuje na filmovém plátně jako režisér); kamera: Edita Kainrathová; hudba: René Rypar, Jordan Haj

Hrají: Petr Šimčák, Jan Maršál, Ondřej Vetchý, Lucie Trmíková, Jaroslava Pokorná, Anastásia Chocholatá, Michaela Majerníková, Ondřej Veselý, Zdeněk Bařinka, Miroslav Táborský, Lukáš Hrabák, Miloslav Šmídmajer, Roman Nevěčný

Jedenáctiletý Tomáš se chce stát filmařem, a když dostane k narozeninám kameru, rozhodne se natočit svůj první film – o své rodině a kamarádovi. Postupně tak poznáváme jeho tatínka, maminku, babičku, ale i kamaráda Harise, který mu pomáhá s natáčením. Kluci blbnou a užívají si natáčení, ale jen do chvíle, než zjistí, že kamera dokáže odhalit i věci, které jsou nepříjemné – například pravdu o jejich spolužačce, kterou Tomáš miluje, anebo že mu jeho táta lže!

Předběžné termíny promítání v roce 2016:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 12. 09., 10. 10., 07. 11., 12. 12.

Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy v **19:30**.

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA.

Na přední straně obálky: **Josef VYDRNÁK: Pravda oslobodzuje...**

Josef Vydárnák (nar. 27. 3. 1956, Trenčín, Slovensko) začal kreslený humor publikovat v roce 1983.

Na zadní straně obálky: **Josef SUDEK: Žert**, 1953, fotografie, Umělecko-průmyslové muzeum v Praze

Josef Sudek (17. 3. 1896, Kolín – 15. 9. 1976, Praha) – český fotograf, studoval fotografii na Státní grafické škole u K. Nováka. Aranžované fotografie vytvářel zprvu pro reklamní účely, ale později sám komponoval vlastní zátiší, která mají výrazný malířský charakter. Je možné dokonce hledat paralely s výtvarnými díly a umělci (Caravaggio, Navrátil) i metodami uměleckých směrů (surrealismus).

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

V březnu jste měli možnost zhlédnout Českým Ivm 2015 oceněný vynikající film **Kobry a užovky** režiséra Jana Prušinovského.

Na duben jsme pro Vás připravili hudební pohádkový film **Tři bratři**, filmovou adaptaci dětských miniooper Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka. Film je promítán u příležitosti osmdesátých narozenin Zdeňka Svěráka.

V květnu pokračujeme filmovým muzikálem **Noc na Karlštejně**, jímž si připomeneme sedmileté výročí narození Karla IV. (1316-1378).

První pololetí zakončíme filmem **Pojedeme k moři** – touto komedií debutoval na filmovém plátně herec Jiří Mádl jako režisér. Klubová pravidelná promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 hodin, výjimkou je pouze prosincová pohádka, rezervace není možná.

13. dubna v 18:30 Vás srdečně zveme do Českého centra ve Vídni na společný pořad **90+ Zdenka Hartmann Procházková**, slavnostní večer pořádaný u příležitosti 90. narozenin česko-rakouské herečky Zdenky Hartmann-Procházkové, moderuje ředitel ČcV Martin Krafl.

Neméně srdečně Vás zveme na tradiční Májový koncert Kulturního klubu, který je pořádán ve spolupráci s českým zastupitelským úřadem. Vystoupí na něm mužský pěvecký sbor **Láska opravdivá** z Brna se sbormistrem Janem Špačkem. Koncert se koná ve čtvrtek 19. května 2016 v 18:30 v Mramorovém sále českého velvyslanectví ve Vídni.

Nakonec mi ještě dovolu malý zamyšlení. Mezinárodní den žen, připadající každoročně na 8. března, je mezinárodně uznávaným svátkem stanoveným Organizací spojených národů k výročí stávkové newyorských švadlen v roce 1908. Okolo tohoto data denní tisk přináší různá všeobecná zpravodajství i statistické údaje týkající se žen. Z těchto statistických dat vyplývá, že ženy při stejné kvalifikaci a stejné funkci obdrží v Rakousku za stejnou práci méně peněz, a to až o 22,9 % než jejich mužský kolega, v České republice a na Slovensku je to o 22,1 % méně. Nebo že v letošním roce zakončí studium na rakouských vysokých školách více studentek než studentů, což by v budoucnosti mohlo znamenat více šancí pro ženy ve vedoucích postaveních. Přejme jim to!

Přeji Vám hezké posezení nad stránkami Klubu!

Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2, 4
Editorial, obsah, impressum	3
Kalendář: duben – červen 2016	5
Církevní kalendář	7
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	31
Zajímavosti	35
Ekonomika	42
Správy zo Slovenska	52
Sokol & sport	57
Úvahy a postřehy	61
Z české a slovenské Vídně a okolí	63
Oznámení	73
Informace & inzerce	88
Příloha: Čtení na jaro	I-IV

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Hersteller: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelík,

Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, dr. Martin Franc, P. dr. Jan Horák, Ludvík Kavín,

Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Andrea Ozábalová,

dr. Kweta Ozábalová, Vladimír Stejskal, Nela Štěrbová, doc. JUDr. Marián Velický, CSc.,

ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

Srdečně Vás zveme
na slavnostní večer pořádaný u příležitosti 90. narozenin
česko-rakouské herečky Zdenky Hartmann-Procházkové

90+ Zdenka Hartmann Procházková

Moderuje: Martin Krafl

13. dubna 2016 v 18:30

České centrum ve Vídni

Herrengasse 17, 1010 Wien

Ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni

Česko-rakouská herečka Zdenka Procházková je „grande dame“ nejen českého herectví. Sedmnáct let byla členkou Městských divadel pražských, účinkovala v Národním divadle. Hrála v mnoha českých filmech, např. *Mrtvý mezi živými*, *Týden v tichém domě*, *Návrat domů*, *Daleká cesta*, *Mladá léta*, *Z mého života*, *Nezlob*, *Kristino, ...a pátý jezdec je Strach*, *Ztracená tvář*, *Měsíc s dýmkou*, *Jak napálit advokáta*, *Upír z Feratu*, *I ve smrti sami*, *Když chcípne pes*, *Žil jsem s cizinkou*, *Poslední cyklista*. Její zatím poslední filmovou rolí je stárnoucí herečka Lída Baarová, kterou mistrně ztělesňuje ve stejnojmenném filmu režiséra Filipa Renče, který měl nedávno premiéru.

Hrála samozřejmě také v celé řadě televizních seriálů jako *Nemocnice na kraji města*, *Návštěvníci*, *Strážce duší*, *Cukrárna*, *Gyml*, *Ulice*, *Ordinace v růžové zahradě* (2005, 2015), *Všechny moje lásky*. Působila jako konferenciérka v Laterně magie na světové výstavě Expo 58 v Bruselu.

Zdenka Procházková absolvovala stovky zájezdových představení, mezi neúspěšnější pařila hra *Drahý lhář* s partnerem Karlem Högerem, který byl také jejím prvním manželem, se kterým v roce 1965 hostovala v Renaissance Theater ve Vídni. V roce 1967 hrála hlavní roli v komedii *Julie, ty jsi kouzelná* v režii Oldřicha Nového, nejprve v Praze a pak v roce 1968 i ve Vídni.

V německém jazyce hrála v Kolíně nad Rýnem, Düsseldorfu, v Berlíně a Vídni.

Byla docentkou pro jevištní výslovnost na Divadelní akademii v Düsseldorfu, natáčela v Düsseldorfu filmy a televizní inscenace, režírovala ve Frankfurtu, Postupimi a ve Vídni. S vlastním představením monologů, *Guelmovým Jeanem a já*, získala první cenu na festivalu monodramat v Buenos Aires, česky si napsala monolog *Drahý Diego* o ruské milence slavného malíře Diega Rivery, který uváděla v divadle Kolowrat a Lyra Pragensis. Tuto hru měli možnost vidět i diváci ve Vídni. Věnuje se interpretaci pražské německé literatury, vzpomeňme jejího únorového vystoupení v Českém centru ve Vídni, kde v rámci vídeňského čtení představila osobu Karla Čapka a ukázky z jeho tvorby.

Za její dlouholetou a vytrvalou propagaci české kultury v zahraničí, především v německy mluvících zemích, ji Ministerstvo kultury České republiky vyznamenalo cenou Artis Bohemiae amicis (2002).

Zdenka Procházková je autorkou autobiografické knihy vzpomínek *Na jevišti mezi Prahou a Vídni*, knihy rozhovorů s přáteli a hereckými kolegy *Vášně, chutě, neřesti*, románu *Chutě na lásku* a společně s prof. dr. Zdeňkem Dienstbierem napsala knihu úvah, vzpomínek i rad *Ó, sladké stáří*.

Srdečně Vám zveme na tradiční
MÁJOVÝ KONCERT,
na němž vystoupí

Mužský pěvecký sbor Láska opravdivá z Brna

Sbormistr: Jan Špaček

Zazní: skladby Arnošta Förchtgotta Tovačovského, významného organizátora hudebního života Čechů ve Vídni,
Bedřicha Smetany, Josefa Bohuslava Foersterera, Leoše Janáčka

Čtvrtek 19. května 2016 v 18:30

Mramorový sál českého velvyslanectví, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a Velvyslanectví České republiky

Mužský pěvecký sbor Láska opravdivá založili v roce 2009 Jaroslav Černocký a Jan Špaček s cílem oživit kdysi bohatou a dnes skomírající tradici interpretace skladeb pro mužský sbor. Na Filozofické fakultě brněnské Masarykovy univerzity funguje těleso pod Ústavem hudební vědy a jeho členy jsou studenti brněnských vysokých škol. V současnosti má sbor okolo třiceti stálých členů. Repertoár se specializuje na pravoslavnou duchovní tvorbu, mj. na nápěvy z Podkarpatské Rusi, a na českou sborovou tvorbu 19. a 20. století, především Leoše Janáčka. *Láska opravdivá* je název jednoho z Janáčkových mužských sborů na lidový text a v názvu pěveckého tělesa má symbolizovat repertoárový soulad duchovní hudby a lidové písně.

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY

do 10. 04. *Koniec jednej možnosti. Zničenie multi-národnostného Československa 1937-1948. Vyhnaní a zostávajúci* (výstava a videoinštalácia)

Výstava zobrazuje obdobie neosocializmu v Československu a vyhnanie nemeckého obyvateľstva po 2. svetovej vojne. Životné príbehy, videorozhovory, ktoré vznikli v Rakúsku, v Česku a na Slovensku, dokumentujú spomienky na túto historickú udalosť až po súčasnosť. Výstavu je možné vidieť súčasne vo Viedni, v Prahe a v Bratislave.

Kurátor: Georg Traska.

Volkskundemuseum – Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien

V spolupráci s Volkskundemuseum. Viac informácií na www.volkskundemuseum.at

MAK – ÖSTERREICHISCHES MUSEUM FÜR ANGEWANDTE KUNST / GEGENWARTSKUNST

Stubenring 5, 1010 Wien

Tel.: +43 1 711 36-0, Fax: +43 1 713 10 26, office@MAK.at
<http://www.mak.at/besuchen/information>

do 05. 06. *Der private Josef Hoffmann: Wohnungswanderungen*

Im Gegensatz zu seinem Lehrer Otto Wagner (1841-1918), aber in erstaunlichem Gleichklang mit seinem Opponenten Adolf Loos (1870-1933) hat Josef Hoffmann (1870-1956) nie ein eigenes Haus für sich und seine Familie errichtet oder eingerichtet. Während Otto Wagner jede Stufe seiner Entwicklung hin zur „modernen Architektur“ in seiner Karriere mit der Neugestaltung einer eigenen Wohnung oder der Errichtung einer Villa begleitete (zwischen 1882 und 1918 bewohnte er nicht weniger als sieben Domizile, die er auch ausführlich fotografieren ließ und über die er publizierte), zeigt sich sein Schüler Josef Hoffmann sehr auf seine Privatsphäre bedacht. Abgesehen von seinem Elternhaus in Brtnice, dessen Neueinrichtung nach dem Tod der Eltern 1907 in der Zeitschrift *Das Interieur* 1911 in einem Beitrag dokumentiert wurde, kennen wir – durch veröffentlichte Fotos – Josef Hoffmanns Junggesellenwohnung in der Magdalenenstraße 12 (Das Interieur, 1900), die Wohnung in der Margaretengasse 5 (Hohe Warte, 1904-1905) und schließlich die Wohnung Neulinggasse 24 in Wien (Die moderne Wohnung und ihre Ausstattung, 1905). Von den Wohnungen Paulanergasse 12 und Salesianergasse 33 in Wien, die er ab 1924 und von den späten 1930er Jahren bis zu seinem Tod 1956 bewohnte, sind keine Innenaufnahmen bekannt.

Die zehnte Jahresausstellung *Der private Josef Hoffmann: „Wohnungswanderungen“* im Josef Hoffmann Museum bietet die Möglichkeit, sich auf eine „Wohnungswanderung“ im Sinne Adolf Loos' durch die Wohnensembles Josef Hoffmanns zu begeben. Es werden noch nie gezeigte Objekte aus dem Privatbesitz Josef Hoffmanns, die Inspiration, Hausrat und Sammelobjekt waren, mit zeitgenössischen Fotodokumenten, die Hoffmann bestellte und inszenierte oder als Erinnerungsfotos beiläufig selbst aufnahm, zusammengeführt.

In den Einrichtungen seiner Privatwohnungen erweist sich Hoffmann als Gestalter ohne Berührungängste. Die Wohnsituationen der Familie Hoffmann, die im privaten Fotoalbum festgehalten sind, das Ann Marie Hoffmann-Beerens (eine Schwiegertochter Hoffmanns) dem Josef Hoffmann Museum und der Gemeinde Brtnice als Geschenk überlassen hat, kontrastieren mit den – im Sinne eines Garniturdenkens – vollkommen durchgestalteten Apartments und Häusern für Josef Hoffmanns Auftraggeber. Intimes Wohnen versus repräsentatives Wohnen, ein Muster-, Stil- und Zeitmix versus Einheitlichkeit.

Josef Hoffmann Museum, Brtnice, Tschechische Republik

ALBERTINA

täglich 10 bis 18 Uhr, Mittwoch 10 bis 21 Uhr
Albertinaplatz 1, A-1010 Wien, tel. +43 1 534 83-0
http://www.albertina.at/information/oeffnungszeiten_preise

do 08. 05. *PROVOKE: Zwischen Protest und Performance – Fotografie in Japan 1960-1975*

do 10. 07. *Monet bis Picasso. Die Sammlung Batliner*

Die Albertina besitzt mit der Sammlung Batliner eine der bedeutendsten Kollektionen Europas zur Malerei der Klassischen Moderne. Die Sammlung bildet den Kernbestand der permanent eingerichteten Schausammlung: Vom französischen Impressionismus, Pointillismus und Fauvismus mit Werken von Monet, Renoir, Degas, Cézanne, Toulouse-Lautrec, Braque und Matisse über Meisterwerke der expressionistischen Künstlergruppen Die Brücke und Der blaue Reiter mit Gemälden von Kirchner, Kandinsky und Nolde bis hin zur russischen Avantgarde und zahlreichen Werken von Pablo Picasso präsentiert die Ausstellung alle bahnbrechenden Ideen der Moderne.

JÜDISCHES MUSEUM

do 08. 05. *Wiesenthal in Wien*

Simon Wiesenthal (1908-2005) hat wie kaum ein anderer die Aufarbeitung der Nazi-Vergangenheit und damit ein wichtiges, lange ausgeblendetes Kapitel der Nachkriegsgeschichte Österreichs geprägt. Wien wurde für den in Galizien geborenen Holocaust-Überlebenden zum Angelpunkt eines unermüdlichen Einsatzes auf der Suche nach Gerechtigkeit. Mit seiner langjährigen Forderung nach einem Mahnmal für die in der Schoa ermordeten Jüdinnen und Juden setzte sich Wiesenthal in den 1990er Jahren durch und veränderte damit auch das Erscheinungsbild seiner neuen Heimatstadt. Das Museum Judenplatz ist für diese Schau kein zufällig gewählter Ort. Hier befinden sich die Erinnerungen an die erste Wiener jüdische Gemeinde und hier steht das von ihm durchgesetzte Mahnmal an die Holocaust-Opfer.

So – Do 10:00-18:00, Fr 10:00-14:00, Sa Geschlossen

JEDNOTLIVÉ AKCE

08. a 11. 04. *Leoš Janáček: Das schlaue Füchslein (Příhody lišky Bystroušky)*

Dirigent: Tomáš Netopil, Regie: Otto Schenk
Wiener Staatsoper GmbH
Opernring 2, 1010 Wien, Tel. (+43/1) 514 44 / 2250, 7880

09. 04. 19:00 *divadlo My Fair Lady*

Divadelní sál školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3
Vlastenecká omladina

10. 04. 16:00 *Detské divadelné predstavenie O zvedavom sloníkovi*

(Bábkové predstavenie pre deti v podaní divadla HAPPY, Olga Hoffmannová z Bratislavy. / Kindertheatervorstellung des Theaters HAPPY, Olga Hoffmannová aus Bratislava)

Milá a poučná rozprávka podľa poviedky R. Kiplinga *Prečo má slon chobot* v krásnom bábkovom prevedení pani Olgy Hoffmannovej vám určite spríjemní nedelňé májové popoludnie.

SOVA, Otto-Bauer Gasse 23/11, A-1060 Wien

Vstupné: dobrovoľný príspevok

10., 14., 17. a 20. 04. Leoš Janáček: *Jenůfa*
Wiener Staatsoper GmbH, Opernring 2, 1010 Wien

11. 04. 19:30 hudební pohádkový film *Tři bratři* (Česko / Dánsko, 2014, 90 min., angl. titulky)
Jedná se o filmovou adaptaci dětských minioper Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka, které vznikly v rámci televizního pořadu *Hodina zpěvu* a dostaly se do repertoáru řady dětských sborů. Film je promítán u příležitosti osmdesátých narozenin Zdeňka Svěráka.
Režie: Jan Svěrák; scénář: Zdeněk Svěrák; kamera: Vladimír Smutný; hudba: Michal Novinski, Jaroslav Uhlíř.
Kinosál českého velvyslanectví, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

13. 04. 18:30 90+ Zdenka Hartmann-Procházková
Slavnostní večer pořádaný u příležitosti 90. narozenin česko-rakouské herečky Zdenky Hartmann-Procházkové. Moderuje Martin Krafl.
České centrum ve Vídni, Herrengasse 17, 1010 Wien
KK, ČcV

13. 04. 19:30 Janoska Ensemble
Mozart-Saal, Wiener Staatsoper GmbH, Opernring 2, 1010 Wien

16. 04. Opály zo Slovenska v Naturhistorisches Museum Wien
Prehliadka s výkladom v slovenskom jazyku.
Okrem opálu Harlekýn, považovaného za najväčší nájdený kus na svete, vydolovaného v bani Dubník na východnom Slovensku, si ukážeme ďalšie nerasty z Banskej Štiavnice, Španej doliny a iných baníckych lokalít a pozrieme si maľby slovenskej prírody, ktoré sú vystavené v priestoroch mineralogickej zbierky múzea. Sprevádza certifikovaná sprievodkyňa Jana Gregor-Rogler.
RSKS – Rakúsko-slovenský kultúrny spolok

19. 04. 19:30 Orgelabend – Iveta Apkalna
Program: mj. Leoš Janáček: *Postludium (Missa Glagol'skaja)*
Wiener Staatsoper GmbH, Opernring 2, 1010 Wien

24. 04. 19:00 Divadelné predstavenie *Skok z výšky*
Divadlo Andreja Bagara v Nitre
Netradičná show jednej herečky Evy Pavlíkovej
Freie Bühne, Wiedner Hauptstrasse 60, 1040 Wien
RSKS – Rakúsko-slovenský kultúrny spolok

24. 04. W. A. Mozart: *Don Giovanni*
Dirigent: Sascha Goetzel, Don Giovanni: Adam Plachetka
Wiener Staatsoper GmbH, Opernring 2, 1010 Wien

30. 04. 15:00 Valná hromada Sokola Vídeň III/XI
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Vídeň

09. 05. 19:30 filmový muzikál *Noc na Karlštejně* (Československo, 1973, 83 min.)
K sedmistému výročí narození císaře a krále Karla IV. Režie: Zdeněk Podskalský st.; scénář: Jaroslav Vrchlický (divadelní hra); kamera: Jaroslav Kučera; hudba: Karel Svoboda. „Řekl: Lásko má, já stůňu, svoji pýchu já jen hrál...“

Kinosál českého velvyslanectví, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

19. 05. 18:30 tradiční Májový koncert – Mužský pěvecký sbor *Láska opravdivá z Brna* (sbormistr: Jan ŠPAČEK)
Mramorový sál českého velvyslanectví
Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien
KK a ZÚ

31. 05. 18:00 39. valná hromada Menšinové rady
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

03. 06. 19:30 Antonín Dvořák: *Die Geisterbraut (Svatební košile)*
Podle K. J. Erbena, ORF Radio-Symphonieorchester Wien, Wiener Singkademie, Simona Šturová, Pavol Breslák, Adam Plachetka
Grosser Saal, Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien

04. 06. 17:00 Přemysl JANÝR: *Češi a jejich dějiny* (přednáška)
Akademický spolok a České srdce
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Vídeň

04. 06. 19:30 Lukáš Vondráček (klavír): *Wachgekuesst!*
Kristallsaal des Rothschildschlosses, Schlossweg 2
3340 Waidhofen/Ybbs, www.oeticket.com
Tel.: 01 96096 nebo 07442 511 255

3.-11. 07. Letný jazykový tábor pre deti od 6 rokov vo Vysokých Tatrách v Tatranskej Lesnej v detskom rekreačnom zariadení *Detský raj*
Podmienky účasti: vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA na rok 2016. Deti sa môžu tešiť na nasledovný program: turistika, šport, kultúrny program, slovenská vlastiveda, vyučovanie slovenčiny hrovou formou.
Závazné prihlášky **do 5. 6. 2016** mailom na: elena.mandik@utanet.at.

Uviest treba: meno, dátum narodenia, číslo pasu dieťaťa, adresu, telefónny a mailový kontakt a zaplatiť poplatok 135,- € na konto SOVA:
IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW
s poznámkou „Letný tábor“
V cene tábora je zahrnutá doprava, ubytovanie, celodenná strava, športový, poznávací a kultúrny program.

INFORMACE:

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně každou středu v 15:00 v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien
Jednota sv. Metoděje

HRAVÁ SLOVENČINA PRE DETI

Hravé vyučovanie slovenského jazyka pre škôlkárov a školákov pokračuje v novom semestri v termínoch:

predškoláci (3-7 rokov): 9. 4., 23. 4., 7. 5., 21. 5., 4. 6., 18. 6., vždy 10:00-12:00 hod.

školáci (7-10 rokov): 16. 4., 30. 4., 14. 5., 28. 5., 11. 6., 25. 6., vždy 9:30-11:00 hod.

školáci (od 10 rokov): 16. 4., 30. 4., 14. 5., 28. 5., 11. 6., 25. 6., vždy 11:00-12:30 hod.

Predpokladom účasti na kurzoch slovenčiny je platné členské v spolku SOVA 15€ za rok 2016 a kurzový poplatok.

Kontakt: Cecília Kersch – 0699/10 11 35 09

Elena Mandik – 0680/12 60 341

HRAVÉ SLOVENSKÉ POPOLUDNIA

13. 04. Objavujeme klavír a hudobné nástroje

27. 04. Perníkové srdiečka pre naše mamičky

11. 05. Hravá slovenská školička

25. 05. Zlatá brána otvorená

08. 06. Oslavujeme deň detí

22. 06. Hráme sa, cvičíme a tancujeme

o/um 16:00-18:00 hod./Uhr v spolku / im Verein SOVA

Predpokladom účasti je platné členské v spolku SOVA 15 € za rok 2016 a poplatok za materiál. Zmena programu vyhradená!

Kontakt: Ľubomíra Wimmer-Pastorková: 0650/7713051

Elena Repka: 0699/15003207

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:**ČESKÉ CENTRUM:**

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at,

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at,

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,

tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99,

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter

si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zasláné články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v 08:30

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v 10:00

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:

mše svatá druhou neděli v měsíci v 11:00

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v 18:00

Redemptorista z Tasovic

posílil řady redemptoristů ve Vídni. Sečtělí čtenáři již jistě vytušili, že se jedná o klášter a kostel Maria am Gestade v 1. vídeňském okrese, který pro spolubratry ve Vídni zajistil v roce 1820 sv. Klement Maria Hofbauer, rodák z moravských Tasovic, jenž se zasloužil také o uvedení bohoslužby v českém jazyce v tomto kostele. Host dnešního rozhovoru, P. Jiří Šindelář CSsR, sice do Vídně přišel rovněž z Tasovic, ale pochází z mnohem vzdálenějších krajů. Narodil se v Karlových Varech, rodina se později přestěhovala do místa nedaleko Plzně. Jeho životní cesta je jakoby potvrzením věty – člověk mění, Bůh mění. Během celého povídání však zůstala jedna skutečnost záhadou, a to jak může tento neuvěřitelně klidně působící kněz sjíždět divokou vodu v Alpách.

Kdo má nějaký vztah k českému elementu ve Vídni, a nemusí být věřící, ví, že ve dvou vídeňských kostelech probíhají bohoslužby v českém jazyce. Jedním z nich je kostel Maria am Gestade (kostel Panny Marie Na Nábřeží). Zcela novou záležitostí je, že při tomto kostele funguje duchovní služba pro české studenty, spolky, poutníky, turisty a další zájemce. Od kdy je tato duchovní služba uvedena v život?

P. J. Šindelář CSsR: Malinko bych upřesnil informace o bohoslužbách v českém jazyce ve Vídni. Konají se nejen zde v neděli a zasvěcené svátky, ale i v tzv. českém kostele na Rennwegu, kde slouží polští kněží z Kongregace Těšitelů. Následují dvě místa – jednu sobotu v měsíci večer pro mládež v Salesianu, kde slouží P. Jan Horák, a rovněž jednou v neděli dopoledne pro rodiče s dětmi, které se např. připravují na první svaté přijímání. Duchovní služba na Maria am Gestade speciálně pro české studenty začala oficiálně 1. července 2015. Obdržel jsem dekret od pana arcibiskupa Schönborna a tím jsem byl ustanoven jako duchovní pro tyto účely. Samozřejmě mám i jiné aktivity, anebo pomáhám v klášteře.

Všechny tyto duchovní služby zajišťuje Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele – redemptoristé, kteří o kostel pečují od roku 1820. V tomto směru jste však Vy, člen zmíněného řádu, hlavní osobou. Byl jste do Vídně vyslán řádem redemptoristů v ČR, anebo povolán vídeňskými redemptoristy?

P. J. Šindelář CSsR: Jako kněz jsem působil na různých místech v České republice, naposledy v Tasovicích u Znojma, rodišti sv. Klementa Maria Hofbauera. Přicházel jsem zde do kontaktu s českými poutníky i rakouskými turisty, ale i se spolubratry re-

demptoristy z Rakouska. Jezdil jsem na kurzy němčiny, které právě rakouští spolubratři organizovali. Jednou jsem požádal českou provincii redemptoristů o změnu působiště a žádal o přijetí v Rakousku, a to tehdejšího provinciála. Byl jím P. Lorenz Voith CSsR, který rozhodl, že budu zde ve Vídni a budu se starat o českou komunitu.

Začlenit se do nějakého církevního řádu je už jistá nadstavba. Mnohem důležitější bod je rozhodnutí stát se knězem. Člověk se rozhodne být lékařem, učitelem, inženýrem, ale ke kněžství je povolán. Jak probíhala tato skutečnost ve Vašem případě?

P. J. Šindelář CSsR: Původním vzděláním jsem geometr, absolvoval jsem obor geodézie a kartografie na ČVUT (České vysoké učení technické) v Praze, poté jsem také tři roky v tomto oboru pracoval. Teprve potom jsem se rozhodl pro studium teologie a následně pro vstup do Kongregace redemptoristů. Vyrostl jsem v rodině takřkajíc ateistické, to, co znamená víra, jsem poznal až během svých vysokoškolských studií v Praze, kdy jsem se seznámil se dvěma věřícími kolegy. Začal jsem hledat odpovědi na to, co nám bylo o křesťanství a víře sdělováno na všech stupních škol a co jsem slyšel od svých věřících kolegů. Během těchto pěti let jsem měl čas poznat velmi dobře křesťanství, křesťany, Evangelium, Desatero, což mne hluboce ovlivnilo a vlastně nasměrovalo můj další život. Prvním krokem byl můj křest na konci studia, bylo mi tehdy dvacet tři let.

Kdy jste vstoupil do Kongregace redemptoristů a proč jste si vybral právě tento církevní řád?

P. J. Šindelář CSsR: Do Kongregace redemptoristů, do tzv. noviciátu (období pro skládání řeholních slibů),

jsem vstoupil asi v roce 1995, následující rok jsem započal jako člen této kongregace svá teologická studia v Polsku, zde jsem také dělal doktorát z teologie. A proč jsem si vybral řád redemptoristů? Redemptoristé v ČR sídlí na Svaté Hoře u Příbrami a já jsem bydlel asi 50 km odtud, jako poutník jsem s naší farností na Svatou Horu jezdil. Jeden můj kamarád vstoupil právě k redemptoristům na Svaté hoře, takže jsem se jeho prostřednictvím o řádu dozvěděl více.

Zakladatel řádu redemptoristů (r. 1732) je Ital sv. Alfons Maria Liiguori. Pobýval jste studijně také v Itálii?

P. J. Šindelář CSsR: Studijně jsem v Itálii nebyl, navštívil jsem tuto zemi několikrát na různých poutích. Moje poslední je z února tohoto roku, kdy jsem ve Svatém roce milosrdenství vykonal pouť do Říma. Bydlel jsem v našem klášteře, viděl jsem tam studenty, kteří studují morální teologii nebo jiné teologické disciplíny, setkal jsem se tam se starými známými, poznal nové lidi.

S Vaším uvedením do funkce duchovní služby pro českou komunitu ve Vídni se viditelně zvýšil počet přítomných, zejména mladých, na nedělní bohoslužbě. V čem spatřujete tento posun?

P. J. Šindelář CSsR: Myslím, že hlavní roli zde hraje právě ona skutečnost, že jsem zde pro věřící stále, tedy ne jen v čase nedělní či sváteční bohoslužby. Myslím, že posledním takovým duchovním správcem zde byl P. Dr. Josef Novotný, nebyl z řádu re-

demptoristů, ale z řádu křížovníků s červenou hvězdou, byl provinciálem v Karlskirche, jinak pověřen duchovní správou československých emigrantů. Po něm zde bohoslužbu v češtině sloužila celá řada kněží, které pro tyto účely zajišťovala paní prof. Dagmar Marešová. Jestliže nemají věřící stálou kontaktní osobu, je společenství nestálé. V každém případě je však tato práce v české komunitě jakousi misijní činností. Není možno jen čekat na příchod věřících na bohoslužby, proto se pohybují mezi studenty, českými spolky, při různých aktivitách tedy navazují kontakty s lidmi. Když mě oni takto poznají, mají více důvodů přijít na bohoslužbu právě do kostela Maria am Gestade, zajímat se o křesťanství, o víru. Nyní na Velikonoce připravují čtyři dospělé osoby ke křtu – jednoho studenta a tři ženy, které už mají mladší či starší děti.

Dík Vaší laskavosti se ještě mohl uskutečnit tento rozhovor, neboť po jeho skončení odjždíte na duchovní obnovu do ČR. To však není Váš první výjezd. Jste do ČR zván proto, že jste z ciziny, anebo že jste z řádu redemptoristů?

P. J. Šindelář CSsR: Působil jsem v ČR jako takový lidový misionář celkem dvanáct let. Objížděl jsem farnosti, poznal jsem asi dvě stě farností, v každé jsem zůstal asi týden a pomáhal při duchovní obnově. Proto mám hodně kontaktů s ČR, nejen s faráři, ale i farníky, takže jsem zván na tyto duchovní obnovy. Pokud mohu, snažím se vyhovět a vlastně působím opět jako misionář. Je to něco, k čemu jsem připraven a co přináší bohaté ovoce. To vše mohu podnikat, protože zde ve Vídni nejsem zaměstnán na plný úvazek, takže si mohu dovolit občas toto místo opustit. Samozřejmě zvu také lidi z těchto setkání v ČR do Vídně, do kostela, na výlet. Tyto kontakty jsou oboustranně prospěšné.

Kolik členů má řád redemptoristů ve Vídni? Kde je centrum redemptoristů v ČR? Jak to vypadá v Tasovicích, rodišti sv. Klementa Marii Hofbauera?

P. J. Šindelář CSsR: V klášteře Maria am Gestade je asi deset lidí, druhý klášter je v 17. okrese – Hernals, tam je asi pět spolubratří. Další spolubratři působí v jiných místech Rakouska, např. v Innsbrucku, Oberpullendorf, Eggenburgu. V minulém roce

se vídeňská provincie spojila s bavorskou – mnichovskou. V ČR je centrum v Příbrami na Svaté Hoře, situace je zde složitější, redemptoristé mají málo členů – asi třináct až patnáct členů. Tato provincie pražská, jak se nazývá, by se měla spojit se slovenskými redemptoristy. V Tasovicích je klášter, který v současné době slouží farníkům jako místo pro setkávání. V areálu je i kostel Klementa Maria Hofbauera, který byl vybudován ve třicátých letech minulého století na místě, kde stával rodný domek světce.

Při nedělní bohoslužbě nejen mluvíte, ale i zpíváte, což není vždy u kněží pravidlem, ačkoliv všichni prošli v semináři i takovým školením. Máte hlubší vztah k hudbě?

P. J. Šindelář CSsR: Nemám vlastně žádné hudební vzdělání, ale myslím si, že mám tak trochu hudební sluch. Rád zpívám a tímto způsobem, např. zpěv žalmů, se snažím bohoslužbu obohatit. Někdy si také v Klubu Klemens Maria Hofbauer zazpíváme lidové písničky anebo ty, které se zpívají v kostele. Lidově se říká, že kdo zpívá, ten se dvakrát modlí.

Měl jste možnost poznat, jestli se metodicky liší výuka náboženství v Rakousku a ČR?

P. J. Šindelář CSsR: Ne, nevyučoval jsem náboženství v ČR, ani zde jsem se k tomu nedostal. Myslím si, že je to dosti podobné.

I když je Váš každý den naplněn různými činnostmi, potřebujete i Vy, právě proto, abyste mohl vše zvládnout, čas pro sebe, pro svůj odpočinek. V čem ho nacházíte?

P. J. Šindelář CSsR: Pro mne je dobrým odpočinkem sport, který dělám odmalička. Chodím rád plavat do městských bazénů, jezdím na kole po zdejších cyklostezkách – je to úžasné podél Dunaje anebo jinde ve městě. Věnuji se turistice, chodím běhat. O prázdninách si rád vyrazím s mládeží na vodu, do přírody pod stan.

Jste ve Vídni ve své funkci na dobu určitou, neurčitou?

P. J. Šindelář CSsR: Jsem zde na dobu neurčitou. Záleží na mých představech, zda-li mě zde budou dále potřebovat, nebo budou chtít, abych se věnoval jiné činnosti. Tohle nemám zcela ve svých rukou. Mohu sice vyjádřit své přání, že vidím smysl svého misijního působení mezi českými krajaney, avšak rozhodnutí je na představech.

Jako činorodý a přemýšlivý člověk máte jistě v hlavě řadu projektů, vizí, co byste chtěl v práci s českým společenstvím trochu posunout. Můžete něco v tomto smyslu prozradit?

P. J. Šindelář CSsR: Mým přáním bylo sjednotit českou věřící obec ve Vídni. Minulý rok jsme např. začali slavit společně Velikonoce v českém kostele na Rennwegu, letos to budeme opakovat. Myslím si, že jednou nebo dvakrát do roka bychom se měli všichni věřící setkat na jednom místě a ukázat tak naši jednotu. Snažil jsem se také dělat duchovní obnovu pro krajaney, částečně to probíhalo na Maria am Gestade, částečně na Rennwegu a v Klubu Klemens Maria Hofbauer.

Vydává řád redemptoristů v ČR svoji tiskovinu?

P. J. Šindelář CSsR: Ano, je to časopis *Svatá Hora*, vedle různých misijních zpráv se tematicky věnuje převážně poutnímu místu Svata Hora.

Důležitou úlohu hraje v českém společenství ve Vídni Klub Klemens Maria Hofbauer, který pod názvem Katolický klub založil P. Dr. Josef Novotný.

P. J. Šindelář CSsR: Ano. Klub si prožil několik těžkých období, dodnes má určitou neoficiální členskou základnu – je to volné sdružení, které nemá pevné stanovy a členskou základnu. Je to otevřené křesťanské společenství, které nabízí prostor pro setkání českým nebo slovenským krajanům, a to v neděli po mši svaté, anebo v pátek.

Ve kterém kostele, popř. kostelech ve Vídni jsou otevřeny v rámci Svátého roku smíření, který vyhlásil papež František (8. 12. 2015 – 20. 11. 2016) „Brány milosrdenství“?

P. J. Šindelář CSsR: Ve Vídni je to samozřejmě Stephansdom. Když ale poutníci chtějí putovat, většinou od-

jíždějí do Říma, kde jsou tyto Brány milosrdenství ve čtyřech hlavních papežských bazilikách – ve Vatikánu v bazilice sv. Petra, dále je to bazilika sv. Pavla za hradbami, sv. Jana v Lateránu a mariánská bazilika St. Maria Maggiore.

„Brány milosrdenství“ v České republice?

P. J. Šindelář CSsR: V Praze chrám sv. Víta, v Brně dóm Petrov (sv. Petra a Pavla), ve Znojmě kostel sv. Kříže, poutní místo Žarošice.

Čeká Vás v létě nějaká zvláštní dovolená?

P. J. Šindelář CSsR: Ještě jsem dovolenou neplánoval. Tradičně rád jez-

dím na vodu, na kánoe nebo na kajaku. Častokrát jsem jezdil s křesťanským sportovním klubem z Prahy na divokou vodu do Alp, do Rakouska. Anebo s mládeží na takovou vodáckou klasiku do jižních Čech na Vltavu. Takové podobné pobyty v přírodě si vždy zařídím, zatím jsem ale nic v tomto směru nepodnikl. Chtěl bych se také zúčastnit setkání mládeže, které bude letos o prázdninách v polském Krakově, pro to vše musím zajistit za sebe zástup, aby bohoslužby v kostele Maria am Gestade mohly probíhat i o prázdninách.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Český kubismus u Černé Matky Boží

Před třemi lety v domě U Černé Matky Boží v Praze skončilo svou existenci Muzeum českého kubismu. Na stejném místě v prosinci loňského roku otevřelo Uměleckoprůmyslové museum novou expozici.

Nová stálá expozice *Český kubismus* představuje ve dvou podlažích budovy průřez českým kubismem. K vidění je zde pestrá směs volného a užitého umění včetně nábytku, keramiky, lustrů a svítidel, kovových předmětů, ornamentálních tapetových vzorů, plakátů a grafiky. Expozice je soustředěna především na interiérovou tvorbu, ovšem největší a nejceněnější výstavní kousek je samotný dům U Černé Matky Boží. Vznikal ve stejné době jako další díla české kubistické architektury, ale v Praze je nejstarší a nejceněnější. Byl postaven roku 1912 na místě dvou barokních domů na Starém Městě, na nároží Celené ulice a Ovocného trhu. Protože se stavělo přímo v srdci historické Prahy, stavba byla přísně sledovaná. Pražský magistrát sice nechtěl architektka Josefa Gočára omezovat ve stylovém pojetí, ale požadoval na něm dokonalý soulad stavby s historickým prostředím. Model budoucího domu byl od ledna 1912 k vidění v Obecním domě a kolaudace proběhla ve stejném roce v říjnu. Kubistický styl se projevil v exteriéru i interiéru budovy i kavárny Grand Café Orient.

Ta ale již v následujícím desetiletí zanikla, údajně kvůli modernosti kubismu, a byla obnovena až po osmdesáti letech, v roce 2005.

Kubismus, původně směr ve francouzském malířství, našel zvláštní uplatnění v české architektuře a designu. Zlatý věk prožíval tento styl během několika let před první světovou válkou a několika let po ní. Uměleckoprůmyslové museum chce zachovat původní značku Muzea českého kubismu a nabídnout novou atraktivní expozici, která představí tvorbu českých umělců. K vidění jsou jednotlivé kusy nebo celé soubory nábytku, bytové doplňky, tapety, plakátová tvorba i knižní grafika. Pod vystavenými díly jsou podepsáni významní architekti a designéři, jako například Pavel Janák, Josef Gočár, Vlastislav Hofman, Josef Chochoła, Otakar Novotný, Antonín Procházka či František Kyselela, vybraná díla kubistického malířství a sochařství pocházejí od Emila Filly, Bohumila Kubišty, Josefa Čapka, Václava Špály a Otokara Kubína nebo sochaře Otto Gutfreunda. Je možné si prohlédnout také dobové fotografie a architektonické návrhy a zájemci mohou získat mapku s navrženou trasou po pražských kubistických památkách. V prvních jarních měsících letošního roku bude zahájen cyklus přednášek *Kapitoly z dějin kubismu* a chybět nebudou ani komentované prohlídky.

Pokud by měl někdo zájem objevovat památky kubismu na vlastní pěst, portál Kudy z nudy nabízí vlastní kubistickou procházku Prahou, která zahrnuje budovu bývalé Legiobanky, palác Adria či vily pod Vyšehradem. Ke kubismu se hlásí také další dva Gočárovovy domy v Tychonově ulici na Hradčanech, Učitelské domy v Bílkově ulici od Otokara Novotného či dům Diamant na rohu Lazarské a Spálené ulice. Kubistické prvky jsou patrné i na mostě, spojujícím pražské městské čtvrtě Holešovice a Libeň, anebo na kandelábru z umělého kamene s lucernou v rohu Jungmannova náměstí. Za vidění stojí také další Gočárovovy stavby mimo Prahu, zejména v Hradci Králové a v Lázních Bohdaneč.

(mk)

Nová Galerie Spektrum v Praze

Nová Galerie Spektrum byla otevřena ve Štěpánské ulici v Praze. Gallery Spectrum – Muzeum historických předmětů spojuje ve svých poměrně rozsáhlých výstavních prostorech umístěných v centru Prahy několik žánrů. Expozice jsou určeny především rodinám s dětmi, žákům a studentům škol, zahraničním a domácím turistům a dalším zájemcům.

Galerie vystavuje 1 200 originálů filmových plakátů ze čtyřicátých a padesátých let minulého století. Jedná se o zcela unikátní sbírku především ze „zlaté éry“ hollywoodského a evropského filmu, v nichž hráli největší světoví herci, mezi jinými M. Brando, J. Wayne, S. Loren, M. Dietrich, H. Fonda, A. Delon nebo J. Gabin a mnoho dalších. Zájemci si mohou pořídit kopii kteréhokoliv vystaveného plakátu, případně jej nažehlit na bílé tričko.

Zejména pro školy všech stupňů je určena expozice voskových figurín nejvýznamnějších politiků z doby druhé světové války. Sbírkou obsahuje historické voskové figuríny z padesátých a šedesátých let 20. století, jejichž podoba byla v té době tvořena ručně a ne dnešními moderními metodami. K vidění jsou vůdčí osobnosti válčících zemí druhé světové války: Roosevelt, Stalin a Churchill na straně spojenců a jejich nepřátelé Hitler, Göring a Mussolini. Jedna samostatná místnost je v galerii vyhrazena pro unikátní kolekci historických hracích a výherních automatů, které jsou více než čtyřicet let staré. Pro studenty a žáky škol jsou určeny texty věnované druhé světové válce na webu galerie.

Je zde také více než padesát automatů, jako jsou např. jednoruký bandita, také jedna z prvních elektronických rulet, kaskády, kovbojové s puškami, lední hokej apod. Na vybraných nevýherních automatech mohou především děti vyzkoušet, jak se na nich hrálo.

V podzemních prostorech je umístěn konspirační byt Che Guevary s originálním vybavením ze šedesátých let. Byt s exponáty je připomenutím komunistické éry, je jakýmsi muzeem komunismu v malém. Jsou zde také vysta-

veny raritní osobní materiály a fotografie týkající se života marxistického revolucionáře. V místnosti s dobovým nábytkem a originálními doplňky odpočívá na pohovce Che Guevara, který měl k Praze blízky vztah. Navštívil ji v roce 1960 a 1965. O rok později tady strávil několik měsíců po neúspěšné misi v Kongu. Místo svého pobytu často měnil a bydlel v Praze na více utajovaných místech, například v konspiračním bytě kubánských tajných služeb v Holešovicích nebo ve vile v Ládví.

Konspirační byt Che Guevary

Galerii Spektrum je možné navštívit každý den od 9:00 do 19:00 hodin.

(mk)

Slovanská epopej se po cestách do Národní galerie už nevrátí

Cyklus obrazů Alfonse Muchy *Slovanská epopej* bude ve Veletržním paláci v Praze k vidění do konce letošního roku. Po následném turné po asijských zemích se do výstavních prostor Národní galerie už nevrátí. Vedení Prahy hledá místo, kde plátna následně uloží. Možností je některý z historických paláců, které město vlastní, ale i diskutovaný návrat do Moravského Krumlova.

NAROZENINY

Filip Cenek (* 26. 3. 1976, Jeseník)

Absolvoval Fakultu výtvarných umění VUT v Brně, kde nyní učí v Kabinetu video předměty spojené s produkcí a recepcí pohyblivých obrazů, poté v Ateliéru intermédiu Václava Stratila. Spolupracoval s architektem a hudebníkem Ivanem Palackým. Je laureátem Ceny Josefa Hlávky. Spoluorganizuje brněnský festival *New New!* a je jedním z kurátorů sekce Theatre Optique karlovarského Fresh Film Fest. V roce 2006 spoluzaložil elektronickou skupinu Midi Lidi, v níž se společně s Janem Šrámkem a Magdalenou Hrubou podílel na její vizuální podobě (do léta 2010). Filip Cenek byl v roce 2011 finalistou Ceny Jindřicha Chalupického pro umělce do pětatřiceti let. Jako audiovizuální umělec je zastoupen ve Sbírce Národní galerie v Praze, Sbírce Marek a v několika zahraničních filmotékách. Občasně se prezentuje na výstavách současného umění a festivalech v ČR i v zahraničí (Centre Pompidou v Paříži, EMAF v Osnaabrücku, NIVAF v Naganu, Parker's Box v New Yorku,

Metrónom v Barceloně, TransFusion v Hamburku, SPOR v Aarhusu ad.).

Lotus3 a Solaris, 2003, DVD-video, 20 minut

Petr Lysáček (* 8. 2. 1961, Ostrava)

Petr Lysáček patří mezi významné české umělce, kteří nastupovali na výtvarnou scénu v devadesátých letech 20. století. Ve své práci využívá širokou škálu médií

(z nichž některá mísí dohromady): instalace, objekt, fotografie, malba, video, performance. Žije a pracuje v Praze a Ostravě. Je členem skupiny Pondělí (1989-1993), KOK, občanského sdružení MALAMUT, SCA (1999 – dosud), Předkapely Lozinski (+ J. Surůvka, J. Holuša), Národní divadlo revival bandu (+ Kamera Skura), skupiny František Lozinski o. p. s. (+ J. Surůvka, Fr. Kowolowski). Je organizátorem festivalu akčního umění Malamut Ostrava (1994-1999), Kabaretu Návrat mistrů zábavy. Studoval na pražské Střední uměleckoprůmyslové škole (1976-1980) a poté na Akademii výtvarných umění (prof. Jiří Ptáček, prof. Stanislav Kolíbal, 1987-1993). Je vedoucím ateliéru intermediačních forem na FU OU Ostrava.

Více informací na: www.lysacek.eu.

Petr Lysáček: *Výpomoc*, 2006 porcelán, přírodnina

Jiří Příhoda

Jiří Příhoda náleží ke generaci umělců, kteří na českou výtvarnou scénu vstupovali v prvních letech po přelomovém roce 1989. Vytváří prostorové instalace a intervence do architektury, je tvůrcem videoprojekcí, ve kterých postprodučně pracuje se známými hollywoodskými filmy. Patří k osobnostem se širokým kulturním přehledem a schopností oslovovat mezinárodní publikum.

V letech 1992-1997 vytvořil několik monumentálních prostorových instalací, které postupně ztrácely charakter sochařských objektů a stávaly se z nich emocionálně působivá prostředí inspirovaná filmem či možnostmi modelovat lidské vnímání. Samostatnou kapitolu Příhodovy tvorby představují místně specifické instalace, ve kterých reagoval na daný architektonický prostor a využívá jeho nejrůznější vlastnosti. Spolu s Brianem Enem vytvořil v roce 1998 zvukovo-prostorovou instalaci *Music for Prague* v pražské Nové síni, která divákům nabídla lákavý, i když přitom nedosažitelný prostor uprostřed výstavního sálu. Ve stejném roce přemodeloval interiér Galerie Václava Špály podle předem zvolených redukcí jejího půdorysu a vytvořil tak v Čechách ojedinělou konceptuální architekturu.

Od roku 1994 začal Jiří Příhoda pracovat s videoobrazem. Pracuje výhradně s cizími filmovými materiály, které různým způsobem manipuluje a promítá ve specifických, jím připravených prostorových situacích. Zabývá se grafickým designem a je autorem inovativních instalací skupinových a historických výstav. Mgr. Jiří Příhoda vede Ateliér intermediační tvorby II na pražské AVU.

Jan Kadlec (* 9. 3. 1976)

Jan Kadlec je vizuální umělec a filmový architekt (objekt, instalace, fotografie, video, film), je spolutvůrcem více než sedmdesáti reklam a mnoha filmů. Mimo to pořádá výstavy, má vlastní produkční firmu a vyučuje filmovou scénografií na pražské FAMU. S herečkou a modelkou Ester Geislerovou vychovává dvojčata. V roce 2000 vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze. Už o rok dříve působil jako kurátor galerijního sdružení Artlab, se kterým uspořádal několik výstav. Je také členem výtvarné skupiny Reality. Jako filmový architekt a designér pracoval i pro svého otce Jana. Vlastní produkční firmu založil Jan Kadlec společně s kolegou Tomášem Rotnáglem v roce 2008, vyučuje také na pražské AMU. Architektonicky ztvárnil Jan Kadlec například seriály *Soukromé pasti*, *To nevymyslíš* nebo *Ordinaci v růžové zahradě*. Své umění propůjčil i filmům *Expert*, *Ztracení* nebo *Krev zmizelého*.

Jan Kadlec: *Prase*, 2005, preparát, barevný polyester, hliník, dřevo, různé materiály (socha *Prase* je podle autora metaforickým obrazem světa politiky)

Zemřel autor večerníčkových postav Zdeněk Smetana

Po dlouhé nemoci zemřel 25. února 2016 animátor a výtvarník Zdeněk Smetana. Byl autorem řady známých postav z televizních Večerníčků, například Křemílka a Vocho-můrky, Rákosníčka, Malé čarodějnice nebo psíků Štaflíka a Špagetky. Smetana pracoval ve známém animačním studiu Bratři v triku, které založil Jiří Trnka. Přišel tam v roce 1946. Tvorbě pro děti se věnoval zejména v sedmdesátých a osmdesátých letech. Vytvořil také strašidlo Barbu-chu i další postavy z animovaného filmu *Kubula a Kuba Kubikula* podle pohádky Vladislava Vančury. Na Smetanových příbězích vyrostlo několik generací dětí.

„Zpočátku jsem tvořil díla pro dospělé publikum, které mě někdy poplácávalo po zádech. Ale větší cenu pro mě měl úsměv dětí, který byl tím nejujmavějším hodnocením toho, zda se mi něco povedlo,“ řekl nedávno výtvarník, podle kterého je na českých pohádkách nejhezčí jistota, že dobro zvítězí nad zlem. „Mám pocit, že na mých postavkách se dětem i dospělým líbí to, že to nejsou bombastičtí akční hrdinové.“ Studio Bratři v triku popsal Smetana slovy: „Byli jsme tam skutečně jako bratři, vůbec jsme si nekonkurovali ani si nezáviděli ocenění.“

VZPOMÍNKA

Ludvík Kohl (14. 4. 1746, Praha – 18. 6. 1821, Praha)
Ludvík Kohl byl český malíř, kreslíř, řezbář a mědirytec. Patřil ke generaci J. J. Q. Jahna „postižené josefinskými reformami“. Nebylo církevních lukrativních zakázek, a proto se v této době malíři orientovali na jiné žánry. Studoval na vídeňské Akademii výtvarného umění, od roku 1775 učil kreslení v Praze a měl značný vliv na výchovu nové generace malířů. Pro pedagogické účely vytvořil řadu předlokových listů. Jeho hlavní tvůrčí období spadá do přelomu 18. a 19. století, dvou zcela odlišných věků. Tak byla jeho díla ovlivněna ještě barokní malbou, rokokem a ve Vídni se jako akademik seznámil s klasicismem. Patřil k umělcům hlásícím se k osvícenství. Jeho klasicistní tvorba je považována za spojovací článek mezi vídeňským klasicismem a klasicismem importovaným do Čech Josefem Berglerem z Říma. Mezi jeho žáky patřila celá řada posléze známých umělců, např. portrétisté František Horčíčka a A. Machek.

Karel Liebscher (23. 2. 1851, Praha – 20. 4. 1906, Praha)
Karel Liebscher byl český malíř-krajinář a ilustrátor. Pro jeho tvorbu je typický výběr malebných scénérií, harmonie a úhlednost; krásu nalézá i ve zdánlivě prostých motivech a odlehklých koutech. Od roku 1883 studoval ve Vídni na škole prof. Lichtenfelsa, kde za rok obdržel Fügervu zlatou medaili. Na svých cestách po Čechách studoval partie se zvláštními krajinářskými půvaby a historickými památkami. S oblibou maloval šumavskou krajinu, pohledy na hrady a města. Vytvořil několik studií z pobřeží středozemního moře. Od roku 1882 vystavoval na pražských výstavách. Maloval fresky na schodiště městského muzea „Starý Vyšehrad“, „chrám sv. Mikuláše“, „Hradčany“. Vynikal především jako ilustrátor.

Karel Liebscher: *Kokořín* (80. léta 19. století), olej, lepenka

Jan Lauda (4. 4. 1896, Praha – 11. 3. 1959, Praha)
Začínal jako kamenický učeň v huti katedrály sv. Víta v Praze. Studoval sochařství na Uměleckoprůmyslové škole a na Akademii výtvarných umění v Praze. Na obou školách později působil jako profesor. Patřil k nejvýznamnějším představitelům sociálního civilismu v sochařství. Kromě sociálního žánru se věnoval také portrétní tvorbě, monumentálním reliéfům pro architekturu a plastikám zvířat.

Jan Lauda: *Myčka*, 1923, bronz

František Tichý (24. 3. 1896 – 7. 10. 1961)
František Tichý byl český malíř a grafik, významný představitel českého moderního umění. Absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze, byl členem Umělecké besedy. Stál vždy mimo skupinová hnutí. Byl bytostným romantikem, tvorbu rozvíjel v atmosféře dobového poetismu v námětech z cirkusového prostředí (*Vysoká škola I a II*), varietních divadel, kaváren, ulic a velkoměstských periferií (*Hlava clouna*). Jeho obrazy vynikají krajní úsporností malířské zkratky, kompoziční i barevnou citlivostí a mají tragický podtext.

Zdeněk Sklenář (15. 4. 1910, Leština u Zábřehu – 19. 4. 1986, Praha)
Zdeněk Sklenář byl významným malířem, grafikem, ilustrátorem a pedagogem. Jeho celoživotní dílo je zachováno v několika stech pracích, ať již ve volné tvorbě, ilustrovaných knihách či ve známkové produkci, zastoupených ve státních institucích a soukromých sbírkách. Navštěvoval Státní uměleckoprůmyslovou školu, ateliér prof. Arnošta Hofbauera a Z. Kratochvíla, podstatně byl ovlivněn surrealismem. Prostřednictvím výstav pořádaných Mánesem a Uměleckou besedou studoval i tehdejší moderní malbu evropského umění. Princip dvojího obrazu, který v moderním umění povýšil z obrazové hříčky a kuriozity zejména Salvador Dalí, Sklenář objevil v díle manýristického malíře Giuseppa Arcimbolda. Ten poznamenal Sklenářovu tvorbu na dlouhou dobu. Zdeněk Sklenář v roce 1955 navštívil Čínu a tam si uvědomil, že realita v Číně je pro obrazovost daleko mocnější než představy a snění. Ty měsíce, které tam strávil, mu proměnily jeho smysly a z toho vznikly obrovské obrazy, které jsou dnes součástí českého malířství 20. století.

Jiří Valenta: *Duch zabitého*, 1951, sádra, akronex, olej, písek, plátno

Jiří Valenta (6. 8. 1936, Praha – 11. 7. 1991, Kolín nad Rýnem)
Jiří Valenta je významný malíř českého informelu a protagonista tzv. Konfrontací z přelomu padesátých a šedesátých let. Byl vybrán mezi pět mladých malířů z východní Evropy, které u příležitosti IV. bienále v Paříži představila galerie Lambert. Po

opuštění Československa v roce 1968 navázal na svou dosavadní malířskou tvorbu, ale nepodařilo se mu napojit se na německou galerijní scénu. V roce 1975 přestává naprosto frustrován malovat a o několik málo let později začíná v tajnosti fotografovat, své práce ovšem nijak neprezentuje a nechává je coby barevné diapositivy. Ať už Valenta fotografuje cokoli, pařížské, španělské nebo italské zdi, fotografuje vždy s obdivem ke kráse materiálu, přírody, plochy či náhody a v neposlední řadě i zásahu člověka. V těchto

pracích je jako malíř zrovna tak rozpoznatelný, jako je fotograf originální.

11. 3. 1976 byla v Jiřském klášteře na Pražském hradě otevřena sbírka starého českého umění.

2. 4. 1981 byl v Praze otevřen Palác kultury, dnešní Kongresové centrum.

ARCHITEKTURA

Student ČVUT vyhrál mezinárodní soutěž mladých architektů

Student Fakulty architektury Českého vysokého učení technického v Praze Jakub Hoffmann vyhrál první ročník mezinárodní soutěže mladých architektů Inspireli Awards. V konkurenci 250 studentů z 45 univerzit v 25 zemích světa uspěl s projektem pro Muzeum finské architektury v Helsinkách. Soutěž byla určena architektům a designérům do 30 let. Všichni se prezentovali fotografiemi svých projektů a realizací na webových stránkách soutěže. Nejlepších padesát postoupilo do finále, kde o vítězích rozhodovala odborná porota, jejímž předsedou byl architekt, výtvarník a designér Bořek Šípek.

Vítěz pro Muzeum finské architektury navrhoval nové prostory pro pořádání besed, přednášek nebo výstav. Na projektu Hoffmann pracoval při pobytu na Aalto University v Helsinkách v rámci programu Erasmus. „Vítězství v soutěži je pro mě pocta, vážím si ho a je pro mě velkou motivací do další práce,“ uvedl. Na druhém místě v soutěži skončil Kuo Jao-fien z čínské univerzity Fo-šan, třetí byla Renata Horová z Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze.

Módní návrháři z UMPRUM vyhráli londýnskou přehlídku

Čeští módní návrháři z Vysoké školy uměleckoprůmyslové vyhráli hlavní cenu na londýnské přehlídce International Fashion Showcase. Česká expozice nese název *Last Fata Morgana* a je dílem sedmi studentů a čerstvých absolventů UMPRUM v čele s kurátorem Pavlem Ivančicem. Porota instalaci vybrala jednomyslně. Přehlídka je součástí každoročního Londýnského týdne módy (London Fashion Week), který patří mezi nejdůležitější svého druhu na světě. Česká republika byla vybrána z 24 zemí.

Zemřel výtvarník Bořek Šípek

Ve věku šestašedesáti let zemřel 13. února v Praze světoznámý český výtvarník, architekt a designér Bořek Šípek.

Šípek působil deset let během funkčních období Václava Havla jako hlavní architekt na Pražském hradě. Podílel se na obnově interiérů. Vytvořil například lustry nebo sklenice. Často pracoval právě se sklem, navrhoval i nábytek. Jedním z jeho výrazných počinů v poslední době byly Lavičky Václava Havla, které jsou instalovány po celém světě. V Tančícím domě v Praze je od loňského podzimu k vidění výstava,

na níž jsou dvě stovky jeho sklářských a designérských děl.

Architekt a výtvarník Bořek Šípek se narodil 14. června roku 1949. Jeho dětství bylo poznamenáno ztrátou rodičů. Oba zemřeli na rakovinu. Vychovával ho jeho strýc René Roubíček, sklářský mistr, který se stal Bořkovým poručíkem. Sklářství bylo oborem, který si na prahu dospělosti Bořek Šípek zvolil jako svůj obor. V roce 1968, po absolvování umělecké průmyslovky, odešel jako devatenáctiletý i se svojí sestrou do emigrace. Byl zcela bez prostředků, ale přesto se mu podařilo v Německu vystudovat architekturu a filozofii. Později přesídlil do Nizozemí. V Nizozemsku se Bořek Šípek oženil s anglickou tanečnicí Bambi Uden. Z manželství se narodili synové Milan a Dalibor. V pracovním životě byl velmi úspěšný – v roce 1979 získal v Delfách doktorát z architektury. V Amsterdamu založil svoje první studio. Navrhoval nejrůznější stavby i interiéry, např. v Paříži či v Tokiu. Podílel se např. na realizaci Muzea moderního umění v Den Boschi v Nizozemí, mezi jeho díla patří také pařížské butiky módního návrháře Karla Lagerfelda. V Tokiu pomohl realizovat obchodní dům Ginza. V německém Wolfsburgu to byl pro změnu pavilón automobilky Škoda.

Bořek Šípek

Do Čech se vrátil Bořek Šípek po sametové revoluci. Jeho blízkým přítelem byl Václav Havel, tehdejší prezident, díky němuž získal funkci hradního architekta, v níž působil od roku 1992 do roku 2002. Zapojil se i do dalších činností, v duchu své původní sklářské profese založil ve spolupráci s Petrem Novotným a Liborem Fafalou v Novém Boru slavnou sklářskou firmu Ajeto. Šípek byl milovníkem Thajska, tuto exotickou zemi pravidelně navštěvoval každý

rok a v jejím duchu provozoval restauraci na Starém Městě. Vařila se zde thajská kuchyně a Šípek byl samozřejmě také autorem jejího designu. Spolupracoval také s Českou televizí, pro niž navrhl cenu do soutěžního pořadu se zaměřením na historii *O korunu krále Karla*, který běžel na televizních obrazovkách v roce 2007. V září 2008 se Bořek Šípek podílel na instalování první výstavy českých umělců v čínském Pekingu. O měsíc později byla na pražské výstavě s názvem *Křehký* na Designbloku 2008 představe-

na Šípkova limitovaná kolekce nástěnného porcelánového svítidla. Bořek Šípek byl také vysokoškolským pedagogem, v devadesátých letech působil na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a v posledních letech byl děkanem a pedagogem na Technické univerzitě v Liberci.

Poslední životní partnerkou Bořka Šípka byla česká zpěvačka Leona Machálková, s níž měl syna Artura, který se narodil v roce 2003 v Thajsku.

(mk)

VZPOMÍNKA

Antonín Wiehl

Antonín Wiehl byl český architekt, stavitel, muzejní pracovník, konzervátor památkové péče a mecenáš. Náleží ke generaci Národního divadla a k vůdčím osobnostem novorenesance navazující na tradici české renesance 16. století. Na výzdobu svých domů povolával přední umělce tzv. generace Národního divadla – Alše, Ženíška, Myslbeka, Suchardu, Schnircha aj. Sám byl vynikajícím kreslířem a malířem a učitelem generace architektů, představované Polívkou, Balšánkem, Koulou, Stibralem, Kříženeckým, Zeyerem, Štechem aj.

Narodil se 26. dubna 1846 v Plasích. Studoval architekturu u prof. Zítka na pražské technice (1864-1868), poté

cestuje po Evropě. V letech 1871-1873 byl asistentem na české technice v Praze. Od roku 1873 pracoval jako samostatný architekt. Po jmenování stavebním radou byl v letech 1882-1894 členem Obecního zastupitelstva pražského. Stává se vyhledávaným pražským vlasteneckým architektem. Byl zvolen prvním předsedou českého Spolku inženýrů a architektů SIA. Od roku 1887 byl konzervátorem Ústřední komise pro zachování památek. Roku 1895 byl jmenován členem České akademie pro vědy, slovesnost a umění, v níž pracoval v uměleckých a archeologických komisích. Svůj dům na Václavském náměstí i značné jmění odkázal České akademii věd. Zemřel 4. listopadu 1910 v Praze.

VÝSTAVY

Výstavy k devadesátým narozeninám sochaře Olbrama Zoubka

Galerie Mona Lisa, Olomouc 1. 4. – konec dubna 2016

Galerie Josefa Matičky, Dům U Rytířů, Litomyšl

29. 4. – 26. 6. 2016

Galerie Konírna, zámecký park, Lipník nad Bečvou

2. 7. – 11. 9. 2016

Olbram Zoubek (* 21. 4. 1926) bude své výstavy sám instalovat a zúčastní se jejich zahájení. „Dělám sochy letící, vznášející se a beztlížné, se kterými rozehrávám trochu divadlo: každá v sobě nese určitou náladu, gesto nebo i neslyšitelný výkřik, jako by se spolu chtěly potkat a domluvit,“ tak popisuje své dílo sochař Olbram Zoubek. „Sochař se sice nechává inspirovat po celý život především antickými mýty a Pantheonem bohů, ale občas si odskočí i ke Keltům či národní mytologii.“

Ostravský Dům umění slaví letos 90. narozeniny

Když jej v roce 1926 slavnostně otevírali, dostal od svého duchovního otce, stavitele Františka Jurečka, dar ve formě 113 uměleckých děl, která vytvořila základ galerijních sbírek čítajících dnes na 20 tisíc děl. Dům umění je nepochybně nejen galerií, ale i zajímavou stavbou, která vznikla podle projektu Františka Fialy a Vladimíra Wallenfelse. Impulsem ke vzniku byl zájem milovníků umění, především

Františka Jurečka a Aloise Sprušila, kteří inspirováni podobným aktem v Praze, kdy vznikla Moderní galerie z popudu milovníků a sběratelů umění, chtěli něco podobného udělat v Ostravě.

Devadesáté narozeniny připomíná Dům umění stovkou – tedy výstavou stovky děl ze svých rozsáhlých sbírek. Představena jsou nejstarší díla evropského umění, která vznikla v rozmezí let 1500-1750. Z evropského umění 20. století vyniká v rámci sbírek rakouské, ruské a španělské umění. Zásadní jsou celky českého umění 19. a 20. století. Výjimečné postavení má rozsáhlá kolekce expresionismu a kubismu, ale také sociálního umění, surrealismu a díla uměleckých skupin, jako je Skupina 42. Vysokou uměleckou kvalitu ostravské sbírky vykazují rovněž díla vzniklá v druhé polovině 20. století, kdy nejmladší reprezentuje generace umělců devadesátých let 20. století. Výstava *Sto děl z Galerie výtvarného umění v Ostravě* představuje umělecká díla v jejich zlomových obdobích a vývojových proměnách. Je mezi nimi jak obraz Jana Amose Komenského od Václava Brožíka, který galerie dostala jako dar při svém vzniku, tak i jedna z posledních akvizic, monumentální plátno Daniela Balabána.

Do – 20. 3. 2016

Galerie výtvarného umění v Ostravě

Poděbradova 1291/12

+420 596 112 566; info@gvuo.cz

Otevírací doba: úterý – neděle 10:00-18:00

Barokní umění ze západních Čech

Západočeská galerie v Masných krámech v Plzni představuje objevnou výstavu pod názvem *Vznešenost a zbožnost* s podtitulem *Barokní umění na Plzeňsku a v západních Čechách*.

Výstava probíhá od 28. října 2015 a potrvá do 20. března 2016 v rámci projektu Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. Rozsáhlá expozice představuje první ucelený pohled na výtvarné umění, jež vznikalo s dílčími přesahy v rámci historických hranic Plzeňského kraje od počátku 17. do druhé poloviny 18. století. Některé exponáty jsou vystaveny vůbec poprvé, mezi hlavní skvosty výstavy patří díla malířů Petra Brandla a Jana Kryštofa Lišky, sochaře Matyáše Bernarda Brauna či architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Všemuvádí třímetrový obraz *Křest Krista* Petra Brandla z kostela v Manětíně. I v rámci tvorby tohoto barokního velikána jde o malbu mimořádného významu. Malíři Brandlovi konkuruje sochař Matyáš Bernard Braun, který se v Plzni představuje jako jedinečný řezbář – jeho *Zvěstování Panně Marii* nebo *Ukřižování Krista*, dvě sousoší z lipového dřeva, náleží k uměleckým vrcholům výstavy.

Atrakcí expozice je soubor alabastrových soch Laraza Widemanna, který ke svému podpisu hrdě připojoval Pilsensis, tedy Plzeňan. Současná výstava Widemanna vrací zasluženě na umělecké výsluní.

Výstava *Vznešenost a zbožnost* také názorně představuje jednotlivé objednavatelské okruhy, jakými byly kláštery, šlechta a královská města, z nichž vycházely různé typy uměleckých zakázek pro všechny výtvarné obory. Zvláštní pozornost je věnována předním církevním patronům umění v čele s plským opatem Evženem Tytlem či šlechtickým rodům Lažanských, Kokořovských a Vrtbů. Na výstavě mohou diváci například spatřit z majetku Evžena Tytla tabatěrku na šňupací tabák, osobní hodiny a také oltářní tabernákl.

Díky spolupráci Západočeské galerie se zahraničními institucemi z Rakouska a Německa je možné v Plzni vidět i architektonické projekty Jana Blažeje Santiniho Aichla pro západočeský klášter Kladruby, který lze považovat za jedinečný skvost české barokní gotiky.

Výstavu doplňuje čtyřsetstránkový katalog, který shrnuje řadu vědeckých objevů.

(mk)

Portheimka má „nový kabát“

Koncem loňského roku byla dokončena první fáze oprav historického letohrádku Portheimka v páté pražské části. Hlavní náplní loňských oprav byla výměna střešního pláště, protože střešní krytina a krovy byly ve velice špatném stavu. Současně byla také nutná výměna části dřevěné tesařské konstrukce, která byla po opravě ošetřena nátěrem proti škůdcům. V současné době se připravují podklady k vyhotovení kompletní projektové dokumentace na provedení větší rekonstrukce.

Od ledna 2016 převzala správu Portheimky příspěvková organizace Kulturní centrum Praha 5. V letohrádku Portheimka je možné v současné době navštívit oblíbené výstavy v přízemí a nově i v prvním patře. Obnoven byl také provoz kavárny pod společností Českáva, která zde

bude pražit čerstvou kávu. V letních měsících je pak v plánu rozšíření kulturních aktivit v přilehlém parku. Skutečným kulturním centrem se ale stane Portheimka až po rekonstrukci. Podle plánů by v přízemí mohlo vzniknout ještě muzeum Prahy 5 a v patře nový multimediální sál „D“, což byl dřívější název místní galerie. Citlivou restaurací projdou i barokní prostory, které by pak opět měly sloužit pro reprezentační účely.

V souvislosti s Portheimkou stojí určitě za připomenutí, že pátá městská část připravila na únor a březen soubor kulturních akcí, které připomenou 260. výročí narození W. A. Mozarta. Všechny akce se budou konat v Letohrádku Portheimka ve Štefánikově ulici na Smíchově. Program obsahuje výstavu Jaroslavy Pešicové *Mozart všemi smysly*, od 12. 2. do 27. 3. vždy od úterý do neděle, od 13:00-18:00 hodin. Doprovodným programem budou sobotní komentované prohlídky s kurátorkou výstavy Pavlou Slancovou a průběžné promítání dokumentu *Týden Jaroslavy Pešicové*. Dále pak mozartovské koncerty, kde vystoupí členové orchestru a sólisté opery Národního divadla – *Mozart v Praze*, *Písňový koncert z děl Mozarta a Beethovena* a *Moji Pražané mi rozumějí*. Nebude také chybět přednáška předsedy Mozartovy obce docenta PhDr. Volka pod názvem *Mozart v Praze*.

Wolfgang Amadeus Mozart je nerozlučně spjat s městskou částí Prahy 5. Na jejím území, v katastru obce Smíchov, se totiž nachází vila Bertramka, v níž Mozart v říjnu 1787 dokončil svého *Dona Giovanniho*. Na Bertramce Mozart pobýval v rozmezí let 1787-1791 na pozvání manželů Duškových – s operní pěvkyní Josefínou Duškovou se Mozart seznámil v roce 1777 v Salzburgu. Mozart pobýval na Bertramce ještě v roce 1791, a to při práci na opěře *La Clemenza di Tito*. V té době ale již životní pouť „dvorního vídeňského kapelníka“ spěla ke konci.

V letošním roce uplyne 260 let od narození W. A. Mozarta a všechny akce, které Městská část Praha 5 připravila k tomuto výročí, výstavy, koncerty a přednášky, se budou konat v letohrádku Portheimka.

(mk)

Obrazy, jež maloval v Amazonii, vystaví Otto Placht v Krumlově

Výstava v Českém Krumlově představí tvorbu českého výtvarníka Otto Plachta, který žil více než dvacet let v amazonském pralese. Placht se v jihoamerické džungli stal členem indiánského kmene a založil tam rodinu. Krumlovské Egon Schiele Art Centrum představí jeho autentickou tvorbu, která zrcadlí amazonský prales a zachycuje život a příběhy domorodců. Otto Placht se vydal do peruánského pralesa v roce 1993 na pozvání šamana a umělce Pabla Amaringa. Nyní se vrací do Čech a s ním putuje i jeho bohatá sbírka.

Výstava začne v polovině dubna.

Výstava v centru DOX se zabývá fenoménem peněz

Fenoménu peněz se věnuje nová výstava v centru současného umění DOX. Prostřednictvím obrazů, instalací, objektů, fotografií nebo videí bezmála třiceti zahraničních i českých umělců se pokouší zkoumat způsob a ně-

kteřé důsledky toho, jak je dnešní svět ovlivňován současným ekonomickým modelem. Výstava se jmenuje *Duše peněz* a díla na ní představená reagují na rozsah, rozmanitost a absurditu současné situace, kdy každý počin včetně počinu uměleckého se stává komoditou, říkají pořadatelé výstavy.

Výstava si všímá toho, že současný ekonomický systém dal vzniknout obrovskému bohatství a pomohl stovkám miliónů lidí dostat se z naprosté chudoby, přesto je ale v důsledku tlaku na nepřetržitý růst v mnoha ohledech destruktivní silou. Nerovnoměrnost v rozdělení světového bohatství se neustále prohlubuje a podle oficiálních odhadů na světě stále žije více než 1,2 miliardy lidí pod hranicí extrémní chudoby. Téměř 30 miliónů lidí se dotýká fenomén novodobého otroctví, k němuž odkazují fotografie Lisy Kristineové, Iana Berryho, Fernanda Molerese či Paola Patriziho. Výstava potrvá do 6. června a doplní ji přednášky a panelové diskuse se zahraničními hosty, workshopy a projekce filmů.

Cuba en Vivo

Česká fotografka Iveta Kopicová představuje v pražské galerii DOX projekt zaměřený na současné kubánské umění. Pětice výtvarníků, která se představuje na výstavě nazvané *Cuba en Vivo (Kuba naživo)*, reprezentuje kubánské umělce, kteří nechtějí utíkat. Traumata, která prožívají, materiální nedostatek nebo politická zklamání vnímají jako výzvu pro svou práci.

Kuba je známá jako země karibských pláží a komunistického režimu, v jehož čele se prostřídali Fidel a Raúl Castrovi. V posledních letech prochází tato země významnou transformací. Jednotlivé státy s Kubou znovu navazují vztahy, ale politicky k žádným změnám nedošlo. V poslední době opustil ostrov největší počet obyvatel za poslední desetiletí. Velkým tématem v metropoli Havaně je ale také umění. Existují tu státem podporované výtvarné dílny i nezávislá scéna.

Současná výstava se zaměřuje na mladou generaci umělců. Arien Chang Castan patří k mladým dokumentaristům, kteří se „dívají srdcem“. Rodney Batista Herrera se zabývá smrtí, což je na Kubě velké téma, které souvisí s původními kořeny. Ricardo Miguel Hernández se noří do jednotlivých témat, aby z různých úhlů zkoumal společnost i sebe sama. Maczel Lang Santiesteban se jako malíř zabývá vztahem člověka a hmoty. Jako poslední je doplňuje o generaci starší Francis Sanchez, který coby disident ještě neměl příležitost řádně vystavovat a přináší aspekt silně věřícího člověka, který se celý život snaží žít v pravdě. Jeho typografické básně mluví jazykem mnoha Kubánců. Sanchez s sebou přivezl i svou novou knihu *Secretos equivocados*, na jejíž přebal si vybral obraz Reniera Rodrigueze Mendeze, malíře žijícího v Praze.

Výstava *Cuba en Vivo* bude otevřena v DOXu v pražských Holešovicích do začátku dubna letošního roku.

(mk)

Světová premiéra reliéfu Karla Malicha v Museu Kampa

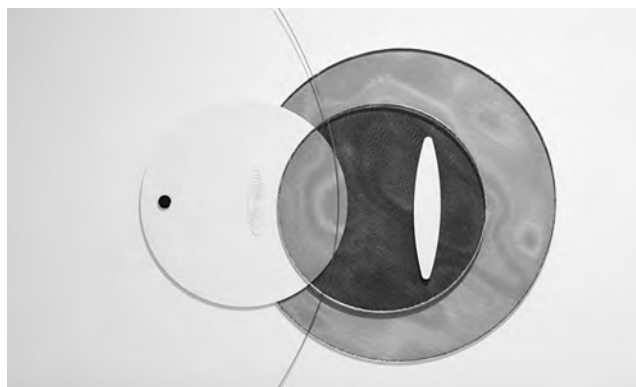
Museum Kampa představuje svým návštěvníkům ve světové premiéře významný reliéf Karla Malicha, který vytvořil

pro jídelnu vysokoškolských kolejí Bolevecká 34 v Plzni-Lochotíně v letech 1978-1980. Plzeňský reliéf je vystaven společně s *Černobílou plastikou* (1964-1965), která reprezentovala Malicha na výstavě sochařů dvaceti národů, která se konala v newyorském Guggenheimově muzeu v roce 1967. Podle expertů se jedná o největší reliéf, který Karel Malich v sedmdesátých letech vytvořil. Návštěvníci budou mít současně jedinečnou příležitost vidět také průřez Malichovy práce z období 2010-2015. Výstava tak dává návštěvníkům jedinečnou šanci poprvé vidět významné dílo tohoto důležitého českého výtvarníka.

Celá expozice se odvíjí právě od plzeňského reliéfu. Autoři expozice ukazují, jak toto dílo zapadá do celého kontextu tvorby Karla Malicha. Rozměrný reliéf, pocházející z rozhodujícího období autorovy tvorby v druhé polovině sedmdesátých let minulého století, znázorňuje prostřednictvím drátěných křivek vztah lidské postavy a vzdušných vírů. Po svém osazení upadl během let v zapomnění – nikdo ze střídajících se správců budovy si neuvědomoval jeho uměleckou a kulturní hodnotu. Reliéf, který má v současnosti miliónovou hodnotu, přečkal dobu v ústraní bez většího poškození. Byl objeven až díky usilovné a soustavné snaze plzeňského spolku Křížky a vetřelci, zabývajících se mapováním objektů z doby normalizace v Plzeňském kraji. Plastika opakuje téma, ke kterému se Malich celý život vrací, vztah člověka a krajiny. Prostřednictvím drátěných křivek znázorňuje lidské postavy a vzdušné víry. Malich symetricky pojatý reliéf, v jehož středu je obrys autorovy hlavy, označovaný jako jeho „já“, vytvořil v období, kdy realizoval svoje nejvýznamnější drátěné plastiky – *Pozoruj oblohu, Vnitřní světlo I a II* či *Spatřil jsem trhlinu v prostoru*. Přestože dílo bylo veřejnou zakázkou, zachovalo si bezprostřední souvislost s jeho aktuální tvorbou, jež tehdy neměla ve světovém umění obdoby.

Reliéf je na výstavě představen v souvislosti se současnou prací Karla Malicha – byl jakýmsi předznamenáním jeho budoucí tvorby – a se starší *Černobílou plastikou* (1964-1965). Karel Malich se po více než deseti letech nečekaně vrátil k trojrozměrným plastickým realizacím, jichž do dnešních dnů provedl téměř osmdesát (v minulých letech se umělec věnoval pouze kresbám). Jedná se o nástěnné a závěsné plastiky z ocelového drátu a překližky.

Unikátní dílo tohoto významného českého malíře a sochaře, které bylo až do loňského jara ukryté v prostorách plzeňských vysokoškolských kolejí, je s jeho ostatními pracemi v Museu Kampa k vidění od 9. února do 31. května 2016.

Karel Malich: *Od narození k neznámému světu*, 2010

Aj Wej-wejův *Zvěrokruh* je v Praze

Drak, opice i krysa. Aj Wej-wejův *Zvěrokruh* dorazil do Prahy. Před pražským Veletržním palácem stojí sousoší světově známého čínského umělce a kritika tamního režimu Aj Wej-weje nazvané *Zvěrokruh*. Instalaci, která je mimo jiné kritikou evropské válečné intervence v Číně v 19. století i současného uměleckého trhu, přijel autor do Prahy osobně představit.

Aj Wej-wej před svým *Zvěrokruhem* vystaveným v Praze

Zvěrokruh je první prezentace díla Aj Wej-weje v Česku. Příští rok by měl ale světově známý umělec vytvořit dílo přímo pro Národní galerii. Aj Wej-wej se v Praze kromě zahájení zúčastnil i dvou debat, při nichž se dotkl i tematiky lidských práv a migrace. V Praze poprvé mohl Aj Wej-wej *Zvěrokruh* prezentovat osobně, v předchozích případech neměl totiž cestovní pas a nemohl se zúčastnit prezentace tohoto souboru. Česká republika je jedním z mála míst (vedle Dánska, Německa, Ruska a Španělska), kde bylo či bude dílo vystaveno. Národní galerie si zapůjčila exemplář přímo z umělcovy sbírky. Sochy se převážely z Pekingu lodí přes Hamburk, do Prahy je přivezla nákladní auta. Z obrovských beden se vykládaly a pomocí jeřábu několik hodin vztýčovaly a vybalovaly, aby před Veletržním palácem vytvořily půlkruh.

Dvanáct soch *Zvěrokruhu* vzniklo jako kopie plastik, které v 18. století navrhli dva evropští jezuité pro dvůr císaře Čchien-lunga z dynastie Čching. Originály tvořily vodní hodiny na fontáně ve Starém letním paláci v Pekingu. Vyrabovali je ale francouzští a britští vojáci během opiových válek v roce 1860.

„Aj Wej-wejova interpretace je velmi univerzálním dílem, kde se střetává historie se současnou politikou. Stojí na hranici mezi tím, co je globální a co je lokální. Zároveň se zamýšlí nad tématem autenticity a nápodoby. A taky nad tím, jakou má umění hodnotu. Aj Wej-wejova práce reinterpretuje velmi důležité momenty z minulosti. Sám říká, že předmět se nemění, jen jeho interpretace. Jeho práce je aktivistická a dává světu jasnou zprávu, jakým způsobem by se měl změnit, aby se zlepšily podmínky pro život“ řekl k tomu šéfkurátor Národní galerie Adam Budak.

Poprvé byl *Zvěrokruh* vystaven v roce 2011 v newyorském Central Parku. Měl veliký úspěch, stal se jedním z nejslavnějších děl současného čínského umění a v průběhu let vznikla řada jeho kopií.

Aj Wej-wej se narodil 28. srpna 1957 v Pekingu a je synem básníka Aj Čchinga. Vyrůstal v provincii Sin-ťiang, kam za kulturní revoluce byl jeho otec poslán do vyhnan-

ství. Do Pekingu se rodina směla vrátit až v roce 1976, kdy byl Aj-Čching rehabilitován. Aj Wej-wej začal studovat animaci a v roce 1981 odjel do New Yorku, kde se zabýval filmem a designem. Poté byl čínskou policií zatčen, několik měsíců vězněn a byl mu odebrán cestovní pas. Aj Wej-wej kritizuje dlouhodobě čínský režim. Je ale patrně nejslavnějším čínským umělcem, i v době, kdy byl v domácím vězení, se jeho díla objevovala v prestižních světových galeriích a sbíral světová ocenění v oblasti obrany lidských práv. V loňském roce, když mu čínské úřady vrátily pas, odjel do Berlína, kde žije jeho rodina. V posledních měsících se kriticky vyjadřuje k postojům některých evropských států k migrantům. Na řeckém ostrově Lesbos plánuje vztýčit pomník uprchlíkům, kteří míří do Evropy. Nedávno se rozhodl v reakci na nové azylové zákony v Dánsku stáhnout svá díla z tamních muzeí a galerií. Dánští politici přijali zákony umožňující zabavování cenností imigrantům.

Více než metrové bronzové zvířecí hlavy na vysokých stojanech budou umístěny před Veletržním palácem v Praze do konce srpna letošního roku.

(mk)

Výstava *Včera a dnes*

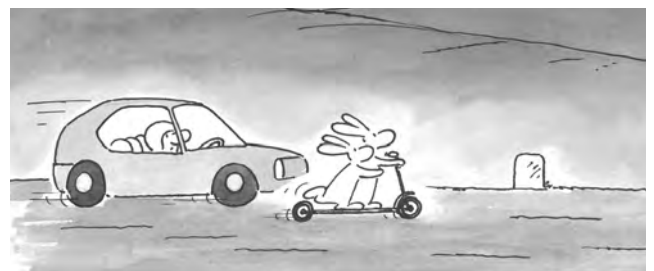
Galerie Tančící dům uvádí retrospektivní výstavu *Včera a dnes* významného českého kreslíře Vladimíra Jiráňka. Expozice představuje veřejnosti jedinečnou prezentaci 270 originálů z jeho celoživotního díla a je rozdělena do dvou tematických celků. První dominantní část je věnována tématu tvorby pro děti a mládež. Jsou zde vystaveny originály z populárních příběhů *Pat a Mat* a *Bob a Bobek – králíci z klobouku* i mnohé další kreslené příběhy. Součástí této expozice je i jakási „Síň slávy“ Boba a Bobka jako maskotů Mistrovství světa v ledním hokeji v roce 2015.

Ve druhé části expozice se představuje přibližně 100 nejlepších kreslených vtipů z celkového počtu 3 000, které Vladimír Jiránek během svého působení vytvořil pro časopis *Dikobraz*, *Mladý svět*, *Lidové noviny* či *Reflex*.

K příležitosti výstavy vychází stejnojmenná publikace *Včera a dnes* s více než 150 vtipy přeloženými do sedmi světových jazyků (angličtina, němčina, japonština, ruština, francouzština, španělština, italština). Záměrem této unikátní publikace je přiblížit studentům ilustrovanou, jednoduchou a zábavnou formou daný jazyk a zároveň poskytnout cizincům jedinečnou možnost nahlédnout do tajů českého humoru.

Výstavu, která je ke zhlédnutí ve třech patrech Tančícího domu, připravila Galerie Tančící dům společně s rodinou Jiráňkových a soukromými sběrateli a bude otevřena do 5. června 2016.

(mk)

Vladimír Jiránek v Tančícím domě

Aktuální výstavy Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur v Praze

Afghánistán – zachráněné poklady buddhismu (5. 2. 2016 – 30. 4. 2016)

Unikátní výstavu předmětů z Národního muzea Afghánistánu představuje Náprstkovo muzeum v Praze. Afghánistán je dnes často vnímán jako vzdálená země poznamenaná četnými válečnými a vojenskými konflikty. V minulosti se zde rozvinula jedinečná a velmi pestrá kulturní tradice. Zda se toto kulturní dědictví podaří zachránit, není v dnešní situaci nepravděpodobné.

Výstava *Afghánistán – zachráněné poklady buddhismu* návštěvníky přenesou do této krajiny a představí jim průběh rozmanitých afghánských dějin, staré civilizace a významné obchodní kontakty, které měly na vývoj této oblasti rozhodující vliv. Seznámí se tak i s historií předislámského Afghánistánu a dozvědí se například, jak s touto oblastí souviselo tažení Alexandra Velikého. Podstatná část výstavy je věnována tradici afghánského buddhismu, kde budou moci zájemci obdivovat hliněné či kamenné sochy, sošky a plastiky Buddhů a bódhisattvů, které vynikají detailním zpracováním. Představu o náboženských rituálech si návštěvníci udělají také pomocí modelu buddhistické stúpy, která obvykle slouží jako veřejné místo klidu a míru k meditaci. Kromě množství soch a plastik budou k vidění další luxusní předměty, jako například nádherné zlaté šperky, pozlacené stříbrné mísy, keramické nádoby nejrůznějších tvarů nebo zlaté a stříbrné mince. Vystavené předměty byly zapůjčeny z kábulského Národního muzea Afghánistánu a jedná se o památky především z 1. až 9. století po Kr. doložené zejména archeologickými výzkumy na lokalitě Mes Ajnak. Tato lokalita je zároveň jedním z nejbohatších světových nalezišť měděné rudy. Za účelem obnovy těžby zde byl v roce 2009 zahájen mezinárodní záchranný archeologický výzkum, kterého se zúčastnil i pracovník Archeologického ústavu AV ČR Jiří Unger. Ovšem zda se tuto památku v lokalitě Mes Ajnak podaří zachránit, není jisté.

Doporučujeme zhlédnout dokumentární film o dnešním stavu a situaci lokality Mes Ajnak (v angličtině).

Říše středu (23. 10. 2015 – 30. 9. 2016)

Výstava zachycující tisíc let dějin Číny představuje exponáty z bohatých sbírek Náprstkova muzea. Mnohé z nich budou vystaveny vůbec poprvé. Exponáty z 3. až 17. století dokumentují kontakty Číny s blízkými i vzdálenějšími zeměmi, vliv buddhismu na život společnosti, technologický a estetický vývoj keramiky a porcelánu, prolínání řemeslných technik v práci s kovem i nádheru tradičního čínského

Porcelánová mísa, exportní porcelán, dynastie Ming (1368-1644)

malířství. K vidění je i jeden z TOP předmětů Národního muzea – skulptura bódhisattvy soucitu. Vystaven je i 10 m dlouhý svitkový obraz zachycující život v čínském idealizovaném městě s řekou, hrobové figurky představující koně, povozy i různé typy lidí od krásných dam po úředníky a vojáky nebo zdobené nádoby z porcelánu, který patří k čínským vynálezům.

Výstava *Říše středu* je rozdělena do tří celků. První část výstavy je věnována období druhé poloviny prvního tisíciletí. Seznamuje s Hedvábnou stezkou a jejím vlivem na kulturu a společnost Číny. Druhá část výstavy je zaměřena na příchod Mongolů na čínské území ve 13. století. Toto období představovalo období prosperity a klidu, i když za soustavného tlaku cizích etnik ze severu a západu Číny. Poté, co mongolská dynastie ovládla čínské území, politická stabilita rozsáhlé mongolské říše podpořila obchod mezi Čínou, střední Asií a Západem. Třetí část výstavy seznamuje návštěvníky s obdobím 14. až počátku 17. století a dynastií Ming (1368-1644). Obchod dokumentuje výběr exportního porcelánu, včetně misky nalezené při archeologických výzkumech v Praze, která pochází z počátku 17. století.

Bedřich Hrozný. Sto let od rozluštění chetitského jazyka (15. 10. 2015 – 31. 3. 2016)

Národní muzeum si letos připomíná jeden z největších počínů české orientalistiky – rozluštění chetitského jazyka Bedřichem Hrozným. V roce 1906 byly v Chattušaši, hlavním městě Chetitské říše, německou expedicí objeveny klínopisné tabulky popsané textem v neznámém jazyce. Hrozný o studium těchto tabulek projevil zájem a na podzim roku 1915, tedy v průběhu první světové války, přeložil první chetitskou větu: „Nyní chléb budete jísti, poté vodu budete pít.“

Hrozný v letech 1924 a 1925 vypravil dvě vědecké expedice do oblasti Předního východu. Fotografická dokumentace k těmto výzkumům je uložena v Národním muzeu – Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur. Vedle fotografické dokumentace jsou v Náprstkově muzeu uloženy také stovky diapozitivů (převážně reprodukce z knih), které Bedřich Hrozný používal při výuce dějin a kultury starověkého Předního východu (včetně egyptologických přednášek), a podstatná část jeho soukromé i odborné pozůstalosti.

Panelová výstava na nádvoří Náprstkova muzea tak představí tyto fotografie dokumentující nejen archeologické nálezy a kontexty, ale také fotografie, které nám umožní nahlédnout do zákulisí Hrozného výzkumů. Nechybí fotografie dělníků při práci, zvětšené podobizny místních činníků, především pak policejních, upomínky na vážené návštěvy nebo také podobizny samotného výkopce. Součástí výstavy jsou také skupinová foto zakončující každou výkopovou sezónu. Hrozný také dokumentoval města, kterými projížděl.

Výstava na nádvoří Náprstkova muzea je přístupná zdarma.

Náprstkovo muzeum

Betlémské nám. 1, Praha 1

Otevírací doba: po – zavřeno, út-ne 10:00-18:00

www.nm.cz

LITERATURA

O titul Magnesia Litera soutěží 24 knih, hlasovat mohou i čtenáři

Nadějí získat ocenění v rámci knižních cen Magnesia Litera má 24 knih a šest blogů. Je mezi nimi také zatím poslední laureátka Nobelovy ceny Světlana Alexijevičová se svou oceněnou knihou *Doba z druhé ruky* s podtitulem *Konec rudého člověka*. V každé ze sedmi kategorií jsou tři nominace, jen původní domácí próza má nominací šest. Protože i nominovaným titulům se dostává větší pozornosti knihkupců, a tedy i čtenářů, chtějí tak organizátoři cen více propagovat kvalitní českou beletrii. Vedle odborníků, kteří vybírají vítěze, mohou o svou knihu hlasovat i čtenáři. Vybírat mohou cokoli z původní české prózy, poezie a knih pro děti – i mimo soutěž. Autoři nominovaní v těchto kategoriích budou v březnu číst ze svých knih v Knihovně Václava Havla a pořadatelé také budou přes knihkupce distribuovat brožurky s informacemi o nominovaných titulech.

Letos jsou v kategorii próza nominováni Anna Bolavá (*Do tmy*), Pavel Bušta (*Sigmundovy můry*), Daniela Hodrová (*Točité věty*), Iva Pekárková (*Pečená zebra*), Daniel Petr (*Straka na šibenici*), David Zábranský (*Martin Juhás čili Československo*). Pekárková má nominaci také se svým blogem na iDnes.

Prestížní Peroutkovu cenu dostali novináři Wollner a Dobrovský

Prestížní novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky za rok 2015 v pražském centru DOX dostali dramaturg a šéfredaktor reportážní publicistiky České televize Marek Wollner a novinář, bývalý disident, politik a překladatel Luboš Dobrovský. Ocenění vyzdvihuje výrazné žurnalistické počiny a osobnosti. Dobrovský obdržel cenu rovněž za svou celoživotní novinářskou práci. Ve středu oslavil 84. narozeniny, cena je proto podle pořádajícího Sdružení Ferdinanda Peroutky vnímána i jako „malý dárek“. Dobrovský se v roce 1989 stal mluvčím Občanského fóra, později nastoupil na ministerstvo zahraničních věcí a poté byl ministrem obrany rozpadajícího se Československa. Působil i jako vedoucí Kanceláře prezidenta republiky, pak na ministerstvu zahraničí a v letech 1996-2000 byl velvyslancem v Ruské federaci.

Šéfredaktor reportážní publicistiky ČT Wollner pracuje v České televizi od roku 1999. Před dvanácti lety opustil post redaktora zpravodajství a pomohl položit základy investigativní žurnalistice v pořadu *Reportéři ČT*. Ten dnes patří k nejsledovanějším formátům televizního zpravodajství a ročně nabídne kolem 150 reportáží. Před nástupem do ČT pracoval Wollner v *Lidových novinách*, týdeníku *Respekt* a spoluzakládal časopis *Týden*.

V květnu vyjdou dosud nepublikované deníky Ondřeje Sekory

Pod názvem *Deníky Ondřeje Sekory 1944-1945* vyjdou v květnu dosud nepublikované deníkové záznamy známého spisovatele a ilustrátora knih pro děti i dospělé. Jeden

ze zakladatelů českého komiksu zachytil ve dvou denících dobu, kdy byl nucen na základě nacistických zákonů nastoupit na konci druhé světové války do pracovního tábora v Německu. Sekora byl za války perzekvován, protože jeho druhá manželka Ludmila byla židovského původu. Nejdříve musel v roce 1941 opustit redakci *Lidových novin* a na zbytek války ztratil stálé zaměstnání. Přecházel hlavně díky nakladateli Josefu Hokrovi, který mu vyplácel zálohy na budoucí reedice knih o Ferdovi Mravencovi. V letech 1944 a 1945 pak skončil v nacistických pracovních táborech Klein Stein a Osterode.

Budova brněnského muzea nově nese jméno spisovatele Gruši

Jméno spisovatele Jiřího Gruši nese budova Moravského zemského muzea v Hudcově ulici v Brně. V domě sídlí Centrum kulturně-politických dějin 20. století, které v minulosti získalo archiv významného literáta a diplomata. Budova zároveň poskytuje zázemí jiným pracovištím a sbírkám muzea. V Hudcově ulici se rozsáhlý Grušův archiv postupně otevře badatelům. Do dnešních dnů získalo Centrum kulturně-politických dějin šestnáct fondů. Jsou mezi nimi akvizice od spisovatelů Jana Trefulky, Milana Uhdeho, Pavla Kohouta, Oty Filipa, filozofky Boženy Komárkové nebo filozofa a estetiky Rogera Scrutona.

Badatel Doležal představil novou knihu o faráři Toufarovi

V den 66. výročí úmrtí faráře Josefa Toufara, kterého umučila komunistická Státní bezpečnost, představil jeho životopisec Miloš Doležal druhou knihu nazvanou *Krok do tmavé noci*. Badatel rovněž našel v Národním filmovém archivu nový dvouminutový filmový záznam, který naznačuje, jak StB faráře mučila. Vznikl v noci z 23. na 24. února 1950, když komunistická tajná policie chtěla pro ideologickou kampaň natočit jeho přiznání, že v číhoštském kostele v prosinci 1949 zinscenoval zázračný pohyb kříže na oltáři. Takzvaný číhoštský zázrak se nikdy nepodařilo objasnit. Brutálně mučený Toufar den po natáčení zemřel.

Květoslava Neradová

Květoslava Neradová

Významná literátka a rozhlasová publicistka dlouho bojovala s komunistickým režimem. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let pravidelně pořádala tajné bytové přednášky pro studenty se známými herci a spisovateli, mezi kterými nechyběl ani Jan Werich. Za její činnost ji pravidelně zatýkala StB, za šíření Charty 77 byla propuštěna z vysoké školy, kde vyučovala. V roce 1996 založila Vyšší odbornou školu publicistiky, kterou vedla až do roku 2002. Zemřela 29. února 2016.

7. 3. 1816 zemřel **Karel Ignác Thám**, český obrozenecký filolog, básník a překladatel, autor *Obrany jazyka českého* (* 4. 11. 1763).

23. 4. 1836 v Praze poprvé vyšla lyrickoepická báseň Karla Hynka Máchy *Máj*.

Ludvík Aškenazy

Ludvík Aškenazy, novinář, prozaik a dramatik, scénárista, autor pohádek, se narodil 24. února 1921 v Českém Těšíně v česko-židovské rodině. Střední školu navštěvoval v Polsku. Ve Lvově studoval na univerzitě slovanskou filologii a obecné dějiny. Toto studium však pro vypuknutí druhé světové války nedokončil a byl evakuován do Kazachstánu. Na začátku války vyučoval dějepis na střední škole v Kazachstánu, od roku 1942 do konce války bojoval v řadách československého armádního sboru, účastnil se např. bojů

o Sokolovo. Získal několik sovětských i československých vyznamenání za statečnost. Krátce po skončení války se oženil s dcerou spisovatele Heinricha Manna.

Po válce pracoval Aškenazy jako reportér a zahraničně politický komentátor v Čs. rozhlasu v cizojazyčném vysílání. Pracovně navštívil Německo, Polsko, Itálii, Indii, Japonsko a USA. Publikoval v *Literárních novinách*, v *Hostu do domu*, *Plameni* a *Divadle*. Koncem padesátých let se stal spisovatelem z povolání. V roce 1968 emigroval do Německa, spolupracoval s rozhlasem v Mnichově. V emigraci napsal pětadvacet rozhlasových her, všechny německy.

Aškenazyho literární tvorba začala reportážemi, později přešel na prózu a pohádky. Své bohaté životní zážitky uplatnil i ve filmu jako autor či spoluautor scénářů a námětů k filmům.

Ludvík Aškenazy zemřel 18. března 1986 v italském Bolzanu.

DIVADLO

Upozornění:

Představení opery a baletu budou od sezóny 2016/17 po dobu rekonstrukce Státní opery Praha uváděna rovněž na scéně Hudebního divadla Karlín.

Národní divadlo uvede 31. března ve Stavovském divadle ve světové premiéře hru Lenky Lagronové *Jako břitva (Němcová)*

Všichni ji znají, ale kdy jste od ní naposledy něco četli? *Femme fatale* obrozenecké společnosti, matka čtyř dětí, autorka povídek i novel, sběratelka lidové slovesnosti, žena, která překonala svou dobu. Přivlastnili si ji ideologo-

vé komunistické propagandy, vznikla o ní řada filmů i literárních děl. Dnes nás vzrušuje hlavně její osobní život. Jedna z nejuváděnějších českých dramatických Lenka Lagronová se na Boženu Němcovou snaží nahlížet optikou dneška, jako na umělkyni mimořádnou, ale v mnoha ohledech složitou. Není to životopisná hra o mrtvé autorce. Je to příběh o někom, kdo možná žije právě tady a teď. Původní text vznikl přímo pro Národní divadlo.

Režie: Štěpán Pácl, scéna: Andrej Ďurík, kostýmy: Daniela Klimešová, hudba: Jakub Kudláč, dramaturgie: Milan Šotek, účinkují: Božena – Magdaléna Borová, Bára – Taťjana Medvecká, Němec – David Prachař, Mužák – Jan Hartl ad.

Další premiéra Národního divadla

26. května 2016 uvede Nová scéna hru Jiřího Havelky *Experiment myší ráj*. Laboratorní myš – vhodný miláček do domácnosti. A co teprve k vědeckým experimentům! Pokusy s omlazením, pokusy s mozkiem, pokusy genetické. Člověk testuje na zvířeti. Co kdybychom se ale testovanou myškou stali my? Jevištní experiment s hercem a myší, pokus s jevištní realitou, laboratorní podmínky před vašimi očima. Provozujeme analýzu blahobytu společnosti a přinášíme vědecký důkaz rozkladu společnosti, v níž ti, kteří vstupují do ráje, nevyhnutelně zanikají.

Režie: Jiří Havelka, scéna a kostýmy: Dragan Stojčevski, dramaturgie: Marta Ljubková, hrají: Pavlína Štorková, Lucie Juříčková, Taťjana Medvecká, Petra Kosková, Vladislav Beneš, Jan Bidlas, David Prachař, Ondřej Bauer.

Cena Střípek Mozaiky pro Michaela Dočekala

Ředitel Činohry Michael Dočekal byl u příležitosti 20. výročí kulturního zpravodajského pořadu *Mozaika Českého rozhlasu 3 – Vltava* spolu s několika dalšími osobnostmi veřejného života oceněn Střípkem Mozaiky. Ocenění obdržel za své působení na české umělecké scéně.

Magdaléna Borová na první čtené zkoušce

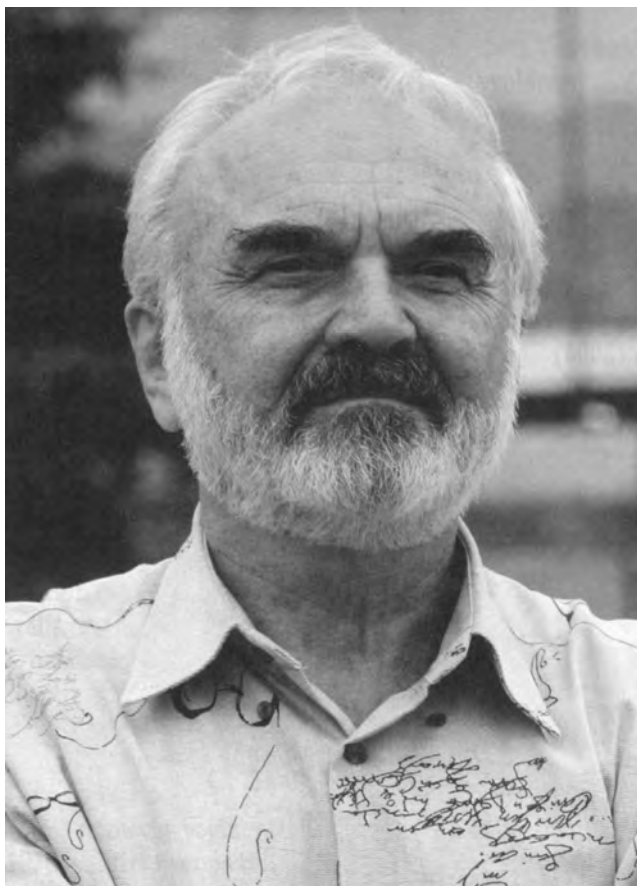
JUBILANTI

Zdeněk Svěrák

Zdeněk Svěrák (* 28. 3. 1936, Praha) je scénárista, herec, textař, zpěvák a spisovatel... Všechny tyto přívlastky patří sympatickému muži s vřelým úsměvem, který se v roce 2005 „probojoval“ do první třicítky finalistů v divácké soutěži Největší Čech.

Zdeněk Svěrák byl původně učitelem českého jazyka a literatury, ale učitelské povolání vykonával však pouhé čtyři roky, hned potom se vrhl na mediálnější dráhu a v roce 1961 se stal redaktorem na vlnách Českého rozhlasu, který vysílal jeho pořady o imaginární vinárně U Pavouka. Jeho dalším zaměstnavatelem byla filmová studia Barrandov, kde působil jako scénárista. Filmové scénáře Zdeňka Svěráka: *Vesničko má středisková*, *Obecná škola*, *Na samotě u lesa*, *Marečku, podejte mi pero!*, *Vrchní, prchni!*, *Tři veteráni*, *Tmavomodrý svět*, *Vratné lahve* ad. Nejen pro dětské diváky napsal scénáře svěrázných pohádek *Tři veteráni* a *Lotrando a Zubejda*. Ve většině zmíněných filmů si také zahrál.

S Ladislavem Smoljakiem se podílel na filmových i divadelních scénářích a téměř denně se setkávali na divadelních prknech domovského Žižkovského divadla Jára Cimrmana, fiktivního (?) českého génia, jehož zrození měli na starost již dva zmiňovaní pánové společně s Jiřím Šebánkem. Se svým jediným synem Janem (* 1965) pracuje Zdeněk Svěrák především na filmové tvorbě, a to od devadesátých let. Filmem *Kolja* získali Oscara v kategorii nejlepší

Zdeněk Svěrák

ší cizojazyčný film, jehož autorem (scénáristou) je Zdeněk a režisérem právě jeho syn Jan. Za scénář ke *Koljovi* má doma Českého lva.

S hudebním skladatelem Jaroslavem Uhlířem pracuje Zdeněk Svěrák především na písničkách pro děti. Mohou se chlubit zlatými i platinovými deskami za prodané zvučkové nosiče.

Na závěr jedna z myšlenek Zdeňka Svěráka: „Humor je kvalita, kterou tenhle národ má, a tím řeší své komplexy, svá neštěstí, svou bezmocnost. Mnohokrát ho zachránil, a proto bychom si jej měli vážit.“

Jan Potměšil

Jan Potměšil (* 31. 5. 1966) je český herec. Přestože je upoután na invalidní vozík, je oceňovaným divadelním i filmovým hercem. Rodák z Prahy se věnoval hraní už od dětství. V pouhých jedenadvaceti letech se stal velkou filmovou hvězdou díky hlavní roli naivního mladíka Martina v kultovním snímku Víta Olmera a Radka Johna *Bony a klid*. Nečekaný zlom v jeho životě však přišel v roce 1989, kdy se Jan Potměšil účastnil listopadových demonstrací a při těžké autonehodě utrpěl vážná zranění, jejichž následkem je doživotně upoután na invalidní vozík. Přesto se po dlouhém léčení během devadesátých let k herecké profesi vrátil. Dnes se objevuje zejména na divadelních prknech. Je členem spolku Kašpar, který hraje v Divadle v Celetné. Příležitostně se vrací i na filmová plátna. Za ztvárnění titulní role v Shakespearově hře *Richard III.* získal cenu Alfréda Radoka.

Jan Potměšil

Pavel Kříž

Pavel Kříž (* 18. 4. 1961, Brno) je český herec a psychoterapeut. Herectví se věnuje již od dětství, kdy působil v dětském souboru Divadla na provázku. Během studia na pražské herecké konzervatoři začal být obsazován do filmových rolí, z nichž k neznámějším patří Štěpán Šafránek z pentalogie o básnících. Po absolutoriu získal angažmá v Divadle E. F. Buriana, později v Činoherním klubu. Přestože patřil k nejpopulárnějším a nejobsazovanějším filmovým hercům, v roce 1988 emigroval do Kanady, kde začal prohlubovat svůj zájem o medicínu. Na univerzitě ve

Pavel Kříž

Vancouveru vystudoval psychoterapii, kterou pak vykonával v domovech pro seniory. V první polovině devadesátých let se znovu vrátil k herecké kariéře. Stal se členem činohry Národního divadla. Záhy přibýly i další filmové či televizní role. Vedle hraní se věnuje také dabingu nebo osvětě pro cukrovkáře. Mimo jiné se spolupodílel na přípravě televizního magazínu na ČT *Manažerem vlastního zdraví*, pravidelně přispívá do časopisu *DIAstyl* apod.

Anna Geislerová

Anna Geislerová (* 17. 4. 1976, Praha), někdy uváděna jako Aňa Geislerová, je česká filmová herečka, držitelka pěti Českých lvů, sestra herečky Ester Geislerové a výtvarnice a zpěvačky Lenky Geislerové, tatínek byl japanolog a maminka akademická malířka. Od čtrnácti let pracovala jako modelka v Miláně a nedokončila studium na pražské Konzervatoři Jaroslava Ježka. Ve filmu se poprvé objevila jako čtrnáctiletá, vzápětí dostala jednu z hlavních rolí ve snímku *Requiem pro panenku*. Pak následoval jeden film za druhým. Točí pro televizi, má zkušenosti i s divadlem.

Anna Geislerová

DIVADLO

Alfréd Radok

Tento režisér a dramatik, zakladatel Laterny Magiky (* 17. 12. 1914), patřil k nejvýraznějším poválečným umělcům a zásadně se podílel na hvězdných hodinách českého divadla šedesátých let. Za to jej totalitní režim cíleně a systematicky ničil, až ho přiměl opustit domov a odejít do švédského exilu. Zemřel 22. dubna 1976 ve Vídni.

Jaroslav Štercl (18. 11. 1919 – 4. 4. 1996)

Jaroslav Štercl byl český herec, komik, lidový bavič, muzikálový a operetní zpěvák a trampský muzikant. Často vystupoval v kabaretech a na estrádách. Patřil k nejoriginálnějšímu českým komikům.

Jiří Adamíra (2. 4. 1926 – 14. 8. 1993)

Jiří Adamíra byl významný divadelní herec a se svým kultivovaným hlasem se mohl věnovat také dabingu. Hrál v řadě filmů, přesto mu bylo bližší divadlo. Filmu se začal věnovat v padesátých letech, ale zanedlouho se k divadelnímu životu vrátil, do Státního divadla v Ostravě, kde zůstal deset let. Z Ostravy poté zamířil do hlavního města, kde se stal členem souboru Realistického divadla v Praze až do roku 1990. Ztvárňoval především role intelektuálů s aristokratickými rysy. Měl krásný hlas, se kterým si vedle dabingu mohl dovolit namlouvat audioknihy nebo recitovat umělecké texty do rozhlasu. Ke konci svého života si

ještě zahrál několik rolí v Národním divadle. Poslední film natočil ještě v roce své smrti.

Václav Vydra st.

Václav Vydra st. byl významný český divadelní herec, režisér, autor memoárové literatury a úvah o divadle. Narodil se 29. dubna 1876 v Plzni vojenskému hudebníkovi a kapelníkovi. Dětství prožil v Linci a ve Vídni, kde také navštěvoval německou školu. V rodné Plzni ze sixty německé reálky utekl v roce 1893 k divadlu. Základní jevištní zkušenosti získal na prknech četných ochotnických kočovných divadel, následovala kamenná divadla (Plzeňské divadlo, Divadlo na Vinohradech, Národní divadlo). Od roku 1949 byl do své smrti čestným intendantem státních divadel. Hostoval také na zahraničních scénách.

Václav Vydra byl jednou z určujících autoritativních hereckých povelanovských osobností 20. století. S pomocí režisérů K. H. Hilara, Jiřího Frejky a Karla Dostála se od romantismu a expresionismu dopracoval až k psychologicky realistickému stylu. Jako přesný tragéd se slovním projevem, hřmotnou dynamickou postavou a výrazem na českém jevišti hrál ty největší dramatické postavy.

Často spolupracoval s rozhlasem, namluvil několik gramofonových desek a slavný loutkový film Jiřího Trnky *Staré pověsti české* (1952). Naposledy se před kamerou objevil v Rychmanově dokumentárním snímku *Národní umě-*

lec Václav Vydra (1952). Václav Vydra se rovněž angažoval politicky. Už od třicátých let tíhnul k levici, roku 1934 navštívil SSSR, podporoval německé a rakouské uprchlíky, působil jako předseda Klubu českých a německých divadelních pracovníků (1936-1939). Své vzpomínky svěřil úvahám *Prosím o slovo* (1940) a memoárům *Moje poutí životem a uměním* (1948). Václav Vydra zemřel 7. 4. 1953.

Zorka Janů

Zorka Janů, vlastním jménem Zora Babková, (* 9. 7. 1921) byla česká divadelní a filmová herečka. Narodila se v rodině manželů Babkových jako mladší sestra Ludmily (Lída Babková-Baarová). Prošla několika divadelními společnostmi, např. Jičínského zájezdovou společností, kde hrála větší role ve hrách *Vějíř lady Windermeerové* od O. Wilda a *Zmoudření dona Quijota* od V. Dyka. Za války půso-

bila ve Vinohradském divadle (1942-1945) a vystupovala i na dalších scénách (Komorní divadlo, Divadlo Na Poříčí). V Divadle Na Poříčí dostala svoji životní roli ve hře Olgy Barényiové *Herečka* v režii Františka Salzera. Pro říšský film bylo za války její jméno uváděno jako Irene Jahn. Po válce trpěla v souvislosti s problémy své sestry, vyšetřované pro kolaboraci a se smrtí své maminky, která zemřela v roce 1945 při policejním výslechu. Když jí bylo s odkazem na její sestru bráněno v další divadelní činnosti, ztratila smysl dalšího života a v březnu roku 1946 ukončila život skokem z okna rodinné vily v Praze na Hanspaulce. Den úmrtí se ve zdrojích liší – nápis na hrobě uvádí 24. 3. 1946, avšak jak úmrtní oznámení, tak publikované informace Lídy Baarové uvádějí datum 27. 3. 1946. Je pohřbena spolu s rodiči a sestrou Lídou Baarovou na hřbitově v Praze-Strašnicích.

FILM

Febiofest při zahájení ocenil Emílii Vášáryovou a Marka Bellocchia

Při zahájení Mezinárodního filmového festivalu Praha – Febiofest v Obecním domě byla 17. března oceněna slovenská herečka Emília Vášáryová. Cenu Kristián za přínos světové kinematografii současně převzal přední italský režisér, scénárista a herec Marco Bellocchio. Podle už dříve zveřejněných informací Kristiána dostane také britský scénárista a dramatik Peter Morgan (*Královna, Poslední skotský král*). Vybrané filmy zájemci uvidí v rámci Ozvěň Febiofestu od 29. března do 21. dubna ve čtrnácti měsících.

Scénograf Kurel jako první Čech získal francouzskou filmovou cenu César

Martin Kurel

Francouzskou filmovou cenu César v kategorii nejlepší výprava získal český filmový architekt Martin Kurel za svůj podíl na filmu *Marguerite*. Kurel po předávání cen řekl, že mu jen pomalu dochází, že je první Čech, který dostal Césara. „Je dobře, že to je ocenění českých tvůrců. Je tak vidět, že není potřeba, aby se francouzští režiséři obklopovali při natáčení v České republice svými týmy, ale že tu je adekvátní kvalita filmařů pro zahraniční režiséry,“ řekl Kurel. Pětapadesátiletý absolvent scénografie na pražské

DAMU se dlouhodobě věnuje filmu a televizi. Koproducentem *Marguerite* je česká společnost Sirena Film. Pro ni jde o další mezinárodní ocenění – v roce 2012 se podílela na úspěšném dánském koprodukčním snímku *Královská aféra*, který kromě zisku dvou Stříbrných medvědů na Berlinale byl také nominován na Oscara za nejlepší neanglicky mluvený film.

Český film *Nikdy nejsme sami* získal diváckou cenu na Berlinale

Film *Nikdy nejsme sami* českého režiséra Petra Václava získal diváckou cenu čtenářů deníku *Tagesspiegel* na letošním filmovém festivalu Berlinale. Režisér v rozhovoru s ČTK řekl, že věří, že ocenění na prvním významném mezinárodním festivalu roku pomůže mezinárodní distribuci snímku i posílí zájem českých diváků. Václavův film byl součástí festivalové sekce Forum zaměřené na progresivní kinematografii.

Snímek *Nikdy nejsme sami* se podle Václava výrazně odlišuje od jeho předchozího filmu *Cesta ven*. „Cesta ven byla sociální film, kdežto tento film je docela alegorický, je přehnaný, kde máte vášně, lásku, mluví také o bláznovství a duševní vychýlenosti některých lidí. Film je zároveň černobílý a barevný,“ řekl. „Já jsem chtěl udělat maniodepresivní film, který je rozevřený mezi celou škálou lidských citů a pocitů, vášní,“ dodal. V Česku půjde film do distribuce 7. dubna. Poté by se podle Václava měl objevit ve francouzských kinech, o dalších zemích se jedná.

Kameraman Jiří Macháně převzal cenu za celoživotní dílo

Kameraman Jiří Macháně převzal v pražském kině Lucerna cenu za celoživotní dílo. Na návrh svého prezidia mu ji udělila Asociace českých kameramanů. Pro své vysoké profesionální kvality byl Macháně vyhledávaným kameramanem režiséry v různých žánrech. Jeho práce se uplatnila v lyrických námětech (*Stín kapradiny, Den pro mou lásku*) či v pohádkách (*Panna a netvor, Deváté srdce*). Kvalitně

zvládal i akční a válečné zakázky (*Svítilo celou noc*) nebo televizní tvorbu (*Největší z pierotů*, *Náhrdelník*).

Sundance Festival ocenil český film *Furiant*

Studentský snímek *Furiant* režiséra Ondřeje Hudečka získal letos na filmovém festivalu Sundance cenu za režii v kategorii krátkých filmů. Sundance, festival nezávislých filmů, se letos konal v Park City v Utahu. Do soutěže se přihlásilo více než dvanáct tisíc filmů z celého světa a jen do sekce krátkých filmů okolo osmi tisíc. Ze všech snímků jich bylo poté vybráno finálních 72. Film Ondřeje Hudečka *Furiant* byl jedním ze třinácti zahraničních a hraných snímků a získal cenu za režii.

Každoročně pořádaný filmový festival Sundance je největší nezávislou filmovou událostí ve Spojených státech, která prezentuje novinky amerických i mezinárodních filmařů. Sundance Channel založený Robertem Redfordem nabízí divákům rozmanitý a poutavý výběr oceněných nezávislých filmů, dokumentů a původních programů. Spousta filmů z filmového festivalu Sundance je na Sundance Channel k vidění exkluzivně. V exkluzivním bloku nazvaném 10 dnů Sundance se vysílaly také snímky, jako jsou *The Wolfpack*, *Lapač snů*, *Čínský starosta* a další.

Návštěvníci Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary budou mít možnost zhlédnout ty nejlepší filmy ze Sundance v rámci karlovarského festivalu i letos.

Autor letošního oceněného českého snímku *Furiant* Ondřej Hudeček studoval režii a kameru na Trebas Institute v Montrealu a na FAMU v Praze. V roce 2014 se zúčastnil programu Berlinale Talents. Jeho předchozí krátké filmy, např. *O-Ring* (2011), *Years* (2012) nebo *Karaoke* (2012), byly uvedeny a oceněny na mnoha festivalech. Ke svému snímku řekl: „Aby se mohl stát prvním skutečným dramatikem realismu, musel pocítit, jaké to je být posledním romantikem.“ Popisoval tím mládí klasika českého divadla Ladislava Stroupežnického. Ve svém snímku s podtitulem *Komedie o třech dějstvích* parafrázuje Ondřej Hudeček klíče televizních inscenovaných dokumentů a po svém dotváří obraz slavného dramatika a dramaturga tak, jak není znám z učebnic literatury. Slovy autorů, nechybí zde napětí, humor, násilí, naděje, emoce, nahota, sex ani šťastný konec.

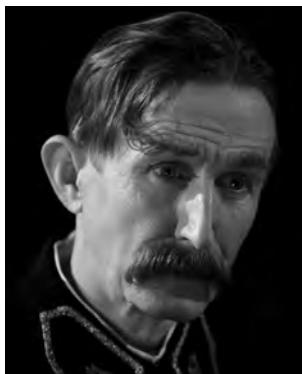
Český snímek *Furiant* předchází celovečernímu filmu. Děj se v něm posune o dvacet let později, kdy je slavný dramatik na vrcholu tvůrčích sil.

(mk)

Bohéma – nový cyklus České televize

Česká televize začala v těchto dnech natáčet televizní román *Bohéma* režiséra Roberta Sedláčka. Šestidílný cyklus odkryje osudy prvorepublikových hvězd stříbrného plátna za druhé světové války a po ní a ukáže, co všechno se dělo mimo zraky kamer a jak tenká mohla být hranice mezi bohémským životem ve filmových studiích a smrtí v koncentračním táboře. V rolích hereckých ikon se objeví například David Novotný jako Jaroslav Marvan nebo Vladimír Javorský jako Vlasta Burian.

Bohéma se vrací do období druhé světové války, která změnila celý svět a s ním i život do té doby oslavovaných filmových hvězd. Osudy kultovních herců za okupa-

Bohéma – Vladimír Javorský
v roli Vlasty Buriana

ce byly nesmírně dramatické a mimořádné tím, že hranice mezi bohémským životem v barrandovských studiích a koncentrákem či popravištěm byla v té době velice tenká a lidé balancovali mezi přepychem a smrtí, mezi zradou a odbojem, mezi zbabělostí a hrdinstvím. Někdy ti samí lidé kolaborovali a současně spolupracovali s odbojem. Herecké hvězdy byly pro každý režim velkým lákadlem, protože skrze ně lze manipulovat davy. Jak nacisté, tak i komunisté to dobře věděli a také se toho snažili využít. Nebylo kam utéct. A přitom právě za války se natočily ty nejlepší komedie. *Bohéma* je strhujícím příběhem také o tomto paradoxu.

V *Bohémě* se objeví jedny z neznámějších ikon československého filmu a divadla první poloviny minulého století včetně dalších osobností, které utvářely jejich tvář. Půjde například o režiséry Martina Friče a Otakara Vávru, filmového producenta a ředitele společnosti Lucernafilm Miloše Havla, spisovatele Jana Drdu nebo novináře Julia Fučíka, kterého herec Zdeněk Štěpánek ukryval ve svém bytě. Hlavním hrdinou a vypravěčem *Bohémy* se stane barrandovský dramaturg Arnošt, ztvárněný v mládí Michalem Balcarem a následně Oldřichem Kaiserem. Samotné natáčení se koná v pražském divadle ABC, které představuje Divadlo Vlasty Buriana uzavřené v roce 1943, v barrandovských ateliérech a na mnoha historických místech Prahy, v Plzni nebo Mladé Boleslavi. Poslední klapka projektu, k němuž napsala scénář Tereza Brdečková, padne na konci května.

„Pro mnohé bude překvapivé, co všechno se dělo za oponou. A že toho bylo hodně. Spousta těch věcí byla bolestná, nechutná,“ říká režisér *Bohémy* Robert Sedláček, který má s filmovou dobou stylizací bohaté zkušenosti i díky cyklu *České století*.

Robert Sedláček je režisér a scénárista dokumentárních i hraných filmů, který nejdříve pracoval jako novinář, například jako regionální zpravodaj České televize, a poté vystudoval dokumentární tvorbu na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze. Ze začátku své režijní činnosti se věnoval především tvorbě televizních dokumentárních filmů. V roce 2006 natočil svůj první celovečerní film *Pravidla lži* z prostředí terapeutické komunity a za scénář k tomuto filmu získal Českého lva. Druhý celovečerní film *Muži v říji* natočil pro Českou televizi Brno v roce 2009. Dále v roce 2011 napsal a režíroval film *Rodina je základ státu* o bývalém bankovním manažerovi prchajícím před policií. Nejvíce na sebe však upozornil prací pro Českou televizi, zejména svým (zatím) posledním historickým dokumentárním seriálem *České století* pojednávajícím o pozadí významných dějinných událostí od zahájení první světové války až po vznik samostatné České republiky. Věnuje se i politickým dokumentům a v roce 2007 natočil pro Českou televizi Brno dokument *Miloš Zeman – nekrolog politika a oslava Vysočiny*.

(mk)

FOTOGRAFIE

Fotografie českých autorů se na aukci v USA prodaly za milióny

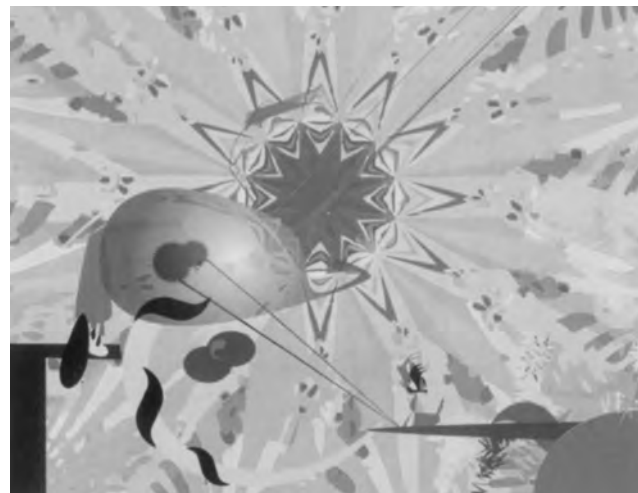
Fotografie českých autorů Josefa Sudka a Jaromíra Funkeho se na aukci v New Yorku prodaly za více než 300 000 dolarů (přes sedm miliónů Kč). Celkem aukční síň Christie's vydražila tři stovky fotografií za téměř devět miliónů dolarů (asi 220 miliónů Kč); nejdražší položkou se stala vzácná fotografie Edwarda Steichena z roku 1901, za niž kupec zaplatil 665 000 dolarů.

Vilém Kabzan (* 5. 1. 1971, Ostrava)

Vilém Kabzan začínal původně jako malíř, který během svého studia na pražské AVU prošel ateliéry Jiřího Davida, Milana Knížáka a Michala Bielického. Toto klasické médium ho ale postupem času přestalo umělecky uspokojovat a začal hledat nové možnosti uměleckého vyjádření. Přes zajímavé pokusy na poli instalací a objektů objevil také specifický svět digitálních médií, videa a fotografie. Snaží se být jakýmsi objevitelem či průkopníkem ve využívání digitálních technologií v rozsáhlé a nevyzpytatelné říši umění. Ve svých fotografiích se pokusil v dnešním světě umění takřka o nemyslitelné – začal fotografovat běžné věci, kterých si již vlastně ani tak moc nevšímáme, jako například pokojovou rostlinu. Tento prostý fakt, existence fotografie zachycující přírodní oživení obýváku ovšem vyvolává také jisté znejistění – je to dnes téměř nepředstavitelné dívat se na fotografii pokojové květiny jen tak, toto pozorování vyvolává spousty otázek vycházející z té první

a nejprostší: Co tím vlastně chtěl básník a v tomto případě vizuální básník říci? Nic není jisté, snad nám chce vrátit pocit potěšení z prostého bytí pokojové rostliny právě v tomto místě a čase.

Tvorba Viléma Kabzana je zastoupena ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze, Národní knihovně ČR aj.

Vilém Kabzan: *Pejsek*, 2002, lightbox, digitální tisk

17. března 1896 se narodil **Josef Sudek**, fotograf († 15. 9. 1976).

HUDBA

Marie Rottrová se poprvé představí v pražské O2 areně

Marie Rottrová se 20. prosince představí v pražské O2 areně. Vánoční koncert bude zároveň oslavou jejích 75. narozenin, které připadají na 13. listopadu. Je to vůbec poprvé, co zpěvačka vystoupí v největší české hale. Rottrová před pěti lety oznámila, že přestane koncertovat. Na rok 2013 však nečekaně připravila šest vánočních koncertů a postupně absolvovala další. Zpěvačka nevyklučuje ani vydání nového alba. V roce 2011 byla Rottrová, která za svou kariéru nazpívala přes 600 písniček, Akademií populární hudby uvedena do Síně slávy. U příležitosti jejích 70. narozenin vyšla kolekce se všemi jejími alby. Něčeho takového se v Česku zatím dočkal pouze Karel Gott.

Sedmdesátník Vladimír Merta oslavil narozeniny koncertem

Vladimír Merta se k umělecké dráze, stejně jako mnoho jiných, dostal oklikou. Ta jeho vedla přes architekturu, už při jejím studiu ale začal skládat písničky. Svou první desku vydal ve Francii. S jeho písničkami v tuzemsku to bylo

složitější, jak sám píše na svých internetových stránkách, „další publikační možnosti byly režimem silně omezeny“. V sedmdesátých letech mu ale přesto nějaké desky vyšly. Mezi nimi i LP *P. S. I* když režim nebyl Vladimíru Mertoovi nakloněn, což bylo ostatně vzájemné, stal se postupně jedním z nejoblíbenějších písničkářů. Na festivalu Porta v roce 1986 dostal Merta Zlatou Portu. Ostatně folk byl zvláště v druhé polovině osmdesátých let velmi populární a lidé na koncerty písničkářů chodili i jako na vyjádření protestu a občanského postoje. Vladimír Merta v současné době často vystupuje jako součást tria Merta, Hrubý a Fencel. V tomto složení hráli také na narozeninovém koncertě v pražském paláci Akropolis. Na akci s názvem *V krásných dobách folku* vystoupila i celá řada hostů.

Vladimír Merta se narodil 20. ledna 1946 v Praze. Patří mezi slavné písničkářské hvězdy v éře normalizace. Společně s dalšími folkovými zpěváky (např. Karlem Krylem, Jaroslavem Hutkou, Vlastimilem Třešňákem) se stal pro tisíce lidí symbolem odporu proti komunistickému režimu. Vystudoval dvě vysoké školy – architekturu na ČVUT a filmovou a televizní scenáristiku a režii na FAMU. Od sedmdesátých let začal veřejně vystupovat jako folkový písničkář. Hrál tři až čtyři koncerty za měsíc pro desítky lidí.

V květnu 1972 spoluzaložil volné umělecké sdružení Šafrán, které však v roce 1977 StB rozprášila. V listopadu 1989 se účastnil organizačních setkání v Realistickém divadle a Činoherním klubu, z balkónu Melantrichu na Václavském náměstí v Praze hrál statisícům demonstrantů. Stal se tak jedním z aktérů pádu železné opony v Československu. Po roce 1990 se písničkáři pokoušeli sdružení Šafrán obnovit, projekt však provázely neshody a skončil neúspěchem.

Vedle kariéry písničkáře byl aktivní i v dalších oborech – pokoušel se o vlastní filmařské projekty, napsal scénář celovečerního filmu *Opera ve viniči*, režíroval pořad *Čas her, Krajiny duše, krajiny těl*. V době zákazů vystupování hrál v divadle Viola, asistoval režisérovi Pistoriovi v Realistickém divadle. Přes dvacet let také vystupoval s rodinnou skupinou Mišpacha, interpretující židovský folklór. Vladimír Merta založil vlastní hudební a knižní nakladatelství ARTeM. Pravidelně koncertuje, doprovází zpěvačku Janu Lewitovou. Učil kulturologii na Univerzitě Karlově a filmovou hudbu na FAMU. Píše scénáře a natáčí dokumentární pořady.

Lucie Bílá poprvé v O2 areně!

O2 arena zažije další narozeninový koncert nejpopulárnější tuzemské zpěvačky. Tentokrát půjde o koncert mimořádný a výjimečný, protože oslavenkyní bude Lucie Bílá (* 7. 4. 1966), která sfoukne na narozeninovém dortu těžko uvěřitelných padesát svíček! K tomuto jubileu připravuje nové album, které vychází u vydavatelství Supraphon. Půjde o vůbec první vystoupení „Zlaté slaviče“ v největší tuzemské hale. Koncert má podtitul *Fifty Fifty*. „O2 arena se mi v minulosti párkrát nabízela, ale já čekala na mimořádný okamžik – a ten právě přichází. Chci své kulaté narozeniny pořádně oslavit a pozvat co nejvíce fanoušků. Ať všichni slyší, že tu jsem a rovnou říkám, že ještě nějakou dobu tu budu... svých padesát let považuji za krásné uzavření první poloviny života a bez dlouhého zdržování hurá do druhé,“ říká s úsměvem Lucie Bílá, která byla hudební akademii oceněna titulem zpěvačka dvacetiletí a svými fanoušky koncem listopadu opět zvolena jako Zlatá slaviče – tentokrát již po osmnácté.

Zpěvačka, která prodala více než čtyři milióny nosičů a pyšní se zároveň patnácti tituly Zpěvačka roku v anketě TÝTÝ, se nejprve fanouškům představí v dubnu v Bratislavě při mega akci, kterou pod názvem *Showprogram* připravuje režisér Jeffo Minařík, a se zhruba půlročním odstupem pak v O2 areně. „V Bratislavě chceme připravit obrovskou neopakovatelnou show, obrovské jeviště, techniku, světla a exkluzivní hosty, v Praze naopak půjde o velkolepý hudební zážitek za doprovodu symfonického orchestru, mé kapely, pianisty Petra Maláska a velkého pěveckého sboru,“ uvádí Lucie Bílá.

Praha bude mít od konce června nový hudební festival

Nový pražský hudební festival s názvem Metronome se uskuteční 25. a 26. června v části Stromovky a na holešovickém Výstavišti. Největší hvězdou akce bude americký punkrockový zpěvák a herec Iggy Pop. Na prvním ročníku se na čtyřech scénách představí přes tři desítky interpretů. Novináře o tom informoval spolupořadatel festivalu David

Gaydečka. Vedle Iggyho Popa vystoupí skupiny Foals, The Kooks, Crystal Fighters nebo zpěvák Richard Müller. Tuzemští interpreti zahrají ve speciálních projektech vytvořených pouze pro festival.

Lenka Dusilová se zpožděním oslaví na koncertech 40. narozeniny

Součástí turné Lenky Dusilové budou tři narozeninové koncerty, které se pod názvem *Oslava života* uskuteční na přelomu března a dubna v Ostravě, Brně a Praze. Jedna z nejuznávanějších českých zpěvaček si na nich připomene své 40. narozeniny, které připadly na 28. prosince minulého roku.

Pražský výběr hlásí nové album

Český král rockové kytary Michal Pavlíček (* 14. 2. 1956) slaví šedesátiny. K narozeninám si nadělil koncert s mnoha hosty zvučných jmen a pilně se připravuje na velkolepý návrat Pražského výběru. Jeho vyvrcholením má být nové album natočené po dvaceti letech. Michal Pavlíček, obdivovaný kytarový mág, skladatel svérázných hříček i autor introvertních rockových opusů, stejně jako melodicky silných působivých balad, skladatel symfonické a scénické hudby se zcela původním rukopisem, vyhledávaný producent i mentor mladých hudebníků, je široce respektovanou individualitou, což konečně dokumentuje i řada vítězství a ocenění v odborných anketách.

Michal Pavlíček

Skupina Mandrage vyrazila na turné

Na své zatím největší a nejnákladnější koncertní turné vyrazila 26. února ze své rodné Plzně poprocková kapela Mandrage. Na šestnácti koncertních zastávkách tak podpoří loňské listopadové album *Potmě jsou všechny kočky černý*. Její koncertní program je postavený jak na nových písničkách, tak na hitech z minulých let. Vše doprovodí výpravná scéna, na kterou jsou fanoušci kapely z jejich živých vystoupení zvyklí. Bílou barvu, která doprovázela Mandrage v posledním roce, ale tentokrát nahradí stříbrná a koncepční design s diskotékovými koulemi, zrcadly nebo blýskavými kostýmy. „Naše nejnákladnější turné bude plné her se zrcadly a světlem. Inspirovali jsme se u velkých slavných triků kouzelníků jako Houdini či Copperfield. Ti všichni využívali spoustu zrcadel k tomu, aby mohli být v jeden okamžik

na dvou místech najednou. Zrcadla jsou spojena i s celou dekadentní sedmdesátkovou pop kulturní scénou, ze které jsme občas čerpali i hudebně na nové desce. Takže čkejte i zrcadlové disko koule a blýskavé kostýmy," popisuje bubeník Mandrage Matyáš Vorda.

Turné začalo 26. února v plzeňském KD Peklo, od den později pokračovalo v Karlových Varech, 4. března v Havlíčkově Brodu a 9. března v Brně. V Praze se zastaví 23. března ve Foru Karlín a skončí 16. dubna v Ústí nad Labem. V roli předkapel Mandrage se na koncertech představí Animé a Electric Lady.

Mandrage

Umělci Červená, Fenič a Kolíbal převzali čestná občanství Prahy

Operní pěvkyně Soňa Červená, filmař František „Fero“ Fenič a sochař Stanislav Kolíbal převzali na Staroměstské radnici čestná občanství Prahy. Za pianistu Ivana Moravce ocenění převzala jeho dcera. Primátorka Adriana Krnáčová také předala stříbrné medaile hlavního města Prahy dirigentu Jiřímu Koutovi a dramatikovi Ladislavu Smočkovi.

Pěvkyně Kožená představila nadační fond na podporu základních uměleckých škol

Mezzosopranistka Magdalena Kožená se rozhodla podpořit základní umělecké školy (ZUŠ) v České republice založením nadačního fondu. Cílem je systém vzdělávání poskytovaný ZUŠ chránit, podpořit a upozornit veřejnost na jeho jedinečnost. Poslání a plány fondu byly představeny na donátorském galavečeru 26. února v pražském Rudolfinu.

V České republice je 488 základních uměleckých škol (dříve lidových škol umění), ve kterých studuje 247 000 žáků. Aktuálně nabízejí čtyři základní obory – hudební, kam chodí 65 % žáků, taneční (11 %), výtvarný (20 %) a literárně-dramatický (4 %). „Základní umělecké školy tvoří kořeny naší kulturnosti, naší lásky k umění. Ve světovém měřítku jsou zcela unikátním vzdělávacím systémem, který je třeba hýčkat, rozvíjet a podporovat,“ prohlásila Kožená.

Muzeum hudby vystaví znovuobjevenou skladbu Mozarta a Salieriho

Originál skladby, jejíž části zkomponovali Wolfgang Amadeus Mozart a Antonio Salieri a kterou odborníci dlouho považovali za ztracenou, si mohli zájemci prohlédnout v Českém muzeu hudby. V jeho fondech vzácný tisk nedávno objevil německý badatel. V muzeu v Karmelitské ulici v Praze byl záznam skladby a libreto od básníka Lorenza da Ponte vystaven do 11. března. Na skladbě s názvem *Per*

la ricuperata salute di Ophelia s Mozartem a Salierim pracoval ještě další skladatel, o němž odborníci vědí jen to, že se jmenoval Cornetti. Dílo vzniklo k oslavě zpěvačky, která interpretovala díla obou slavných skladatelů.

Putovní výstava představuje Jarmilu Novotnou

Ještě před nedávnem mohli návštěvníci v prostorách pražského Obecního domu obdivovat operní kostýmy proslulé české sopranistky, významné světové osobnosti a velké vlastenky Jarmily Novotné.

V současné době probíhá další projekt, týkající se této významné osobnosti, a sice putovní výstava o životě Jarmily Novotné s týměž titulem *Jarmila Novotná: Operní diva*. První zastávkou výstavy, jež přiblíží život a kariéru jedné z největších hvězd 20. století v českých městech, je – ne náhodou – Muzeum Českého krasu v Berouně, kde je k vidění do 10. dubna. Toto středočeské město se totiž nachází jen několik málo kilometrů od někdejšího domova Jarmily Novotné, obce Liteň. Iniciátorem výstavy je nezisková organizace Zámek Liteň, z. s., která se v Čechách dlouhodobě věnuje oživení odkazu a popularizaci jména této legendární pěvkyně. Spolupořadatelem její první zastávky je Muzeum Českého krasu.

Výstava nabídne jedinečnou sondu do osobního i uměleckého života Jarmily Novotné prostřednictvím velkoformátových fotografií, zachycujících její nejslavnější operní kostýmy pocházející z Metropolitan opery v New Yorku, a její původní portréty při ztvárnění operních rolí. Vedle životopisných údajů a nástinu umělecké kariéry Jarmily Novotné jsou součástí přehlídky také sbírkové předměty pocházející z muzejní sbírky neziskové organizace Zámek Liteň, z. s., doplněné dalšími unikáty ze sbírek Muzea Českého krasu, p. o., a z depozitáře Státního zámku Hořovice, jež byly zapůjčeny při příležitosti berounské výstavy.

Jarmila Novotná jako Mařenka z *Prodané nevěsty*

Pro zájemce budou v rámci doprovodného programu připraveny umělecké workshopy, besedy či přednášky se zajímavými hosty.

Projekt navazuje v pozměněné podobě na unikátní výstavu originálů operních kostýmů zapůjčených z archivu Metropolitní opery v New Yorku, která se uskutečnila v pražském Obecním domě od září 2015 do ledna 2016. „Výstava v Obecním domě v Praze se setkala s výrazným zájmem nejen ze strany veřejnosti – jen během čtyř měsíců ji zhlédlo na 13 000 návštěvníků –, ale také institucí a měst. Proto bylo vzhledem k tomuto velkému zájmu rozhodnuto výstavu v obměněné podobě představit po Berouně i v dalších městech České republiky a usiluje se rovněž o její prezentaci v zahraničí. V současné době probíhá jednání o jejím umístění také v Ostravě a s institucemi, jako jsou Senát České republiky, Národní divadlo, Národní divadlo Brno, HAMU, Česká centra v zahraničí ad.

Česká sopranistka Jarmila Novotná (1907-1994) patří k nejzářivějším zjevům světové operní scény 20. století. Během své kariéry zpívala po celém světě, především ve Vídni, Berlíně, Salcburku či Miláně. Domovskou scénou se jí stala Metropolitní opera v New Yorku, kde účinkovala plných šestnáct sezón ve významných úlohách. Vždy elegantní a přitažlivá žena měla mnoho obdivovatelů a ctitelů, jejímu půvabu podléhali slavní umělci, neodolal mu ani T. G. Masaryk či Hollywood. Sama však vždy upřednostňovala svou pěveckou dráhu. V roce 1931 se Jarmila Novotná provdala za Jiřího Daubka, podnikatele a spolumajitele velkostatku v Litni nedaleko Berouna. Zámek Liteň se pro ni stal novým domovem, který ale kvůli emigraci musela opustit hned dvakrát, naposledy v roce 1948 na dlouhých čtyřicet let. To bylo také důvodem, proč ve své vlasti upadla téměř v zapomnění. Zemřela v New Yorku, ale spolu se svým manželem je pochována v rodinné hrobce v Litni.

Putovní výstava o životě Jarmily Novotné se v současné době poprvé prezentuje v různých galeriích a výstavních prostorech. Nezapomenutelné role Mařenky v *Prodáné nevěstě*, Violetty ve Verdiho *Traviatě*, Mimi v *Bohémě*, Manon ve stejnojmenné Massenetrově opeře nebo Cherubína z *Figarovy svatby* či Oktaviána z *Růžového kavalíra* přiblíží na velkých formátech jak dobové portréty Jarmily Novotné, tak fotografie kostýmů, jež pro tyto role pěvkyně během své kariéry oblékala a nechala si je šít na vlastní náklady. Originály těchto kostýmů byly zapůjčeny z archivu Metropolitní opery v New Yorku pro podzimní výstavu v Obecním domě.

Návštěvníci výstavy se o slavné umělkyni rovněž mnohé dozvědí díky pečlivému časovému přehledu, který zachycuje údaje o jejích místech působení a dalším dobovém kontextu jejího života, a také prostřednictvím přehlídky sbírkových předmětů. Z muzejní sbírky Zámku Liteň, z. s., se jedná například o ukázkou korespondence Novotné, jako je děkovný dopis od prezidenta Beneše, dopis od prezidenta Eisenhowera nebo manželky prezidenta Roosevelta Eleanor, dále výběr rekvizit Jarmily Novotné, které byly součástí role Prinz Orlofsky v *Netopýru*, programy k filmům, v nichž si zahrála (*Požár v opeře*, *Frasquita*, *Kozák a slavík*), ale také předměty vážící se k působení rodu Daubků v Litni (rodová pečeť, ex libris G. A. Daubka).

Putovní výstava je prvním projektem Festivalu Jarmily Novotné 2016, který se letos koná pátým rokem.

(mk)

Plzeňské divadlo nabídlo další operu dětem od nejtěplejšího věku

Ve světové jevištní premiéře uvedlo plzeňské Divadlo J. K. Tyla operu Jiřího Těmle *Kocour v botách*. Opera je určena pro děti od nejtěplejšího věku a je už čtvrtou dětskou operou, které divadlo pro děti v posledních letech připravilo. Na malé scéně nové divadelní budovy operu opět režijně připravila emeritní sólistka opery Lilka Rybářová Ročáková.

Akademie múzických umění v Praze a věhlasný dirigent Jiří Bělohlávek slaví 70 let

Při této příležitosti udělila Alma mater svému bývalému studentovi a významnému pedagogovi prof. Jiřímu Bělohlávkovi čestný titul doctor honoris causa. Bělohlávek je s Hudební a taneční fakultou AMU dlouhodobě spjat. V letech 1966-1972 zde studoval u profesorů Roberta Brocka, Aloise Klímy, Josefa Veselky a Václava Neumanna. V roce 1995 se na HAMU vrátil jako pedagog a od roku 1997 vedl katedru dirigování. Na HAMU prof. Bělohlávek vychoval řadu mladých dirigentů, kteří mají dnes světovou či evropskou kariéru (např. Jakub Hruša, Tomáš Netopil či Tomáš Hanus).

Recenze opery *South Pole (Jižní pól)*

Velkými ovacemi pro účinkující i skladatele Miroslava Srnku skončila v Bavorské státní opeře světová premiéra nové opery *South Pole (Jižní pól)*. Mladý český skladatel ji složil na objednávku této mnichovské scény. Divadlo novinku propagovalo všemi způsoby, nad vchodem do budovy dokonce z reproduktorů „fučel“ na příchozí víchr. Vítejte v Antarktidě.

Námětem opery, kterou Srnka napsal spolu s australským libretistou Tomem Hollowayem, je soupeření dvou polárníků, Brita Roberta Scotta a Nora Roalda Amundsena při dobývání jižního pólu. Nejednou zpracovaný příběh vypráví v časové posloupnosti tak, jak se odehrál na základě dostupných faktů. Je znát, že libretista i skladatel se snažili uniknout x-tému banálnímu a srdceryvnému převyprávění notoricky známého příběhu a do slov hrdinů se pokusili otisknout jejich vnitřní konflikty. To je chvályhodné, i když v opeře, která dost uhání a vystupuje v ní hodně postav, se nebezpečí banality nebo kýče zcela vyhnout nelze, protože pro diváka není snadné se soustředit na pochybnosti v duších hlavních hrdinů.

Jiří Srnka

Nicméně pokud někdo do opery vložil nejpravdivější výpověď, tak tenorista Rolando Villazón. Roli britského kapitána prožívá každým nervem a dokazuje, že soudobá hudba nemusí být chladná matematika, že se dá zpívat žhavě a plným srdcem, až ledy pukají. Jeho Scott je vitální a bouřlivý, nepřehlédnutelný i v „maskovacím“ polárním výstroji, jedním slovem „sympaták“. Utrpení svého hrdiny, kte-

rý se ve spacím pytlí až do poslední vteřiny svého života snaží psát deník, ztvárňuje prostě tak, jako když mnohokrát trpěl a umíral v operách 19. století. A člověk mu věří. Villazón *Jižní pól* divákům doslova „prodal“.

Je to působivý kontrast k barytonistovi Thomasi Hampsonovi, od hlavy k patě v kožešinách, který už coby Amundsen až tak sympaticky a vřele nepůsobí, spíše staví do popředí ctížádost, která člověku velí jít za svým cílem přes mrtvolu.

Teprve čas ukáže, jestli je *Jižní pól* životaschopný a budou ho hrát i další scény.

Redakčně zkráceno
Věra Drápelová

Miroslav Srnka: *South Pole*

Dirigent: Kirill Petrenko

Režie: Hans Neuenfels

Mnichov, Bavorská státní opera, světová premiéra 31. ledna 2016

JUBILEUM

Eva Urbanová (* 20. 4. 1961, Slaný)

Eva Urbanová je přední česká operní pěvkyně-sopranistka. Vystupuje na mnoha různých světových operních scénách v Evropě i zámoří. Pravidelně nahrává pro české hudební vydavatelství Supraphon, pravidelně také vystupuje v Národním divadle v Praze. K jejím nejvýznamnějším významným patří dvě Ceny Thálie za Kostelníčku v Janáčkově *Její pastorkyni*, kanadská cena Dora Mavor Moore za ztvárnění téže role v inscenaci Kanadské operní společnosti v Torontu či americká cena Grammy za nahrávku *Celeste Aida: Famous Opera Arias*. Na tutéž cenu byla nominována i její nahrávka Fibichovy *Šárky* (dirigent sir Charles Mackerras). V roce 2003 byla Eva Urbanová jmenována Rytířem řádu umění a literatury Francouzské republiky.

Eva Urbanová studovala zpěv soukromě u Ludmily Kotnauerové a zároveň pracovala s proslulou sopranistkou Renatou Scotto. Od roku 1990 je v trvalém angažmá v pražském Národním divadle, kde nastudovala řadu velkých rolí. Od roku 2010 je stálým hostem Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. Je stálým hostem mezinárodních hudebních festivalů Pražské jaro a Smetanova Litomyšl a spolupracovala s významnými dirigenty (Christoph von Dohnányi, Jiří Bělohlávek, sir Charles Mackerras, Kent Nagano, Ondrej Lenárd, sir Andrew Davis, James Conlon, James Levine, Nello Santi, Leonard Slatkin, Roberto Abbado a Riccardo Chailly). Její četná diskografie za-

hrnuje mj. nahrávky Smetanových oper *Libuše* a *Dalibor*, Dvořákovy kantáty *Svatební košile* a oratoria *Stabat Mater*, Janáčkovy *Glagolské mše*, Mahlerovy kantáty *Das klagende Lied* pod taktovkou Kenta Nagano a několik portrétních nahrávek árií a duetů.

Dagmar Pecková (* 4. 4. 1961, Medlešice u Chrudimi)

Dagmar Pecková je česká operní pěvkyně-mezzosopranistka. Absolvovala pražskou konzervatoř a operní studium v Drážďanech. Vystřídala angažmá v drážďanské Semperově opeře a Státní opeře v Berlíně, představila se též na řadě dalších významných světových scénách. V rámci své koncertní činnosti vystupuje na pódii ve Vídni, Madridu, Londýně, Tokiu, Curychu, Montrealu, Moskvě a řadě dalších měst, zpívala též v newyorské Carnegie Hall. Vystupuje i na mezinárodních festivalech v Bregenzu, Salcburku, Praze či San Sebastianu. Spolupracovala s Českou filharmonií a významnými dirigenty (Jiří Bělohlávek, Richard Hickox, sir Charles Mackerras Libor Pešek ad.). Mezi její nejvýznamnější nahrávky patří CD s áriemi Gustava Mahlera a Wolfganga Amadea Mozarta. V roce 1999 obdržela Pecková cenu Thálie v oboru opera za roli Carmen v inscenaci pražského Národního divadla. Je provdána za německého hudebníka Klause Schiessera. Má dvě děti, syna Theodora a ze současného manželství dceru Dorotheu.

VZPOMÍNKA

„Český Paganini“

Josef Slavík (26. 3. 1806, Jince – 30. 5. 1833, Pešť) byl přední český houslista a skladatel, také nazývaný „český Paganini“. Po absolvování konzervatoře se stal koncertním mistrem ve Stavovském divadle. Přitom stále třibil svou techniku, zdokonaloval přednes a komponoval i další skladby. V roce 1825 odešel do Vídně, kde přijal místo v císařské kapele a věnoval se též sólistické činnosti. Vídeňské obecenstvo si brzy podmanil svým nedostižným uměním. Dopisovatel *Allgemeine Zeitung* o něm napsal, že „ukazuje uměleckou zručnost v překonávání největších těžkostí. V téže době ohlásil Paganini sérii koncertů v habsburské metropoli. Po koncertě, na němž hrál slavný italský houslista poprvé své zvonkové rondo, přijal Paganini v kruhu hudebníků i Slavíka, aby vyhověl jeho prosbě předvést mu

své umění. Nic netušícímu mistrovi zahrál český houslista i jeho zvonkové rondo, které si zapamatoval po jednom poslechu. Vypráví se, že Paganini tehdy k českému mistrovi pronesl: „Vy jste dábel! Svět se třese, když hrajete.“ Ve Vídni se v listopadu 1830 seznámil s Fryderykem Chopinem. I on byl okouzlen Slavíkovou hrou. Svým známým o novém příteli napsal: „Velký, v pravdě geniální houslista, velice si s ním rozumím. Je to Paganini, ale omládlý, který časem předčí prvního. Jeho hra bere posluchačům řeč a do očí jim vhání slzy, rozplakal by i tygry!“

V roce 1833 se Josef Slavík odhodlává k velkému koncertnímu turné, jehož osou by měla být Pešť (dnes Budapešť), Ostrihom, Lvov a další města. Přechozená chřipka však natolik oslabila jeho zdraví, že v Pešti zemřel. Byl tu i pochován. Až po sto letech byly jeho ostatky převezeny do vlasti a uloženy na vyšehradském hřbitově.

Zeman se Sobotkou probral plnění vládního programu

Zhruba pět hodin jednali v Lánech prezident Miloš Zeman a jeho poradci s premiérem Bohuslavem Sobotkou (ČSSD) o dosavadní činnosti a dalších plánech koaliční vlády. Zásadní rozpory podle Sobotky oba politici nemají. Migrační krize, ohledně níž mají odlišné názory, se podle něho v debatě dotkli spíše okrajově.

Miloš Zeman a Bohuslav Sobotka

Do Česka přiletěla třetí skupina křesťanských uprchlíků

Třetí skupina křesťanských uprchlíků dorazila do Česka. Z 41 lidí přiletělo 33 přímo z iráckého Irbílu a osm z Libanonu. Uprchlíci odjeli z ruzyňského letiště autobusy do Brna, Smilovic u Třince a rekreačního střediska Okrouhlík u Jihlavy, kde budou dočasně bydlet, seznamovat se s novým prostředím a učit se česky. Poslední část skupiny míří do Smilovic, i když proti jejich příjezdu protestovali obyvatelé obce na zasedání zastupitelstva. Podle starosty Smilovic Miroslava Nogola by obec křesťanům v nouzi měla pomoci. Obyvatelé podle něj nepochopili, že jde o osoby, které nejsou nebezpečné.

Sestavit slovenskou vládu nebude podle českých politiků lehké

Sestavení vlády na Slovensku bude podle českých vládních stran kvůli roztržitém volebním výsledkům velmi těžké. Stabilní slovenská vláda je podle tuzemských politiků z koalice i opozice důležitá i pro Česko, protože Slovensko bude letos předsedat Evropské unii. Podle ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka (ČSSD) má šanci na její se-

Evropa dala uzavřením balkánské trasy za pravdu V4

Evropská unie dala za pravdu státům Visegrádské skupiny (V4), když mezi závěry summitu s Tureckem zahrnula také uzavření balkánské trasy pro nelegální migraci. Řekl to premiér Bohuslav Sobotka. Považuje přitom za podstatné, aby Evropa jasně řekla, že cesta přes balkánské země není volná. V jednání s Tureckem považuje Sobotka za stěžejní, aby Ankara spolupracovala při vracení ekonomických migrantů s protipašeráckou misí NATO v Egejském moři.

Úvahy o vystoupení z EU jsou nesmyslné a nebezpečné

Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) považuje jakékoliv návrhy na vystoupení České republiky z Evropské unie za nesmyslné, škodlivé a nebezpečné. Členství v unii je podle něj garancí prosperity a bezpečnosti země a potvrzením politického vývoje české společnosti. Kvůli nynějším debatám o vystoupení Británie z EU se tohoto tématu „dříve či později“ chopí pravicoví extremisté a nacionalisté v Česku i dalších zemích osmadvacítka, uvedl český premiér.

Česká republika i letos přijme zhruba 250 krajanů z Ukrajiny

Česká republika i v letošním roce přijme zhruba 250 krajanů z východní části Ukrajiny. Jde o přibližně stejný počet jako loni. První týdny po příjezdu do České republiky tráví v zařízení ministerstva vnitra v Červené nad Vltavou na Písecku. Loni Česká republika přijala 257 krajanů z Ukrajiny. Jde o potomky Čechů, kteří kdysi na Ukrajinu odešli. Nyní zemi opouštějí kvůli válečnému konfliktu na východě země, který na Ukrajině vypukl před zhruba dvěma roky.

stavení jen dosud vládnoucí Smer – sociální demokracie, řekl to v pořadu České televize *Otázky Václava Moravce*. Strana premiéra Roberta Fica získala v parlamentních volbách na Slovensku zhruba 28 % hlasů, což je výrazné oslabení oproti minulým volbám i předvolebním průzkumům, a překvapivě uspěla krajní pravice.

Český premiér a předseda ČSSD Bohuslav Sobotka poblahopřál svému slovenskému protějšku Ficovi (Smer – SD) k vítězství ve volbách.

Politický subjekt	Platné hlasy			Získané mandáty		
	abs.	podíl (%)	+ / - (%)	abs.	podíl (%)	+ / -
SMER – sociálna demokracia	737 481	28,28	▼ -16,13	49	32,7	▼ -34
Sloboda a Solidarita	315 558	12,10	▲ +6,22	21	14,0	▲ +10
OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OLANO – NOVA)	287 611	11,02	▲ +2,47	19	12,7	▲ +3
Slovenská národná strana	225 386	8,64	▲ +4,09	15	10,0	▲ +15
Ludová strana Naše Slovensko	209 779	8,04	▲ +6,46	14	9,3	▲ +14
SME RODINA – Boris Kollár	172 860	6,62	▲ nová	11	7,3	▲ +11
MOST-HÍD	169 593	6,50	▼ -0,39	11	7,3	▼ -2
#SIETĚ	146 205	5,60	▲ nová	10	6,7	▲ +10
Kresťanskodemokratické hnutie	128 908	4,94	▼ -3,88	0	0,0	▼ -16
Strana maďarskej komunity – Magyar Közösség Pártja	105 495	4,04	▼ -0,24	0	0,0	—

Visegrádská skupina – V4, kterou tvoří Česko, Polsko, Slovensko a Maďarsko, si připomněla 25 let od svého založení

Tehdejším společným cílem Visegrádské skupiny byl společný návrat do Evropy, vymanění se z vlivu bývalého Sovětského svazu a začlenění do euroatlantických struktur. V roce 2004 se tento krok podařil. U příležitosti data založení se na mimořádném summitu v Karolinu sešli premiéři těchto zemí, aby přijali společnou deklaraci. Hlavním tématem bylo řešení migrační krize, konala se řada dalších jednání.

Premiéři Visegrádské čtyřky (Polsko, Maďarsko, Česká republika a Slovensko) na summitu v Praze

Summitu se také zúčastnil Libor Rouček z Česko-německého diskusního fóra a bývalý europoslanec, kterému bylo českým tiskem položeno několik otázek:

Libor Rouček: „Dnes máme ve střední Evropě něco, co jsme tady nikdy neměli. A to je úzká politická, ekonomická a kulturní spolupráce středoevropských zemí. K tomu je samozřejmě ta Visegrádská čtyřka nutná. Pak je tu ještě další cíl. Dnes jsme v NATO, jsme v EU, ale abychom tam měli váhu, abychom tam nebyli jako desetimiliónové Česko nebo pěti a půlmiliónové Slovensko osamoceni, tak je dobré, když na věcech, na kterých se shodneme, spolupracujeme.“

Dá se říct, že V4 je v Evropě uznávanou a respektovanou značkou?

Libor Rouček: „V4 uznávanou značkou je. Když se podíváme po té evropské osmadvacítce, tak vidíme něco podobného v rámci Beneluxu – Belgie, Holandsko, Lucembursko, tam to má dlouhodobou tradici. Něco podobného vidíme i na severu v rámci severské spolupráce. Ale tady ve střední Evropě je to poprvé. Zda jsme uznávanou značkou teď v souvislosti s uprchlickou krizí? Někteří se té značky řekl bych dokonce i bojí. Podle mého názoru jsou ty obavy neoprávněné. Pramení z toho, že některé země, ale i jejich přední politici dopodrobna nevědí, co se tady ve střední Evropě děje. I k tomu si myslím, že to výročí V4, debata i zpráva, kterou předkládáme, pomůže.“

Vraťme se k migrační krizi. Má V4 sílu k tomu, že by dokázala ovlivnit jiné země?

Libor Rouček: „Každý do těch vyjednávání jde na začátku s určitou představou. Bude se pokračovat ve snaze spolu-

pracovat s Tureckem. Pokud se toto podaří, bude to dobré. Pokud se to nepodaří, tak si myslím, že stále více států bude inklinovat k tomu, aby si zabezpečily své hranice. Vidíme, co dělají Rakušané. Není vyloučeno, že se více zabezpečí makedonsko-řecká nebo bulharsko-řecká hranice.“

Jak ji vidíte V4 za takových pět let?

Libor Rouček: „Já jsem životní optimista. Věřím, že nejenom V4, ale EU jako celek se bude vyvíjet, a to v pozitivním směru. Přál bych si, aby Visegrádská čtyřka v tom hrála mnohem větší, mnohem zodpovědnější roli. Zatím to bylo tak, že jenom některé země v EU, ty starší a bohatší, udávaly tón. My jsme byli takoví, jako když přijde do třídy nový žáček. Já bych si přál, abychom převzali mnohem větší zodpovědnost na chodu celé unie.“

Premiér Sobotka hovořil o migraci s kancléřem Rakouska a prezidentem Makedonie

Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) před summitem Visegrádské čtyřky (V4) telefonicky jednal s rakouským kancléřem Wernerem Faymannem o migraci. Hovořili například o posílení ochrany schengenských hranic nebo koordinaci pomoci Makedonii. Pohled Vídně na migraci se v posledních měsících v některých ohledech přiblížil pohledu zemí V4. Rakouská vláda například v lednu rozhodla, že letos země přijme už jen 37 500 žadatelů o azyl a do roku 2019 jich má být celkem nejvýše 127 500. Podle německých médií nyní navíc nabízí Makedonii své vojáky k ochraně tamních hranic. V zemi už jsou policisté například z Česka. Vídeň podle médií také tlačí na Skopje, aby co nejvíce omezilo příliv běženců.

Bilaterálně Sobotka jednal také s makedonským prezidentem Đorgem Ivanovem, který mu řekl, že pomoc jeho zemi ze strany Evropské komise je nulová. Ivanov se setkal také s českým prezidentem Milošem Zemanem.

Schwarzenberg: Postoj Visegrádské čtyřky k migraci lze pochopit

Někdejší český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg rozumí rozhořčení Rakouska nad přístupem zemí Visegrádské skupiny (V4), tedy i České republiky, k uprchlické krizi. Zároveň ale dodává, že počínání Česka, Polska, Slovenska a Maďarska je pochopitelné. V rozhovoru pro vydání rakouského magazínu *Profil* Schwarzenberg prohlásil, že bylo chybou stanovit povinné kvóty na přerozdělení běženců.

„Že tito sousedé nejsou nadšeni takové lidi ve velkých počtech a podle určených kvót přijímat, je pochopitelné. Že byly kvóty stanoveny shora, bylo vážnou politickou chybou. A co rakouský kancléř Faymann jako první udělal? Pohrozil sousedům snížením dotací EU,“ řekl Schwarzenberg. Faymannovu reakci proto Schwarzenberg považuje za zvláštní a v rozporu se sousedským duchem. Domnívá se také, že rakouský kancléř by měl brát na zřetel to, že ještě v roce 1938 bylo někdejší Československo hospodářsky silnější než Rakousko. „Pak ale přišel jistý Rakušan (Adolf Hitler) a uvrhl svět do druhé světové války. Výsledkem bylo, že Češi, Slováci, Poláci, Maďaři a další národy se na padesát let ocitli pod sovětskou nadvládou,“ vysvětlil.

Klaus: Evropě chybí rezolutní slovo k migraci, váhá a věci neřeší

Evropa v otázkách migrační krize váhá, nereaguje a věci neřeší, řekl v Brně bývalý prezident Václav Klaus. Podle něj chybí v Evropě rezolutní slovo k dnešní migraci. V pohledu na migraci se shodl s hejtmanem Michalem Haškem (ČSSD), se kterým se v Brně setkal na krajském úřadě. Podle Haška selhávají evropské elity a řešení migrační krize nezvládají. Podle Klause nechává Evropa celou krizi běžet samospádem. Hašek připomněl, že do České republiky od loňska přišlo za rok asi 3 500 migrantů. „Když jsme to zmiňovali kolegům z Dolního Rakouska, ptali se nás bez jakékoliv ironie, za který den to bylo. Číslo je přitom za celý rok, ale Rakušané nemají to štěstí. Migrantů je tam 100 000, samo sousední Dolní Rakousko musí tento problém řešit a řeší to z úrovně zemského hejtmana,“ řekl Hašek s tím, že chce zajistit bezpečnost na jižní Moravě.

Sobotka uvítal iniciativu ČLK na krizový plán ve zdravotnictví

Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) uvítal iniciativu České lékařské komory (ČLK), která požaduje od vlády vytvoření krizového plánu na záchranu českého zdravotnictví. Plán by měl přinést resortu víc peněz, aby mohly růst platy v nemocnicích každý rok o deset procent a lékaři a sestry neodcházel. Sobotka novinářům řekl, že některé kroky navržené komorou už vláda činí. O plánu chce jednat s prezidentem ČLK Milanem Kubkem a ministrem zdravotnictví Svatoplukem Němečkem (ČSSD).

Plán pro záchranu zdravotnictví by podle ČLK měl obsahovat pravidelnou valorizaci platby za státní pojištění, zavedení zdravotní daně na tabák a alkohol, růst platů lékařů a ostatních zdravotníků minimálně o deset procent každý rok a sjednocení platových tabulek ve státních i soukromých nemocnicích.

KSČM se hlásí k revolučnímu základu Února 1948, lituje deformaci

KSČM se hlásí k revolučnímu základu února 1948. Strana to uvedla v prohlášení, v němž dále oceňuje práci budovatelů první formy socialismu, ale zároveň lituje tragických deformací a nedostatků.

Období komunistické diktatury, které skončilo až na podzim 1989, si vyžádalo tisíce obětí. Z politických důvo-

dů bylo popraveno téměř 250 lidí, přes 200 000 jich bylo odsouzeno k nepodmíněnému trestu. Asi 4 500 z nich ve vězeňských zařízeních a pracovních táborech zemřelo. Na 170 000 lidí zemi opustilo, několik stovek lidí bylo při pokusu o překročení hranic usmrceno.

Účastníci pochodu na Hrad varovali před ztrátou paměti

Nedopustit ztrátu historické paměti a nepřipustit návrat komunistů k moci, k tomu vyzývali řečníci na pietním shromáždění k výročí pochodu studentů na Hrad v únoru 1948. Jejich projevy kontrastovaly s prohlášením KSČM, v němž se strana přihlásila „k revolučnímu základu února 1948“ a k vytváření nové podoby socialismu. „Drzost komunistické strany a jejích představitelů přesahuje všechny únosné meze. Považuji to za šílenství,“ řekl k tomu ČTK místopředseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS). Prohlášení je podle něj důsledkem toho, že se po pádu komunismu v roce 1989 nepovedlo komunistickou stranu zakázat. Éra prvního komunistického prezidenta Klementa Gottwalda patří podle Sobotky po nacistické okupaci k nejtemnější kapitole českých dějin.

V Praze se konal pochod za práva uprchlíků

Přibližně padesátka lidí se zúčastnila Evropského pochodu za práva uprchlíků. Podle účastníků akce se Evropa nesmí uprchlíkům uzavírat a je nutné zastavit obchody pašeráků lidí.

Pochod začal na pražském Staroměstském náměstí, odkud se účastníci vydali na Kampu, kde vypustili na Vltavu symbolické lodičky. Mezinárodní akce se účastní asi stovka měst z 23 zemí světa včetně Kanady či USA. „Měli jsme dojem, že je třeba vystoupit i v Praze. Do Evropy přišlo na milión uprchlíků a mnoho jich je neznámých. Chceme proto vyzvat vládu i Evropskou komisi, aby bylo s každým zacházeno jako s člověkem,“ řekla organizátorka Kristýna Boháčová ze studentského hnutí Solidarita. Podle účastníků však nesmějí převládnout nacionalistická řešení, která někteří politici prosazují, a Evropa rovněž nesmí zavírat své hranice. „Jedna z evropských hodnot je právo na azyl,“ řekl jeden z účastníků.

Letošních oslav 700. výročí narození císaře a českého krále Karla IV. v České republice se zúčastní také lucemburský velkovévoda Jindřich

Po jednání s lucemburským ministrem zahraničí Jeanem Asselbornem to uvedl šéf české diplomacie Lubomír Zaorálek. Karel IV. byl druhým panovníkem z dynastie Lucemburků na českém trůně. „Je to téma, které nás v tomto roce spojuje a spojuje nás pro celou řadu akcí,“ uvedl Zaorálek. Lucemburkové přišli do Česka ve 14. století. Novou dynastii přivedla na český trůn svatba dcery českého krále Václava II. Elišky Přemyslovny s Janem Lucemburským. Ten je podle Zaorálka v Lucembursku stejně známou historickou osobností, jako je císař Karel v Česku. Velkovévoda Jindřich navštíví Prahu 13. a 14. května. Podle Asselborna bude v jeho programu také setkání s prezidentem Milošem Zemanem a zástupci české vlády. Přítomnost lu-

cemburského velkovévody na karlovských oslavách ocenil také český premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD), s nímž Asselborn jednal před schůzkou se Zaorálkem.

Kancelář prezidenta se má omluvit za výrok Zemana o Peroutkovi

Kancelář prezidenta republiky by se měla omluvit Terezii Kaslové za výroky prezidenta Miloše Zemana o jejím dědečkovi, novináři Ferdinandu Peroutkovi. Žalobě Kaslové vyhověl Obvodní soud pro Prahu 1, rozsudek není pravomocný. Zeman loni prohlásil, že novinář byl autorem článku *Hitler je gentleman*, což podle odborníků není pravda. Hrad se proti rozsudku odvolá. Záležitost je připraven dovést až k Ústavnímu soudu. Spor o ochranu Peroutkovy osobnosti navazuje na Zemanův projev na konferenci k výročí osvobození Osvětimi, kde prezident hovořil o selhání intelektuálů v období nástupu nacismu. Podle historiků a Společnosti Ferdinanda Peroutky ale Peroutka nikdy článek s názvem *Hitler je gentleman* nenapsal. Zeman trvá na tom, že text četl. Slíbil, že se omluví, pokud se daný článek nenajde. Zatím tak neučinil, i když po textu dodnes marně pátrá jeho mluvčí. Soudkyně Kateřina Sedláková při projednávání případu mimo jiné konstatovala, že prezidentská kancelář nepředložila žádný důkaz o Peroutkově autorství daného textu.

Prezident Miloš Zeman by se měl zachovat jako chlap a vnučce novináře Ferdinanda Peroutky se omluvit osobně. V reakci na rozsudek to na twitteru uvedl ministr zemědělství Marian Jurečka (KDU-ČSL). Další politici považují záležitost za trapnou. Předseda ODS Petr Fiala označil za absurdní, že Zeman nechal věc zajít tak daleko. Bývalý ministr spravedlnosti, europoslanec za TOP 09 Jiří Pošíšil rozsudek označil pro Peroutku za zadostiučinění.

Na Hradě se sešli Zemanovi příznivci na oslavě tří let ve funkci

Příznivci prezidenta Miloše Zemana se sešli na Pražském hradě na oslavě tříletého výročí od inaugurace hlavy státu. Hlavním bodem akce s názvem Můj třetí rok s vámi byl koncert Hudby Hradní stráže a Policie ČR a krátký raut s národními pokrmy. Pozvánku do Španělského sálu dostalo na 900 hostů. Zeman oslavu své inaugurace pořádá každoročně, letos se ale výrazně zvýšil počet pozvaných hostů.

Na Libavě začne největší cvičení aktivních záloh v historii

Vojenský prostor Libavá na Olomoucku obsadilo přes tisíc příslušníků aktivních záloh. Zúčastní se největšího cvičení v historii vzniku záloh. Takzvaní záložáci budou na Libavě cvičit dlouhodobou ostrahu důležitých objektů nebo společně nasazení s policií, cvičení potrvá do 22. dubna. Do cvičení se promítnou i aktuální témata. Zástupci armády již dříve uvedli, že námětem cvičení bude situace, že existuje možné teroristické ohrožení v důsledku radikalizace skupin uvnitř Česka nebo případně proniknutí teroristů do Česka v rámci migrační vlny. Aktivní zálohy mají asi 1 250 členů. Vedení armády doufá, že i díky nové legislativě se jí podaří nejspíše do roku 2025 zvýšit jejich počet až na 5 000.

Od úmrtí českého zachránce dětí Přemysla Pittra uplynulo 40 let

Přemysl Pitter, od jehož úmrtí uplynulo 15. února čtyřicet let, byl laickým kazatelem, publicistou a sociálním pracovníkem. Ve známost vešel zejména tím, že v průběhu druhé světové války a těsně po ní pomáhal židovským a německým dětem. Někdy bývá označován i jako „český Nicholas Winton“. V padesátých letech Pitter emigroval, v exilu spolupracoval s rozhlasovými stanicemi BBC a Svobodná Evropa. Zemřel v roce 1976 ve švýcarském Curychu.

Před dvaceti lety navštívila královna Alžběta II. ČR

V dnech 27.-29. března 1996 vykonala anglická královna Alžběta II. státní návštěvu České republiky. Byla to první oficiální cesta britského monarchy do historických zemí Koruny české.

Britská královna Alžběta II. přicestovala do České republiky 27. března 1996 se svým manželem princem Filipem, vévodou z Edinburghu. První den návštěvy si královna v pozdních odpoledních hodinách prohlédla Karlovův most, druhý den navštívila Brno a promluvila z radnice k občanům a třetí a poslední den návštěvy Alžběta II. zhlédla odbíjení Staroměstského orloje.

Dary prezidenta České republiky Havla a primátora Prahy Jana Koukala se vyráběly ve sklárně J. Rückla v Nižboru na Berounsku. Prezident si vybral vázu, kterou v roce 1929 navrhla prof. L. Smrčková a vyrobila nižborská sklárna. Váza je kopií té, jež je v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze, stejná váza byla věnována roku 1945 československou vládou velícímu důstojníkovi americké armády za osvobození Plzně. Od té doby byla replika vázy vyrobena jen jednou, a to k příležitosti inaugurace Václava Havla v roce 1993. První kroky Alžběty II. vedly na Hrad, kde se za zvuků britské a české hymny přivítala s Václavem Havlem. Britská královna obdržela Řád bílého lva první třídy s Řádovým řetězem za rozvoj česko-britských přátelských vztahů. Havel byl zase dekorován britským vyznamenáním velkokříže Řádu Lázňe. Prezident s královnou si také předali státní i soukromé dary. Princ Filip obdržel brokovnici, protože je vášnivým lovcem, a královna již zmíněnou unikátní vázu. Václav Havel dostal darem knihu ze 17. století, pojednávající o katedrále sv. Pavla v Londýně, jde o první vydání této knihy.

Po 17. hodině se šla Alžběta II. spolu s princem Filipem projít po Karlově mostě. Poté se na pražském hradě konala státní večeře na královninu počest, které se zúčastnili i příslušníci českého protinacistického odboje v Londýně. V druhý den návštěvy, 28. března 1996, se britská královna setkala s českým premiérem Václavem Klausem a předsedou Poslanecké sněmovny Milanem Uhdem. Poté odletěla do Brna, kde na Alžbětu II. čekaly tisíce lidí, vítaly ji na Náměstí Svobody britskými vlaječkami. Na Nové radnici na královnou čekal další dar, unikátní sada granátových šperků. Spolu s prezidentem Havlem zdravila Alžběta II. Brňany shromážděné na Dominikánském náměstí pod Novou radnicí.

Princ Filip měl na tento den vlastní program. V limuzíně Rolls-Royce byl dovezen do Kutné Hory a poté na prohlídku koníren v Kladrubech. Sem byl vévoda z Edinburghu

pozdán majitelem koníren Norbertem Zálišem, se kterým se princ zná už osmnáct let. Byla mu předvedena i tři stáda klisen s hříbaty. Přivezen byl na nádvoří šestispřežím starokladrubských běloušů. Večer druhého dne návštěvy zakončil královský pár společně s prezidentem republiky v pražském Rudolfinu na galakonzertu české a anglické barokní hudby v podání britského sboru The King's Consort a The Choir of New College Oxford. Zároveň Alžběta II. předala českému dirigentovi Liboru Peškovi, řediteli Královské filharmonie v Liverpoolu, Řád čestného rytířství za služby umění a jeho příspěvek k umělecké výměně mezi Českou republikou a Velkou Británií.

Na programu posledního dne návštěvy České republiky si královna prohlédla Britskou radu v Praze na Národní třídě, prošla si Staroměstské náměstí a na radnici obdržela dar z rukou primátora Jana Koukala. Na Staroměstské radnici se podepsala do Zlaté knihy města Prahy a převzala symbolický klíč od městských bran.

Princ Filip měl opět odlišný program. Zúčastnil se pietního ceremoniálu u pomníku padlých československých letců britského Královského letectva v Dejvicích a exkurze v Pražských pivovarech. Poté se už přidal ke své choti na Staroměstském náměstí, aby společně zhlédli jednu z nejoblíbenějších atrakcí Prahy, odbíjení Staroměstského orloje.

Královští manželé poté spolu dojeli do Betlémské kaple, kde se uskutečnilo setkání se zástupci britské komunity v ČR. Po soukromém obědě na britském velvyslanectví se královský pár přesunul na Pražský hrad. Po jeho prohlídce následovalo oficiální rozloučení s prezidentem Václavem Havlem, které proběhlo v 16 hodin na nádvoří Pražského hradu.

Poté královna Alžběta II. a princ Filip odjeli na ruzyňské letiště a odletěli do Londýna. K další oficiální návštěvě Jejího Veličenstva Alžběty II. v ČR nedošlo a s největší pravděpodobností již nedojde. Královna navštěvuje každou zemi pouze jednou.

Hrad vystaví v květnu korunovační klenoty k oslavě Karla IV.

Pražský hrad změnil koncepci své hlavní výstavy, která má letos připomínat 700. výročí narození císaře a krále Karla IV. Jejím zlatým hřebem mělo být výjimečné vystavení Svatováclavské koruny s replikami královských insignií v Císařské konírně a výstava se měla konat ve zvláštním režimu omezujícím příliš vysoký počet diváků. Hrad se ale, údajně pro velký zájem veřejnosti, rozhodl vystavit klenoty tradičně zdarma ve Vladislavském sále, jak tomu bývá u příležitosti prezidentské volby.

Česká pošta vydala známky k 120. výročí České filharmonie

Česká pošta vydala sešitek s osmi známkami k jubileu České filharmonie (ČF), která oslavila 4. ledna 120 let od svého založení. Autorem výtvarného návrhu je grafik a malíř Jiří Voves. Základní téma všech známek je partitura. Nápad zakomponovat do grafického návrhu známek osobnosti slavných českých skladatelů vznikl při společných úvahách Vovese a šéfdirigenta a hudebního ředitele ČF Jiřího Bělohávkou. Na známkách jsou například partitury Leoše Janáčka, Bohuslava Martinů, Bedřicha Smetany nebo Antonína Dvořáka.

Kutnohorská kostnice se propadá

Kostnice v Kutné Hoře je jednou z nejnavštěvovanějších památek v Čechách – ročně sem přijede více než 300 tisíc turistů.

Kostnice a kostel jsou ale dlouhodobě ve špatném stavu. Už o 42 centimetrů jsou vychýlené věže kostela Všech svatých známého spíš jako kostnice v Kutné Hoře. Kvůli nestabilnímu podloží se celá stavba pomalu boří a naklání, zdi praskají. Navíc kostel s kostnicí trápí velká vlhkost. Kvůli tomu se v roce 2014 začalo s opravami a na podzim loňského roku skončila první etapa. Ta spočívala v opravách krovů a střechy – kaple má novou břidličnou krytinu.

Opravy probíhají za plného provozu a všechny práce se hradí z církevních peněz. Náklady jsou odhadovány na 55 milionů korun.

Kromě statiky musejí projektanti a stavbaři řešit také velkou vlhkost, která ničí štuky i samotné uložené kosterní ostatky. Na odvlhčení obvodového zdiva a venkovní fasády se nyní soustředí druhá etapa, k níž právě vznikají projekty. V další fázi přijde řada i na pyramidy z kostí, které budou muset specialisté rozebrat a po opravách interiéru znovu vyskládat. Památkáři a stavebníci objevili během rekonstrukce například tři mohutné gotické kamenné klenby nebo kamenné chrlice vody, po odstranění novodobých vrstev se před nimi objevila scéna, jakou musel vidět i slavný architekt Jan Blažej Santini při barokní přestavbě.

Zajímavostí je také použití materiálů. Ve zdivu je použitý kámen, takzvaný mušlák, jak už název vypovídá, jsou v něm otisky mušlí a mořských živočichů. Dříve se kámen těžil přímo v této lokalitě, ale nyní jsou lomy už zavřené. V současné době se mušlák dováží z Rakouska.

Po dokončených opravách střechy a přilehlých teras, které budou dokončeny nejspíš během léta, budou po několika staletích opět zpřístupněny turistům. Poté se památkáři soustředí na odvodnění, aby uložené kosterní ostatky neplesnivěly ani se nerozpadly. Památkáři, architekti ani církev nechtějí používat moderní klimatizační jednotky ani moderní materiály. „Nechceme používat moderní technologie, řekli jsme si, že použijeme materiály, které mají životnost 200 let. „Zjišťujeme, jak předci řešili odvodnění. Gotičtí stavitelé mnoho chyb nedělali,“ řekl projektant Vít Mlázovský.

(mk)

V Praze 2 budou Sady bratří Čapků

Část Bezručových sadů, ležící na území Prahy 2, bude přejmenována na Sady bratří Čapků. Rozhodli o tom radní hlavního města. Návrh na přejmenování předložila místopisná komise magistrátu Rada městské části. Sady leží na hranici městských částí Praha 2 a 10, v těsné blízkosti Prahy 3. Vznikly na přelomu 19. a 20. století na pozemcích

bývalé usedlosti Šafránka. Původní název byl Městský park, jméno po básníku Bezručovi nesou od roku 1928. Každá část parku tvoří samostatnou oblast, přičemž pomyslnou dělicí čarou je Slovenská ulice. Návrh na přejmenování se týká pouze té části parku, která se nachází na území Prahy 2. Část na území Prahy 10 by si ponechala původní název.

Josef a Karel Čapkoví

„Bratři Čapkové se zajímali o přírodu. Přitom v Praze dosud není žádný park, sady nebo jiné místo veřejné zeleně, které by neslo jejich jméno. Jsem přesvědčen, že jim to dlužíme,“ uvedl místostarosta Prahy 2 Václav Vondrášek (ODS). Čapkové jsou na rozdíl od básníka Petra Bezruče s Vinohrady, kde žili, spojeni. Jejich vila stojí v po nich pojmenované ulici v Praze 10. Před dvěma lety její polovinu koupila městská část Praha 10 a připravuje se její zpřístupnění veřejnosti.

(mk)

Titanic připlul do Prahy se světovou výstavou

10. února 2016 otevřela své brány velkolepá expozice světové výstavy *Titanic* v areálu PVA Letňany v Praze 9, nedaleko od stanice metra Letňany. Na této výstavě se mohou návštěvníci seznámit nejen s osudy legendárního Titaniku a jeho pasažérů, ale také s bouřlivým obdobím technických objevů i společensko-politickou situací na počátku 20. století.

Titanic byl ve své době největší osobní parník světa. Byl určen pro převoz cestujících a pošty mezi Evropou a Severní Amerikou. Právě ohromné transatlantické parníky symbolizovaly velkolepý rozvoj techniky a nástup nových technologií. Titanic však ztroskotal ve vodách Atlantiku již během své první plavby dne 15. dubna 1912. Zahynulo na něm přes 1 500 osob.

Každý návštěvník při vstupu na výstavu dostane boarding pass – palubní vstupenku. Díky této vstupence s konkrétním jménem reálného člověka, který na Titaniku v době jeho katastrofy byl, prožije celou prohlídku výstavy jako jeden z cestujících na palubě. Uvidí stovky originálních artefaktů vyproštěných ze slavného vraku na dně oceánu. Mezi exponáty jsou části vybavení lodi, kusy nábytku, porcelán a osobní předměty cestujících, jako jsou šperky, kabelky i části oblečení. Díky dokonalé rekonstrukci kajut, strojovny nebo jídelny návštěvníci nasají atmosfé-

ru přepychu a technického pokroku počátku 20. století. Zažijí nádheru dobových interiérů i hluk strojoven a dotknou se osudného ledovce. U vstupu na výstavu všichni zdarma obdrží sluchátko – audioguide, ve kterém uslyší v češtině podrobný výklad k jednotlivým exponátům.

Výstava bude otevřena do 30. června tohoto roku.

(mk)

Světová výstava *Titanic*

Apple Museum je v Praze

V polovině prosince loňského roku se v Praze otevřelo pro veřejnost Apple Museum, první svého druhu nejen v České republice. Je zde uložena největší sbírka produktů Apple na světě.

Unikátní expozice představuje nejhodnotnější a nejkomplexnější kolekci počítačů z let 1976-2012 a dalších předmětů z produkce společností spojených se jménem Steva Jobse – Apple, Pixar a Next. Mezi jedinečnými exponáty nechybí legendární Apple Lisa, první Macintosh, školní ročenky z dob studií Steva Jobse a Steva Wozniaka a další vzácné rarity.

Nové Apple Museum je poctou geniálnímu vizionáři, který chtěl a dokázal změnit svět. Umožňuje zblízka prozkoumat odkaz Steva Jobse v podobě revolučních milníků ve světě moderních technologií a nechat se inspirovat fascinujícím příběhem neúspěšnější firmy v historii lidstva. Koncepce celé expozice je přesně v souladu s filozofií značky Apple – v čistém působivém designu, z kvalitních

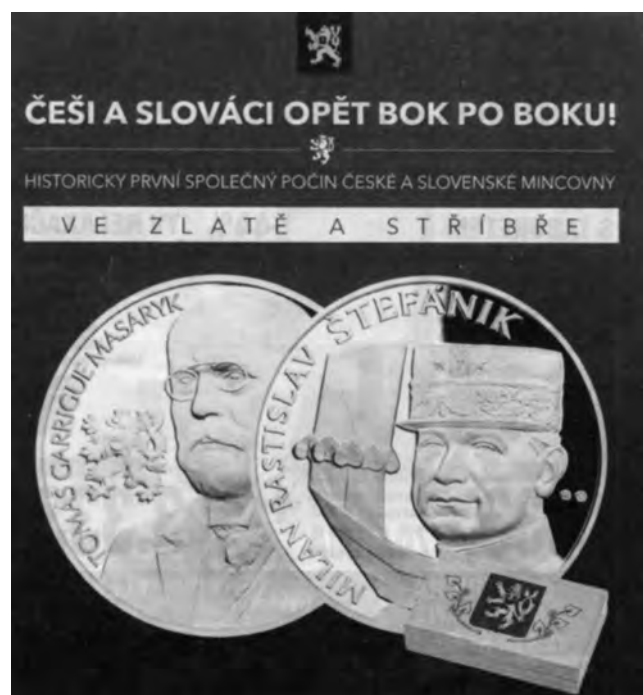
materiálů a za podpory nejnovějších technologií. Jednotlivé exponáty jsou přehledně uspořádány, umístěny na kvádrech z dokonale hladkého umělého kamene corian. Návštěvníky provází multimediální průvodce, který je k dispozici prostřednictvím chytrého telefonu či tabletu, a to v devíti světových jazycích.

Apple Museum sídlí ve zrekonstruovaném měšťanském domě na nároží Husovy a Karlovy ulice. V přízemí je umístěna stylová kavárna a vegan raw bistro s jídly a nápoji, které měl v oblibě i Steve Jobs. Otevírací doba Apple Musea je denně od 10:00 do 22:00 hodin.

(mk)

Češi a Slováci opět bok po boku

Koncem loňského roku se uskutečnil historicky první společný počin české a slovenské mincovny – společná emise pamětních medailí Čechů a Slováků. Dvě mincovny ze států, které ještě před třiatvaceti lety tvořily jeden celek, spojily své síly a realizovaly v Brně první společný počin. Limitované a sběratelsky atraktivní sady zlatých a stříbrných medailí připomínající dva zakladatele společného státu Čechů a Slováků – T. G. Masaryka a M. R. Štefánika. Jablonecká Česká mincovna a slovenská Mincovňa Kremnica učinily tento akt symbolicky k příležitosti oslav Dne vzniku samostatného Československa.

Ani místo nebylo vybráno náhodně – Brno je přesně napůl cesty mezi českým Jabloncem nad Nisou a slovenskou Kremnicí. Často je také vnímáno jako metropole, kde se česká a slovenská kultura střetávají. „Myšlenka emise byla právě o spojování tvůrčí práce dvou národů, které za sebou mají kus společné historie,“ uvedl Lukáš Jokl, marketingový manažer České mincovny. Za připomenutí také stojí jubilea obou státníků, a to 165 let od narození T. G. Masaryka a 135 let od narození M. R. Štefánika.

Práci na jednotlivých medailích obě mincovny koordinovaly. V Jablonci nad Nisou vyrazili zlaté a stříbrné medaile T. G. Masaryka. Výtvarný návrh připravil medailér Mar-

tin Dašek, který v posledních letech sklízí úspěchy v soutěžích České národní banky. Z lisů v Kremnici pak vyšly medaile věnované M. R. Štefánikovi. Jejich výtvarný návrh provedl Štefan Novotný, který reprezentuje Slovensko na domácích i zahraničních přehlídkách medailérského umění a jehož portrétní tvorba patří ke špičce v tomto oboru.

Slavnostního křtu se ujal známý česko-slovenský herecký pár Pavla a Dušan Vitázekovi, kteří jsou zároveň dalším symbolem spojení obou národů.

Pamětní medaile jsou k dostání v dřevěné etuji s dobovým znakem Československa, certifikát pravosti pochází z Kremnice, kde se zaměřují také na tisk cenin. Sada stříbrných medailí o hmotnosti 29 gramů stojí 2 950 Kč (109 EUR), sady zlatých medailí o hmotnosti 3,49 gramu budou k zakoupení za 11 950 Kč (443 EUR). Na českém trhu je jejich prodejcem Česká mincovna, na slovenském pak Mincovňa Kremnica.

(mk)

Nejdražší mince světa poprvé v Praze

V únoru se konala v Praze zajímavá akce – v Nové budově Národního muzea byl vystaven legendární Flowing Hair Liberty Dollar z roku 1794. Tato mince byla v roce 2013 ve slavné Stack's Bowers vydražena za neuvěřitelných 10 milionů dolarů a stala se tak nejdražší mincí, jaká kdy byla v historii prodána. Výstava zahájila v Praze svoje celoevropské turné. Během své cesty slavná mince navštíví celkem osm evropských metropolí. Kromě Prahy se představí ve výstavních sálech v Oslu, Stockholmu, Helsinkách, Tallinu, Varšavě, Londýně a Dublinu.

Nejdražší mince světa byla k vidění spolu s originálem kopie Deklarace nezávislosti USA z roku 1776 v ceně 4 milionů dolarů. Deklarace nezávislosti je zásadním dokumentem Spojených států amerických, kterým třináct kolonií deklarovalo svou nezávislost na Velké Británii. K její ratifikaci došlo 4. července 1776, kdy ji přijal Kongres.

Historie slavné mince Flowing Hair Liberty Dollar začala již v 18. století na samém začátku dějin Spojených států amerických. V říjnu roku 1794 byly vyraženy první stříbrné mince Dolary. Protože v té době byla ražba stříbrných mincí velmi komplikovaná a pomalá, světlo světa spatřilo pouhých 1 758 kusů této vzácné emise. Během staletí se většina mincí ztratila, a tak je v současné době známo jen deset dochovaných kusů.

(mk)

Tyč na selfie vymysleli v Československu téměř před padesáti lety

Vynález se totiž objevil ve známém komediálním snímku *Zabil jsem Einsteina, pánové...* režiséra Oldřicha Lipského.

„Mám k Praze vztah, uvidím tatínka. Vidíte?“ ukazuje fotku herec Lubomír Lipský v rytířském brnění herečce Ivě Janžurové. Ta ho na chvíli přeruší. „Počkejte,“ řekne. Na tyč, kterou drží v ruce, umístí miniaturní fotoaparát, přitiskne se k Lipskému a pořídí s ním „selfie“.

Na tom by nebylo dnes nic podivného, kdyby snímek nevznikl před téměř padesáti lety, tedy v době, kdy slovo „selfie“ nikdo neznal a už vůbec se nedalo mluvit o celosvětovém fenoménu. Nyní si momentky ze starého českého filmu všimli i v zahraničí. „Úžasné. Je skvělé, když sci-fi

snímek předpoví budoucnost," napsal jeden z uživatelů diskusního serveru Reddit. Jako kuriozitu zpracoval „nový objev“ i prestižní technologický server The Verge. „Sci-fi film z roku 1970 předpověděl tyč pro selfie," poutá titulkem.

Film *Zabil jsem Einsteina, pánové...* se zabývá myšlenkou, jak by smrt slavného vědce ovlivnila vývoj lidstva.

Hrad křeslo Masaryka nevydražil, byl ochoten dát až čtvrt miliónu

Pražský hrad křeslo z prezidentské pracovny Tomáše Garrigua Masaryka nezískal. Jeho dva vyslaní zástupci byli připraveni za křeslo zaplatit do 260 000 korun, ale na aukci bylo křeslo vydraženo za 1,1 miliónu korun, jeho příští majitel není znám. Tři stejná křesla navrhl ve dvacátých letech 20. století pro Masarykovu pracovnu slovenský architekt Josip Plečnik, který byl povolán k rekonstrukci Pražského hradu. V sedmdesátých letech minulého století, když se rozprodával nábytek z Hradu, odkoupil dvě z nich podnik Klenoty Praha. Třetí bylo až do nedávné doby nezvěstné. Na aukci bylo draženo společně se stolem z Hradu z 19. století, ten si kupce nenašel. Vyvolávací cena křesla byla 150 000 korun. Mluvčí Ovčáček poznamenal, že Hrad v minulosti odkoupil dvě zbylá křesla. Ta jsou v současné době umístěna v Masarykově knihovně na Pražském hradě. Místo třetího má Hrad kopii.

Ples v Opeře

Letošní rok se nesl ve znamení Velké Británie a monarchie. Catering, výzdoba a program, to vše se inspirovalo tímto základním motivem. Letošním hostem pražského Plesu v Opeře se stal britský herec Tom Riley.

Celkový pohled na Ples v Opeře

Aviatická pouť předvede scénu z přepadení Sovětského svazu

Tématem letošního 26. ročníku Aviatické pouti v Pardubicích bude mimo jiné 75. výročí od operace Barbarossa, při níž Němci přepadli 22. června 1941 Sovětský svaz. V programu se objeví letouny z tohoto období, které předvedou i komponované scény. Na sovětské straně to byly zvláště stíhací stroje konstruktéra Alexandra Jakovleva. Organizátoři připravují také například scénu z bitvy v Pacifiku nebo z první světové války. Aviatická pouť, která se uskuteční

28. a 29. května na letišti v Pardubicích, nabídne i současná letadla, například při vystoupení vzdušných sil Armády ČR a Centra leteckého výcviku Pardubice nebo během akrobatických vystoupení.

Přehlídka plemenných hřebců v Písku

Písecký Zemský hřebčinec, který je Národní kulturní památkou České republiky, pořádá 17. ročník tradiční Přehlídky plemenných koní. Divákům se představí plemenní hřebci, oddíl pražských policistů na koních, nechyběla ukázka tahání dřeva. Zpřístupněný byl celý areál hřebčince. Zemský hřebčinec v Písku nabízí od roku 1811 chovatelům plemenné hřebce, díky nimž mohou zkvalitnit svůj chov.

Ve věku 93 let zemřela Bernadetta Kinská z Vchynic a Tetova

Ve věku 93 let zemřela 14. února po krátké a těžké nemoci Bernadetta Kinská z Vchynic a Tetova. Smuteční requiem se uskutečnilo 27. února ve farním kostele v Kostelci nad Orlicí. Bernadetta Kinská si vzala potomka starého šlechtického rodu Josefa Kinského v roce 1947, společně žili u Ilavy na Slovensku, kde Josef Kinský řídil rodinný podnik na výrobu zinkové běloby. V říjnu 1949 byl Kinský zatčen a obviněn ze sabotérství a Bernadetta musela s malým synem Františkem opustit Slovensko. Kinský byl později odsouzen a pracoval v uranových dolech. V roce 1992 byl rodině Kinských vrácen rodový majetek v Kostelci nad Orlicí, v roce 2003 předal Josef Kinský majetek synovi Františku Kinskému, který je nyní starostou Kostelce nad Orlicí a krajským zastupitelem.

V Paloníně chystají 700 svící, ozdobí kostely v ČR i cizině

Kostely v Londýně, na Slovensku, v Rakousku a především v České republice budou letos zdobit velikonoční svíce pocházející z chráněné dílny v Paloníně na Šumpeřsku. Už několik týdnů je tam zdobí tradičními motivy čtyři pracovníce. Ručně vytvořené paškály zdobené voskovými pláty mají v Paloníně dlouholetou tradici, objednávají si je především farnosti. Největší svíce bude měřit 1,7 metru a už tradičně bude určena pro českou armádu. Stejně jako v předchozích letech zdobí paškály tradičně symbol kříže, který doprovázejí řecká písmena alfa a omega a letopočet. Ke zdobení mají zdejší pracovníci k dispozici řadu vzorů, se svými vlastními představami se ozývají i někteří zájemci.

Růžová vína z Moravy uspěla na vinařské soutěži v Paříži

Prestižní vinařskou soutěž Vinalies Internationales v Paříži vyhrál v kategorii růžových vín Cabernet Moravia z vinařství Leoše Horáka z Vrbice na Hodonínsku. Zlaté medaile v ní získala ještě další dvě růžová vína z Břeclavska a Hodonínska. Je to obrovský úspěch moravských vinařů, řekl ČTK dlouholetý člen poroty Vinalies Luboš Bárta. Do soutěže bylo přihlášeno bezmála 3 500 vín z 38 zemí světa. ČR měla zastoupení ve 103 vzorcích, což byla sedmá nejpočetnější skupina.

Požár neovlivní otevření muzea v roce 2018

Požár Národního muzea nebude mít vliv na dokončení termínu jeho rekonstrukce, který je stanoven na podzim 2018. Novinářům to při prohlídce místa požáru řekl ředitel muzea Michal Lukeš. Škody by podle něj měly být minimální. Šíření ohně, který asi vznikl závadou na ventilaci či elektroinstalaci, zabránila protipožární přepážka a rychlý zásah hasičů, uvedl. Při požáru podle hasičů oheň zachvátil 200 metrů čtverečních střechy. Budova je kvůli rekonstrukci prázdná. Muzeum uvedlo, že požár poškodil asi 70 metrů čtverečních půdních prostor. Nepoškozena zůstala i stropní výmalba v přízemí budovy.

Do ulic americké metropole vyjely české tramvaje

Do ulic americké metropole se po více než půlstoletí vrátí tramvaje a na první, zatím jen čtyři kilometry dlouhou trať vyjedou soupravy dodané českou firmou Inekon Group. Provoz slavnostně zahájí starostka Muriel Bowserová. Návrat tramvají do Washingtonu má ale i řadu kritiků – ti mimo jiné upozorňují na vysoké náklady, několikaleté zpoždění zahájení provozu i na to, že v současné trase budou tramvaje jen málo vytížené. Ve Washingtonu budou

jezdit tramvaje typu Inekon 12-Trio, které v ČR jezdí i v Ostravě a v Olomouci. Stejně tramvaje dodal Inekon i pro další americká města Seattle a Portland, chystá se i na dodávku do Detroitu.

Pozvánka na výlet na Konopiště

Konopiště, jeden z nejnavštěvovanějších zámků v Čechách, otvírá v letošním roce již 25. března. Návštěvníci zámku si budou moci připomenout úmrtí císaře Františka Josefa I., od něž uplynulo 100 let – monarcha byl nejdéle vládnoucím panovníkem na evropském trůně, na který dosedl v roce 1848. V severním křídle bude umístěno množství dosud nevystavovaných předmětů ze sbírek jeho synovce, arcivévody Františka Ferdinanda.

Návštěvníci Konopiště se mohou těšit i na další výstavu, která je věnována třem cestovatelům. Půjde o Jiřího Hanzelku a Miroslava Zikmunda, ale také o majitele konopištského panství Františka Ferdinanda d'Este, který velice rád cestoval.

V průběhu roku chystá Konopiště například také slavnost ovocných knedlíků nebo výjimečnou návštěvu věže Václavka na sv. Václava a mnoho dalších akcí.

(mk)

Zámek Konopiště

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Novoměstská radnice

Novoměstská radnice patří k nejvýznamnějším gotickým stavbám na Novém Městě pražském. Její věž s kaplí se velmi podobá věži na Staroměstské radnici.

Když Karel IV. založil, velkoryse co se rozlohy týkalo, na 350 hektarech Nové Město pražské (mělo větší plochu než Staré Město, Malá Strana a Hradčany dohromady), bylo nutné postavit i radnici. Nachází se na Karlově náměstí, které se v té době nazývalo Dobytčí trh. Novoměstská radnice, která je v jednom z rohů náměstí, byla dokončena v roce 1418 už za vlády Karlova syna Václava IV. Rok po dokončení se tu odehrála první pražská defenestrace, z oken radnice bylo svrženo několik novoměstských kon-

šelů. Příčinou bylo, že Václav IV. na sklonku své vlády rozhodl, že konšelé na Novoměstské radnici budou nahrazeni konšely katolickými, protihusitskými. To se stalo 6. července 1419. Noví konšelé začali pronásledovat zastánce husitství a spoustu ať už skutečných, nebo domnělých příznivců husitů uvěznil ve zdejších vězeních. Hrozilo, že je noví konšelé nechají popravit. Jan Želivský, který kázal v nedalekém kostele Panny Marie Sněžné, proto pronesl plamenné kázání a dav jeho příznivců přišel pod okna Novoměstské radnice. Konšelé měli mezi příznivci husitů své špehy a věděli, že jim hrozí nebezpečí. Vyslali proto rychlého posla na Pražský hrad. Podkomoří to nepodcenil a vyrazil jim na pomoc se třemi stovkami ozbrojených jezdců. Posel se rychle vrátil se zprávou, ale konšelé neodhadli, že posel

postupuje podstatně rychleji než skupina jezdců, a v očekávání blízké pomoci se rozhodli na příznivce husitů házet z oken kamení. Literatura se liší v tom, co bylo hlavním impulsem k tomu, že příznivci husitů vyrazili dveře. Část literatury říká, že je rozložilo samotné házení kamenů, část uvádí, že trefili monstranci nebo kalich, někdo snad prý měl takovou trefu, že zasáhl Jana Želivského do hlavy. Skutečností je, že vyrazili dveře radnice, vnikli do prvního patra a z obecní radní síně vyházeli z oken sedm přítomných konšelů, purkmistra, rychtáře a několik obecních starších, kteří měli tu smůlu, že tu byli přítomni. A právě v tomto okamžiku přijeli jezdci. Podkomoří celkem správně usoudil, že by nemělo cenu pokoušet se dav rozehnat, účel, pro který sem přijeli, už samozřejmě nesplní. Král Václav IV., který v té době pobýval v Novém Hrádku u Kunratic, dostal po zprávě záchvat mrtvice a o několik dní později zemřel.

Když o pár století později císař Josef II. rozhodl, že se samostatná pražská královská města spojí, ztratila zdejší radnice svou původní funkci. A protože tu vždycky bylo i vězení, byla budova dána do užívání trestního soudu. Obří síň, ve které došlo k defenestraci, byla rozdělena příčkami na malé kanceláře.

Ve zdejších vězeních se v průběhu staletí ocitly známé osobnosti. Třeba Chodové a Jan Sladký-Kozina, bylo tu vězněno 76 příznivců tzv. hnutí Omladiny (např. politik Alois Rašín nebo básník Stanislav Kostka Neumann). Omladinský proces byl jedním z největších procesů, ke kterému došlo v rakouské monarchii 19. století. Básník S. K. Neumann ve svém literárním díle později o Novoměstské radnici píše jako o novoměstské bastile.

Roku 1905 se Novoměstské radnici opět vrátila její původní podoba před renesanční přestavbou. Postarali se o to významní architekti Kamil Hilbert a Antonín Wiehl. V roce 1962 pak byla Novoměstská radnice prohlášena národní kulturní památkou.

Karel IV. náměstí založil jako v té době největší středoevropské náměstí. Měl představu, že se zde budou odehrávat všechny významné události v historii Prahy. Ve skutečnosti tuto funkci náměstí nikdy neplnilo. Dnešní podoba náměstí, pokud se týká parku, pochází z poloviny 19. století a byla to práce významného zahradního architekta Thomayera.

Na historické fotografii Jana Langhansa park Karlova náměstí, v pozadí Novoměstská radnice

18. 4. 1556 do kláštera u sv. Klimenta (dnešní Klementinum) přišlo prvních dvanáct příslušníků jezuitského řádu v Praze.

Josef II. (13. 3. 1741, Vídeň – 20. 2. 1790, Vídeň) byl v letech 1765-1790 císař Svaté říše římské a v letech 1780-1790 král uherský a (nekorunovaný) král český, markrabě moravský a arcivévoda rakouský. Byl jedním z nejdůležitějších panovnických představitelů evropského osvícenství, prosadil řadu osvícenských reforem. V českých zemích se těšil obzvláštní oblibě, např. častý výskyt jména Josef je odrazem jeho obliby mezi lidem, jehož postavení podstatně zlepšil.

Josefovým ideálem byla jednotná centralizovaná říše spravovaná všemocným státním aparátem, v jehož čele stojí panovník, který rozhoduje o všech důležitých otázkách. Josefova snaha jednotně řídit monarchii celkem přirozeně vyvolávala potřebu společného státního jazyka, kterým za daných okolností mohla být jedině němčina. Ta se proto stala vyučovacím jazykem na všech vyšších školách a její znalost byla předpokladem pro přijetí do státní služby. Tato opatření znevýhodňovala neněmecké národy monarchie a vyvolávala u českých vlastenců obavy z poněmčení národa. Hrozící germanizace však podnítila obrannou aktivitu vlastenců, kterým na druhé straně právě Josefův osvícenský režim poskytl možnost i prostředky k obraně českého jazyka a rozvíjení vlasteneckého cítění. Začaly vycházet české noviny, zrodila se česká publicistika, rozmach zaznamenalo české divadlo aj. Právem proto považují historici právě období Josefovy vlády za počátek národního obrození.

Josef II.

19. 3. 1896 byl v Praze zahájen provoz na první elektrifikované tramvajové lince z Karlína do Vysočan.

BŘEZEN & DUBEN

Březen

Český název měsíce pochází z rašení bříz a začátku březosti zvířat. V období kolem 21. března nastává jarní rovnodennost. Slunce při svém zdánlivém ročním pohybu protíná světový rovník – přechází z jižní polokoule na severní. Březen začíná vždy stejným dnem v týdnu jako listopad a v nepřestupném roce jako únor. Lidové pranostiky přivádějí člověka k hlubšímu zamyšlení o přírodních zákonitostech a k bližšímu vztahu k naší Matce zemi. Je určitě zajímavé sledovat, jak se pranostiky plní a do jaké míry se mění chod přírodních zákonů jak během času na naší planetě, tak i v důsledku změn způsobených lidskou činností.

(mk)

Pranostiky na březen

Březnové slunce má krátké ruce.
 Jestli březen kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl.
 Březnový sníh zaorati jest jako když pohnoují.
 Březen bez vody – duben bez trávy.
 Hřmí-li v březnu, sněží v máji.
 Mlha v březnu znamená za sto dní bouřku.
 Bouřka v březnu klade na dobrý rok.
 Březen hřmí – květen sněží.
 Březen, za kamna vlezem.
 Březnový sníh škodí polím.
 Druhdy i v březnu hýl na nos se posadí.
 Suchý březen, chladný máj – bude humno jako ráj.

(mk)

Velikonoce

V letošním roce také v měsíci březnu oslavíme Velikonoce čili zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Velikonoční svátky se slaví první neděli po prvním jarním úplňku, což bude letos přesně 27. března. Velikonoční zvyky a tradice jsme na stránkách Klubu probírali již mnohokrát. K těmto svátkům ale také neodmyslitelně patří množství velikonočních koled a říkadel, takže si připomeneme alespoň některé z nich:

Hody, hody, doprovody, dejte vejce malovaný, nedáte-li malovaný, dejte aspoň bílý, slepička vám snese jiný, za kamny v koutku, na vrbovém proutku, proutek se ohýbá, vajíčko kolíbá, proutek se zláme, slepička z něj spadne. Vajíčko se odkoulí do strejčkovy stodoly, vajíčko křáp, slepička kdák, panímámo, máte mi ho dát.

Smrt nesem za lesem, nové léto přinesem. Radujte se, mládenci s červenými pletenci. Radujte se, babky s červenými jabky. Jaký je to mazanec bez koření, bez vajec? Svatý Jiří vstává, zem odemykává, aby rostla tráva, travičká zelená, růžička červená, fiala modrá.

Slepička běhá po dvoře,
 vajíčko se kutálí v komoře,

slepička kdák! Vajíčko křáp!
 Máte mi ho panímámo dát

Tetičko, matičko,
 dejte mně vajíčko!
 Esli mně ho nedáte,
 vašu céru nevdáte,
 bude v kútě sedět
 a škaredě hledět,
 šak to uhlídáte!

Paní kmotra, slyšte chásku,
 přicházíme na pomlázku,
 opentlené žilky máme,
 kdo nám nedá, uhlídáme!
 Paní kmotra, nemeškejte,
 barevná vajíčka dejte,
 jestli jste jich nebarvila,
 také jsou nám bílá milá,
 schováme je pěkně v ranci,
 srovnají se tam s mazanci.

(mk)

Duben

Český název tohoto měsíce duben se odvozuje ze slova dub. V tomto měsíci teprve začínají rašit duby. První dubnový den se nazývá apríl. Už od 16. století je apríl spojen s různými žertíky a drobnými zlomyslnostmi. Aprílové počasí označuje počasí nestálé, proměnlivé a používá se i tehdy, pokud se hovoří o proměnlivém a nestálém počasí v jiný čas.

(mk)

Pranostiky na duben

Březen – za kamna vlezem; duben ještě tam budem.
 Sníh dubnový jako mrva pohnoují.
 Je-li v dubnu teplý déšť, hojně požehnání jest.
 Hřmí-li v dubnu, konec mrazům.
 V dubnu hrom – nebojí se mrazu strom.
 Čím kvete trní později, tím méně se urodí sena a obilí.
 Aprílové počasí jsou časy a nečasy.
 Bouřky v dubnu zvěstují dobré léto.
 Co duben našetří, to květen spálí.
 Dětský pláč, panská přízeň a dubnové počasí jsou vždy nestálé.
 Duben ze zimy a léta pleten.
 Duben časy mění a obdaří fialou zemi.
 Duben hojný vodou – říjen vínem.
 Duben chladný a deštivý – úroda nás navštíví.
 Duben je napůl březen a napůl květen.
 Duben sebekrotší, sněhem nás přece pohání.
 Duben větrem-li se zmítá, urodí se hojně sena, žita.
 Dubnové pěkné počasí, dětský pláč, ranní rosa a dědicovo kulhání nemívají dlouhého trvání.
 Dubnové počasí nevyslovíš.

(mk)

Česko loni získalo z Evropské unie o 152 miliard více, než zaplatilo

Česká republika loni získala z rozpočtu Evropské unie o 151,8 miliardy korun více, než do něj odvedla. Takzvaná čistá pozice je tak nejvyšší od vstupu Česka do EU v roce 2004, uvedlo ministerstvo financí. Česká republika loni obdržela z unijního rozpočtu 193,7 miliardy korun a odvedla do něj 41,9 miliardy korun. Česko tak zůstalo stejně jako v předchozích letech čistým příjemcem peněz z EU. Klíčovou úlohu ve výsledné pozici ČR podle ministerstva loni sehrály příjmy ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, které činily 157,4 miliardy korun. Další významnou položku příjmů představovaly prostředky na Společnou zemědělskou politiku za 31 miliardy korun.

Celkově od vstupu do EU v květnu 2004 tak ČR zaplatila do rozpočtu EU 429,2 miliardy korun a získala z něj 990,4 miliardy korun. Česko tak dosud získalo z EU o 561,2 miliardy korun více, než do něj odvedla. „Za významně pozitivní čistou pozici ČR k evropskému rozpočtu v posledním roce stojí zejména zrychlené čerpání ČR z fondů Politiky soudržnosti, naopak odvody ČR do evropského rozpočtu se zvyšují postupným tempem,“ uvedlo MF.

Stejně na tom jsou podle posledních údajů Evropské komise z roku 2014 země, které vstoupily do EU v roce 2004 spolu s Českem. Naopak objem odvodů nad příjmy převažuje u původních zemí EU, jako jsou Německo, Francie a Itálie. V roce 2014 tak bylo největším přispěvatelem do rozpočtu EU Německo, které odvedlo o více než 15,5 miliardy eur (cca 419 miliard korun) více, než z něj dostalo. Naopak největším příjemcem peněz bylo Polsko, které získalo z rozpočtu EU o 13,7 miliardy eur více, než do něj odvedlo.

Zahranických návštěvníků přijelo loni do ČR rekordních 28 miliónů

Do Česka loni přijelo rekordních 27,8 miliónu zahraničních návštěvníků, meziročně cizinců přibýlo o osm procent. Většina turistů, 14,4 miliónu, přijela do Česka jen na jeden den. Průměrné výdaje zahraničních návštěvníků na osobu a den činily 2 769 korun. ČTK údaje poskytla agentura CzechTourism. Většinu z jednodenních návštěvníků tvořili Němci (60 %), 14 % shodně Slováci a Rakušané, desetiinu pak Poláci. Naprostá většina jednodenních návštěvníků míří do ČR za nákupy, a to především do příhraničních měst. V tuzemských hotelech, penzionech, apartmánech či v soukromí se loni ubytovalo celkem 10,9 miliónu turistů z ciziny. Němců přibýlo meziročně o 12,6 procenta. Na druhém místě byly turisté ze Slovenska, kterých se v tuzemsku ubytovalo o 14,6 % víc. Třetí jsou hosté z USA kterých přijelo o 14,9 % meziročně více. Česká i světová ekonomika rostou, dochází k oživení nejen klasického turistického ruchu, ale i byznysové a kongresové turistiky.

Brněnský Motosalon přilákal rekordních 60 000 návštěvníků

Letošní brněnský veletrh motocyklů, čtyřkolek a motorkářského příslušenství a oblečení Motosalon byl rekordní. Navštívilo jej 60 000 lidí, tedy o 3 000 více než loni, kdy se konal v Praze. Prezentovalo se na něm bezmála 250 značek

motocyklů, což je o zhruba pětinu více než loni. Ve výstavní premiéře se na Motosalonu představily nové stroje značek Čezeta, BMW i Harley Davidson. Motocykl Čezeta 506 je elektroskútr, jehož design vychází ze známého stroje této značky ze šedesátých let minulého století.

V expozicích vystavovatelů návštěvníci potkali například účastníky Rally Dakar 2016 a členy týmu Moto Racing Group Milana Engela, Jana Veselého a Tomáše Kubienu. Tradičně se veletrhu zúčastnili i Karel Abraham, jezdec mistrovství světa superbiků, a Karel Hanika, jezdec mistrovství světa moto3, nebo známý učitel motoškoly Pepa Sršeň. Svoji expozici měli na Motosalonu i dakaroví závodníci Olie Roučková a Lukáš Kvapil.

STEM: Polovině Čechů se daří spořit, třetina se cítí chudá

Třetina Čechů považuje svou rodinu za chudou, polovině občanů se daří spořit a 44 % lidí podle svých slov snadno vychází se svým příjmem. Ukázal to aktuální průzkum společnosti STEM. Analytici konstatovali, že subjektivní hodnocení finanční situace vlastní domácnosti se v České republice pozvolna zlepšuje. Například podíl těch, kterým se daří ukládat peníze na budoucí využití, je nejvyšší od roku 2011, kdy se STEM začal na tuto věc respondentů ptát. Dříve ve společnosti převažovali ti, kterým se spořit nedařilo, nyní jsou lidé rozděleni do dvou bezmála stejných skupin.

Průzkum: Pětina mladých mezi 25 a 34 lety bydlí u rodičů

Pětina mladých mezi 25 a 34 lety bydlí u rodičů. Dvě třetiny z nich zůstávají doma hlavně z finančních důvodů. Vyplývá to z výsledků průzkumu, který ve druhé polovině loňska pro finanční skupinu Wüstenrot provedla agentura Data Collect. Zapojilo se 500 lidí. U rodičů zůstávají víc mladí muži než ženy. Řada z těch, kteří stále bydlí doma, je bez partnera. Mnozí singles se totiž obávají toho, že jen ze svého příjmu by nedokázali bez problémů splácet hypotéku. Podle zástupců finanční skupiny Wüstenrot v poslední době ale hypoték, které si berou jednotlivci, přibývá.

Podle průzkumu agentury STEM/MARK celkem 97 % mladých mezi 20 a 30 lety uvedlo, že podstatnou bariérou pro jejich osamostatnění jsou právě finance. Tři čtvrtiny dotázaných se ale bály i ztráty pohodlí a dvě třetiny nechtěly převzít odpovědnost za svůj život a rozhodovat o něm. Velké části lidí vadilo také oslabení rodinných vazeb. Agentura STEM/MARK zjistila, že pro polovinu mladých je problematické mít vztah s někým, kdo stále bydlí u rodičů. Sedmi z deseti matek a otců nevadilo, když si jejich potomek vodil na noc návštěvu domů.

Neovlivni.cz: Brusel spustil oficiální vyšetřování Čapího hnízda

Evropský úřad proti podvodům (OLAF) zahájil oficiální vyšetřování okolností, za nichž firma Agrofert vicepremiéra Andreje Babiše (ANO) získala 50 miliónů korun z evropských fondů na výstavbu benešovské luxusní farmy Čapí hnízdo. Společnost čelí podezření, že evropské peníze získala neoprávněně. Nyní hrozí, že stát bude muset dota-

ce vracet. Informoval o tom server Neovlivni.cz. Ministr financí podezření z dotačního podvodu při výstavbě Čapího hnízda opakovaně popírá. „Všechno proběhlo podle pravidel, bylo to kontrolováno víckrát. Nevím, proč to stále někdo živí,“ prohlásil naposledy v lednu. Stejně tak jakékoli pochybení odmítá holding Agrofert.

Padesátimilionovou evropskou dotaci získala v rámci projektů určených pro malé a střední podniky společnost Farma Čapí hnízdo, která původně patřila do Babišova holdingu Agrofert. Než ale o ujednání milióny v roce 2008 požádala, akcie firmy byly převedeny na anonymní formu akcií na doručitele. Agrofert jako obří holding totiž nesplňoval dotační podmínky. Po pěti letech, po které farma Čapí hnízdo musela dodržovat tyto dotační podmínky, se společnost vrátila zpět do Babišova koncernu, píše server.

Forbes: Nejbohatším Čechem zůstává Kellner před Babišem a Vítkem

Nejbohatším Čechem zůstává podle časopisu *Forbes* majitel investiční skupiny PPF Petr Kellner s majetkem odhadovaným na 10,6 miliardy dolarů (264 miliard Kč). Druhý je majitel Agrofertu a ministr financí Andrej Babiš (ANO) se jměním za 62 miliard Kč a třetí vlastník realitní skupiny CPI Radovan Vítek s majetkem 47 miliard Kč. Kellner se v novém žebříčku vrátil mezi stovku největších boháčů světa. *Forbes* to dnes uvedl na svém webu. Nejbohatším člověkem se v letošním 30. ročníku žebříčku stal sedmnáctý zakladatel Microsoftu Bill Gates s majetkem za 75 miliard dolarů.

CzechInvest loni zprostředkoval investice za 45 miliard Kč

Státní agentura CzechInvest loni zprostředkovala v Česku 106 nových investičních projektů v hodnotě téměř 45 miliard korun. Je to téměř o polovinu meziročně méně. Díky investicím má vzniknout 14 040 nových pracovních míst, z toho 2 500 v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti – Moravskoslezském a Ústeckém kraji. Výrazně přibýlo investorů, kteří nežádají o státní pobídky. Tuzemské firmy loni investovaly v 28 případech, zahraniční pak v 78. V případě zahraničních investorů dosáhla výše investic 37 miliard korun. Největší objem investic pochází z USA, Německa a Tchaj-wanu. Nové investice nejčastěji mířily do Ústeckého kraje, Prahy a Středočeského kraje.

Praha si udržela své místo devátého nejbohatšího regionu EU

Praha si také v roce 2014 udržela své postavení devátého nejbohatšího regionu v Evropské unii. Plyne to z údajů, které nabídl statistický úřad Eurostat. Nejbohatším je nadále vnitřní Londýn, následovaný Lucemburskem a Bruslem. Před Prahou se jako šestý umístil i Bratislavský kraj, například Vídeň či Stockholm jsou ale v tabulce až za českou metropolí. Hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele Prahy dosahoval v roce 2014 podle statistiky 173 procent průměru EU, přesně stejně jako v roce 2013. Praha už ovšem zažila i lepší umístění: v roce 2010 byla osmým, v roce 2009 sedmým a v roce 2008 dokonce šestým nejbohatším regionem EU.

Česká ekonomika loni vzrostla o 4,3 procent, nejvýrazněji od roku 2007

České ekonomice se daří nejlépe za posledních osm let. Loni vzrostla o 4,3 procenta. K růstu přispěly hlavně investice a taky větší chuť lidí utrácet za zboží i služby. V závěru roku ale ekonomika zpomalila. Největší ztráty přineslo neplánované odstavení tří bloků jaderné elektrárny Dukovany a taky požár v areálu chemického závodu Unipetrol.

„Růst české ekonomiky ve čtvrtém čtvrtletí poměrně citelně zaostal za očekávanými,“ řekl ČTK analytik skupiny Roklen Lukáš Kovanda. To však podle něj nic nemění na tom, že to byl z pohledu české ekonomiky rok výjimečně úspěšný. Horší než očekávané výsledky v jeho poslední čtvrtině jsou však zřetelným varováním, že letos se podobný výkon opakovat nebude. Podle hlavního ekonoma Generali Investments Radomíra Jáče bude letošní rok v duchu růstu mezd. Polepší si hlavně zaměstnanci pracující v průmyslu – tedy například strojnici nebo elektrotechnici. Podle odhadů by se mzdy mohly zvýšit až o 4 procenta.

Vláda mění pravidla zvyšování důchodů

Ministři schválili nová pravidla pro zvyšování penzí v budoucnu. Vláda by je totiž mohla svým rozhodnutím zvýšit víc, než teď umožňuje zákon. V současnosti se důchody v Česku zvyšují vždy na začátku roku, a to o růst cen a třetinu růstu reálných mezd. Premiér Bohuslav Sobotka z ČSSD vysvětlil, proč prosazují změnu: „Chtěli bychom, aby vláda měla větší manévrovací prostor ve prospěch seniorů při rozhodování o valorizaci penzí. Ukázalo se to například v letošním roce, kdy čísla vedla k malé valorizaci v rozsahu 40 korun, ten systém není dobře a optimálně nastaven.“

Důchodci teď dostávají mimořádný příspěvek dvanáct set korun. Úplně nová pravidla schválená vládou musí ještě projít parlamentem a musí je podepsat prezident. Kritizuje je pravicová opozice, například ODS to považuje za populismus.

Čechům vadí, že mají méně kvalitní potraviny než v západní Evropě

Českým zákazníkům vadí, že potraviny stejné značky jsou v České republice méně kvalitní než v západní Evropě. Z výzkumu Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) vyplývá, že s touto praxí je nespokojeno 88 % z dotázaných a většina také odmítá tvrzení výrobců, že to dělá kvůli odlišným chuťovým preferencím. Jelikož jiné složení potravin prodávaných ve více zemích pod stejnou značkou je prokázáným faktem, chce ministr zemědělství Marian Jurečka (KDU-ČSL) přimět k řešení Evropskou komisi. Řekl to na tiskové konferenci na brněnském veletrhu Salima.

Řada nadnárodních koncernů dodává stejné potraviny se stejným obalem do více zemí. „Český spotřebitel přitom přichází zkrátka, protože potraviny pro český trh obsahují méně hodnotné suroviny než potraviny, které míří na trh zemí takzvané staré evropské patnáctky,“ řekl mluvčí SZPI Pavel Kopřiva.

V Česku už je více než 300 malých pivovarů

Česko je země pivařů a potvrzují to i statistiky. Jen za loňský rok tu totiž přibýlo více než 22 nových minipivovarů. V současnosti jich jsou po celé republice přes tři stovky. Podle Českomoravského svazu minipivovarů by jejich celkový počet mohl stoupat až k dvojnásobku. Spotřebitelé láká hlavně nabídka, která je často neobvyklá. Podnikatelé se navíc do rozjezdu nebojí investovat. Nejde přitom o levnou záležitost. Taková výrobní totiž vyjde zhruba na 5 až 7 miliónů korun. Roční výnos – pokud se tedy byznysu daří – může být i ve výši deseti procent.

Většina malých pivovarů má výrobní kapacitu kolem 10 000 hektolitrů za rok a vaří jen pro vlastní klientelu. Kromě zakládání vlastních pivovarů jsou v Česku trendem i takzvané létající nebo taky kočovné pivovary. To jsou vlastně podniky, které mají svoji recepturu piva, ale nemají technologii. Využívají proto kapacity jiných pivovarů, kde potom vaří svůj výrobek.

Export tuzemských firem v přeshraničním pojetí dosáhl loni rekordních 3,89 biliónu korun, meziročně o 7,2 procenta více

Závislost české ekonomiky na exportu do zemí Evropské unie dál rostla, mířilo tam 83 % vývozu. Export do Ruska se propadl o 31 procent. Rychle rostl vývoz na Slovensko, meziročně o 14 procenta. Dovoz do Česka se loni meziročně zvýšil o 8 procent. Import z Číny vyskočil o 28 procent. „Aktuální data potvrzují výraznou konkurenceschopnost našich firem v oblasti exportu a schopnost udržet si pozice zejména na náročných evropských trzích. Částečně tomu nahrává nízké nastavený kurz koruny a na straně druhé proaktivní politika vlády v ekonomické diplomacii,“ uvedl mluvčí Svazu průmyslu a dopravy Milan Mostýn. Největší exportní a investiční potenciál vývozci vidí v zemích bývalého Sovětského svazu, v oblasti Dálného Východu, Latinské Ameriky a Afriky.

Meziroční inflace v lednu zrychlila růst na 0,6 procenta

Růst spotřebitelských cen v lednu zrychlil meziročně na 0,6 % z prosincových 0,1 procenta. Důvodem je hlavně zmírnění cenového poklesu potravin, nealkoholických nápojů a dopravy, uvedl Český statistický úřad. Analytici podobný vývoj očekávali. Meziměsíčně se ceny zvýšily také o 0,6 procenta.

Přibývá exekucí na důchody

Seniorů s exekucemi v Česku přibývá. Vyplývá to z údajů České správy sociálního zabezpečení. Na důchod má nařízenou exekuci osmdesát tisíc lidí. To je o skoro pět tisíc víc než na konci roku 2014. Výrazně roste i počet exekucí a insolvenčních srážek z nemocenské a mateřské. Loni správa dlužníkům strhla přes dvě miliardy korun.

Tradiční značky českých bot se vracejí na scénu

Tradiční obuvnické značky z Česka si znovu nacházejí oblibu mezi zákazníky. Do regálů obchodů se tak v nové po-

době dostávají například boty značky Snaha, Prestige nebo třeba Botas. Například Snaha, která byla založena už v roce 1945, v současnosti vyrobí zhruba 20 tisíc párů obuvi ročně. Do tří let plánuje výrobu až zdesetinásobit.

Předloni se v Česku vyrobily více než čtyři milióny párů bot. Na tuzemském trhu je zhruba 35 firem s více než 20 zaměstnanci. Jsou tu ale i menší podniky. V regálech českých obchodů se objevují hlavně boty z dovozu – především z Asie. Těch se každoročně doveze okolo sto miliónů párů.

Firma SEV Litovel bude vyrábět vertikálně stojící gramofony

Sériovou výrobu vertikálního gramofonu, který přehrává desky postavené kolmo k podložce, chce letos zřejmě jako první na světě zahájit společnost SEV Litovel. Sotva firma z Litovle na Olomoucku smontovala a na nedávném veletrhu spotřební elektroniky v Las Vegas představila několik prototypů unikátního gramofonu, tak už má objednávky na stovky těchto přístrojů. Nápad vyrábět vertikální gramofonové přístroje dostal majitel rakouské společnosti Audio Systems, pro kterou litovelský podnik gramofony vyvíjí a vyrábí.

Češi vytvořili motorku za dva milióny, vznikne v sérii 25 kusů

Nová česká supermotorka Ferat 2 bude stát přes dva milióny korun (75 000 eur) bez DPH a vznikne jen v limitované edici 25 kusů. Vyrábět se bude z větší části ručně.

Motocykl je určen pro 25 vybraných motocyklových nadšenců a sběratelů. Tým českých vývojářů a konstruktérů strávil více než 5 000 hodin vývojem a testováním pro dosažení co nejnižší hmotnosti postaveného stroje. Výsledkem je motocykl o hmotnosti 169 kg a výkonem 169 koní. Design je dílem Romana Šimčíka, který pracoval pro Škodu Auto a v současnosti se prioritně věnuje designérské práci pro Porsche a AMG.

„Hlavní inspiraci pro celý projekt jsme našli ve filmu *Upír z Feratu* předního českého režiséra Juraje Herze a držitele Oscara pana Theodora Pištěka. Příběh auta, které je ve všech směrech absolutně odlišné, má extravagantní design a konkurenci deklasuje v každém závodě, byl fascinující. Auto, co jezdí na krev. Auto, co vyvolává v pilotovi závislost,“ uvedl Hrůza.

Mercer: Nejlepším městem pro život je opět Vídeň, nejhorším Bagdád

Nejlepším městem pro život je opět hlavní město Rakouska Vídeň. Naopak nejhůře je na tom hlavní město Iráku Bagdád. Vyplývá to z nejnovějšího žebříčku sestavovaného konzultační společností Mercer. Praha skončila na 69. místě a je na tom nejlépe z měst střední a východní Evropy. Průzkum hodnotí celkem 230 měst. Při sestavování žebříčku Mercer vychází z desítek kritérií jako politická stabilita, zdravotní péče, kriminalita, rekreace a doprava.

První českou pneumatiku vyrobil náchodský podnikatel Kudrnáč

První vzduchem plněná pneumatika pro auta na světě byla vyrobena již koncem 19. století, primát mezi českými podniky pak patří náchodské společnosti Kudrnáč, kde první automobilovou pneumatiku vyrobili v roce 1929. Východočeský podnikatel Josef Kudrnáč, který se narodil před 150 lety 22. února 1866 v Náchodě, postupně svou firmu rozšířil až na velkou gumárnu, předchůdce dnešní Rubeny Náchod.

Josef Kudrnáč se narodil jako osmý potomek místního výrobce pilníků, matka z něj ale chtěla mít kněze. Po jejím skonu v chlapcových deseti letech jej dal otec do učení na zámečníka. Mladý Kudrnáč pak získal vzdělání ve Vídni, u zámečnictví ale dlouho nezůstal. Po několika letech práce v Novém Městě nad Metují a v pražských Kolbenových závodech si ho vyhlédl náchodský podnikatel Josef Bartoň, který mu nabídl místo strojníka v textilní továrně. Kudrnáč si odsud odnesl kromě zkušeností i dostatek peněz na rozjezd vlastního podnikání a začal s výrobou gumového zboží. V roce 1907 zakoupil malou výrobu pryžových ucpávek a chemických přípravků v Novém Městě a postupně z ní vybudoval moderní podnik. Již v roce 1908 začal Josef Kudrnáč s výrobou mazadel, ucpávek a osinkopryžového zboží. Úspěšný rozvoj ale přerušila první světová válka. Kudrnáč byl odveden na frontu a závod musela jeden rok řídit jeho žena s tehdy dvacetiletým synem Jaromírem. Po válce se výrobní sortiment z původních mazadel, ucpávek a pryžového zboží postupně rozšířil také o gumové podpatky, podlahy zvané gumoleum a nejrůznější druhy gumových hadic. V roce 1923 přibral jako společníka Ing. Jaroslava Hakaufa, aby společně zahájili výrobu technické pryže a postupně dalších gumárenských výrobků. V roce 1928 se cesty obou partnerů rozešly – Jaroslav Hakauf odešel do Hradce Králové a Kudrnáč v Náchodě zahájil výrobu veloplášťů a veloduší.

V roce 1929 vyrobila firma první český autoplášť i auto-duši a od prosince 1930 zahájila jako první v Československu výrobu klasických pneumatik. Úspěch se dostavil téměř okamžitě a firma se začala rychle rozrůstat. Počet dělníků brzy přesáhl tisíc a kruh značící pneumatiku se objevil také v logu celé společnosti, pro kterou se nový obor stal hlavním výrobním programem.

V Hradci Králové je počátek gumárenství spojen se jménem rodiny Hakaufových. 25. srpna 1928 byla do obchodního rejstříku zapsána firma Veřejná obchodní společnost zaměřená na výrobu gumového zboží. Nová továrna slavnostně zahájila provoz 14. srpna 1929 a od roku 1930 nesla firma název Gumovka – Ing. Jaroslav Hakauf a synové. Během války zůstala výroba nepřerušena. Původní majitelé se po válce již nevrátili a po znárodnění připadla firma pod gumárenský kombinát Rubena Náchod.

Před devadesáti lety, **1. 4. 1926** zahájila činnost **Národní banka československá**.

Tomáš Baťa

3. 4. 1876 se ve Zlíně narodil Tomáš Baťa, zakladatel obuvnického závodu ve Zlíně († 12. 7. 1932). Firma Baťa je dodnes jednou z nejznámějších obchodních značek z České republiky, její motto „Obouváme svět“ není příliš nadsazené. Po celé planetě má 4 600 obchodů a každý den prý obslouží až milión zákazníků. Za podnikatelským úspěchem společnosti Baťa stojí právě její zakladatel Tomáš Baťa.

Baťa pocházel z rodiny s bohatou ševcovskou tradicí, jeho předkové údajně šili boty již od 16. století. V roce 1897 začal Tomáš Baťa vyrábět tzv. „baťovky“ – výrazně levnější plátěné boty, které se brzy staly hitem. Úspěch baťovek byl takový, že již během tří let začíná Baťa ve Zlíně stavět svoji první továrnu, která měla ještě zefektivnit výrobu obuvi. Narůstá též počet zaměstnanců, ještě v roce 1900 jejich počet překoná stovku. V roce 1923 se Baťa stává zlínským starostou. Ekonomický vzestup firmy s sebou nese i Baťovy další investice do výstavby ve Zlíně, kromě dalších obytných domů buduje i hotel, kino či nemocnici. Na konci roku 1925 zaměstnává Baťa více než 5 000 lidí. Na začátku třicátých let produkují Baťovy závody neskutečných 100 000 párů obuvi denně. V této době se také rodinný podnik mění na akciovou společnost a Baťa začíná zakládat továrny po celém světě, například v Německu, Anglii, Polsku, Švýcarsku, Spojených státech či dokonce v Indii. Přes hospodářskou krizi se společnosti daří poměrně dobře.

Vrcholem Baťovy snahy o samostatnost se stalo postavení filmového studia, ve kterém mohl točit vlastní propagační snímky. Později se z něj staly zlínské filmové ateliéry.

12. července 1932 nastoupil Tomáš Baťa na palubu svého Junkersu D1608, kterým hodlal letět do Švýcarska, aby zkontroloval stavbu tamní továrny. Povětrnostní podmínky nebyly dobré a byla hustá mlha, přesto však letadlo vzlétlo. Krátce po startu z neznámých důvodů havarovalo a v jeho troskách našel smrt jak Baťa, tak jeho pilot Jindřich Brouček.

Ve své závěti svěřil Tomáš Baťa vedení podniku nevlastnímu bratrovi Janu Antonínovi výměnou za 50 miliónů korun, které byly zčásti vyplaceny pozůstalým, zčásti podpůrnému fondu a 4 milióny získalo i město Zlín. Po svém strýci později převzal vedení firmy Tomáš Baťa junior.

Tomáš Baťa

VĚDA

Drony zblízka zjistí stav památek na špatně dostupných místech

Obtížně přístupná místa historických interiérů pomohou památkářům, historikům a architektům zmapovat drony. Zdokumentování míst pomocí dronů pomůže zhodnotit potřebu případných restaurátorských prací. Např. bezpilotní helikoptéry nasnímaly interiér objektu farnosti ve Šternberku v Olomouckém kraji a jedná se o dalších památkách, mezi nimiž by mohl být třeba chrám sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze. ČTK o tom informovala Libuše Petržílková z Fakulty elektrotechnické ČVUT.

Nevidomí v Sokolově zkoušejí elektronickou bílou hůl z ČVUT

Sokolov se stal po Praze a Brně třetím městem, kde mají nevidomí příležitost vyzkoušet elektronickou bílou hůl. Pomůcka je propojena s mobilním telefonem s kamerou. Jejím prostřednictvím mohou nevidomému v nouzi s orientací poradit například z domova jeho blízcí nebo strážníci z dispečinku městské policie. Jako první elektronickou bílou hůl vyzkoušel Josef Krajčovič. „Mám vodícího psa a Sokolov velmi dobře znám, přesto se mi už stalo, že jsem se ztratil jen pár set metrů od domova. V takové chvíli by mi pomoc přes kameru moc pomohla,“ řekl Krajčovič. Systém má podle něj stále i nevýhody. Chybí například tlačítko, které by umožnilo nevidomému přivolat pomoc i bez telefonického spojení, nebo možnost propojení s jinými operačními systémy.

Vyšla kniha o historii šlechtických automobilů v českých zemích

V Národním technickém muzeu v Praze představili autoři Miloš Hořejš a Jiří Křížek knihu *Zámek s vůní benzínu. Automobily a šlechta v českých zemích do roku 1945*. Upozornili na to, že studium historické dopravní techniky na šlechtických sídlech je v počátcích. Příležitosti získat informace od přímých pamětníků byly totiž většinou promarněny, autentické šlechtické automobily zmizely i se svými řidiči a majiteli. Kniha z nakladatelství Mladá fronta však dokazuje, že díky archivní dokumentaci lze přesvědčivě rekonstruovat některý z osudů zámeckých šoférů, cestovatelů či závodníků a obohatit obraz každodenní kultury šlechtického sídla o originální a neznámé téma.

Biologickou léčbu nádorů ledvin lze na čas vysadit

Čeští vědci zjistili, že při biologické léčbě nádorů ledvin lze léky bez následků pro pacienta na čas vysadit. Omezením vedlejších nepříznivých účinků se zlepšila kvalita života pacienta a zdravotnictví ušetří. O objevu informoval ČTK hlavní řešitel projektu, přednosta onkologické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Thomayerovy nemocnice Tomáš Büchler. Závěry studie zveřejnil časopis *European Urology*. Česko zaujímá první místo na světě ve výskytu

zhoubného nádoru ledvin i v úmrtnosti na něj. Ročně je tato forma rakoviny zjištěna u více než 3 000 lidí.

Vědci vycházeli z anonymizovaných dat o více než 2 800 pacientech dlouhodobě léčených pro zhoubný ledvinový nádor s metastázami. Zjistili, že zhruba u stovky nemocných nádor úplně vymizel, z toho polovina byla ve skupině pacientů, kteří léčbu přerušili. Průměrná přestávka přesáhla dva roky. Nyní vědci jednájí o optimální léčbě pacientů, pokud by se jim nemoc vrátila. „Naším cílem je vyjednat opětovnou úhradu léku, který tak dobře zabral na počátku léčby, a to je zatím problém,“ shrnul Büchler.

Češi přispěli k objevu genetické souvislosti u bipolární poruchy

Nasadit cíleně léčbu lithiem jen těm pacientům s bipolární poruchou, kterým zabere, umožní objev, na němž se podíleli také čeští vědci. Nyní lékaři účinnost lithia jen odhadují, mimo jiné z průběhu onemocnění a z toho, zda se někdo z příbuzných pacienta úspěšně lithiem léčil. Studie nyní genetickou souvislost potvrdila. ČTK to sdělil Tomáš Novák z Národního ústavu duševního zdraví. Výsledky publikoval v lednu prestižní medicínský časopis *The Lancet*. Dosavadní genetické studie nezjistily žádný genetický znak spojený s odpovědí na lithium, nebo jen u určitého etnika. Navíc zkoumané soubory byly malé, do 500 pacientů. Problém mělo vyřešit Konsorcium pro genetiku lithia, u jehož zrodu stál profesor Martin Alda, původem Čech, působící v kanadském Halifaxu. Přizval do studie Národní centrum duševního zdraví jako jedno z prvních z 22 zúčastněných center z Evropy, Ameriky, Asie a Austrálie. „Díky zapojení tolika center mohl být analyzován genetický materiál od 2 563 pacientů užívajících lithium s určenou mírou účinnosti léčby. Výsledkem byl nález významné spojitosti s jednou oblastí na 21. chromozomu, která kóduje geny, jejichž produkty, tzv. protein nekódující RNA, ovlivňují aktivitu jiných genů,“ popsal Novák.

Masarykův onkologický ústav otevírá nové Centrum fotonové terapie

Masarykův onkologický ústav v Brně otevřel Centrum fotonové terapie pro bezpečnější a rychlejší ozáření pacientů s nádory. Vzniklo pořízením dvou nejmodernějších lineárních urychlovačů za 200 miliónů korun a vybudováním dvou ozařoven pro tyto přístroje za 55 miliónů. Ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček (ČSSD) při slavnostním otevření řekl, že jedinečnost nově pořízených přístrojů spočívá v tom, že mají na milimetry přesnou schopnost ozářit nádor a minimalizují poškození okolních zdravých tkání.

První pacient v ČR dostal náhradu menisku, která se vhodí do těla

První český pacient dostal místo poškozeného menisku v kolenu umělohmotnou náhradu z polykarbonátu, která se

časem vhojí do těla a zamezí dalšímu poškození kloubní chrupavky. Operaci provedli lékaři kliniky dětské a dospělé ortopedie a traumatologie 2. lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice Motol ve spolupráci s belgickým specialistou profesorem Rene Verdonkem. ČTK to sdělil přednosta kliniky Tomáš Trč. Nový postup, kdy se využívají inovativní materiály v rámci tzv. tkáňové regenerace, chtějí motolští lékaři využít u pacientů s nezhojitelným roztržením menisku nebo při ztrátách meniskové tkáně. Zabrání se tím také rozvoji artrózy, čímž se pacient vyhne daleko více ztěžujícím operacím.

Astronom Jiří Grygar slaví osmdesátiny

Jiří Grygar (* 17. 3. 1936) je český astronom a astrofyzik. Je významným českým popularizátorem vědy v oblasti astronomie, astrofyziky a vztahu vědy a víry, za což získal celou řadu ocenění, včetně ocenění od UNESCO (Kalinaga 1996).

Jiří Grygar je autorem více než stovky odborných prací (předmětem jeho výzkumu jsou fotometrie a spektroskopie hvězd, meziplanetární hmota a astročásticová astrofyzika) i celé řady populárně naučných knih a vzdělávacích pořadů. Napsal též mnoho článků v novinách a na internetu a často vystupuje v rádiu a televizi. Od roku 1966 každý rok sestavuje přehled nejdůležitějších astronomických objevů uplynulého roku pod názvem Žeň objevů, který prezentuje na přednáškách a následně zveřejňuje tiskem (nejprve v časopise *Říše hvězd*, později *Kozmos*). Je místopředsedou Učené společnosti ČR (v letech 2004-2008 byl jejím předsedou), viceprezidentem Evropské rady skeptických organizací (ECISO), členem čestné rady České křesťanské akademie (sekce přírodních a technických věd), členem výboru Českého klubu skeptiků Sisyfos a polním hejtmanem Spanilé jízdy Ebicykl. Je také předsedou Českého organizačního výboru Mezinárodního roku astronomie 2009. V letech 1992-1998 byl předsedou České astronomické společnosti. V průběhu Mezinárodního astronomického kongresu v Praze (2006) byl šéfredaktorem kongresových novin *Dissertatio cum Nuncio Sidereo III*. Podobnou funkci vykonával i během minulého pražského astronomického kongresu (1967).

Jiří Grygar získal za svoji vědeckou, ale především popularizační činnost mnoho cen. Je také čestným předsedou České astronomické společnosti. Byla po něm pojmenována planetka (3336) Grygar, objevená 26. října 1971. „Věda je dřina, na rozdíl od spekulací, které jsou zábavné,“ myslí si astronom Jiří Grygar. Věří, že náboženství není s vědou v rozporu a výsledky některých vědeckých teorií mohou na první pohled vypadat jako zázrak. Sám Grygar dokazuje, jak se může skloubit víra v boha a exaktní výzkum.

Před 30 lety začala kroužit první část orbitální stanice Mir

20. února 1986 byl na oběžnou dráhu vynesena první ze sedmi modulů sovětské orbitální stanice Mir, na níž se za patnáct let existence vystřídal 104 kosmonautů a astronautů. Jeho budování trvalo až do roku 1996, kdy byl připojen poslední modul Priroda určený k dálkovému pozorování Země. Mir před vznikem Mezinárodní vesmírné stanice (ISS) používali i zahraniční astronauti, vedle Rusů na

něm pobývalo 62 cizinců, z nichž právě Američané tvořili převážnou většinu. Poslední stálá posádka Mir opustila 15. června 2000.

Orbitální stanice Mir

Zemřel historik a někdejší mluvčí Charty 77 Miloš Hájek

V Praze ve věku čtyřidevadesáti let zemřel historik, účastník protinacistického odboje a jeden z mluvčích Charty 77 Miloš Hájek. Život Miloše Hájka mapuje pohnuté dějiny českých zemí ve 20. století. Za protektorátu pracoval v ilegálních skupinách, které obstarávaly pronásledovaným Židům falešné doklady nebo úkryty. V srpnu 1944 ho zatkl gestapo a v březnu 1945 byl odsouzen k trestu smrti. Dočkal se ale Pražského povstání. Je nositelem izraelského čestného titulu Spravedlivý mezi národy za záchranu židovských životů před holokaustem.

Hájek byl jako člen komunistické strany od roku 1956 v permanentní opozici proti stranickému vedení. Patřil mezi reformisty v roce 1968, za normalizace byl vyloučen ze strany, ztratil zaměstnání. Jako účastník odboje ale mohl odejít do důchodu. Věnoval se pak vědecké práci, publikovat už ale nemohl, jeho studie vycházely pouze v samizdatu nebo v zahraničí. Hájek podepsal Chartu 77 a v roce 1988 se stal jejím mluvčím. Zúčastnil se legendární snídani francouzského prezidenta Françoise Mitterranda s osmi představiteli disentu v čele s Václavem Havlem 9. prosince 1988. Jako historik se zabýval nejnovějšími dějinami. Velkou pozornost vzbudila v roce 1987 samizdatová kniha *Křížovatky 20. století*, která přinášela objektivní výklad nejdůležitějších československých a evropských dějin 20. století. Autory byli nezávislí historici Milan Otáhal, Vojtěch Mencl a právě Miloš Hájek.

K úmrtí historičky Aleny Míškové (1957-2015)

V budoucích publikacích o vývoji české historiografie po roce 1989 bude paní doc. PhDr. Alena Míšková, Ph.D., a její vědecké dílo uvedeno mezi těmi, kteří se intenzivně

podíleli od devadesátých let 20. století na zpracování „bí-
lých míst“ československých dějin. Rodačka z Plzně vystu-
dovala obor archivnictví na Univerzitě Karlově (UK), od
osmdesátých let působila jako odborná archivářka v teh-
dejším Státním ústředním archivu v Praze. Jako vědecká
pracovnice Masarykova ústavu a Archivu Akademie věd
(AV ČR) byla v letech 1992-1994 a 2005 ředitelkou Archi-
vu AV ČR. V letech 1994-2001 působila jako proděkan-
ka, vedoucí katedry a členka Vědecké rady Fakulty sociál-
ních věd UK, podílela se na vybudování Katedry němec-
kých a rakouských studií FSV UK. Od roku 1993 předná-
šela a vedla semináře na katedře dějin a didaktiky dějepi-
su Pedagogické fakulty UK. Od roku 2007 byla členkou
čs.-slov.-něm. komise historiků. Ve svých vědeckých pra-
cích se věnovala česko-německé otázce v 19. a 20. století,
dějinám vědeckých společností v Čechách a postavení in-
telektuálů v totalitních režimech.

J. Sechter a A. Míšková v roce 2002 na Masarykově univerzitě v Brně
Foto: M. Kratochvílová

Z její rozsáhlé publikační činnosti (mnohé vyšlo jak
v čs., tak i něm. jazyce) budiž uvedeny z posledních let pu-
blikace *Josef Pfitzner (1901-1945). Prameny k životu a dílu
sudetoněmeckého historika a politika* (2011); *Osud jed-*

noho chirurga ve 20. století: Josef Hohlbaum 1884-1945
(2013). Paní doc. Míšková se zabývala také česko-rakous-
kými vztahy, spolupracovala na několika bilaterálních pro-
jektech, přednášela např. na vídeňské univerzitě. V roce
2002 se zúčastnila na půdě Masarykovy univerzity v Brně
konané konference „Rakousko-české dějiny v první polo-
vině 20. století“, kde se za přítomnosti předních histori-
ků a diplomatů obou zemí – např. pozdějšího velvyslance
pana Jana Sechtera – diskutovalo za velkého zájmu veřej-
nosti také o problematických vztazích čtyřicátých let. Z pu-
blikací k česko-rakouským dějinám uvedme *Na rozhraní
světů. Rakousko a Československo po r. 1945*, na jejímž
vydání se paní doc. Míšková podílela spolu s G. Heissem,
J. Peškem a O. Rathkolbem (1998).

Zpráva o jejím úmrtí krátce před Vánocemi 2015 se
hluboce dotkla jak českých, tak i rakouských studentů
a dlouholetých kolegů, kteří na ni budou vzpomínat jako
na vynikající historičku, angažovanou vysokoškolskou do-
centku a skvělou kolegyni.

Jana Stárková

Walter Ehrlich

Česko-americký vědec a lékař. Narodil se v židovské rodině
nedaleko Karlových Varů, studium na pražské Karlově uni-
verzitě musel kvůli německé okupaci opustit a během války
působil v exilových jednotkách československé armády ve
Francii a Británii. Studium po válce dokončil. V roce 1966
emigroval s rodinou do USA. Pracoval na univerzitě v Bal-
timoru, kde se zaměřoval na výzkum krevního tlaku a po-
mohl objasnit, jakou roli hraje při vzniku hypertenze peri-
ferní krevní oběh. Zemřel 28. února 2016.

Vladimír Vojř

Speleolog, který se speciálně zabýval výzkumem pražské-
ho podzemí včetně katakomb pod kostely nebo štolami
pod Petřínem. Podzemní tajemství objevoval i při stav-
bě pražského metra. Svými fotografiemi obohatil sbírky
Národního muzea, vydal několik knih. Zemřel 28. února
2016.

VZPOMÍNKA

Vojtěch Náprstek (17. 4. 1826, Praha – 2. 9. 1894, Pra-
ha) – český vlastenec a mecenáš.

Srdcem i duší vlastenec Vojta Náprstek žádal už za gym-
naziálních studií o povolení češtiny pro řečnická cvičení.
Byl i skvělý organizátor a zapálený bojovník za pokrok.
V bouřlivém roce 1848 se v Praze a pak ve Vídni, kde
studoval práva, účastnil revoluce, a tak po jejím potlačení
považoval za moudré uchýlit se na čas do emigrace
do USA.

V Americe prožil deset let pestrého života – byl nádení-
kem, truhlářem, papírníkem, knihkupcem, politikem. Jeho
knihkupectví se stalo střediskem krajanského života čes-
kých vystěhovalců. Zúčastnil se vládní expedice k Indiá-
nům kmene Dakota a nejspíše zde můžeme hledat počá-
tek jeho vztahu k národopisu.

Roku 1858 se vrátil do Prahy a záhy se z rodinného pi-
vovaru U Halánků stalo centrum české inteligence. Roz-
víjel tu intenzivní osvětovou činnost, účinně propagoval
emancipaci žen, staral se o praktické formy šíření pokro-
ku v domácnostech. Byl nazýván „čestným konzulem“ Če-
chů působících v zahraničí a není divu, že jeho sbírky stále
rostly. Do Českého průmyslového muzea, které Náprstek
v rodném domě založil roku 1862, přispívali mj. E. Holub,
E. S. Vráz, J. Kořenský, V. A. Frič, Bedřich Hrozný. Původ-
ní účel – předvádět české veřejnosti technické novinky, kte-
ré měly přispívat k modernizaci průmyslu u nás – stále více
ustupoval rostoucím národopisným sbírkám. Když staro-
bylý pivovar přestal stačit, nechal Náprstek roku 1866 po-
stavit novou muzejní budovu, která nazvána jménem své-
ho zakladatele slouží dodnes.

Náprstek zůstal pokrokovým dokonce i po smrti. Jako jeden z prvních v Čechách projevil přání být zpopelněn. V závěti odkázal muzeu veškerý svůj majetek včetně knihovny s 46 000 svazky a 18 000 unikátními fotografiemi.

(pa)

Vojtěch Náprstek

Prof. František Lexa

Prof. Lexa byl český egyptolog, který se stal zakladatelem české egyptologie. Působil také jako profesor egyptologie na Univerzitě Karlově a přispěl k založení Československého egyptologického ústavu. Narodil se před 140 lety 5. dubna 1876 v rodině právníka v Pardubicích. Rodina se v osmdesátých letech 19. století odstěhovala do Prahy, zde navštěvoval gymnázium, mezi jeho učitele patřil i Alois Jirásek. Po ukončení gymnázia studoval na Filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity, zde mu přednášel mimo jiné T. G. Masaryk. Po studiích učil krátce středoškolskou matematiku a fyziku na gymnáziích, ale jeho zájem směřoval k filozofii a psychologii. Odtud se dostal k zájmu o původ písma a studiu staroegyptského písma. V roce 1905 se začal učit starou egyptštinu a přeložil jednu kapitolu *Knihy mrtvých*. Překlad náhodou získal profesor orientalistiky Rudolf Dvořák a ten ho doporučil ke studiu egyptštiny u profesora Adolfa Ermana v Berlíně. Po roce studií v Berlíně studoval Lexa několik měsíců démotštinu ve Štrasburku a rozhodl se vydat vlastní mluvnici démotštiny.

Po vzniku Československa byl na Univerzitě Karlově zájem o orientalistiku a Lexa zde mohl od roku 1919 bezplatně přednášet egyptologii. V roce 1927 získal placené místo mimořádného profesora. Během této doby napsal několik knih, o něž byl velký zájem. To přispělo ke zřízení Egyptského semináře na Univerzitě Karlově, jehož jediným řádným profesorem se stal František Lexa. Ve školním roce 1934/35 byl zvolen děkanem Univerzity Karlovy. V padesátých letech 20. století inspiroval Lexu jeho žák Zbyněk Žába k založení Československého egyptologického ústavu se sídlem v Praze a Káhiře. Protože Lexa měl široké známosti v politických kruzích, podařilo se ústav v roce 1958 založit a byl pověřen jeho vedením. Po jeho smrti ho vedl Zbyněk Žába.

František Lexa zemřel v Praze v roce 1960. Je pohřben v Praze na Olšanských hřbitovech v oddělení IX, 16, 1-4.

Anna Masaryková

18. března 1996 zemřela Anna Masaryková, historička umění a vnučka T. G. Masaryka (* 3. 4. 1911). Historička

umění a dlouholetá pracovnice Národní galerie Anna Masaryková, vnučka Tomáše Garrigua Masaryka a dcera malíře Herberta Masaryka se do povědomí české veřejnosti dostala teprve po listopadu 1989. Do té doby byla jako historička umění známá jen v uměleckých kruzích a po roce 1968 i mezi disidenty. Je autorkou monografií o Janu Slavíčkovi, Antonínu Slavíčkovi a Josefu Mařatkovi, napsala i syntetickou studii *České sochařství XIX. a XX. století*.

Jaroslava Moserová-Davidová

24. března 2006 zemřela Jaroslava Moserová-Davidová, lékařka, překladatelka, scénáristka, ilustrátorka, politička (* 17. 1. 1930). Ve svém původním povolání lékařky se specializovala na popáleniny a do roku 1990 pracovala na klinice popálenin Lékařské fakulty hygienické Univerzity Karlovy. V lednu 1969 tam byla ošetřující lékařkou Jana Palacha. Byla i vědeckou pracovnící. K vědě se dostala právě v USA, kam byla vybrána na odbornou stáž na světově uznávané klinice popálenin v Texasu, kde byla přijata do vědeckého týmu. Poté se vrátila zpět do Československa, kde ve vědecké práci úspěšně pokračovala. Z jejich českých spolupracovníků je možno zmínit i prof. Otto Wichterleho. Po sametové revoluci se v roce 1990 stala v rámci procesu kooptací poslankyní České národní rady. V letech 1991-1993 zastávala funkci velvyslankyně v Austrálii a na Novém Zélandu. V devadesátých letech předsedala generálnímu shromáždění UNESCO. V letech 1996 až 1998 byla místopředsedkyní Senátu Parlamentu ČR. Roku 2003 neúspěšně kandidovala při druhé volbě na úřad prezidenta ČR. V roce 2005 byla zvolena místopředsedkyní Masarykova demokratického hnutí.

Napsala řadu povídek, filmových scénářů (*Vlastně se nic nestalo*, režie Ewald Schorm; námět a spoluautorka scénáře filmu *Dvojrole*, režie Jaromil Jireš) a divadelních her (*Takový milý chlapec*, *Dopis do Wollongongu*). Do češtiny překládala díla Dicka Francise.

Byla výtvarně nadaná. Ilustrovala *Atlas plastické chirurgie* prof. Františka Buriana, ilustrace přebalu vlastní knihy *Historiky. Na koho se nezapomíná*. Ilustrovala také své překlady převážně knih Dicka Francise a dětských knih.

Evangelická církev připomíná 600 let od smrti Jeronýma Pražského

Připomenout, že rok po upálení Jana Husa na kostnickém koncilu zemřel stejně mučednickou smrtí také jeho mladší kolega a přítel Jeroným Pražský, má projekt českobratrské církve. V dubnu 1415 i přes varování přijel Jeroným, filozof a náboženský myslitel, do Kostnice. „Po uvěznění a trýznivém mučení své názory odvolal. Ve znovuobnoveném procesu se přiznal k Husovým a Viklefovým myšlenkám. Byl odsouzen církevním koncilem a 30. května upálen na stejném místě jako Hus,“ řekl Pavel Keřkovský, vyučující na Evangelické teologické fakultě UK. Tento významný aktivista českého středověku stojí v Husově stínu, i když podle organizátorů z Českobratrské církve evangelické jde o osobnost možná dokonce významnější. Byli věrnými přáteli, ale měli rozdílné povahy. Hus zřejmě až do svého pronásledování neopouštěl Prahu, Jeroným často cestoval, v roce 1403 se vypravil do Palestiny a Jeruzaléma. Hus byl vlivný, avšak umírněný reformátor, Jeroným byl vášnivý až provokativní diskutér i bouřlivák.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Olomoučtí biologové si dovezli z expedice největšího brouka světa

Olomoučtí biologové společně s kolegy z Ostravské univerzity přivezli ze své expedice v Amazonii živého největšího brouka světa, titána obrovského. Samec je dlouhý přes 15 centimetrů a váží 35 gramů. Podle vědců je možnost spatřit takového živého brouka naprosto výjimečná, exemplář se zřejmě nevyskytuje ani ve sbírkách tuzemských muzeí. Odborníci jej chytili v deštných pralesích ve Francouzské Guyaně, v těchto dnech jej zkoumají na půdě olomoucké přírodovědecké fakulty. ČTK to řekla mluvčí fakulty Martina Šaradínová.

Odborníci museli při odchytu použít silný zdroj světla a na lov vyrážet vždy až po půlnoci. Tmavě hnědý brouk s dlouhými tykadly je totiž aktivní jen pozdě v noci. Ke světlu přilétá neslyšně pouze na zhruba deset až 15 metrů a pak doslova spadne na zem. V ten okamžik jej musí entomolog na zemi najít a pohotově odchytit, než se opět ztratí v pralesní tmě. Světlem lze přilákat pouze samečky, samičky aktivně patrně vůbec nelétají.

Čeští vědci tvrdí, že naměřili antarktický teplotní rekord

Automatická měřicí stanice Masarykovy univerzity Ioni v březnu nejspíš zachytila dosud nejvyšší naměřenou teplotu v Antarktidě: 17,8 stupně Celsia. Mezinárodního uznání se rekordu dostane po ověření přístrojů a publikaci. Vědci obsluhují stanici jednou ročně, zaznamenaný údaj tak z paměti zařízení vyzvedla až letošní expedice, která se z Antarktidy nedávno vrátila. „V podstatě tím potvrzujeme, že globální klimatická změna se týká celého světa, včetně Antarktidy,“ řekl novinářům klimatolog Kamil Láska. Zároveň ale dodal, že oteplování vzduchu v posledních letech je částečně kompenzováno nárůstem sněhových srážek. Úbytek ledovců v Antarktidě tedy není tak dramatický, jak by vzestup teploty vzduchu mohl naznačovat.

Čeští vědci popsali neznámou bakterii, dostala jméno po Mendelovi

Mikrobiologové z Masarykovy univerzity popsali dosud neznámý druh antarktické bakterie. Půdní mikroorganismus pojmenovali *Pseudomonas gregormendelii*. Jméno zakladatele genetiky Johanna Gregora Mendela nese také celá polární stanice Masarykovy univerzity na ostrově Jamese Rosse, odkud se v minulých dnech vrátila letošní expedice. Vědci objev oznámili novinářům. Novou bakterii opakovaně objevili ve vzorcích, které na ostrově sbírají od roku 2007. V laboratořích České sbírky mikroorganismů dosud ze vzorků izolovali více než 600 kmenů bakterií rodu *Pseudomonas*. Rozbory nasvědčují tomu, že některé z nich jsou unikátní a dosud neznámé. Účastníci expedice na antarktické základně každoročně studují nejen bakterie, ale také další formy života. Zajímá je například odolnost antarktických lišejníků vůči zvýšeným dávkám ultrafialového záření. Silné dávky u nich jen minimálně snižují

rychlost fotosyntézy, a to díky různým absorbujícím látkám ve stélce lišejníků.

Obyvatele v pohraničí Liberecka obtěžují zářící skleníky v Polsku

Obyvatele v příhraničních oblastech Liberecka obtěžují zářící skleníky v Polsku. Polská společnost Citronex vybudovala v těsné blízkosti elektrárny Turów skleníky o rozloze deseti hektarů, kde pěstuje rajčata a okurky a plánuje další rozšíření. Už dnes ale podle měření astronomů svítí v noci skleníky podobně jako stotisícový Liberec. Na jednání s libereckým hejtnanem Martinem Půtou (STAN) to řekl Pavel Suchan z Astronomického ústavu Akademie věd ČR. Světlo skleníků je vidět i ze vzdálenosti 60 kilometrů. Podle Suchana je to do budoucna velký problém. Jednak podle něj mizí živočišné druhy, především hmyz, který je nezbytnou součástí potravního řetězce řady živočichů. Přemíra světla je podle něj nebezpečná také pro člověka.

Národní park Šumava oslaví letos 25. výročí vzniku

Aktuálně natáčeným krátkým filmem nebo novou knihou si šumavský národní park letos připomíná 25. výročí svého založení. V polovině března se při této příležitosti setkají všichni jeho dosavadní ředitelé. „Z této akce mám velkou radost, protože to bude jedinečná možnost vidět diskutovat všechny, kteří Národní park Šumava ovlivňovali z té nejvyšší pozice,“ uvedl řekl Pavel Hubený, který je desátým ředitelem parku. Podle Ivana Žlábků, jenž ve funkci vydržel nejdéle – devět let, však mezi řediteli neexistovala vždy jen symbióza. To podle něj nepřispívalo ke kontinuitě parku.

Hlavním dnem pro veřejnost bude 16. červenec, kdy šumavský národní park připravuje v Rokytě na Klatovsku celodenní program pro návštěvníky. ČTK to sdělil jeho mluvčí Jan Dvořák. Národní park Šumava, který vznikl 20. března 1991, má zvláštní režim ochrany životního prostředí. Se svou rozlohou více než 68 000 hektarů je největší ze čtyř národních parků.

Ptákem roku 2016 ornitologové vyhlásili červenku obecnou

Červenka obecná (*Erithacus rubecula*)

Ptákem roku 2016 ornitologové vyhlásili červenku obecnou, která patří mezi patnáct nejběžnějších ptáků Česka. Je to nenápadný ptáček velikosti vrabce, kterého lze spatřit téměř všude po celý rok. Česká společnost ornitologická chce volbou upozornit na skutečnost, že i běžným a široce rozšířeným druhům může hrozit nebezpečí, například v podobě prosklených zastávek hromadné dopravy. Loňským ptákem roku byla potápka černokrká, která z Česka téměř vymizela.

ARCHEOLOGIE

Antropologové v Brně zjišťují podobu princezny z Býčí skály

Pracovníci brněnského Moravského zemského muzea (MZM) vytvářejí s antropology podobu princezny z Býčí skály. V této jeskyni Moravského krasu našel její lebku badatel Jindřich Wankel v roce 1872. Dvacetiletá žena žila ve starší době železné a až díky antropologické rekonstrukci lebky bude známa její podoba. Většinu nálezů z Býčí skály, včetně toho nejslavnějšího, jímž je bronzová soška býčka, vystavuje Přírodovědné muzeum ve Vídni. Wankel si ale jeden předmět ponechal. Byla jím právě lebka princezny. U jejích ostatků se, na rozdíl od těch ostatních, našly různé šperky. Hlavu jí zdobily zlaté diadémy. Při antropologické rekonstrukci se ukázalo, že šlo

o záušnice. Vedení muzea předpokládá, že se antropologická rekonstrukce lebky princezny stane turistickou atrakcí.

V České Lípě objevili vypálený otisk ruky středověkého hrnčáře

Otisk ruky středověkého hrnčáře vypálený v hlíně obohatil expozice Archeologického muzea v České Lípě. Podle velikosti otisku usuzují archeologové, že ruka zřejmě patřila ženě, nebo dítěti. Nález pochází přímo z České Lípy, kde je jedna z nejlépe prozkoumaných hrnčářských čtvrtí v České republice. Takový kus přesto objevili archeologové jediný. Českolipští hrnčíři od 13. do 18. století sídlili a pracovali kolem dnešní Hrnčářské ulice.

DOPRAVA

Pražský dopravní podnik otevřel nový výtah na Můstku, lidi sveze až do 40 metrů

Pražský dopravní podnik (DPP) slavnostně otevřel výtahy ve stanici metra A a B Můstek. Výtah ústí v dolní části Václavského náměstí naproti Adamově lékárně. Výstavba vyšla na zhruba 123 milionů korun a trvala asi rok a půl. V metru je nyní 43 bezbariérových z celkem 61 stanic. Kompletně má být metro bezbariérové do roku 2025.

„Byly tady velmi složité geologické podmínky, které komplikovaly stavbu. Uskutečnil se tu intenzivní archeologický průzkum a našlo se například dřevěné vodovodní po-

trubí nebo dlažby z 18. a 19. století. Největší problém ale byly geologické podmínky, v jednu chvíli musela být zastavena ražba a monitoroval se pohyb staničního tunelu,“ řekl generální ředitel DPP Jaroslav Ďuriš. Můstek byla poslední přestupní stanice pražského metra, která nebyla bezbariérová.

NKÚ: Modernizace železničních koridorů se neúměrně prodlužuje

Modernizace tranzitních železničních koridorů se neúměrně prodlužuje. Koridory měly být dokončeny v roce 2010, dostavěné ale budou nejdříve v roce 2021. Oproti plánům rostou i náklady staveb, od loňska se je ale daří snižovat. Už v roce 2004 poukázal NKÚ na to, že model financování modernizace zpracovaný ministerstvem dopravy je nereálný. Vyplývá to ze zprávy Nejvyššího kontrolního úřadu, který prověřil poskytování, použití a čerpání peněz na modernizaci III. a IV. tranzitního železničního koridoru.

Zasláno: Ing. Jiří Zajíček

České dráhy loni přepravily na 170 milionů cestujících

České dráhy loni přepravily 170 milionů cestujících. Ve srovnání s rokem 2014 jde o mírný pokles o téměř 400 000 pasažérů. Díky prodloužení průměrné ujeté vzdálenosti nicméně dopravci vzrostly tržby z jízdenek. Vyšší počet přepravených zaznamenala dálková a příměstská doprava, ztrácely naopak regionální vlaky. Na setkání s novináři to řekl předseda představenstva ČD Pavel Krtek. Počet cestujících ovlivnily podle něho zejména rozsáhlé výluky na železnici a migrační krize. Přesun lidí z menších sídel do metropolí je podle Krta celoevropský jev, se kterým se setkávají i zahraniční železniční dopravci. V Česku jej dokazují rovněž rostoucí počty cestujících v příměstské dopravě a v rychlíkové dopravě mezi velkými městy.

Juro - nový mobilný operátor na Slovensku

Slovensko má nového virtuálneho mobilného operátora Jura, alebo aj tzv. ľudového operátora. Juro je samostatná marketingová značka, ktorej poskytovateľom je Slovak Telekom, a. s. Klientov by mali prilákať najmä ceny hovorov či správ. Tie sa budú údajne „v znamení“ dvoch centov. Ide teda o princíp, že štandardná cena služieb budú dva centy. Toľko bude stáť poslanie jednej SMS či MMS, minúta hovoru do všetkých sietí a 1 MB prenesených internetových dát. Prenos čísla do siete Juro nebude spoplatnený, takisto ako služby CLIP a CLIR.

Predvoľba telefónneho čísla operátora Juro bude 0909 a bude v 2G ako aj 3G sieti Telekomu. Juro je virtuálnym operátorom, ktorými sú napríklad Fun Fón siete Orange či Tesco Mobile operátora O2. Slovak Telekom ponúka okrem Jura už dlhší čas aj službu Easy.

V prvom mesiaci využívania Jura platia zákazníci 2 centy za 1 minútu hovoru, ako aj za jednu SMS. Podmienkou hovorov a správ za 2 centy je, že si zákazník aspoň raz mesačne dobije kredit za 5 eur. Ak tak nespraví, tieto služby ho budú stáť 5 centov. Za rovnakú sumu sú poskytované aj hovory do zahraničia.

V európskom roamingu je Juro spoplatnený za jednotnú cenu 5 centov za minútu, SMS správu alebo 1 MB prenesených dát. 4 centy v roamingu budú zákazníci platiť po splnení rovnakej podmienky ako pri použití karty na Slovensku, teda po dobíí kreditu aspoň 5 eur mesačne. Slovak Telekom má pri Jurovi v súčasnosti uzatvorené zmluvy s 86 roamingovými partnermi.

Predplatenú kartu si záujemcovia môžu objednať na internetovej stránke operátora www.juro.sk alebo na bezplatnej infolinke 0800 800 800. Doručovať zdarma ju bude kuriér. Dobíjanie kreditu bude fungovať formou stieracích kupónov v hodnote 5 alebo 10 eur. Tie sa budú dať zakúpiť v sieti trafik GG Tabak alebo online v sume od 3 do 10 eur. Cez SIM kartu bude možné kupovať aj SMS lístky, platiť parkovné, poisťné či odosielať súťažné SMS.

Maskotom v kampani „ľudového operátora“ Jura sa stal slovenský zbojník Juro v zrejmej narážke na Jánošíka. Juro teda prináša služby za „ľudové“ ceny.

Nový investor na Slovensku - RKN Global Europe

Na strednom Slovensku, konkrétne v priemyselnom parku Šalková v Banskej Bystrici, vyrastie nový koncern, ktorý ponúkne viac ako 1 000 pracovných miest. Bude ním jeden z globálnych lídrov vo výrobe bezpečnostných čipov, dokladov totožnosti či tlačiarenských strojov RKN Global Europe.

Čo sa týka predošlých dvoch rokov, pôjde o jednu z najväčších investícií na Slovensku spolu s výstavbou anglického Jaguaru Land Rover. RKN Global Europe sa bude zaoberať nielen výrobou, ale aj vývojom technológií a napríklad aj elektronizáciou rôznych kariet či dokladov. Zástupcovia vlády Slovenskej republiky podpísali dňa 21. 2. v Banskej Bystrici v budove radnice na Námestí SNP memorandum spolu so zástupcami spoločnosti RKN Global Europe.

Spoločnosť by mala svojou činnosťou značne znížiť nezamestnanosť v oblasti južného Slovenska.

Výhodou polohy, kde sa bude koncern nachádzať, je už teraz existujúce spojenie s Bratislavou po diaľnici D1 a najmä rýchlostná cesta R1.

RKN Global sídli v Dubaji v Spojených arabských emirátoch a jej vlastníkom je Ronald K. Noble. Spoločnosť sa zaoberá informačnými technológiami na bezpečnosť krajín, občanov a podnikov. Spadá medzi najlepších dodávateľov bezpečnostnej techniky na výrobu dokladov totožnosti s najvyšším stupňom ochrany proti falšovaniu. Venuje sa teda výrobe čipových identifikačných dokumentov, akými sú napríklad e-vodičské preukazy, karty elektronického zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia či platobné karty.

Nové pamätné dvojeurové mince

Pri príležitosti predsedníctva Slovenska v Európskej únii vydá Národná banka Slovenska v marci 2016 novú pamätnú mincu v hodnote 2 eur. Hlavným motívom tejto mince bude štátny znak Slovenskej republiky v pozadí dynamických čiar predstavujúcich postavenie a význam Slovenska počas predsedníctva v Rade EÚ, ako aj text „Slovensko - predsedníctvo v Rade EÚ“. Vpravo od štátneho znaku Slovenskej republiky je uvedený rok „2016“. Celkovo bude vyrobených milión kópií. Pamätné dvojeurové mince môžu vydať členské štáty eurozóny a krajiny, ktoré s EÚ uzavreli menovú dohodu. Tie musia spĺňať totožné technické parametre ako ostatné dvojeurové mince a na národnej strane majú mať zobrazený pamätný motív.

Národná banka Slovenska doposiaľ vydala štyri pamätné euromince:

- 2011 pri príležitosti 20. výročia vytvorenia Vyšehradskej skupiny;
- 2013 mince s mottom „Misia Konštantína a Metoda - 1150. výročie od príchodu na Veľkú Moravu“;
- 2014 pri 10. výročí vstupu Slovenska do EÚ;
- 2015 motív 200. výročia narodenia Ľudovíta Štúra.

VÝSTAVY 2016

Divadelná tvár Ľudovíta Štúra

Divadelný ústav v spolupráci so Slovenským národným múzeom odkryl ďalší z významov a historických odkazov Ľudovíta Štúra pre našu kultúru. V reprezentatívnej retro-

spektívnej výstave *Divadelná tvár Ľudovíta Štúra* umiestnenej v budove Prírodovedného múzea SNM na Vajanského nábřeží uviedol slovenského dejateľa „na javisko“ dejín a zrkadlí jeho vzťah k dráme a ochotníckemu divadlu. Vďaka dvom pozoruhodným tematickým okruhom vytvorili odborní pracovníci Centra výskumu divadla nové „predstavenie“, v ktorom hlavnú úlohu dostal Ľudovít Štúr. Výstava približuje známe slovenské inscenácie venované životu a dielu Ľudovíta Štúra a zároveň ukazuje jeho zástoj pri vzniku a formovaní slovenského ochotníckeho divadla. Prostredníctvom výpravných panelov, artefaktov z inscenácií, hudby a obrazu pripomína, že národný dejateľ bol človek, ktorého život a dielo sa stali hodnými scénického spracovania a zároveň sa aj on sám podieľal na formovaní slovenského divadelníctva.

Výstavu realizovalo Centrum výskumu divadla Divadelného ústavu a bola inštalovaná v Slovenskom národnom múzeu do 28. februára 2016.

Eva Poláková. Osudy veľkej herečky

Pracovníci Centra výskumu divadla Divadelného ústavu vzdali poctu jednej z vrcholných predstaviteľiek slovenského divadelného, filmového a rozhlasového herectva prostredníctvom retrospektívnej teatrologickej výstavy, ktorá je zároveň spomienkou pri príležitosti 80. výročia narodenia umelkyne. Slávnostné otvorenie výstavy *Eva Poláková. Osudy veľkej herečky* sa uskutočnilo v stredu 4. novembra 2015 v historickej budove Slovenského národného divadla na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. Výstavu otvorili herečky Božidara Turzonovová a Emília Vášáryová. Autorom výstavy je Karol Mišovic. Pod grafické riešenie sa podpísala Viera Burešová.

Divadelná púť Eleny Zvaríkovej Pappovej

V máji roku 2015 uplynulo 80 rokov od narodenia výraznej osobnosti slovenského ženského herectva Eleny Zvaríkovej Pappovej (1935-1974). Pre pripomenutie si významu tejto herečky pripravil Divadelný ústav výstavu pod názvom *Divadelná púť Eleny Zvaríkovej Pappovej*. Výstava je nainštalovaná v priestoroch foyeru Štúdia Slovenského komorného divadla v Martine. Kurátorom výstavy je Karol Mišovic.

Misky strieborné, nádoby výborné (Ako sa rodí inscenácia)

Oslavy dvojstého výročia narodenia Ľudovíta Štúra sa v roku 2015 stali témou pre viacero podujatí organizovaných v Štúdiu 12. Jedným z nich bola aj príprava a uvedenie inscenácie hry Jany Juráňovej *Misky strieborné, nádoby výborné*, ktorá vznikla pod režijným vedením Aleny Lelkovej. Inscenáciu sprevádzala aj výstava venovaná osobitostiam jej vzniku a tvorivého procesu. Výstava určená najmä študentom stredných škôl ale i širšej verejnosti prostredníctvom výpravných panelov dokumentovala jednotlivé fázy prípravy divadelnej inscenácie *Misky strieborné, nádoby výborné*. Autorom fotografií je Milo Fabian, kurátorkou výstavy je Adriana Totiková, grafické spracovanie pripravila Viera Burešová. Výstava bola ukončená 29. 2. 2016.

Mária Kišonová-Hubová

K stému výročiu narodenia veľkej dámy slovenskej opery pripravil Divadelný ústav fotograficko-dokumentačnú vý-

stavu mapujúcu skvelú umeleckú dráhu Márie Kišonovej-Hubovej. Zaznamenávame ju od prvých sezón ladených predovšetkým v operetnom tóne, cez koloratúrne a lyrické party talianskej i francúzskej opery, štýlovo vzorne poňatý mozartovský repertoár, slovansky mäkké postavy českej a ruskej opery, prvolezecké príležitosti v pôvodnej slovenskej tvorbe až po skvostne uchopené charaktery opery 20. storočia. „Mária Kišonová-Hubová nepoznala začiatkové rozpaky, nestretol ju neúspech, vyhla sa jej kríza. Jej talent a možnosti boli akoby bez dna, hviezda jej úspechu žiarila stále rovnako intenzívne. Vyše tridsať rokov spievala v našej opere úlohy hrdiniek mladučkých a mladých. Bola akoby Emíliou Marty prvej slovenskej opernej scény: umelecky dozrievala, ale nestarla. Akoby naozaj poznala tajný recept na elixír umeleckej mladosti a vitality,“ napísal o speváčke v roku 1980 divadelný kritik Ladislav Čavojský. Výstava je nainštalovaná vo foyeri historickej budovy SND pri salóniku na 2. poschodí. Autorkou výstavy je Michaela Mojžišová, grafické riešenie pripravila Viera Burešová.

Archeologická výstava Od praveku po Veľkú Moravu

Od 11. februára 2016 majú návštevníci historického múzea, Slovenské národné múzeum v priestoroch Bratislavského hradu, možnosť vidieť prvú, archeologickú časť expozície *Dejiny Slovenska* pod názvom *Od praveku po Veľkú Moravu*. Na slávnostnej vernisáži sa zúčastnil aj minister kultúry Marek Maďarič.

Výstava zachytáva slovenské dejiny, odkedy bol život človeka na území dnešného Slovenska až po zánik Veľkej Moravy a zrod stredovekej spoločnosti, jej udalosti aj každodenný život ľudí na tomto území. Všetky archeologické a antropologické nálezy, ktoré nám približujú spoločenský vývoj, technologickú a remeselnú úroveň obyvateľstva, sú vystavené chronologicky a pochádzajú výlučne zo slovenského územia. Exponátov je dokopy približne 1 500 a nachádzajú sa medzi nimi vzácne archeologické nálezy, ako napríklad zlatý náramok z doby rímskej zo Zohoru, zlaté nášivky nájdené v Tibave pochádzajúce z obdobia okolo roku 4 000 pred Kristom, z rovnakého obdobia medený špirálový záves (Moravské Lieskové) či zlatý poklad (Barca okolo roku 1600 pred Kristom). Ďalej sú vystavené aj šperky, meče a iné zbrane, kovové a hlinené nádoby, plátidlá v podobe hrivien, keltské hexadrachmy typu Biatec, ale i list pápeža Jána VIII. z júna 880 poslaný kniežaťu Svätoplukovi či rukopis o živote Metoda.

Historické múzeum sa nachádza v priestoroch zrekonštruovaného paláca Bratislavského hradu, ktoré spravuje Kancelária NR SR. V roku 2016 je naplánované vybudovanie ďalších troch depozitárov na Bratislavskom hrade.

K expozícii bude patriť aj projekt pod názvom *Putovanie dejinami*. Jeho vzdelávacia a didaktická koncepcia bude cieľená na detské publikum a ľudí so špeciálnymi potrebami. Pozostáva zo zložiek, akými sú napríklad interaktívne miesta výstavy, vzdelávacie programy pre školy, detský sprievodca výstavou, hmatové prvky a audiosprievodca. Metodický deň pre pedagógov s otvorením prvej časti interaktívnej prehliadky bude 22. marca.

K výstave by tento rok mali pribudnúť aj časti zamerné na stredovek a novovek a neskôr ďalšie.

Slovenský divadelný plagát

Divadelný ústav načrel do svojich archívnych fondov a vybral kolekciu plagátov, ktorých autormi sú renomovaní scé-

nografi, dizajnéri a fotografi. Už začiatkom päťdesiatych rokov 20. storočia sa do tvorby divadelného plagátu zapájajú výtvarníci a scénografi. Toto obdobie je kvalitatívnym prelomom v plagátovej tvorbe. Zbierka vystavovaných 34 plagátov predstavuje len malý výber z plagátov, ktoré vznikli v rokoch 1980-2006. Kritéria výberu determinovala výtvarnosť plagátov a ich výpovedná hodnota. Vybrané plagáty reprezentujú istý druh plagátovej tvorby preferovanej začiatkom dvadsiateho storočia, pre ktorú boli typické typografické plagáty informujúce, oznamujúce názov hry, autora, herecké obsadenie, miesto a čas predstavenia, avšak bez výtvarnej zložky. Autori Oleg Dlouhý, Viera Burešová, Ján Triaška. Výstava je sprístupnená od 15. januára 2016 v Divadle Jána Palárika v Trnave.

(DÚ)

Rok slovenskej hudby 2016

Rok 2016 vyhlásilo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako podnet Hudobného centra za Rok slovenskej hudby. Ministerstvo by tak chcelo docieľiť uvedomenie si hodnôt a zviditeľnenie minulého i súčasného obdobia slovenskej hudobnej kultúry doma i v zahraničí. Rok slovenskej hudby bol v minulosti vyhlásený aj pred desiatimi rokmi ako aj v roku 1996. Rok slovenskej hudby vznikol na základe niekoľkých významných okrúhlych výročí tvorcov, interpretov, muzikológov a osobností slovenskej hudby ako aj umeleckých telies, ktoré sa budú práve v roku 2016 na Slovensku oslavovať.

Takisto sa stal hlavnou prioritou verejnoprávnej inštitúcie Fond na podporu umenia na podporu aktivít neštátnych subjektov.

Medzi výročia, ktoré sa v roku 2016 budú oslavovať, bude napríklad sto desiate výročie narodenia Alexandra Moyzesa (1906-1984) a Ľudovíta Rajtera (1906-2000), ale tiež spomienka na 80. výročie úmrtia Jána Levoslava Bellu (1843-1936). Ďalšími jubilantmi roku 2016 sú napríklad skladatelia Zdenko Mikula (1916-2012), Ján Zimmer (1926-1993), Dušan Martinček (1936-2006), Ivan Parík (1936-2005), Ladislav Kupkovič (* 1936), Vladimír Bokes (* 1946), Vladimír Godár (* 1956), Iris Szeghy (* 1956), jazzový trubkár a dirigent Siloš Pohanka (1926-2011), etnomuzikológ Alexander Móži (1936-2008) a mnohí ďalší.

Medzi hudobné telesá a inštitúcie, ktoré majú tento rok výročie, patria: Orchester ľudových nástrojov (40 rokov), Slovenský filharmonický zbor (70 rokov), Spevácky zbor slovenských učiteľov (95 rokov), ako aj 90. výročie prvého vysielania hudby v Slovenskom rozhlase.

Jednou z prvých osláv Slovenského roku hudby 2016 bolo 70. výročie založenia Slovenského filharmonického zboru

Pri tejto príležitosti sa 19. februára 2016 v Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie v Bratislave uskutočnil slávnostný koncert. Prvou zborovou jednotkou na Slovensku bol práve Slovenský filharmonický zbor. Vznikol v roku 1946 ako Miešaný zbor Československého rozhlasu. Najprv bol jeho riaditeľom jeho zakladateľ a dirigent Ladislav Slovák. Od tohto roku sa zbor pravidelne objavoval v programoch rozhlasových vysielaní. Dnes sa zaraďuje medzi najlepšie kultúrne projekty svojho druhu a je najpoprednejším zborovým telesom na Slovensku. V sedemdesiatych až deväť-

desiatych rokoch so zborom spolupracovali významní dirigenti a zbormajstri – Valentin Iljin, Lubomír Mátl, Štefan Klimo, Pavel Baxa, Pavel Procházka, Marián Vach, Jan Rozehnal a Blanka Juhaňáková. Od koncertnej sezóny 2013/2014 zastáva post zbormajstra Slovenského filharmonického zboru Jozef Chabroň. Jeho členovia úspešne koncertovali v mestách ako napríklad Viedeň, Paríž, Berlín, Hamburg, Zürich, Istanbul, Praha atď.

V priebehu koncertných sezón Slovenskej filharmónie vystupuje zbor spoločne s orchestrom Slovenskej filharmónie. Slávnostný koncert k 70. výročiu založenia zboru bol samostatným vystúpením vokálneho telesa. Bol rozdelený na dve časti: v prvej zazneli duchovné diela a po prestávke odohrali svetské zborové skladby slovenských skladateľov. Počas prestávky bolo vo foyeri otvorenie výstavy, ktorú pripravil dlhoročný dramaturg SF – Anton Viskup.

Ročník festivalu predstaví to najzaujímavejšie zo súčasnej drámy na Slovensku

Súťažné inscenácie festivalu Nová dráma/New Drama
Dramaturgická rada rozhodla o súťažnom programe festivalu Nová dráma/New Drama 2016. Na bratislavskom festivale divadla sa predstaví a o ceny zabojuje 9 inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy. Festival sa bude konať v dňoch 9.-13. mája 2016 v bratislavských divadlách. Dramaturgická rada festivalu Nová dráma/New Drama 2016 uzavrela výber inscenácií do súťažného programu. Náročnej úlohy sledovať, hodnotiť a vybrať to najzaujímavejšie zo súčasnej drámy na Slovensku sa tento rok zhostili teatrologičky a divadelné publicistky Katarína Cvečková, Zuzana Uličianska a divadelný dramaturg Marek Godovič. Rada vyberá každoročne z približne päťdesiatky inscenácií súčasných dramatických textov vo všetkých divadlách na Slovensku. Kritéria výberu určujú, že do výberu sa dostanú inscenácie, ktoré mali premiéru v období od 1. februára 2015 do 31. januára 2016. Text, z ktorého vychádzajú, nebol napísaný pred rokom 2000.

Inszenácie nominované do súťažného programu 12. ročníka festivalu Nová dráma/New Drama:

- Činohra Slovenského národného divadla Peter Pišťanek: *Rivers of Babylon*
Adaptácia a réžia: Diego de Brea
Kultový román Petra Pišťanka o perverznych časoch, v ktorých žijeme. Absurdný, groteskný, ale aj krutý príbeh o obyčajnom kuričovi Ráczovi je modernou paródiou rozprávky, mystifikujúcim i ironickým svedectvom, najmä však krivým zrkadlom myslenia a pomerov porevolučnej spoločnosti 90. rokov 20. storočia.
- Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre Andrej Kalinka: *Zázraky pre Alicu*
Libreto a réžia: Andrej Kalinka
Autorský projekt inšpirovaný knihami Lewisa Carrolla *Alica v krajine zázrakov* a *Za zrkadlom a čo tam Alica našla*. Inscenácii dominujú hudobná a výtvarná zložka, ktoré spolu s hereckými výkonmi vytvárajú poetický, zábavný a magický obraz o živote dievčaťa, ktoré sa bálo vykročiť zo svojho naprogramovaného, čierneho-bieleho sveta.
- Divadlo Andreja Bagara v Nitre Ewald Palmetshofer: *Hamlet je mŕtvy – Faust je hladný*
Réžia: Svetozár Sprušanský a Braňo Holiček

Hamlet a Faust sú dva archetypy dnešnej mladej generácie, každý uzavretý vo vlastnom kruhu rodiny a priateľov, neschopný komunikovať, neschopný vzbúriť sa tomu, na čo ho osud predurčuje. V inscenácii sa strieda krutý realizmus s rytmizovanou recitáciou a spolu vytvárajú obrazový aj významový mnohohlas o súčasnosti.

- Divadlo Aréna, Bratislava

David Jařab: *Obet*

Text a réžia: David Jařab

Hra na pomedzí kriminálky, thrilleru a filozofickej eseje zobrazuje manipuláciu a zneužívanie moci. Krutej, provokatívnej inscenácii o manželskom trojuholníku, vražde a vyšetrovaní dominujú precízna réžia a herecké výkony.

Sláva Daubnerová: *Solo lamentoso*

Text a réžia: Sláva Daubnerová

Desaťročie trvajúci konflikt medzi obyvateľkou „spievajúceho domu“ v Štúrove so susedmi sa dočkal javiskového spracovania. Sólo ženy, ktorá si denne púšťala áriu Plácida Dominga, aby prehlušila štekot psa. Inscenácia na hranici pohybového a dokumentárneho divadla necháva rozhodnutie, kto bol vlastne v práve, na divákoch.

- Divadlo Astorka Korzo '90, Bratislava

Michal Vajdička a kol.: *Jama deravá*

Réžia: Michal Vajdička

Inscenácia vychádza z reálnych štatistík, prieskumov verejnej mienky, sčítania ľudu a novinových článkov. V sľede krátkych skečov hravo a s nadhľadom zobrazuje veľa mínusov a málo plusov politického a spoločenského života na Slovensku, problémy bežného človeka, občana tejto republiky.

- Mestské divadlo Žilina

Silvia Vollmannová: *Jasně, v pohodě*

Text a réžia: Silvia Vollmannová

Tragikomická výpoveď mladých ľudí rýchlejšie a zdanlivo povrchnej generácie, stratenej niekde medzi vysokou školou a tridsiatkou. Štvorica kamarátov hľadá uplatnenie v profesii aj v súkromí a napriek problémom, ktoré spolu prekonávajú, je ich vzájomné priateľstvo stále pevné.

- Divadlo SkRAT, Bratislava

SkRAT: *Extrakt a náhrady*

Autori a účinkujúci: Inge Hrubaničová, Ľubo Burgr, Milan Chalmovský, Vlado Zboroň. Hľadanie lásky, neschopnosť komunikovať či nadviazať vzťah, životné priority, to všetko sú témy, ktoré so sebe vlastným humorom a iróniou prezentujú herci divadla SkRAT, ktorí sa smejú a hanbia za seba zároveň.

Tomáš Procházka, Peter Tilajčík: *Kafka: Dreaming*

Autori a účinkujúci: Tomáš Procházka, Peter Tilajčík

Úprimná spoveď dvoch mladých mužov o vzťahu k otcovi je inšpirovaná dielom Franza Kafku, najmä jeho *Listom otcovi*. Divadlo na hranici výtvarnej inštalácie nedáva odpovede, ale núti premýšľať.

Zdivadelnenie každodennosti

„Divadlo urobilo za posledné obdobie niečo až neuveriteľné – dosiahol vrchol svojho formálneho uvedomenia, pritom si stále plní funkciu, pre ktorú sa v starovekom Grécku zrodilo – byť miestom, kde sa spoločnosť díva sama na seba a reflektuje vývoj, ktorým prechádza,“ poznamenala Dea Loher, patrónka minuloročného festivalu Nová dráma/New Drama, v rámci svojho otváracieho prejavu. Riaditeľka festivalu Vladislava Fekete zdôraznila, že „jednou z dôležitých úloh súčasnej drámy a divadla je reflektovať

ľudské životy a rozprávať príbehy, ktorými ľudia v súčasnosti žijú. Festival Nová dráma/New Drama ponúka divákovi aktuálne témy, vyostrený pohľad na realitu a zároveň je to aj prehľad nových tendencií v našich divadlách.“

Tvorca divadelnej reality = patrón novej drámy a divadla

Koncept výrazného hosťa festivalu Nová dráma/New Drama, patróna/patrónky festivalu, úspešne odštartovala nemecká dramatička Dea Loher. Reprezentatívnej roly v poradí dvanásteho ročníka sa ujala ďalšia významná osobnosť súčasnej drámy. Pozvanie na májový festival prijal ruský dramatik Ivan Vyrypajev, ktorý počas festivalu povedie masterclass pre divadelníkov. Okrem toho osobne uvedie do života zbierku svojich hier, ktoré vydáva Divadelný ústav.

„Ivan Vyrypajev rozhodne nie je radový dramatik, ktorého dielo by malo zapadnúť prachom. Už dnes o ňom môžeme hovoriť ako o reformátorovi divadelného umenia, ktorý anticipoval mnohé experimenty na poli divadelných realít a divadelnej ilúzie, ktorý posúva hranice divadla a života a každou jednou hrou dokáže znova a znova prekva-piť. [...] Najdôležitejšie je pre Vyrypajeva slovo a divadlo sa pre neho stáva médiom, prostriedkom na priame tlmočenie slov a konfrontáciu diváka zoči-voči. Divadlo teda pre neho nie je autonómny svet, ale skutočný, priamy dialóg s divákom tu a teraz.“

O festivale Nová dráma/New Drama 2016

Dvanásty ročník festivalu sa uskutoční od 9. do 13. mája 2016 v Bratislave. Organizuje ho Divadelný ústav. Festival Nová dráma/New Drama 2016 je súťažnou prehliadkou. Inscenácie sa budú uchádzať o tri festivalové ceny. O hlavnej cene Grand Prix Nová dráma/New Drama za najlepšiu inscenáciu rozhodne medzinárodná porota. Študenti teatrológie udelia Cenu študentskej poroty. Diváci dostanú príležitosť po každom predstavení hlasovať za svoju najobľúbenejšiu inscenáciu. Ich voľba rozhodne o Cene bratislavského diváka. Okrem súťažnej prehliadky inscenácií nebude chýbať ani sprievodný program. Festivalový týždeň prinesie scénické čítania, prezentácie knižných publikácií, diskusie či filmové projekcie. Festival úspešne pokračuje aj v prezentácii zahraničného divadla. Sekcia Focus 2016 zaostrí na divadlo a drámu Bosny a Hercegoviny. (DÚ)

Eurokontext 2016

Slovenské národné divadlo pokračuje v tradícii úspešného medzinárodného festivalu Eurokontext.sk. Na rozdiel od minulej sezóny bude tentoraz zameraný na operné a baletné umenie.

Druhý ročník medzinárodného hudobného festivalu SND ponúkne predstavenia z produkcie popredných operných domov a baletných scén v Európe. Okrem domácich predstavení Opery a Baletu SND budú mať diváci v termíne od 20. mája do 3. júna 2016 možnosť vidieť to najlepšie z európskej hudobnej a tanečnej scény.

Napriek tomu, že sa festival koná až začiatkom leta 2016, Slovenské národné divadlo ponúka záujemcom výnimočnú zľavu pod hlavičkou akcie Nedočkavec. V rámci tejto ponuky je možné využiť zľavu 10 % na kúpu vstupeniek na predstavenia hosťujúcich súborov. Zľavu si môžete uplatniť v termíne do 31. marca 2016.

(DÚ)

Nové prvky v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska

Do zoznamu Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska pribudli dva nové prvky. Sú nimi modrotlač a horehronský viachlasný spev. Každý prvok, ktorý sa v tomto zozname nachádza, môže postúpiť do zápisu do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva (UNESCO). Ďalšou novinkou v tejto sfére je aj zaradenie Školy remesiel ÚLUV do Zoznamu najlepších spôsobov ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva na Slovensku.

Čo sa týka modrotlače, ide o látku, ktorá je modrá s tlačnými vzormi. Vzorovanie je tzv. negatívne a pripravuje sa technikou rezervy – zmesou, ktorá zamedzuje zafarbeniu látky v mieste vzoru.

Tento spôsob tvorby má pôvod v Holandsku a Nemecku a na Slovensko sa dostal v 18. storočí. Z mestských oblastí sa technika postupne v 19. storočí dostala do ľudového odevu, potom sa rozvinula do rôznych podôb. Okrem modro-bielej modrotlače existuje aj modrotlač so žltým, zeleným, bledomodrým alebo oranžovým dekórom.

V minulom storočí bolo na Slovensku vyše 30 modrotlačiarских dielní, ktorý produkovali najmä potlače na kroje. Postupne však kopu dielní zaniklo. Momentálne sa modrotlačí darí najmä v oblasti ľudovej umeleckej výroby.

Tradičnou ľudovou kultúrou žijú najmä obce horehronského regiónu. K tejto kultúre patrí hlavne ľudový viachlasný spev. Jeho charakteristickým znakom je spoločný prejav viacerých spevákov a intenzívny hrdelný spev s veľkou nosnosťou do diaľky a dobre počuteľnými viachlasnými súzvukmi. Speváci vytvárajú rozdielne melodické a rytmické hlasy spojené do jednotného hudobného prednesu. Typickým znakom horehronského viachlasu je napríklad aj to, že predspevák alebo predspeváčka začínajú a po nich sa k nim pripojí zbor. Zbor spieva v troch a u žien aj v štyroch tónových polohách.

Horehronský viachlasný spev je často úzko spojený s prvkami valaško-pastierskeho spôsobu života. Ten sa do tejto oblasti dostal na základe valašského práva počas 14.-17. storočia. Viachlasný spev reprezentuje najmä obec Vernár a modrotlač je zase typická pre Hranovnicu.

Do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva (UNESCO) patrí už slovenská fujara a jej hudba, Terchovská muzika, gajdy a gajdošská muzika.

Slovensko prišlo o dvoch známých akademických maliarov

Dňa 18. 2. zomrel v Bratislave po ťažkej chorobe slovenský maliar **Lubo Zelina** vo veku 72 rokov.

Lubo Zelina sa počas svojej maliarskej kariéry venoval najmä komornej a monumentálnej maľbe, pričom bol známy na svojej domácej pôde ako aj v zahraničí. Je autorom a spoluautorom (najmä s Vincentom Hložníkom) mnohých vitrážových okien, mozaík a reliéfnych betónových stien. Do svojich diel vkladal mnoho farieb, no vo svojej neskoršej tvorbe využíval najmä bielu a čiernu farbu, pričom svoje obrazy často dokončoval priamo rukami bez pomoci štetca. Bol držiteľom niekoľkých ocenení. Patril medzi spoluzakladateľov Spolku výtvarníkov Slovenska a podieľal sa aj na založení Galérie Vincenta Hložníka.

Zelina bol pôvodcom z Tajova. Svoju cestu výtvarnou scénou začal na konci šesťdesiatych rokov po absolvovaní Vysoké školy výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave v prípravke u prof. Dezidera Millyho a na oddelení monumentálnej maľby u prof. Petra Matejku. V roku 2013 získal cenu Spolku výtvarníkov Slovenska za výnimočný prínos v oblasti umeleckej tvorby a podporu spolkových aktivít. V roku 2014 obdržal cenu za celoživotné dielo v oblasti monumentálnej i komornej maľby, ktorú mu udelil Fond výtvarných umení spolu s cenou za dlhoročnú spoluprácu s fondom. Bol aj autorom knihy *Nerušte moje kruhy*, kde opisuje svoju bohatú tvorbu, ktorá bola publikovaná v roku 2013. Akademický maliar Lubo Zelina žil a tvoril v Bratislave, ale pravidelne aj v Benátkach a Paríži.

Diela Luba Zelinu sú vystavené v galériách a súkromných zbierkach nielen na Slovensku ale aj v zahraničí. Vystavoval vo Francúzsku, v Taliansku, Španielsku, Nemecku, Rakúsku, Rusku, vo Veľkej Británii, v USA, Kanade, Mexiku, Poľsku, Maďarsku, vo Švajčiarsku či v Spojených arabských emirátoch.

Ďalším akademickým maliarom, o ktorého Slovensko vo februári prišlo, je **Andrej Gaj**. Tento maliar zomrel v Prešove 15. februára vo veku 84 rokov. Gaj žil aj tvoril v Prešove, kde patril k najznámejším osobnostiam výtvarnej scény. V svojom rozsiahlom výtvarnom diele, ktoré zanechal, sa hrdo hlásil k Slovensku a slovenským ľudovým aj národným tradíciám.

Andrej Gaj bol rodák zo Sukova v okrese Humenné. Úspešne absolvoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave u profesorov Ladislava Čemického, Petra Matejku a Jána Želibského. Po svojom štúdiu pracoval v Prešove ako výtvarný redaktor ukrajinského časopisu *Družno vpered*. Neskôr bol členom Pedagogického inštitútu a Katedry výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Ako umelec v slobodnom povolaní pôsobil od roku 1973.

Vo svojej výtvarnej tvorbe sa často nechal rád inšpirovať krajinou, figúrou a zátiším. V čase od roku 1960 do 1990 vytvoril množstvo monumentálno-dekoratívnych diel v architektúre, v technikách sgrafito, štukolustro, nástenná maľba, kamenná a keramická mozaika.

Bol držiteľom medaily Za rozvoj okresu Prešov ako aj Ceny krajského národného výboru Košice za kamennú mozaiku. V roku 2012 získal cenu primátora mesta Prešov za dlhoročný a výnimočný prínos v oblasti výtvarného umenia a reprezentáciu mesta doma i v zahraničí.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie PÍBLOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská

Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Valná hromada Sokola Vídeň III/XI

sobota 30. dubna 2016 v 15:00
Slovanská beseda, Drachengasse 3,
1010 Vídeň

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86) 23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573) 17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení 17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V 3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00) 21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:30	aerobik – ženy
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	16:00 – 17:00	cvičení rodičů s dětmi
	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokolské ocenění!

Na výborové schůzi Sokola Vídeň XVI/XVIII slavnostně předal starosta jednoty bratr Dr. Tomáš Frey-Materna putovní prsten sestře Haně Kostohryzové. Tento prsten vyjadřuje ocenění zvláštních zásluh sester a bratrů o dění v jednotě. Držiteli tohoto sokolského vyznamenání byli v posledních desetiletích br. Sysel, br. Žmola, ses. Žmolvá a v posledních letech bratr Vilém Kostohryz, který nás opustil před půlrokem. Sestra Kostohryzová, dlouholetá členka výboru a zapisovatelka, vždy neúnavná, obětavá a ochotná duše výboru, je v jakékoliv situaci na pravém místě. Srdečně gratulujeme sestře Haně k tomuto uznání a přejeme jí hodně elánu v jejím dalším působení v naší jednotě.

Nazdar!

GRATULUJEME!

Mb

Ses. Hana Kostohryzová, starosta br. Dr. Tomáš Frey-Materna

**Výbor Sokola Vídeň III/XI
zve všechny své členy na
řádnu VALNOU HROMADU,
která se bude konat
v sobotu 30. dubna 2016 v 15 hod.
ve Slovanské besedě,
Drachengasse 3, 1010 Wien.
Po volbě nového výboru následuje
přátelská zábava.**

Valná hromada Sokola Vídeň XVI/XVIII

V neděli 13. března 2016 se konala v tělocvičně ve Steingasse výroční schůze za rok 2014 a 2015. Výzdoba s nástěnkou a praporem jednoty, připravená k tomuto účelu, přispěla také ke slavnostnímu rázu valné hromady. Po uvítání členů a hostů starosta jednoty bratr Dr. Tomáš Frey-Materna vzpomněl minutou ticha zemřelých členů: br. Petra Krakoviče, sestry Vlasty Šabatové, br. Viléma Kostohryze a manželů Gaistových. Poté přečetl zdravici župy a předal slovo bratru Mag. Pavlu Rodtovi, který jako předseda Menšinové rady pozdravil valnou hromadu. Po přečtení zápisu z minulé valné hromady následovalo slavnostní uvítání našich nových členů s předáním členských legitimací a sokolských odznaků a také s přáním, aby se v naší sokolské rodině cítili dobře.

Po této úvodní části podávali jednotliví činovníci své zprávy. Jako první vyjádřil bratr starosta velkou radost nad přílivem mladých členů do naší jednoty. Mimo jiné také podal informace o 150. výročí Vídeňského Sokola v roce 2017 a o plánovaných akcích během příštího roku zaměřených k tomuto jubileu. Sestra jednatelka poděkovala po své zprávě bratru starostovi, členům výboru, našemu sokolníkovi a všem pomocníkům za jejich příkladný postoj k naší jednotě. Ve svých zprávách potvrdili všichni činovníci, že život v jednotě probíhá ke spokojenosti všech. Ve svém proslovu objasnila vzdělavatelka několik pojmů týkajících se sokolských organizací jako České obce sokolské, Zahraniční obce sokolské a také Světového svazu sokolstva, soustředícího všechny sokolské jednoty a župy po celém světě.

Před přestávkou vyslovili revizoři odstupujícímu výboru důvěru a sestra matrikářka přečetla kandidátní listinu. Během přestávky měli účastníci valné hromady možnost si prohlédnout nástěnku zaměřenou na 125. výročí narození sestry Marie Provazníkové a na 7. březen, narození TGM. Samozřejmě že se mohli občerstvit u bufetu a promluvit si se svými přáteli. Po přestávce proběhla volba členů do výboru. Sestava zůstává nezměněna:

starosta – br. Dr. Tomáš Frey-Materna
1. místopředseda – br. Rudolf Křenek
2. místopředsedka – ses. Hana Kostohryzová
jednatelka – ses. Mag. Ilona Mühlbergerová
místojednatel – br. Michael Kostohryz
náčelník – br. Rudolf Křenek
náčelnice – ses. Věra Böhmová
vzdělavatelka – ses. Mag. Ilona Mühlbergerová
pokladník – br. Pavel Pros
matrikářka a zapisovatelka – ses. Dana Šulová
raporečník – br. Jan Mühlberger
revizoři – br. Petr Kadlez a br. Miroslav Šnajdr
Členové výboru: ses. Eva Fuchsová, br. Mag. Pavel Rodt, DDR. Alexander Lapín, Pavel Vlček, Mag. Daniel Stanke.

Bratr starosta ve svém proslovu poděkoval výboru za jeho práci a vyjádřil potěšení nad přátelskou atmosférou jak ve výboru, tak i mezi členstvem. Na závěr zazněla již tradičně sokolská píseň *Spějme dál*. Děkujeme všem za přípravu sálu, za příspěvky do bufetu a sestře Smejkalové a bratru Mühlbergerovi za ochotnou obsluhu.

Přejeme hodně úspěchů v novém období!
Nazdar!

Nazdar!

Mb

Bratr Bohumil Novotný

S lítostí jsme se dozvěděli, že nás 18. února navždy opustil náš čestný starosta, bratr Bohumil Novotný, který zastával v letech 1985-2002 funkci starosty jednoty Sokol Vídeň III/XI. My všichni, kteří jsme ho znali, jsme si ho vážili pro jeho čestnost, píli a neobyčejnou angažovanost.

Bratr Bohumil se narodil v roce 1927 ve Vídni jako syn krejčího, navštěvoval českou školu na Sebastianplatz a české gymnázium, kde v roce 1945 maturoval. Po válce začal pracovat ve Vídni, ale pak se jeho rodiče rozhodli re-

emigrovat do Československa a mladý Bohumil se s nimi usadil v Teplicích. Tam také poznal svoji budoucí manželku Janu a brzy poté, když se oběma manželům narodil syn, se začátkem šedesátých let minulého století rozhodli přestěhovat zpátky do Vídně. Tenkrát to nebylo jednoduché – nejdříve dostal povolení k vystěhování bratr Novotný a teprve o rok později za ním mohli přijet manželka a osmiletý syn.

Začátky mladých manželů v Rakousku nebyly lehké, ale díky jejich péči se jim pomalu podařilo dosáhnout všeho, čeho si přáli – spokojeného rodinného života ve svobodném prostředí, finanční nezávislosti, okruhu přátel, se kterými si rozuměli. Od roku 1966 se stali členy Sokola Vídeň III/XI a Českého srdce.

Rodinu postihlo v roce 1975 veliké neštěstí – dospělý syn Bohumil tragicky zahynul během výkonu povinné vojenské služby. Těžce zkoušení manželé Novotných ale projevíli nevšední statečnost, snažili se rodinnou tragédií překonat a ještě intenzivněji se věnovali své činnosti v Sokole a v Českém srdci. Oba se zúčastnili všech sokolských sletů v zahraničí a po roce 1989 i v Praze, stejně jako sokolských setkání v Oetzu, hráli volejbal a organizovali pochody zdatnosti pro jednotu Sokol III/XI. Sestra Jana, která mezitím vykonávala funkci jednatelky jednoty, hrála ve všech volejbalových soutěžích za jednotu Sokol Vídeň III/XI.

Ke kulturnímu životu Sokola přispíval bratr Novotný především svými zajímavými přednáškami provázenými diapozitivy z četných cest, které manželé podnikli. Tyto večery byly vždy hojně navštěveny.

Ses. Jana Novotný a br. Bohumil Novotný

Vánoční oslava sokolské jednoty III/XI ve Slovanské besedě

Po téměř dvaceti letech se bratr Novotný vzdal své funkce starosty, ale jako čestný starosta jednoty se i nadále účastnil všech sokolských aktivit.

Před pěti lety ho postihla další osudová rána – po krátké těžké nemoci zemřela jeho milovaná manželka Jana, která o něj obětavě pečovala. Avšak jeho životní energie pomalu ubývalo a po stále častějších pobytech v nemocnici se jednou domů už nevrátil – zemřel dne 18. 2. 2016 v nedožitých 89 letech.

Bratře Bohumile, budeš nám všem scházet a my na Tebe nezapomeneme.

NAZDAR!

Výbor a členové jednoty Sokol Vídeň III/XI

Ondřej Bank zakončil kariéru

Nejlepší alpský lyžař české historie Ondřej Bank (35) se po vleklých zdravotních potížích rozhodl koncem února tohoto roku ukončit kariéru. Prý šlo o jeho nejtěžší rozhodnutí.

Jedním z důvodů jsou přetrvávající zdravotní problémy po těžkém pádu na loňském mistrovství světa v Beaver Creeku. Pátý muž z obřího slalomu na olympijských hrách v Soči, který dvakrát vystoupil na stupně vítězů ve Světovém poháru, se chce věnovat rodině a své firmě na výrobu oblečení a lyžařských helem a brýlí.

K rozhodnutí došlo, když Bank navštívil svého lékaře profesora Koláře. „Udělal jsem magnetickou rezonanci, ze které jsme zjistili, že problémy nepocházejí z poraněného menisku, ale z prokrvácené kosti v kolenu pod chrupavkou,“ prozradil Bank a dodal: „Je to dlouhodobější záležitost, pravé koleno je úplně v pohodě, ale to levé vždycky odneslo všechno. I v tom loňském pádu dostalo zabrat.“ Lékař mu doporučil alespoň měsíc odpočinku, v letošní sezóně tak byl návrat na sjezdovky nereálný. Kromě toho čeká s přítelkyní Terezou další přírůstek do rodiny. „A do letošní sezóny jsem šel s tím, že bude mou poslední. Neopouštěl jsem s tím, že ji ukončím tak brzo, ale stalo se.“

Největším úspěchem pětatřicetiletého lyžaře je páté místo z obřího slalomu na olympijských hrách v Soči. V Soči skončil ještě sedmý v superkombinaci a devátý v super-G. Ve Světovém poháru zasáhl celkem do 182 závodů, ve dvou z nich stanul mezi třemi nejlepšími – v superkombinaci v Beaver Creeku a v superkombinaci v Kitzbühelu. V obou závodech dojel na třetím místě. Na mistrovství světa mu medaile těsně unikla v roce 2011. Tehdy dojel pátý v Ga-Pa, šestý byl už v roce 2001 ve Svatém Antonu.

Těžký pád v Beaver Creeku

KRÁTCE ZE SPORTU

Snowboardistka Ester Ledecká získala poprvé v kariéře velký křišťálový glóbus za celkový triumf ve Světovém poháru v paralelních závodech. V závěrečném závodě seriálu, paralelním slalomu v německém Winterbergu, skončila sedmá. Dvacetiletá česká závodnice již předtím vybojovala malý glóbus za paralelní obří slalom a z další trofeje se mohla radovat už po kvalifikaci. V ní zajela sedmý čas a již před vyřazovací částí získala nedostižný náskok před druhou Ruskou Jekatěrinou Tuděžeševovou, na kterou měla po předchozích šesti závodech k dobru 930 bodů.

Skokan na lyžích Roman Koudelka vyhrál závod Světového poháru v polské Wisle a vybojoval tak páté vítězství v seriálu v kariéře. Na druhém místě o bod zpět skončil Nor Kenneth Gangnes, třetí místo obsadil zkušený Japonec Noriaki Kasai. Již jistý celkový vítěz seriálu Peter Prevc ze Slovinska skončil po nepovedeném prvním kole pátý. Koudelka se dostal poprvé v sezóně do desítky v celkovém hodnocení Světového poháru a v dalších závodech tak nemusí skákat kvalifikaci.

Roman Koudelka slaví triumf ve Wisle

Hokejisté Liberce zakončili základní část Tipsport extraligy vítězně, když v 52. kole porazili Karlovy Vary 6:2. Bílí Tygři tak ještě vylepšili rekordy soutěže, které již měli v držení – v počtu výher dosáhli čísla 41, další maximum má nyní hodnotu 118 bodů. Stylově tak oslavili zisk Prezidentského poháru, který před zápasem převzali. Druhé místo obsadila Sparta, která proti Mladé Boleslavi ukázala svoji ofenzivní sílu. Pražané sice v 25. minutě prohrávali už 1:4, ale nakonec vyhráli 6:4. Středočeši tak v tabulce klesli na šesté místo a ve čtvrtfinále play off se utkají s Hradcem Králové, který po výhře nad Pardubicemi 4:1 udržel třetí místo. Čtvrtá zůstala Plzeň, jež přehrála Chomutov 3:1 a ve čtvrtfinále ji čeká Olomouc.

„Návštěvy jsou úžasné. Až se někdy dívím, že ta návštěvnost jde pořád ještě nahoru. Významně se nám zvedá návštěvnost i v první lize. Hokej je fenomén, lidé ho milují,“ řekl ČTK šéf českého hokeje Tomáš Král.

Biatlonistce Gabriele Soukalové unikla na mistrovství světa v Oslu medaile ve sprintu. Po jedné chybě na první střelbě vleže skončila vedoucí žena Světového poháru čtvrtá.

Sedmé místo vybojovala díky čisté střelbě Veronika Vítková. Závod vyhrála domácí Tiril Eckhoffová a získala první individuální medaili ze světového šampionátu. K bronzu Soukalové chybělo 18 sekund.

Eva Samková druhé stupně vítězů na Světovém poháru ve snowboardcrossu ve Veysonnaz nevybojovala. Po bronzu skončila čtvrtá a ztratila vedení v seriálu. Do čela SP se vrátila vítězná Italka Michela Moioliová. O majitelce křišťálového glóbu se rozhodne 20. března v pyrenejském středisku Baqueira Beret.

Cyklista Zdeněk Štybar dojel při obhajobě vítězství v italském jednorázovém závodě Strade Bianche druhý. Ve finiši nestačil na Švýcara Fabiana Cancellaru. Pátý skončil další český jezdec a Štybarův kolega z týmu Etixx-Quick Step Petr Vakoč. Před rokem Štybar v Sieně na proslulém náměstí Piazza del Campo nadšeně slavil cenný triumf, tentokrát už pár metrů před cílem 176 kilometrů dlouhého závodu zklamaně svěsil hlavu.

Freestylový motokrošář Libor Podmol obsadil v závodě mistrovství světa ve Stockholmu druhé místo. Český akrobat přitom čtyři a půl měsíce nezávodil, v pauze psal knihu a věnoval se meditaci. Popáté za sebou zvítězil španělský obhájce titulu Maikel Melero, na šestém místě skončil Petr Pilát.

Rychlobruslařka Martina Sáblíková se počtvrté v kariéře stala mistryni světa ve víceboji. K triumfu v Berlíně pomohla trojnásobné olympijské šampiónce výhra v závěrečném závodě na 5000 metrů, po kterém předstihla do té doby vedoucí Ireen Wüstovou z Nizozemska.

Lyžařka Šárka Strachová skončila ve slalomu Světového poháru ve slovenské Jasné osmá a zaznamenala nejhorší výsledek v sezóně. Čtvrté vítězství v tomto ročníku si připsala Američanka Mikaela Shiffrinová, desáté místo stačilo Švédce Fridě Hansdotterové, aby si v předstihu zajistila poprvé v kariéře malý křišťálový glóbus. Druhé místo obsadila Švýcarka Wendy Holdenerová a sedadila Strachovou před finále Světového poháru ve Svatém Mořici z třetí pozice v hodnocení slalomu. Třetí příčkou potěšila fanoušky v tatranském středisku domácí Veronika Velez-Zuzulová.

Slavný Vasův běh vyhrál v hromadném finiši norský dálkový běžec na lyžích John Kristian Dahl. Stanislav Řezáč skončil devátý a Petr Novák projel po 90 kilometrech cílem v Moře dvanáctý. Ženám kralovala česká rodačka reprezentující Rakousko **Kateřina Smutná**.

Před 120 lety se konalo první fotbalové derby

29. 3. 1896 se na dnešní Císařské (tehdy Královské) louce konalo první fotbalové derby AC Sparta – SK Slavia.

Rozdílnost názorů...

Být jedním tělem a jednou duší, jak o tom mluví Bible v souvislosti s manželským párem a v alegorickém obraze o spojení Kristova ducha s působením církve, vždy bylo velikou výzvou. Není to vůbec jednoduché sladit dva lidi, dva odlišné názory v jeden. Někdy je nutné dělat kompromisy, jeden se v něčem podrobí druhému a druhý zase na oplátku ustoupí v něčem jiném tomu prvnímu. Ideál by ale vždy měl být čímsi posvátným, jakousi nejvyšší metou, cílem, motivací a také inspirací. To, co je totiž jednotné, nerozdělené, celistvé, to je také automaticky pevné, silné, neohrožené, přetrvávající. Proto se o takovou jednotu snaží nejenom politici různých stran, ale také filozofické směry, náboženství, svět duchovní se světem materiálním.

Nejmarkantněji se různorodost názorů dnešní doby projevuje v Evropě v pohledu na uprchlíky: Co s nimi? EU – zdá se – je tak rozdělena, na konci svých sil. Země „Visegrádského spolku“ (Česko, Slovensko, Maďarsko, Polsko) by nejradyji vyřadili Řecko ze zemí „Schengenu“, vytvořili pevnou, neprodyšnou zeď mezi Řeckem a Makedonií, v uprchlících vidí jen „hordu muslimů“, kteří zde budou znásilňovat „naše“ ženy, „naši“ civilizaci, „naše“ náboženství a navíc sem importují nové nemoci... Dle mnoha západních politiků tímto „Visegrád“ de facto „vrazil kudu do zad“ západní části EU, jak o tom referuje Hans Jörg Schmid 16. února na straně 3. deníku *Die Presse* v článku *Der Plan B der Visegrád-Gruppe*. Země západní části EU naopak vyčítají bývalým státům „Ostblocku“ jejich vychytralost a kalkulaci v otázce čerpání peněz z fondů EU a zároveň neochotu „táhnout za jeden provaz“ v otázce solidarity, tolerance a rozdělování uprchlíků. (Viz reakci prezidenta evropského parlamentu Martina Schulze po skončení zasedání představitelů zemí EU v Bruselu, když řekl: „Rakousko se velice, velice dlouze angažovalo a přijalo mnoho utečenců. Minulý rok jich přišlo do Rakouska 90 000. A to, že dnes na Rakousko poukazují prstem právě ty země (kvůli tomu, že určilo horní limit přílivu uprchlíků), které nebyly ochotny přijmout nikoho, to není korektní.“ ORF News, 18. 2. 2016.)

A zcela nejmarkantněji se odráží různorodost názorů v konfliktu mezi křesťanstvím, orientujícím se Evangelium Ježíše Krista s názory politiků. Zřejmě jako „klasika“ vstoupí do historie výrok papeže Františka, který ve čtvrtek 17. února řekl před novináři na cestě z Mexika do Říma, na adresu amerického uchazeče o post prezidenta Donalda Trumpa: „Člověk, který chce budovat zeď místo mostů, není křesťanem. To není Evangelium.“

Jak sjednotit tyto a jiné, někdy tak protichůdné názory? Umění diplomacie a politiky vůbec, je hledání tzv. konsensu – sjednocení názorů. Křesťanství a každé jiné náboženství by nikdy nemělo jít v demokratickém systému proti tomu systému jako takovému, protože jednak je ten systém ze všech nejvíce humánní a jednak nemá náboženství ani mocenskou, ani politickou moc. Jeho priorita by vždy měla být v pozvedání ducha člověka k vyšším cílům, učít lidi morálce, respektu ke všemu stvoření, učít lidi konat skutky milosrdenství a motivovat jejich mysl k věcem duchovním.

Ano, i teď, když se na nás valí davy lidí z cizích zemí, s jinou kulturou a jiným pohledem na život, když i nám se

ztrácí půda pod nohama, pokud jsme nadále ještě křesťané, tak bychom měli ve svém srdci následovat ty priority, které z nás dělají lepší lidi: Co chceš, aby jiní konali tobě, konej nejdříve ty jim. I to jsou slova Ježíše Krista. Jestli se budeme chovat k uprchlíkům vlídně a přátelsky, jako k lidem v nouzi, tak dobro, které do nich investujeme, se nám stokrát vrátí. Vráti se k nám jako bumerang v podobě klidného srdce, pokojné mysli, čistého svědomí a vrátí se k nám v podobě pozdějších přátel a milých lidí, kteří nám budou vracet přesně to, co jsme my sami kdysi do nich investovali, vložili, jak jsme je přijali, či nepřijali, jak jsme se my sami k nim chovali, či nechovali.

Papeže Františka označují mnozí novináři na celém světě za největší osobnost roku. Podobně tomu bylo i v Čechách, když ho většina lidí označila za osobnost roku 2015. Jestli to většina z nás dělá proto, že si tohoto muže tak váží, ctí a obdivuje, proč tedy nekonáme tak, jak on koná a mluví a proč se neustále necháváme ovládat politiky typu českého prezidenta či slovenského premiéra či jinými extrémně radikálními politiky, kteří vytváří jen atmosféru strachu, černého malování a xenofobie? Nebo snad už vůbec nejsme křesťané?

Peter Žaloudek, Vídeň, 21. února 2016
(Redakčně zkráceno)

Vážená redakce,

bývaly kdysi doby, kdy jsem otvíral stránky klubového časopisu se zvědavostí a četl jej s radostí a s upřímným obdivem pro vedení časopisu, který celé redakci dělal čest. Tyto pocity se pomalu začaly měnit s příchodem pana Žaloudka do redakčního kruhu. Jeho duchaplné úvahy o politických událostech poslední doby, týkající se hlavně problému přistěhovalectví do Evropy i nadšené horlení o politických kvalitách paní Merkelové, která má invazi do Evropy hlavně na svědomí, se pro mne staly těžko přijatelné. Nevadí mi názor lidí, které se neshodují s mými, a nevytýkal bych redakci jejich zveřejnění, kdyby stejnou měrou připustila k slovu i názory opačné. V dnešní době je taková věc zcela běžná, viz např. týdeník *Die ganze Woche*. Bohužel se v redakci *KK* nic takového neděje.

Pokud se týká paní Merkelové, situace v poslední době je už taková, že se svou nedomyšlenou politikou týkající se přistěhovalectví zcela ztroskotala (stejně jako náš ministerský předseda Faymann), takže tato v jádru dobromyslná žena zůstala osamocena do té míry, že s ní dnes už nesouhlasí ani jeden stát EU. Tyto skutečnosti jsou tak závažné, že by na ně měla seriózně reagovat i redakce *KK*.

Převzali jsme z přílohy:

Článek SN 14. 12. 2015 – Průzkum institut iMAS s nadpisem Většina si přeje zastavení příjmu uprchlíků. Více než polovina Rakušanů souhlasí s hraničním plotem a zavedení kontrol na hranicích.

Podle iMAS není s aktuální uprchlickou situací spokojeno 69 procent dotázaných rakouských občanů, 59 procent si přeje EU řešení přímo na místě konfliktu, 89 procent si přeje rychlé azylové řešení a 82 procent azylové řešení přímo na hranici, 85 procent kontroly na hranicích, 26 procent má soucit s uprchlíky. Podle institutu MAS dominuje strach před islamizací, před vzestupem násilí a kriminality a strach o vlastní pracovní místo.

Vážený pane čtenáři,

(jméno je redakci známé), jak vždy zdůrazňujeme, otištěné články této rubriky jsou názorem pisatele/pisatelky, ke kterému se redakce, pokud se článek redakce či vedení Klubu netýká, nevyjadřuje. Omlouváme se pouze za to, že ve snaze vyprovokovat čtenáře k reakci a k odpovídám někdy připustíme i kontroverzní články. Několikrát se nám podařilo takto čtenářskou obec „vyprovokovat“, že došlo k zajímavé výměně názorů. Na uprchlické téma nám, s výjimkou pana Žaloudka a Vašeho dopisu, doposud nikdo nenapsal.

I v redakci Klubu se názory na problematiku běženců různí, a i když převládá soucit s uprchlíky, nejsme s řešením dosavadní situace spokojeni. Věříme, že i bez našeho přispění si každý z nás udělá svůj vlastní úsudek.

Doufáme, že se nám podařilo nastínit naše stanovisko a Vy se proti nám nezatvrdíte, ale naopak zůstanete i nadále příznivcem časopisu Kulturní Klub.

Vše dobré přeje redakce Kulturního klubu.

Dopis čtenářky

Čtenářka paní Jarmila Fialová mj. píše: Moc mě mrzí, že jsem nevěděla o vernisáži 20. ledna na českém velvyslanectví... Mnoho akcí, které by mne mohly zajímat, již termínově prošly...

Vážená paní Fialová,

srdečně děkujeme za Váš dopis. Jsme rádi, když se čtenáři takto aktivně projevují. Máme tím vítanou možnost vysvětlit některé příčiny této skutečnosti. Také redakce Kulturního klubu není informována o akcích Velvyslanectví ČR, které na ně rozesílá pozvánky. To znamená, že se redakce Kulturního klubu dozví o chytané akci ZÚ cca čtrnáct dnů dopředu z pozvánky, což k zařazení do kalendáře časopisu již není možné. Výrobní proces časopisu trvá přibližně tři týdny. Pokud se redakce s odpovídajícím předstihem dozví, například z plakátku Českého centra, kdy bude akce probíhat, samozřejmě ji do kalendáře zařadí. I redakce trpí tím, že nemůže informovat o akcích různých organizací, protože informace o nich byly Klubu zaslány pozdě, a nebo vůbec ne.

K nepravdivosti ve vydání časopisu Kulturní klub můžeme s politováním pouze konstatovat, že se náklady na vydání stále zvyšují, ale příjmy a dotace se automaticky nezvyšují, spíše zkracují. Proto nemůžeme zaručit pravidelné vydání časopisu, což má také i vliv na kalendář akcí. Není to naše neschopnost či lenost, je to pouhý nedostatek financí.

Velice rádi zařadíme Vámi zasláný příspěvek – vyjádření vnuka Antonína Dvořáka k filmu *Americké dopisy* a po referujeme o paní prof. Virginii Waltrové, nositelce světové ceny Antonína Dvořáka, otiskneme zasláné fotografie, kde na jedné z nich je vnučka Antonína Dvořáka, paní Věra Johnová, v příštím vydání Kulturního klubu.

Děkujeme za pochopení.

Srdečně zdraví redakce Kulturního klubu.

Věštění z křišťálové koule

Před zahájením provozu na Pražském okruhu sice nechali projektanti vypracovat hlukové posudky, které analyzovaly, jak hlasitá v budoucnu auta budou. Studie se však ukázala jako velmi nepřesná.

„Plánování protihlukových opatření je věštěním z křišťálové koule. Modely totiž zpravidla nedokáží přesně popsat, jak hlučná auta ve skutečnosti budou,“ řekl mluvčí Ministerstva dopravy Tomáš Neřold. Podle Renaty Volákové ale byly posudky odfláknuté. „Počítalo se v nich s rychlostí 90 km/h, ne 130 km/h, počítalo se asfaltovým povrchem, ne s betonovým, počítalo se s menším počtem aut a tak dále,“ popsala zástupkyně iniciativy Zelená pro Jesenici. „Ochrana před hlukem nespadá do naší kompetence. Problémy s nadměrným hlukem řeší Ministerstvo dopravy,“ slyšeli protestující zase na Ministerstvu zdravotnictví. Správci tuzemských silnic sice před třemi lety slíbili, že vybudují protihlukové zábrany alespoň někde, zahájení jejich výstavby se ale ještě před dvěma měsíci zdálo být v nedohlednu. „Příprava ochranných opatření je administrativně náročná – je třeba provést územní řízení, výkupy pozemků či žádat o stavební povolení,“ vysvětlil průtahy serveru Lidovky.cz mluvčí rezortu dopravy Tomáš Neřold.

Rámusem sužovaných obcí se nezastaly ani soudy. Od těch nejnižších, až po ústavní. Nepomohlo dokonce ani to, když naštvání obyvatelé ze svých peněz nechali vypracovat posudky, které prokazovaly, že hlukové limity jsou skutečně překročeny. Středočeská hygienická stanice totiž analýzy odmítla vzít v potaz. Označila je za neprůkazné.

Na začátku loňského prosince ale po více než pěti letech po otevření Pražského okruhu nastal náhlý zvrat. Evropská komise totiž na popud iniciativ nechala prověřit, zda stavby spolufinancované z Operačního projektu Doprava 2007-2013 neškodí životnímu prostředí. A do Česka z Bruselu přišel jasný verdikt: obchvat Prahy hlukové limity skutečně překračuje, bez odkladů sjednejte nápravu, nebo na něj z evropských peněz nedostanete ani korunu.

Kvůli Pražskému okruhu a dráze na letiště unijní hrozba zabrala. Změny tuzemští úředníci naplánovali opravdu bez odkládání. Prakticky okamžitě nechali na problémové části Pražského okruhu snížit maximální povolenou rychlost – na 100 km/h pro osobní a na 70 km/h pro nákladní auta. Protihlukové stěny postavíme nejspozději do června 2016, slíbilo zároveň ministerstvo. „Stavba byla a stále je ve zkušebním provozu, takže podle českých zákonů nebylo v minulosti třeba rychlost omezovat,“ vysvětlil serveru Lidovky.cz Tomáš Neřold, proč správci silnic nezpomalili provoz na obchvatu metropole už v minulosti, kdy je naštvání obyvatelé zahrnovali stížnostmi.

„Samozřejmě že jsme rádi, že jsme po letech dosáhli svého. Zároveň ale slavíme jako velký úspěch něco, co je v zahraničí naprosto běžnou praxí,“ shrnula Renata Voláková. Například v Rakousku hlučné kamiony nesmějí v noci vůbec na silnici. Podobně přísná pravidla platí i v Německu i dalších zemích. V Česku se provoz kamionů omezuje vlastně jen o prázdninách.

Zdroj: <http://www.lidovky.cz/roky>

Zasláno: Ing. Jiří Zajíček

Křeslo pro hosta

Křeslo pro hosta je název pořadu, ve kterém představuje Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni pozoruhodné osobnosti českého původu, jež se významně profilují v rakouské kulturní a společenské rovině. Dne 18. 2. 2016 byla v prostorách Českého centra představena Mag. phil. Milada Zahnhausen, významná restaurátorka a keramička. Do Rakouska emigrovala v roce 1968, bez znalosti němčiny, v Československu se na gymnáziu učila francouzštinu a ruštinu. Nesmírnou houževnatostí tento nedostatek zvládla a začala zde studovat obor restaurátorství a keramiku. Jako restaurátorka v této době působila jako kuriosum, neboť restaurátorské práce byly tehdy doménou mužů. Díky rychlosti a dokonalosti, neboť jako žena „musela“ předvést více, s jakou zvládala zadané práce, získávala zakázky nejen od Města Vídně, ale i z Bundesdenkmal aj. Pohybovat se v úctyhodných výškách vyžadovalo odvalu a maximální pozornost, avšak i přesto nebyla ušetřena několika pádů. Když ze zdravotních důvodů musela výšky opustit, začala se věnovat keramické tvorbě. Ve Vídni snad není historická budova, které by se restaurátorská ruka paní Mag. Zahnhausen nedotkla – Staatsoper, paláce na Herrengasse, secesní domy na Naschmarktu, Stiftkasserne, četné reliéfy, sochy atp.

Vše, co „nabyla“ v činnosti restaurátorské, přenáší do své keramické práce – některé objekty dosahují až dvoumetrové výšky a logicky podle toho mají i úctyhodnou váhu. Své zkušenosti předávala dále jiným, působila pedagogicky na Kunstschule a VHS.

Pořad moderovala kunsthistorička Mag. Alexandra Löff, večer probíhal ve zcela nově upraveném prostoru ČČ, který vyzařuje pohodu a dotvrzuje název pořadu „Křeslo pro hosta“. Kdo se nemohl na pořad vypravit, má možnost poznat Mag. Miladu Zahnhausen již ve druhém filmu ORF, který bude vysílán 10. 4. 2016 ve 13:00 hodin. První film byl natočen pro pořad ORF *Heimat, fremde Heimat* v roce 1978 a upozornil poprvé na obdivuhodnou činnost Mag. M. Zahnhausen za deset let jejího působení v Rakousku.

mb

Ocenění příslušníků třetího odboje

V pátek 11. prosince 2015 ve 14:30 hodin předala Alena Netolická, náměstkyně ministra obrany, v Domě armády Praha 42 osvědčení účastníkům odboje a odporu proti komunismu. Mezi nimi bylo dvacet přímých účastníků, další osvědčení již přebírali pozůstalí příbuzní. Slavnostního ceremoniálu se dále účastnili pražský arcibiskup Dominik kardinál Duka, senátor Tomáš Grulich, zástupce náčelníka Generálního štábu AČR generálmajor Jaroslav Kocián, předsedkyně Konfederace politických vězňů Naděžda Kavalírová a příbuzní oceněných.

„Vy, kteří jste dnes přítomni v tomto sále, abyste převzali svá osvědčení, jste kdysi odmítli kompromis se špatností a zbabělostí. O komunistickém režimu jste neměli žádné iluze. Existenční riziko ohrožení sebe sama i vašich rodin bylo vaší jedinou jistotou. Přesto – nebo právě proto – jste nemohli jednat jinak,“ uvedla ve svém projevu náměstkyně ministra obrany Alena Netolická. Zároveň

vzpomněla i na ty odbojáře, kteří se dnešního dne nedožili a symbolicky je při převzetí ocenění zastupují pozůstalí, jako v případě našeho čtenáře a krajana pana Georga Kebrleho. Poté předala přítomným osvědčení a odznak účastníka třetího odboje a pamětní dekret ministra obrany.

Pan Kebrle nás upozornil, že ještě žijící přímí účastníci odboje a odporu proti komunismu obdrželi ocenění ve světležlutých deskách, pozůstalí ve světle modrých deskách, což na černobílém obrázku není k rozeznání. Osvědčení o účasti v odboji a odporu proti komunismu začalo ministerstvo obrany vydávat před čtyřmi roky.

kk

Pan Georg Kebrle převzal z rukou náměstkyně ministra obrany Aleny Netolické ocenění příslušníkům třetího odboje (in memoriam) pro svého otce Františka Kebrleho (* 14. 4. 1906, Nýřany u Plzně)

S lítostí oznamujeme, že nás dne 18. února 2016 navždy opustil náš dlouholetý a čestný starosta, krajan a bratr **Bohumil Novotný** ve věku 89 let. Čest jeho památce. Budeme ještě dlouho vzpomínat. Výbor Sokola Vídeň III/XI a České srdce Vídeň III/XI

S odchodem krajana pana Bohumila Novotného odchází sokol a věrný čtenář Kulturního klubu. Zůstává v našich vzpomínkách! Výbor a redakce Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku

Vzpomínka na Karla Čapka

V rámci vídeňského čtení představila 23. února 2016 v Českém centru Vídeň česko-rakouská herečka Zdenka Hartmann-Procházková osobnost českého spisovatele Karla Čapka a jeho dílo.

Karel Čapek byl v období mezi oběma světovými válkami jednou z významných osobností Československé republiky, a to nejen jako spisovatel, dramatik (byl několikrát navržen na Nobelovu cenu za literaturu), nýbrž i jako politický komentátor, autor sloupků, fejetonů, reportér, publicista a autor sci-fi divadelních her, fotograf, první prezident českého PEN klubu, který je i dnes jedním z nejčtenějších autorů v České republice.

Zdenka Procházková neopomenula představit také bratra Karla Čapka Josefa – mnohostrannou osobnost meziválečného období, malíře, grafika, dramatika, prozaika a autora próz pro děti (např. *Povídání o pejskovi a kočičce*), žurnalistu, výtvarného teoretika a kritika. Společně s bratrem se podílel na některých hrách a povídkách. Rozsáhlou část díla Josefa Čapka tvoří studie, eseje a fejetony o umění. Zdenka Procházková pohovořila i o jeho smutném osudu – Josef Čapek se intenzivně angažoval v protifašistickém zápase, roku 1939 byl zatčen a vězněn v koncentračních táborech. Zemřel na sklonku druhé světové války, a to v dubnu 1945 v Bergen-Belsenu v Dolním Sasku.

Zmínila se o přátelství Karla Čapka s prvním prezidentem ČR T. G. Masarykem, zamyslela se nad obsahy několika románů či her, které zůstaly aktuální i v dnešní době (např. *Krakatit*, *Válka s mloky*, *R. U. R.*, *Věc Makropulos*). Uvedla, že Čapek ve svých utopických románech a dramatech kritizoval společenské problémy celé moderní společnosti, zároveň zde často vyjadřoval obavu ze zneužití techniky proti člověku a v dílech je i patrná obava z nastupujícího fašismu.

Zdenka Hartmann-Procházková v Českém centru

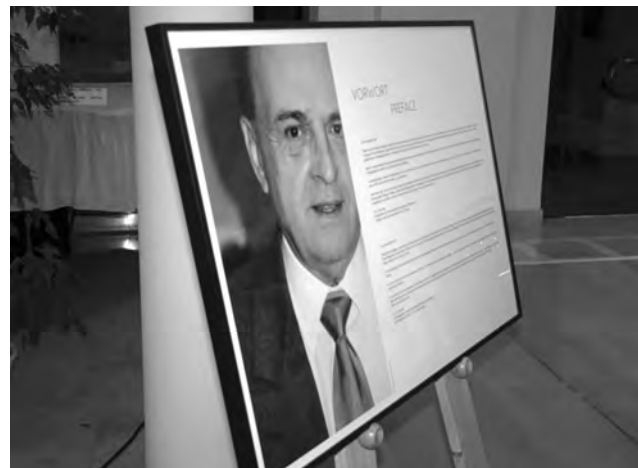
Do pracovny Karla Čapka se Zdenka Procházková dostala po smrti spisovatele díky své kolegyni, herečce Olze Scheinpflugové, jež byla manželkou Karla Čapka.

Excelentní jazyková kultura Čapkových textů v různých německých překladech však trochu zanikla. Plný sál herečce Zdence Procházkové Hartmannové poděkoval silným a dlouhotrvajícím potleskem.

kk
Foto: ČČV

Vzpomínkový večer věnovaný Jiřímu Grušovi

Dne 25. února 2016 se na Velvyslanectví České republiky v Rakousku uskutečnil vzpomínkový večer věnovaný spisovateli, prezidentu celosvětového PEN klubu, řediteli Diplomatické akademie ve Vídni Jiřímu Grušovi, jež byl také ministrem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, bývalým velvyslancem ČR v Německu a Rakousku. Po přivítání velvyslancem ČR Janem Sechterem se o své různorodé vzpomínky na Jiřího Grušu v rámci pódiové diskuse podělili jeho přátelé a spolupracovníci – herec Miguel Herz-Kestranek, diplomat Tomáš Kafka, Bruno Aigner, tiskový mluvčí prezidenta a bývalý vicekancléř Erhard Busek. Večerem provázel diplomat, novinář a překladatel Mojmír Jeřábek. Čestným hostem večera byla manželka Jiřího Gruši paní Sabina Gruša. Účastníci pódiové diskuse si připomněli Jiřího Grušu v celé šíři jeho osobnosti, jako Středoevropana, politika, diplomata a rovněž jako literáta. Ocenili jeho vyjadřovací schopnosti, estetickou kvalitu, jeho intelekt, nápadnost, „moudro“, humor, široký rozhled – usoudili, že úvahy a komentáře diplomata, politika a literáta Jiřího Gruši dnešní krizové době velice chybí.

Manželka Jiřího Gruši paní Sabine Gruša kromě poděkování vydavateli Lojzemu Wieserovi zdůraznila, že nebylo jednoduché najít nakladatelství, které by se ujalo souborného vydání díla Jiřího Gruši, poděkovala rovněž sponzorům, neb bez jejich pomoci by nebylo možné svazky vydat.

Kromě vzpomínek v průběhu večera zazněly úryvky z tvorby Jiřího Gruši v německém i českém jazyce v podání herce Miguela Herze-Kestranka a diplomata a překladatele Tomáše Kafky.

Po skončení pódiové diskuse vydavatel Lojze Wieser (Wieser Verlag GmbH Klagenfurt/Celovec) představil nově vydanou další část souborného díla Jiřího Gruši „Band 4, Erzählungen (Prosa II)“, zahrnující tvorbu z let 1965-2011.

Přehled vyšších svazků:

Band 1, *Essays und Studien bis 1989 (Essays I)*

ISBN 978-3-99029-140-5

Band 3, *Mimmer oder Das Tier der Trauer (Prosa I)*

ISBN 978-3-99029-165-8

Band 5, *Der 16. Fragebogen (Prosa III)*

ISBN 978-3-99029-091-0

Band 9, *Beneš als Österreicher (Essays III)*

ISBN 978-3-99029-092-7

Band 4, *Erzählungen (Prosa II)*

ISBN 978-3-99029-183-2

Cena: EUR 21,00, k dostání také jako e-book.

Vydané knihy je možno objednat:

Wieser Verlag, 9020 Klagenfurt, 8. Mai-Str. 12,

Tel. +32 (0)463 370 36, Fax: +43(0)463 36-90,

E-Mail: office@wieser-verlag.com, www.wieser-verlag.com

P. S. O paralelním vydávání spisů Jiřího Gruši v českém jazyce Vás budeme informovat v příštím čísle Kulturního klubu.

kk

Foto: ZÚ

Přednáška Akademického spolku - sobota 2. 4. 2016, od 17:00 hodin

Vídeňské stopy života a podnikání Tomáše Bati a jeho rodinného koncernu Baťa, a. s., Zlín

Jméno Tomáše Bati dosud patří k živým symbolům meziválečného československého státu a k symbolům jeho hospodářských úspěchů. Zřejmě bychom mezi českými podnikateli a historickými osobnostmi stěžejí hledali vhodnějšího reprezentanta české varianty selfmademana, vzešlého z východomoravského Zlína a obeznámeného s nejsoudobějšími trendy výroby a podnikání, jak byly v prvních desetiletích 20. století do Evropy importovány z USA. Baťovo jméno však ve své době patřilo i k nejkontroverznějším symbolům dobových podnikatelských metod, rozdělovalo a do překvapivých koaličních táborů spojovalo Baťovy zaryté odpůrce z řad drobných živnostníků i podnikatelských svazů, levicově orientovaných intelektuálů i odborových předáků. Českým i evropským dějepiscům je fenomén Baťa většinou prezentován jako meziválečný produkt, vzešlý z hospodářských úspěchů mladého Československa. V roce 1918 však již firma Baťa měla za sebou čtvrtstoletí působení na rozsáhlém trhu Rakouska-Uherska, Baťa sám měl za sebou několik pobytů v obuvnických centrech USA a Německé říše a firma urazila cestu, na jejímž konci bylo prvenství mezi největšími obuvnickými závody habsburské monarchie (1914).

Nebyla to snad Vídeň, v níž Tomáš Baťa sbíral první tovaryšské zkušenosti? Nenašel snad ve Vídni snoubenku? Neodehrávaly se ve Vídni největší bitvy Baťova podnikání před vznikem samostatného státu? A proč koncern Baťa nezaložil v Rakousku vlastní továrnu a tovární město, jako tomu bylo v sousedním Německu, Maďarsku nebo Jugoslávii? Tyto i další okolnosti a genetické vazby osobnosti a firmy Tomáše Bati představí přednáška sedmatřicetiletého českého historika Martina Jemelky (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky), který se od roku 2010 věnuje výzkumu evropských aktivit Baťova koncernu a od října 2015 pobývá ve Vídni v rámci Stipendia Richarda Plaschky v rámci badatelského pobytu věnovaného studiu baťovského podnikání v době první světové války.

Helena Huberova

PhDr. Martin Jemelka, Ph.D. (* 1979, Ostrava), absolvent katedry historie FF OU v Ostravě, na níž vystudoval obor historie a posléze v doktorském studiu hospodářské a sociální dějiny, působí od ledna v Masarykově ústavu a Archivu Akademie věd České republiky v Praze. V akademickém školním roce 2013/2014 byl vědeckým pracovníkem Imre Kertész Kolleg Filozofické fakulty Univerzity Friedricha Schillera v německé Jeně, od podzimu 2015 je v Institutu pro východoevropské dějiny Univerzity Vídeň ročním stipendistou Stipendia Richarda Plaschky. Dlouhodobě se zabývá sociálními, hospodářskými, urbánními a náboženskými dějinami 19. a 20. století a dějinami koncernu Baťa. S ohlasem publikoval v domácích i zahraničních časopisech a sbornících, je přispěvatelem *Biografického slovníku Slezska a severní Moravy* a veřejnosti se představil jako autor knih *Na kolonii: život v hornické kolonii dolu Šalomoun v Moravské Ostravě do začátku socialistické urbanizace* (VŠB-TU Ostrava, 2007), *Z havířských kolonií aneb Jak se žilo havířským rodinám* (Repronis, 2008), *Na Šalomouně: společnost a každodenní život v největší moravskoostravské hornické kolonii (1870-1950)* (Centrum pro HSD, OU v Ostravě, 2008; Cena Josefa Pekaře 2009) a *Lidé z kolonií vyprávějí své dějiny* (Centrum pro HSD, OU v Ostravě a Repronis, 2009). Jako spoluautor se podílel na publikacích *Hornické kolonie Ostravy* (KPHM OKD, Ostrava 2009), *Ostravské dělnické kolonie I: závodní kolonie kamenouhelných dolů a koksoven v moravské části Ostravy* (Centrum pro HSD, OU v Ostravě, 2011), *Ostravské dělnické kolonie II: závodní kolonie kamenouhelných dolů a koksoven ve slezské části Ostravy* (Centrum pro HSD, OU v Ostravě, 2012), *Company Town's of the Baťa Concern* (Franz Steiner Verlag Stuttgart, 2013) a *Tovární města Baťova koncernu: evropská kapitola globální expanze* (Academia, Praha 2016). Pravidelně spolupracuje s ČRO Vltava (pořady *Akademie*, *CD Laser*, *Depozitář Hudební galerie*, *Komorní hudba*, *Matiné*, *Mozaika a Rondo*) a regionálním studiem ČT (*Divadlo žije*, *Terra musica*). Na stránkách tištěných i elektronických médií (*Czech Music Quarterly*, *Harmonie*, *Opera Plus*, *Týdeník rozhlas*) se věnuje hudební publicistice. Od roku 2012 je členem Umělecké rady Národního divadla moravskoslezského, v němž za spolupráce ČRO Vltava 1. května 2014, v den 110. výročí úmrtí Antonína Dvořáka, dramaturgicky připravil *Dvořákovský písňový maraton*, první souborné provedení jednohlasé písňové tvorby Antonína Dvořáka.

Reprezentační a maturitní ples české a slovenské větve v Rakousku 2016

Reprezentační ples se konal 5. března v Parkhotelu Schönbrunn, který byl před čtyřmi lety podroben celkové přestavbě. Plesová lokalita sestávala opět z klasického dvou-podlažního hlavního sálu a sousedícího Bijou bar. Plesu se zúčastnili budoucí maturanti, žáci našich škol, rodiče, čestní hosté, přátelé škol, české a slovenské menšiny, učitelé škol, zaměstnanci školského spolku, naši partneři a sponzoři, nadšení tanečníci, mládež Don Bosco a další. Již po čtrnácté jej pořádala Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku společně se Školským spolkem Komenský a již třináctým rokem byl také plesem maturitním.

I v tomto roce vyhrávaly naše osvědčené kapely Caroline Band z Prahy a Nota Bene z Brna klasické i moderní skladby. V Bijou baru byla diskotéka, kterou pořádal náš absolvent DJ Sergio Veros.

Již v půl šesté na předplesovou slavnostní večeři dorazili naši čestní hosté, kterými byla ředitelka Slovenského institutu ve Vídni Dr. Alena Heribanová, v zastoupení velvyslance České republiky ve Vídni II. tajemnice Petra Hojní, M. A., členka Správní rady Československého ústavu zahraničního Hana Hlaváčková, předseda Poradního sboru pro slovenskou menšinu při Spolkovém kancléřství DI Iado Mlynár a ředitel partnerské školy Brno-Jehnice Mgr. Petr Kotyza.

Od 19. hodiny byl otevřen plesový sál a hosté zaujímali svá místa u stolů a v ložích, dárkem pro dámy byla dekorativní svíčka vyrobená spolkem „Geh mit uns“. Plesový program začal přivítáním účastníků a čestných hostů a slovy na zahájení, které pronesli starosta Školského spolku Komenský Ing. Karel Hanzl a předseda Menšinové rady a místostarosta spolku Komenský Mag. Pavel Rodt. Mag. P. Rodt vyslovil srdečné blahopřání Mag. Janě Hanzlové, bývalé ředitelce Obecné a sekundární školy, které byl 4. března udělen titul Oberschulrätin, a předal jí kytici květin.

Dalším bodem programu byla polonéza maturantů, o kterou se – stejně tak jako o nácvik polonézy v klasickém černobílém ladění mládeže Dona Bosca – zasloužila taneční škola Rueff.

Maturitní třídu ošerpovali ředitelka gymnázia Mag. Helena Huberová a třídní profesor Mag. Arno Steinwender za pomoci administrátora gymnázia Mag. Haralda Lazara. Maturanti krátce v češtině, němčině a slovenštině poděkovali Školskému spolku Komenský a jeho vedení, svým pedagogům a rodičům a připili si se starostou a místostarostou spolku i ředitelkou gymnázia, třídním profesorem a administrátorem.

Po zahajovacím valčíku se tančilo až do druhé hodiny ranní. Jedním z mála přerušení bloků taneční hudby bylo svižné vystoupení maturantů v duchu divokého západu, na kterém se podílel i Mag. A. Steinwender.

O půlnoci se jako každoročně tančila oblíbená Česká beseda za živého doprovodu kapely Nota Bene. Dárky do tomboly a maturitní noviny se setkaly s radostnou odezvou. Již potřetí probíhala soutěž o nejpočetněji zastoupenou maturitní třídu, jejíž výhercem byla opět maturitní třída roku 2009.

V době ukončení plesu se taneční sál vyprazdňoval jen velice pomalu, a proto se těšíme na další Reprezentační

a maturitní ples české a slovenské větve v Rakousku v roce 2017, jehož termín bude našim čtenářům oznámen co nejdříve.

MJ

Adventní koncerty

V roce 2015 oslavila veřejná sbírka Adventní koncerty 25. výročí své existence. Od svého vzniku sbírka pomohla 101 neziskovým organizacím a rozdělila téměř 170 milionů korun.

Poprvé měli také diváci možnost zhlédnout koncerty nejen na obrazovce, ale také na adventních trzích v Brně a Ostravě. Diváci České televize podpořili dobročinnou sbírku Adventní koncerty 2015 částkou ve výši 8 306 750 korun (průběžný stav sbírky k 15. 1. 2016), tedy o více než milion korun více oproti předchozímu ročníku.

Z více než 110 došlých žádostí byly v roce 2015 vybrány čtyři organizace z celé České republiky, mezi které je vždy rozdělen výtěžek sbírky rovným dílem: Asistence, o. p. s., Praha, která poskytuje služby osobní asistence a sociální rehabilitace lidem s tělesným a kombinovaným postižením; Domov u zámku, o. s., Chvalkovice na Hané, provozuje Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem pro klienty s Alzheimerovou a Parkinsonovou chorobou; Domov sv. Vincenta de Paul, z. ú., Dolní Podluží, je azylový dům pro handicapované matky s dětmi, které se ocitly v nepříznivé situaci; Mobilní hospic Ondrášek, o. p. s., Ostrava, bezplatně poskytuje domácí péči pacientům s nevyléčitelným onemocněním, od roku 2012 jako jediní poskytují tuto péči i dětským pacientům.

Čtyři Adventní koncerty vysílala Česká televize každou adventní neděli v přímém přenosu na ČT1. Tuto dnes zavedenou a úspěšnou dobročinnou akci inicioval pan Mag. Vladimír Poš.

Pan Mag. Vladimír Poš vystudoval konzervatoř v Praze, obor klavír, u prof. Emmy Doležalové. Pro svůj špatný kádrový posudek mohl teprve díky doporučení prof. M. Očádlíka v šedesátých letech studovat na Karlově univerzitě obor hudební věda, studium dokončil v roce 1963. Poté působil jako profesor hudební teorie na Pražské konzervatoři. V letech 1964-1969 rozvinul přednáškovou činnost po celé republice na téma C. Orff – Schulwerk. Brzy vyšla česká verze pod názvem *Česká Orffova škola*, jejímiž autory byli skladatelé P. Eben a I. Hurník (hudební část), prof. E. Kröschlová (pohybová část), Vladimír Poš byl autorem metodické části knihy.

Po okupaci Československa v srpnu 1968 nemohl zůstat v nové situaci na konzervatoři, proto přijal nabídnutou pomoc rakouských kolegů z Orffova institutu v Salcburku, kam s celou rodinou jako turisté v létě 1969 vycestoval. V Salcburku začal vyučovat hru na klavír, později intonaci, hudební formy, elementární kompozici. Po roce 1989 znovu krátce učil na konzervatoři v Praze, pro české konzervatoře napsal své nejoriginálnější dílo *Intonace, rytmus a sluchová analýza*.

Redakční poznámka:

Pan Mag. Vladimír Poš patří k našim nejvěrnějším čtenářům, který občas i nás zásobuje kvalitními články z oblasti hudby.

kk

Vyznamenání Rakouské republiky paní Irmě Trksákové

Ve středu 10. února 2016 se v budově Spolkového kancelářství ve Vídni konalo slavnostní udělení nejvyšších vyznamenání Rakouské republiky občanům, kteří byli v letech nacistické nadvlády činní v odboji. Spolkový ministr Josef Ostermayer jim ve svém proslovu poděkoval za jejich statečný postoj proti rasismu, antisemitismu a pravicovému extremismu a za dlouholeté úsilí o to, aby zločiny nacismu neupadly v zapomnění.

Jednou ze tří vyznamenaných osobností, kterým byl udělen Stříbrný řád za zásluhy Rakouské republiky, je i paní Irma Trksáková. Vyznamenání převzal za matku její syn Ludwig Trksal, který s lítostí konstatoval, že tato pocta pro jeho matku přišla tak pozdě. Paní Trksáková ve svém dnešním stavu není již schopna tuto poctu vnímat.

Kolikrát stačilo slovo, pousmáním...

K poctě Irmě Trksák (* 1917)

Irma Trksák

Známe se ještě z osmdesátých let z vídeňského DÖW, kde tenkrát spolu s Toni Brúhou (a s dalšími bývalými spoluvězni KZ) aktivně působila. Pražské Dokumentační centrum Libri prohibiti, které připravovalo knihu k poctě její české spoluvězeňkyně Anny Kvapilové, se mým prostřednictvím na ni obrátilo s pár specifickými otázkami.

Místnost ve vídeňském státním bytě je zařízena velmi prostě: postel s nočním stolem u okna, stůl se dvěma židlemi na protější stěně, obývací stěna s televizorem na další. Parkety na podlaze umožňují bezbariérový pohyb. Irma Trksák se posadila ke stolu, aby mi poskytla interview, jakých za svůj dlouhý život už udělala jistě na tisícekrát.

Listopadové polední slunce a švitoření ptáků venku za oknem suplují vidinu naprosté pohody, jsou kulisou našeho rozhovoru o událostech před třiasmdesáti lety. Stáří se lidé stávají „milde“, hrany se otupí... Rakušanka Irma Trksák patří k ženám, které přežily koncentrační tábor Ravensbrück, k těm, které ještě v roce 2012 působí jako „Zeitzeugin“, svědkové doby.

Je skutečně velmi těžké uvěřit, že je ročník 1917. Tu bohatou hřívu přírodně zvládných vlasů by ji mohla leccjaká teenagerin závidět. Krásné, husté, kdysi tmavé a pečlivě udržované vlasy jsou nyní bílé – „se kterými nic nedělá, jen si je umyje“ – a lemují jí lehce zvrásnělý obličej.

Náš rozhovor vedeme v jazyce, který mi nabídla – v češtině. Během řeči několikrát zdůrazní, že „byla vychovaná česky“, ačkoliv její rodiče přišli do centra rakouské monarchie ze slovenské Myjavy. Ve Vídni navštěvovala, stejně jako její mladší sestra, českou základní školu Jana Amose Komenského ve 20. vídeňském okrese, kde i ona sama později, až do roku 1939, učila. – „Tenkrát byly české školy v každém okrese, dnes jsou jen v jednom.“ – Do žádné politické strany nikdy nevstoupila, ale od svých pěti let chodila cvičit do „Dělnické tělovýchovné jednoty“ DTJ. Když ji v roce 1934 zrušili, přejmenovala si ji vídeňská menšina na „Československý tělovýchovný spolek“.

„My už jako děti jsme pomáhaly tatínkovi tajně rozšiřovat ve Vídni zakázané noviny *Arbeiterzeitung*. Sociální de-

mokracie je tiskla v Brně a zpět zase tajně pašovala do Vídně. Otec byl členem Sociálnědemokratické dělnické strany, její české sekce.“

Irma Trksák působila v ČTS až do svého zatčení jako cvičitelka. V září 1939 přišla o zaměstnání učitelky na české základní škole. Část české a slovenské menšiny se snažila přizpůsobit, asimilovat a uniknout tak represím, jiná se stáhla do odboje. Jak ale ukázaly poválečné studie historiků, česká menšina vytvořila – v poměru na počet obyvatelstva – největší odbojovou skupinu v Rakousku! A Irma patřila k těm, kteří se zapojili do odbojové činnosti.

„Moje odbojářství? Musela jsem kolem sebe napřed vybudovat stěnu, která mi dovolila, abych nebyla emocionální... S rodiči jsme o tom nikdy nemluvili, ale oni to stejně tušili. Můj bratr byl zatčen dva roky po mně, v roce 1943, a byl deportován do Mauthausenu. Stejně jako můj přítel nepřežil koncentrační tábor. Moje sestra odešla roku 1939 do Velké Británie a přihlásila se tam do armády.“

V září 1941 byla Irma zatčena. Nejprve ji věznilo gestapo jeden rok v samovazbě ve vídeňských kasárnách na Rossauer Lände a posléze byla odtud transportem odvezena do Německa, do koncentračního tábora Ravensbrück. Tam bylo původně v šestnácti barácích zaregistrováno na 4 200 vězeňkyň. Ale počet uvězněných den ze dne rostl. Když Irma přišla do tábora, existoval nejen v objektu průmyslový dvůr SS, kde ženy vykonávaly typicky ženské profese, jako např. „Gesellschaft für Textil- und Lederverarbeitung mbH.“, ale už i za branou lágru sídlily filiálky zvučných průmyslových firem...

Na bloku Nr. 1., kam byla zařazena, byla sociální demokratka Rosa Jochmann, která pocházela z české vídeňské menšiny, „Blockälteste“. Na prýčně spala spolu s dvěma dalšími ženami. Mimo Rakušanky byly na bloku i ženy jiných národností, hlavně pak Češky. Přes týden pracovala v muniční firmě Siemens & Halske, kam hned po apelu byla vždycky odvedena. Ze začátku byla zařazena do výroby, kde se vyráběly součástky pro precizní zbraně V2, pro letadla a ponorky, později do kanceláře jako technická síla.

Kontakt s Češkami? „Ale samozřejmě, ale ne takový, abych se extra s nějakou stýkala. To prostě nešlo.“

O existenci Aničky Kvapilové věděla, ale takové kulturní akce, jako dělaly Češky, dělala každá národnost. Ano, vzpomíná si na písně ze Smetany a Dvořáka... jistě. Notovala s nimi... Vždycky se našla mezi uvězněnými žena, která se snažila ty ostatní citově a kulturně podchytil, protože vztah a kontakt byl pro přežití nesmírně důležitý. Dodával sílu. Kolikrát stačilo slovo, pousmáním.

A ve volném čase? „Jediným volným dnem byla neděle, ale i ta byla naplněna nekonečnou únavou a stresem. Každá se chtěla dostat k vodě, aby se očistila, k osobní hygieně, aby si vyprala kouskem něčeho, co se ukradlo, prádlo. Na vyplnění takového přání se stály nekonečné fronty, takže z té vytoužené neděle kolikrát ani nic moc nezbylo. Pro dvě stě žen například existovaly čtyři klozety... V táboře bylo všechno možné, tam se odehrálo ale skutečně všechno možné, jedinec musel být ostražitý na všechny strany, musel se snažit dostat do společenství, které ho ochránilo.“

A po válce? „Můj švagr, kterého moje sestra v Anglii poznala, bojoval také v armádě. Pocházel z Ostravy. Po válce se za něj provdala a odešla do Československa, moji rodiče za ní. Druhý bratr padl ve válce. Zůstala jsem v Rakousku sama a začínala od píky.“

© Marta Marková, 14. 11. 2012

KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ

2.-6. února: Ve Svatém roce milosrdenství, který v církvi právě probíhá, se někteří krajané vypravili na pouť do Říma. V rámci pětidenního putování poznali i města Neapol a Tivoli, která jsou spojena se zakladateli kongregace redemptoristů, se sv. Alfonsem Liguori a sv. Klementem Hofbauerem, patronem Vídně.

Na Popeleční středu **10. února** se po sv. mši v kostele Panny Marie na Nábřeží konalo setkání pro katechumeny, kmotry a další zájemce. Touto středou vstupují křesťané do čtyřicetidenního postního období, které předchází Velikonočním svátkům. Popelec je dnem „přísného půstu“, tj. zdrženlivosti od masitých pokrmů a střídmosti v jídlu.

11. února se konalo setkání s kardinálem Schönbornem v katedrále sv. Štěpána – tzv. „Obřad zařazení mezi čekatele křtu“.

15. února se ve Vídni sešla Česko-lichtenštejnská komise historiků s novým mandátem a v novém složení ke svému ustavujícímu zasedání a následně ke svému prvnímu řádnému pracovnímu zasedání. Zasedání předsedali lichtenštejnská velvyslankyně v České republice Maria-Pia Kothbauerová a český velvyslanec v Rakousku Jan Sechter. Komise historiků se během první fáze svého společného působení v letech 2010-2013 zabývala zhruba sedmi sty lety dějin rodu Lichtenštejnů na území dnešní České republiky a vztahy mezi Českou republikou a Lichtenštejnským knížectvím ve 20. století. Výsledky byly zveřejněny v osmi svazcích, a to jak v češtině, tak v němčině, přičemž svazky v německém jazyce jsou volně dostupné na internetových stránkách Zemské knihovny. Komisi tvoří celkově osm členů, vždy čtyři za každou zemi, a jejími předsedy byli na další čtyři roky jmenováni profesor Tomáš Knoz (Česká republika) a Dr. Peter Geiger (Lichtenštejnské knížectví).

16. února předal nový rakouský velvyslanec v ČR J. E. Dr. Alexander Grubmayer do rukou prezidenta Miloše Zemana pověřovací listiny.

17. února se uskutečnila ve společenském sále kláštera redemptoristů v Salvatorgasse 12, 1010 Wien přednáška s promítáním na téma „Svatý rok milosrdenství a putování do Říma“.

21. února se v přírodovědeckém muzeu ve Vídni konal Mezinárodní dne průvodců. Součástí oslav byly nejen prohlídky s výkladem, ale i zajímavé přednášky.

26. února: Lesung mit Kateřina Černá – Schauspielerhaus, Porzellangasse 19, 1090 Wien. Kateřina Černá, geboren 1985 in Česká Lípa, Tschechien, studierte russische Philologie in Graz, Prag und Odessa. Sie arbeitet in Graz als Autorin und Lektorin. 2011 gewann sie den EXIL-Literaturpreis der Wiener Wortstaetten. 2013 wurde sie mit dem DramatikerInnenstipendium der Stadt Wien ausgezeichnet und für den Retzhofer Dramapreis nominiert. Seit 2014 absolviert sie den Lehrgang FORUM Text.
<http://www.schauspielhaus.at/spielplan/produktionen/sprachwelten>

1. března: Z podnětu Stálé česko-rakouské konference ke společnému kulturnímu dědictví (SKČRH) zpracovává tým historiků populárně naučnou knihu a didaktický materiál pro školní vyučování o moderních dějinách českých a rakouských zemí a jejich společností v 19. a 20. století. V Rakouském kulturním fóru v Praze byly představeny a k diskusi nabídnuty hlavní teze tří kapitol z chystané

knihy: „*Dlouhé*“ 19. století (Lukáš Fasora – Luboš Velek – Hanns Haas), *První světová válka* (Rudolf Kučera – Richard Hufschmied) a *První československá a První rakouská republika* (Ota Konrád – Stefan Eminger). Na české straně projekt finančně podporují Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina a na rakouské straně Spolkové ministerstvo pro Evropu, integraci a zahraničí, Spolkové ministerstvo pro vzdělávání a pro ženy, Fond budoucnosti Rakouské republiky a spolkové země Vídeň, Dolní Rakousy a Horní Rakousy.

4. března uspořádalo Velvyslanectví České republiky jménem předsednictví Visegrádské skupiny u příležitosti 25. výročí založení Visegrádské skupiny ve dnech 1.-2. března konferenci *25 years of Visegrad Cooperation: A Growing Power within the EU*. Kromě reflexe uplynulých pětadvaceti let a postojů k aktuálním výzvám byly diskutovány i perspektivy budoucího směřování, včetně možnosti posílení spolupráce ve střední Evropě. Představeny byly také aktivity Mezinárodního visegrádského fondu. Konference byla uspořádána za podpory Mezinárodního visegrádského fondu, ve spolupráci s Diplomatickou akademií ve Vídni a Institutem pro Podunají a střední Evropu za přispění velvyslanectví zemí Visegrádské čtyřky ve Vídni.

Karlskirche

Pravidelná setkání pro krajaný a příprava na křest; klášter redemptoristů, Maria am Gestade 20. 1. 2016

Dospělí „čekatelé křtu“ se svými kmotry a duchovními se představují panu kardinálovi Schönbornovi; dóm sv. Štěpána, Obřad zařazení mezi čekatele křtu, 11. 2. 2016

Fr. 4. 3. Herz-Jesu-Freitag
17:15 Uhr Kreuzweg mit Orgelbegleitung, 18:00 Uhr HI. Messe

Sa. 5. 3. Marien-Samstag
15:00 Uhr Rosenkranz mit Betrachtung, anschließend HI. Messe mit Predigt. Nach der HI. Messe Prozession zum Mariazeller-Altar

18:00 Uhr Vorabendmesse zum 4. Fastensonntag (Laetare)

Nach der Hl. Messe ist eine kurze Andacht beim Maria-zeller-Altar

So. 6. 3. 4. Fastensonntag (Laetare)

Fr. 11. 3. 17:15 Kreuzweg mit Orgelbegleitung, 18:00 Uhr Hl. Messe

Sa. 12. 3. 18:00 Uhr Vorabendmesse zum 5. Fastensonntag

So. 13. 3. 5. Fastensonntag

Hl. Messe um 9:30 Uhr und um 11:00 Uhr

Di. 15. 3. Fest Hl. Klemes Maria Hofbauer

Fr. 18. 3. 17:15 Uhr Kreuzweg mit Orgelbegleitung, 18:00 Uhr Hl. Messe

Sa. 19. 3. Hochfest Hl. Josef, Bräutigam der Gottesmutter Maria

18:00 Uhr Vorabendmesse zum Palmsonntag

So. 20. 3. Palmsonntag

Hl. Messe um 9:30 Uhr und um 11:00 Uhr

Um 11:00 Uhr Segnung der Palmzweige beim Hauptportal der Kirche, anschließend Prozession zum Hochaltar und Hl. Messe.

Do. 24. 3. Gründonnerstag

18:00 Uhr Feier vom Letzten Abendmahl und Übertragung des Allerheiligsten, anschließend Anbetung bis 21:00 Uhr

Fr. 25. 3. Karfreitag

15:00 Uhr Feier vom Leiden und Sterben Christi, anschließend ist bis 20:00 Uhr Anbetung beim Hl. Grab

Sa. 26. 3. Karsamstag

Von 10:00 bis 17:00 Uhr ist Anbetung beim Hl. Grab

Um 20:00 Uhr beginnt die Feier der Osternacht, anschließend ist Speisensegnung

So. 27. 3. Hochfest der Auferstehung des Herrn – Oster-sonntag

Hl. Messe ist um 9:30 Uhr und um 11:00 Uhr

Nach jeder Hl. Messe ist Speisensegnung

Mo. 28. 3. Ostermontag

Hl. Messe ist um 9:30 Uhr und um 11:00 Uhr

4. března se konala v chrámu Panny Marie Na Nábřeží adorace s možností přistoupit ke svátosti smíření (zpověď). Následující mše sv. byla sloužena „za naše studenty a spolky ve Vídni“. Poté následovalo tradiční setkání krajanů v Klemens Maria Hofbauer Klubu, Seitzergasse 5, IV. patro.

9. března ZÚ spolupořádal a nabídl prostory pro VŠE Alumni Austria setkání s rektorkou Vysoké školy ekonomické (VŠE) v Praze prof. Ing. Hanou Machkovou, CSc. Jednalo se o první oficiální akci spolku VŠE Alumni Austria, který je sdružením absolventů Vysoké školy ekonomické v Praze žijících v Rakousku.

8.-15. března v chrámu Panny Marie Na Nábřeží (Kirche Maria am Gestade, Salvatorgasse 12, Vídeň 1) se konal tzv. „Týden sv. Klementa M. Hofbauera“, patrona Vídně a rodáka z Tasovic u Znojma.

12. března se v chrámu Panny Marie konala česká bohoslužba. Po ní byli účastníci srdečně zváni do společenského sálu přilehlého kláštera redemptoristů k přátelskému setkání a malému pohoštění. P. Jiří Šindelář oslavil při této příležitosti své narozeniny. Gratulujeme!

12. března se uskutečnil v kostele kapucínů v centru Vídně program pro česky mluvící poutníky, a to „Pouť krajanů k hrobu Boží služebnice císařovny Zity“.

13. března při mši sv. v 8:30 v chrámu Panny Marie se konalo 3. skrutinium. Samotný křest se bude konat v českém kostele na Rennwegu během slavnostní bohoslužby v sobotu 26. 3. v 20:00.

24.-26. března: Společné slavení Velikonoc v českém kostele na Rennwegu.

SPOLEČNÉ BOHOSLUŽBY:

24. března – Zelený čtvrtek v 19:00 Mše sv. Poslední večere Páně a Svatá hodina s Ježíšem v Getsemanské zahradě

25. března – Velký pátek v 19:00 Liturgie umučení a smrti Pána Ježíše a sv. přijímání

26. března – Bílá sobota ve 20:00 Velikonoční vigilie s křtem dospělých krajanů. Ostatní bohoslužby jsou beze změn, dle obvyklého pořadu, jak na Rennwegu, tak i v chrámu Panny Marie.

15. března: Jaromír Czmero: Nejznámější neznámý básník pražské německé literatury – Franz Janowitz, Praha 1, RKF. Přednáška byla věnována Franzi Janowitzovi (1892-1917), poděbradskému rodákovi, který patřil do okruhu pražských německých spisovatelů a jehož blízkým přítelem byl také vídeňský satirik Karl Kraus. Současně byla představena nedávno publikovaná monografie o tomto básníkovi. Jaromír Czmero studoval na Univerzitě Palackého v Olomouci.

17. března: Daniela Strigl: Slavnostní přednáška u příležitosti 100. výročí úmrtí Marie von Ebner-Eschenbach. Rakouské kulturní fórum v Praze, Jungmannovo nám. 18, Praha 1, tel.: (+420) 257 090 589, www.rkfpraha.cz.

22. března: Autorské čtení – spisovatel Milan Ráček: *Freiheit hinter dem Stacheldraht* (autobiografický román) Vy-dáno: RoesnerKrems, 2015, www.edition-roesner.at. České centrum Vídeň a NÖ PEN Klub.

Květná neděle v Klemens Maria Hofbauer Klubu: přátelské setkání s pohoštěním po mši sv., 29. 3. 2015

Někteří účastníci prvního společného slavení Velikonoc; kostel na Rennwegu, Velikonoční vigilie 4. 4. 2015

DUCHOVNÍ ZPRÁVY

- První pátek v dubnu: 1. 4. od 17:30 se koná v chrámu Panny Marie Na Nábřeží adorace s možností přistoupit ke svátosti smíření (zpověď). Následuje mše sv. v 18:00, která bude sloužena „za naše studenty a spolky ve Vídni“. V 19:00 následuje tradiční setkání krajanů v Klemens Maria Hofbauer Klubu, Seitzergasse 5, IV. patro.
- Pozvánka na ples: V sobotu 2. 4. (týden po Velikonocích) se skupinka asi patnácti krajanů chystá na již 20. vídeňský Krankenpflegeball, který se koná ve společenských prostorách vídeňské radnice. Kdo se chcete ještě přidat, tak neváhejte: <http://www.krankenpflegeball.at/>.
- Výlet na kolech: V neděli 10. 4. zvu zájemce na výlet na kolech do přírodní rezervace Lobau. Počítejte s trasou po cyklostezkách, polních a lesních cestách 30-40 km. Předpokládaný program: v 8:30 mše sv. v chrámu Panny Marie, v 10:00 sraz cyklistů na Schwedenplatz (u stanice U 1;3).
- Poutníci v chrámu Panny Marie: V sobotu 16. 4. dopoledne dorazí 1-2 autobusy poutníků ze Vsetína a okolí. Po dopolední bohoslužbě a občerstvení v klášteře redemptoristů následuje prohlídka Vídně. Srdečně zvu krajanů k setkání s poutníky a ke spolupráci.
- Cyklopoutě a setkání mládeže s papežem: Letos se mladí lidé setkají s papežem Františkem v polském Krakově 25.-31. 7. Program viz.: <https://krakov2016.signaly.cz/1408/program>. Krakov není daleko, dá se tam dojet i na kole, proto křesťanská sportovní organizace Orel Uherský Brod pořádá cyklopoutě Praha – Krakov s možností strávit tři dny v Praze, viz program a informace: <http://www.cyklopoute.cz/cs-cz/krakov2016.aspx>. Přihlášky do 30. 4. Srdečně zvu k účasti mladší i starší zájemce z řad krajanů.
- Web Klemens Maria Hofbauer Klubu: Stránky jsou průběžně aktualizovány a vylepšovány, v případě zájmu je navštivte. Své příspěvky můžete zasílat správci, kterým je pan René Seliga: <http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>.
- Duchovní služba pro české studenty, spolky, poutníky, turisty a další zájemce: Duchovní službu při chrámu Panny Marie Na Nábřeží zajišťuje Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (redemptoristé).

Bohoslužby v českém jazyce: neděle a svátky mše sv. v 8:30; první pátky v měsíci v 17:30 adorace a v 18:00 mše sv.

Svátost smíření (zpověď): obvykle půl hodiny před mší sv. nebo dle domluvy. Společenská setkání, přednášky, besedy a přípravy na křest se konají převážně první a třetí středu v měsíci od 19:30 do 21:00 v přílehlém klášteře redemptoristů na Salvatorgasse 12. Aktuální termíny setkání: 6. 4., 20. 4. setkání nebude!

Ostatní: návštěvy v domácnostech, osobní rozhovory, přednášky, duchovní obnovy, poutě, církevní turistika, návštěvy muzea sv. Klementa Hofbauera apod. dle domluvy.

Kontakt: P. Jiří Šindelář, jiri.sindelar.cssr@gmail.com, 0043 677 614 182 32.

- Aktuální zprávy z České duchovní služby a o velikonoční pouti do Říma s duchovním správcem P. Janem Horákem naleznete na: <http://farnost.viden.sweb.cz/>

P. Jiří Šindelář, CSsR

Duchovní pro české studenty a spolky ve Vídni
Chrámu Panny Marie Na Nábřeží
Salvatorgasse 12, 1010 Wien

Vídeňský Prátr slaví v roce 2016 své 250. narozeniny

Před 250 lety otevřel císař Josef II. císařský honební revír obyvatelům Vídně. 7. dubna 1766 oznámil císař Josef II., že „okamžitě od dnešního dne po celý rok a každou hodinu bez rozdílu, každý může v Prátru jít na procházku, jet na koni či kočárem“. Už o jeden týden později po prohlášení byla udělena povolení k prodeji kávy, čaje, mraženého zboží. Návštěvníci se mohli bavit míčovými hrami nebo kuželkami. Od začátku sloužil Prátr jako zábavní park pro všechny vrstvy obyvatel. I slavný spisovatel J. W. Goethe nechal v jedné scéně hry *Faust* Mefistofela prohlásit „Zde je tak veselo jako v Prátru!“

Dvacet let patřil jako kouzelník, hudební virtuos, provozovatel práterského divadla Anton Kratky-Baschik ke koloritu tehdejšího Prátru. Oblíbený kouzelník, hudební virtuos, mág byl vídeňskými návštěvníky dobrušně zván pouze jako Kratky-Batschky.

Anton Kratky-Baschik se narodil v roce 1810 v Kozlanech u Plzně. Osvojil si hru na foukací harmoniku, se kterou slavil úspěchy nejen v Praze, ale i v celém Rakousko-Uhersku. Vystupoval samostatně nebo s bratry i na šlechtických sídlech, předváděl své umění korunovaným hlavám, dokonce roku 1858 obdržel od anglické královny Viktorie titul dvorního umělce a dvorního virtuosa. Kratky-Baschik cestoval úspěšně po Evropě a spojil kouzelnictví s hudbou a fyzikálními efekty. V roce 1864 otevřel v Prátru svoje první Kouzelné divadlo (Zaubertheater), ale po sezóně opět odjel na turné. Později koupil další dřevěné divadlo a v něm za pomoci velkého zrcadlového skla ukazoval strašidla, která komponoval do krátkých divadelních příběhů. V roce 1874 zakoupil zrachované dřevěné opičí divadlo, pozůstatek světové výstavy, s kapacitou 900 míst, v té době jedno s největších světových divadel. Až v roce 1882, kdy začaly s divadlem stavební problémy a i jemu se zdravotně nedařilo, zlaté časy skončily. Opakovaná mrtvice a šedý zákal udělaly své. Když Anton Kratky-Baschik v roce 1889 zemřel, zanechal pozůstalým po sobě jmění ve výši 70 000 guldenů.

Jako rodilý Čech se celý život nenaučil správné výslovnosti, což mu ale neubíralo na popularitě. Že byl velice oblíben, se ukázalo i při jeho pohřbu 30. srpna. Zkrácený a volný překlad dle Clemens Marschall: *Unbekannte Pratergeschichte*, 4. díl.

Výstava *In der Prater!* ve Wiener Museum potrvá do 21. srpna 2016.

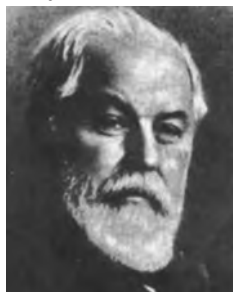
Výstava *In der Prater!* ve Wiener Museum potrvá do 21. srpna 2016.

Výstava *In der Prater!* ve Wiener Museum potrvá do 21. srpna 2016.

VZPOMÍNKA

Anton Freissler (13. 3. 1938, Kujavy / Klantendorf, Morava – 29. 2. 1916, Hinterbrühl u Mödlingu) – technik, strojný zámečník.

Anton Freissler

Po ukončení reálného gymnázia v Opavě absolvoval vídeňskou Technickou univerzitu (tehdy k. k. Polytechnisches Institut). Freissler se specializoval na technologii plynových a potrubních staveb. Od roku 1866 byl zaměstnán u firmy Zivilingenieuren Erb & Heinrichi, která se podílela na projekci a výstavbě okružního (Ringstrasse) vodního potrubí. Na světové výstavě v Paříži se seznámil se světem hydraulických a pneumatických výtahů. V roce 1869 založil vlastní podnik na ruční nákladní výtahy, později s pneumatickým pohonem, a od roku 1884 s elektrickým motorem. Byl prvním výrobcem elektrických osobních a nákladních výtahů v Rakousku, od roku 1894 k. u. k. Hof-Maschinen-Fabrikant.

Freissler se zajímal o sociální a hospodářskou politiku, v letech 1875-1878 byl jako liberál členem městské vídeňské rady a založil vlastní zdravotní pokladnu. Pro své zaměstnance vybudoval i obytný dům, zaujímal mnohé české funkce i ve vlastní zdravotní pokladně.

Za zmínku stojí připomenout, že výtah instalovaný firmou Freissler v budově Haus der Industrie (postavené 1906-1909) je nejstarší páternoster – oběžný výtah (druh výtahu s nepřetržitým řetězem kabin, vertikální dopravní zařízení pracující na plynulém oběžném principu) instalovaný ve Vídni, který je ještě v provozu. Není také bez zajímavosti, že přenos oblíbeného televizního pořadu *Wir sind Kaiser* se právě koná v slavnostním sále této budovy.

Marie von Ebner-Eschenbach patří k nejúspěšnějším německy píšícím novelistům 19. století

Marie von Ebner-Eschenbachová, hraběnka Dubská, (13. 9. 1830, Zdislavice u Kroměříže – 12. 3. 1916, Vídeň) byla rakouská spisovatelka píšící v českých zemích. Je považována za nejvýznamnější německy píšící autorku 19. století.

Narodila se roku 1830 ve Zdislavicích u Kroměříže v rodině, která svůj původ odvozovala od staré české šlechty. Ač se doma mluvilo německy, byly mezi lidmi, kteří ji rozhodujícím způsobem ovlivnili na celý život, i dvě české služebné (chůva Anička a chůva Pepinka). Roku 1848 se provdala za svého bratrance Moritze, s nímž strávila léta 1851-1863 v Louce u Znojma. Od roku 1863 žila většinu času ve Vídni, kde se stýkala s předními tehdejšími rakouskými literáty.

Svou literární dráhu začala historickými dramaty, která však byla vcelku málo úspěšná. Později se obrátila k povídkám a novelám, v nichž teprve získala opravdové mistrovství.

Z jejich rozsahem větších děl si získala největší proslulost dvě. *Božena* (1876), v níž idealizovaným vyličněním

obětavé moravské chůvy postavila pomník svým vychovatelkám, a *Obecní dítě*, v němž popisuje těžký osud chlapce, stojícího na okraji společnosti, který se bez rodičů na vesnici jen namáhavě protlouká.

Česky vyšla z díla Ebner-Eschenbachové řada děl, jedná se však bez výjimky o překlady dosti staré (po druhé světové válce vyšel roku 1958 v SNDK jen malý výběr povídek o zvířatech pod názvem *Krambambuli*).

Z doslovu, který napsal Jiří Munzar ke knize *Šťedry večer slečny Zuzanky* (1978): „Pocházela ze šlechtického rodu Dubských z Třebomyslic, narodila se ve Zdislavicích na Kroměřížsku a byla nazývána rakouskou Boženou Němcovou.“

Kromě němčiny (jazyka, v němž psala) ovládala i češtinu a francouzštinu. Její odkaz vyniká mj. bohatou studnicí trefných aforismů.

Na své přání byla pohřbena v rodinné klasicistní hrobce hrabat Dubských ve Zdislavicích.

Ebner-Eschenbach v mládí

Oskar Kokoschka – významný rakouský malíř, ilustrátor a grafik, ale i spisovatel a autor divadelních her.

Oskar Kokoschka se narodil 1. března 1886 v Pölchardu. Jeho otec Gustav Kokoschka byl Čech, pocházel ze známé pražské zlatnické rodiny, jeho matka Romana Loidlová pocházela ze Štýrska. Když byl Oskar ještě dítě, odešla jeho rodina do Vídně.

Studoval v ateliéru Gustava Klimta a učil se užití figury v obrazech. V této době se také stal členem Wiener Werkstätte. V roce 1908 Kokoschka vystavoval na výstavě Kunstschau ve Vídni, ale jeho obrazy svým násilným expresionismem natolik pobouřily veřejnost i kritiku, že byl vyhozen z Kunstgewerbeschule. Kokoschku v jeho tvorbě podporoval architekt Adolf Loos, který mu mezi svými bohatými klienty a přáteli sháněl zákazníky. Kokoschko v mládí bylo plně finančních potíží, neboť měl vždy obavy z vystavování nebo prodeje svých obrazů. Našel však velkou odezvu u milovníků umění, kteří jeho díla nakupovali a poté věnovali muzeím. Sám o svých finančních potí-

žích napsal: „Zatraceně moc bych se chtěl naučit tajemství toho, jak zůstat svobodným umělcem a přitom nehladovět, vždyť jsem zažil tolik zimních dnů, kdy jsem jen tisknul svůj nos na omrzlá okna Romanisches Café, kde se učenci scházeli k nekonečným debatám o umění. Sice jsem věděl o dost víc než oni, ale nikdy jsem neměl dost peněz.“

Kokoschkovo umění bylo bohužel v Rakousku zpočátku nepochopeno a na výstavách bylo systematicky odmítáno, a tak se Kokoschka v roce 1910 přestěhoval do Berlína, kde spolupůsobil časopisy pro soudobé umělce. Pro vydavatele Herwartha Waldena, majitele a šéfredaktora časopisu *Der Sturm*, se stal grafickým umělcem, básníkem, divadelním kritikem, reklamním manažerem i distributorem. V roce 1911 se vrátil do Vídně, aby přijal pozici učitele na Kunstgewerbeschule, ze které byl před pár lety vyhozen. V této době také započal vášnivý milostný vztah s Almou Mahlerovou, krásnou vdovou po slavném skladateli, která byla o mnoho let starší než on. Mahlerová se později provdala za zakladatele Bauhausu Waltera Gropiuse a pak za pražského německého spisovatele Franze Werfela.

Poprvé se výrazně do paměti veřejnosti Kokoschka zapsal paradoxně ne uměním, ale svou vlastní expresionistickou divadelní hrou *Mörder, Hoffnung der Frauen (Vrah, naděje žen)*.

Není jistě bez zajímavosti, že Kokoschka bydlel v Praze, a to v letech 1934-1938 – přijal také československé občanství. Rakouská vláda se snažila nalákat ho zpátky do Vídně, nabídla mu ředitelskou pozici na Kunstgewerbeschule a v roce 1937 mu také uspořádala rozsáhlou retrospektivu v Österreichisches Museum für Kunst und Industrie, ovšem Kokoschka se zlákat nenechal. V roce 1936 namaloval portrét prezidenta Masaryka a stal se jeho přítelem.

O něco později po nabídkách rakouské vlády však bylo gestapem zkonfiskováno jako zvrhlé umění 417 Kokoschkových děl. Napjatá situace v Praze po podepsání mnichovské dohody v roce 1938 Kokoschku a jeho přítelkyni a pozdější manželku Oldu Palkovskou donutila přestěhovat se do Anglie. Usadili se v Cornwallu, kde Kokoschka maloval akvarely a jeho žena si zařídila malý krámk s pečivem. V roce 1953 se Kokoschka přestěhoval do Salcburku, kde provozoval svůj ateliér v rámci Internationale Sommerakademie für Bildende Kunst. Později přesídlil do Ville-neuve na břehu Ženevského jezera, kde strávil zbytek svého života.

Kokoschka zemřel 22. února 1980 v Montreux ve Švýcarsku.

Prof. Max Dvořák se narodil 4. června 1874 na roudnickém zámku v rodině lobkowiczského archiváře Maxe Dvořáka a jeho první ženy Hermíny Voglové. Přestože velmi brzy přišel o matku, jeho dětství bylo poměrně šťastné; na Maxe Dvořáka od mládí působil jeho otec, ve své době uznávaný historik.

Vysokoškolská studia zahájil v roce 1892 na české univerzitě v Praze, kde navštěvoval seminář historie; výběr oboru do značné míry předurčil fakt, že měl nastoupit na otcovo místo knížecího archiváře. Během studií v Praze byl žákem významných českých historiků té doby, jako byl Jaroslav Goll, Antonín Rezek, Čeněk Zíbrt či Josef Emler. Na Maxe Dvořáka nejvíce zapůsobil Jaroslav Goll. Gollovu přísnou objektivitu a kritické studium pramenů využí-

Max Dvořák, osobnost památkové péče, jeden ze zakladatelů Vídeňské školy - „Kunstgeschichte / kunsthistorie“

val Dvořák i ve svých pozdějších uměleckohistorických studiích, takže bývá řazen mezi příslušníky takzvané Gollovy školy.

Na univerzitě se seznámil s jejími dalšími členy, budoucími historiky Josefem Pekařem, Bohumilem Navrátilem a zejména s Josefem Šustou; se Šustou pojilo Dvořáka celoživotní přátelství a jejich vydaná korespondence je jedním z nejvýznamnějších pramenů k Dvořákovu soukromému a profesnímu životu.

Po prázdninách roku 1894 odešel Max Dvořák ve stopách svého přítele Josefa Šusty na Institut für Österreichische Geschichtsforschung do Vídně. Součástí institutu byl také

kunsthistorický aparát, jehož správu byl Dvořák nucen v prosinci roku 1895 převzít; podle všeho příliš nadšen nebyl. Josefu Šustovi tehdy napsal: „A propos. Musel jsem v institutu převzít správu kunsthistorického apparatusu a stal jsem se takto oficiálním kunsthistorikem. Nedělám si z toho ovšem nic.“ Právě zde se setkal s historikem umění Friedrichem Döhrhöfferem a především profesorem Franzem Wickhoffem, kteří ovlivnili jeho budoucí vědeckou kariéru. Dvořák svým kultivovaným vystupováním a znalostmi brzy vzbudil Wickhoffovu pozornost, což vedlo k jeho jmenování odborným asistentem na katedře Dějin umění na vídeňské univerzitě. Wickhoff se zanedlouho stal Dvořákovým přítelem, který ho podporoval nejen v akademické kariéře, ale i v osobním životě. Pod Wickhoffem Dvořák v roce 1902 habilitoval a tím se mu otevřela jasně vytyčená univerzitní kariéra. O dva roky později se však naskytla možnost nastoupit na pražskou univerzitu; velké Dvořákovy přání však z blíže neznámých důvodů zmařil Jaroslav Goll, čímž začalo delší ochlazení jejich vzájemných vztahů. V červnu roku 1905 však po delší nemoci zemřel profesor dějin umění na vídeňské univerzitě a teoretik dějin umění Alois Riegl a v souladu s jeho přáním byl Dvořák jmenován mimořádným profesorem. Proti jeho jmenování se v německém nacionálním tisku vznesla vlna odporu podporovaná řadou absurdních obvinění a celá záležitost se dokonce projednávala na říšské radě. V tomto okamžiku opět pozitivně zasáhl uznávaný Wickhoff, který napsal do *Neue Freie Presse* zásadní článek, v němž před veřejností rehabilitoval Dvořákovy schopnosti; mimo jiné zde napsal: „Zde vykonal jediný muž v poměrně mladém věku to, k čemu obyčejně je zapotřebí generací učenců.“

Po smrti Franze Wickhoffa roku 1909 byl Dvořák jmenován řádným profesorem a vedl část katedry dějin umění. Druhým profesorem byl Josef Strzykowski, který přišel z Grazu. Dvořák po profesoru Böhmovi zdědil také funkci poradce Centrální památkové komise a založil rakouský místopis uměleckých památek. V Rakouském institutu řídil časopis *Kunstgeschichtliche Anzeigen*, spolupracoval s Německou jednotou pro vědy a umění na vydávání sbírky *Monumenta* a v letech 1907-1919 pod jeho vedením vyšlo sedmáct svazků soupisu památek rakouských okresů. Roku 1917 byl druhým viceprezidentem Centrální památ-

kové komise a po válce prezidentem Spolkového rakouského památkového úřadu.

Dvořák později dostal pozvání na univerzitu v Kolíně nad Rýnem a po válce také z Univerzity Karlovy, ale setrval ve Vídni až do roku 1921, kdy náhle zemřel. Dvořák za svého mládí přestál plicní chorobu a v pozdějších letech byl stížen bolestivou ledvinovou nemocí. Začátkem roku 1921 se nadmíru zhoršil jeho zdravotní stav. Krátce na to se zhroutil při přednášce. Až na domluvy svých přátel se odhodlal 5. února 1921 k návštěvě Hrušovan. Při obvyklé besedě si pak pochvaloval, že se cítí lépe, a za několik hodin ho našli ležet v bezvědomí. I přes okamžitou lékařskou pomoc zemřel téhož dne 8. února v 17 hodin na mozkovou mrtvici. Dr. Khuen vystrojil 11. února skromnému učenci okázalý pohřeb. Jeho hrob, nacházející se v Hrušovanech nad Jevišovkou, zdobí krásný ze železa tepaný kříž v rokokovém slohu, který pochází z Rakouska a daroval jej princ František z Lichtenštejna. Hrob je zařazen do kategorie chráněných památek.

Max Dvořák: *Katechismus památkové péče*, Praha: Národní památkový ústav, 2004

„Nejdůležitější úlohou památkové péče je činnost směřující k tomu, aby staré památky zůstaly zachovány.“

„Když se památky svévolně změní, ztrácejí svůj historický význam a mění se ve velmi nespolehlivé svědky minulosti.“

„Všechno, co bylo vytvořeno uměním, je drahocenný produkt a statek dějinného vývoje, jehož zachování je v zájmu společnosti, což ukládá každému jednotlivci, obcím a národům, církvi a státu, určité povinnosti. Ty náležejí do okruhu povinností každého vzdělaného člověka.“

„Práci na vzhledu měst je nutné svěřit odborníkům, kteří jsou seznámeni s praktickými a estetickými požadavky stavby měst a se zásadami památkové péče.“

Josef Meinrad Moučka

18. února 1996 v Großgmain zemřel známý a oblíbený herec (Kammerschauspieler) a držitel Josef-Kainz medaile Josef Meinrad, vl. jm. Moučka. Narodil se 21. 4. 1913 ve Vídni, rodiče pocházeli z Čech. Meinrad byl jednou z velkých hereckých osobností v druhé polovině 20. století.

16. února 1941 zakázaly německé úřady v Rakousku činnost českého krajského spolku „Školský spolek Komenský“ a zabavily jeho majetek. To postihlo všechny jeho školy. Po válce byl spolek obnoven, vyučovalo se jen na jediné škole na Sebastianplatzu. Dnes je Školský spolek Komenský významným krajským spolkem, jehož starostou je ing. Karel Hanzl, který je i předsedou českého poradního sboru při úřadu Rakouského kancléřství.

19. února 1881 vznikl v 15. vídeňském okrese krajský kroužek Vlastenecká omladina pro podporu Školského spolku Komenský. Později se kroužek přeměnil na čtenářko-zábavní a dnes je to ochotnický divadelní spolek Vlastenecká Omladina.

6. března 1966, před padesáti lety, vyhrála rakouská lidová strana ÖVP volby a stala se v čele s kancléřem Josefem Klaussem vládnoucí stranou Rakouska.

Wiener Festwochen 2016

13. května – 19. června 2016

Markus Hinterhäuser se loučí s Vídeňskými slavnostními týdny – festivalem, jeho poslední a v pořadí třetí intendant. Ve spolupráci s divadelní ředitelkou festivalu Marinou Davydovou jsou oba programově odpovědní za 36 produkcí, a z toho čtyři prvně uvedené festivalové produkce, dvě nové inscenace a deset premiér v německém jazykovém prostředí. Soubory, umělkyně a umělci přicházejí z 25 zemí celého světa – někteří jsou poprvé hosty festivalu. Program festivalu proběhne na různých místech.

Jako každým rokem bude festival zahájen bezplatným Open-Air-koncertem 13. května před Vídeňskou radnicí, diváci mají také možnost ve stejný den se ve 23 hodin bezplatně zúčastnit Künstlerfestu/Slavnosti umělců v Künstlerhausu.

Jednou z hlavních atrakcí hudebního programu bude nově nastudovaná opera *Fidelio* od Ludwiga van Beethovena, inscenace se ujal celosvětově známý ruský režisér Dimitrij Černiakov, dirigovat bude Marc Minkowski (premiéra 14. 6.). Ve Vídni bude například poprvé účinkovat Opera Frankfurt s operou (rakouská premiéra) *Die Passagierin / Pasažérka* Mieczysława Weinberga komponovanou podle románu spisovatelky Zofie Posmyszové pocházející z Krakova. Ve Vídeňském koncertním domě se uskuteční čtyři koncerty z děl skladatelů: Karl Amadeus Hartmann, Luigi Nono, Arnold Schönberg, Hanns Eisler, Gus-

tav Mahler, Ernst Krenek, Georg Friedrich Haas a Frederic Rzewski, písňový večer s Anne Sofií von Otter (premiéra 3. 6.) a mnoho dalšího, např. koncerty v Musikverein.

V divadelním části programu se představí performer duo SIGNA nebo divadelní sbor chorvatského Národního divadla z Rijky podpořený Mladým divadlem z Ljubljany ve hře *Naše nasilje i vaše nasilje*, v Kyjevě narozen a v Berlíně žijící Andry Zhoidak inscenuje se souborem makedonského Národního divadla hru podle románu Stanislava Lema *Solaris, Ideálního manžela* podle Oscara Wilda inscenuje s moskevskou Divadelní scénou Konstantin Bogomolov (premiéra 25. 5.). Z Kyjeva přijede ukrajinská dámská kapela, od 21. května 19:30 do 22. května 19:30 bude trvat 24 hodinový divadelní maratón Jana Fabresa, 13. 6. bude mít premiéru *Die Anpassung / Přizpůsobení* íránské režisérky Afsaneh Mahian vyprávějící o třech ženských osudech z dnešního Íránu ad. V Burgtheatru jsou plánované dva diskusní večery, v Alte Post výstava (24. 5. – 19. 6.), Open Forum (3.-5. 6.) a mnoho dalšího.

14. května se otevírá Festwochen-centrum v Uměleckém domě (Künstlerhaus). Do 19. června bude sloužit jako diskusní místo, místo workshopů, proběhnou zde tři divadelní představení, jedna filmová řada *Susan Sontag Revisited*, výstava *Sorrow Grove* izraelské umělkyně Sigalit Landau a další produkce. Letošní festival nabízí i dostatečný prostor ženám-umělkyním.

www.festwochen.at

Informace MZV ČR

Přehled akcí a novinek:

Konference

V rámci Týdne češtiny ve světě **1.-5. 8. 2016** pořádá spolek Česká škola bez hranic (ČŠBH) ve spolupráci s Domem zahraniční spolupráce a Ministerstvem zahraničních věcí svoji **VIII. mezinárodní konferenci** Českých škol bez hranic a spolupracujících škol. Během konference se budou konat i odborné semináře a kurzy pro vyučující těchto škol. Bližší informace najdete na webové stránce www.csbh.cz. Ve dnech **19.-20. září 2016** se v Senátu PČR bude konat dvoudenní konference na téma **Diaspora jako partner mateřského státu**, kterou pořádá Stálá komise Senátu PČR pro kraje a spoluobčany žijící v zahraničí a (ČŠBH) ve spolupráci s MZV ČR a Akademií věd ČR. Konference by měla řešit potřeby různých skupin Čechů žijících v zahraničí, popis současného stavu kompetencí českých institucí a jejich spolupráce s ohledem na klasickou krajskou komunitu, exil či novodobou emigraci – transmigraci po roce 1989. Cílem je soustředit názory na vytvoření meziřesortního centra pro českou diasporu. Předpokládá se, že se konference zúčastní zástupci krajských komunit, jednotlivých ministerstev, občanských a profesních sdružení, případně partnerských organizací ze zahraničí. Bližší informace a možnost k přihlášení bude k dispozici na webových stránkách Senátu ČR v odkazu Stálé komise pro kraje žijící v zahraničí www.senat.cz.

Mezinárodní koordinační výbor zahraničních Čechů (MKVZC) pořádá ve dnech **28.-30. 9. 2016** konferenci s názvem **Krajané a otázka identity**, které se zúčastní zástupci české akademické obce i sami krajané. Konference se koná v nové budově Národního muzea a její součástí jsou i filmové projekce. Bližší informace budou zveřejňovány na www.zahranicnicesi.com. V případě zájmu potvrďte účast na info@zahranicnicesi.com.

Tábory pro děti krajanů

ČŠBH pořádá dva turnusy letního tábora s výukou českého jazyka ve Sluňákově, a to od 23.-30. 7. a 30. 7. – 6. 8. 2016. Informace a přihlášky jsou k dispozici na webové stránce www.csbh.cz. Letní tábor s výukou českého jazyka pro děti od 12 do 18 let pořádá Občanské sdružení Sedm paprsků v termínu 24. 7. – 6. 8. 2016. Tábor se koná v penzionu Pohoda v Jizerských horách. Veškeré informace jsou k dispozici www.sevenrays.cz, přihlášky posílejte do 31. 5. 2016 na adresu info@sevenrays.cz.

Krajský festival

Občanské sdružení Sedm paprsků pořádá ve dnech 29. 9. – 2. 10. 2016 letos jubilejní 10. ročník krajského festivalu, který naváže na konferenci *Krajané a otázka identity* Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů. K účasti na festivalu jsou zváni krajané hudebníci, zpěváci, tanečníci, divadelníci či kronikáři z celého světa. V rámci letošního ročníku vystoupí i divadelní soubory a kronikáři představí historii a současnou činnost krajských spolků. Slavnostní uvítání se koná 29. 9. od 10:00 hodin v hlavním sále Senátu, krajská vystoupení pak na Zámečku v Libni a v Praze – Dolních Chabrech. Slavnostní zakončení festivalu tradičním krojovaným průvodem se předpokládá na Hradčanském náměstí v nedě-

li 2. 10. v 10:00 hodin a budou při něm oceněny nejlepší soubory. Zájemci o účast na festivalu se mohou přihlásit na www.krajanskymfestivalu.eu.

Další zajímavosti

V roce 2016 si připomínáme 700. výročí narození Karla IV. Akce související s oslavami najdete na webové stránce: www.otecvlasti.eu.

Česko-bavorská výstava Karel IV. (1316-2016) se bude konat v Praze a Norimberku.

Info: www.KARLIV.eu

Výukové materiály:

Jan Hus a husitství v kontextu civilizace pozdního středověku (aneb český národ z pohledu domácího a západoevropského)

Jan Hus a husitství v audiovizuální tvorbě
Zpracování materiálu ČŠBH naleznete na www.csbh.cz.
Veškeré výukové materiály ČŠBH na <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10548>.

Ústav českého jazyka a teorie komunikace Filozofické fakulty Univerzity Karlovy poskytuje na odpovídající úrovni studium češtiny jako cizího jazyka <http://ucjk.ff.cuni.cz>.
Elektronický časopis *Krajiny češtiny* (platforma pro lektory českého jazyka a literatury vyučující v zahraničí) naleznete na www.dzs.cz.

Další informační kanály:

Vysílání Českého rozhlasu do zahraničí a webová stránka www.krajane.net.

Nový webový portál pro podporu exportu českých kulturních a kreativních průmyslů www.czechplatform.cz.

Redakčně zkráceno

INFORMACE

Upozornění pro klienty cestovních kanceláří, které zprostředkovávají tzv. outdoorovou turistiku na území Rakouska

Upozorňujeme klienty cestovních kanceláří, které organizují nebo provozují v Rakousku outdoorové aktivity, aby pečlivě a samostatně zvážili a vyhodnotili rizika spojená s těmito aktivitami. Jedná se především o vysokohorskou turistiku, horolezectví, ski paragliding, heliskiing a další typy extrémního lyžování a snowboardingu, lyžování ve volném terénu, lyžařský speedriding, lavinové a lezecké kurzy, rafting a aktivity na divoké vodě. Pozornost je potřeba věnovat tomu, zda cestovní kancelář organizující tyto zájezdy zajišťuje k těmto aktivitám osoby s odpovídající odborností a kvalifikací a také si ověřit, zda oprávnění instruktorů pro jednotlivé druhy sportů či činností vydané v České republice platí i v Rakousku. Ve smlouvách a marketingových materiálech se vyskytují případy, kdy je klientům podsouván pocit, že jsou v rukou profesionálů. Smlouvy ale mohou obsahovat a v některých případech obsahují pochybná prohlášení o účasti na vlastní nebezpečí, přičemž snaha zbavit se odpovědnosti předem by měla být vždy prvním signálem k tomu, že je naprosto nezbytné zvážit přínosy a rizika spojená se svěřením se do péče zajišťovatele či organizátora takové akce.

*Jan Sechter v. r.
velvyslanec ČR v Rakousku
www.mzv.cz/vienna*

Kroužek zpívání a her ve Vídni

Česka žijící ve Vídni, vzděláním učitelka mateřské školy s mnohaletou praxí, ve spolupráci se SANI (www.sani.at) připravuje otevření „Kroužku zpívání a her“ v českém jazyce pro rodiče s dětmi předškolního věku. Náplní kroužku bude dát dětem základy hudebních pojmů a dovedností a naučit děti i jejich rodiče krásné české lidové písničky a hry.

Konference „Krajané a problém identity“ v Praze

Vážení zahraniční Češi, milí přátelé,

po dvouleté přestávce připravujeme konferenci *Krajané a problém identity*, která se bude konat v nové budově Národního muzea ve dnech 28.-30. září 2016. Jak název napovídá, budeme se věnovat tomu, co pod identitou rozumíme a jak ji v podmínkách krajanů komunit udržovat. První dva dny budou jednací, třetí den bude věnován návštěvám pražských muzeí a pamětihodností. Konference má i svůj rozměr společenský, a tak budeme rádi, když si naplánujete cestu do Prahy a naše setkání navštívíte.

Partnery konference jsou Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Národní muzeum, dále Český rozhlas, Senát a Národní archiv ČR. Souběžně s konferencí v Praze proběhne Krajanův festival, jehož se zúčastní krajanové hudební a taneční soubory z řady zemí.

Program konference najdete na www.zahranicnicesi.com. Budeme jej průběžně aktualizovat.

Zaregistrujte se prosím co nejdříve, nejpozději do konce srpna, na:

info@zahranicnicesi.com

nebo na adrese:

MKVZČ, K Zahrádkám 1289, 15500 Praha 5, Česká republika.

Těšíme se na setkání s vámi v Praze.

Za Mezinárodní koordinační výbor zahraničních Čechů
Miroslav Krupička

10 Jahre Kinderbüro Universität Wien GmbH – eine Dekade der Neugierde

Es begann 2002 als kleines Projekt an der Universität Wien, wurde 2006 in eine gemeinnützige GmbH übergeführt und feiert nun seinen 10. Geburtstag mit vielen Ideen für die Zukunft: das Kinderbüro der Universität Wien.

„Die Universität Wien geht mit dem Kinderbüro innovative Wege“, so Heinz W. Engl, Rektor der Universität Wien. „Organisiert als gemeinnützige GmbH bietet das Kinderbüro der Universität Wien Services für Kinder, von Kinderbetreuung bis zur Wissenschaftsvermittlung. Kooperiert wird mit anderen Universitäten im In- und Ausland.“

Das Team aus 48 Angestellten, setzt Bildungsangebote der anderen Art um: Wissenschaft und Forschung werden zu Kindern und ihren Familien gebracht (KinderuniWien, Kinderuni onTour, Kinderuni Führungen, Wissenschaftsauslage, UniClub für Jugendliche uvm.), Unternehmen und Organisationen kinder- und elternfreundlicher gemacht (fünf Kindergruppen für die Kleinsten, Flying Nanny für flexible Kinderbetreuung in Betrieben und Ferienangebote

für Schulkinder), Bildungsinitiativen im Bereich Medien- und Demokratiebildung entwickelt und umgesetzt (A1 Internet für Alle, DemokratieWEBstatt, Jugendparlamente) sowie internationale Vernetzungsarbeit geleistet (EUCU.NET, SiS-Catalyst).

WissenschaftsSpielplatz am Campus der Universität Wien eröffnet im Frühling im Hof 7 wieder und wird Kinder und Erwachsene ins Staunen versetzen. Als neues Objekt kann der Wissenschaftsautomat angekündigt werden – im ehemaligen Zigarettensautomat verstecken sich Schachteln mit spannenden Experimenten. Auf internationaler Ebene lädt das Projekt SciChallenge Kinder und Jugendliche zwischen 10 und 20 Jahren zu einem europaweiten Ideenwettbewerb über innovative Forschungsfelder im Bereich MINT ein, der im Herbst startet und auf digitalen „Science-Fact-Sheets“ und intensiver Social Media Nutzung basiert. Neue Möglichkeiten im Bereich der Neuen Medien bietet der E-Paper-Maker – ein kindgerechtes, einfaches Tool zur Gestaltung einer Online-Zeitung – und eine neue Online-Wissenschaftszeitung für Kinder von Kindern, das E-Kix! Weitere Informationen zu den Projekten finden Sie auf der Kinderbüro-Website.

Das Team des Kinderbüros ist überzeugt: „Langweilig werden die nächsten 10 Jahre ganz sicher nicht.“

Rückfragehinweis und Anforderung von druckfähigem Fotomaterial:

Mag.A Petra Eckhart
Kinderbüro Universität Wien
Lammgasse 8/8, 1080 Wien
Mobil: +43/664/8565 809
petra.eckhart@univie.ac.at
<http://kinder.univie.ac.at>

Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur – Workshop zur Gegenwartsliteratur in Centrope

Textanalyse der künstlerischen Texte der letzten fünf Jahre Sommersemester 2016

Die Euroregion Centrope umfasst Bundesländer, Länder (kraj) und Komitate (megye) in vier verschiedenen Nationalstaaten, also Österreichs, der Slowakei, Ungarn und Tschechien. Wenn wir uns also mit der Literatur in diesem Raum beschäftigen, so haben wir es mindestens mit vier Nationalliteraturen zu tun; da jedoch in allen vier Ländern anerkannte und nicht anerkannte Minderheiten existieren, treten gerade durch die Multikulturalität Wiens viele weitere Sprachen und Literaturen hinzu.

Bis heute wird die Literatur von Centrope nicht als eine Literatur verstanden, weder von der Literaturkritik noch von den Autoren selbst, ebenso nicht von den Lesern und auch nicht von der Literaturwissenschaft. So entsteht für uns die Herausforderung, das, was bisher immer in verschiedene Nationalliteraturen zersplittert war, synchron zu lesen und zu untersuchen. Das ist gerade die Aufgabe der Komparatistik, die Grenzen der Nationalliteraturen zu durchbrechen und zu sehen, welche Invarianten es im heutigen literarischen Prozess gibt, ohne dass sich die einzelnen Literaturen dessen bewusst wären.

Bei unserem Workshop müssen wir einerseits auf eine gewisse Kompetenz in den genannten Sprachen setzen und andererseits auf ein Interesse, die vorliegenden Texte

literaturwissenschaftlich zu untersuchen, um so zu neuen interessanten Erkenntnissen zu kommen.

Im Mai veranstaltet die Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur wie in jedem Jahr ein Literaturfestival mit Autoren aus Centrope, sodass wir hier die Möglichkeit haben, Autoren, deren Texte wir untersucht haben, direkt zu erleben und auch mit ihnen zu sprechen.

Der Workshop ist eine gute Vorbereitung auf das literaturwissenschaftliche Großereignis in Centrope, den Weltkongress der Komparatisten, im Juli diesen Jahres, wo wir sehen werden, wie unsere Untersuchung eines Mikrokosmos mit den globalen Entwicklungen der Literaturwissenschaft in Einklang zu bringen ist.

Der Workshop ist vor allem für Studenten der Literaturwissenschaft gedacht, wobei ich darauf hinweisen muss, dass es dafür keine ETCS Punkte geben kann, da wir eine außeruniversitäre Einrichtung sind, aber er wendet sich an alle literaturwissenschaftlich interessierten Leser, seien es Übersetzerinnen und Übersetzer, Autoren, Schriftstellerinnen und Dichterinnen, Journalisten, Theologinnen, Schauspielerinnen, Politikerinnen usw. & usf.

Ort: Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur

Spengergasse 30-32, 1050 Wien

Tel./Fax: +43 1 9419358

www.doml.at

Zeit: 1. März bis 30. Juni 2016 jeden Dienstag, 15:00 Uhr bis 17:00 Uhr (c. t.)

VÝSTAVY

Spravedlnost, nikoli pomstu.

Odkaz Simona Wiesenthala

U příležitosti 10. výročí úmrtí Simona Wiesenthala (1908-2005) v září loňského roku připravilo Židovské muzeum města Vídně výstavu pod názvem *Wiesenthal ve Vídni* na Judenplatzu v historickém centru Vídně. Místo konání výstavy je spojeno s dlouholetým úsilím Wiesenthala vybudovat ve Vídni Pomník pro rakouské židovské oběti šoa.

Začátkem devadesátých let se město Vídeň spolu s dalšími institucemi rozhodlo jeho návrh uskutečnit a po dlouhých i veřejných diskuzích byl 26. 10. 2000 pomník navržený Rachel Whitereadovou slavnostně odhalen.

Výstava, která vznikla ve spolupráci vědeckého týmu Židovského muzea s Archivem S. Wiesenthala ve Vídni a je otevřená do 8. května 2016 (viz: www.jmw.at), dokumentuje v deseti kapitolách život a dílo člověka, který je již jako mladistvý konfrontován v tehdejší rakouské Haliči s antisemitismem.

Krátce po vypuknutí první světové války Wiesenthal ztrácí otce, prožívá pak dva roky v matkou a bratrem ve Vídni, kde navštěvuje obecní školu. Po návratu do rodného městečka Bučáč Simon absolvuje gymnázium, na kterém se seznámí se svojí pozdější ženou Cyly Müllerovou. Po maturitě v roce 1928 chce studovat architekturu na univerzitě ve Lvově, což ale kvůli omezenému přístupu pro studující židovského původu není možné. Odchází do Prahy, kde studuje architekturu na Českém vysokém učení technickém. Ještě desetiletí později líčí pobyt v Praze jako velmi obohacující život ve svobodě. Po úspěšném dokončení studia se vrací v roce 1932 do Lvova, kde začíná samostatně pracovat jako stavební inženýr. V důsledku uzavření sovětsko-německé smlouvy o neútočení a přátelství v roce 1939 se Lvov stal součástí Sovětského svazu, začínají represe proti židovským obyvatelům. Simon je donucen zavřít svoji kancelář, nesmí vykonávat práci architekta, pracuje jako dělník. Po vpádu německých vojenských jednotek v červnu 1941 je zatčen a uvězněn, o rok později je spolu s ženou nasazen na nucené práce. Wiesenthalova rodina se musí odstěhovat do ghetta ve Lvově. Z tábora v Plaszo- vě je v rámci pochodu smrti deportován do několika koncentračních táborů, přes Osvětim, Groß-Rosen a Buchenwald, odkud se v únoru 1945 dostává do Mauthausenu. 5. května 1945 se již na pokraji smrti se sedmatřicetiletý Wiesenthal dožívá osvobození americkými jednotkami.

Již krátce po osvobození a částečném uzdravení začíná koncem května 1945 shromažďovat důkazy a svědectví o nacistických zločincích, pracuje pro oddělení válečných zločinů americké armády. Jako přeživší holocaustu cítí povinnost uchovat památku mrtvých, vyhledat a postavit před soud osoby zodpovědné za spáchané zločiny, přičemž postupně odmítá kolektivní vinu. Jeho životním krédem je požadavek po spravedlnosti, zavrhuje pomstu.

Začíná dokumentovat svědectví přeživších v táborech pro tzv. Displaced Persons, sestavuje seznamy pachatelů a v roce 1946 zakládá Výbor přeživších z koncentračního tábora Mauthausen. V letech 1947-1961 vede jím založené Židovské historické dokumentační pracoviště v hornorakouském Linci, kde je zvolen prezidentem náboženské obce. Poskytuje nashromážděnou dokumentaci památníku obětí holocaustu Jad vašem v Jeruzalémě, jehož posláním je dokumentovat historii židovského národa v období holocaustu. Od roku 1961 pokračuje ve své činnosti ve Vídni, kde po rozporech s náboženskou obcí zakládá a vede Dokumentační středisko spolku židů pronásledovaných nacistickým režimem.

Od padesátých let úspěšně spolupracuje na vypátrání stovek nacistických zločinců, podílí se např. na dopadení Adolfa Eichmanna, jednoho z hlavních organizátorů transportů Židů do vyhlazovacích táborů, spoluzodpovědného za tzv. konečné řešení židovské otázky; Franze Stangla,

spoluzodpovědného za vraždění v rámci programu euthanasie, v letech 1941-43 velitelem koncentračních táborů Sobibor a Treblinka, který se podílel na logistice masového vraždění statisíce obětí; Hermine Braunsteinerovou, sadistickou dozorkyni v koncentračních táborech Lublin-Majdanek a Ravensbrücku. Wiesenthalovi se podařilo v roce 1963 vypátrat ve Vídni Karla Silberbauera, který v roce 1944 zatkl tehdy patnáctiletou Annu Frankovou v Amsterdamu, jejíž deníky vydané jejím otcem a přeložené do desítek jazyků byly zpochybňovány některými popírateli holocaustu. Anna Franková byla deportována do koncentračního tábora Bergen-Belsen, kde krátce před koncem války zemřela.

Přes dlouholeté úsilí postavit před soud většinu hledaných zločinců se podařilo uniknout spravedlnosti např. Josefovi Mengelemu a Aloisovi Brunnerovi, jakož i mnohým dalším. Jak v západním Německu, tak v Rakousku, ale i v dalších zemích bylo dopadení nacistických zločinců a jejich postavení před soud v mnohých případech oddalováno justičními orgány, ve kterých pracovali někteří dřívější stoupcí nacistické ideologie. Další překážkou byly zákony týkající se promlčování zločinů, proti kterým se Wiesenthal snažil získat podporu na veřejnosti za pomoci významných osobností v různých zemích.

Wiesenthal byl desetiletí vystaven difamacím, často dostával výhružné anonymní dopisy, v roce 1982 byl na něj a jeho ženu spáchán neonacisty atentát, kterému spíše náhodou unikli.

Vedle dokumentace a pronásledování nacistických zločinců se Wiesenthal postupně věnoval také aktuálním otázkám porušování lidských práv. Zastával názor, že většinu obětí nacismu nebyla včas poskytnuta pomoc, proto je nutné angažovat se pro ty, kteří jsou pronásledováni v současných totalitních režimech. Již v šedesátých letech vystupoval proti antisemitským projevům v zemích tzv. východního bloku, které se stupňovaly také v souvislosti s šestidenní arabsko-izraelskou válkou v roce 1967, např. na jaře 1968 v Polsku, a opakovaným napadáním osobností židovského původu aktivních v průběhu pražského jara propagandou Sovětského svazu a jeho spojenců.

Výstava a objemný katalog dokumentují také Wiesenthalovo působení v rakouské společnosti, mj. jeho konflikty s některými vedoucími politiky Rakouska, jako např. s Brunem Kreiskym v souvislosti s jeho odhalením nacistické minulosti vedoucího strany FPÖ a koaličního partnera Kreiského vlády Friedricha Petera. Rovněž Wiesenthalovo několikaleté vyšetřování minulosti pozdějšího rakouského prezidenta Kurta Waldheima v druhé polovině osmdesátých let 20. století a z toho vyplývající mezinárodní konflikt, v němž Wiesenthal zaujímal relativně opatrný postoj, odůvodněný také chybějícími důkazy o přímém podílu Waldheima na válečných zločinech, ze kterých byl obviňován např. Židovským světovým kongresem.

Závěrem tři poznámky k recepci a odkazu této výjimečné osobnosti:

Za zásluhy v pronásledování nacistických zločinců obdržel Wiesenthal četná vyznamenání z celého světa. Zvláštním zadostiučiněním mu po pádu železné opony byla uznání v zemích dřívějšího tzv. východního bloku. Při své první cestě od druhé světové války do Polska v roce 1994 byl prezidentem Lechem Wałęsą vyznamenán medailí Polonia-Restituta. V České republice mu v roce 1999

udělil prezident Václav Havel Řád českého lva, na akademické půdě obdržel čestný doktorát Palackého univerzity v Olomouci (1996), čestný doktorát právních věd a Zlatou medaili Univerzity Karlovy v Praze (1997) „za celoživotní úsilí o spravedlnosti a potrestání zla a za významný podíl na humanizaci světa“.

V posledních letech svého života se Simon Wiesenthal zabýval otázkou, jak naložit v budoucnosti s obsáhlou dokumentací s 8 000 položkami, tak aby byla přístupná pro vědecký výzkum. V roce 2002 začalo několik vědeckých institucí a Židovská obec ve Vídni připravovat plány pro zřízení střediska pro výzkum holocaustu, na jehož konceptu se podílel osobně také Wiesenthal: mělo se jednat o centrum pro výzkum, dokumentaci a zprostředkování všech otázek souvisejících s antisemitismem, rasismem a holocaustem. V roce 2008 bylo usneseno, že na založení a přípravných pracích se bude podílet jak Rakouská republika, tak i město Vídeň ve spolupráci s Židovskou obcí ve Vídni, resp. s Dokumentačním střediskem spolku židů pronásledovaných nacistickým režimem. Součástí Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien (WWI), jak se instituce nazývá, je archiv a knihovna Simona Wiesenthala a mezitím nově vybudovaná knihovna obsahující literaturu k výše zmíněným okruhům. WWI pořádá ve spolupráci s Mezinárodní vědeckou radou přednášky a konference, vydává publikace a poskytuje ročně několik stipendií (viz www.vwi.ac.at).

Wiesenthalův odkaz pokračovat v pátrání po nacistických zločincích a postavit je před soud, nezapomínat na oběti nacistické zločinecké zvěře, předávat vědomosti o holocaustu a vraždách také na dalších obětech jako např. Romech je součástí práce institucí nesoucí jeho jméno v Los Angeles, New Yorku, Miami, Torontu, Jeruzalémě, Paříži a Buenos Aires.

Jana Stárková

Praha – Vídeň – Bratislava

Souběžná výstava *Spojování rozdělené minulosti (Československo 1937-1948. Vzpomínky Čechů, Němců, Raků a Slováků)* probíhá současně, což je naprosté novum, ve třech velkoměstech, na třech místech. V Praze na Novoměstské radnici, ve Vídni v Österreichisches Museum für Volkskunde (o lidovědě), což je bývalý Schönbornský palác, a v Bratislavě v Univerzitní knihovně. Audiovizuální výstava tematizuje historické fakty, jako byl vznik Československa, ale i jeho zlomy: předválečný nástup nacismu a jeho zvěrstva, koncentrační tábory, pronásledování židů a antinacistů, Slovenské národní povstání i masové vraždění civilního mužského obyvatelstva slovenskými partyzány, osvobození sovětskou Rudou armádou, poválečné vysídlení německy mluvícího obyvatelstva a německy mluvících židů, Brněnský „pochod smrti“, repatriace Řeků, slovenských Rumunů a volyňských Čechů do po Němcích vylidněných oblastí, poválečný komunistický antisemitismus.

Výstavu zorganizoval pražský Antikomplex – hnutí proti xenofobii, z. s., za spolupráce sousedských států a hlavně svědků-pamětníků, kteří zažili tato období na vlastní kůži. Jejich vzpomínky jsou zaznamenány. Mnozí z nich se zúčastnili 9. února nejen samotné vernisáže, ale i během trvání výstavy (až do 10. dubna) jsou ochotni osobně doprovázet a zodpovídat dotazy návštěvníků. Vernisáž byla na

bita návštěvníky všech věkových kategorií. Postávali i v přilehlém sále a na schodišti.

Těch 37 interviewovaných pamětníků je možné si najít a vyslechnout v jejich mateřském jazyce, tj. v jejich třech jazycích, i na webu: https://www.youtube.com/channel/UC2vk8_FpOn2WedKqOowhNTA/playlists.

K prominentním svědkům patří i Eleonore Schönborn. Pochází z moravské vesnice Račice u Vyškova, kde žila s rodiči a sourozenci až do svého sňatku s Hugo-Damianem, hrabětem von Schönborn. Její dědeček, otec její matky, lékař a továrník, který v roce 1916 založil ve Vyškově lazaret, pocházel z židovské rodiny „von Skutezky“. Když hitlerovské Německo zabralo Československo a rozdělilo si jeho území, byly jim jejich rakouské pasy odebrány a dostaly říšské. Její manžel musel narukovat, ale čekal na vhodnou příležitost k dezerci. To se mu v říjnu 1944 podařilo. Eleonore Schönborn byla následně pod tzv. dozorem gestapa. Protože byli „Němci“, byl jejich majetek po válce zkonfiskován a pětadvacetiletá hraběnka s oběma malými syny, s dvouletým a devítiměsíčním (současný vídeňský arcibiskup Christoph Schönborn), vyhnána ze země. Její ovdovělá matka Gertrud von Doblhoff-von Skutezky (1891-1945) zemřela v Praze, v českém lágru pro Němce v červnu 1945. Před třemi lety obdržela Eleonore Schönborn jedno z nejvyšších rakouských státních vyznamenání Goldenes Verdienstzeichen der Republik Österreich.

Poválečné Československo nebylo žádnou výjimkou v řešení svého „etnického problému“. Vysídlovali se nejen Němci, ale i Italové z Jugoslávie a i Poláci, protože se po válce Polsko „posunulo“. Československo ale s vysídlením začalo už v květnu a v červnu, ještě mnohem dříve, než se tzv. odsun na Postupimské konferenci v srpnu 1945 mezinárodně dohodl. Do této doby bylo už z ČSR odsunuto na 800 000 Němců. Tak jako nikdy nemohou být promlčeny nacistické zločiny proti lidskosti, tak nesmí být promlčeny etnické vraždění a masakry Němců v Českých Petrovicích, Lanškrouně, Praze, Poděbradech, Postoloprtech, Ústí nad Labem, ve Vysokém Mýtě, Žatci... a během brněnského pochodu smrti (30. 5. 1945, 26 000 odsunutých, z nichž zhruba 1 700 zemřelo).

Marta Marková

Výstava, která Vás nezklame

Chagall bis Malewitsch – Die russischen Avantgarden

Tvůrčí malířské období charakteristické ikonami mezinárodní moderny, Chagallem a Malewitschem, jejich dílo, jakož i tvorba jejich soupeřů je od 26. února do 26. června 2016 ke zhlédnutí ve vídeňské Albertině. Světoběžník Marc Chagall po marné snaze se umělecky „zařadit“ opustil Sovětský svaz už v roce 1922 (zemřel ve francouzském exilu 1985). Kasimir Malewitsch působil jako teoretik a praktik jak ve Francii a v Německu, zejména v Bauhausu, tak i v Sovětském svazu, kde v jednom z nejtěžších politických období, za Stalinského teroru v roce 1935, zemřel. Jejich společným synonymem je snaha po sebevyjádření, experimentování, artikulování nového malířského směru v rozporu s politicky propagovaným socialistickým realismem. Výstava ve Vídni vznikla na základě spolupráce Albertiny a Státního ruského muzea v Petrohradě.

Marta Marková

Další zajímavé výstavy

Körper, Psyche und Tabu / Tělo, duše a tabu **Vídeňský akcionismus a raná vídeňská moderna**

Muzeum moderního umění – MUMOK v rámci velké výstavy pátrá po společných rysech vídeňského akcionismu a moderny. Muzeum disponuje celosvětově největší muzejní sbírkou děl vídeňského akcionismu. Jeho zástupci, jako Günter Brus, Otto Muehl a Hermann Nitsch, se v šedesátých letech 20. století svým uměním postarali o značný rozruch, a to celosvětově. Stejně jako vídeňská moderna v době kolem roku 1900, byl i vídeňský akcionismus obdobím vyznačujícím se euforickou atmosférou.

Výstava *Tělo, duše a tabu* si klade za cíl pátrat po souvislostech obou těchto uměleckých období. Díla „skandálních umělců“ Bruse, Muehla, Nitsche a Rudolfa Schwarzkoglera jsou konfrontována s pracemi jejich rovněž kontroverzních kolegů z počátku 20. století – od Richarda Gerstla přes Oskara Kokoschku a Kolomana Mosera až po Gustava Klimta a Egonu Schieleho.

Nebylo náhodou, že si protagonisté vídeňského akcionismu pro svá vlastní díla vzali za vzor dnes již světoznámé umělce doby po roce 1900 s jejich radikálním vztahem k lidskému tělu a snahami o boření tabu a s jejich interdisciplinárními a synergickými uměleckými formami. Konvence ztvárnění a umělecké žánry byly již v době kolem roku 1900 nově definovány, přičemž víra v přerod společnosti prostřednictvím umění povzbudila vznik utopií a radikálních provokativních aktů namířených proti tradičním pořádkům.

Výstava je otevřena do 16. května 2016.

Klimt, Kupka, Picasso und andere – Formkunst v dolním Belvederu

Muzeum Belvedere představuje na výstavě *Klimt, Kupka, Picasso und andere – Formkunst* díla významných umělců habsburské monarchie, kteří působili v samém závěru její existence. Prostřednictvím jejich děl ukazuje výstava souvislosti mezi uměním a samotnými umělci podunajské monarchie. Osvětluje vývoj formy bezpředmětného geometrického výrazu ke konstantnímu umění Evropy.

Umělecký směr, který vychází z geometrických tvarů, vznikl na počátku 20. století. Významní jsou v tomto ohledu francouzští malíři, kteří tomuto výtvarnému odvětví v podstatě dali vzniknout, např. Cézanne či Seurat. Geometrická abstrakce se jakožto samostatný sloh vytyčuje jako reakce na předcházející impresionismus, který se snažil zachytit především autorův dojem a jeho pocity, přesto však předloha zůstávala čitelná. Oproti tomu je pro geometrickou abstrakci charakteristické popření jakýchkoliv odkazů na realitu za použití barevných ploch a geometrických obrazců a následné práce s nimi, ale zároveň i na svou dobu dosti neotřelé vnímání světa. Předmětem tohoto nefigurativního umění jsou však neustále snahy vyjádřit životní postoje a analytický pohled na svět kolem.

Nezanedbatelný vliv měla geometrická abstrakce v první řadě na následující rozvoj výtvarného umění, mimo jiné se ale prolínala i s kubismem, který se též snažil obraz rozebrat na komplex geometrických obrazců. Kubisté pro změnu na objekty pohlíželi jakoby z jejich vnitřku, analy-

ticky rozbili jednotlivé linie a tyto celkové objekty. Lze tušit, jak postupně tuto abstrakci další následovníci uspořádávají geometricky.

Ačkoliv se na první pohled může zdát, že vídeňské umění forem a pražský kubismus spolu nemají moc společného, zcela tomu tak není. Při bližším zkoumání je patrné, že oba směry stojí na stejných základech. Pražský kubismus zastupuje na výstavě také skleník od architekta Josefa Gočára, který je součástí sbírky nábytku Muzea východních Čech v Hradci Králové. Navržen byl ještě v duchu původních kubistických zásad. Vyznačuje se výraznou mohutností umocněnou složitostí soustavy hranolů a diagonálně řešenou dýhou. Celkově připomíná krystalický útvar. Horní část skleníku se křídlovitě rozevírá. Jedná se o jeden z nejvýraznějších kusů kubistického nábytkového souboru, který architekt navrhl pro vlastní byt v letech 1912-1913 a odkázal muzeu.

Prof. František Kupka se narodil v době monarchie (* 1871) v Opočně, byl český malíř a grafik světového významu, pedagog a jeden ze zakladatelů moderního abstraktního malířství. Jeho vztah k hudbě se podílel na vzniku a realizaci dalšího nového výtvarného směru – orfismu, tedy směru, přibližujícímu malířství jiným uměním (hudba, poezie). Převážnou část života žil ve Francii. Studoval na Akademii v Praze, v roce 1891 odešel do Vídně, kde studoval na Akademii der bildenden Künste. Získal stipendium ke studiu v Paříži, kam odešel v roce 1895, kde byl přijat na Académie Julian a později na École des beaux-arts. V roce 1906 také poprvé vystavoval na slavném Salonu d'Automne.

V této době se také začal zajímat o moderní umělecké směry, především pak o futurismus. Kupka pod vlivem nově se formujících směrů začal vytvářet i vlastní abstraktní obrazy – stal se jedním z průkopníků orfismu, který přibližoval umění hudbě a poezii. Kupka tehdy jako jeden z prvních malířů maloval nejen barvy a tvary, ale také světla a zvuky a dojem, který v něm malované scénérie zanechaly. Kolem roku 1910 Kupka začal experimentovat s barevnými spektry – pracoval především s formáty, které ve svých optických studiích rozvinul Isaac Newton. V roce 1912 Kupka vystavoval v Salonu des Indépendants mezi kubisty, i když on sám nechtěl být kategorizován do žádného uměleckého směru. V roce 1931 se Kupka stal jedním ze zakládajících členů hnutí Abstraction-Création.

Výstava *Klimt, Kupka, Picasso und andere – Formkunst* je otevřena do 19. června 2016.

Oswald Oberhuber, der Mann ohne Stil v 21er-Haus – retrospektiva

Oswald Oberhuber (* 1931), žák Fritze Wotruby a Williho Baumeistera, patří k průkopníkům informelu v rakouském malířství a sochařství. Už od padesátých let minulého století zásadním způsobem ovlivňoval vývoj umělecké tvorby v Rakousku. Působil jako umělec, majitel galerie, profesor a v letech 1973-1995 i jako děkan Vysoké školy užitého umění ve Vídni. Oberhuberovy kresby a objekty lze považovat za tvůrčí počiny navazující na tvorbu Josefa Hoffmanna a rozvíjející jeho krédo, že přístup umělce má být komplexní a všezahrnující.

Výstava 21er Hausu je doposud nejkompaktnější přehled jeho díla a představuje asi 300 děl od začátečních až do dneška: plastiky, kresby a obrazy, koláže, asambláže, grafické práce a mnoho dalšího.

Výstava je otevřena do 26. června 2016.

125 let Uměleckohistorického muzea / Kulturhistorische Museum (KHM)

Uměleckohistorické muzeum patří k nejvýznamnějším uměleckým sbírkám na světě, bylo stejně jako Přírodovědecké muzeum postaveno podle projektu Gottfrieda Sempera a Karla von Hasenauera. Uměleckohistorické muzeum otevřel osobně císař František Josef 17. října 1891. Rozsáhlé sbírky habsburského dvora se tak konečně ocitly pod jednou střechou. Tato slavnostní příležitost je důvodem jubilejní výstavy *Slavení svátků*.

KHM otevřelo téma různých aspektů kultur svátků, které se v Evropě od pozdního středověku a renesance až do 18. století vyvinuly u dvora, ve městě a na venkově. V centru výstavy *Slavení svátků* je hostina s jídlem, pitím, tancem a hudbou, a to především s ohledem na habsburské rezidence, jako jsou Hofburg, zámek Schönbrunn a mnoho dalších.

Další těžiště výstavy je věnováno oslavám na veřejných místech, které se konaly u příležitosti korunovacích, svateb, narozenin, ale také v čase karnevalů, při svěcení kostelů nebo na trzích. Při těchto příležitostech byla dočasně pozastavena platnost zákonů, které přísnými předpisy upravovaly každodenní život. Část výstavy je rovněž věnována předmětům, které se používaly během těchto oslav: vystavována bude řada kuriozit, jakou byla pijácká židle z 16. století, která své hosty nepustila, dokud nevyplili nápoj na přivítanou. Poprvé k vidění je tu obrovský ubrus, který nechal vyrobit císař Karel V. u příležitosti rytířské slavnosti roku 1527. Vystavovány jsou jak umělecká díla z vlastních sbírek KHM (např. Bruegel a Goya), tak mezinárodní, zčásti současná vypůjčená díla.

A pro své návštěvníky má KHM jeden speciální narozeninový dárek: po celý rok 2016 je vstup ve dni vlastních narozenin zdarma (je nutné mít u sebe průkaz).

Výstava *Slavení svátků* je otevřená do 11. 9. 2016.

Anton Sládek: Hinter den Kulissen. Die verschlossene Welt von Oper und Ballett

Výstava je otevřena do 5. 4. 2016.

Öffnungszeiten: Mo bis Frei 8:00-19:00

Anton Sládek (geb. 1956 in Bratislava) absolvierte die Filmakademie in Prag, Fach Künstlerische Fotografie, arbeitete im Slowakischen Nationaltheater, dann in Redaktionen verschiedenen slowakischen Zeitschriften. Der Theaterfotografie widmet er sich kontinuierlich seit den 80er Jahren. 1996 gewann er den ersten Preis Czech Press Photo für Theaterfotografie. Lebt und arbeitet in Bratislava.

Situationsplan: <https://slawistik.univie.ac.at/lageplan/>

Galerie auf der Pawlatsche

Spitalgasse 2-4/Hof 3

gegenüber Narrenturm

1090 Wien

www.univie.ac.at/pawlatsche

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Markéta Slabová – Martin Slaba: *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*, Praha: Národní zemědělské muzeum, 2014

Kdo že byl Adolf Schwarzenberg, ročník 1890? Představitel rozsáhlé franské a české šlechtické větve (primogenitura: Hluboká a Krumlov) oproti mladší (sekundogenitura: Orlík). Právník a národohospodář, mecenáš a finančníer, světoobčan a polyglot mluvící několika západními jazyky, ale samozřejmě česky a rusky, vedle toho arabsky, turecky i svahilsky, cestovatel a badatel, organizátor a finančník četných expedicí a loveckých safari, spolupracovník a dodavatel vzácných sbírek pro Národní muzeum v Praze, pro Náprstkovo muzeum a Lucemburské muzeum, dokumentarista, filmový pionýr, manažer, politik, reprezentant jednoho z nejstarších a nejbohatších evropských šlechtických rodů, sňatkem spřízněný s portugalským a lucemburským královským rodem. Bohatství a společenská prestiž rodu se tradičně upevňovala sňatky a později adopcí. Od 16. století byli a jsou Schwarzenbergové švýcarskými a od narození československými občany. Vlastnictvím 247 736 ha patřili k největším držitelům půdy v Čechách.

Zákonodárci nové ČSR se horlivě snažili přiblížit ideálům francouzské revoluce z roku 1789, její proklamaci: volnost, rovnost, bratrství. Odhlasovali a následně uzákonili – ještě před sobotou 21. 12. 1918, tj. před příjezdem svého prezidenta TGM ze čtyřletého exilu do Prahy – zákon č. 61., který zrušil historickou šlechtu, její řády a tituly. Dnem 10. prosince 1918 vešel v platnost. K novelizaci tohoto zákona došlo jak v dubnu 1920 (sankce za úmyslné a veřejné užití šlechtických titulů), tak v roce 1936 (včetně zákazu používání rodového erbů).

První pozemková reforma československého státu, kdy už JUDr. Adolf Schwarzenberg řídil správu panství, ho v roce 1919 osobně velmi zasáhla. Nepochopil, jak se anonymní stát může lépe starat o zámky a pozemky, lesy a rybníky než jeho vlastník, ale nakonec nepotupila tak, jako poválečně vyvlastnění Benešovou vládou. Ještě v roce 1937 při Benešově návštěvě mu předal dar jeden milión korun na výstavbu obranných betonových bunkrů v pohraničí, ze kterých později při obou mobilizacích nevyšla ani jedna rána. V roce 1938, po násilném připojení Rakouska do NS-Říše, kdy nastala okamžitá perzekuce Židů, nechal Schwarzenberg nad vchodem do parku u svého vídeňského paláce vyvěsit tabuli s nápisem „Hier sind Juden erwünscht.“ / „Zde jsou židé žádání (i vítání).“ Roku 1939 je donucen emigrovat, nejprve do Itálie a později do USA. Protože jeho manželství s princeznou Hildou z Luxembourg a Nassau (* 1897) bylo bezdětné, adoptoval už z exilu 7. srpna 1940 svého bratrance JUDr. Jindřicha, vévodu krumlovského, za syna a pověřil ho správou rodového majetku. Oba bratrance, Adolf a Jindřich, byli naprosto shodně antinacisty. Traduje se, že když Wehrmacht obsadil Český Krumlov, odmítli se setkat s Adolfem Hitlerem a zakázali mu vstup na zámek. Ale už 17. srpna 1940 byla na jejich majetek uvalena NS-nucená správa. Následně na Himmlerův příkaz zatklo gestapo JUDr. Jindřicha Schwarzenberga, uvěznilo ho v Pankrácké věznici, později v koncentračním táboře v Buchenwaldu, odkud byl v roce 1944 nasazen na nucené práce do Lince.

Protože poválečné Československo bránilo návratu svých aristokratických občanů z důvodů zjištěných (šlo jim o jejich majetek, na který uvalili podobně jako nacisté nucenou správu), uchýlili se Schwarzenbergové na své statky v Rakousku. V letech 1945-1948 probíhala 2. pozemková reforma a týkala se zrádců, kolaborantů a bývalé menšiny v ČSR, německy a maďarsky hovořících. Z 200 rodin, které se v roce 1945 hlásili k historické šlechtě, zůstalo po komunistickém puči v roce 1948 v ČSR jen čtyřicet. Za NS-režimu, v protektorátu Böhmen und Mähren, bylo obnoveno používání šlechtických titulů, po druhé světové válce došlo k návratu původního znění zákona, bez sankcí.

Marta Marková

Absurdistán aneb Svěrák & Smoljak jako žabaři proti poválečné Benešově vládě

(Viz: <http://restitution.cz/cs/dokumenty/zakonyadekrety/id/76>)

Ano, právě Benešova vláda „odhlasovala“ a 10. 7. 1947 přijala v Národním shromáždění extra nový zákon 143/1947 Sb. tzv. Lex Schwarzenberg, který jim umožnil vyvlastnění veškerého majetku Josefa Adolfa knížete ze Schwarzenbergů, Jana knížete ze Schwarzenbergů a dr. Adolfa Schwarzenberga na československém území, včetně živého a mrtvého inventáře, majetek, který rod po 300 let vybudovával, majetek v hodnotě 4 miliard.

Autoři dokumentace *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga* uvádějí úvodem otázku současného správce Mpaly pana Littlewooda, proč měl člověk vlastnit tak pohádkový zámek, jako je Hluboká v jižních Čechách, potřebu jezdit tisíce mil na rovník, na farmu, kde bylo „problémem“ už jen zajistit tak obyčejnou věc, jako byla pitná voda...? Autoři se mu to pokoušeli dlouhosáhle vysvětlit, ale až když mu řekli, že osudem zkoušený Schwarzenberg teprve v Africe našel své štěstí, porozuměl, souzněl. Zní to pateticky i poeticky a jistě je na tom kus pravdy. JUDr. Adolf Schwarzenberg odhadl závčas nebezpečí jak bolševismu, tak nacismu, dvou totalitních ideologií, mezi nimiž osobně neviděl rozdíl. Proto hledal hodně daleko a dlouho vhodný pozemek. Až v roce 1933 se mu to podařilo a dle tehdejšího zvyku si v Keni od Britů pronajal pozemek na 999 let. Jeho vizi se dostávalo stále reálnější kontury. Za pomoci přátel a odborníků z jižních Čech zúrodnil pozemek, zavedl systém „vltavských jezů“, elektrifikaci, chov dobytka a rostlin. Schwarzenberská africká farma Mpala pod vedením správce z Prahy Maxe Beniese se rozrostla do té míry, že se stala nejen „samoživitelkou“, ale i zásobovatelkou americké armády. Živočišná výroba vzkvétala, chov krav přispěl k výrobě másla a návazně odstředěné mléko k úspěšnému chovu vepřů.

Max Benies (* 1892) nebyl jen tak ledajakým správcem – původně to byl majitel klecanského zámku, pivovaru, nemovitostí, dostihových koní a stájí, sportovních aut, žokej a vášnivý automobilista, sběratel uměleckých děl, otec tří dětí, rozvedený manžel majitelky německého liberálního deníku *Prager Tagblatt* a – žid. Proto mu JUDr. Adolf Schwarzenberg velkoryse nabídl pobyt na farmě. Jeho syn Heinrich Nicolaus odešel v roce 1939 spolu s otcem do emigrace, aby roku 1944 vstoupil ve Velké Británii dobrovolně do armády. V roce 1945 padl jako československý voják u Dunkerque. Bývalá manželka Mathilda

„Mimi“ Benies-Mercy byla v roce 1940 z Klecan, který zabral Hitlerjugend, vystěhována. Po válce, v říjnu 1945, se Benies vrátil nakrátko do Prahy, ale už roku 1946 se i za doprovodu dcery Rosy vrátil do Keni.

Domorodé vzbouření Mau Mau, které bylo doprovázeno podobnými zvěrstvy jako v Evropě, už našťastí JUDr. Adolf Schwarzenberg nezažil. Zemřel v exilu v italském městě Bordighera (1950), aniž by se vrátil do své vlasti. Max Benies, který v roce 1949 získal britské občanství, ho o pět let později následoval. Po Beniesově smrti prodala princezna Hilda farmu, aby (následující bezmála tři desítky let) dožila v lucemburském Colmar-Bergu (1979). Mezitím v roce 1963 získala Keňa nezávislost. V současnosti slouží schwarzenberská Mpala jako mezinárodní výzkumné centrum Nadace Mpala Wildlife Foundation univerzity v Princetonu. Kdo že to byl vlastně Adolf Schwarzenberg a s jakou vizí přišel do Afriky, museli autoři této pečlivě připravené studie, bohatě ilustrované historickým materiálem i dobovými fotografiemi, vysvětlit nejen Michaeli Littlewoodovi, ale i české veřejnosti.

Marta Marková

Vít Lucuk: Zapomenutí svědkové. Osudy lidí ze Šumperska, Staroměstska a Zábřezska 1938-1989

Nakladatelství Pavel Ševčík – Veduta 2015

Třiatřicet stříbrných křepelek...

Autor Vít Lucuk je historik, patří k mnoha „sběratelům“ občanského sdružení Post bellum, kteří zaznamenávají vzpomínky pamětníků pro internetový portál Paměť národa. Ve své nové knize, která volně navazuje na jeho první *Přežili svou dobu* vydanou v roce 2011, se opět vrací k z dokumentování příběhů lidí z okresu Šumperk. Jak sám v úvodu sděluje, „zajímají mne všechna témata: veteráni z druhé světové války, účastníci domácího odboje, zkoumání téma holokaustu, objížďím volyňské Čechy, reemigranty, Němce, naslouchám bývalým politickým vězňům z doby komunismu, církevním osobnostem, disidentům.“

Proč se mladý historik v dnešní „svobodné“ době zajímá o nedávnou historii? I na to odpovídá on sám: „Příběhy, které si přečtete, jsou kruté, o smrti, strachu, bolesti, ale také o odvaze, vzdoru a statečnosti za totalitních režimů: nacismu a komunismu. Kdo z mé generace si umí něco podobného představit? Známe to jen z knížek a filmů. Pak se nedivte našemu překvapení:»Ono se to skutečně stalo!?!«“

Jeden z těch 33 interviewovaných „zažil v dnes zaniklé osadě Prameny-Štolnava (německy Stollenhau) brutální čtyřnásobnou vraždu členů rodiny Kruschových, k níž došlo v srpnu 1945. Zřejmě je už i on dnes jedním z posledních žijících svědků. Proto i autor symbolicky a záměrně použil na obálku knihy fotografii zničených Božích muk, které stojí jako němý svědek nedaleko tehdejšího hrůzného činu v zaniklé osadě Starý Kopec na Staroměstsku.

Marta Marková

Milena Secká – Martin Šámal: *Byl to můj osud... Zápisky Josefy Náprstkové*

Když 16. května roku 1874 otvíral Vojta Náprstek v Praze pro veřejnost své soukromé české průmyslové muzeum,

byla to realizace jeho dlouhodobého snu za přispění peněz matky a neutuchající práce životní družky. Ženou, která mu pomáhala od prvního dne jeho návratu z americké emigrace, byla služebná v pivovaru a vinopalně U Halánků – Josefa Křížkové.

Celý život pracovala ve stínu Vojty Náprstka, a když se za něj po šestnácti letech známosti provdala, stála po jeho boku devatenáct let. Po manželově smrti v roce 1894 pak pokračovala v realizaci jeho snů, které zcela přijímala za své. Byla to především práce pro muzeum a udržování kontaktů s potenciálními dárci.

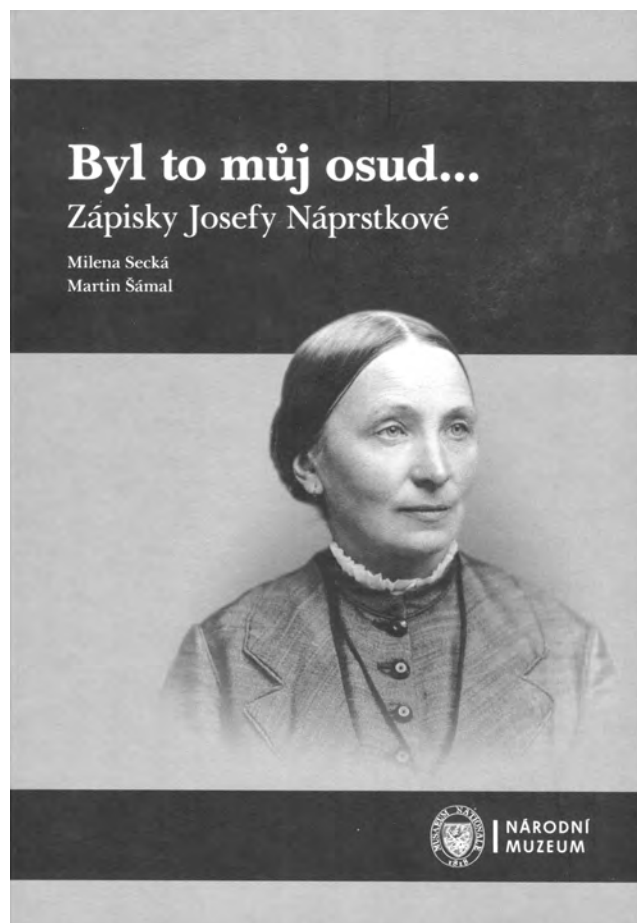
Literatura ji zatím příliš zájmu nevěnovala, a tak je tato kniha malým poděkováním drobné, pracovitě ženě, která, i když neměla větší vzdělání, si korespondovala s celým světem. V Náprstkově muzeu se dochovalo několik typů pramenů, z kterých autoři knihy Milena Secká a Martin Šámal čerpali informace o životě a práci Josefy Křížkové-Náprstkové. Kromě jejích deníků a vzpomínkových zápisů se dochovala bohatá korespondence, fotografie, její knihovnička i osobní předměty a vybavení domácnosti. Její vzpomínkové zápisy nebyly dosud publikovány, a právě ty autorům umožnily částečně nahlédnout do jejího osobního života, který byl velmi bohatý, a vypovídají tak o osobnostech a událostech, kterých se Josefa sama účastnila.

Publikace je doplněna bohatou obrazovou přílohou, která jednak dokresluje popisované události a navíc přináší portréty ve vzpomínkách zmiňovaných osobností.

Anglické a německé resumé

Praha: Národní muzeum 2014, ISBN 978-80-7036-423-9

Knihu je možno zakoupit v Náprstkově muzeu v Praze.

Christian Gastgeber & Elisabeth Klecker (Hrsg.):

Geschichte der Buchkultur 7: Barock

Eine Geschichte der Buchkultur für die Epoche des Barock (ausgehendes 16. bis Mitte 18. Jahrhundert) zu schreiben, stellt eine besondere Herausforderung dar. Mit der Erfindung des Buchdrucks hatte sich die Buchproduktion innerhalb kürzester Zeit vervielfacht und war um die Mitte des 17. Jahrhunderts explosionsartig angestiegen.

Im vorliegenden Band liegt der Fokus auf der Buchkultur des zentral- und mitteleuropäischen Raumes auch (Abschnitte zu den böhmischen Ländern, Polen, der heutigen Slowakei im Raum Trnava, Ungarn, Slowenien und im Osmanischen Reich). In den fundierten Beiträgen, die den verschiedenen Textsorten und Publikationsformen, den Autoren, Auftraggebern, Druckern und Rezipienten, der Herstellung und dem Vertrieb von Büchern

und Zeitungen sowie der Benutzung und Aufbewahrung in Bibliotheken gewidmet sind, wird dem Leser das barocke Buch in all seinen Facetten vorgestellt. Damit leistet der Band auch einen wertvollen Beitrag zur allgemeinen Kultur- und Geistesgeschichte der durch politische und gesellschaftliche Umwälzungen so bewegten Barockzeit.

Christian Gastgeber & Elisabeth Klecker (Hrsg.):

Geschichte der Buchkultur 7: Barock

Graz: Akademische Druck- und Verlagsanstalt, 2015
658 Seiten mit 24 Farbtafeln und 71 SW-Abbildungen
15 × 23,6 cm, Leinen /Schutzumschlag
ISBN: 978-3-201-01995-8

Einzelpreis € 95,00, Reihenpreis € 85,00

Weitere Informationen zur Reihe und Buchbestellungen:

http://www.adeva.com/produkt_detail.asp?id=184

KRÁTKÁ OZNÁMENÍ

Zemřel dirigent Nikolaus Harnoncourt

Význačný světový rakouský dirigent ve zemřel věku šestaosmdesáti let v kruhu své rodiny. Jeho kořeny sahají i do českých luhů a hájů, jak sám v jenom z mnoha rozhovorů naznačil. Významně se zasloužil i o propagaci a popularizaci české hudby nejen v Rakousku. Podrobný článek jsme přinesli v minulém roce v časopise *Kulturní klub* k jeho 85. narozeninám.

Nikolaus Harnoncourt

Oxfordský doktorát pro Halíka

Teolog a duchovní Tomáš Halík obdržel čestný doktorát z Oxfordské univerzity, který 22. června zde slavnostně převezme. Je čtvrtým Čechem (T. G. Masaryk, Edvard Beneš, Václav Havel), který tento oxfordský prestižní čestný titul získal. Univerzita zejména ocenila jeho mezinárodní snahu o sblížení a dialog mezi náboženstvím.

Uznávání odborné kvalifikace cizinců bude zřejmě jednodušší

Uznávání odborné kvalifikace cizinců, kteří chtějí pracovat v Česku, bude zřejmě jednodušší. Proces usnadní ev-

ropský profesní průkaz, jehož zavedení schválila Sněmovna. Poslanci naopak zamítli snahu opozičního Úsvitu o úlevu ve vzdělání pro obecní strážníky. O uznání kvalifikace musejí cizinci žádat u více než tří stovek takzvaných regulovaných povolání, především zdravotnických. Jde o profese, které mohou i čeští pracovníci vykonávat jen při splnění zákonných požadavků. V roce 2013 bylo podle podkladů pro vládu podáno více než 600 žádostí o uznání kvalifikace, drtivá většina z nich byla posouzena kladně. Nejčastěji šlo o zdravotnické profese, ministerstvo zdravotnictví posuzovalo 440 takových žádostí.

Chodci musí nosit reflexní prvky

Chodci musí nosit za snížené viditelnosti na oblečení reflexní prvky jako například pásek na rukávu nebo vesty. Nařízení se týká lidí pohybujících se na krajnici vozovky v neosvětlených částech obce nebo mimo zástavbu. Opatření, které je součástí novely zákona o silničním provozu, má především zvýšit bezpečnost chodců. Zabývá se ale i omezením provozu vozítek segway a umožňuje policii zadržet malý technický průkaz majitelům technicky nezpůsobilých automobilů.

Svátek 17. listopadu asi bude i dnem studentstva

Svátek Dne boje za svobodu a demokracii, který připadá na 17. listopadu, se zřejmě bude připomínat i jako Mezinárodní den studentstva. Významný den dostanou v kalendáři český král a římský císař Karel IV. a senioři. V novele zákona o státních svátcích to schválila Sněmovna. Předlohu, která vzbudila v dolní komoře kontroverze a vedla k emotivní slovní přestřelce, ještě musejí posoudit senátoři a podepsat prezident. Přejmenování svátku 17. listopadu prosadila bývalá ministryně spravedlnosti Helena Válková (ANO). Název svátku by měl nově znít „Mezinárodní den studentstva a den boje za svobodu a demokracii“. S podobnou snahou neuspěli v dolní komoře před dvěma lety komunističtí poslanci.

Válková poukazuje na to, že by se neměl dostávat do pozadí odkaz události z roku 1939. Tehdy nacisté zatýkali studenty, popravili studentské funkcionáře a uzavřeli české vysoké školy v souvislosti s demonstrací proti německé okupaci, v níž se změnil pohřeb studenta Jana Opletala. Opletal podlehl zranění, které utrpěl při manifestaci ke vzniku Československa 28. října 1939. Ve stejný den v roce 1989 byla v Praze pietní studentská demonstrace, připomínající právě Mezinárodní den studentstva, násilně napadena komunistickou policií. To odstartovalo pád komunistického režimu v tehdejší Československu.

Auszeit zum Fasten im Klösterreich nehmen!

Viele Menschen suchen nach Einklang und dem rechten Maß. In den Klöstern von Klösterreich werden zahlreiche Hilfestellungen aufgezeigt. Ob in der Fastenzeit als Vorbereitung auf das Osterfest oder durch zahlreiche Fasten-kurse wie Heilfasten, spirituelles Klosterfasten, Wandern und Fasten, Fasten und Yoga sowie Fastenberatung. Unter Anleitung erfahrener Fastenleiter unterstützen Entspannungsübungen und Meditation den Reinigungsprozess für Körper und Geist.

Eine „Fastenwoche nach Hildegard von Bingen“ bietet von 6. bis 12. November im Benediktinerstift St. Lambrecht und ihrer „Schule des Daseins“ Gelegenheit, unter erfahrener Leitung einen Weg der inneren Reinigung von Körper und Seele zu beschreiten.

Informationen: schuledesdaseins.at/veranstaltung.php. Kontakt: Benediktinerstift St. Lambrecht, Hauptstraße 1, 8813 St. Lambrecht, Tel. +43 3585 2305-10, stlambrecht@kloesterreich.at, www.stift-stlambrecht.at.

Das Kloster Wernberg bei Villach in Kärnten bietet Raum für Stille und Aufatmen: Ein Ort, die persönliche Spiritualität zu entdecken und zu vertiefen, ein Ort, um dem Sinn des eigenen Lebens nach zu spüren. Mit „Fasten für Gesunde nach Dr. Buchinger / Dr. Lütznert“ von 3. bis 9. April lädt das Kloster Wernberg zum Entschlacken und Entspannen ein. Inkludierte Leistungen bei diesem Fastenangebot: Übernachtungen im Einzelzimmer, Fastenverpflegung, 1 Bio-Heusack, Fastenbegleitung, Training mit Smovey wirkt positiv auf das neurologische System, Gehen / Nordic-Walking, kreative Gestaltung, Gruppengespräche. Zubuchung ist möglich für Shiatsu und Entspannungsmassagen. Kurskosten für 7-Tage Fasten pro Person: EUR 505,00 für ein Komfortzimmer oder EUR 485,00 für ein klösterliches Zimmer.

Ein „Spirituelles Klosterfasten“ wird im Kloster Wernberg von 17. bis 23. April und von 6. bis 12. November angeboten. Die Begleitung durch eine Ordensschwester und einen Fastentrainer macht dieses Fasten intensiv erlebbar. Fastenbegleitung durch Hans Hermann, ärztlich geprüfter Fastenbegleiter, Berater nach der Logotherapie von Dr. Viktor E. Frankl, Naturtherapeut. Kurskosten für 7-Tage Klosterfasten pro Person: EUR 545,00 für ein Komfort-Doppelzimmer oder EUR 525,00 für ein klösterliches Doppelzimmer. Kontakt: Kloster Wernberg der Missionsschwester vom Kostbaren Blut in 9241 Wernberg, Tel. +43 4252 2216, gaeste-bildungshaus@klosterwernberg.at, www.klosterwernberg.at.

Klosterfasten wird im Stift Geras im Waldviertel von 8.-17. April, von 29. April – 8. Mai und von 13.-22. Mai

2016 angeboten – bei diesem bewährten Buchinger / Lütznert-Fasten, auch Saftfasten oder Heilfasten genannt, regeneriert und erleichtert sich nicht nur der Körper, sondern beruhigen und erholen sich auch Geist und Seele. Die Programmgestaltung und Fastenbegleitung im Stift Geras übernimmt Alexander Graffi, einer der erfahrensten Fastenbegleiter Österreichs. Teilnehmer mit nur einer Urlaubswoche aus und können trotzdem die längere und damit sinnvollere Fastendauer nutzen. Details zum Klosterfasten im Stift Geras: <http://geras.fasten.at>. Informationen: Prämonstratenserstift Geras, Hauptstraße 1, 2093 Geras, (T) +43 (0) 2912 345-289, geras@kloesterreich.at, www.stiftgeras.at.

Zum Fasten im Frühling mit Wandern und Yoga lädt das Bildungshaus Stift Zwettl von 23. bis 29. April ein. Hier werden vor allem jene Menschen angesprochen, die auf der Suche nach einem Fastenkurs mit kompetenter und liebevoller Begleitung sind, Zeit für eine Pause haben und sich für neue Impulse sowie Grundlagen eines kraftvollen und ausgewogenen Lebensstils interessieren.

Fastenbegleitung durch Elisabeth Jungreithmair, Wien, ärztlich geprüfte Fasten- und Gesundheitstrainerin, Yoga-lehrerin und Shiatsu-Masseurin. Kursbeitrag pro Person EUR 210,- zuzüglich Pensionskosten. Informationen: Bildungshaus Stift Zwettl, Tel. +43 2822 20202-25, bildungshaus@stift-zwettl.at, www.stift-zwettl.at.

Die begleitete Fastenwoche „Heilfasten nach Hildegard von Bingen“ wird im Jahr 2016 bei den Marienschwestern vom Karmel in Bad Kreuzen, Oberösterreich, von 6. bis 12. November 2016 angeboten und ist eine der einfachsten Methoden, um den Körper von seinen Gift- und Schlackenstoffen zu reinigen und die Seele von ihren Belastungen zu befreien. Inkludierte Leistungen sind: 6 Übernachtungen inkl. Fastenpension (SO-SA), 1 ärztliche Anfangsuntersuchung, Kreation eines individuellen Gesundheitsplans mit allen vom Arzt verordneten Wickeln, Güssen, Inhalationen und Bädern, Austauschgespräche, Meditation, Leichte Wanderungen, Themenbezogene Vorträge und das 5-Säulen-Wochenprogramm. Begleitet wird diese Fastenwoche von Maria Hafellner, ärztlich geprüfte Fasten- und Gesundheitstrainerin. Der Preis pro Person beträgt Einbett- oder Doppelzimmer „Komfort“ EUR 839,-, für das Einbettzimmer „Klösterlich“ EUR 669,-. Informationen: 1. Zentrum für Traditionelle Europäische Medizin (TEM), 4362 Bad Kreuzen 106, Tel. +43 7266 6281, badkreuzen@marienschwestern.at, www.tem-zentrum.at.

Auf der Homepage www.tem-zentrum.at wird über die Termine und Inhalte der geführten Fastenwochen informiert. Informationen: Kneipp Traditionshaus der Marienschwestern vom Karmel, Bad Mühlacken 55, 4101 Feldkirchen an der Donau, Tel. +43 7233 7215, marienschwestern-linz@kloesterreich.at, www.tem-zentrum.at/top-angebote/category/gefuehrte-fastenwochen.html.

Nähere Informationen zu „Fasten und Ostern“ online unter: <http://www.kloesterreich.at/angebote/fasten-ostern/>. Die Broschüre „Gast im Kloster“ ist erhältlich bei: Klösterreich, c/o ITA Hermann Paschinger, AUSTRIA, 3491 Straß im Straßertale, Straßfeld 333, Tel. +43 2735 5535-0, Fax DW 14, e-mail: info@kloesterreich.at. Unter www.kloesterreich.at können Klösterreich-Gutscheine bestellt werden.

SLOWAKISCHES INSTITUT IN WIEN

APRIL

06. 04. Mi 18:30 AUSSTELLUNG: *Facing the Climate*

Der internationale Klimaschutz ist eine der größten Herausforderungen des 21. Jahrhunderts, eine der Schicksalsfragen unserer Zeit. Nur durch eine globale Zusammenarbeit kann die Umwelt gegenwärtig und künftig geschützt werden.

Die Ausstellung *Facing the Climate* ist die Initiative des Schwedischen Instituts in Stockholm und der Schwedischen Botschaft Wien und sie zeigt neben den Arbeiten von fünf etablierten schwedischen (**Love Antell, Magnus Bard, Riber Hansson, Helena Lindholm, Karin Sunrison**), fünf österreichischen Illustratoren (**Nicolas Mahler, Janina Wegscheider, Bruno Haberzettl, Andrea Maria Dus, Jeffrey Guanl**), sowie auch Arbeiten von fünf slowakischen Karikaturisten (**Karol Čizmazia, Kazo Kanala, Vojtech Krumpolec, Bobo Pernický, Laco Torma**) zum Thema Klimawandel.

Ausstellungsdauer: **07. 04. – 06. 05. 2016**

In Zusammenarbeit mit dem Schwedischen Institut in Stockholm, der Schwedischen Botschaft Wien, dem Karikaturmuseum Krems, der Universität für angewandte Kunst und dem Bundesgymnasium 18 „Klostergasse“.

MAI

03. 05. Di 12:30 LUNCHKONZERT: Bibiana Miškolicová (Klavier)

Bibiana Miškolicová studiert am Ján Levoslav Bella Konservatorium in Banská Bystrica unter der Leitung von Aleš Solárik. Bei zahlreichen nationalen und internationalen Klavierwettbewerben war sie Teilnehmerin und zugleich Preisträgerin internationaler Klavierwettbewerbe: 3. Preis des *ClaviCologne International Piano Festival* in Aachen 2015, 3. Preis des *eMuse Online International Music Competition* in Aten 2015, 1. Preis des *XIV. Concours International de Piano* in Paris 2014, 2. Preis des *Concorso Pianistico Internazionale „Mozart“ Frascati* in Rom 2013, 1. Preis „*Davorin Jenko*“ in Belgrad 2012.

Am Programm stehen Werke von F. Chopin, F. Liszt und A. Ginastera.

In Zusammenarbeit mit dem Musikzentrum in Bratislava.

11. 05. Mi 18:30 AUSSTELLUNG: Hermann Kern: *Begegnungen mit der Muse*

Hermann Kern (1838, Liptovský Hrádok/Neuhäusel in der Liptau) – 1912 Maria Enzersdorf) zählt zu den führenden Persönlichkeiten der Genremalerei Mitteleuropas zum Ende des 19. und am Anfang des 20. Jahrhunderts. Die alte, goldene Zeit der Musiker, Wissenschaftler, Händler, der Handwerker und Roma, aber auch die eigene Familie, waren die Sujets des Malers Hermann Kern. Oft stellte er sie in ihrer charakteristischen Umgebung in einer scheinbar nachlässigen Unordnung dar, die jedoch durch einen meisterlichen Blick auf Details konterkariert wird. Damit erreichte er eine originelle Atmosphäre der Gemütlichkeit, untermalt mit Nostalgie, Witz und liebevollem Verständnis auch für menschliche Schwächen. Seine Werke stehen für die charakteristischen Attribute und Trends in der akademischen Malerei seiner Zeit. Er hat bei privat bei Th.

Boemm und J. B. Klemens studiert, später auch in den Kunstakademien in Wien, Düsseldorf und München. Zur Ausstellung spricht die Hauptkuratorin der Galerie der Stadt Bratislava **Zsófia Kiss-Szemán**, die auch Autorin der Monografie „Hermann Kern: Begegnungen mit der Muse“ ist.

Ausstellungsdauer: **12. 05. – 10. 06. 2016**

19. 05. Do 18:30 BUCHPRÄSENTATION: „*Historia Ecclesiastica*“

Seit 2010 erscheint unter der Federführung des derzeitigen Rektors der Universität Prešov **Prof. Dr. Peter Kónya** eine kirchengeschichtliche Fachzeitschrift, die Beiträge in slowakischer, ungarischer, deutscher, polnischer und ruthenischer Sprache mit englischen oder deutschen Zusammenfassungen enthält. An der Universität Prešov bestehen zwei theologische Fakultäten: eine griechisch-katholische und eine orthodoxe Fakultät und ein ökumenischer Arbeitskreis zur Kirchengeschichte, der eine Buchreihe ***Acta Collegii Evangelici Presoviensis*** herausgibt, die auf das seinerzeitige evangelische Kollegium, eine einst bedeutende Hochschule im Karpatenbogen, Bezug nimmt. Der Wiener Kirchenhistoriker **Prof. Dr. Karl W. Schwarz** brachte einen Band „Biographische Perspektiven der Protestantismusgeschichte im Karpatenbogen“ heraus, der ebenfalls vorgestellt werden soll.

21. 05. Sa 16:00 DENKMAL-ENTHÜLLUNG MIT KONZERT: *Parkanlage vor dem Ortsfriedhof*, 2405 Bad Deutsch-Altenburg

Nach der bekannten Legende wurde die heutige romanisch-gotische Marienkirche im Friedhof in Bad Deutsch-Altenburg auf Ruinen der ersten Kirche, die im Jahre 1028 von Stephan dem Heiligen, dem ersten ungarischen König gegründet wurde, errichtet. Die Marienkirche diente in den früheren Zeiten als Wallfahrtskirche der Umgebung und der Park bei der Kirche liegt im Dreiländereck Österreich-Slowakei-Ungarn der CENTROPE-Region. „Europa“-Club, Kulturverein der Ungarn in Österreich und die Marktgemeinde Bad Deutsch-Altenburg enthüllen das Denkmal von Stephan dem Heiligen, dem ersten König von Ungarn.

Anschließend Festkonzert der Internationalen Donauphilharmonie mit dem slowakischen Violinist **Michal Hudák**, dem Ensemble **Harmonia Classica aus Šamorín** und dem **Chor Concordia aus Komárno**.

In Zusammenarbeit mit dem „Europa“-Club, Kulturplattform Internationale Donauphilharmonie, Botschaft von Ungarn in Österreich a Marktgemeinde Bad Deutsch-Altenburg

31. 05. Di 18:30 KONZERT: *Bulgarisches Kulturinstitut Haus Wittgenstein, Parkgasse 18, 1030 Wien* Anlässlich des Internationalen Tags der Kinder

In Zusammenarbeit mit der VENIA Audition Academy und Promotion, den anderen europäischen Kulturinstituten in Wien und dem UNESCO Club Vienna veranstalten wir ein gemeinsames Konzert mit den jungen Talenten im Alter zwischen 8-19 Jahren. Die Slowakei wird durch den 15-jährigen Pianisten **Martin Chudada** vertreten. Als 10-Jähriger

spielte er sein erstes Konzert mit dem Staatlichen Kammerorchester Žilina. Im September 2015 trat er auf den Bratislava Musikfestspielen mit dem Staatlichen Kammerorchester Žilina auf. Er hat an mehreren Meisterinterpretationskursen unter der Leitung solcher Persönlichkeiten wie Ivan Gajan, Eugen, Eugen Indjič, Marián Lapšanský, Ivo Kahánek und Avendis Kouyoumdijan teilgenommen und ist der Preisträger von mehreren Auszeichnungen.

In Zusammenarbeit mit der VENIA Audition Academy und Promotion, dem Bulgarischen Kulturinstitut Haus Wittgenstein, dem Tschechischen Zentrum Wien, dem Russischen Kulturinstitut in Wien und dem UNESCO Club Vienna.

Eintritt: 12 €, ermäßigt (bis 26 J. und Pensionisten) 9 €. Kartenreservierungen unter office@venia.at.

JUNI

05. 06. So 19:00 AUSSTELLUNG UND FEST: *Johann Hauser.! Lebenswerk*

Gugging Museum, Am Campus 2, 3400 Maria Gugging 2016 feiert das Museum Gugging das 10. Jubiläum und das neue Jahrzehnt startet es mit der Retrospektive des großen Künstlers der Art Brut Johann Hauser (1926-1996).

Johann Hauser wurde 1926 in Bratislava (damals Preßburg) geboren und er hat diese Stadt geliebt und ist immer wieder gerne dorthin zurückgekehrt. Er war einer von den größten und bekanntesten Gugginger Künstler. Der blaue Gugginger Stern, das Symbol des Hauses der Künstler, stammt von ihm. Die Ausstellung zeigt alle wichtigsten Positionen und Schaffensperioden des Künstlers mit etwa 150 Werken aus privaten und öffentlichen Sammlungen. Johann Hauser hat mit seinen Werken Einzelausstellungen in Deutschland, Österreich und der Schweiz gehabt, bzw. hat bei vielen Gruppenausstellungen u.a. in Amsterdam, Bern, Lugano, New York oder Philadelphia teilgenommen. Seine Werke begeistern weltweit viele Sammler, Galeristen und Museumsdirektoren bis heute. Kurator: Johann Feilacher

Ausstellungsdauer: **06. 06. 2016 – 08. 01. 2017.**

07. 06. Di 12:30 LUNCHKONZERT: *Anlässlich des Jahres der slowakischen Musik 2016*

Es treten junge Schüler und Sieger des 6. Jahrganges des Internationalen Interpretationswettbewerbs „Musikfrühling in Rajec“, den alljährlich von der Volkskunstschule Rajec in Zusammenarbeit mit dem Bildungsministerium der Slowakischen Republik organisiert wird. Am Programm stehen Werke von den anerkannten slowakischen Komponisten, die von den jungen Interpreten uraufgeführt werden. Bei diesem Konzert wird 100. Premiere eines ursprünglich slowakischen Werkes erklingen.

In Zusammenarbeit mit der Volkskunstschule Rajec.

11.-12. 06. Sa-So VIENNA PHOTO BOOK FESTIVAL
11. 06. 10-20 Uhr + 12. 06. 10-18 Uhr

Anzenberger Gallery und Ostlicht. Galerie für Fotografie, Galerie Photon, Gershon Gallery

Absberggasse 27, 1100 Wien (Brotfabrik)

Das ViennaPhotoBookFestival hat sich in den letzten Jahren in der europäischen Fotobuch-Community als erfolgreiches Event behauptet. Es treffen sich Fotobuch Freunde, Fachleute, Sammler, Verleger, Fotobuchhändler, Fotografen und Interessierte. Im Rahmen des Rahmenprogramms

vermitteln unter die anerkannten Fotografinnen wie z.B. die niederländische Fotografin Bertien van Manen, der Magnum Fotograf Chien-Chi Chang, der Retter der privaten chinesische Fotografie und Fotobuchmacher Thomas Sauvin, die ehemalige Leiterin der Fotografie Klasse der Royal Academy of Art in Den Haag Corinne Noordenbos auch der slowakische Fotograf **Martin Kollar** ihr Wissen. Der Eintritt sowie die Teilnahme an den Veranstaltungen sind für alle BesucherInnen frei.

Mehr Informationen unter www.viennaphotobookfestival.com

13. 06. Mo 19:30 KONZERT: *Lúčnica*

Großer Saal, Landestheater Linz, Promenade 39, 4020 Linz

Die Tanzgruppe **Lúčnica** wurde schon als die „Rolling Stones der Folklore“ (La Marseillaise – Frankreich) bezeichnet und gehört zu den wichtigsten Kultur-Repräsentanten der Slowakei. Seit 67 Jahren verkörpert Lúčnica in einzigartiger Weise die slowakische Nationalkultur und präsentiert die stolzen Traditionen des Landes. Das erfolgreichste Tanzensemble der Slowakei besticht durch die einmalige Kombination von traditioneller Folklore und modernen, ästhetischen Aufführungselementen. Dabei verlieren die Tänze aber nie ihre Originalität und ursprüngliche Form. Dem Publikum werden temperamentvolle, traditionelle Choreografien in slowakischer Tracht mit üppigen Stickereien und Zier-Applikationen in Begleitung eines Live-Orchesters geboten. Das nationale Folklore Ballett steht für Höchstleistungen auf musikalischer, künstlerischer und körperlicher Ebene. Bis heute begeisterte Lúčnica die Zuschauer bei Auftritten in über 60 Ländern auf fünf Kontinenten.

Kartenreservierungen unter kassa@landestheater-linz.at oder +43 (0)732/76 11-400. Mehr Informationen unter www.landestheater-linz.at

15. 06. Mi 18:30 AUSSTELLUNG: *Die künstlerischen Parallelen XIV.*

Die Ausstellung zeigt die frischen und von Konventionen unabhängigen Statuen, Bilder und Objekte von 24 slowakischen Künstlern:

Jakub Bachorík, Xénia Bergerová, Slávka Brezinová, Jana Brisudová, Lucia Černeková, Lucia Fabiánová-Strassnerová, Veronika Fodorová, Nataša Húsková, Norbert Kelecseényi, Stanislav Kiča, Noémi Kolčáková-Szakálová, Martin Laluha, Silvia Litva Polak, Robert Mičúch, Ondrej 4., Martin Pala, Miroslav Pallo, Zuzana Pallová-Nemčeková, Zuzana Roskoványiová, Marek Ryboň, Gabriel Strassner, Martin Ševčovič, Jakub Trajter, Milina Zimková

Kuratorin: Mária Horváthová, Verein der bildenden Künstler der Slowakei

Ausstellungsdauer: **16. 06. – 16. 08. 2016**

20. 6. Mo 19:00 KONZERT IM RAHMEN DER WIENER FESTWOCHE: **Miroslav Dvorský** (Tenor) und **Daniel Buranovský** (Klavier)

Festsaal – Bezirksamt Mariahilf, 1. Stock, Amerlingstraße 11, 1060 Wien

Miroslav Dvorský ist der Solist im Opernhaus des Slowakischen Nationaltheaters und gehört zu den weltweit am meisten gefragten Sängern seines Fachs. Seine Auslands-

engagements führten ihn nach Österreich, Deutschland, Italien, Frankreich, Brasilien, USA, Kanada oder Japan, wo er mit den erstklassigen Dirigenten wie Fabio Luisi, Riccardo Chailly, Jiří Bělohávek, Zubrin Mehta, Vladimír Fedosejev, etc. zusammenarbeitete. Als Konzertsänger trat er im Wiener Musikverein, bei den Salzburger Festspielen, sowie an anderen Orten Europas und Amerikas auf.

Prof. Daniel Buranovský zählt zu den anerkanntesten slowakischen Pianisten und ist Preisträger von zahlreichen internationalen Wettbewerben. Als Solist wirkte er bei vielen Konzerten in Österreich, Russland, Deutschland,

Finnland, Italien, Vietnam, etc. und spielte z.B. mit dem Orchester Beethoven Halle Bonn und dem Orchester der Universität Hyosung Taegu in Südkorea.

Mit Werken von P. I. Tschaikowski, G. Puccini, B. Smetana, E. Suchoň, J. Strauss, E. Kálmán und E. di Capua. Das Konzert wird vom Slowakisch-Österreichischen Kulturverein veranstaltet.

Eintritt frei (freiwillige Spenden erbeten). Anmeldung erforderlich beim Slowakisch-Österreichischen Kulturverein unter +43-1-596 13 15.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien / Česká duchovní služba oblast Vídeň

Mariazell

Poutní mše svatá v sobotu 23. dubna 2016 v 11 hodin. Blíže informace podá naše pastorační asistentka paní Pavla Carmignato.
STUDIJNÍ DNY MLÁDEŽE od pátku 22. 04. do neděle 24. 04. 2016 v Sigmundsberg.

Vánoční bohoslužba v kostele na Rennwegu v neděli 25. prosince v 10 hodin ukončila tradičně zpívanými koledami menštinový rok 2015. Hlavním celebrantem byl P. Jan Horák, duchovní správce české farnosti ve Vídni. Koncelebrovali P. Jiří Šindelář, duchovní pro české studenty a spolky ve Vídni, P. Michal Krysztofowicz a P. Ludwig Pociask z kongregace těšitelů z Getsemany. Zpěv dirigovala pastorační asistentka paní Pavla Carmignato. Na varhany hrál pan MUDr. Alfred Klein-Watrycz. Potěšující je na tom, že se křesťanské tradice předávají z generace na generaci, v tomto případě již na třetí, čtvrtou a další.

SEMESTERFERIEN
30. 01. – 06. 02. 2016
ZIMNÍ REKREACE

Tschechischsprechende Don Bosco-Familie / Salesiáni Dona Boska ve Vídni a v Linci

Atelier A

1070 Wien, Kirchberggasse 17
 Mo – Mi 15:30-18:30 und nach Vereinbarung /
 Do – So, sowie an Feiertagen geschlossen
 Tel.: +43/6644710955
 E-Mail: atelier@netway.at
 atelier.jimdo.com
<https://www.facebook.com/pages/ATELIER-A/29652249785>

Lenka Kurovská
Traumwelten

Vernissage: Mittwoch, 6. April 2016, 19 Uhr
 Die Ausstellung ist bis 30. April geöffnet.

**Österreichisches Zentrum
 für Russische Sprache und Kultur**

www.russisch.or.at
 Tel.: 0650 45 00 676

**21. INTERNATIONALES
 INTENSIVSEMINAR
 FÜR RUSSISCH**

für Anfänger und Fortgeschrittene
 aller Stufen
 im Don Bosco-Haus in Wien
 3. bis 15. Juli 2016
 Staatliches Russischzertifikat TPKI

Divadelní spolek Vlastenecká omladina
 zve k 130. výročí na muzikál

My Fair Lady

v hlavních rolích
 Kateřina Andrejsová a Zbyněk Háder
 režie Viktor Vadura

**v sobotu, 9. dubna 2016
 v 17 h**

v divadelním sále školy
 Školského spolku Komenský
 Vídeň 3., Sebastianplatz 3

vstupenky:
 0699 13475758
www.omladina.at

Vomladina
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes
 Ministerstvo zahraničních vztahů ČR Odbor nevládních styků

Folklore trifft Jazz
 im Konzert mit visuellem Erlebnis

ORNAMENTY

Slowakische Folklore vereint sich mit Jazz auf einzigartige Weise

Orchester SĽUK & Pacora Trio

Multiinstrumentalist **Marek Pastřík**
 Medienkünstler **Ján Šicko**

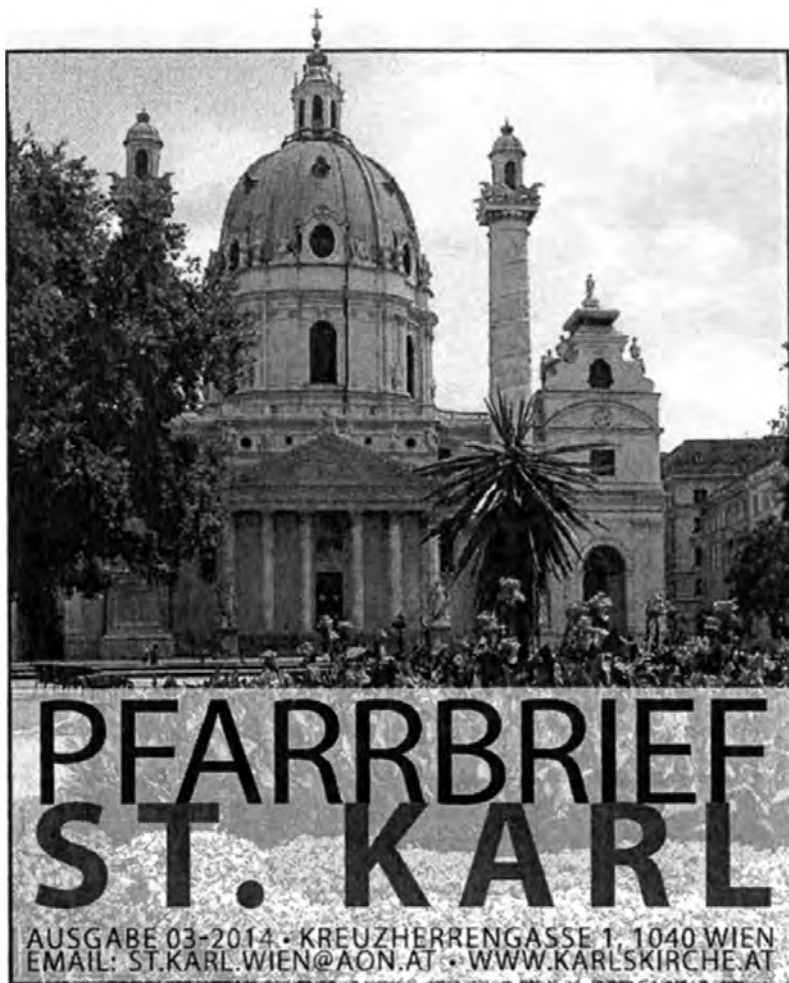
Sonntag, 10. April 2016, 19.30 Uhr

Theater Odeon Taborstraße 10, 1020 Wien
 (U1, U4 Schwedenplatz, U2 Taborstraße)

Info und Kartenvorverkauf: SK&Wien 069911225099,
 skundwien@gmx.at, www.skundwien.at

Eintritt im Vorverkauf: Erwachsene: EUR 19
Abendkassa: EUR 22
Jugendliche: EUR 9

Foto © Matúš Lago

HEILIGE MESSE

Montag bis Freitag 18:00 Uhr,
Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde
vor Beginn der Messen
und nach Vereinbarung

Svatá zpověď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Montag-Freitag 7:30-19:00 Uhr
Samstag 8:30-19:00 Uhr
Sonntag 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Montag-Freitag 8:30-11:30 Uhr,
Tel.: 504 61 87
Fax: DW 13
eMail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
mit Kommunionempfang nach Verein-
barung mit der Pfarrkanzlei

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2016 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2016 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2015 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2015, viz též: www.kulturklub.at)

Rozměry v cm	Měsíční poplatek v €
2,5 × 5,2	9,50
3,3 × 10,0	24,00
6,5 × 5,2	24,00
7,0 × 8,5	39,00
7,0 × 10,5	48,00
5,0 × 17,3	52,00
12,5 × 17,3	125,00

Inzeráty otiskujeme v černobílém provedení.
Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 4 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria Creditanstalt
IBAN: **AT03 1200 0006 8303 5901**
SWIFT: **BKAUATWW**
účel: **inzerce**

Kontakt:

- Tel.: **+43/(0)699/195 440 77**
Fax: **+43/(0)1/7988454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien

ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna

e-mail: ccwien@czech.cz

www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00

Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Každou první sobotu v měsíci
otevřeno pro veřejnost
od 10:00 do 15:00 hodin!

Slowakisches Institut

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstrasse 24-26
1010 Wien

Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00

Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00

INFO:

tel./fax: ++43-1 53 54 057

www.mzv.sk/sivieden

e-mail: si.wien@gmx.at

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik

Universitätscampus

1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3

www.univie.ac.at/pawlatsche

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

theaterbrett@gmx.at

www.theaterbrett.at

Tel. Vorbestellungen unter

0676/7345566

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99

rsks@slovaci.at

www.slovaci.at

**VESELÁ ŠKOLA
s celodenní péčí
MŠ**

Česká škola

doučování

7:00-17:00 hodin

0-15 let

Barichgasse 21/4, 1030 Wien

Tel.: 0650 33 23 579

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc

Spittelberggasse 7, 1070 Wien

tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder

tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

**OBCHODNÍ PRÁVO
A NEMOVITOSTI**

Adresa právníka / právničky

v redakci

tel., fax a záznamník:

01 79 88 454

(od 11:00)

Fa. Malermeister Benedek Kolenyak

- Stuckarbeiten
- Putztechniken
- Innen - und Aussenputz
- Renovierung
- Trockenbau
- Malerarbeiten
- Ausbau

und alle Arbeiten rundum Hausbau wie Estrich, Boden, Fliesen, Maurer Arbeiten.

Wir sind eine kleine Firma, aber mit guten Referenzen und Super Preisen mit Sitz in:

A-2145 Hausbrunn, Bezirk Mistelbach, NÖ

Mehr Info unter www.malerei.eu.sk oder unter Tel.: 0043 676 7417 564

AEROBIK

S KWETKOU

od ledna 2015

vždy v úterý v 18:00

Sokolovna Steingasse 7,

1170 Wien

Bližší informace:

dr. K. Ozábalová,

tel: 0699/ 10 88 97 51

**Aircraft Gewerbekälte GmbH
KÄLTE- & KLIMATECHNIK**

Dipl. Wi. Ing. (FH) Markus Stefan

Brigittenuer-Lände 156-158, 6/15, 1200 Wien

E-mail: m.stefan@aircraft-gewerbekaelte.at

Tel.: +43 699 109 50 189

www.aircraft-gewerbekaelte.at

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE

1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík

seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764

fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at

www.kulturklub.at

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-
RÜCKERSDORF

Tel. 06 991 991 1111

www.hroch.at

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6

tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo

tel./fax 515 22 57 30

e-mail: info@tiskarna-sladek.cz

www.tiskarna-sladek.cz

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11:00-15:00, 17:00-23:00 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18

tel.: +43-(0)1-402 57 31 (rodina Ficencova)

KOREC und BLÁŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25%

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zdarma

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**ZLATNICTVÍ
HODINÁŘSTVÍ**
RICHARD ARNOLD

Opravy šperků
a hodin, předělávky,
vlastní výroba (též
u doneseného materiálu
1100 Wien, Buchengasse 88
Tel./fax: 604 54 85
po-pá 9-12 a 14-18 hod.,
so 9-12 hod.

František Gellner: *Teplo zhaslého plamene*

Píseň jarního dne

Tož tedy jsme opět v měsíci máji!
V radostné jarní náladě
stromy se vesele zelenají
zas v Luxemburské zahradě.

Mé okno je dokořán otevřené
a slunce vrhá mi v světnici
na moje svršky zaprášené
své paprsky jasné a hřející.

Jak mě zas vábíš na dálnou cestu,
ty velké oko plamenné!
Ihned bych paty ukázal městu –
sbohem, ty moře kamenné!

Hvězdo dne ve své vzkříšené slávě,
tvůj vliv na mě je podivný.
Jako ještěrka ležel bych v trávě.
Jak je mi světa shon protivný!

Vše jedno mi, osobní, politické
zájmy, pravda i předsudek.
Ach, když si vzpomenu na věci lidské,
tak se mi zdvihá žaludek.

Nejraděj bych teď v ruce své s holí
od vesnice šel k vesnici
mezi slibnými lány polí
po dlouhé bílé silnici.

Z plných plic bych vykřikl prudce
a na očisty znamení
umyl bych svoje hubené ruce
v křišťálovém prameni.

František Halas: *Do usínání...*

Velikonoční (Josefu Zejdovi)

Zakvokala kvočna
kvokna kvokaná
zakdákaly slepice
zlobily se velice
na kohouta

Proč se zlobí já už vím
teď já tomu rozumím
Zlobí se ty slepice
že on snáší kraslice
kvočna jenom vejce bílá
Bodejť by se nezlobila

Zakvokala kvočna
kvokna kvokaná
zakdákaly slepice
zlobily se velice
na kohouta.

(mk)

(mk)

Stanislav Kostka Neumann:

Kniha lesů, vod a strání

V dubnu

Oblaka bílá temné své stíny
pomalu vodí po vrších,
kde ještě mnoho hnědavé hlíny
a lesů sivozelených.

Ale již slunce zkouší svou slávu,
poskakující v mracích míč,
své zlato pouští na zemi v trávu
pro pampelišky, petrklíč.

Udiven leskem březové kůry,
koberci květů, zelení,
zalitý sluncem pohlížím shůry
na vrchů vážné vlnění.

Jest mi, jak bývá plavčíku v koši,
když na obzoru spatří břeh.
Volal bych: Země, Hej, hola, hoši!
Napravo země! V plamenech!

(mk)

Jiří Karásek ze Lvovic: *Ocúny noci*

Jarní píseň

Nehřeje slunce, jenom květy svádí,
by rozvily se časně do světla.
Sasanko bledá, dávno mrtvé mládí,
na hrobě čeho jsi to vykvetla?

Zelené skvrny mezi stromy svítí,
vzduch plavého má medu lahodu.
Přichází jaro duši zasmušiti,
jak olší chlad když padá na vodu.

(mk)

Přichází jaro. Opravdu? Svě žely,
své bolesti již ani necítím.
Jsem jako kmen, jenž dávno odumřelý
jen děsí chodce tmavým stínem svým.

(mk)

František Halas: *Tvář*

Předjaří

Předjaří žlutých vod
stínem vran lehce prokreslených
tvých vírů svod
poleká snění nakloněných

když sníh tvých pěn
v hlubinách cupovaných
stříká až k očím těm
poznáním unavených

Bok stromů krou
do dřeně zdrán
krvácí nad vodou
znova a znova drán

(mk)

Topení v socialismu

Nastala doba, kdy mi pomalu táhlo na třicítku a já začínal zcela vážně uvažovat o ženitbě. Vojnu jsem měl už dávno za sebou a stal se na dlouhá léta redaktorem hudební redakce pražského nakladatelství KLHU. S kádrovým posudkem ze studií i z vojny bych se na tak odpovědné místo asi těžko dostal. O přijetí do redakce měl nehnoucí zásluhu můj kmotr, hudební skladatel a pozdější národní umělec Jan Hanuš, který byl v době mého příchodu z vojny (1953) šéf-redaktorem hudební redakce. Potřeboval v redakci někoho, kdo má zájem o pedagogiku i hudební teorii, a tak jsem „sytil“ trh učebnicemi pro všechny typy hudebních škol od „Lidušek“ až po AMU. Redakce měla tenkrát zajímavé obsazení. Krom několika mladých, politicky zanícených kádrů v ní byli zaměstnání – a vlastně tvořili většinu – nestraníci. Ve vedlejší místnosti pracovala vnučka pana prezidenta T. G. Masaryka, paní Herberta, k níž zanedlouho po mém příchodu zasedla bývalá majitelka známého Laichterova nakladatelství, paní Marie, žena vzdělaná, moudrá a vždy uvážlivá. Vedle mne měl stůl jeden z nejznámějších skladatelů trampských a populárních písniček Běda Nikodém, kterému jsme všichni říkali Niky. Byl to výtečný kamarád plný úsměvného humoru, velebný skladatel a ve svém žánru nekorunovaný král klavírní improvizace. Za celých deset let jsem od něj neslyšel – i když třeba hrál při výpadku elektrického proudu potmě – uhodit jediný falešný tón.

Se skladatelem vážné hudby Františkem Bartošem, advokátem panem doktorem Turnovským a několika nestraníky v sekretariátu jsme tvořili jakousi bezpartijní „protiváhu“ ke straníkům, před kterými jsme si museli dávat velký pozor na řeč. Věděli jsme, že nás tito kolegové bedlivě sledují a donesou na nás stranickým orgánům každé neprozřetelně promluvené slovo. Přes to všechno byla v redakci vedené Hanušem a Václavem Mikotou snesitelná atmosféra a nepamatuji, že by v ní došlo k nějakému drastičtějšímu šikanování některého z nás nestraníků. Dokonce i velké kádrové prověrky v roce 1958 proběhly bez razantních následků a měl-li někdo z nás politický „škraloup“, odbylo se to většinou napomenutím. Platy jsme v redakci mívali všichni kolem tisícovky, což nebylo mnoho, ale dalo se z toho skrovně žít. Kdo byl schopen přivydělat si pár stovek měsíčně nějakou vedlejší prací, nežil si špatně. Na činži za slušný byt stačila stovka měsíčně a na to, čemu se později říkalo „inkaso“, vystačila jedna další.

Přivydělával jsem si tenkrát psaním článků do hudebních časopisů, spolupracoval s rozhlasem a hlavně – soukromě vyučoval klavíru. Byl jsem ve svém okolí znám jako dobrý učitel, a tak sem se o klientelu nemusel příliš starat. Mezi mými žáky nejrůznějšího věku byla mladá dáma, na jejíž hodiny klavíru jsem se vždy těšil. Líbila se mi, byla muzikální a hrála nejen na klavír, ale i na housle a s oblibou zpívala ve sboru farního chrámu na Náměstí krále Jiřího z Poděbrad. Docházela vždy velmi svědomitě připravena a působila velmi příjemným dojmem. Jenomže – mně vždy trvalo projevení sympatií k něžnému pohlaví dobu delší, než bylo záhodno. Než jsem se k něčemu rozumnému rozhoupal, šarmantně mi milá slečna oznámila, že bude muset hodiny klavíru přerušit. Podnik zahraniční výsadky, v níž díky výtečným znalostem němčiny a angličtiny pracovala, se totiž rozhodl vyslat ji na dva roky do Indie. To byla čára přes můj rozpočet! Ale při loučení jsme si slíbili, že si budeme psát. Psaní se však rozrostlo do jakési důvěrnější atmo-

sféry i šíře. Následkem toho jsme po jejím návratu sice nepokračovali v klavíru, jako spíše ve večerních setkáních, návštěvách kulturních podniků a občasném posezení v pražských vinárnách. Docela roztomile na mne působilo, že pětadvacetiletá slečna měla od rodičů dovoleno venku pobývat do jedenácté večerní. Pro příslušníky dnešní mladé generace něco naprosto neslýchaného, ale nám přání rodičů nevadilo. Museli jsme oba velmi brzy vstávat, tak co. Pravidlo návratů jsme porušili jen jednou, na Silvestra, kdy jsme u nás slavili i s mou maminkou. Když přišla má přítelkyně Eva domů, odpověděla na matčinu výtku „no ty jdeš brzo“: „Mami, nech mě, budu se vdávat!“ (Dohodli jsme se, že se na jaře vezmeme, abychom na dovolenou odjízďdili, jak se sluší a patří – už jako manželé.) Moudrá maminka kvitovala tuto větu své dcery slovy: „Jdi si lehnout, jsi opilá!“ – Na jaře příštího roku byla svatba a nastala nová epocha mého života.

První měsíce po svatbě jsme bydlili s mou matkou v menším bytě na Vinohradech v blízkosti Flory. Měli jsme však štěstí, že se nám po usilovném snažení podařilo vyměnit byt za větší, nedaleko původního bydliště. Jak už tomu bývá, nastala po přestěhování totální modernizace bytu, protože dům, v němž jsme nyní žili, byl postaven někdy v polovině třicátých let. Nebyl starý, ale jeho výbava přece jenom nevyhovovala současným poměrům. Po tom, co elektrický bojler nahradil v koupelně dosavadní kotel na uhlí, jsme brzo začali uvažovat o modernizaci vytápění bytu. V pokojích stála krásná, vysoká kachlová kamna, vydávající ono příjemné, vlhké teplo. Jenomže zatápět denně ve třech kamnech, vynášet popel a donášet množství uhlí ze sklepa v domě bez výtahu nebylo nic příjemného, zejména pro zaměstnané manžely. Po různém uvažování o tomto problému jsme došli k závěru, že nejlepší řešení bude zavést etážové topení s rozvodem tepla z kuchyně do celého bytu. Známa firma „Mora“ nabízela kamna s vestavěným kotlíkem na vodu, z kterého bylo možno rozvést vodu potrubím do všech místností bytu. Můj tchán pozval k poradě známé topenáře ze Starého Města a po rozhovoru s nimi bylo rozhodnuto. Netrvalo dlouho a za pomoci několika melouchářů jsme se i s tchánem dali do díla, netušíc, co všechno nás v brzké době čeká. Budování v socialismu nebylo totiž jednoduché.

Prvním krokem bylo zbourání všech kachlových kamen včetně těch kuchyňských s plotnou a dvěma troubami na pečení. Domovník boural a boural a my, rodinní příslušníci, odnášeli kýble se stavebním rumem, takže na chodníku před domem vznikla během dvou dnů konkurence k Cheopsové pyramidě. Dalším krokem bylo zakoupit kamna s kotlíkem a několik výhřevných těles. S placením vypomohli manželčini nesmírně obětaví rodiče, ochotní nám jakkoli pomoci.

Po těchto přípravných pracích byli opět přizváni na poradu zkušené topenářky, kteří vypracovali plán rozvodu trubek do celého bytu. Až k tomuto bodu pokračovaly práce bez průtahů a problémů a my, mladí manželé, jsme byli plni odvahy, nadšení a budovatelského optimismu.

I já po práci prosekával zdi a připravoval vše potřebné pro kladení jeden a čtvrt coulu širokých trubek v délce skoro čtyřiceti metrů!

Trubky a jejich spoje! Ještě po padesáti letech se ze snu o nich probouzím s potem na čele! Pravda, mohli jsme práce spojené s topením zadat odborné firmě. Jenomže na to nestačily finanční prostředky a hlavně – nevyhovoval termín montáže. Před námi stála vbrzku začí-

nající zima a nemohlo se čekat. V práci se tedy muselo pokračovat za každou cenu vlastními silami. Háček byl však v tom, že potřebné trubky byly dodávány jen odborným firmám, a nebylo je proto možné koupit v normálních obchodech. Zřejmě také šlo o nedostatkové zboží... Co počít?! Rady si samozřejmě věděli chlapi topenáři. „Žádný problém, pane Poš. Dáte si na střechu vašeho auta nosič zavazadel a za soumraku objedete ve svém okolí staveniště. Nočního hlídače se zeptáte, jestli náhodou na stavbě nemá trubky potřebných rozměrů a co by vám počítal za metr. On vám prodá, co může, vy si zboží naložíte, zaplatíte, odjedete. Hotovo!“ A tak jsem začal s nastávajícím večerem jezdit na „lov“. Už během dne jsem se poohlédl po větších staveništích a večer je navštívil. S radostí jsem zjišťoval, že akce probíhá bez zvláštních problémů. Podařilo se mi vždy sehnat metráž, kterou topenáři druhý den večer potřebovali. Někdy jsem musel objet dvě i tři stavby, ale to mi nevadilo. Za příslušnou přírážku jsem nedostatkové zboží dostal. Další problém však nastal s obstaráváním poměrně značného množství potřebných spojů, tedy tzv. T-kusů, kolen, mufen a nevím čeho všeho ještě. Ale ani tento materiál nebyl normálnímu smrtelníkovi přístupný v železářstvích. Byl přidělován jen instalatérským četám na příslušné opravy. Obstarával jsem je tedy tak, že jsem v telefonním seznamu našel adresy oněch instalatérských čet v bližším okolí a úderem osmé hodiny zaparkoval svůj vůz nedaleko některé z nich. Jakmile vyšel z dílny dělník, přepadl jsem ho svým přáním. Dělníci měli pro mou situaci pochopení, ovšem – za příslušnou cenu. Nikdy jsem nedostal všechny potřebné součástky od jediného pracovníka. Tolik jich ani nemohl ve své kožené torbě mít. Ale byl jsem trpělivý a čekal, až se objeví další. Když jsem tak vystřídal několik dělníků, měl jsem potřebný materiál na příští den. Nazítří se situace opakovala, jen jsem zaparkoval před jinou dílnou, abych nebyl nápadný. A tak práce plynule pokračovala. Abych ušetřil topenářům čas, naučil jsem se dokonce vrtat ráčnou závitky na koncích trubek. V několika dnech jsem v tom nabyl značné zručnosti. Dělníci pochopitelně nemohli přijít každý večer. Tím se práce trochu protáhla, ale asi do tří týdnů byly všechny práce ukončeny, trubky zazděny a na půdu nad námi vyvedena roura pro kompresní nádobu.

Jediný vážnější problém nastal s vytápěním koupelny, protože na umístění normálního radiátoru v ní nebylo místo. Ale i s touto věcí si topenáři snadno poradili. Navrhli svařit ze slabších trubek jakýsi malý labyrint, kterým by protékala horká voda. Ten by zabíral, zavěšen na zed', prostor do hloubky asi deseti centimetrů – tím by byl problém vyřešen. Jenomže kdo takovou práci v krátké lhůtě provede? Na sváření trubek je potřebí autogen a ten v bytě nebyl. Za spolupráce okruhu známých se však našel mladý, velmi šikovný svářeč, zaměstnaný ve velké továrně. Ten byl ochoten „ze známosti“ onen „labyrint“ vytvořit, ovšem opět za slušný obolus. O vytvoření ani tak nešlo jako o to, jak tak velký předmět vynést z továrny. U brány hlídal vrátný a v noci kolem továrny dokonce obcházela stráž. Se svářečem jsme se tedy domluvili na dobrodružném plánu, hodném pera Edgara Wallace. Až bude věc hotova, dělník zatelefonuje, já přijedu se svým autem v noci bez světel na smlouvané místo v přesný čas a po odchodu strážce přehodí dělník těžký předmět přes tovární zed'. A tak se stalo. Není snad nutné hovořit o tom, jak malá ve mně byla dušička a co dělaly nervy ubohého redaktora, který na podobné situace nebyl zvyklý.

Přiblížil se smlouvaný den, nastala tma a já přijel na určené místo. Zaparkoval jsem v tichosti auto, zhasl světla a čekal. Ticho bylo takové, že jsem slyšel, jak za zdi několikrát prošla stráž. Na minutu přesně se asi deset kroků ode mne ozval tlumený úder, způsobený dopadem těžkého kovového tělesa. Naložil jsem je hbitě do auta a potmě odstartoval. Dobrodružství skončilo dobře a předmět se v provozu velmi dobře osvědčil. Příslušník dělnické třídy provedl svou práci perfektně a já byl zas o hezkých pár stovek lehčí.

Několik dní nato topenáři těleso přimontovali, naplnili systém vodou a já zatopil v kamnech. Napětí bylo velké. Musely se pečlivě zkontrolovat všechny spoje, zda bezvadně těsní. Ale zkušený mistr odvedl perfektní práci. Nejvíce jsme byli zvědaví, jestli voda pronikne až do nejzazší místnosti a oběh bude fungovat bez použití pumpy, kterou měli dělníci pro jistotu připravenou. Ale jejich výpočty se ukázaly správné a dodnes si pamatuji radostný výkřik vedoucího party: „Máme oběh!“ Tak byla měsíční dřina nás všech korunována úspěchem. Etážové topení se dobře osvědčilo a bylo navíc velmi úsporné. Vystačili jsme s jedním kbelíkem černých briket a třemi briketami zabalenými do novin na noc. Topili jsme stáložárně a zatápěli tak jednou za měsíc, když se kamna čistila. To bylo vše.

Neměli jsme však tušení, že tímto činem stojíme teprve na prahu dalších dobrodružství. Zkoušeli jsme různé druhy otopu a hledali nejvýhodnější. Až se našel mudrc který poradil – zkuste koks! To se nám zdálo být chytré, protože koks má, jak známo, velkou výhřevnost.

Jenomže situace s koksem byla podobná jako předtím s trubkami a spoji. Normální občan se k němu dostal jen protekcí. Měl jsem však mezi svými žáky sympatického mladíka, který mi slíbil pomoc. Obstarat nějakých pět centů na první zkoušku by neměl být problém. Věc však měla dva háčky: v přemrštěné ceně a druhý, větší, v dopravě koksu do našeho domu. K nám do Vršovic ho muselo dodat nějaké neutrální auto, protože firemní auto z druhého konce Prahy nesmělo v naší čtvrti rozvážet. Domluvili jsme celou záležitost tak, že ono firemní auto dojede s koksem někam na okraj Prahy, kde ho shodí a my si ho přeložíme na jiné, neutrální. Jen u nás doma musíme dát pozor, protože nedaleko je policejní stanice. Důležité bylo zůstat pokud možno nenápadný.

A tak jednoho dne vyjelo ze vzdálené skládky paliva auto, kde částí nákladu bylo oněch pět metrů našeho koksu. Za ním jela mnou řízená oktávka se sympatickým, už dospělým žákem. Brzo se ukázalo, že najít ve městě místo, kde by se mohlo pět centů koksu nenápadně shodit, naložit a odvézt, nebude snadné. To si uvědomili i oba šoféři, a tak jsme jezdili po okraji města sem a tam, občas někde zastavili, pak zase popojeli dál a nenápadně hledali možnosti. Ale marně. A tak jsme se stále více vzdalovali hranicím města a nakonec skončili v Tiché Šárce nedaleko kostelíku svatého Matěje. Nablízku lesík, potok, velká louka a nikde nikdo. Chlapíci zastavili, seskočili z kabiny nákladáčku, otevřeli sajtnu vozu a já v několika minutách stál s kamarádem sám na louce vedle hromady koksu. Chlapi si ho dali zaplatit předem, tak nastartovali auto a zmizeli. Co teď? Situace se zdála zoufalá. Nakonec jsem se rozjel do nejbližší obce, kde se mi poštěstilo koupit velké papírové pytle. Lopatku jsme vezli prozíravě v našem autě.

Zatímco se přítel pustil trpělivě do plnění pytlů, rozjel jsem se já k městu sehnat příslušnou dodávku. Už ani nevím, zda jsem ji sehnal na Vítězném náměstí v Dejvicích, nebo jsem musel jet a do centra města. Ale nakonec jsem

malý nákladní vůz sehnal a k úžasu šoféra ho zavedl svým vozem až k Matěji. Upozornil jsem na problém s pokud možno nenápadným vyložením nákladu před naším domem ve Vršovicích. Pytle se neměly vyložit najednou, nýbrž jeden po druhém odnášet do domu nebo až do našeho sklepa. Transport jsem neprozíravě zaplatil předem a odběhl se převléknout do pracovní kombinézy. Když jsem se po pár minutách vrátil, šly na mne mráčky. Na chodníku stálo asi patnáct pytlů a vedle nich jako hromádka nešťestí – můj trpělivý žák. Situace nebyla příjemná. Stačilo, aby se některý zvidavý soused zastavil na kus „nevinne“ řeči a navíc se z nedaleké strážnice mohl kdykoliv vynořit uniformovaný strážník a zeptat se, co nakládáme. Naštěstí si nás nikdo nevšimnul a celá příhoda skončila dobře. Když jsem však s manželkou spočítal všechny náklady spojené s nákupem vzácného zboží, zjistili jsme, že to byl asi nejdražší koks na světě. Ukázalo se totiž, že celá akce byla zbytečná, protože k topení se nejlépe osvědčily brikety z černého uhlí z DDR.

K dokonalému vyřešení problému spojeného s topením patřilo odstraňování sazí, kterými se zanášely roury do komína. Bylo je třeba čistit nejméně jednou za měsíc, což nebylo příjemné. Bydlili jsme v posledním poschodí a komín neměl potřebný tah. Opět přišli mistři topenářů a poradili: „Dejte zasadit do komína dvoumetrovou rouru a tah se podstatně zlepší. Nestojí to mnoho“. Popili a odešli.

Jedinou kompetentní institucí, která mohla tuto práci provést, byla četa OPBH, což znamená Obvodní Podnik Bytového Hospodářství, zařízení to vyspělého socialismu. Tyto složky dostávaly menší přiděly materiálu, takže se jejich činnost omezovala spíše na drobné domácí opravy. Ovšem termíny oprav mizely před očima zoufalých žadatelů o pomoc kdesi v dálkách.

S naivitou nevinného děčka jsem se odebral do kanceláře jmenovaného podniku a navštívil soudruha ředitele. Vysvětlil jsem mu jádro našeho problému a nakonec požádal o prodloužení našeho komínu dvoumetrovou rourou.

Po krátkém odmlčení si mě soudruh ředitel změřil pohledem, který nevěstil nic dobrého. Pak pravil: „Soudruhu, chápu tvůj problém. Jenomže asi netušíš, jak je taková oprava nákladná. Nelze ji provést tak, jak si to ty, neodborník, představuješ. Kdybychom totiž do tvého komína nasadili rouru, vyvrátí by ji i s komínem první závan silnějšího větru, poněvadž všechny komíny na těchto starých budovách jsou zpuchřelé. A takových komínů mám v naší čtvrti na sto tisíc. Oprava by se musela provést odbouráním komína až na podlahu půdy, odtud vyzdít celý komín znovu a teprve potom do něj zasadit rouru. Spočítej si, soudruhu, kolik by taková oprava stála. Mám-li v naší čtvrti takové množství komínů vyžadujících opravu, kde mám začít?“ – „No, pochopitelně tím mým,“ odpověděl jsem pohotově, „protože já tu opravu potřebuji nejvíce.“ Soudruh ředitel se pousmál, zavrtěl hlavou a pak prohlásil, že oprava není pro OPBH možná. Odešel jsem tedy s nepořízenou a doma manželce řekl, že se musíme smířit s měsíčním čištěním rour, protože v socialismu musí dělnická třída řešit závažnější problémy...

Jak tomu bylo v mém životě předtím a mnohokrát i později, přispěla k vyřešení situace má stará, dobrá, věrná přítelkyně – náhoda! Do domu přišel komíník a já zaslechl, jak říká naší správce, že se mu při vymetání u jednoho komína odlomila lávka, na které při práci stál, a spadla na dvorek. Žádal, aby zařídila její nové připevnění od čtyř OPBH,

a aby se přitom provedla i kontrola ostatních lávek. Měl jsem tenkrát v našem domě funkci domovního důvěrníka. Zamyslel jsem se nad problémem a v hlavě se zrodil nápad. Na velkém dvoře našeho bloku byla tři pěkná dětská hřiště, navštěvovaná od jara do podzimu mládeží nejrůznějšího věku. Napadlo mne, že pádem takové lavičky nebo cihly ze zpuchřelého komínu, popřípadě padající omítkou, by mohl být ohrožen život dole si hrajícího dítěte.

A tak jsem sedl a napsal o tomto nepěkném stavu lávek a komínů (i padající omítky) a upozornil na hrozící nebezpečí. Zprávu jsem napsal dost důrazným způsobem a odeslal předsedovi národního výboru pro naši čtvrt, hlavní správě Pražského požárního sboru i místní policii. Na konci psaní jsem zdůraznil, že následkem mého podání jsou od nynějška všechny informované instituce přímo odpovědné pro případ, že by na dvorku našeho domu došlo k úrazu, nebo dokonce zabití hrajícího si dítěte.

Po krátké době od data odeslání dopisu jsem potkal na ulici před domem jednoho vždy o všem v ulici dobře informovaného souseda. Byl to aktivní člen uličního výboru. Pokynul mi blahosklonně rukou a pravil: „Soudruhu Poši, doporučuji vyhybat se zdaleka našemu řediteli OPBH. Na Tvůj dopis mu napsaly všechny oslovené instituce a daly mu za úkol okamžitě zjednat nápravu s tím, že je nyní sám zodpovědný, jestliže pádem cihly, zřícením lávky apod. dojde ke zranění dítěte na dvoře. Vypadá to tak, že bude muset všechny lidi i peníze soustředit na opravy v našem domě i v domech vedlejších. Soptí a říká, že až tě potká, nastane poslední chvíle tvého života. Tak abys věděl – nechod' mu na oči!“

Za krátkou dobu po tomto rozhovoru jsem se vracel k večeru ze školy a při pohledu na náš dům jsem doslova strnul. Před domem stál jeřáb, všude kolem spousta stavebního materiálu, chodník do poloviny uzavřen a – náš komín rozebrán. Druhý den nato z něho trčela krásná, dvoumetrová cementová roura. Tak přece jen je ten náš prvním opravovaným ve Vršovicích, řekl jsem si v duchu. Opravdu – bylo to tak. Ale nezůstalo jen při něm. Poté se postupně opravily další komíny ve vedlejších domech, pak přišly na řadu okapové roury a padající omítky. Domy v naší ulici se staly nejlépe udržovanými v celých Vršovicích.

Onen dopis jsem také vyvěsil na černé tabuli v přízemí našeho domu. Zřejmě jsem se stal známým po celém okolí. K mému překvapení, ale i zděšení, mne nyní začali zdravít dosud neznámí sousedé z blízkého okolí, nosící na kloppě odznak strany. Jeden z nich mi dokonce uctivě uvolnil místo v troleji s tichou poznámkou: „Jsi přece náš člověk!“ Nechápal jsem, co se děje. Až mě informoval opět soused z uličního výboru: „Mluvil se o tobě v uličním výboru a jeden soudruh tvrdil, že to s tebou asi není jen tak. Že musíš zastávat nějakou vysokou funkci v tajné službě a jsi patrně pověřen zvláštními úkoly. Nebo že máš dokonce šarži v sovětské KGB. Jinak že to není možné. Dovolí-li si někdo vyjet takovým způsobem na nejvyšší správní orgány a ty ho akceptují, jak tomu jinak mají soudruzi rozumět?“

„Proboha, co mám teď dělat?“ sténal jsem doma před manželkou. „Já se od nich vždycky držel na dyštanc, nikdy jsem se nezkompromitoval a nyní tohle!“ A všechno to zavinil vyslechnutý rozhovor komíníka s naší správce. Za nějakou dobu se situace kolem domovních událostí zklidnila a já si říkal: „Důležité je nebát se jdat kurážně a žádnou situaci nikdy nemít za ztracenou.“

Vladimír Poš

VÍDEŇSTÍ ČEŠI V PROMĚNÁCH 20. STOLETÍ

Od »národnostního kmene« k národnostní menšině*

Česká národnostní menšina v poválečném Rakousku

Ondřej HLAVÁČ

Kde domov můj

Česká státní hymna, pokládající hned ve svém prvním verši otázku „Kde domov můj?“, předpokládá, že skutečným domovem všech Čechů je sice malá, ale zato krásná země, jedinečné místo uprostřed Evropy. Tam kdysi v dávnověku přivedl svůj lid bájný praotec Čech. Je to právě ona země, která se později pro své národnostně uvědomělé obyvatelky stala vlastí – matkou dávající život a ochranu českému národu, který bez ní může jen těžko přežít. Jak to vyjádřil v roce 1921 ve své básni *Země mluví* Viktor Dyk: „Opustíš-li mne, nezahynu. Opustíš-li mne, zahyneš!“ Zde se hned nabízí zajímavá otázka: A co Češi v hlavním městě habsburské monarchie, kteří se tam stěhovali za prací na přelomu minulého století? Připadalo jim, že něco opouštějí? V mnohonárodnostním státě, ve kterém byla pro řadu Čechů (a Moravanů) Vídeň blíže než Praha, nejspíš ne. Situace se změnila rapidně až ve 20. století. Vznik nových států ve střední Evropě, dvě světové a jedna studená válka, která navíc rozdělila Evropu železnou oponou a oddělila od sebe ostře to, co bylo dříve spojené. Vídeň se najednou ocitla pro mnohé Čechy na druhé straně „barikády“. Turbulence, které prodělali Češi ve Vídni během 20. století, odrážejí změny, kterými si během této doby prošel celý evropský kontinent. Jaká je situace nyní? Změnila se v posledních letech? Stala se Vídeň a Rakousko pro českou národnostní menšinu domovem? A pokud ano, které události to ovlivnily? Tento příspěvek si klade za cíl představit nejen to, kde je domov pro Čechy žijící v Rakousku, ale také přiblížit z historického hlediska faktory, které na toto vnímání měly určující vliv.

Vítězný únor

Jako historik zabývající se dějinami druhé poloviny 20. století si uvědomuji rozsah, jakým se „velké“ světové dějiny podepsaly na vývoji české národnostní menšiny v Rakousku. S výčtem událostí majících na ni bezprostřední vliv můžeme začít nedlouho po skončení druhé světové války. „Vítězný únor“ roku 1948 nejenže přivedl k moci komunistickou stranu a vyhnal ze země další desítky tisíc jinak smýšlejících lidí, ale zároveň svým vlivem zasáhl i přes hranice. Bipolární rozdělení světa se v malém uskutečnilo i mezi vídeňskými Čechy. Již nešlo být jen příslušníkem národa, ale bylo nutno zastávat i správný (komunistický) světový názor. Taková byla podstata totalitní ideologie – existovali jen ti s námi a ti proti nám. Převrat v Československu tak nejen na dlouhých 40 let začlenil Československo pevně do bloku socialistických států, ale zároveň rozdělil na

stejně dlouhou dobu Čechy ve Vídni a vůbec v celém Rakousku. Po rozpadu Československého ústředního výboru vzniklo v roce 1949 proražimní Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku, které zastřešovalo všechny menšinové spolky a organizace s kladným postojem k Československu. V následné reakci na vznik Sdružení byla v roce 1951 ustanovena, resp. obnovena¹ Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku, a to jako druhá střešovací organizace sdružující spolky, které naopak odmítaly spolupracovat s komunistickým režimem.² Mezi oběma tábory brzy vznikl hluboký příkop nedůvěry.

Podzim v Praze a nedoceněná pomoc

Do této složité situace, v jaké se česká menšina nacházela a která trvala řadu let, přišel náhle vpád vojsk Varšavské smlouvy do Československa 21. srpna 1968. Bylo to právě Rakousko, kam přicházeli noví uprchlíci nejdříve. V prvních měsících bezprostředně po invazi jich tu bylo až neuvěřitelných 162 000.³ O tom, jak vřele byli tito lidé u svých jižních sousedů přijati, o nezištné pomoci jednotlivců i celých organizací, bylo napsáno již hodně slov, nicméně i přes to patří tato kapitola dle mého názoru v českém prostředí k málo doceněným skutečnostem. Toto přijetí a především způsob, jakým bylo uskutečněno, totiž položilo základ pozdější úspěšné integrace nově příchozích do rakouské společnosti. Většina narátorů, kteří se mnou spolupracovali během terénních výzkumů, dodnes vzpomíná na velkou podporu, jaké se jim po příjezdu do země dostalo. Uprchlíkům vyšly vstříc jak rakouské vládní i nevládní organizace, tak i celé řady jednotlivců. Velkou práci vykonaly i rakouské úřady, které bez rozdílu udělovaly povolení k přechodnému pobytu a těm, kdo zažádali a splňovali podmínky dané Ženevskou konvencí, udělily politický azyl. To vše velmi usnadnilo nejen usazení nově příchozích v zemi, ale napomohlo jim i při následném zís-

¹ Menšinová rada vznikla již v roce 1923 jako zastřešující orgán českých politických stran působících ve Vídni.

² O situaci v české menšině po druhé světové válce např.: VALEŠOVÁ, Vlasta: *Českoslovenští uprchlíci a jejich soužití s vídeňskými Čechy*, in: VOCELKA, Karl – VALEŠOVÁ, Vlasta (eds.): *Doma v cizině. Češi ve Vídni ve 20. století*, Praha 2002, s. 54-58.

³ Toto číslo zmiňuje ve svém příspěvku historička Jana Stárková a dále upřesňuje s odkazem na Zprávu Spolkového ministerstva vnitra z 23. 10 1968, že z tohoto počtu československých občanů, kteří přicestovali do Rakouska od začátku okupace do konce října 1968, se zhruba 66 000 vracelo z dovolené v zahraničí (především z Jugoslávie), zatímco ostatní přicházeli z obsazeného Československa. Viz STÁRKOVÁ, Jana: *Česká menšina a československý exil po roce 1968 ve Vídni*, in: BASLEROVÁ, Helena – BRANDEIS, Marie – KROUPA, Jiří K. – STAREK, Jana (eds.): *Videňští Češi 1945-2005. K dějinám národnostní menšiny / Die Wiener Tschechen 1945-2005. Zur Geschichte einer Volksgruppe*, Wien – Praha 2006, s. 302.

* Následující příspěvky byly připraveny v rámci projektu *Videňští Češi v proměnách 20. století. Od »národnostního kmene« k národnostní menšině*, podpořeného v roce 2015 Ministerstvem zahraničních věcí České republiky (číslo rozhodnutí 99091/2015-OVD) a řešeného ve spolupráci Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku.

kávání zaměstnání. Rakousko, stejně jako většina západní Evropy, v té době zažívalo nebývalý ekonomický boom a pro většinu uprchlíků nebyl problém si najít práci, byť zpočátku méně kvalifikovanou. Zemi si tak díky vstřícnému přijetí a možnostem pro svůj další profesní růst zvolilo za cílovou destinaci více než 11 000 Čechů a Slováků, z nichž většinu tvořili mladí lidé. Bylo mezi nimi velké množství studentů a tzv. „white collar workers“ neboli kvalifikovaných pracovníků a odborníků ve svých profesích. I přes těžké začátky v nové zemi, které ne vždy všichni zvládli bez problémů, se nově příchozí brzy začlenili do majoritní společnosti. Podařilo se jim nejen plynule ovládnout německý jazyk, ale také dosáhnou vysoké socioekonomické úrovně a získat ve svém okolí řadu přátel jak mezi Čechy, tak i Rakušany. Když k tomu přidáme ještě velký počet smíšených manželství jako poslední hlavní znak určující míru začlenění do majoritní společnosti, zjistíme, že v případě posrpnových uprchlíků byla integrace velmi úspěšná. Příliv uprchlíků z Československa ustal v říjnu 1969, kdy byla zrušena platnost výjezdních doložek. Hranice Československa se opět neprodyšně uzavřely a situace se v české menšině v Rakousku pomalu ustálila. A to až do chvíle, kdy bylo zveřejněna Charta 77, která českou menšinu, jak se později ukázalo, ovlivnila více než jakékoliv jiné krajské komunity.

Charta v Rakousku

Vliv na to měl rakouský spolkový kancléř Bruno Kreisky. Ten nabídl všem signatářům, kteří se dobrovolně rozhodnou opustit Československo, politický azyl. Byla to reakce na tvrdé represe, kterým byli chartisté nedlouho po zveřejnění Prohlášení Charty 77 (1. ledna 1977) vystaveni ze strany Státní bezpečnosti. Této možnosti využilo na 400 československých občanů a podpora, jaké se jim následně po příchodu do Rakouska dostalo, byla opět velkorysá. Péčí o ně byl pověřen dlouholetý český sociální demokrat Přemysl Janýr, sám posrpnový exulant, spolu s Bruno Aignerem, tehdejším tajemníkem předsedy klubu SPÖ Heinze Fischera (a později prezidentovým tiskovým mluvčím). Každý z nově příchozích obdržel kromě finanční podpory i zájem v podobě malého bytu a pomoc při hledání zaměstnání, popřípadě s umožněním studia. Jak se zmínil během našeho rozhovoru Bruno Aigner k otázce ohledně podpory chartistů: „Dnes by [získání prostředků] bylo o hodně obtížnější. Tenkrát to nebylo tak obtížné, protože i byrokracie v Rakousku sdílela postoj Bruno Kreiskeho – musíme pomoci lidem v Československu.“⁴

Nechci zde srovnávat nesrovnatelné, za těch téměř deset let, které uplynuly od okupace Československa, se Rakousko a podmínky v něm velmi změnily. Navíc samotní chartisté představovali odlišnou a k tomu vnitřně diferencovanou skupinu – lišící se od té, která přišla po srpnu 1968. Ale i přesto všechno zde jisté paralely s početně mnohem větší skupinou posrpnových uprchlíků jsou. Opět tu máme vládní pomoc, která usnadnila celý integrační proces a otevírala nově příchozím řadu možností.

⁴ Rozhovor s Bruno Aignerem, Ballhausplatz, Vídeň, 20. 9. 2013, soukromý archiv autora: „It would be much more difficult today. It was not so difficult because also the bureaucracy in Austria was guided by thinking of Bruno Kreisky – we have to help the people of Czechoslovakia.“

Díky ní a pochopitelně i díky vlastnímu úsilí se řada těchto lidí, jako byli např. Ivan Medek, Pavel a Ondřej Kohoutovi nebo Jiří Chmel, začlenila do rakouské společnosti.

Nově příchozí a starousedlíci

Na tomto místě se naše pozornost od samotných uprchlíků zaměří na celou českou menšinu v Rakousku, která, jak jsme si ukázali, byla děním v sousedním Československu bezprostředně ovlivněna. Zajímavý je přitom fakt, že poměrně bezproblémová integrace nově příchozích do majoritní rakouské společnosti je zde v přímém kontrastu se začleněním do české menšiny v Rakousku. Bylo to dáno řadou faktorů.

Předně česká menšina se nacházela od počátku padesátých let ve složité situaci, byla rozdělená podle vztahu k pražskému režimu na dva opoziční tábory, které se prostřednictvím svého tisku napadaly. Situace byla o to komplikovanější, že dělicí hranice neprostupovala jen mezi dvěma tábory, ale také mezi jednotlivými spolky.⁵ Rovněž v menšině existovala silná skupina (podle některých odhadů až celá třetina), která se nechtěla přidat ani k jednomu táboru. Do takto rozdělené menšiny najednou přišla početná posrpnová uprchlická vlna a o téměř desetiletí později i signatáři Charty 77. Od konce sedmdesátých let v souvislosti s „rumunskou krizí“ se počet českých uprchlíků žádajících o azyl v Rakousku rapidně zvýšil a dosahoval až ke třem tisícům ročně.⁶ Jak podotkl chartista Ivan Medek: „Do beztak již pestré společnosti Čechů a Slováků v Rakousku a zejména ve Vídni vstoupil nový, pro mnohé dost nesrozumitelný prvek, na jedné straně až příliš barvitý, na druhé straně politicky a intelektuálně vyhraněný, i když mnohdy vycházející z protichůdných stanovisek. S odstupem času se nelze divit, že integrace tohoto seskupení do české a slovenské společnosti ve Vídni byla nakopec obtížnější než její integrace do společnosti rakouské.“⁷

Velkou roli zde také sehrál generační rozdíl a odlišná výchova spolu s rozdílným „Weltanschauung“, s jiným světovým názorem, jiným viděním světa. Nově příchozím již byly z části cizí tradice, na kterých stavěla stará menšina, a snažili se o co možná nejvíce bezproblémovou integraci do majoritní společnosti. Starousedlíci v tom spatřovali ztrátu národního cítění a nově příchozí začali být považováni za pouhé kariéristy, kterým jde jen o materiální pohodlí a peníze. Označení emigrant dostalo pejorativní zabarvení – a to je také jeden z důvodů, proč jej při popisu situace Čechů v Rakousku po roce 1968 nepoužívám.

⁵ Nejdramatičtější situaci zažila Sokolská župa Rakouská. Vyvrcholení nastalo v roce 1952 na její mimořádné valné hromadě, která se konala v českém Národním domě ve Vídni, kdy se po bouřlivém jednání od Sokolské župy odtrhly jednoty Sokola I-V a X, jejichž zástupci valnou hromadu opustili a přidali se k prorezimnímu Sdružení Čechů a Slováků. Ve Vídni tak de facto vznikly dvě sokolské organizace. Více v ČEŠKA, Ota: *Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku*, in: BASLEROVÁ, H. et al. (eds.): *Víteňští Češi 1945-2005* (◀ pozn. 3), s. 353.

⁶ U rumunských čerpacích stanic byla nečekaně v roce 1979 po československých turistech jedoucích do Bulharska požadována platba za benzín v západních měnách. Československé úřady v reakci na to povolily turistům průjezd Jugoslávií, odkud jich ovšem řada uprchla právě do Rakouska. Více VALEŠOVÁ, Vlasta: *Víteňští Češi včera a dnes*, Praha 2004.

⁷ MEDEK, Ivan: *Chartisté v Rakousku*, in: BASLEROVÁ, H. et al. (eds.): *Víteňští Češi 1945-2005* (◀ pozn. 3), s. 323.

Nově přichozí si brzy založili vlastní spolky, jmenovitě nejvýznamnější Kulturní klub Čechů a Slováků, dlouho vedený Přemyslem Janýrem, nebo později Brabenco-Česko-slovensko-rakouské kontaktní fórum. Oba spolky se zaměřovaly jak na pomoc nově přicházejícím Čechoslovákům, tak i na kulturní činnost, na pořádání koncertů, výstav a představení českých umělců. Oba spolky přitom existují dodnes. Ve Vídni a potažmo v Rakousku tak na jednu vedle sebe byly tři skupiny Čechů, které si byly cizí svým zaměřením a aktivitami a jejich spolupráce byla minimální. Jana Starková označila tento vztah mezi starousedlíky a československými exulanti od konce šedesátých let za „setkávání protikladných politických a životních názorů.“⁸

Jak (ne)vznikal Poradní sbor

Za této situace, v níž se česká menšina koncem sedmdesátých let nacházela, byly jakékoliv snahy o sjednocení a vzájemnou spolupráci odsouzeny k nezdaru. Když v únoru 1976 vstoupil v Rakousku v platnost zákon o národnostních menšinách a následující rok měly nařízením spolkové vlády vzniknout tzv. poradní sbory pro národnostní menšiny při Úřadu spolkového kancléře, pro českou (nyní již národnostní) menšinu vznikla nová třetí plocha, která ji, již tak rozdělenou, ještě více polarizovala. Ustanovení českého poradního sboru se stalo na dlouhou dobu nepřekonatelnou překážkou. Jak vzpomíná Heinz Tichy: „Příčinou byl především konflikt mezi starousedlíky a nově přichozími. Ten byl totiž někdy tak silný, že mně jako vedoucímu oddělení pro národnostní menšiny při Úřadu spolkového kancléře (Ústavní služba) byla často kladena otázka, zda by »noví« neměli vytvořit vlastní národnostní menšinu, čímž by místo jednoho Poradního sboru existovaly hned dva.“⁹ Trvalo řadu let, než Sbor pro českou národnostní menšinu vznikl – až v roce 1994. Vzájemné rozpory byly silnější než železná opona i Husákův normalizační režim v Československu. Ten padl na podzim 1989 a spousta věcí se dala do pohybu.

Sametové dveře

Rozpad sovětského impéria a pád železné opony navrátil nejenom demokracii zpátky do střední Evropy, ale zároveň této části kontinentu otevřel dveře na Západ a ke svým sousedům. Hranice Československa se otevřely a na jednu bylo opět možné volně cestovat do Rakouska tam i zpět. Po sametové revoluci nejenže člověk narazil na ulicích Vídně zase na desítky a stovky Čechů i Slováků, kteří sem přijeli navštívit své příbuzné a známé nebo jen obdivovat místní umělecké sbírky, ale najednou se objevila možnost i pro Čechy žijící v Rakousku obnovit dlouholetým odloučením zpřetrhané vazby na svůj bývalý domov. Někteří narátoři, kteří se do Československa vypravili hned po revoluci, vyprávěli, jaké nadšení z konce diktatury v zemi vládlo. Např. Zuzana Brejchová to komentovala slovy: „No a najednou se procházím po Václaváku a všude samej Havel, že jo? A svoboda. Jela jsem pak do Prahy na ty volby prezidentský, zůstala jsem na Hradě.[...]“

⁸ STÁRKOVÁ, J.: *Česká menšina a československý exil po roce 1968 ve Vídni* (← pozn. 3), s. 321.

⁹ TICHY, Heinz: *Česká národnostní menšina*, in: BASLEROVÁ, H. et al. (eds.): *Videňští Češi 1945-2005* (← pozn. 3), s. 276.

Ta euforie byla neuvěřitelná.¹⁰ I když porevoluční nadšení po nějaké době vyprchalo, hranice zůstala otevřená. Řada bývalých uprchlíků se sice vrátila zpátky do dřívější vlasti, ale ještě daleko více jich v zemi zůstalo – našli si tu za ta léta nový domov.

V Rakousku doma

Nyní se dostáváme k odpovědi na vyřčenou otázku v úvodu a zároveň i k závěru tohoto příspěvku: „Stalo se Rakousko pro nově přichozí Čechy domovem?“ Abychom na to mohli odpovědět, nejprve si řekněme, co to onen domov (podle odborné literatury) znamená. „Domov je více méně ucelený obraz okruhu blízkých, známých lidí svázaných s hmotným prostředím, ve kterém člověk delší dobu pobýval (byt, dům, krajina), naplněný pocitem sounáležitosti, zázemí, bezpečí.“¹¹

Pro většinu narátorů, stejně jako pro řadu Čechů žijících ve Vídni, se toto město a obecně celé Rakousko stalo za těch 40 let, kdy zde žili, domovem ve výše uvedeném smyslu. Našli zde nejen práci, ale i nové přátele a často i životní partnery. Díky vstřícnému přijetí a vlastní péči se jim brzy podařilo začlenit se do rakouské společnosti, a to dokonce snadněji než do samotné české komunity. Když se pak náhle v roce 1989 otevřely hranice a bylo možné se vrátit zpět do bývalé vlasti, mnozí z nich to odmítli. Nejen kvůli ztrátě zázemí v Rakousku, ale například i kvůli dětem, které s bývalým domovem svých rodičů měly jen málo společného. Jak v jednom rozhovoru pro Výzkumné středisko pro národnostní menšiny uvedla Dáša Vokátá: „Až potom po převratu, když se v roce 1989 najednou všechno změnilo, tak jsem se hrozně chtěla vrátit. Jenže moje děti byly mezitím už v pubertě a měly tady kamarády, a když jsem jim řekla, že bychom se vrátili do Čech, tak hořce proplakaly celou noc a já jsem si uvědomila, že takhle to nejde.“¹²

Pád železné opony umožnil Čechům v Rakousku do Československa svobodně cestovat. Najednou byla země dříve oddělená ostnatým drátem vzdálená pouhých pár hodin jízdy autem. Časté cesty do bývalé vlasti, byť pro mnohé provázené zpočátku zklamáním ze stavu „znormalizované“ české společnosti, vedly k navázání zpřetrhaných rodinných svazků a k obnovení osobních i pracovních kontaktů. Pocit sounáležitosti s rodnou zemí, ukrytý pro některé hluboko v podvědomí, se díky otevření hranic znovu projevil a pocit domova se přenesl i přes hranice. Dnes tak mají Češi, dřívější uprchlíci, domovy hned dva. Jak se mi například svěřil pan Gustav Líbal: „Já jezdím dvakrát tejdne do Litomyšle, tam mám jako práci. A když přejezu hranice v Mikulově, tak říkám: »Tak jsem doma.« To je zase... No to je ten zvláštní úděl emigrantů. Ti by měli získat vlastní občanství. Ty modré pasy, jak jsme měli ze začátku.“¹³

¹⁰ Rozhovor se Zuzanou Brejchovou, Mariahilferstrasse, Vídeň, 9. 9. 2011, soukromý archiv autora.

¹¹ PETRUSEK, Miloslav – VODÁKOVÁ, Alena (eds.): *Velký sociologický slovník*, Praha 1996, s. 218.

¹² Archiv Forschungszentrum für historische Minderheiten Wien, KUNDRAČEK, Matěj: *Rozhovor s Dášou Vokatou*, Vídeň, 20. 1. 2009, in: *TschechInnen und SlowakInnen in Wien – Identitätskonstruktionen und Migrationserfahrungen* (datový soubor).

¹³ Rozhovor s Gustavem Líbalem, Mariahilferstrasse, Vídeň, 22. 9. 2011, soukromý archiv autora.

Česká národnostní menšina dnes

Vraťme se na závěr k české menšině jako celku a k jejímu současnému stavu. Na jednotlivých zlomových historických událostech, které výrazně ovlivnily nejen Československo, ale i českou menšinu ve Vídni a Rakousku, jsem chtěl představit a částečně objasnit složitý stav, ve kterém se česká menšina ocitla – ne vždy vlastní vinou. Od počátku padesátých let 20. století byla rozdělena na dva znevzářené tábory, ke kterým přibyli ještě tisíce posrpnových uprchlíků a stovky chartistů. Vzájemná jednota nejenže nebyla možná, ale jak poznamenal Ivan Medek, „nebyla ani žádoucí“.¹⁴ Pak ale přišel rok 1989, pád železné opony a řada věcí se změnila. Ne najednou, ani možná ne tak rychle, jak by si mnozí přáli, ale přesto česká národnostní menšina je dnes jiná, než byla před 25 lety, stejně jako je jiná země, ze které odcházeli. Do Rakouska přišli noví lidé nezatížení složitou minulostí a dávnými křivdami, ve Vídni bylo v roce 2000 založeno Bilingvní reálné gymnázium a rozšířilo tak významně zdejší české školství, při Úřadu spolkového kancléře působí Poradní sbor pro českou národnostní menšinu, který sdružuje nejvýznamnější české spolky a instituce. Česká menšina je dnes hrdou součástí rakouské společnosti.

Závěr

Proč jsem tedy při popisu české menšiny věnoval tolik prostoru lidem, kteří do Rakouska a Vídně přicházeli až po roce 1968? Protože právě na příkladu této skupiny je nejvíce patrná změna, kterou Češi ve Vídni a Rakousku ve druhé polovině 20. století prošli. To oni nejprve ztratili domov v okupované a znormalizované vlasti, aby jej následně našli u svých jižních sousedů. To na ně se vztahovalo Dykovo: „Opustíš-li mne, zahyneš!“ Nezahynuli. Naopak vlastním úsilím podpořeným vstřícnou rakouskou společností se tito lidé stali její plnohodnotnou součástí a jsou právem považováni za příklad úspěšné integrace. Dnes zde tito lidé mají nejen práci, rakouské kolegy a přátele, ale i rakouskou státní příslušnost. Cítí se být rakouskými občany, i když svou bývalou vlast nikdy nezavrhlí. Stejně tak i děti těchto nově přichozích jsou dnes v první řadě Rakušané obohacení o české kořeny. Když bývalý spolkový kancléř Bruno Kreisky nabízel pronásledovaným chartistům v Rakousku politický azyl a odkazoval přitom na pomoc, kterou poskytlo Československo pronásledovaným rakouským občanům v roce 1938, nezbyvá než dodat, že tato pomoc byla rakouskou společností splacena (nejen chartistům) mnohonásobně. A plody nese dodnes.

K významu Vídně pro emigraci z Československa po 21. srpnu 1968

Stanislav BROUČEK

Fenomén Vídně znamená v dějinách české a slovenské emigrace s malou nadsázkou totéž co vlast sama, tedy české země a Slovensko. Vídeň se stávala prvním velkým přístřeším na cestě za novým domovem. V roce 1968 to byl nepochybně vrchol významu tohoto města pro prchající české a slovenské běžence, kteří se většinou až na místě

samém v dotyku s každodenní realitou počali vyrovnávat se spontánním rozhodnutím nevracet se do Československa, které okupovala vojska Varšavské smlouvy.

Za první významnou charakteristiku těchto srpnových a následných dnů a týdnů můžeme označit skutečnost, že to byl spíše odchod odněkud, tedy útěk z ohroženého domova, než cílený přesun někam na konkrétní místo s konkrétním účelem. Odhaduje se, že Vídní prošlo v letech 1968-1969 na 162 000 Čechoslováků. Podstatná část se po vyčkávání a váhání vrátila zpět do původního domova. Necelých 11 000 požádalo o politický azyl v Rakousku. Zbytek se snažil prostřednictvím ambasad třetích zemí emigrovat třeba do USA, Kanady, Austrálie, Jihoafrické republiky, na Nový Zéland nebo do Švédska.

Pokusím se ze zkušeností mnoha desítek lidí, kteří mi poskytli svá autentická vyprávění o těchto událostech, přiblížit některé problémy jejich zajímavých, avšak strastiplných cest. Další originální charakteristiky lze čerpat také z exilové literatury. V posrpnovém exilu, který zažil Vídeň jako přestupní stanici, vyniká dílo spisovatele Jaroslava Marka-Vejvody (připomeňme jen několik jeho nejvýznamnějších knih: *Plující andělé, letící ryby, Provdaná nevěsta, Osel aneb Splynutí* nebo *Zelené víno*). Jaroslav Marek-Vejvoda reprezentuje generaci mladých českých intelektuálů, pro něž vstup vojsk a následná okupace cizí mocí znamenaly doslova katastrofu a zmarnění svobodných tvůrčích možností.

Badatelé zabývající se migracemi se často pídí po souboru motivů a důvodů, které migranta přiměly k odchodu. Zároveň se také ptají po motivech a důvodech, které člověka přilákaly do cílové země. Pro generaci Jaroslava Marka-Vejvody byly v onom mezidobí, které uběhlo od okamžiku odchodu až do usazení se v cizině, důležité dva aspekty, stavějící tehdejší emigraci do paradoxní situace. Ta spočívala v tom, že fakt vstupu cizích okupačních vojsk byl zjednodušením jejich rozhodovacích mechanismů k odchodu samému a také zjednodušením jejich počáteční existence při pobytu v zahraničí tím, že působila solidarita u obyvatelstva i správy země, kde se Čechoslováci pokoušeli najít první přístřeší.

Oba aspekty, šance spontánního rozhodnutí k odchodu jako kompenzace stresu z okupace a šance nadstandardní pomoci v cizině, byly nadějným příslibem pro šťastné řešení v nějaké blíže neurčené časové perspektivě. Zároveň se ale stávaly lákadlem do pasti, a to v případě, nebude-li následovat nutný zodpovědný přístup ze strany každého z migrantů, tj. když člověk, přestože je v složitě situaci útěku, neuchopí další záležitosti do svých rukou bez přílišného čekání na dobré a ještě lepší okolnosti.

Pobyt ve Vídni byl tak pro mnohé uprchlíky vhodnou příležitostí, aby brzo prozřeli nástrahy, které na ně čekaly. Třeba v případě Jaroslava Marka-Vejvody (a řady jeho generačních druhů) to představovalo nezbytnost rychle si uvědomit, že podstatu profesních dovedností osmadvacetiletého právníka a česky píšícího spisovatele musí uzpůsobit novým podmínkám, dokonce musí počítat s možností, že třeba tyto dovednosti nikdy už neuplatní a bude se muset živit manuální prací, a to pravděpodobně po zbytek svého života, neboť jak se sám autor vyjádřil, „koupil si jednosměrnou exulantskou jízdenku bez návratu“.

Většina příslušníků této generace si měla možnost vyzkoušet závažnost pochybností až do morku kostí. Pochyb-

¹⁴ MEDEK, I.: *Chartisté v Rakousku* (< pozn. 3), s. 324.

nosti pak začaly kráčet spolu se vsudy přítomnou nedůvěrou ve vše nové kolem v onom úplně cizím prostředí. Jak blízko mají k sobě naděje a zmar, jak se obě polohy propustují navzájem v jednotlivých existenciálních prožitcích, neboť uprchlík mimořádně silně vnímá svobodný prostor k pohybu, avšak zároveň zůstává na místě, neboť jej tíží nevyrovnaný účet s nedávnou minulostí, s níž je spjat víc, než si dokázal představit on sám a než si dokáže představit nyní ten, kdo těmito pocity neprošel.

Emigrant tak dochází k poznání, že jeho přesun z místa původního domova do prostoru, kde hledá svůj nový domov, znamená kromě dalších potíží také výměnu vnějšího omezení okupační mocí za pocit těžko překonatelných bariér vnitřního sebeomezování. Ocítá se totiž najednou v permanentním stresu s pravidelnými dávkami sebepodceňování a méněcennosti: nezná jazyk, nemá vlastní bydlení, a pokud pracuje, je to jen náhradní existenční řešení k prostému přežívání.

Když exulant nedospěje k jediné správnému rozhodnutí, že totiž musí vydat podstatně větší díl úsilí než příslušníci původního majoritního obyvatelstva, čeká jej často i možnost živoření na okraji společnosti. V opačném případě, vydá-li se cestou nadstandardního výkonu v zaměstnání a vzdělávání, stává se úspěšným s vědomím, že přesídlení stálo za to.

Vídeň tak představuje pro mnohé prchající Čechoslováky po srpnu 1968 tuto první velkou životní zkušenost s emigrací. Většinou prožili svobodu a považují získané návyky života člověka ve svobodě za největší hodnotu své nové existence.

S pocitem svobody souvisí prožitek vlastní vrcholné zodpovědnosti za vlastní kariéru, vlastní život a život svých blízkých. Spoléhají se na své síly a dovednosti. Rozhodují se svobodně a volně, ale se vši zodpovědností.

Mezi krajany se také objevují názory, z nichž je patrné, že považují ze své vlastní zkušenosti současnou společenskou a politickou realitu za příliš spojenou s totalitními praktikami z let 1948-1989. Reagují až s vysokou mírou podrážděnosti na projevy české politiky, na stav pozorované společenské reality z poznatků učiněných při návštěvách rodné země za poslední čtvrtstoletí.

Česství, český jazyk, česká kultura pro ně představují přesto většinou silná citová pouta. Život ve svobodnějších podmínkách liberálních společností a potřeba orientovat se v každodenním životě na zvládání praktických činností bez sentimentu a vedlejších projevů pro efekt vůči lokálnímu okolí třeba z ideologické přetvářky jim poskytuje určitou míru životních jistot. Přesto však pociťují, že jim prostor původního domova chyběl a chybí. V dobách, kdy se tam nesměli vracet, si ve svých myšlenkách a vzpomínkách často idealizovali prostředí a kulturu, z níž vzešli. Když se pak s tímto ideálem při svých návštěvách neshledávají, obrací se ke kritikám praktik bývalého komunistického režimu, které podle nich dosud ovládají interpersonální vztahy současného českého veřejného života.

Z vlastností, které vyzvedávají jako zisky z pobytu v emigraci, lze jmenovat především vztah k realitě – vyjadřují se, že neměli potřebu lhát, přetvářovat se, že se naučili jednat přímo.

Jejich poměr k rodné zemi a její současné společnosti je proto variován několika aspekty. Mají hodnotu reálných zkušeností s vlastní emigrací a s prožitky emigrace

ostatních Čechů, které poznali. Jejich úroveň je ovlivněna intelektuální a vzdělanostní výbavou každého z nich. Vedle toho se jejich vztah k původnímu domovu také zakládá na charakterových a osobnostních vlastnostech. Paleta vztahů k vlasti se proto rozprostírá od jednoznačně kladných, tj. vstřícných projevů až po jasný opak, který se rovná někdy prosté pomluvě nebo nadávce.

Navzdory všem odlišnostem a variantám projevů krajanů vůči současné společnosti České republiky by mělo platit, že všichni zahraniční Češi patří do jednoho celku, do moderní české diaspor, z níž nejsou žádní jednotlivci předem vyčleňováni.

Die Sprachencharta des Europarats und ihre Anwendung auf Wien

Heinz TICHY

1. Die Sprachencharta und ihr Monitoringverfahren

Die im Rahmen des Europarats 1992 fertiggestellte *Europäische Charta der Regional- oder Minderheitensprachen* bezweckt, schon ihrem Titel entsprechend, an sich den Schutz und die Förderung solcher Sprachen, die wegen ihrer relativ geringen Verwendung schutzbedürftig sind, also in Österreich die Volksgruppensprachen. Angesichts der enormen Bedeutung ihrer (angestammten) Sprache für Kultur und Identität einer ethnischen Gruppe bzw. Volksgruppe werden aber Aussagen über derartige Sprachen häufig auch Aussagen über die dahinterstehende ethnische Gruppe sein. Schützt und fördert die Sprachencharta bestimmte Sprachen, so verfolgt sie damit oft dieselbe Zielsetzung wie das ebenfalls im Rahmen des Europarats abgeschlossene „Rahmenübereinkommen zum Schutz nationaler Minderheiten“. Von diesem Übereinkommen unterscheidet sich die Charta aber durch den hohen Detaillierungsgrad ihrer Bestimmungen, wobei jeder Mitgliedstaat aus der Vielfalt von Bestimmungen mindestens 35, von ihm nach der jeweiligen Sprachensituation im Staat ausgesucht, anwenden muss. Von den ausgesuchten Bestimmungen müssen einige Bereiche, wie z.B. Schule oder Amtssprache, besonders berücksichtigt werden. Ferner haben die Staaten die jeweiligen Sprachen und Sprachengebiete dem Europarat zu nennen. Alle diese Vorgaben zwingen die Mitgliedstaaten der Charta, sich bereits zu Beginn der Mitgliedschaft – entsprechend der Rechtslage in Österreich: bis zur Ratifikation – relativ genau mit der Situation ihrer Sprachen zu befassen. Da sich auch das im folgenden näher geschilderte Verfahren zur Überwachung der Erfüllung der Verpflichtungen Österreichs aus der Charta als gut konzipiert erweist, ermöglichen die Ergebnisse der Überwachung gerade der Charta-Erfüllung eine eingehendere Erörterung der Sprachenpolitik Österreichs, welche großteils zugleich Volksgruppenpolitik ist. Dies soll am Beispiel Wiens geschehen.

Österreich ist Mitglied in beiden genannten Europaratsübereinkommen, die Charta hat es schon 1992 unterzeichnet, aber erst 2001 ratifiziert.

Das erwähnte Überwachungs- oder Monitoringverfahren dient, ähnlich wie bei anderen neueren internationalen Übereinkommen, einer von Experten gesteuerten Überwachung auf internationaler Ebene. Es ist in Art. 15-17 der

Charta geregelt und beginnt mit einem alle drei Jahre vom Mitgliedstaat vorzulegenden Bericht über die Erfüllung seiner Verpflichtungen – zu dessen näherer Ausgestaltung vgl. etwa das Europaratsdokument MIN-LANG (2002).

Anschließend prüft ein ständiger Sachverständigenausschuss, der je Vertragspartei aus einem Mitglied besteht, den Bericht, häufig verbunden mit Besuchen des Ausschusses im betreffenden Staat und weiteren Auskundschaftungen. Es können sich auch (einschlägige) Vereinigungen mit ihren Anliegen an den Ausschuss wenden. Aus diesen Informationsquellen erstellt der Ausschuss einen Bericht samt Vorschlägen an das Ministerkomitee des Europarats, das seinerseits Empfehlungen an die Mitgliedstaaten beschließen kann.

In der Praxis bewährt sich das Monitoringverfahren, jedenfalls was Österreich betrifft, durchaus, auch wenn kaum ein Staatenbericht einigermaßen fristgerecht erstattet wurde bzw. wird und auch die Volksgruppenbeiräte meist zu spät bzw. zu kurzfristig befasst werden. Positiv ist am Verfahren auch, dass sich der Ausschuss in aller Regel nicht mit verbalen Beteuerungen der Staaten begnügt und dass die Berichte über die Homepage des Europarats eingesehen werden können.

2. Der Geltungsbereich der Sprachencharta

Gerade im Monitoringverfahren werden häufig Diskrepanzen darüber sichtbar, welche Sprachen und welche Sprachgebiete die Charta in einem Mitgliedstaat umfasst. Von Bedeutung ist dies vor allem für Großstädte, wo von einem abgrenzbaren Sprachgebiet im herkömmlichen Sinne meist nicht die Rede sein kann, aber häufig doch eine – nach absoluten Zahlen gerechnet – größere Zahl von Menschen eine Regional- oder Minderheitensprache verwendet. Das Vorhandensein eines eigenen Sprachgebiets spielt nach der Charta auch insofern eine Rolle, als sie – nach Ausschluss der Zuwanderersprachen aus ihrem Anwendungsbereich (Art. 1 lit. a) – zwischen territorial gebundenen (Art. 1 lit. a und b) und nicht territorial gebundenen Sprachen (Art. 1 lit. c) unterscheidet; letztere sind im betreffenden Mitgliedstaat gebrauchte Sprachen, die nicht einem bestimmten Gebiet dieses Staates zugeordnet werden können (vielfach z.B. die Sprachformen der Roma). Der Schutz der nicht-territorialen Sprachen ist zwar deutlich geringer (die Staaten sind nur an die Ziele und Grundsätze der Charta und nur *mutatis mutandis* gebunden, vgl. Art. 7 Abs. 5), dennoch gilt auch für diese Sprachenkategorie ein besonders im Monitoringverfahren wichtiger Beurteilungsmaßstab: Ob eine Regional- bzw. Minderheitensprache im Sinne der Charta vorliegt und welches Sprachgebiet sie allenfalls umfasst, bestimmt sich in erster Linie nach den aus der Charta erschließbaren objektiven Kriterien (und unter Berücksichtigung des Willens der Sprecher insoweit auch nach subjektiven Kriterien), nicht aber nach den Erklärungen des Staates.

Österreich hat 2001 der Charta anlässlich seiner Ratifikation die Sprachen aller bisher anerkannten Volksgruppen unterstellt, allerdings in sehr unterschiedlichem Umfang: Während für das sog. „Burgenlandkroatische“ und das Ungarische (mit den jeweiligen Sprachgebieten im Burgenland) sowie für das Slowenische (mit Sprachgebiet in Kärnten) die Erklärungen zur vollen Anwendbarkeit der Charta abgegeben wurden (freilich nur mit der

Mindestanzahl von 35 konkreten Charta-Bestimmungen je Volksgruppe), sind für das Tschechische und das Slowakische in Wien und das Romanes im Burgenland nur jeweils 8, für das Slowenische in der Steiermark 13 und für das Ungarische in Wien 12 konkrete Bestimmungen der Charta ausdrücklich als von Österreich anzuwendend bezeichnet worden.

Für Wien bedeutet das die offizielle Bestätigung der Anwendbarkeit der Ziele und Grundsätze der Charta (Art. 7) sowie einiger weiterer konkreter Bestimmungen hinsichtlich Tschechisch, Slowakisch und Ungarisch: Für alle drei Sprachen gelten zusätzlich Art. 8 Abs. 1 lit. a iv (Ermutigung zu/Begünstigung von vorschulischer Erziehung), Art. 11 Abs. 1 lit. d (Ermutigung zu/Erleichterung der Produktion und Verbreitung von Audio- und audiovisuellen Werken), Art. 11 Abs. 1 lit. f ii (Erstreckung bereits bestehender finanzieller Unterstützung auf audiovisuelle Produktionen), Art. 12 Abs. 1 lit. a (Ermutigung zu den der jeweiligen Sprache eigenen Ausdrucksformen, Förderung der Zugangsmöglichkeiten zu den in diesen Sprachen geschaffenen Werken), Art. 12 Abs. 1 lit. d (Sicherstellen, dass die im Kulturbereich Verantwortlichen für die Berücksichtigung der betreffenden Sprachen und ihrer Kulturen sorgen), Art. 12 Abs. 3 (angemessene Berücksichtigung der betreffenden Sprachen und Kulturen im Rahmen der Auslandskulturpolitik) und Art. 14 lit. b (Erleichterung/Förderung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit insbesondere zwischen regionalen oder örtlichen Behörden).

Für Tschechisch und Slowakisch, aber nicht für Ungarisch (!), gilt weiters ausdrücklich Art. 11 Abs. 2 (grenzüberschreitende Medien- und Meinungsfreiheit). Nur für Ungarisch in Wien gelten außerdem Art. 8 Abs. 1 lit. e iii (Ermutigung zu bzw. Zulassung von Anbot für Sprachstudium an Hochschulen), Art. 8 Abs. 1 lit. f iii (wie lit. e iii, aber bezüglich Erwachsenen- und Weiterbildung), Art. 11 Abs. 1 lit. e i (Ermutigung zur/Erleichterung der Schaffung und/oder Erhaltung mindestens einer ungarischsprachigen Zeitung), Art. 12 Abs. 2 (kulturelle Aktivitäten zugunsten des Ungarischen außerhalb des traditionellen Sprachgebietes) und Art. 13 Abs. 1 lit. d (Erleichterung von/Ermutigung zum Sprachgebrauch im wirtschaftlichen und sozialen Leben).

Ein erster Überblick über diese verstreuten Einzelbestimmungen zeigt schon, dass sie für die Kernbereiche (z.B. Schule) so gut wie nichts Zusätzliches zu den reichlich auslegungsfähigen Zielen und Grundsätzen des Art. 7 der Charta bringen und dass selbst die aufgelisteten Einzelbestimmungen zumeist nur die unterste Grenze dessen näher ausführen, was ein Staat zum Erhalt dieser Sprachen unbedingt tun muss. Überdies sind die Differenzierungen zwischen den angeführten Sprachen oft nicht nachvollziehbar, und auch die Differenzierung zwischen Ungarisch im Burgenland und Ungarisch in Wien wirft viele Fragen nach der sachlichen Rechtfertigung auf. All dies erweckt den Eindruck nicht nur mangelnder Koordinierung, sondern vor allem weitgehender Konzeptlosigkeit.

Besonders negativ fällt die Nichtberücksichtigung etlicher traditionell (auch) in Wien gebrauchter Minderheitensprachen auf, so insbesondere des „Burgenlandkroatischen“, obwohl Sprecher dieser Wiener Gruppe seit vielen Jahren Mitglieder des Volksgruppenbeirats für die kroati-

sche Volksgruppe sind, dies auf Vorschlag von seit vielen Jahrzehnten in Wien bestehenden kroatischen Vereinen, die aus der Volksgruppenförderung gefördert werden.

3. Das Monitoringverfahren und die Sprachensituation in Wien

3.1. Erste Monitoring-Runde 2003-2005

Österreich hat zur Charta bisher drei Staatenberichte (2003, 2007 und 2011) dem Europarat übermittelt (der 4. Bericht war am 1. 10. 2014 fällig), zu welchen der Sachverständigenausschuss des Europarats (in der Folge „Ausschuss“ oder „die Experten“) ausführliche Stellungnahmen abgegeben hat, die in Empfehlungen des Europarats an Österreich mündeten; dabei nimmt die Sprachensituation in Wien zunehmend Platz ein.

Der 1. Staatenbericht Österreichs, erstattet am 14. 2. 2003, brachte einen Überblick über die Sprachensituation in Österreich und versuchte die Erfüllung der Charta darzutun. Interessant ist die Erwähnung des Burgenlandkroatischen in Wien als Ergebnis eines täglichen oder wöchentlichen Pendlerwesens, wobei die kroatischen Vereine Wiens der Gefahr des Identitätsverlustes dieser Kroaten entgegenwirken würden. Diese Hinweise auf das Fluktuierende (Pendlerwesen) und den Gebrauch einer Minderheitensprache Gefährdende (Großstadt), somit auf etwas ohnedies nur Vorübergehendes, waren offenbar als Rechtfertigungsversuch für die mangelnde Einbeziehung der Wiener Kroaten in die Charta gedacht.

Einige Monate später ersuchte der Ausschuss um die Beantwortung von rund 130 Fragen, um sich ein vollständigeres oder genaueres Bild machen zu können. Für Wien relevant sind vor allem die Fragen 21-23, 59 und 98 und die Antworten dazu: Zum tschechischen bzw. slowakischen Schulwesen wurde z.B. die Frage nach dem heutigen praktischen Nutzen des Art. 68 Abs. 1 des Staatsvertrags von St. Germain (1919) – Anspruch auf Volksschul-Unterricht in einer Minderheitensprache bei einer verhältnismäßig beträchtlichen Zahl von Minderheitsangehörigen – so beantwortet, dass angesichts des seither dramatischen Rückgangs der Zahl dieser Minderheitsangehörigen die aufgeworfene Frage heute ohne praktische Bedeutung wäre (Fragen 21 und 22). Zu Frage 23 wurde nur bruchstückhaft Auskunft zum Unterricht des Burgenlandkroatischen, Slowenischen und Ungarischen in Wien gegeben, zur finanziellen Förderung burgenlandkroatischer und slowenischer Organisationen außerhalb von Burgenland bzw. Kärnten auf die Förderung solcher Organisationen in Wien (und Graz) verwiesen (Fragen 59 bzw. 98).

Der Ausschuss, der anlässlich eines Österreichbesuchs im Dezember 2003 unter anderem auch mit Repräsentanten der polnischen Sprache zusammengetroffen war, legte am 16. 6. 2004 seinen Bericht vor, in dem er bezüglich Wiens vor allem die Situation des Burgenlandkroatischen darstellte (Z 12 und 13 des Berichts) und dabei auch die Kritik der Repräsentanten dieser Sprache wegen ungenügender staatlicher Unterstützung ebenso wie deren Hinweis wiedergab, wonach in Wien mit rund 15 000 etwa ein Drittel aller Burgenlandkroaten lebten (Z 54). Für den 2. Staatenbericht verlangte der Ausschuss eingehende Informationen über diesen Punkt, nach Möglichkeit auf der Grundlage einer wissenschaftlichen Studie (Z 55). Relativ genau befasste sich der Ausschuss auch mit der Situation

des Polnischen in Wien, das nach den polnischen Angaben über eine lange Tradition in Wien verfüge (seit dem 19. Jahrhundert durch eigene Organisationen, Kirche und ein Schulwesen) und deshalb unter die Bestimmungen der Charta fallen würde (Z 46 und 48); demgegenüber hatten sich die staatlichen Stellen auf eine vom Bundeskanzleramt beauftragte Studie berufen (Z 47), die die polnische Gruppe nicht als Volksgruppe im Sinne des Volksgruppengesetzes angesehen hätte und auf welche Studie polnischerseits keine Erwiderung erfolgt wäre. Auch hier „ermutigte“ der Ausschuss die österreichischen Stellen, die traditionelle Präsenz der polnischen Sprache in Wien zu überprüfen und im 2. Staatenbericht darüber weiter zu informieren (Z 49).

Zum Gebrauch des Ungarischen in Wien kritisierte der Ausschuss das Fehlen von Rechtsnormen, wie sie etwa für das Burgenland bestehen (Z 66), auch das Fehlen von Amtsspracheregelungen (Z 68), und „lud“ Österreich zu verstärkten Maßnahmen für das Ungarische in Wien „ein“ (Z 67). Die Möglichkeiten zum Empfang von ORF-Sendungen in Burgenlandkroatisch oder Ungarisch wurden angesichts der Größe dieser Sprachgruppen in Wien als unzureichend bezeichnet (Z 72, 77). Zum Projekt einer bilingualen öffentlichen Volksschule in Wien (Kroatisch/Deutsch) wünschte der Ausschuss weitere Informationen im 2. Staatenbericht (Z 83). Weiters „ermutigte“ der Ausschuss (Z 85 ff.), nach einer dauerhaften Lösung des Finanzierungsproblems der „Komenský“-Schule zu suchen, mehr Flexibilität betreffend die Mindestschülerzahl bei Bildung einer Schulklasse dieser Schule zu entwickeln und den Zugang zu Slowakisch zu verbessern. Der Ausschuss übte unter anderem auch Kritik hinsichtlich des Anbots im Vorschul- und Sekundarstufenbereich für Ungarisch in Wien (Z 92).

Die wichtigsten Ergebnisse dieses Berichts fasste der Ausschuss in mehreren Punkten zusammen, von denen drei für Wien von besonderer Bedeutung sind: Unter Punkt B wird die Diskrepanz zwischen der Existenz von oft sehr detaillierten einschlägigen Rechtsnormen für Kärnten bzw. Burgenland und dem Fehlen von Vergleichbarem für das übrige Österreich (insbesondere Wien) kritisiert. Punkt C übt Kritik – wobei auch Wien und die große Zahl der Betroffenen genannt wird – am Fehlen einer strukturierten, in sich stimmigen Sprachenpolitik, die die (recht allgemeinen) Ziele und Grundsätze des Art. 7 der Charta konkretisiert. Überhaupt nur auf Wien bezieht sich Punkt G, der die in Zusammenhang mit den einzelnen Gruppen erwähnten Kritikpunkte an der (minderheiten) sprachlichen Komponente des Schulwesens in Wien zusammenfasst.

Die Österreich eingeräumte Möglichkeit einer Stellungnahme zu diesen zusammenfassenden Punkten blieb, soweit es Wien betrifft, weitgehend ungenützt: Nur zu Punkt G gab es eine ergänzende Stellungnahme hinsichtlich einiger Schulprojekte (insbesondere die Europäische Volksschule, die Europäische Mittelschule und das Projekt „Hungaricum“).

Die am 19. 1. 2005 vom Europarat beschlossenen sechs Empfehlungen stellten besonders dringende Anliegen in den Vordergrund: Gleich der erste Punkt empfahl eine strukturierte Politik zu Schutz und Förderung der – wie im wesentlichen in Wien – nur durch die allgemeinen

Ziele und Grundsätze des Art. 7 in die Charta einbezogenen Sprachen.

3.2. Zweite Monitoring-Runde 2007-2009

Österreich erstattete am 12. 12. 2007, fast zwei Jahre verspätet, den mit 186 Seiten sehr umfangreichen 2. Staatenbericht, der für Wien allerdings nur geringe positive Veränderungen erkennen ließ. Diesbezüglich hervorzuheben sind erstens die Ausführungen über das Burgenlandkroatische in Wien, mit den schon bekannten Hinweisen auf das Berufspendlerturn und die gefährlichen Assimilationstendenzen, vor allem aber der Satz in der Einleitung des Staatenberichts: „Das Burgenlandkroatische gilt im Gebiet von Wien als von Teil II der Charta erfasst, nicht jedoch darüber hinaus, da Wien für das Burgenlandkroatische nie autochthones Siedlungsgebiet war.“ Damit wurde offiziell immerhin anerkannt, dass die Charta auch für das Burgenlandkroatische in Wien gilt, allerdings nur hinsichtlich des „Teils II“, also der Ziele und Grundsätze des Art. 7 der Charta. Dies bedeutet jedenfalls einen Teilerfolg, auch wenn es zu einer weiteren, rechtlich sehr problematischen Unterscheidung in der Rechtsstellung der einzelnen Charta-Sprachen in Wien führt.

Zweitens ist grundsätzlich positiv zu sehen, dass dem Staatenbericht die Stellungnahmen von fünf der sechs Volksgruppenbeiräte – sie waren allerdings nur kurzfristig befasst worden – von Anfang Dezember 2007 angeschlossen wurden und damit auch die – durchwegs sehr kritischen – Positionen von Volksgruppenvertretern aus Wien einer breiteren Öffentlichkeit zugänglich wurden. Der Beirat für die tschechische Volksgruppe vermisste die Beachtung der vom Europarat 2005 empfohlenen strukturierten Sprachenpolitik für Wien, ebenso auch spezielle gesetzliche Grundlagen für ein entsprechendes Schulwesen; die finanzielle Situation des Schulvereins „Komenský“ sei weiterhin ungesichert und die (geringe) Unterstützung aus der Volksgruppenförderung müsste, zulasten aller anderen kulturellen Aktivitäten, nach wie vor weitestgehend dem Schulverein zukommen. Der Beirat für die kroatische Volksgruppe betonte, Wien sei autochthones Siedlungsgebiet der Kroaten und es müsste daher ein über die Grundsätze des Art. 7 hinausgehender Schutz und eine entsprechende Förderung durch die Charta gewährleistet sein.

Der Ausschuss hatte auch diesmal Österreich besucht (April 2008) und legte am 10. 9. 2008 seinen Bericht vor. Bereits in seinem ersten Kapitel (Z 15) ersuchte er die österreichischen Stellen, unter anderem angesichts der historischen Präsenz der Charta-Sprachen in Wien und des zahlenmäßigen Rückgangs dieser Sprecher/innen, stärker solche Sprachen zu schützen, die außerhalb ihres derzeit rechtlich geschützten Gebietes gebraucht werden.

Bemerkenswert ist die Feststellung, es würde insbesondere in Wien die Unterscheidung zwischen traditionellen Regional- oder Minderheitensprachen und den Varianten (Ableitungen) der selben Sprache als Migrantensprache immer verschwommener (Z 16). Zu Polnisch vermisste der Ausschuss die erbetenen weiteren Informationen von Österreich und urgierte die Abklärung der traditionellen Präsenz des Polnischen in Wien, zumal ihm Hinweise dafür vorlägen, dass die polnische Sprache seit mindestens zwei Jahrhunderten in Wien vertreten sei (Z 17-19). Auch zur

Frage der vergleichsweise geringen staatlichen Unterstützung für das Burgenlandkroatische in Wien vermisste der Ausschuss ausreichende weitere Informationen. Er verwies auf die durch Binnenwanderung verstärkte Zahl der die Volksgruppensprachen in Wien Gebrauchenden und die Zunahme der Bedeutung Wiens für die Charta und forderte die Behörden – auch in Wien – auf, zusammen mit den jeweiligen Sprechern auf eine Ausdehnung des Schutzes des Art. 7 der Charta auf alle (in Wien gebrauchten) Volksgruppensprachen hinzuwirken (Z 21-23). Generell bezeichnete der Ausschuss das seit vielen Jahren unveränderte Budget für die Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes als für die Erfüllung der Charta unzureichend und die Verteilung der Förderungsmittel als in mehrfacher Hinsicht kritikwürdig (Z 34-35).

Neuerlich stellte der Ausschuss das Fehlen eines den Minderheiten-Schulgesetzen für Kärnten und das Burgenland vergleichbaren Bundesgesetzes für Wien fest, mit dem Hinweis, dass die Zentralbehörden keine Möglichkeit für die Einführung einer gleichen Regelung sähen (Z 54). Nach der Erörterung der Situation der privaten burgenlandkroatischen Kindergartengruppe in Wien (Z 55-56) widmete sich der Bericht ausführlich dem bereits im ersten Bericht behandelten Schulverein Komenský und forderte angesichts fehlender aktueller Informationen und einer nach wie vor unbefriedigenden Situation die zuständigen Stellen auf, die Zusammenarbeit mit dem Schulverein zur Lösung der bekannten Probleme zu intensivieren (Z 57-60). Nach Darstellung der Schulsituation in Wien, dem Burgenland und der Steiermark „ermutigte“ der Ausschuss die Behörden zur Fortsetzung ihrer Bemühungen, um den Unterricht in allen Regional- oder Minderheitensprachen zu ermöglichen (Z 73-75). Interessant ist auch das Verlangen des Ausschusses nach Klärung der Frage, ob Romanes außerhalb des Burgenlandes – also z.B. in Wien – als nicht-territoriale Sprache betrachtet werde und damit nach Art. 7 Abs. 5 der Charta zu behandeln sei (Z 92-94).

Zu der besonders für Wien relevanten, schon aus der ersten Monitoring-Runde bekannten Empfehlung des Europarats für eine strukturierte Sprachenpolitik musste der Ausschuss feststellen, dass es eine solche nicht gebe, was auch ein Vertreter der Stadt Wien bestätigt hätte (Z 358). Diese Problematik wurde daher in der Zusammenfassung der Ausschussergebnisse unter Punkt C angesprochen sowie in Zusammenhang mit der schwierigen Schulsituation in Wien, wo auf die Komenský-Schule und den burgenlandkroatischen Unterricht hingewiesen wird, unter Punkt I berührt.

In der Österreich eingeräumten Stellungnahme zu dieser Zusammenfassung wurde unter anderem auf die begonnene österreichische Teilnahme am „Language Education Policy Profile“ (LEPP-)Prozess hingewiesen, der gerade auch für Ballungsgebiete wie Wien mit ihrer sprachlichen Vielfalt einen „übergreifenden Ansatz sinnvoll und notwendig“ zu machen scheine. Da diese und ähnliche allgemeine Hinweise offenbar nicht als Ersatz für die seit Jahren erwünschte strukturierte Sprachenpolitik Österreichs akzeptiert wurden, hat der Europarat am 11. 3. 2009 wiederum empfohlen, nicht nur alle Beobachtungen des Ausschusses zu berücksichtigen, sondern auch, als ersten der fünf mit Priorität zu behandelnden Punkte, „eine strukturelle Politik zum Schutz und zur Förderung aller in Teil II

enthaltenen Sprachen zu verabschieden, insbesondere in Wien und günstige Bedingungen für deren Gebrauch im öffentlichen Leben zu schaffen“.

3.3. Dritte Monitoring-Runde 2011-2012

Auch der 3. Staatenbericht, den Österreich am 28. 7. 2011 erstattete, ist besonders wegen der detaillierten Auflistung der staatlichen Förderungen sehr umfangreich; die deutschsprachige Fassung, auf die im Folgenden Bezug genommen wird, umfasst 236 Seiten, wovon etwa 25 die Stellungnahmen von Institutionen und Einzelpersonen aus dem Volksgruppenbereich enthalten.

Zu der schon zweimal ausgesprochenen prioritären Empfehlung des Europarats nach einer strukturierten Sprachenpolitik, die insbesondere für Wien Bedeutung hätte, verwies der Staatenbericht auf punktuelle Förderungen und einzelne Vorhaben, wie etwa das vom Europabüro des Wiener Stadtschulrats initiierte Projekt „Centropo Schooling“ (S. 15 ff.). Der zu erwartenden Kritik, weitgehend zusammenhanglose Einzelmaßnahmen wären kein Ersatz für eine strukturierte, koordinierte Sprachenpolitik, versuchte der Staatenbericht mit der Ansicht zu begegnen, für Sprachgruppen mit einer „geringen Siedlungsdichte“ – womit die prozentuelle Sprachenverteilung in einer Verwaltungseinheit gemeint ist – käme eine derartig strukturierte Politik nicht in Betracht (S. 28).

Dagegen ist festzuhalten, dass Sprachgrenzen insbesondere innerhalb von Großstädten kaum feststellbar sind und ein großes Stadtgebiet als Bezugsrahmen für Prozentsätze zu Verzerrungen führt; überhaupt sollte es nicht auf Prozentzahlen, sondern auf absolute, die Anwendung der Charta rechtfertigende Zahlen von Menschen mit einer bestimmten Sprache ankommen. Eine sowohl die absolute zahlenmäßige als auch die örtliche Verbreitung einer Sprache berücksichtigende Anwendung der jeweiligen Charta-Bestimmungen ist im übrigen bedarfsorientiert und hat deshalb mit einem „flächendeckenden“ Angebot z.B. im Schulbereich – so der Staatenbericht S. 42, zu großen staatlichen Aufwand befürchtend – nichts zu tun. Diese und andere Grundsatzfragen zu klären, wäre im Sinne der erwähnten, wiederholten Empfehlung des Europarats. (Dabei handelt es sich um kein erst jetzt erkanntes Thema, vgl. z.B. schon 2000 in der ersten umfassenden deutschsprachigen Kommentierung der Sprachencharta TICHY, *Die Europäische Charta der Regional- oder Minderheitensprachen und das österreichische Recht*, Verlag Mohorjeva/Hermagoras, S. 33 ff.)

Entsprechend dem Fehlen eines Gesamtkonzepts für Wien und dem üblichen Beharren auf Prämissen, die für die Minderheiten(sprachen) in einer Großstadt nachteilig sind, führte der Staatenbericht zum burgenlandkroatischen Unterrichtsangebot in Wien unter anderem aus, diese „Volksgruppenangehörigen“ (sic!) würden hier „nur einen sehr geringen Anteil an der Gesamtbevölkerung“ einnehmen und ein diesbezügliches „flächendeckendes“ Angebot sei „nicht angemessen“ (S. 42). Statt dessen wären einzelne Sprachangebote zielführend, wie sie im Bericht mehrfach erwähnt werden, insbesondere auch der alle Charta-Sprachen betreffende Einsatz einiger Lehrkräfte mit entsprechender Muttersprache (S. 39, 42 ff.). Zu einem Projekt an der Sir-Karl-Popper-Schule (Einsatz von zwei Lehrkräften mit burgenlandkroatischer Mutterspra-

che und einer Lehrkraft aus Kroatien) merkte der Staatenbericht an, dies würde „derzeit noch mit geringer Beteiligung seitens der Volksgruppe“ durchgeführt (S. 43). Weiterhin keine Lösungen wurden für das Finanzierungsproblem der Komenský-Schule angeboten (S. 45 f.), sehr ausführlich hingegen die vom Wiener Stadtschulrat bzw. dessen Europabüro getragenen Nachbarschaftsaktionen mit der Slowakei, aber auch Ungarn und der Tschechischen Republik dargestellt, die auf wechselseitiges Kennenlernen der Sprachen im Wege der Schule abzielen (S. 47 ff.).

Zur Qualifikation des Polnischen als Minderheitensprache in Wien verwies der Staatenbericht lediglich darauf, dass sich das Bundeskanzleramt bereits 2001 „intensiv“ mit der Frage eines Volksgruppenstatus dieser Gruppe auseinandergesetzt habe und es sich „in der übergroßen Mehrheit“ um jüngere Zuwanderung handle, während man zum Zeitpunkt der Schaffung des Volksgruppengesetzes (1976!) für die notwendige „Beheimatung“ einer Volksgruppe eine Anwesenheit von etwa 100 Jahren verlangt habe (S. 25).

Die vom Europarat aufgeworfene Frage nach der Existenz nicht territorial gebundener Sprachen in Österreich (im Sinne des Art. 1 lit. c der Charta) war für den Staatenbericht auch weiterhin kein Thema: „Diese Bestimmung hat – wie bereits im 2. Staatenbericht ausgeführt – für die Republik Österreich nur wenig praktische Bedeutung“ (S. 59).

Angeschlossen waren dem Staatenbericht wieder die durchwegs sehr kritischen Stellungnahmen aus dem Volksgruppenbereich (S. 211 ff.), die bezüglich Wiens vor allem das Unterrichtswesen und die mediale Versorgung betrafen. In diesem Sinne kritisierte der tschechische Volksgruppenbeirat insbesondere das Fehlen eines speziellen Gesetzes für das Minderheitenschulwesen in Wien; die wenigen punktuellen Angebote im öffentlichen Schulwesen könnten kaum als „zweisprachiger Unterricht“ bezeichnet werden, die Möglichkeiten für Aus- und Fortbildung qualifizierter Lehrkräfte seien unzureichend und Erhaltung sowie Betrieb der Komenský-Schule nach wie vor nicht nachhaltig gesichert (S. 211 ff.). Auf die bekannten Probleme im öffentlichen Schulwesen und bei der medialen Versorgung wies auch der Vorsitzende des slowakischen Volksgruppenbeirats hin (S. 214). Der Vorsitzende des Volksgruppenbeirats der Roma stellte fest, dass im Burgenland weniger Volksgruppenangehörige als in Wien lebten und dass das Volksgruppengesetz hinsichtlich der Roma auf ganz Österreich anzuwenden wäre (S. 214); das Volksgruppenbeiratsmitglied Mag. Karoly verlangte für den Romanes-Unterricht in Wien Verbesserungen, unter anderem bezüglich des Lehrmaterials und der Ausbildung der Lehrkräfte, ferner die Institutionalisierung der in Wien eingesetzten Schul-Assistentinnen (S. 215 f.). Eine gemeinsame Stellungnahme zahlreicher burgenlandkroatischer Organisationen, aus dem Burgenland als auch aus Wien, kritisierte die zu kurze Stellungnahmefrist (innerhalb der Ferienzeit), die Nichtumsetzung vieler Bestimmungen der Charta und die bisherige Nichtbeachtung der Europarats-Empfehlungen für eine strukturierte Sprachenpolitik insbesondere in Wien, ferner die Schlechterstellung Wiens gegenüber dem Burgenland; die Stellungnahme forderte ein Volksgruppen-Schulgesetz für Wien sowie eine bessere

Förderung des Unterrichtsangebots für Wien (S. 216 ff.). Der Vorsitzende des ungarischen Volksgruppenbeirats kritisierte die schwierige Überschaubarkeit der punktuellen sprachlichen Bildungsprojekte; notwendig sei ein öffentliches Regelschulwesen, das, ähnlich wie im Burgenland (Oberwart), eine durchgehende sprachliche Ausbildung bis zur Matura ermögliche. Auch im Medienbereich müsse mehr getan werden, z.B. durch Förderung der zweimonatlich erscheinenden Zeitung *Bécsi Napló*.

Im folgenden umfangreichen Ausschussbericht (433 Punkte) nahm die Situation in Wien neuerlich großen Raum ein, wobei eine wichtige Erkenntnisquelle die Erklärungen der „Sprecher“ der jeweiligen Sprachen waren, mit denen der Ausschuss anlässlich eines Österreichbesuchs im März 2012 Kontakt hatte. So hatten diese Repräsentanten den damaligen Entwurf einer Novelle des Volksgruppengesetzes durchwegs abgelehnt, unter anderem wegen der Verstärkung des staatlichen Einflusses auf die Volksgruppenbeiräte zulasten der Volksgruppen (Z 16) und wegen der Absicht der Regierung, Angelegenheiten der Volksgruppen nur mehr als Angelegenheiten einzelner Vereine zu behandeln (Z 18); unterschiedlicher Ansicht waren die Repräsentanten bezüglich einer Aufweichung der Unterscheidung zwischen Volksgruppen und „neuen Minderheiten“ gewesen (Z 20).

Zu dem schon im zweiten Ausschussbericht ausgesprochenen, auch für Wien relevanten Expertenwunsch nach einem (stärkeren) Schutz der Minderheitensprachen auch außerhalb ihres derzeitigen Gebietes, in dem sie rechtlich geschützt sind (Z 40), stellten die Minderheitensprecher keine Verbesserung fest (Z 41). Selbst zu der schon mehrfach ausgesprochenen prioritären Empfehlung nach einer strukturierten Sprachenpolitik insbesondere für Wien, hatte, nach Ansicht des Ausschusses, Österreich keine substantielle und relevante Information über eine Berücksichtigung dieser Empfehlung geliefert (Z 42). Auch auf die fehlende Volksgruppen-Schulgesetzgebung für Wien wiesen die Experten hin (Z 44 f.), sodass sie schließlich zur Folgerung kamen, Österreich möge eine geeignete gesetzliche Basis für diejenigen Sprachen im Raum Wien schaffen, für die nur die Ziele und Grundsätze der Charta (= deren Art. 7 bzw. Teil II) gelten (Z 61 ff., 66).

Den bemerkenswerten Ausführungen der Experten zur polnischen Sprache konnte entnommen werden, dass sie nunmehr von einer (ausreichend) kontinuierlichen Aktivität der Polen in Wien ausgehen dürften, wobei als Argumente unter anderem Volkszählungen (etwa von 1920) und das traditionelle polnische Vereinsleben generell genannt, das Heranziehen kirchlicher Unterlagen (Polnische Kirche in Wien 3) als weitere Beweismittel vorgeschlagen wurden (Z 57); deutlich gerade in diesem Zusammenhang auch der Hinweis der Experten (Z 58), bei Zutreffen der Voraussetzungen der Charta würde diese auch dann für eine bestimmte Sprache gelten, wenn der Mitgliedstaat diese nicht als eine solche Sprache bezeichnet bzw. anerkannt hätte. Demgemäß forderten die Experten Österreich zur Fortsetzung des Dialogs und zur weiteren Berichterstattung an den Europarat auf (Z 59).

In den folgenden Punkten des Ausschussberichts wurde weitgehend die Kritik aus den Sprachgruppen wiedergegeben, teils auf alle Gruppen bezogen – z.B. wurde von Roma-Vertretern den staatlichen Stellen weitgehende

Konzeptlosigkeit bei Förderung des Romanes vorgehalten (Z 78), generell von den meisten Gruppen die Förderungs- politik und -verwaltung kritisiert (Z 71) –, wieder aber lag ein Schwerpunkt auf Wien: zum einen betreffend die Mediensituation, und zwar Rundfunk (für Burgenlandkroatisch Z 86, Tschechisch und Slowakisch Z 88 und 89, Ungarisch Z 90, eigens dargestellt auch für Polnisch in Z 91) und Printmedien (so etwa betreffend *Hrvatske novine* in Z 87 und *Bécsi Napló* in Z 90, wobei es dem Ausschuss darum ging, die Existenz wenigstens einer (einzig)en regelmäßig und häufig bzw. häufiger erscheinenden Zeitung zu sichern, vgl. Z 235-239 bzw. 415-419, bes. 418). Die Unzufriedenheit des Ausschusses mit der Erfüllung der Charta in Wien zeigte sich deutlich bei Darstellung der aus früheren Berichten bekannten Versäumnisse im Unterrichtsbereich, wo – nach genereller Kritik z.B. an fehlenden Rechtsgrundlagen und nach Aufforderung zu weiterer Information im nächsten Staatenbericht (Z 96 ff.) – zum Teil eingehende Darstellungen zu den einzelnen Sprachen anschlossen (Burgenlandkroatisch Z 102 f., Tschechisch Z 104 ff., Slowakisch Z 114, Ungarisch Z 116, Romanes Z 118 ff., erstmals auch Polnisch in Z 117).

Zu den wenigen positiven Feststellungen des Ausschusses über die Sprachensituation in Wien zählten die Initiativen des Wiener Stadtschulrats (Europabüro), durch verstärkte Kontakte zwischen Schulkindern aus Nachbarstaaten (insbesondere der Slowakei) auch die Nachbarsprachen einander näherzubringen (Z 137).

Zu allfälligen Änderungen des Volksgruppengesetzes insbesondere hinsichtlich der Volksgruppenbeiräte und zur tatsächlichen Funktionsfähigkeit der Beiräte ersuchte der Ausschuss um Information im nächsten Staatenbericht (Z 154 ff.) ebenso wie (neuerlich) um Information darüber, ob die Sprache der Roma in Österreich auch außerhalb des Burgenlands traditionell sei und ob es sich dabei um eine nicht-territoriale Sprache im Sinne des Art. 7 Abs. 5 der Charta handle (Z 157).

Abschließend fasste der Ausschuss seine vorangegangenen Anregungen und Kritikpunkte in mehreren Empfehlungen zusammen, die zum Teil alle Sprachen betreffen (z.B. hinsichtlich der finanziellen Förderung), wobei Punkt C aber insbesondere für Wien relevant ist und die Punkte H und I überhaupt nur auf Wien gerichtet sind:

- C) Entwicklung (und Umsetzung) einer gesetzlich ausreichend basierten, strukturierten und kohärenten „policy“ (Politik, Strategie) zur Unterstützung der betreffenden Sprachen im öffentlichen und privaten Leben.
- H) Bezüglich der Komenský-Schule ist ungeachtet mancher positiver Entwicklungen (z.B. im vorschulischen Bereich) die finanzielle Situation anhaltend schwierig, weshalb eine ständige, von der Volksgruppenförderung unabhängige Finanzierung notwendig ist. Auch der Unterricht in Burgenlandkroatisch bedarf noch immer der Entwicklung.
- I) Alle Gesprächspartner des Ausschusses während seines Österreichbesuchs seien sowohl über das Fehlen einer speziellen Minderheiten-Schulgesetzgebung für Wien enttäuscht gewesen als auch darüber, dass staatlicherseits auch für die Zukunft hier nichts vorgesehen sei. Dabei würde gerade eine solche Gesetzgebung den Schutz und die Förderung der betreffenden Sprachen in Wien erleichtern.

In seiner Stellungnahme zum übermittelten Ausschussbericht versuchte das Bundeskanzleramt, soweit es sich um Kritikpunkte betreffend die Sprachensituation in Wien handelte, teils durch Nennung (weniger) positiver Beispiele die Lage zu beschönigen (z.B. zu der in Z 114 geäußerten Kritik am mangelnden Slowakischunterricht), teils aber auch, jedes nähere Befassen mit den Fragen zu vermeiden. So wurde auf den – das Polnische betreffenden – Hinweis unter Z 58, die Charta könne auch auf vom Staat nicht ausdrücklich genannte Sprachen anwendbar sein, lediglich repliziert, Österreich habe bei Ratifikation der Charta die von ihr erfassten Sprachen verbindlich festgelegt.

Die am 28. 11. 2012 beschlossene Empfehlung des (Ministerkomitees des) Europarats, Österreich möge alle Beobachtungen und Empfehlungen des Ausschusses berücksichtigen, fasste die wichtigsten davon in sechs Punkten, die als vorrangig bezeichnet wurden, zusammen. Neuerlich war der erste, wiederum mit ausdrücklicher Nennung von Wien, das Verlangen nach einer „structured policy“ (einem strukturierten Politikkonzept mit entsprechender Umsetzung) zum Schutz und zur Förderung derjenigen Charta-Sprachen, für die nur die Ziele und Grundsätze der Charta gem. Art. 7 gelten, einschließlich der Schaffung günstiger Bedingungen zum Gebrauch dieser Sprachen im öffentlichen Leben.

Relativ wenig Bedeutung für Wien haben die Empfehlungen 2-4: Sie betreffen die Berücksichtigung der mit einer Charta-Sprache verbundenen Geschichte und Kultur in den Lehrplänen (2.), das Verlangen nach einer ausreichenden Zahl qualifizierter Lehrer für Burgenlandkroatisch, Slowenisch und Ungarisch (3.) und nach Sicherstellung des tatsächlichen Gebrauchs dieser drei Sprachen vor den relevanten Gerichts- und Verwaltungsbehörden (4.). Wesentlich mehr ist Wien von Empfehlung 5 betroffen (Sicherung ausreichender Finanzierung für Zeitungen in Burgenlandkroatisch, Slowenisch und Ungarisch) sowie von Empfehlung 6, wonach der Status der Sprache der Roma außerhalb des Burgenlandes zu klären wäre.

4. Bisherige Resultate der Monitoringverfahren

Es entspricht dem Selbstverständnis unabhängiger Experten, dass ihre Berichte weitestgehend auf nachprüfbaren Feststellungen aufbauen und Kritik nicht einfach übernommen, sondern als Äußerung anderer (hier: von Sprechern bestimmter Sprachen oder Vertretern von einschlägigen Organisationen) zitiert wird. Kritik der Experten selbst äußert sich häufig in diplomatisch-höflichen Formulierungen (z.B. den „Empfehlungen“). So erschwert die zurückhaltende Form der Ausschussberichte zwar propagandistische Schlagzeilen, erleichtert aber nachhaltige und für alle Beteiligten annehmbare Lösungen. Dass es in den Problembereichen der Charta meist um nur mittel- bis langfristig erzielbare Lösungen geht, macht ein Vergleich der Staatenberichte, d.h. der Ausgangslage zu Beginn der jeweiligen Monitoring-Runde, deutlich. Beachtlich ist dabei die Ausdauer des Ausschusses, mit der er einmal erkannte Probleme weiterverfolgt und sich auch durch Gegenstrategien der Regierungsstellen nicht davon abbringen lässt.

Auch die offizielle Darstellung der staatlichen Positionen ist im Allgemeinen diplomatisch-höflich. Allgemein

positiv bewertet wird die – wenn auch meist zu kurzfristige – Einbindung nichtstaatlicher Gruppen seitens der Regierungsstellen in das Monitoringverfahren sowie das Bemühen Österreichs um Transparenz der Ergebnisse dieser Verfahren, z.B. durch die allgemeine Verfügbarkeit der Berichte. Als besonders kontraproduktiv wird demgegenüber der – nicht seltene – Versuch mancher Regierungsstellen empfunden, tatsächliche Probleme zu verschleiern, eine ernsthafte Befassung mit aufgezeigten Problemen abzublocken oder auf kritische Fragen in der Sache nicht zu antworten. Die dadurch entstehenden Verzögerungen und zusätzlichen Schwierigkeiten schaden aber gerade den Sprach- und Volksgruppen in Wien, deren Anliegen ohnedies schon lange genug infolge der Debatten um Art. 7 des Staatsvertrags von 1955 – in dem Wien nicht erwähnt wird – weitgehend unberücksichtigt geblieben sind.

Es ist zu begrüßen, dass die Experten des Europarats schon seit längerem in ihren Berichten und Empfehlungen einen Schwerpunkt in der Situation in Wien sehen. Hierbei handelt es sich nicht nur um diejenigen Experten, die die Überwachung der Einhaltung der Charta besorgen; die Probleme in Wien sind vielmehr auch Gegenstand im Rahmen des – in diesem Beitrag nicht näher behandelten – Monitoringverfahrens betreffend das eingangs genannte Europarats-Rahmenübereinkommen zum Schutz nationaler Minderheiten. So ist etwa die – im Rahmen der Überwachung des Rahmenübereinkommens erfolgte – positive Haltung dieser Experten zur Anerkennung der polnischen Gruppe in Wien hervorzuheben (vgl. dazu näher in dieser Festschrift den diesbezüglichen Beitrag „Antrag auf Anerkennung der Polen als Volksgruppe“).

Die positive Einstellung des Europarats zur Anerkennung der polnischen Sprach- und Volksgruppe, die, wie dargestellt, auch in den Monitoringverfahren zur Charta erkennbar geworden ist, zählt zu den bemerkenswertesten Verbesserungen, die die Europaratsarbeit in diesem Bereich für Wien bewirkt hat. Bezogen nur auf die Charta, ist ebenso zu erwähnen die nunmehrige staatliche Anerkennung des „Burgenlandkroatischen“ als Sprache in Wien, auf die die Ziele und Grundsätze der Charta anzuwenden sind (nachdem staatlicherseits 2001 diese Frage unerwähnt geblieben und im ersten Staatenbericht 2003 als Sprache der Berufspendler mit geringen Überlebenschancen hingestellt worden war). Weiters ist bemerkenswert, dass der Europarat zuletzt die schon längst fällige Debatte um die Rechtsstellung der Sprache(n) der Roma außerhalb des Burgenlandes, also insbesondere auch in Wien, eröffnet hat.

Diese und andere, kleinere Erfolge mögen nicht spektakulär wirken, man muss aber auch einen Vergleich zwischen der Situation von 2001, vor der Ratifikation der Charta, und der heutigen ziehen. So haben insbesondere die Monitoringverfahren des Europarats viele Denkanstöße geliefert und manches in Bewegung gebracht, was vor der Charta noch unrealistisch schien. Dabei musste der Europarat viele Defizite aufzeigen und hat damit einen langfristigen, auch für die Öffentlichkeit verfolgbareren Dialog initiiert, dem sich das offizielle Österreich nicht mehr entziehen kann.

Zutreffend hat der für die Charta zuständige Ausschuss des Europarats darauf aufmerksam gemacht, dass viele Defizite auf ein partielles, nicht oder zu wenig

koordiniertes Vorgehen staatlicher Stellen zurückzuführen sind, was wiederum eine Folge des Fehlens brauchbarer sprach- bzw. ethnopolitischer Richtlinien ist. Das wiederholte dringende Verlangen nach einem umfassenden Konzept, einer strukturierten Sprachenpolitik des Staates, insbesondere für Wien, ist daher notwendig zu einem *ceterum censeo* des Europarats geworden, das im Interesse der Sprach- und Volksgruppen nicht ignoriert werden sollte.

Die klare Positionierung des Europarats in den Grundsatzen gibt Hoffnung für die künftige Entwicklung der traditionellen Sprach- und Volksgruppen in Wien und bestätigt bzw. unterstützt die langjährige Arbeit aller jener Wiener Organisationen, nicht zuletzt der Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen, denen die traditionelle Sprachenvielfalt in Wien ein besonderes Anliegen ist.

Die Auswirkungen der europäischen Erweiterung auf die Volksgruppe am Beispiel der Wiener Tschechen

Richard BASLER

Bevor ich mich der Betrachtung der Chancen, Möglichkeiten und Auswirkungen, welche die EU-Erweiterung 2004 bzw. 2013 mit sich gebracht hat und bringt, widme, möchte ich als Beispiel die jüngere historische Entwicklung der tschechischen Volksgruppe in Wien und deren Umgang mit Zu- und Abwanderung als historisches Beispiel nennen und dazu nutzen, um historische Parallelen als auch divergierende Entwicklungen aufzuzeigen und dadurch hoffentlich das Verständnis für die aktuellen Entwicklungen zu verbessern. Denn aktuelle Entwicklungen basieren immer auch auf historischen und dürfen daher nicht ohne deren Berücksichtigung analysiert werden. Dies gilt gleichfalls für das Umfeld der Entwicklungen, womit zu starke Einschränkungen und die Konzentration auf nur kleine Ausschnitte des Ganzen das Blickfeld des Betrachters verzerren und die gezogenen Rückschlüsse dann im Widerspruch zur Komplexität der Realität stehen und zu Lösungsansätzen führen, die selten produktiv, oftmals leider auch kontraproduktiv sind.

Daraus, welche Potentiale und Konflikte durch die Zuwanderungswellen seit 1968 geschaffen wurden und wie mit diesen umgegangen wurde, lassen sich vielleicht Rückschlüsse auf die künftige Entwicklung ziehen, sowie die Unterschiede zwischen den Wanderungsbewegungen besser erkennen und folglich, hoffentlich, Fehler vermeiden, die teils sehr langwierige Folgen haben können und bis zum heutigen Tage in der tschechischen Volksgruppe nachwirken.

Entwicklung bis zum EU-Beitritt der Tschechischen Republik

Die Niederschlagung des Prager Frühlings im August 1968 hatte nicht nur weit reichende Folgen für die Einwohner der Tschechoslowakei, sondern brachte auch gravierende Veränderungen in den Strukturen der tschechischen und slowakischen Volksgruppe mit sich. Während zehntausende Menschen ihre Heimat in der Tschechoslowakei verließen, um der so genannten „Normalisierung“ zu

entkommen, die kritische Menschen mit Berufsverbot, politischer Verfolgung und Inhaftierung bedrohte, diente ihnen Österreich als Transitland, wobei auch etliche von ihnen in Österreich blieben. Zwischen 1968 und 1974 haben ca. 12 000 Tschechen und Slowaken Asyl in Österreich erhalten. Für die Flüchtlinge stellte sich die Situation der Wiener tschechischen und slowakischen Minderheit jedoch unübersichtlich dar. Zudem war die Volksgruppe in einen demokratischen und einen prokommunistischen Teil gespalten, was sich durch sämtliche Aktivitäten und Vereine zog. Was lag näher, als eigene Vereine zu gründen? Einer von ihnen ist der Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1974 gegründet.

Weshalb kam es fast zu keiner Integration der „Neuen“ in die bereits vorhandenen Strukturen? Dazu muss angemerkt werden, dass viele der damaligen Vereinsfunktionäre von der Entwicklung überrascht wurden und überfordert waren, es unterschiedliche Ansichten über den Inhalt der Vereinstätigkeiten gab und es insbesondere einen Generationsunterschied zwischen den Funktionären und den Neuankömmlingen gegeben hat, der zu Konflikten und Unverständnis füreinander führte. Viele der Neuankömmlinge wollten auch nichts mit Vereinen zu tun haben und sich lieber auf den Aufbau einer eigenen Existenz konzentrieren, was auch durchaus verständlich ist. Diese meist eher negative Grundhaltung der Vereinsfunktionäre führte nun zu den bereits erwähnten eigenen Vereinsgründungen und einer Separation zwischen den „Alteingesessenen“ und den „Neuen“. Es bestanden somit drei Lager innerhalb der Volksgruppe: Die „Pragfreundlichen“, die „Demokraten“ und die „Neuen“. All dies war für die Entwicklung der Volksgruppe eine schwere Belastung, die auch dazu führte, dass viele der „Wiener Tschechen und Slowaken“ sich weiter assimilierten und jeglichen Kontakt zur Volksgruppe, genauer gesagt zu den Volksgruppenvereinen, mieden.

Erst im Laufe der Jahrzehnte kam es zu einer Annäherung und gegenseitigen Akzeptanz, die durch die Ereignisse 1989, den Fall des Kommunismus in der Tschechoslowakei, zwar positiv beeinflusst wurde, aber bis heute noch nicht ihren Abschluss gefunden hat. Selbst heutzutage wird immer noch zwischen „alten“ (Gründung während der Monarchie) und „neuen“ (Gründung vor ca. 40 Jahren) Vereinen unterschieden.

Es muss auch festgestellt werden, dass ein Großteil der Flüchtlinge sich nicht nur beinahe vollständig in die österreichische Gesellschaft integriert hat, sondern leider auch zu einem hohen Maß assimiliert hat. Bedauerlicherweise ist es beinahe unmöglich festzustellen, wie hoch die Assimilation auf häuslicher Ebene ist, aber im Bereich der Volksgruppenvereine und der durch diese organisierten Veranstaltungen lässt sich feststellen, dass nur wenige den Weg der Integration in die Volksgruppenvereine gefunden haben. Viele kommen nur zu Veranstaltungen, wenn diese sie interessieren, aber die meisten haben keinen Kontakt zu den Volksgruppenvereinen. Was diejenigen betrifft, die ihren Weg in die Vereine gefunden haben, so kann man heutzutage von einer beinahe vollständigen Integration sprechen. Viele von ihnen sind bis in die obersten Vereinsfunktionen vorgedrungen (z.B. Turnverein Sokol und Orel, Laientheaterverein Omladina, Akademischer Verein, Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, u.v.a.)

und wirken der Überalterung der Alteingesessenen entgegen. Trotzdem tun sich diejenigen immer noch leichter, die ihre Herkunft als Flüchtling nicht an die große Glocke hängen.

Was nun diejenigen betrifft, die erst nach 1989 nach Österreich gekommen sind, so stellt sich die Situation etwas anders dar. Diesen steht heutzutage die Integration in die Vereine offen, was wohl auch durch den Umstand der sich beschleunigenden Überalterung in vielen Vereinen begünstigt wird. Trotzdem hält sich die Zahl derer, die aktiv in Vereinen tätig werden wollen, in Grenzen. Es gibt wohl einige Ausnahmen, aber die meisten wollen nur an Veranstaltungen teilnehmen oder sich informell treffen.

Entwicklung seit der EU-Erweiterung am 1. Mai 2004

Ein wesentlicher Unterschied zu den vorangegangenen Migrationswellen besteht nun darin, dass diese im Rahmen einer EU-Binnenwanderung stehen, die auf einer der „Freiheiten“ der EU basiert. Daher brauchen Migranten aus anderen EU-Ländern, nach dem erfolgten Auslaufen der Arbeitsmarktübergangsbestimmungen seitens Österreichs, keine speziellen Voraussetzungen mehr erfüllen, um in Österreich leben und arbeiten zu können. Daraus folgt, dass selbst wenn das Ziel eine Integration in die österreichische Gesellschaft ist, dafür die österreichische Staatsbürgerschaft nicht unbedingt notwendig ist. Abgesehen von dem Recht, wählen zu dürfen, wobei bei Gemeinderatswahlen die Teilnahme möglich ist, und damit die politisch-gesellschaftliche Entwicklung mitbestimmen zu können, ist der EU-Bürger dem Inländer gleichgestellt.

Weshalb sollte der Zuwanderer nun die Staatsbürgerschaft anstreben, die noch dazu in Österreich besonders rigiden Kriterien, wie einer extrem langen Aufenthaltsdauer, als Voraussetzung, unterliegt und deren Erlangen eines der teuersten in ganz Europa ist? Dies spiegelt sich in den niedrigen Einbürgerungszahlen wider, die den demographisch bedingten, nun verstärkt einsetzenden Bevölkerungsrückgang in den Volksgruppen, so auch in der tschechischen Volksgruppe, bei weitem nicht egalisieren können (genaue Zahlen siehe Anhang). Dies ist auch ein Spiegel dessen, wie in Österreich die Trennung zwischen Inländern und Ausländern bewusst so lange als möglich aufrechterhalten wird. Es darf auch nicht vergessen werden, dass das Konzept der Staatsbürgerschaft von einigen als überholt, von anderen wiederum als für sie selbst nicht bedeutend eingestuft wird. Auch die Ausbildung einer europäischen Identität, besonders bei der jungen Generation, ist dem sich auf einen Staat festlegenden Staatsbürgerschaftskonzept nicht förderlich.

Dies mag auch mit der Veränderung der Motivation zur Migration zusammenhängen. Aus Diaspora-Migrationsströmen entstehen andere und neue Formen der Migration, besonders der Transmigration, in der der Lebensschwerpunkt alle paar Jahre anderswohin, in ein anders Land, verlegt wird und somit keine starke Bindung an das Land entstehen kann, in dem man sich gerade „zufälligerweise“ aufhält.

Auch die Rückkehr-Migration darf nicht außer Acht gelassen werden. Diese ist seit der EU-Erweiterung leichter geworden und betrifft vor allem Personen, die der Diaspora-Migration zuzurechnen sind und die ihren letzten Lebensabschnitt des Ruhestandes in ihrem Geburtsland

verbringen möchten. Da sich diese vielfach, im Gegensatz zu den „Arbeitsmigranten“, in Vereinen aktiv engagiert haben, ist deren Rückkehr ein schmerzlicher Abgang für die Vereine und das Vereinsleben.

Was bedeutet das nun für die vorhandenen Vereine bzw. die Volksgruppe?

Diese genannten Entwicklungen und Tatsachen haben starken Einfluss auf die Wünsche und Bedürfnisse der „neuen“ Migranten, die dadurch anders ausfallen als jenes Angebot, das die vorhandenen Vereine anbieten können. Auch die starre Struktur der Vereine, die aber durchaus Flexibilität ermöglicht, ist ein Hindernisgrund, teilzunehmen. Man müsste sich binden, bei Übernahme von Funktionen zu etwas verpflichten, Verantwortung übernehmen. Viele der Migranten wollen in ihrer Freizeit keine neuen Verpflichtungen, Verantwortungen übernehmen, man will sich unterhalten, amüsieren. Sicherlich, diese Einstellung gibt es nicht nur bei den aktuellen Zuwanderungswellen. Sie ist Teil jeder Generation. Lediglich das Konkurrenzangebot, aus dem sich wählen lässt, ist heutzutage wesentlich größer als in früheren Zeiten, mit der Folge, dass es wesentlich schwieriger geworden ist, neue Mitglieder zu werben, neue Funktionäre zu finden und all diese zu motivieren, aktiv am Vereinsleben teilzunehmen. Dies ist wohl der wesentliche Unterschied zu früheren Zuwanderungswellen, die die Volksgruppenangehörigen in Österreich mit frischem Blut versorgt haben.

Ein wesentlicher, weil für die Neuankömmlinge wichtiger Punkt, ist der Spracherwerb, und zwar der deutschen Sprache. Dies ist ein grundlegendes Bedürfnis fast aller Zuwanderer, da die Sprache zu den wichtigsten Voraussetzungen für eine erfolgreiche (soziale) Integration, unter anderem auch in den Arbeitsmarkt, zählt. Die Volksgruppenangehörigen hingegen haben das Bedürfnis nach Erhalt der Volksgruppensprache. Dabei ist, meiner Meinung nach, eine Doppelzugehörigkeit, eine multiple Inklusion, sowohl zur Aufnahmegesellschaft als auch der Herkunftsgesellschaft, beziehungsweise der Volksgruppe, der (individuellen) Assimilation vorzuziehen, selbst wenn dies einen Mehraufwand bedeutet. Denn Sprach- und Kulturkompetenz in mehreren Sprachen und Kulturen kann niemals von Nachteil sein und sollte als persönliches Kapital gesehen werden, durch das die Wahrnehmung von bestimmten Chancen erst möglich gemacht wird.

Eine Einbindung der Zuwanderer wäre also vor allem durch Anbieten von Sprachkursen durch Volksgruppenangehörige beziehungsweise durch eine Organisation mittels Volksgruppenvereinen möglich, mit dem Versuch, die Teilnehmer für Volksgruppenaktivitäten zu begeistern oder zumindest über deren Existenz zu informieren. Ein Angebot von (professionellen) Sprachkursen erfordert allerdings ein angemessenes Maß an Professionalität und Arbeitsaufwand und übersteigt daher die Kapazitäten und Möglichkeiten der meisten Volksgruppenvereine und ihrer freiwilligen Helfer bei weitem. Auch die „Konkurrenz“ zu anderen staatlichen und privaten Institutionen darf bei dieser Überlegung nicht außer Acht gelassen werden. Daher scheidet diese Möglichkeit, die Neuzuwanderer an die Volksgruppe näher zu binden, wohl in den meisten Fällen aus. Daher bedarf es wohl der verstärkten Aktivität auf dem Feld der Kultur, um zumindest Teile der Neuankömmlinge mit der Volksgruppe und ihren Aktivitäten bekannt

zu machen und zu hoffen, dass sich einige danach überzeugen lassen, aktiv daran teilzunehmen.

Ein weiteres Problem, das zwar nicht unmittelbar mit der EU-Erweiterung zusammenhängt, aber doch durch diese beschleunigt wird, ist das Auseinanderfallen des traditionellen Siedlungsgebietes der Volksgruppen. In der Zwischenzeit leben beispielsweise bereits mehr als die Hälfte der tschechischen Volksgruppenangehörigen nicht mehr in Wien. Diese Zersplitterung ist eine weitere Herausforderung für die Vereine und ihre Aktivitäten und führt auch zu einer abnehmenden Bedeutung von regelmäßigen Vereinstreffen bei Zunahme der Bedeutung der neuen Medien und Kommunikationsformen.

Abschließend lässt sich trotz aller Überlegungen, die ich angestellt habe, nur sagen, dass sich die Auswirkungen der Beitritte der „Mutterländer“ der in Österreich lebenden Volksgruppen zur EU auf diese Volksgruppen erst in Zukunft weisen werden.

STATISTISCHER ANHANG:

Bevölkerung 2001 nach Umgangssprache und Staatsangehörigkeit

Umgangssprache	Österreich	Nicht-Österreich
Tschechisch	11 035	6 707

Wanderungen nach Staatsangehörigkeit Tschechische Republik

	Zuzüge	Wegzüge	Wanderungssaldo
2002	1 160	728	432
2003	1 216	972	244
2004	1 403	1 004	399
2005	1 270	926	344
2006	1 184	991	193
2007	1 246	1 061	185
2008	1 323	1 140	183
2009	1 251	1 109	142
2010	1 144	976	168
2011	1 565	1 241	324
2012	1 755	1 241	514
2013	1 815	1 200	615
2014	1 834	1 162	672

Einbürgerungen von (vormals) tschechischen Staatsbürgern

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
126	98	80	38	42	41	46	28	37	26	36	43

Bevölkerung nach Staatsangehörigkeit zu Jahresbeginn: Tschechische Republik

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
6 231	6 597	6 896	7 360	7 733	7 986	8 564
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
8 925	9 061	9 274	9 635	10 232	10 908	11 631

Quelle: STATcube – Statistische Datenbank von Statistik Austria

Die letzte offizielle Sprachenerhebung in Österreich: Volkszählung 2001

Albert F. REITERER

Volkszählungen (VZ) der bisherigen Art waren reale Erhebungen auf Haushalts- und Personen-Ebene, mit Haushaltsbogen und Personenblatt. Eine solche Zählung hat in Österreich letztmals im Mai 2001 stattgefunden. Die nächste „Volkszählung“ 2011 war eine Registerzählung: Aus bereits bestehenden amtlichen Datenbeständen („Registern“) wurden die Informationen auf die Person zusammen gespielt und ausgewertet. Allerdings waren für einige Bereiche noch Vorerhebungen notwendig, um zu einer gewissen Vollständigkeit zu gelangen (Bildung).

Es gibt jedoch kein Register, in welchem personenbezogen die Sprachzugehörigkeit vermerkt wäre. Somit gibt es also nach 2001 zu diesem Merkmal keine umfassenden statistischen Informationen mehr. Damit endet eine lange Tradition (vgl. REITERER 2004). Im heutigen Österreich wurde die Sprache in wechselnden Fragestellungen seit 1880 erhoben. Damit wollte man implizit erst die nationale und dann in der Republik die ethnische Zugehörigkeit erfassen.

Dieser Übersichtstext baut auf einer Sonderauswertung der VZ 2001 (Gemeindeebene) der Statistik

Österreich im Auftrag des Verfassers auf. Er hat sie für einen unveröffentlichten, eher knappen Bericht an die Volksgruppen-Abteilung des Bundeskanzleramtes (BKA) im Jahr 2006/07 erstellt.

Methodik

Die „Umgangssprache“ wurde im Jahr 2001 mit einer Frage erhoben, bei der neben Deutsch auch die Sprachen der „anerkannten“ Volksgruppen sowie die Sprachen der stärksten Zuwanderergruppen als Kästchen zum Ankreuzen vorgegedruckt waren. Eine andere als die vorgegebenen Umgangssprachen war als Text in einem dafür vorgesehenen Feld einzutragen. Die Angabe mehrerer Sprachen war zulässig. Zur Frage gab es 2001 folgende Erläuterung: „Geben Sie bitte jene Sprache (auch mehrere Sprachen) an, die Sie gewöhnlich im privaten Bereich (Familie, Verwandte, Freunde usw.) sprechen. Fremdsprachenkenntnisse sind hier nicht anzugeben.“

Das ist natürlich nicht die Umgangssprache, sondern am ehesten die Familiensprache. Das wird besonders deutlich, wenn man sich der Auseinandersetzungen vor einem Jahrhundert erinnert. Damals wurde beispielsweise einem Zensiten aus Spittal an der Drau die Umgangssprache Slowenisch bestritten: Er könne diese Sprache in Spittal gar nicht im Umgang mit anderen sprechen, da er dort keine Gelegenheit dazu habe ...

Eine eigentliche „Anerkennung“ von *V o l k s g r u p p e n* (autochthonen ethnischen Minderheiten) im rechtsdogmatischen Sinn gibt es in Österreich heute nicht. Vielmehr ist nach dem Gesetz für einzelne Volksgruppen ein Volksgruppen-Beirat einzurichten, wenn die im Gesetz genannten Elemente einer „Volksgruppe“ als gegeben angesehen werden. Letzteres bedeutet, dass es durchaus noch mehr „Volksgruppen“ geben könnte, als heute durch die Existenz eines Beirats definiert sind. Politisch läuft somit die Einrichtung eines Volksgruppen-Beirats beim BKA auf eine Anerkennung hinaus. Denn damit sind gewisse Rechte und Ansprüche verbunden. Die *V o l k s g r u p p e n s p r a c h e n* sind also die Sprachen jener Gruppen, die gegenwärtig über einen „Volksgruppen-Beirat“ beim BKA verfügen: In Österreich sind als einheimische Volksgruppen „anerkannt“, d.h. verfügen (2001 wie auch 2014) über einen Volksgruppenbeirat: die Burgenland-Kroaten, die Roma (und Sinti), die Slowaken, die Slowenen in Kärnten – unklar ist der Status der Slowenen in der Steiermark, die auf dem Ticket der Kärntner Slowenen vertreten sind; die Ungarn und die Wiener Tschechen.

Die Volkszählung erhob also in ihrem Wortlaut *n i c h t* die Stärke der Volksgruppen, sondern die Zahl jener Personen der Bevölkerung und insbesondere jener mit österreichischer Staatsbürgerschaft, welche ihren eigenen Angaben zufolge die Sprache der Volksgruppe sprechen. Die Frage, wie sehr damit ein ethnisches Bekenntnis verbunden ist, steht auf einem anderen Blatt. Im Allgemeinen wurde dies für die Daten der Volkszählung angenommen. Obwohl die Zahlen für die Minderheiten nicht ausgesprochen günstig ausfallen, haben diese doch stets Wert darauf gelegt, dass diese Sprachenfrage in irgend einer Weise erhalten bleibt – es geht um die *Visibilität* der Gruppen. Die Ergebnisse der Volkszählung hatten jedoch nicht nur symbolischen Wert; sie wurden auch zu verfassungs- und gesetzmäßigen Überlegungen und Routinen heran gezogen (Ortstafeln).

„Volksgruppenrecht“

Dies ist kein Text über Minderheitenrecht. Da jedoch Minderheiten-Politik sich wesentlich auch über Recht abspielt, kann man daran nicht ganz vorbeigehen. Die Ortstafel-frage wurde zum Symbolproblem schlechthin, vor allem in Kärnten. Seit 2011 gilt sie im Wesentlichen als gelöst. Seit damals setzt man sich auch mit der Frage nach einer umfassenden Novellierung der Bestimmungen auseinander. Denn die damalige Novelle war ausschließlich dazu gedacht, die politische Situation gegen mögliche weitere eher minderheitenfreundliche Entscheidungen der Verfassungsrichter zu immunisieren. Eine Gruppe aus dem Rat der Kärntner Slowenen (Rudi Vouk) hatte seit fast zwei Jahrzehnten die Strategie eingeschlagen, mit Hilfe des Verfassungsgerichts den Anwendungsbereich des Volksgruppenrechts und insbesondere der topographischen Aufschriften auszuweiten. Zuletzt zeichnete sich so eine umfassende 10 %-Regel ab. Es war wohl diese Erkenntnis, welche die Kärntner FPÖ zu einem gewissen Entgegenkommen zwang, das trotzdem einen politischen Gewinn für sie bedeutete.

Zu den Prozentsätzen und Anteilen, welche bei den Erkenntnissen des Verfassungsgerichts eine solche Rolle spielen, ist eine wesentliche Anmerkung zu machen. Der

Verfassungsgerichtshof hat die Einstufung Eisenstadts mit einem Anteil von 1,9 % Kroaten als „gemischtsprachig“ abgelehnt. Im „Politischen Bezirk“ (d.h. der Gesamtgemeinde) Eisenstadt finden wir 2001 317 Menschen, nur österreichische Staatsbürger, welche Burgenland-Kroatisch als Umgangssprache angeben, im „Ort“ 237. Das ist eine Anzahl, welche in einer kleinen Gemeinde eine *S u b k u l t u r* konstituiert. Genau darauf kommt es im innerethnischen Agieren aber an. FISCHER (1976, 1995) hat seinerzeit in einem viel beachteten Beitrag die Stadt als ein Ensemble von Subkulturen definiert. Stadt ist mehr als eine größere Ansammlung von Gebäuden. Die mechanische Orientierung an einem einheitlichen Prozentsatz für Dörfer und Städte führt also vor allem dann in die Irre, wenn es sich um zentrale Orte handelt. Diese Überlegung gilt selbstverständlich auch für Klagenfurt.

Der Regelung von 2011 sieht man auf dem ersten Blick den juristisch-rechtstechnischem Pfusch und die Schlamperie an. Es wimmelt von Inkonsistenzen, und auch Widersprüche gegen andere Rechtsbestimmungen sind durchaus vorhanden. Die „Bestandsgarantie“, eine Art Grundsatz, dass sich die Situation für die Minderheiten im Einzelnen nicht verschlechtern dürfe, ist durchlöchert. Das steht durchaus gegen den Wunsch der Bürokratie und der sie deckenden politischen Klasse nach Vereinheitlichung und Vereinfachung.

Auf dem zweiten Blick ist dies leicht verständlich. Es geht eben nur um die Absicherung des Bestehenden durch eine gewisse Ruhestellung der Minderheiten. Dies war offenkundig durch das formale Verfassungsrecht gegen die ständigen lästigen Sprüche des Verfassungsgerichtshofs zu gewährleisten.

Dabei wurden einige ziemlich weit reichende Probleme angerissen, die aber nicht weiter erörtert wurden. Gemeinden dürfen z.B. Entscheidungen an die Bezirkshauptmannschaften weitergeben, wenn Eingaben in Slowenisch kommen. Das sollte eigentlich eine Grundsatzdiskussion über die Kompetenzen bzw. die Aufgaben von Gemeinden hervorrufen (vgl. etwa PIRKER 2012), da dies einen Minus-Punkt für die slowenische Amtssprache bedeutet. Denn das wird stets eine Verlängerung der Bearbeitung nach sich ziehen. Es ist also ein weiterer Anreiz, sich politisch zu assimilieren. Die meisten Kärntner Slowenen beherrschen in dieser (Verwaltungs-)Hinsicht sowieso das Deutsche besser als die Haus- und Muttersprache.

Inhaltlich läuft die neue Regelung auf eine Beschleunigung der Transformation von politischer in symbolische Ethnizität hinaus.

Übersicht

Es gibt in der Volkszählung unter dem Gesichtspunkt der Sprache zwei unterschiedliche Gruppen, die es auseinander zu halten gilt. Ursprünglich war die Frage nach der (Umgangs-)Sprache dazu gedacht, die ethnonationalen Beziehungen der hier seit langem autochthonen Gruppen zu erfassen. Aus diesem Grund war das Interesse auf die Staatsangehörigen beschränkt. Tatsächlich war die Frage vor 1918 heikel, weil sie mit einer Grundfrage in der Verfassung des damaligen Staats zusammen hing. Es ging um den Dualismus zwischen Cisleithanien und den Ländern der Stephanskrone. Ungarische Staatsbürger der Doppelmonarchie sollten nach dem Willen der

ungarischen Führung in Cisleithanien nicht als nationale Minderheit gezählt werden.

Heute geht es um die Frage, wer Anspruch auf minderheitsrechtlichen Schutz hat. Somit sind unter diesem Aspekt die nichtösterreichischen Staatsbürger nicht von Belang. Zum Anderen stellt sich auch die Frage, wie lange eine Sprachgruppe, auch wenn ihre Mitglieder bereits die österreichische Staatsangehörigkeit haben, in Österreich „beheimatet“ sein muss. Davon macht die Rechtstradition ebenfalls den Anspruch auf Schutzrechte in sprachlicher Hinsicht abhängig.

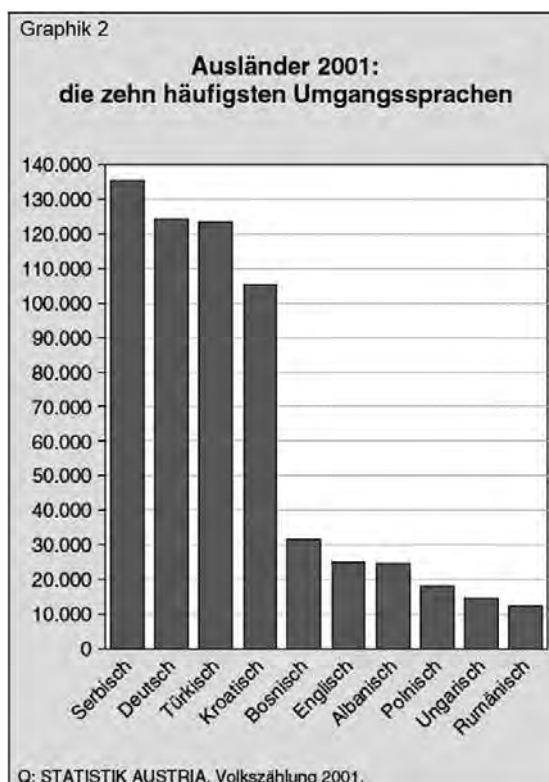
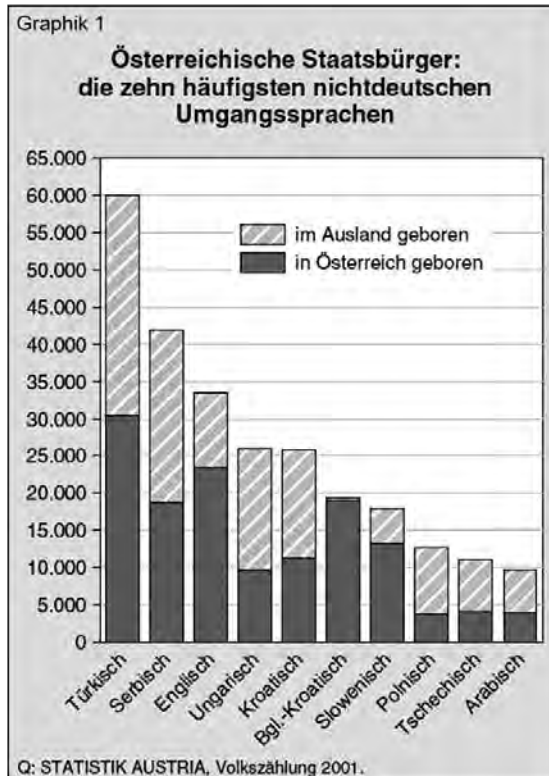
In diese Übersichtsdarstellung muss die Bevölkerung einbezogen werden, auch wenn sie nicht die österreichische Staatsbürgerschaft hat. Denn es geht um Entwicklungstendenzen, in denen die Staatsbürgerschaft in Verbindung mit der Sprache ihre Funktion wechselt. Das lässt sich durch den einfachen Hinweis auf die gewandelte Bedeutung von diversen Staatsbürgerschaften seit dem EG-/EU-Beitritt Österreichs 1994/1995 belegen: Seit damals haben EU-Staatsangehörige in Österreich in der Tendenz die selben Rechte, die bis dato nur den österreichischen Staatsbürgern zustanden. Die wichtigste symbolische Ausnahme davon ist das Wahlrecht bei nationalen und regionalen Urnengängen.

Zahlen

Die Grundgliederung des Merkmals „Umgangssprache“ enthält 108 Ausprägungen, wobei jeweils die Angabe einer Sprache in Kombination mit Deutsch eigens ausgewiesen wird. In Wirklichkeit gibt es also 55 Ausprägungen. Die Angabe einer anderen als der deutschen Umgangssprache hat einen hohen symbolischen Wert. Es ist somit gerechtfertigt, für die meisten Zwecke die Doppelangaben (z.B. Slowenisch und Deutsch) mit der Einfachangabe (z.B. „Slowenisch“ allein) unter den nichtdeutschen Teil zusammen zu fassen.

88,6 % der Bevölkerung, doch 95,5 % der österreichischen Staatsbürger bezeichneten in der Volkszählung des Jahres 2001 **D e u t s c h** als ihre einzige Umgangssprache. 330 600 Österreicher (4,5 %), aber immerhin mehr als 910 000 Zugehörige zur Bevölkerung (11,4 %) führten bei dieser letzten allgemeinen Sprach-Erhebung eine andere Umgangssprache an. Damit zeigt es sich, dass die autochthonen Volksgruppensprachen längst nicht mehr die Mehrheit der Sprecher der nichtdeutschen Umgangssprachen stellen. Die Sprachen einiger eingebürgerten Immigrantengruppen haben deutlich höhere Sprecherzahlen. In viel stärkerem Ausmaß gilt dies für die Bevölkerung insgesamt. Der Stellenwert der neuen Sprachgruppen kommt in Grafik 1 und 2 zur Geltung: Türkisch steht an erster Stelle (60 000 oder 18,2 % der Österreicher mit nichtdeutscher Umgangssprache), Serbisch an zweiter (42 000 Österreicher oder 12,7 %) und Englisch an dritter Stelle (33 400 oder 10,1 %). Erst dann folgen mit je 7,8 % Ungarisch und Kroatisch (jeweils rund 26 000 Österreicher), vor Burgenland-Kroatisch (5,9 %) und Slowenisch (5,4 %) sogenannte Volksgruppensprachen; schließlich kommt Polnisch mit 3,8 % und Tschechisch mit 3,3 %.

Bezieht man die Bevölkerung insgesamt in die Betrachtung ein, dann ändern sich die Verhältnisse massiv. Nun macht die Zahl der Sprecher jener Sprachen, welche 1991 noch zusammen als Serbokroatisch/Kroatoserbisch

(d.h.: ohne Burgenland-Kroatisch) bekannt waren, mit 343 484 Personen immerhin 4,3 % der Bevölkerung aus, die Zahl der Türkisch-Sprachigen mit 183 445 Personen 2,3 %. Es sprechen, mit den anderen Sprachen, also 9,9 % der österreichischen Bevölkerung eine Immigrantensprache, aber nur 1,4 % eine Volksgruppensprache.

1961 betrug der Anteil der Nicht-Deutschsprachigen nur 1,3 %. Zwar verdoppelte er sich auf 2,9 % bis zum Jahr 1971. Doch noch immer war das Niveau niedrig,

obwohl im Jahr 1964 die erste aktive Anwerbung von Gastarbeitern in der Türkei stattfand. Anwerbung wurde schnell überflüssig; die Arbeitsimmigration wurde zu einem Selbstläufer. Auch 1981 war der Anteil der Nicht-Deutschsprachigen mit 4,4 % noch niedrig, wobei wir uns in diesem Volkszählungs-Jahr allerdings in einem Zuwanderungstal befanden. Die gebremste Zuwanderung wird bis gegen Ende der 1980er anhalten. Dann aber beginnt der neue Zustrom, der bis heute nicht geendet hat. Gleichzeitig waren die gesetzlichen Wartezeiten für die Naturalisierung erreicht; es setzt langsam eine gewisse Einbürgerung der verbliebenen Zuwanderer aus der Arbeitsmigration ein. Sie machte eine nicht besonders große Zahl Nicht-Deutschsprachiger zu österreichischen Staatsbürgern. Einige Zuwanderergruppen waren aus politisch motivierter Einwanderung teilweise bevorzugt. Diese Einwanderung blieb – abgesehen von den Ungarn und den Tschechen – ohne Belang für die autochthonen Volksgruppen, da es sich um Sprachen ohne längere ethnische Tradition in Österreich handelt.

Im Jahr 2001 haben sich die Verhältnisse gegenüber denen von 1951 umgekehrt. Haben damals die Volksgruppen-Sprachen in der Bevölkerung, die nicht Deutsch sprach, fast fünf Sechstel (82,4 %) ausgemacht, so sprechen im Jahr 2001 acht Neuntel (87,6 %) der Sprecher nichtdeutscher Sprachen eine Immigrantensprache. Doch auch für die österreichischen Staatsbürger war die Entwicklung nicht grundsätzlich anders. Wir müssen uns hier auf 1971 beziehen, weil wir für 1951 keine Einschränkung auf die Staatsbürger vornehmen können und 1961 die Sprachen nur für kleine Teile des Bundesgebiets publiziert wurden. 1971 sprachen 88,1 % der österreichischen Staatsbürger, die für eine nichtdeutsche Umgangssprache optierten, eine Volksgruppensprache. 2001 trifft dies nur mehr für 23,8 % zu, 76,2 % sprechen eine Immigrantensprache.

Die Unterteilung der Österreicher nach ihrem Geburtsort zeigt die Bedeutung der Zuwanderung auch für einige der Volksgruppen: Von den 26 000 Ungarisch sprechenden Österreichern sind mehr als drei Fünftel (63 %) im Ausland geboren, im Wesentlichen natürlich in Ungarn; von den Slowakisch und Tschechisch Sprechenden haben ähnlich hohe Anteile einen ausländischen Geburtsort angeführt.

Allein die zahlenmäßigen Veränderungen der Anteile, welche die Sprachen einerseits bezogen auf die Bevölkerung, andererseits bezogen auf die österreichischen Staatsbürger haben, machen das Ausmaß des Wandels deutlich.

Die Entwicklung verläuft bei den Minderheiten eindeutig. Bei den Kärntner Slowenen sank die Zahl seit einviertel Jahrhunderten auf ein Siebtel des damaligen Werts. Im Jahr 1880 gehörten zwar noch einige kleinere Gebiete zu Kärnten, welche nach 1918 an den neu gegründeten SHS-Staats kamen. Sie waren auch damals überwiegend slowenisch besiedelt. Aber sehr ins Gewicht fällt dies nicht. Auch die Burgenland-Kroaten machen heute weniger als die Hälfte der Zahl aus, auf welche sie in der ersten vollständigen Volkszählung kamen, wo das Gebiet eben der Republik Österreich erst angeschlossen war. (Es gab auch 1920 eine Volkszählung, die aber praktisch eine reine Köpfe-Zählung war.)

Sprachenstatistik 2001

Neben der Mehrheitsprache *D e u t s c h* als statistischer und politischer Referenzwert sind die Volksgruppen-Sprachen somit das *B u r g e n l a n d - K r o a t i s c h* (nicht aber *K r o a t i s c h*), *S l o w e n i s c h*, *T s c h e c h i s c h*, *S l o w a k i s c h*, *U n g a r i s c h*, aus symbolischen Gründen auch *R o m a n e s*. Die autochthonen Sprachgruppen werden in Folge gewöhnlich in der statistischen Masse der Staatsbürgerschaft (Österreich: ja / nein) und nicht der Bevölkerung nach folgenden Merkmalen analysiert: Demographische Merkmale (Alter und Geschlecht); Bildung; Lebensunterhalt; sozioökonomische Merkmale (Beruf, wirtschaftliche Zugehörigkeit, sozioökonomische Einheit).

Minderheitensiedlungsgebiete

Österreich ist als Bundesstaat aufgebaut. Im nationalen Kontext nimmt es seine nicht Deutsch sprechenden Bevölkerungsgruppen auch unterschiedlich wahr. In den internationalen Beziehungen, z.B. in Verträgen, legt es den Verpflichtungen und der Berichterstattung die Landesgrenzen zu Grunde. Für die Volksgruppen umschließt die Landesebene aber oft genug ein zu großes Gebiet für einen aussagekräftigen sozialen Vergleich. Man muss in der Frage nach der ethnischen Arbeitsteilung auf eine sinnvolle regionale Ebene gehen. Im *B u r g e n l a n d*, a b e r a u c h i n *K ä r n t e n*, ist dies offenbar nicht die Landesebene. Kroaten und Ungarn sind sehr ungleich über das Land verteilt. Die Kroaten siedeln insbesondere im Nord- und Mittelburgenland; diese Landesteile weisen aber untereinander eine sehr unterschiedliche Struktur auf. Auf Landesebene betrachtet, erscheinen die bildungsmäßigen, sozialen und wirtschaftlichen Strukturen der verglichenen Sprachgruppen durch Zufall sehr ähnlich. Auf der Ebene der Kleinregionen erweisen sie sich als teils recht unterschiedlich. Will man eine Gesamtaussage treffen, muss man für die Burgenland-Kroaten und auch für die Ungarn ein etwas artifizielles Siedlungsgebiet konstruieren, welches aus den zweisprachigen Gemeinden zusammengesetzt ist.

In Kärnten leben Slowenen seit mehreren hundert Jahren und in der Gegenwart in einem beschränkten Siedlungsgebiet, im Wesentlichen südlich der Linie Gailtaler Alpen – Villach – Wörthersee (– Ossiacher See) – Magdalensberg – Völkermarkt – Griffen – Lavamünd. Es gibt einige „Ausbuchtungen“ nach Norden, wie etwa Diex. Durch Zufall ergibt sich auf Landesebene eine Verteilung, die in den meisten Merkmalen etwa jener des zweisprachigen Gebiets entspricht.

In Gebieten, wo die österreichischen Volksgruppen in „verhältnismäßig beträchtlicher Anzahl“ – wie eine völkerrechtliche Formulierung aus der Völkerbund-Zeit für die Feststellung von Minderheiten lautet – beheimatet sind, hat dies Einfluss auf die Amtssprache sowie eine Reihe sonstiger verwaltungsmäßiger Vorkehrungen. Laut Staatsvertrag von Wien von 1955 sowie des Volksgruppengesetzes vom Juni 1976, konkretisiert u.a. im Verfassungsgerichtshof-Erkenntnis vom 13. Dezember 2001, sollten zweisprachige topographische Aufschriften vorhanden, das Pflichtschulwesen zweisprachig aufgebaut und die Möglichkeit einer Nutzung der Minderheitensprache in Ämtern und vor Behörden gegeben sein.

Kennzahlen und Fragestellung

Als Kennzahlen werden im wesentlichen Prozentanteile vorgestellt. Daneben gibt es immer wieder auch einige andere Indikatoren.

Die Mehrheit ist die Referenzgruppe für die Darstellung. Ihre Struktur wird als „Normal-Struktur“ aufgefasst. Um dies jeweils in einem Indikator zusammen zu fassen, wird systematisch und durchgängig der Bruch (Anteil bei den Minderheiten-Sprachangehörigen) / (Anteil bei der Mehrheit) gebildet. Ist kein struktureller Unterschied gegeben, so ergibt sich der Wert 1,00. Ist eine Kategorie bei den Minderheiten schwächer als bei der Mehrheit, so wird der Wert kleiner, im umgekehrten Fall größer. $S/D = 0,75$ bedeutet also: Der Anteil der betrachteten Kategorie liegt bei den Slowenen relativ um 25 % unter jenem bei der deutschsprachigen Mehrheit.

Der Index der Dissimilarität D fasst die Unterschiede zwischen den Gruppen in einer Zahl zusammen ($D = 1/2 * \sum \text{abs}(p_{i1} - p_{i2})$), wobei p_{i1} bzw. p_{i2} jeweils die Anteile der verglichenen Gruppen 1 und 2 (oder der Geschlechter, usf.) sind, also die Summe der absoluten Abweichungen. Das kann durch 2 oder durch 4 dividiert werden. Sauber wäre 4, weil dies genau jenen Anteil bezeichnen würde, der in den Gruppen wechseln müsste, damit eine Gleichverteilung herauskäme, im Höchstfall also 50 % der Betroffenen. Da aber die Division durch 2 ein anschaulicheres Ergebnis gibt – bei zwei Gruppen von je 100 Personen (also insgesamt 200) müssten im Extremfall 100 Personen wechseln – und überdies die unseren Gewohnheiten sehr entgegen kommende Eigenschaft besteht: $0 < D < 100$, wird hier die Division mit 2 durchgeführt.

Das zentrale inhaltliche Problem wäre die Frage der *A s s i m i l a t i o n*. Die statistisch Überlebenden der Volkszählungen von 1971, 1981 und 1991 ordnen sich nicht notwendig derselben Umgangssprache zu wie seinerzeit. Dasselbe gilt auch für ihre Kinder, die von den Eltern klassifiziert werden. Dies wäre nur i. S. einer Panelanalyse – dieselbe Person wird zu unterschiedlichen Zeitpunkten befragt – zu lösen. Dieses Problem, zentral für diese Analyse, können wir nur in einer Annäherung angehen. Wir betrachten die Altersklassen von heute nicht nur als Querschnitt, sondern in ihrer Abfolge als Längsschnitt: Die (z.B.) 20-30jährigen geben dann das heutige Strukturbild wider, die 30-40jährigen jenes von 1991, die 40-50jährigen jenes von 1981.

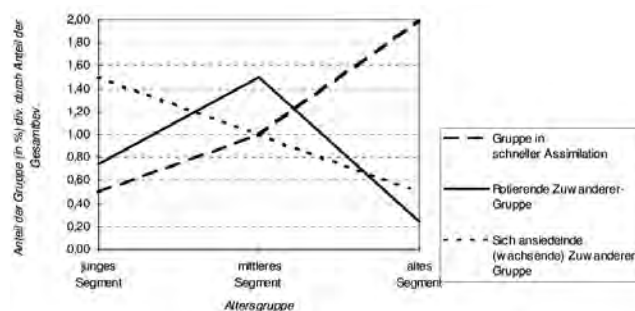
F a m i l i e n - u n d H a u s h a l t s m e r k m a l e nach Umgangssprache stehen in der Statistik Austria für 2001 nur auf dem sogenannten „Mammut-File“ zur Verfügung. Allein das Einlesen dieses Files würde mehrere zehntausend Euro kosten. Inhaltlich ist zu sagen, dass der Verlust nicht groß ist: Die Familienmerkmale der Volkszählung sind an den Haushalt geknüpft. Es werden „Kinder in Familien“ erhoben. Wenn die Kinder nicht mehr im Haushalt der Eltern leben, werden sie auch nicht als Kinder gezählt. Man kommt also an die wirkliche Kinderzahl nicht heran. Auch mit der Zahl der Geburten würde man nicht weit kommen. Was allerdings möglich wäre zu analysieren, und was eine bittere theoretische Lücke darstellt, ist das *P a a r b i l d u n g s v e r h a l t e n*. Denn wenn irgendwo, könnte man daran noch die alltagsweltliche Bedeutung von Ethnizität heute erfassen.

Einige wenige ausgewählte Ergebnisse

Altersverteilung und Typisierung der Minderheiten

Sprachminderheiten unterscheiden sich in ihrer Demographie fundamental voneinander. Man kann allein daraus unterschiedliche Typen erstellen.

Die Graphik 3 zeigt den Altersaufbau dreier Typen von Sprachminderheiten, wie wir sie in der österreichischen Wirklichkeit betrachten werden. Gruppen, die sich eben schnell assimilieren, werden nur geringe Anteile im jungen Bereich aufweisen, nicht, weil sie keine Kinder mehr haben, sondern weil die Kinder nicht mehr als Angehörige der Sprachgruppe deklariert werden. Wenn nur die Alten sich erklären, haben sie natürlich auch schon längst die Zeit überschritten, wo sie noch Nachkommenschaft erzeugen. Das ist die Mustersituation der „alten“ österreichischen Sprachgruppen.

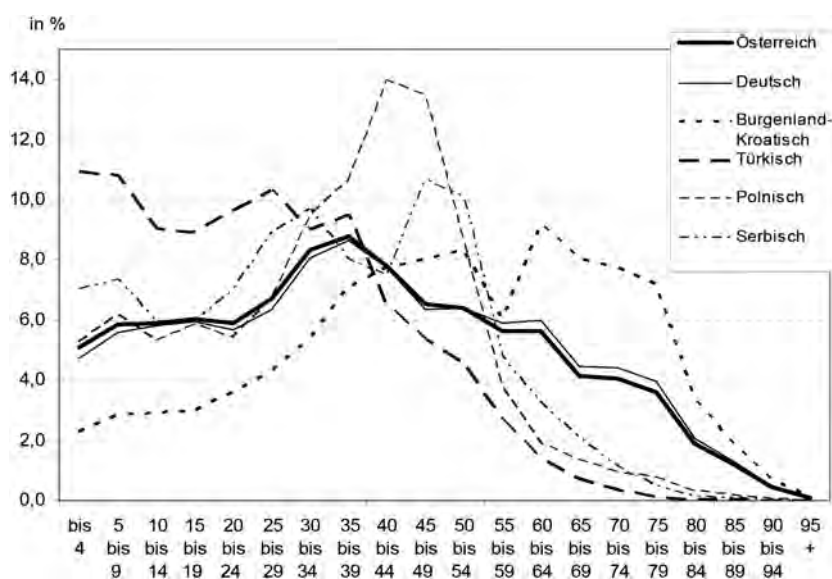
Graphik 3: Idealtypen des Altersverlaufs verschiedener Minderheitentypen

Ein ganz anderes Muster ergibt sich für die Neuzuwanderer. Es sind vor allem jüngere Menschen, welche kommen. Die aber befinden sich in der Zeit der Familienbildung. Damit werden ihr eigener Anteil und der Anteil ihrer Kinder ins Gewicht fallen; dies gilt umso mehr, als ältere Personen noch nicht vorhanden sind. Das Fehlen der Alten wird sich eine Zeitlang fortsetzen, weil auch bei solchen Zuwanderern aus unterschiedlichen Gründen eine gewisse Rotation stattfindet: Ältere Menschen gehen gerne in die Länder zurück, wo sie geboren wurden. Überdies kommen von denen, die tatsächlich bleiben, nicht so viele ins höhere Alter nach, die sich dann noch der Sprachgruppe zurechnen. Es ist also tatsächlich die Gegensituation zu den „alten“ Gruppen.

Schließlich haben wir einen dritten Typus, der insbesondere in der Gegenwart bedeutsam ist. Wenn Menschen ausschließlich auf der Suche nach einem Arbeitsplatz wandern, den sie im Heimatland (vorderhand) nicht finden, oder der dort schlecht bezahlt ist, dann werden sie ihren Arbeitsaufenthalt im Zielland ihrer Absicht nach zeitlich begrenzen. Dies gilt umso mehr, wenn sie Hoffnung haben, dass in ihrer Heimat schließlich doch eine günstigere Entwicklung stattfinden wird, weil z.B. das Wirtschaftswachstum zeitweise hoch ist. Das ist die Situation der sogenannten Transformationsländer, also der Staaten Ostmitteleuropas.

Altersaufbau der Gruppen

Die Graphik 4 ist nichts Anderes als eine in die Horizontale gekippte Alterspyramide ohne Geschlechter-Trennung. Sie zeigt deutlich den ganz unterschiedlichen Altersaufbau der verschiedenen Typen der Sprachgruppen.

Graphik 4:
Alterstruktur ausgewählter Sprachgruppen in Österreich, 2001

Die Menschen deutscher Umgangssprache zeigen infolge ihres erdrückenden Übergewichts den Altersaufbau der Gesamtbevölkerung. Es ist die klassische Glockenform hoch entwickelter Länder. Wir wollen sie deshalb als „Normstruktur“ betrachten. Die Fruchtbarkeit ist niedrig und die zahlenmäßige Reproduktion nicht gewährleistet. Sie weisen in den jungen Altersgruppen einen Einzug auf. Danach kommt die starke Ausbuchtung des Haupterwerbsalters, die in der nächsten Zukunft immer weiter nach oben wandern wird.

Die Burgenland-Kroaten werden als Beispiel für jene Gruppen gezeigt, die sich in schneller Assimilation befinden. Sie sind paradigmatisch für die „alten“ Minderheiten. Die Anteile im Alter, und dann vor allem im höheren Alter sind im Vergleich zur Mehrheit stark ausgeprägt. In den jüngeren Jahren kommt aber nur mehr wenig nach, nicht, weil es weniger Kinder gibt, sondern weil die Elterngeneration schon assimiliert ist und ihre Kinder nicht mehr als Kroaten deklariert.

Das genaue Gegenteil sehen wir bei den Menschen türkischer Sprache. Hier sind die Anteile der Unter-30jährigen enorm hoch; dann aber fallen die Prozentsätze schnell unter die „Normstruktur“ der deutschsprachigen Mehrheit. Im hohen Alter verschwinden sie nahezu.

Die deklarierten Polen hingegen haben besonders hohe Anteile im jüngeren Haupterwerbsalter. Es ist das typische Muster einer rotierenden Arbeitsmigration. Die Rückwanderung, bei vielen Einwanderern ein Programm, scheint bei ihnen fix im Lebensplan enthalten zu sein. Bei den Menschen serbischer Umgangssprache erkennen wir dagegen eine Mittelstellung zwischen den Polen und den Türken.

Es stellt sich stets die Frage nach der Integration und ihrem Ablauf, und die kann man eher im Vergleich der Untergruppen derselben Sprache beantworten, welche einerseits noch im Ausland geboren sind, oder aber schon in Österreich. Der Altersaufbau zwischen diesen beiden Gruppen ist tatsächlich höchst beachtlich.

Das ist bereits bei der Mehrheit, den Deutschsprachigen, zu erkennen. Wir müssen immer mitdenken, dass es

zunehmend eine beträchtliche Wanderung vom deutschsprachigen Nachbarland, der BRD, nach Österreich gibt. So ist denn der Altersaufbau jener Deutsch Sprechenden, die in Österreich geboren wurde, und bei denen es sich zum größten Teil um Österreicher handelt, von jenen deutlich verschieden, die im Ausland geboren wurden und wo es sich doch zu einem erheblichen Teil um Deutsche handelt. Bei ihnen gibt es deutlich mehr Alte bzw. Hochbetagte. Doch auch diese Gruppe dürfte aus mehreren Untergruppen bestehen. Da sind zum Einen die deutschen Staatsbürger, damals über 70 000 Menschen, sowie jene, die einmal deutsche Staatsbürger waren. Sie dürften u.a. jenen Anteil stellen, der für die „retirement migration“ verantwortlich ist, und damit

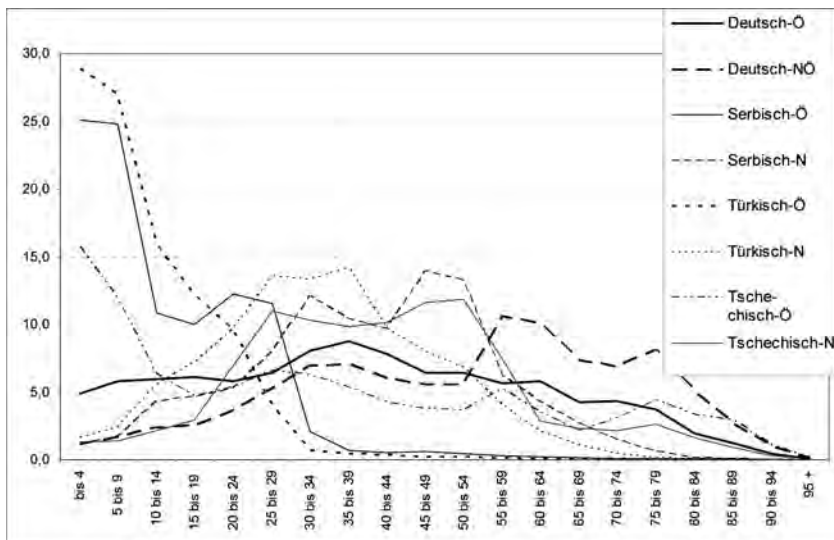
für einen Teil des Übergewichts der Alten. Ein anderer Teil ist vermutlich der Rest jener Flüchtenden und Vertriebenen, die beim Nazi-Zusammenbruch aus dem Osten und Südosten nach Österreich kamen. Der größte Teil ging zwar weiter in die BRD. Doch ein gewisser Teil verblieb immerhin auch hier. Schließlich dürfte auch noch eine österreichische Komponente gegeben sein, Menschen, die als Österreicher im Ausland geboren wurden und später „zurück“ kamen.

Von den zwei größten Zuwanderergruppen nichtdeutscher Muttersprache haben die Türken und die Serben einen ziemlich ähnlichen Alters-Aufbau, auch jeweils, wenn man nach dem Geburtsort trennt. Sind sie im Ausland geboren (bei den Serben 3 Viertel, bei den Türken knapp 2 Drittel), so ist der Anteil der Jungen (bis 10 Jahren) enorm hoch, jeweils die Hälfte bzw. etwas darüber. Sind sie aber schon in Österreich geboren und haben ihre Sprache beibehalten, so sieht es ganz anders aus: Nun stechen die mittleren Jahrgänge hervor, wobei der Gipfel bei den Serben typischer Weise um ein Jahrzehnt später als bei den Türken auftritt.

Die in Österreich geborenen Tschechen sind mittlerweile eine kleine Gruppe. Sie haben einen der Mehrheit vergleichbaren Altersaufbau, mit einer etwas nach oben verschobenen Struktur. Betrachtet man aber die nicht in Österreich Geborenen, so hat die Verteilung interessanter Weise etwa dieselbe Form wie bei den Türken und Serben, die schon in Österreich zur Welt kamen: Allerdings ist bei ihnen der stark besetzte Bereich des mittleren Alters breiter; dafür sind die jüngeren und älteren Jahrgänge schwächer.

Geburtsland

Auf den Punkt der Herkunft nach Geburtsland ist nochmals hin zu weisen. Er ist vor allem in Wien von Bedeutung. Von den österreichischen Staatsbürgern, die in Wien Tschechisch als Umgangssprache ankreuzten, sind 62,6% nicht in Österreich geboren. Nur ein gutes Drittel dieses Personenkreises ist schon in mindestens zweiter Generation hier beheimatet. Von den Slowaken sind es 66,9%, die nicht hier geboren sind, und von den Magyaren 69,0%. Geht man zu den Frauen – immer auf die österreichischen

Graphik 4:
Altersaufbau nach der Geburtsland, 2001

Staatsbürgerinnen beschränkt –, sind es in Wien unter den Tschechinnen sogar nur 31,9 %, unter den Slowakinnen nur 27,0 % und unter den Magyarinnen nur 27,9 %, welche bereits in Österreich geboren wurden.

Demgegenüber sind 98,2 % der im Burgenland lebenden Burgenland-Kroaten aus Österreich gebürtig. Auch unter den Frauen ist der Anteil mit 97,8 % kaum kleiner. Doch von den dortigen Ungarn sind nur 69,6 % in Österreich geboren (Frauen: 66,7 %). Es gibt also einen kennzeichnenden Unterschied zwischen den Sprach-Minderheiten. Er wird noch deutlicher, wenn man auf die Ebene des Siedlungsgebiets steigt. Im ganzen Siedlungsgebiet gibt es nur 1,8 % der Burgenland-Kroaten, welche im Ausland geboren sind. Sogar bei den Deutschsprachigen sind es mit 2,4 % mehr. Zwischen den einzelnen Siedlungsgebieten gibt es bei den Burgenland-Kroaten kaum einen Unterschied.

Ganz anders sieht es bei den Magyaren aus. Im gesamten Burgenland kamen 2001 mehr als ein Fünftel der österreichischen Staatsbürger ungarischer Umgangssprache (22,7 %) aus Ungarn; immerhin 5,2 % geben einen Geburtsort in Rumänien an. Bei den Frauen ist das Geburtsland Ungarn deutlich häufiger, nicht aber das Geburtsland Rumänien. Männer sind also vergleichsweise häufiger Aussiedler aus Rumänien, während die zugeheirateten Frauen eher aus dem neuen Ungarn in den Grenzen von Trianon stammen.

Im südlichen Gebiet macht der Anteil der im Ausland Geborenen unter den Ungarn nur 8,6 % aus. Das ist allerdings mehr als vier Mal so hoch wie bei der Mehrheit. Im zentralen Gebiet um die Landeshauptstadt herum sind von den dort 403 Personen, welche Ungarisch als „Umgangssprache“ angeben, allerdings drei Fünftel nicht in Österreich geboren. Die dortigen Ungarn sind also Zuwanderer, und zwar nicht nur aus anderen Gebieten des Burgenlands, sondern im Wesentlichen aus Ungarn. Das gilt für beide Geschlechter. Der Unterschied scheint mit 53,8 % bei den Männern zu 62,2 % bei den Frauen nicht so klein, macht auf diesem hohen Niveau aber nur 16 % aus, eher geringer, als es der übliche Unterschied zwischen zugewanderten Männern und Frauen ist.

Bildung

Modernisierung bedeutet immer auch Veränderung in den Positionen des Schichtgefüges. Daraus ergibt sich eine Transformation der Gesellschaft, auch der lokal abgegrenzten Gesellschaft, welche meist Gewinner und Verlierer erzeugt. Das wiederum beeinflusst die Loyalitäten der entsprechenden Segmente. „Minderheiten“ waren geradezu definitorisch auf der Verlierer-Seite. In einzelnen Fällen gab es in diesen Prozessen regelrechte „no win“-Situationen. Die heutige Entwicklung ist komplex und kompliziert, in dem sie solche Situationen einerseits fortschreibt, andererseits aber auch aufhebt und manchmal überkompensiert. Am besten zeigt sich dies an der Bildungssituation, welche als

maßgebliches Schichtkriterium, aber auch als Indikator für Integration und soziale Kompetenz im Zentrum solcher Transformationen steht.

Der Bildung nach haben sich die Verhältnisse in den letzten Jahrzehnten fundamental geändert. Hatten vor einem halben Jahrhundert die Angehörigen der Sprachminderheiten statistisch entschieden weniger Bildungschancen als ihre deutschsprachigen Mitbürger, so hat sich dies bei Slowenen drastisch ins Gegenteil verkehrt. Auch die Burgenland-Kroaten weisen nunmehr, mit einer im Vergleich zu den Slowenen deutlichen Verzögerung (vgl. REITERER 1990), günstigere Verhältnisse als die deutschsprachigen Nachbarn auf. Allerdings gilt dies nur, wenn man die Verhältnisse auf Landesebene betrachtet. Weiters ist wieder zu betonen, dass dies natürlich für jene Gruppe jeweils gilt, welche sich in der Volkszählung deklariert. Über Personen burgenlandkroatischer oder slowenischer Herkunft kann die Volkszählung auf Grund ihres zeitlich punktuellen Charakters nichts aussagen.

Lebensunterhalt

Es gibt 2001 eine andere Definition der „Erwerbstätigen“ bzw. „Erwerbspersonen“ als zuvor. Die Definition des Lebensunterhalts hat sich seit der Volkszählung von 1991 geändert. Das Labour Force-Konzept betrachtet potenziell eine deutlich weitere Gruppe als Erwerbstätige als das Lebensunterhalts-Konzept. Es wurde i. S. einer Berücksichtigung der Präkarisierung des Arbeitsmarkts unter internationalem Druck angenommen und erklärt alle zu Erwerbspersonen, welche in den letzten Wochen auch nur jeweils eine Wochenstunde gearbeitet haben. Damit werden die bisher nicht mitgezählten geringfügig Erwerbstätigen in die Erwerbsbevölkerung einbezogen. Die Erwerbsquote steigt gegenüber dem sogenannten „Lebensunterhalts-Konzept“, welches zumindest 12 Stunden wöchentliche Arbeitszeit voraussetzt. Im Übrigen haben sich die Bezeichnungen verändert, was zur Verwirrung beiträgt. Die Gruppe, welche heute „Erwerbspersonen“ heißt, wurde bis 1991 als „Berufstätige“ bezeichnet. Die damaligen „Beschäftigten“ (ob selbständig oder unselbständig) heißen heute „Erwerbstätige“.

Technisch gesehen wäre für die meisten Merkmale allerdings sehr wohl ein Vergleich mit 1991 möglich. Fast alle

sozialen und ökonomischen Merkmale wurden 2001 auch in der alten Systematik ausgewertet. Es ist im Wesentlichen eine Geld- und Zeitfrage, dass dies nicht geschieht. Nicht nur würden die Daten für 1991 nochmals erhebliche Kosten verursachen. Der Auswertungsaufwand wäre hoch.

Der Lebensunterhalt ist eng an das Alter gekoppelt. Ein Vergleich hätte somit nur dann Sinn, wenn er altersspezifisch durchgeführt würde. Allerdings definiert er die statistische Masse (Personen-Gesamtheit), für welche die sozio-ökonomischen Merkmale Sinn machen.

Beruf

Der Bildungsstruktur folgt in einer modernen Gesellschaft in gewissem Ausmaß die Berufs-Struktur. Diesbezüglich gibt es mehrere unterschiedliche, wenn auch miteinander verbundene Klassifikationen, welche für unterschiedliche Interessen gedacht sind. Die Berufs-Statistik im engeren Sinn gibt über den mehr technologischen Aspekt des „Human-Kapitals“ Auskunft. Allerdings kommt auch hier ein gewisser Schichtungsaspekt ins Spiel: Die derzeit verwendete Klassifikation nach ISCO (= *International Standard Classification of Occupations*) betrachtet die Qualifikation ausdrücklich als ein Klassifikationskriterium. Im internationalen Vergleich hätte dies eine gewisse Bedeutung. In Österreich ist es ziemlich belanglos. Wir haben mit der sozioökonomischen Einheit ohnehin eine explizite Schicht-Nomenklatur. Das war bei der bis zur Volkszählung 1991 verwendeten ÖBS (Österreichische Berufssystematik) in geringerem Ausmaß der Fall. Qualifikation i. S. des emphatisch verwendeten Begriffs Bildung aber ist, wie wir spätestens seit BOURDIEU 1981 wissen, auch und sogar vorrangig ein Schichtindikator. Damit sind die ISCO-Hauptgruppen und -Gruppen mit aufsteigender Kennzahl tendenziell eine Schichtung sinkender Qualifikation.

Der Bildung entsprechend sind die Erwerbstätigen der autochthonen Minderheiten generell stärker in den anspruchsvolleren Berufen vertreten. Wenn wir die Unterschiede in der vorn angeführten Dissimilarität zusammenfassen, so beträgt diese zwischen Slowenen und Deutschsprachern im gesamten Siedlungsgebiet auf der groben Ebene von 10 ISCO-Berufshauptgruppen 13,4; zwischen den Burgenland-Kroaten und der deutschen Mehrheit 8,4; und zwischen den Tschechen in Wien und der Mehrheit 5,5. Die Berufsstruktur der Slowenen weicht also deutlich von der der Mehrheit ab, und zwar besonders in Klagenfurt. Um jedoch den Vergleich mit einer anderen bedeutsamen sozialen Struktur zu geben: Die Struktur-Unterschiedlichkeit auf dieser Ebene zwischen den Geschlechtern ist sowohl bei Slowenen wie auch bei Deutschsprachern wesentlich höher, nämlich bei beiden zwischen 36 und 37. Man könnte also sagen: Geschlecht schlägt Sprachzugehörigkeit um Längen!

Hier wird die Unterscheidung zwischen Zugehörigkeit zur Bevölkerung und den Personen österreichischer Staatsbürgerschaft gerade für Wien wichtig. Denn die Wiener Volksgruppensprachen sind auch Zuwanderer-Sprachen. Die Unterschiede zwischen den Menschen mit österreichischer Staatsangehörigkeit und den Immigranten sind aber jenseits der rechtlichen Überlegungen, welche Volksgruppenrechte von der Staatsbürgerschaft abhängig macht, in sozio-ökonomischer Hinsicht beträchtlich. Mit einer Beschränkung auf die österreichischen Staatsbür-

ger ändern sich so die Zahlenangaben für Kärnten und im Burgenland nur minimal, in Wien hingegen fällt dies ins Gewicht.

Schichtung: Die sozioökonomische Einheit

Mit der sozioökonomischen Einheit haben wir jene statistische Nomenklatur erreicht, die am direktesten dem Schichtgefüge entspricht. Möglicher Weise ist die Bildung noch etwas genauer und hat auch den Vorteil, dass sie die gesamte Bevölkerung umfasst. Trotzdem bleibt sie eine Stellvertreter-Variable, da Bildung eben nur ein Schichtungsmerkmal darstellt.

Will man also mehr über Schichtung als den hierarchischen Aspekt des Gesellschaftsaufbaus wissen, so empfiehlt es sich, eine andere Klassifikation heran zu ziehen, nämlich die sozioökonomische Einheit. Mit dieser Klassifikation kommt man im Rahmen der Volkszählung dem soziologischen Konzept der Schichten am nächsten. Die sozioökonomische Einheit andererseits gliedert nur, der Erwerbsquote entsprechend, die Hälfte der Bevölkerung direkt. Allerdings setzte die Schichtanalyse bisher meist auf der Haushaltsebene an.

Die Schichtung in dieser Kategorisierung bietet keine Überraschungen mehr. Die Minderheiten sind dies – „Minderheiten“ – in sozioökonomischer Hinsicht nicht mehr. Sie haben in den höherrangigen Schichten, vor allem in den oberen Mittelschichten, inzwischen größere Anteile als die Deutschsprachigen. Was dies zu bedeuten hat, wird kurz im Resümee erläutert.

Um Schichtung wirklich zu analysieren, bräuchte man natürlich Daten zum Einkommen. Diese liefert aber die Volkszählung nicht. Die Einkommenserhebungen, seit einem Jahrzehnt SILC, kennen wiederum keine Sprache.

Wirtschaftliche Zugehörigkeit – ein Strukturindikator

Die Wirtschaftsstruktur der Erwerbstätigen sagt eine Menge über die Region und über die Gruppe aus, von der wir sprechen. War es bis vor wenigen Jahrzehnten vor allem der Landwirtschaftsanteil, der kennzeichnend war, so ist es heute mehr der Dienstleistungs-Anteil, wobei allerdings die Dienste höchst unterschiedlicher Qualität sind.

In der Wirtschafts-Statistik wird nun ÖNACE statt wie bisher die Betriebssystematik von 1968 eingesetzt. Noch immer ist bei Slowenen und Kroaten der Landwirtschaftsanteil etwas höher als bei der Mehrheit. Allerdings verliert dieser Zug schnell an Bedeutung. In Wien ist der proletarische Charakter der tschechischen Zuwanderung noch erkennbar. Aber auch dies löst sich auf.

Schlussfolgerungen

Die Sprachenfrage in der alten Volkszählung und ihr Ausfallen in der neuen Registerzählung ist nicht nur eine verwaltungstechnische Angelegenheit. Dies hat auch eine wesentliche inhaltliche Bedeutung, und die wollen wir zum Abschluss knapp darlegen.

Ethnische Zugehörigkeit war und ist ein Strukturierungs-Prinzip regionaler Bevölkerungen. In der Moderne zeigte sie die Tendenz, eine hauptsächlich politische Bedeutung anzunehmen, nationale Züge also. Das führte zu einem langsamen Zurücktreten ihrer sozialstrukturellen Funktion. Die kulturelle Ausformung von (Unter-)Klassenverbänden trat zurück. Der windische und der kroatische

Bauer waren in manchen Texten beispielhafte Formulierungen, die es heute so nicht mehr gibt. Daraus entstand die liberale These, halb deskriptiv, halb normativ, vom Verschwinden des Ethnischen. Der deskriptive Aspekt dieser These scheint mir nicht unrealistisch zu sein.

Auf sozialstruktureller Ebene müsste dieser These aber eine Abnahme der Relevanz im Struktur-Unterschied entsprechen. Eine Zeitlang, in Österreich bis in die 1990er, schien dies zuzutreffen. Und dann geschah etwas Erstaunliches: Die Struktur-Unterschiede zwischen der Mehrheitsbevölkerung und jenem Teil, der sich durch Angabe einer nichtdeutschen Umgangssprache zu einer ethnischen Sonder-Identität bekannte, begann neuerlich hervorzutreten. (Ich spreche hier von den autochthonen Minderheiten, nicht von den Zuwanderern.) War die liberale These also doch falsch? Hat das Ethnische eine unterschätzte Persistenz?

Die Entwicklung kann hier nur in wenigen Sätzen angedeutet werden.

Der Charakter dieser „Neuen ethnischen Arbeitsteilung“ unterscheidet sich grundlegend von der alten; und daher setze ich Anführungszeichen. Hier bildet sich eine neue Form der sozialen Identität heraus, weitgehend auf die gut gestellten Mittelschichten beschränkt und nicht mehr mit den alten Kategorien des Ethnischen erfassbar. Sie baut allerdings noch auf der Tradition der alten Ethnizität auf, die alte ethnische Differenz. Aber sie hat jenseits des sozialen und familiären Gedächtnisses kaum noch was mit dieser Tradition zu tun. Diese Mittelschicht-Attitüde der gut Gebildeten und sozial besser Gestellten, diese gesuchte und geschätzte Diversität der Postmoderne ist das gerade Gegenteil der alten ethnischen Differenz der verminderten Lebens-Chancen und der Diskriminierung.

In diesem Sinn mag der Entfall von umfassenden Sprachenzählungen zeitlich ein Zufall der Verwaltungs-Umstellung sein. Aber sie fällt gewiss nicht zufällig zusammen damit, dass man die Sprachzugehörigkeit einfach nicht mehr benötigt. Die gegenwärtige Gesellschaft mit ihren neuen sozialen Differenzen baut auf anderen kulturellen und politischen Merkmalen auf, soweit sie diese einsetzt: auf die regionale, nationale und kontinentale Herkunft; auf die Staatsbürgerschaft. Die alte ethnische Problematik hat sich in Österreich erledigt. Die Umgangssprache der bisherigen Volkszählungen wird also kaum jemandem abgehen.

Literatur

- BAUER, Adelheid (2002): *Volkszählung 2001 – Umgangssprache im Burgenland: vorläufige Ergebnisse*, in: Statistische Nachrichten 57, S. 636-642.
- BAUER, Adelheid (2002): *Volkszählung 2001: Umgangssprache. Endgültige Ergebnisse*, in: Statistische Nachrichten 57, S. 927-934.
- BAUMGARTNER, Gerhard – FREUND, Florian (2003): *Daten zur Bevölkerungsgruppe der burgenländischen Roma und Sinti 1945-2001*, in: Zeitgeschichte 30 (März/April), 91-105.
- FISCHER, Claude S. (1975): *Towards a Subcultural Theory of Urbanism*, in: Am. J. of Sociology 80, 1319-1341.
- FISCHER, Claude S. (1995): *The Subcultural Theory of Urbanism: A Twentieth Year Assessment*, in: Am. J. of Sociology 101, 543-577.

HREN, Karl – PANDEL, Martin (2012) (Hrsg.): *Ein Jahr danach. Die Ortstafelregelung 2011 und was daraus wurde. / Leto kasneje. Ureditev krajevnih napisov 2011 in kaj je iz tega nastalo*, Tainach: Sodalitas.

LEE, Richard B. – DEVORE, Irvin (1968) (Hrsg.): *Man the Hunter*, Chicago: Aldine Publishing.

PIRKER, Jürgen (2012): *Reform des Volksgruppenrechts. Die Lösung der Ortstafelfrage 2011*, in: ÖJZ 9, 396-405.

PIRKER, Jürgen (2013): *Wir sind Kärnten – Mi smo Koroška. Jugend, Begegnung und politische Bildung in Volksgruppenfragen*, Baden-Baden: Nomos.

REITERER, Albert F. (1986): *Doktor und Bauer. Ethnische Struktur und sozialer Wandel*, Klagenfurt: Drava.

REITERER, Albert F. (1990): *Zwischen Wohlstand und Identität. Die Burgenlandkroaten*, Wien: VWGÖ.

REITERER, Albert F. (1996): *Kärntens Slowenen zwischen Minderheit und Elite. Aktuelle Tendenzen der ethnischen Arbeitsteilung*, Klagenfurt: Drava.

REITERER, Albert F. (2004): *Minderheiten wegzählen? Methodische und inhaltliche Problem amtlicher Sprachenzählungen*, in: VOSPERNIK, Reginald – PANDL, Martin (Hrsg.): *Ortstafelkonflikt – Krise oder Chance? Dokumentation*, Klagenfurt: Mohorjeva.

Institutionální zázemí spolkového života české národnostní menšiny ve Vídni (v abecedním pořadí k 1. 1. 2015)

Helena BASLEROVÁ

1. SPOLKY

„Adria“ – tamburaši (orchestr) / „Adria“ – Tamburizza-verein, zal. 1908

Pravidelná setkání, nácvič, péče o nástroje a notové záznamy.

Akademický spolek / Akademischer Verein, zal. 1868

Přednášky na různá témata z vědeckého, politického, hudebního aj. života, připomínky výročí, hosté z ČR, vlastní zábavné programy, vždy ve spolupráci a s finanční podporou Českého srdce v sále Slovanské besedy.

Česká jazyková škola „Prolingua“ / Prolingua – Verein zur Förderung von Sprachkenntnissen für Vorschul- und Schulkinder, zal. 2007

Vedle výuky a doučování českého jazyka pořádá výlety, zájezdy a letní i zimní tábory pro děti a mládež.

Česká škola bez hranic, zal. 2014

Česká sociálně demokratická strana v Rakousku / Tschechische sozialdemokratische Partei in Österreich, zal. 1878

Prvomájový průvod před vídeňskou radnicí, pietní akty u pamětních desek obětí nacismu.

České srdce – Československá péče v Rakousku / Tschechisches Herz, zal. 1918

Oslavy Dne matek, vánoční oslavy, finanční podpora členům a akcím Akademického spolku, financování Vídeň-

ských *svobodných listů* (orgán Menšinové rady), pronájem přilehlých sálů a kluboven Slovanské besedy patřících společnosti hotelu Post.

Československá jednota Barák / Tschechoslowakische Vereinigung Barák

Československé lidové sdružení v Rakousku / Tschechoslowakische Volksvereinigung in Österreich, zal. 1878

Česko-slovensko-rakouské kontaktní fórum / Tschecho-Slowakisch-Österreichisches Kontaktforum, zal. 1989
Organizace a zajištění pravidelných divadelních vystoupení předních souborů malých forem převážně pražských divadel nebo jednotlivých herců nebo zpěváků.

Jednota Máj / Vereinigung „Máj“, zal. 1904
Promítání československých filmů, zájezdy, besedy a oslavy, hudební odpoledne.

Jednota Máj – turisté / Vereinigung „Máj“ – Touristen
Výlety, zájezdy.

Klub československých turistů v Rakousku / Klub der tschechoslowakischen Touristen, zal. 1913
Pravidelná setkání a autobusové výlety po Rakousku i do zahraničí.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku / Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, zal. 1974
Kinoprojekce (ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR v Rakousku), kulturní večery, divadelní a filmová představení, koncerty, čtení s autory, přednášky, konference, sympozia, kulaté stoly, besedy, výstavy, publikační činnost. V rámci své činnosti zve české a slovenské vědce, umělce, politiky, pěvecké a divadelní soubory. Podílí se na projektech Českého centra a Velvyslanectví ČR v Rakousku. Vydává vědecké sborníky ve spolupráci s Českým kulturněhistorickým centrem ve Vídni. Vydává časopis *Kulturní klub. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku* (formát A4, cca 60-100 stran + nepravidelná příloha se samostatným číslováním) s následujícím zaměřením: stručný a výstižný výběr zpráv, objektivní zkrácené zpravodajství, souhrnný kalendář českých a slovenských programů ve Vídni, resp. v Rakousku. Seznamuje čtenáře se současnou kulturní scénou ČR a jejími protagonisty (výtvarné umění, architektura, divadlo, literatura, věda apod.). Propaguje aktivity krajanských spolků a česko-rakouských umělců ve Vídni, resp. Rakousku, příhraničních akce a programy rakouských institucí a spolků se vztahem k rakousko-české a slovenské spolupráci. Informuje o dění Českého centra ve Vídni a Velvyslanectví ČR v Rakousku. Připomíná společnou česko-rakouskou minulost. Šéfredaktorka: ing. Helena Basler, zástupce šéfredaktora: dr. Marie Brandeis. Člen ÖZV – Österreichischer Zeitschriften- und Fachmedienverband (Rakouský svaz pro časopisy a odborná média).

Lumír – pěvecký spolek / Gesangsverein Lumír, zal. 1865
Od roku 2014 obnovení činnosti, pravidelná pěvecká a koncertní vystoupení.

Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku / Dachorganisation Minderheitsrat der tschechischen und slowakischen Volksgruppe in Österreich, zal. 1925
Spoluorganizuje Reprezentační a maturitní ples. Vydává čtrnáctideník *Videňské svobodné listy (VSL)*, formát A3, cca 4-14 str. Přináší krajanské zpravodajství, převzaté zprávy z českého a slovenského tisku, oznámení akcí spolku zahrnutých pod menšinovou radu, úvahy, čtení a české dějiny na pokračování, vzpomínky pamětníků, inzerce, články a informace zastupitelského úřadu, ojedinele i informace o akcích spolků nespádajících pod Menšinovou radu. Za obsah odpovídá Mgr. Hana Hertová.

Nachtasyl, zal. v roce 1987 chartistou Jiřím Chmelem
Videňský klub Nachtasyl je neodlučně spjatý s českou a slovenskou předlistopadovou emigrací a dodnes je proslulý svou pozdní zavírací dobou, českým pivem a intelektuálním klimatem, připomínajícím spíše konec osmdesátých let 20. století. Klub pořádá výstavy (Tagasyl), kvalitní koncerty špičkových kapel a protagonistů, autorská čtení, besedy, kinoprodukce, různá setkání.

Rakousko-česká společnost / Österreichisch-tschechische Gesellschaft, zal. 30. 5. 1994 jako Společnost přátel ČR.

Rodičovské sdružení / Elternverein Klub der Freunde der Komenský-Schule
Dětské plesy apod.

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku / Vereinigung der Tschechen und Slowaken in Österreich, zal. 1949
Pravidelná setkání a programy.

Slovanská beseda / Verein Slawische Beseda, zal. 1865
Místnosti Slovanské besedy slouží dalším spolkům (MR, ČS, AS – schůze, VO, ČS, AS, Sokol, Lumír) k pořádání jejich akcí.

Sokolská župa Rakouská / Verband der österreichischen Sokol-Vereine, zal. 1893
Sokolské jednoty: I/V, II/XX/XXI, Havlíček III/XI, X, Tyrš XII/XV a XVI/XVIII
Tělocvičny: Sokolovna ve Steingasse 7, 1170 Wien, a v Angeliggasse 21, 1100 Wien.
Archivní místnost: Angeliggasse.
Nácvik na sokolské slety, pravidelná setkání v Oetzu – čtyřdenní setkání sokolů působících v Rakousku, Německu a Švýcarsku, které se koná každým rokem na Svatodušní svátky, pořadatelství se střídá. Hosté: funkcionáři ČOS a sokolové z ČR a jiných zemí. Sportovní program, táborák, sv. mše, vystoupení krojovaného folkloristického souboru z ČR, pochod k pamětním deskám připomínající tragickou smrt zakladatele Sokolu Miroslava Tyrše.
Každoroční sportovní akce:
– župní turnaj ve stolním tenise (s mezinárodním obsazením, sokolovna ve Steingasse nebo v Angeliggasse)
– župní turnaj ve volejbale (s mezinárodním obsazením, PAHO hala v X. okrese)
– pochod zdatnosti v den rakouského státního svátku.
Každoroční kulturní akce:
– Maškarní ples pro děti

- Sokolské dětské odpoledne
- Odpoledne pro seniory (Sokolská jednota X)
- Jarní veselice (Sokolská jednota XII/XV)
- Maškarní ples (Sokolská jednota XVI/ XVIII společně s Vlasteneckou Omladinou)
- Martinská (Sokolská jednota XVI/XVIII)
- Mikulášská (Sokolská jednota XVI/ XVIII společně s Vlasteneckou Omladinou)
- Moravské hody v národních krojích (Sokolská jednota XII/XV)
- Vánoční oslavy (pořádané samostatně jednotlivými jednotami).

Spolek Národní dům / Verein Nationalhaus

Školský spolek Komenský / Schulverein „Komenský“, zal. 1873

Provozuje dvě školy s vyučováním v českém jazyce, od mateřské až po střední. S menšinovou radou spolupracuje Maturitní a reprezentační ples

Vydává školní časopis *Česká a slovenská Vídeň DNES*, formát A4, barevný na křídovém papíru. Obsah: Informace o činnosti Školského spolku Komenský, o činnosti škol Komenský – články pedagogů a žáků, propagace Vídně, krátké zpravodajství o krajanském životě ve Vídni, o společensko-politických poměrech v České republice. Šéfredaktor: ing. Karl Hanzl, odpovědná redaktorka: Mgr. Margarita Jonášová.

Změny ve vedení a zaměření spolku: Od školního roku 2014/15 spolek provozuje čtyři druhy škol, a to základní a hlavní (sekundární) školu (ředitelka Mgr. Marcela Ofnerová), vyšší stupeň gymnázia a novou Vídeňskou střední školu. Mag. Helena Huberová, dosavadní ředitelka vyššího stupně gymnázia, je pověřena i vedením Vídeňské střední školy.

Vlastenecká Omladina / Theater-Dilettantenverein „Vlastenecká Omladina“, zal. 1881

Pravidelná amatérská divadelní vystoupení v divadelním sálu české školy Školského spolku Komenský, s hudebními nebo tanečními (i sólovými) vystoupeními, hostování v ČR (např. v roce 2006 ve Stavovském divadle se hrou *Koncert*, dále v Kroměříži v Sokolském domě, v Hradčanech u Tišova, v Rynárci nebo v Boleradicích), hostování českých ochotnických spolků (např. Divadelní spolek Rynárec, Divadlo bratří Mrštíků, ochotníci z Boleradic aj.) ve Vídni, společné výlety, oslavy, nácvik tanců v Slovanské besedě, pravidelné nedělní (v cca. v měsíčním intervalu s výjimkou prázdninového období) *Čaje o páte*, maškarní plesy a Mikulášské (společně se Sokolskou jednotou XVI/ XVIII)

2. CÍRKEV

Česká katolická mise / Katholische Mission für Tschechen

Duchovní správce české farnosti: Prof. P. ThDr. Jan Horák SDB – Don Bosco

V současnosti je ve Vídni česká farnost, český kostel a český hřbitov. Česká farnost ve Vídni je pověřena péčí o volný čas dětí a mládeže v rámci české národnostní skupiny. Činnost: výuka náboženství v mateřském jazyce na české škole a gymnáziu Školského spolku Komenský (římsko-

katolické náboženství se vyučuje ve všech třídách dvě hodiny týdně, a to včetně exkurzí, projektů a školní mše svatě), kulturní akce, folklórní zábava, schola, kostelní sbor, společná účast na poutích, Maria Zeel, Řím, Mše národů, tábory pro děti a mládež, týdenní lyžařský pobyt pro mladé v Tyrolích spojený s meditováním, studijní dny, internetový katolický časopis *Rundschau / Rozhledy*, příspěvky do menšinových časopisů *Česká a slovenská Vídeň DNES* a *Kulturního klubu*.

Společně mše svatě v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Wien 3, na začátku školního roku, před Vánocemi, Velikonocemi a na závěr školního roku pro školy Školského spolku „Komenský“ jsou již dlouholetou tradicí a v Rakousku jsou přímo zakotveny v zákonu (Bundesgesetz – Religionsunterricht).

Kostel Nejsvětějšího Vykupitele

Papež Pius XI. přijal v únoru r. 1922 pátera Josefa Litomiského, českého kněze z Hořiněvsí, který působil ve Vídni při kostele Nejsvětějšího Vykupitele), a vyhověl jeho žádosti a dal souhlas k založení nové řeholní společnosti těšitelů. Ještě téhož roku se kongregace dočkala schválení svých stanov, podporoval ji i pražský arcibiskup Pavel Huyn, který se v červnu r. 1919 vzdal svého úřadu a přesídlil do Vídně, kde měla kongregace své první sídlo. Stal se prvním novicmistrem a P. Josef Litomiský prvním generálním představeným a současně i rektorem českého kostela Nejsvětějšího Vykupitele ve Vídni.

Rezidenčním sídlem byla na počátku Vídeň, kde byla první kolej a vlastní české učiliště, jež bylo současně noviciátem a exercičním domem. Později přesídlil nejvyšší představený i provinciál do Prahy. V r. 1950 komunistická vláda Československa uvěznila všechny řeholníky, zkonfiskovala majetek řeholí a zakázala jim veškerou činnost. V roce 1991 bylo sídlo kongregace přeloženo do Marianky na Slovensku, v Čechách nebylo obnoveno.

Kostel a přilehlé místnosti jsou vedle duchovních a školních akcí (SDB) využívány Jednotou sv. Metoděje k různým duchovním a světským akcím. Každým rokem je v kostele provedena *Česká mše vánoční* Jana Jakuba Ryby.

Chrám Panny Marie Na nábreží / Maria am Gestade

Jedno z působišť sv. Klementa Marii Hofbauera (vl. jm. Jana Dvořáka, 26. 12. 1751 Tasovice u Znojma – 15. 3. 1820, Vídeň), řeholníka řádu redemptoristů, který byl svatořečen 20. 5. 1909 jako patron hlavního města Vídně. Po jeho smrti v roce 1820 povolal císař František I. do Vídně kongregaci redemptoristů. Snad od roku 1820 se zde sloužily české mše. Od roku 2014 zde působí nový duchovní pro české studenty a spolky ve Vídni P. Jiří Šindelář CSsR. V chrámu se konají rovněž koncerty pořádané různými vídeňskými českými spolky.

Aktivita: duchovní život, internetové pravidelné zprávy otiskované v českém menšinovém tisku, výlety, náboženské oslavy, setkání, revitalizace Českého katolického klubu.

Karlskirche (kostel sv. Karla Boromejského)

Řád křížovníků s červenou hvězdou založila jako špitální bratrstvo roku 1233 Anežka Přemyslovna. V roce 1733 zřídil císař Karel VI. komendu u nového velkolepého chrámu sv. Karla Boromejského ve Vídni a odevzdal ji křížov-

níkům. Jediná komenda, která přežila komunistickou likvidaci řeholí v Československu, byla vídeňská komenda u sv. Karla Boromejského (Karlskirche), která de facto začala suplovat potlačené pražské centrum řádu. Pomáhala i tisícům českých a slovenských uprchlíků v prvních dnech jejich exilu. Ještě před pádem komunismu došlo v Římě ke kanonizaci sv. Anežky, a to 12. listopadu 1989 papežem Janem Pavlem II. Od roku 2014 zde působí provinciál řádu křížovníků s červenu hvězdou P. Mag. Martin Pastrňák OCr. V barokním kostele probíhají pravidelné koncerty vídeňského chrámového orchestru a mj. i koncerty pořádané či zprostředkované Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku a jinými organizacemi. Farní místnosti jsou využívány k duchovním i světským setkáním.

V školním roce 2015/16 je plánováno otevření hudebního střediska pro děti a mládež.

Pravidelné české bohoslužby

Chrám Panny Marie Na nábreží, redemptoristé (CSsR)
Kostel Nejsvětějšího Vykupitele, těšitelé (CCG)
Kostel Don Bosco, salesiáni Dona Bosca (SDB)
Kaple Panny Marie Pomocnice, salesiáni Dona Bosca (SDB)
Kaple sv. Stanislava

Kostel Panny Marie Na rohu, Linz

Zpovědi v češtině:

Katedrála sv. Štěpána / Wiener St. Stephansdom
Kostel sv. Karla Boromejského / Karlskirche – křížovníci s červenou hvězdou (OCr)

KATOLICKÉ SPOLKY

Jednota sv. Metoděje / Wiener St. Method-Verein, zal. 1866

Dobročinná jednota byla založena za účelem udržování a rozšíření pravidelných českých bohoslužeb. Jedním z hlavních cílů spolku bylo umožnit nedělní a sváteční bohoslužby v české řeči pro krajany ve Vídni a okolí. To se částečně podařilo od roku 1875 v různých vídeňských kostelích. Všeobecné přání mít alespoň v jednom kostele po celý rok české bohoslužby se splnilo až v roce 1908, kdy se Jednotě podařilo s pomocí peněžních darů od duchovenstva a věřících za přispění protektora jednoty hraběte Harracha zakoupit kostel řeholnic redemptoristek na Rennwegu. V roce 1922 předala Jednota správu kostela a vedení českých bohoslužeb do rukou kongregace těšitelů, kteří se sem po delší pomlce, kdy rektorát převzali salesiáni, vrátili roku 2003.

VII. odbor Jednoty sv. Metoděje

Společné svaté přijímání, pravidelná střední setkání českých a slovenských maminek s dětmi v prostorách kostela Nejsvětějšího Vykupitele, různé zábavné podniky, jako např. vinobraní, mikulášský večírek, vánoční oslava, masopustní zábava, zájezdy, pravidelný vánoční koncert, koncerty aj.

Katolická mládež/ Katholische Jugend, při Don Bosco Klubu

Klemens Maria Hofbauer Klub (Český katolický klub)/ K. M. Hofbauer Klub (Tschechischer katholischer Klub), zal. 1972

Pravidelné internetové zprávy, výlety, náboženské oslavy, setkání.

Orel Vídeň / Turnverein Adler, zal. 1909
Sportovní aktivity – cvičení, volejbal, zábavy.

3. DIVADLA A GALERIE

Divadlo Brett zahájilo svou činnost 24. 1. 1984 v divadle v 6. vídeňském okrese představením Komenského *Labyrintu světa a ráje srdce* v režii Ludvíka Kavína. Jeho zakladateli (a zároveň dramaturgy, režiséry i herci v jedné osobě) jsou Mgr. Ludvík Kavín a prof. Nika Brettschneiderová. Jedním z hlavních cílů divadla bylo vytvoření společného prostoru, kde by se mohly realizovat a hrát hry autorů ze střední Evropy, které by jinak zůstaly rakouskému publiku nedostupné.

Od roku 2006 pořádá Divadlo Brett festival *Středoevropský divadelní kolotoč / Mitteleuropäische Theaterkarussell*, přehlídku mladých divadelních souborů z Čech, Slovenska, Maďarska a Polska. Zároveň každoročně organizuje *Letní divadelní kolotoč*, který je jakýmsi dvou-týdenním pracovním setkáním mladých umělců ze zemí CENTROPY, během kterého dochází k výměně zkušeností a kontaktů mezi studenty herectví, režie a dramaturgie.

Divadlo hraje převážně v němčině, ale uvádí též česká představení a hry českých autorů v němčině. Umožňuje vystoupení hostujícím divadelním souborů nejen z České republiky.

Galerie Jan / Atelier am Spittelberg, zal. 1984 (Jan a Tamara Brabencovi)

Od roku 1980 žijí manželé Jan a Tamara Brabencovi v Rakousku, resp. ve Vídni, od roku 1984 provozují vlastní galerii Ateliér Jan. Touto dílnou nebo též ateliérem prošlo mnoho exulantů českých, maďarských i slovenských, mnoho lidí zde získalo své první kontakty v Rakousku. Umělecký záběr Jana Brabence je pozoruhodně široký, vedle uměleckých prací z kůže též maluje a píše filmové i divadelní scénáře, povídky a příběhy, je autorem dvou knih.

Galerie Jan vystavuje především obrazy a šperky svých zakladatelů a pořádá pravidelné výstavy česko-rakouských a rakouských výtvarníků a řemeslných umělců i jejich českých hostů (např. fotovýstava Evy Pilarové).

Atelier Zum Blauen Pfau am Spittelberg – Mag. Art Iva Schach

Od roku 2001, kdy byl Ateliér otevřen, organizuje výtvarnice Iva Schach pravidelné výstavy českých umělců a pořádá tematicky zaměřené kurzy. Přes dvacet let je vedoucí projektu *Internationale Sommerakademie Bohemias / Mezinárodní letní akademie* v Kostelci u Kutné Hory.

Ateliér Passhaus v Sitzendorfu

Zde žije a pracuje po odchodu z Vídně v roce 1977 malířka, ilustrátorka, výtvarná pedagožka a kurátorka uměleckých a kulturních projektů prof. Irena Ráček, která společně s manželem, spisovatelem Milanem Ráčkem emigrovala do Rakouska v roce 1968. Již více než 25 let se konají v Passhausu výstavy, čtení, koncerty a semináře.

Prof. Irena Ráček je mj. držitelkou čestného uznání dolnorakouské vlády za přeshraniční projekty.

Muzeolog a spisovatel Milan Ráček pracoval v Dolnorakouském zemském muzeu ve Vídni, později v St. Pöltenu a byl prvním odpovědným vedoucím Galerie Ausstellungs-Bruecke St. Poelten. Děj jeho knih se často odehrává v česky mluvícím prostředí. Je členem P.E.N. Clubu Austria a autorského sdružení Podium.

Galerie Na pavlači / Galerie auf der Pawlatsche – prof. Fischer
Tato malá galerie v Institutu slavistiky Vídeňské univerzity (Institut für Slawistik) nabízí prostor mj. českým fotografům.

Přehled nejvýznamnějších spolkových akcí a událostí v české národnostní menšine ve Vídni v letech 2005-2014

Helena BASLEROVÁ

Poznámka: Akce, které se každým rokem pravidelně opakují, jako např. reprezentační a maturitní ples, Čaj o páté, maškarní plesy, Mikulášské merendy, Jarní slavnost, vánoční oslavy a další podniky sokolských jednot ad., jsou pro názornost uvedeny pouze v roce 2005, eventuálně v roce 2006. Do přehledu nejsou z technických důvodů zahrnuty akce českých škol, Kontaktfóra a Nachstasylu, stejně jako aktivity původem českých a moravských umělců (malířů, sochařů, výtvarníků, hudebníků, spisovatelů, uměleckých řemeslníků atd.) usídlých a působících ve Vídni, resp. v Rakousku.

2005

Česká relace v rakouském rádiu – ORF

Vysílání na středních vlnách 1476 od 19:05 do 19:30.

Dráták v pondělí, opakování ve středu.

Zvídavý mikrofon v jazycích českém a německém v pátek.

- 19. 01. FILM: *Tatínek*, režie: Jan Svěrák, scénář: Jan Svěrák a Martin Dostál
KK
 - 20. 01. AUTORSKÉ ČTENÍ Jana Brabence: *Cesta na východ* (překlad dr. Julie Líbal) a hostování ansámblu Musica viva Jaroslava Krčka z Prahy
 - 07. 02. FILM: *Správce Statku*, režie Martin Duba
KK
 - 13. 02. ČAJ O PÁTÉ aneb Malý program s velkou zábavou „...Když jsme byli ještě mladší...“ (Krajan Vladimír Stejskal zpívá dvojjazyčně melodie z doby Járy Beneše a Leo Slezáka)
VO
 - 14. 02. FILM: *Cesta do Indie*, režie: Igor Chaun, v českém originále bez titulků, za účasti režiséra
KK
 - 21. 02. FILM: *Balada pro banditu*, režie: Vladimír Sís, námět: Zdeněk Pospíšil, scénář: Zdeněk Pospíšil, Vladimír Sís, hudba: Miloš Štědroň
KK
 - 26. 02. Reprezentační a maturitní ples
ŠSK, MR
- Březen slavnostní položení květin a věnce (dvorana vídeňské univerzity a pamětní deska, zřízená z iniciativy

Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku na Peterském náměstí) u příležitosti 155. výročí narození T. G. Masaryka

- KK
- 07. 03. FILM: *Kdyby tisíc klarinetů*, režie: Ján Roháč, Vladimír Svitáček, hudba: Jiří Šlitr
KK
- 13. 03. ČAJ O PÁTÉ: Taneční pár Erika Vodanská – Martin Petřík (Brno)
VO
- 14. 03. FILM: *Konkurs*, režie: Miloš Forman
KK
- 20. 03. ZÁJEZD do brněnské opery
Sokol III/XI
- 21. 03. FILM: *Zločin v šantánu*, černá komedie Josefa Škvoreckého, režie: Jiří Menzel
KK
- 10. 04. ČAJ O PÁTÉ: oslava 120. výročí spolku Vlatenecká Omadina
VO
- 11. 04. FILM: *Záhada hlavolamu*, režie: Petr Kotek, podle knihy Jaroslava Foglara
KK
- 12. 04. AUTORSKÁ KNIŽNÍ PREZENTACE – Jindřich Lion: *S humorem na suchary*, v podání herečky Zdenky Procházkové
ZÚ, KK
- 16. 04. ZÁBAVNÝ POŘAD
AS, ČS
- 18. 04. FILM: *Římané za humny*, režie: Zora Cejnková
KK
- 29. 04. v Dolních Dunajovicích na Břeclavsku bylo otevřeno Kongresové centrum, které vzniklo přestavbou rodného domu rakouského státníka a politika Karla Rennera (1870-1950). Dům, který byl ve velmi špatném stavu, byl skoro celý zbourán. Zásluha na veřejné sbírce patří rakouskému spolku Pomník dr. Karla Rennera, na realizaci tohoto projektu také Rakousko-české společnosti. Dům dr. Karla Rennera slouží jako centrum s názvem Fórum pro rakousko-český dialog.
- 02. 05. setkání členů poradních sborů v BKA (Spolkové kancléřství)
- 02. 05. FILM: *Černobílá v barvě*, režie: Mira Erdevičky-Charap, dokumentární film o životě známé romské zpěvačky Věry Bílé
KK
- 09. 05. ORF – Radio 1476 – 50: Jahre Statsvertrag
Předsedové poradních sborů: Deák, Hanzl, Mlynár, Pauer, Sarkozi, moderuje: Gerhard Baumgartner
- 13.-16. 05. TRADIČNÍ SOKOLSKÝ SRAZ –Oetz
Sokolská župa Rakouská
- 14. 05. ve Vídni zemřel krajan Josef Boček (* 5. 9. 1924, Vídeň), dlouholetý předseda krajanského ochotnického spolku Vlastenecká omladina
- 20. 05. KONCERT „*Když zavítá máj...*“, Jela Špitková (housle), Ivan Pařík (klavír), Renata Renzová-Jürgens (soprán)
KK
- 21. 05. KULTURNÍ POŘAD
AS

21. 05. hostování divadelního spolku bratří Mrštíků z Boleradic s představením klasické báchorky J. K. Tyla *Strakonický dudák aneb Hody divých žen*
ÖTG, ŠSK
22. 05. FILM: *Otec Kondelík a ženich Vejvara*, režie: Miroslav Josef Krňavský
JM
23. 05. FILM: *Nebeští jezdci*, režie: Jindřich Polák
KK
- květen Vyhlášení sbírky na pamětní desku Karlu Hašlerovy (plánováno na rok 2006 k 65. výročí Hašlerova umučení)
KK
04. 06. KULTURNÍ POŘAD: *Tango: vášnivý smutek – zarmoucená vášeň*, Pavel Koutník (klavír)
AS
09. 06. SLAVNOSTNÍ ODHALENÍ DESKY TGM na budově gymnázia v Lotringerstrasse, kde pozdější prezident Československé republiky T. G. Masaryk maturoval
ÖTG, Spolek přátel a příznivců gymnázia
13. 06. FILM: *Pudr a benzín*, režie: Jindřich Honzl
KK
18. 06. PŘEDNÁŠKA: *Současná čeština v jazykovědě a praxi* – PhDr. Květoslava Klímová (MU Brno)
AS
20. 06. FILM: *Amerika*, na motivy románu France Kafky *Nezvěstný*, režie: Vladimír Michálek
KK
26. 06. JARNÍ VESELICE
Sokolská jednota XII/XV
12. 09. FILM: *Starci na chmelu*, první český filmový muzikál, režie: Ladislav Rychman
KK
24. 09. PŘEDNÁŠKA A ČTENÍ z pověstí a kronik *Poslední Přemyslovci a první Lucemburkové*
AS
25. 09. HUDEBNÍ ODPOLEDNE s Bohemíí
JM
30. 09. KONCERT vítězů klavírní soutěže „Prague junior note“ u příležitosti životního jubilea zakladatelky a čestné předsedkyně této soutěže, pedagožky a klavírní virtuosky prof. Viktorie Švihlíkové
KK
02. 10. VZPOMÍNKOVÉ ODPOLEDNE na Jana Wericha Sokol Vídeň XII/XV
10. 10. FILM: *Kousek nebe*, režie: Petr Nikolaev
KK
14. 10. KONFERENCE v souvislosti s vydáním dvoujazyčného sborníku *Česká národnostní skupina ve Vídni 1945-2000*.
Diplomatická Akademie, KK
15. 10. 2. MEZINÁRODNÍ SPOLEČENSKÝ PLES *Euro-pa magna / Žijeme ve společné Evropě*, palác Schwarzenberg
KK
16. 10. HUDEBNÍ ODPOLEDNE s Bohemíí
JM
22. 10. MORAVSKÉ HODY
Sokolská jednota XII/XV
26. 10. TRADIČNÍ VÝLET – pochod zdatnosti
Sokol
05. 11. MARTINSKÁ ZÁBAVA
Sokolská jednota XVI/XVIII
09. 11. LITERÁRNĚ-HUDEBNÍ VEČER věnovaný obětem nacistické zločiny, Bösendorfer-Saal – sbírka na pamětní desku K. Hašlera, Renate Olárová-Deutschmann, Regina Rencová-Jürgens, prof. Ivan Pařík, ukázky z děl Čapka, Poláčka, Jesenské, Vančury, Ortena, Pavla Haase, Hanse Krazy, Viktora Ullmanna, v němčině
KK
12. 11. DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ: *Koncert* – Hermann Bahr
VO
14. 11. FILM: *Vyšší princip*, režie: Jiří Krajčák, podle povídky Jana Drdy z knihy *Němá barikáda*
KK
11. 11. VZPOMÍNKA na Oskara Nedbala
AS
20. 11. FILMOVÉ PŘEDSTAVENÍ
JM
21. 11. FILM: *Božská Ema*, režie: Jiří Krejčík
KK
25. 11. PŘEDNÁŠKA: *Poválečná léta ve Vídni*
AS
26. 11. ZÁBAVNÝ VEČER při bowlingu
Sokolská župa Rakouská
28. 11. FILM: *Fimfárum*, režie: Aurel Klimt, Vlasta Pospíšilová
KK
03. 12. MIKULÁŠSKÁ ZÁBAVA
Sokol XVI/XVIII
12. 12. FILM: *Byl jednou jeden král*, režie: Bořislav Zeman
KK
17. 12. VÁNOČNÍ KONCERT Šumperského dětského pěveckého souboru Motýli a hudebního sboru z Čelakovic
Nová vlast Vídeň, ZÚ, ČCV
24. 12. J. J. Ryba: *Hej, mistře* (tradiční vánoční mše svatá), kostel Rennweg
Orel III
- 2006**
- Jednota sv. Metoděje oslavila 140 let poutí do Marianky
 - Akademický spolek s podporou Českého srdce vydal brožuru Mag. Dr. Heleny Klein-Watryczové *Z dějin českých knížat a králů od Břetislava po Jiřího z Poděbrad*
09. 01. FILM: *Mazaný Filip*, režie: Václav Marhoul, za účasti režiséra
KK
21. 01. DĚTSKÝ MAŠKARNÍ PLES
RS
13. 02. FILM: *Anton Špelec ostrostřelec*, režie: Martin Frič
KK
17. 02. PUBLIKUMDISKUSSION: *Mit tschechischen Wurzeln durchs Leben*
Urania, České kompetenční centrum
18. 02. PREZENTACE KNIHY Ladislava Nykla *Pozvánka do rogersovské psychologie*
AS

20. 02. zemřel ve Vídni Miroslav Brožák (* 26. 9. 1921, Vídeň), absolvent české školy Komenský, menšinový pracovník, předseda Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku, aktivní volejbalista Sokolu X, člen předsednictva SK Slovan, do osmdesátých let 20. století jednatel a v letech devadesátých starosta Školského spolku Komenský, Omladinář, kolektivní člen Československého ústavu zahraničního, redaktor krajských novin (*Vídeňské menšinové listy*) a místopředseda Menšinové rady
- únor zemřel br. František Sion, člen sokolské jednoty XII-XV Tyrš, který se aktivně podílel na spolkovém dění ve Vídni, kam přišel po roce 1945
25. 02. REPREZENTAČNÍ A MATURITNÍ PLES
ŠSK, MR
04. 03. MAŠKARNÍ PLES
Sokolská jednota XVII/XVIII, VO
05. 03. ŽUPNÍ DĚTSKÝ MAŠKARNÍ PLES
Sokol
- 11.-12. 03. TURNAJ VE STOLNÍM TENISE pro ženy, muže a žactvo
Sokolská župa Rakouská
13. 03. FILM: *Mozart v Praze*, ze seriálu F. L. Věk, režie: F. Filip
KK
18. 03. KONCERT: *Mozart mezi Brnem a Prahou* (v historických kostýmech)
AS
04. 05. v Praze vyznamenán D.I. Jiří (Georg) Nováček (starosta Sokolské župy Rakouské) cenou Gratias agit Ministrem zahraničních věcí ČR za šíření dobrého jména ČR v zahraničí, návrh spoluinicioval
KK se sokolskou jednotou III/XI
10. 04. FILM: *Noc na Karlštejně*, režie: Zdeněk Podskalský
KK
22. 04. DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ: Hoze Rohling: *Tenkrát v San José*, ve zpracování Zdeňka Homolky
VO
29. 04. PŘEDNÁŠKA: prof. PhDr. Miloslav Pojsl (Univerzita Palackého, Olomouc): *Velehradské tradice a cyrilometodějský kult*
AS
08. 05. FILM: *Román pro ženy*, režie: Riliip Renč, za přítomnosti herce Marka Vašuta
KK
18. 05. HUDEBNÍ CESTA EVROPOU
RR
20. 05. KONCERT: Pavel Koutník – premiéra skladby *Labrynt světa a ráj srdce*, kostel sv. Ruprechta
12. 06. FILM: Čtyři krátké studentské filmy vyznamenané na Fresh Film Fest v Karlových Varech
Dokonalá láska, režie: Samuli Valkama, Německo
Mlýnek na mouku, režie: Umesh Vinayak Kulkarni, Indie
Světloňoš, režie: Václav Švankmajer
Malý svět, režie: Vít Karas
KK
24. 06. HUDEBNÍ ODPOLEDNE s Pavlem Koutníkem
AS
- 01.-07. 07. XIV. VŠESOKOLSKÝ SLET V PRAZE
Vídeňská skupina byla složena z jednot III/XI, XII/XV, a XVI/XVIII (cca. 60 cvičenců a funkcionářů)
06. 08. zemřela Anna (Anička) Kofroňová (* 26. 7. 1919, Vídeň), funkcionářka a členka mnoha spolků (Sokol, České srdce atd.), revizorka Klubu, v květnu 2006 byla za zásluhy o Sokol vyznamenána stříbrnou medailí ČOS
11. 09. FILM: *Babí léto*, režie: Vladimír Michálek
KK
16. 09. PŘEDNÁŠKA: *Z dějin českých knížat a králů II*
AS
26. 09. LITERÁRNÍ ČTENÍ u příležitosti Evropského dne jazyků: *Humor v české a slovenské literatuře*
KK
30. 09. PIETNÍ AKT – slavnostní odhalení pamětní desky českého herce a písničkáře Karla Hašlera v bývalém koncentračním táboře Mathausen, který zde byl umučen 22. 12. 1941, za účasti rakouských a českých politiků a dalších hostů, hudební doprovod: Schrammelquartett Pinkafeld
KK, ÖTS
04. 10. zemřel br. Stanislav Žmola, funkcionář a člen mnoha spolků (České srdce, Lumír, Barák, chrámový sbor při kostele na Rennwegu a Sokol), mj. se zasloužil o vznik a umístění pamětní desky sokolské župy v Mathausenu
09. 10. FILM: filmové zpracování opery A. Dvořáka *RUSALKA*, režie: Petr Weigl
KK
18. 10. SYMPOZIUM: *Česká národnostní skupina ve Vídni 1945-2005 – II*, za účasti politiků a historiků obou zemí, Diplomacká akademie Vídeň, v němčině
KK, České kulturněhistorické centrum
19. 10. br. MUDr. Jan Petřík, sokol a funkcionář (AS, Menšinová rada, Konzultativní rada – Senát ČR, Rakousko-česká společnost ad.), převzal pamětní medaili MZV ČR za mimořádný přínos k rozvoji česko-rakouských vztahů
21. 10. KONCERT: *Mistři a mistříčkové*, Marianna Pillárová (Národní divadlo moravskoslezské), prof. Marie Horáčková (Janáčkova konzervatoř v Ostravě), doc. Jan Král (Janáčkova akademie múzických umění v Brně) a vídeňský krajan, zpěvák a moderátor Vladimír Stejskal
AS
21. 10. KONCERT: Mátlův Akademický sbor z Brna
KK
24. 10. PIETNÍ AKT na Ústředním vídeňském hřbitově u pomníku obětem fašismu z řad československé menšiny
Česká strana sociálně demokratická v Rakousku
05. 11. ČESKÁ LIDOVÁ OPERETA: *Na tý louce zelený...*, Jára Beneš, Hudební divadlo Karlín
KK
13. 11. FILM: *Skřítek*, režie: Tomáš Vorel
KK
18. 11. DIVADLO: Oscar Wilde: *Jak důležité je mít Filipa*
VO
25. 11. PŘEDNÁŠKA: RNDr. Jitka Čermáková (Brno): *O soudobých malířích Čech a Moravy*
AS

11. 12. FILM: *Na návštěvě u Spejbla a Hurvínka*
KK
14. 12. PŘEDNÁŠKA: Marta Marková: *Z Prahy přes Vídeň do Mexiko City*
Uranie
12. 12. PREZENTACE KNIHY *Víteňští Češi 1945-2005* na půdě Masarykovy univerzity v Brně, moderátorka: Jana Starek
KK
16. 12. Jednodenní autobusový ZÁJEZD do Bratislavy s historickou prohlídkou ad.
KK, Sokol III/XI
19. 12. ve věku 84 let zemřela ve Vídni Olga Matalová, krajanka a funkcionářka mnohých spolků (České srdce, jednota Máj, Čs. sociálně demokratická strana, Menšinová rada, ARGE ad.), spoluorganizátorka promítání českých filmů (kino Tábor) a četných turistických zájezdů pro krajany
27. 12. zemřela ve Vídni odbojářka a krajanka Antonie Bruha (roz. Špátová, * 1915 Vídeň), absolventka české školy Komenský, se svým budoucím manželem, přesvědčeným sociálním demokratem a členem Schutzbundu, se seznámila ve spolku Dělnické tělocvičné jednoty DTJ a spolu s ním a dalšími vídeňskými Čechy z různých spolků (České srdce, Akademický spolek, Sokol, Orel, DTJ) se zapojila do aktivního odboje proti nacistům, po zatčení gestapem transportována do koncentračního tábora Ravensbrück, po válce pomáhala při vybudování Dokumentačního archivu rakouského odboje, podílela se na krajanském životě, byla činná ve Svazu vězňů v koncentračních táborech
- prosinec univ. prof. MUDr. RNDr. Tomáši Lionovi, vedoucímu laboratoře Výzkumného ústavu v oboru dětské rakoviny nemocnice St. Anna (svého času nejmladšímu profesorovi) a členu Kulturního klubu bylo uděleno vysoké vyznamenání mezinárodního významu – Velká střeoevropská cena za výsledky jeho interdisciplinárního bádání v oblasti rakoviny
- 2007**
08. 01. FILM: Fresh Film Fest 06 – vítězné filmy
Za plotem, režie: Marcin Souter, Polsko
Sleep with the Fishes (podle názvu písně skupiny Tiger Lillies), režie: Belle Mellor, Velká Británie
Svatyně, režie: Jitka Rudolfová, ČR
Nejlepší je pěnivá, režie: Jan Prušinovský, ČR
Carlitopolis, režie: Luis Nieto, Francie
KK
25. 01. PŘEDNÁŠKA: Vlasta a Hubert Reittererovi: *Hudební scéna v Praze mezi světovými válkami* (v němčině)
Uranie
12. 02. FILM: *Marečku, podejte mi pero!*, režie: Oldřich Lipský
KK
17. 02. PŘEDNÁŠKA: Viktor Velek: *Z historie českovídeňské hudby v období 1840-1940*, u příležitosti 100. výročí založení Pěvecké župy vídeňské (1907), významného pěveckého sdružení
AS
02. 03. PŘENÁŠKA s diaprojekcí: Michal Volf: *Cesta pod Mount Everest*
KK
12. 03. FILM: *Příběhy obyčejného šílenství*, režie: Petr Zelenka
KK
17. 03. PREZENTACE KNIHY doc. PhDr. Jaroslava Vaculíka (Masarykova univerzita v Brně): *Češi v cizině 1850-1938*
AS
24. 03. HUDEBNÍ ODPOLEDNE s Pavlem Koutníkem
AS
25. 03. BESEDA
JM
27. 03. slavnostně otevřeno Forschungszentrum für historische Minderheiten, spolufinancované z prostředků EU (Fond pro regionální vývoj) a města Vídně (MA 7), partnerskými institucemi projektu jsou Etnologický ústav Akademie věd ČR (Brno) a Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, základem archivního fondu je pozůstalost spolkového funkcionáře a sociálního demokrata prof. Karla Matala a knihovna Jirásek
29. 03. PREZENTACE KNIHY *Mladí mistři. Architekti ze školy Otto Wagnera na Moravě a ve Slezsku* (2002) – prof. Jindřich Vybíral (Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Praha)
Urania
14. 04. DIVADLO: *Jezinky, Bezinky*
VO
22. 04. BESEDA
JM
25. 04. prezentace sborníku *Víteňští Češi 1945-2005. K dějinám národnostní menšiny*, moderátorka: Jana Starek
KK
14. 05. FILM: *Postřižiny*, režie: Jiří Menzel, u příležitosti 10. výročí úmrtí spisovatele Bohumila Hrabala
KK
14. 05. ORF – *Recht auf Mehrsprachigkeit*, u příležitosti 125. výročí založení Školského spolku Komenský, mezi referenty mj. ing. Karl Hanzl, starosta Školského spolku Komenský
01. 06. zahájila provoz česká jazyková škola Prolingua, jejíž ředitelkou i majitelkou je Mag. Ivana Brožová
02. 06. ZÁBAVNÝ POŘAD: *Smějeme se* (Burian, Trégl, Kohout, Štercl), účinkuje Vladimír Stejskal
AS
11. 06. FILM: záznam divadelní hry Luigiho Pirandella *Jindřich IV.* z Divadla na Vinohradech, režie: V. Hudeček, v hlavní roli Miloš Kopecký
KK
02. 07. zemřela krajanka, sokolka a funkcionářka Mag. Marta Hoerner-Bočková (nar. v Praze), mj. bývalá funkcionářka Ústředí československého sokolstva v zahraničí
- září FILM: *Účastníci zájezdu*, režie: Jiří Vejdělek
KK
14. 09. SLAVNOSTNÍ AKT: položení věnce a kytice u pamětní desky T. G. Masaryka na Petřském náměstí
KK
14. 09. VZPOMÍNKOVÝ VEČER u příležitosti 70. výročí

- čí úmrtí T. G. Masaryka, účinkující: herečka Renata Olárová, houslistka Jelena Špitková, dirigent a klavírní doprovod Ivan Pařík, sopranistka Regina Renzová, s četbou vybraných pasáží z přednášky historika Jaroslava Opaty
KK
15. 09. PŘEDNÁŠKA: Viktor Velek na téma *svatováclavského chorálu*
AS
24. 09. převzal vídeňský Čech Ludvík (Ludwig) Kolín (* 8. 02. 1924, Vídeň) pamětní medaili ministra zahraničních věcí ČR za obětavou a neúnavnou činnost ve prospěch české menšiny, návrh na vyznamenání podal KK
26. 09. druhý LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dne jazyků *Současná česká a slovenská literatura*
KK
08. 10. FILM: *Horem, pádem*, režie: Jan Hřebek, scénář: Petr Jarchovský
KK
09. 10. PÓDIOVÁ DISKUSE *Die Charta 77 und ihre internationale Dimension*
Uranie
13. 10. POZEZENÍ při cimbálové muzice Lišňáci
AS
- 16., 17., 19. 10. KONCERT: Marta Vávrová a Petr Vašíček: *Český rok v lidových písních a zvycích*
20. 10. PREMIÉRA SKLADBY Pavla Šíbla *Herzog-Franz-Ferdinand-Marsch* na zámku v Artstetenu, kde je následník trůnu pochován (Pavel Šíblo je uměleckým vedoucím Schrammelquartettu Pinkafeld)
10. 11. DIVADLO: *Sto dukátů pro Juana* (hudební komedie se zpěvy a tancem od Vladimíra Dvořáka a Zdeňka Petra)
VO
12. 11. FILM: *Kráska v nesnázích*, režie: Jan Hřebejk, scénář: Petr Jarchovský
KK
16. 11. SYMPOZIUM: *Die Sprache im »Nationalitätenrecht« und die Volkszählung – 1867/68 und die Folgen*, Pracovní společnost pro otázky národnostních menšin ve Vídni (ARGE), KK zastoupen jako člen ARGE
18. 11. PREZENTACE nového (v pořadí druhého) CD Schrammelquartettu Pinkafeld za přítomnosti Anity von Hohenberg (pravnučka následníka trůnu), na CD i tři české skladby
05. 12. VZPOMÍNKOVÝ VEČER: *To byla Charta 77*, setkání chartistů ve Vídni, jako host vystoupil zakládající člen Charty 77, historik dr. J. Vančura, moderátorka: Jana Starek
KK
15. 12. VÁNOČNÍ KONCERT souboru Umělecké školy Jana Zacha
Nová vlast Vídeň
10. 12. FILM: *Anděl Páně*, režie: Jiří Strach
KK
17. 12. ADVENTNÍ ZASTAVENÍ ve sborovém sále evangelického kostela Pauluskirche, host: českobratrský farář pro východní Evropu Petr Brodským, debata o obnovení českých evangelických bohoslužeb – Lucie Mundilová
- 2008**
- 80 let českého hřbitova ve Vídni
 - 100 let českého kostela na Rennwegu
 - 750 let bohoslužeb pro Čechy ve Vídni. Česká duchovní obec je nejstarší jinojazyčnou komunitou ve Vídni, její kořeny sahají do doby krále Přemysla Otakara II. (1253-1278), s nímž přišli do Vídně čeští a moravští šlechtici, duchovní, úředníci a služební lid.
14. 01. FILM: *Bíla paní*, režie: Zdeněk Podskalský, scénář: Otto Zelenka podle povídky Karla Michala *Jak Puppenec k štěstí přišel*
KK
18. 01. PŘEDNÁŠKA: prof. PhDr. Miroslav Pojsl: *Generál Laffayet a Olomouc*
AS
24. 01. VZPOMÍNKOVÁ AKCE věnovaná jubileu události roku 1968: *Erfrorener Frühling*, dialog dvou literátů, disidentů a nejznámějších reprezentantů české kultury v Rakousku Pavla Kohouta a Jiřího Gruši, moderace: Bruno Aigner, mluvčí kanceláře prezidenta Rakouské republiky, Diplomatická akademie Vídeň, v němčině
Diplomatická akademie Vídeň, rakouský PEN Club, KK
25. 01. zemřel dr. Karel Zachař (*29. 9. 1951, Vídeň), funkcionář různých českých spolků sdružených v Menšinové radě, od mládí ministroval v českém kostele jednoty sv. Metoděje na Rennwegu, jako lektor a varhaník působil dlouhá léta v kostele Panny Marii Na nábreží, organizoval pro České srdce, odbor III/XI jednodenní zájezdy, v roce 2004 vstoupil do kongregace těšitelů z Getsemane
11. 02. FILM: *Vratné lahve*, režie: Jan Svěrák, námět a scénář: Zdeněk Svěrák
KK
10. 03. FILM: Fresh Film Fest – Visegrad Caravan (přehlídka krátkých filmů)
Rádio Kebrle, režie: Zdeněk Durdil, ČR
Na dzialce / Na chatě, režie, scénář, kamera: Thierry Paladino, Polsko
Cheese, režie a scénář: Milan Balog, Slovensko
V mesztye / Pospolu, režie, scénář: Denes Nagy, Maďarsko
KK
26. 03. v druhém vídeňském okrese (Odeonpark) odhalen pomník skladatele a dirigenta Alexandra Zemlinského, který je prací česko-rakouského výtvarníka prof. Josefa Symona, člena KK
12. 04. DIVADLO: kriminální hra Agathy Christie *Past na myši*
VO
14. 04. FILM: *ROMing*, režie: Jiří Vejdělek
KK
- květen v Praze vyznamenán aktivní činovník, funkcionář mnoha spolků ing. Karl Hanzl (mj. starosta Školského spolku Komenský) cenou Gratias Agit Ministerstva zahraničí ČR za zásluhy o úspěšný rozvoj českých škol ve Vídni
- 10.-12. 05. 35. SOKOLSKÝ SRAZ Oetz
Sokolská župa Rakouská

30. 05. zazněla u příležitosti vídeňské Dlouhé noci kostelů v Otto-Wagner-Kirche premiérově skladba Pavla Koutníka *Zpěv andělů* (pětidílná kantáta) věnovaná smrtelně nemocnému Petru Gregorymu
31. 05. POZEZENÍ U CIMBÁLU: folkloristický soubor z Hrušek u Břeclavi
AS, ČS
31. 05. zemřel krajan Petr Gregory (* 8. 5. 1947, Vídeň), funkcionář a člen výboru mnoha krajanských spolků (JSM, ČS, AS, MR, Orel ad.), krátce redaktor Věstníku čs. lidového sdružení a čs. katolických spolků v Rakousku, neúnavný propagátor a přispěvatel menšinového tisku *VSL*, udržoval kontakty s ústředím Orla v Brně a dalšími katolickými organizacemi v Rakousku a ČR
04. 06. LITERÁRNÍ POŘAD ke 40. výročí událostí roku 1968 v Československu
KK, Slovenský inštitút
09. 06. FILM: *Maharal – Tajemství talismanu*, režie: Pavel Jandourek
KK
13. 06. ZAHRADNÍ SLAVNOST
RS
20. 06. PŘEDNÁŠKA: PhDr. Jiří Mihola (MU Brno): *Národní kulturní památky a kláštery v Čechách a na Moravě*
AS
08. 09. FILM: *Vratné lahve*, režie: Jan Svěrák, námět a scénář: Zdeněk Svěrák
KK
13. 09. OSLAVA 140. výročí založení Akademického spolku, vydána brožurka Dr. Heleny Klein-Watryczové *140 let AS ve Vídni*
AS
26. 09. třetí LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dnu jazyků: *Ohlas roku 1968 v české a slovenské literatuře*
KK
28. 09. OSLAVA 100 let od zakoupení kostela Ústředím jednoty sv. Metoděje na Rennwegu, slavnostní mše
10. 10. PŘEDNÁŠKA: PhDr. Petr Koura (Archiv bezpečnostních složek MV ČR): *Mnichovská zrada – perzekuce českého obyvatelstva v protektorátu Čechy a Morava*
AS
13. 10. FILM: Ozvěny festivalu Academia Film Olomouc 2008 s osobní účastí režiséru
Bitevní pole Titan, režie: Zdeněk Holý
Hormonální akvárium, režie: Tereza Tara
Pan Parkinson, režie: Petr Jančárek
- 14.-25. 10. VÝSTAVA: *40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Intergration in der Emigration*
13. 10. vernisáž: Galerie Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien
Úvodní slovo: Prof. Dr. Manfred Wagner (Universität für angewandte Kunst, Wien)
Vystavující umělci: Peter GRIC, Lubomír HNATOVÍČ, Vladimír KOČÍ, Ondřej KOHOUT, Jan Milan KRKOŠKA, Abbé J. LIBANSKÝ, Saša MAKAROVÁ, Irena RÁČEK, Otakar SLAVÍK, Otakar SLIVA, Josef SYMON, Miroslava SYMON, Eva VONES, Milada ZAHNHAUSEN
- Umělecká fotografie: Gero FISCHER
Multimediální instalace: František PISAŘÍK
Kurátorka: Mag. Milada ZAHNHAUSEN
Hudební vložka: Jela ŠPITKOVÁ (house), Sylvia ČÁPOVÁ-VIZVÁRY (klavír)
KK
22. 10. SYMPOZIUM: *Rok 1968 ve vzpomínkách českých exulantů / Das Jahr 1968 in der Erinnerung der tschechoslowakischen Emigranten* v Diplomatické akademii. Protagonisty konference byli bývalí emigranti – Čechoslováci, kteří se stali na různých místech v Rakousku významnými osobnostmi: bývalý ředitel Spanische Hofreitschule doc. dr. Jaromír Oulehla, bývalá členka souboru Volkstheatre Renáta Olárová, bývalý ředitel hudební redakce ORF (Musik zum Träumen) Pavel Polanský, a dále příslušníci poněkud mladší generace (děti, které byly v roce 1968 svými rodiči „uneseni“ do emigrace): socioložka Margita Urbanek a univerzitní profesor dr. Tomáš Lion, specialista na rakovinu dětí. Konferenci moderoval dr. Jiří Gruša, ředitel DA a prezident mezinárodního PEN-klubu. Českou menšinu ve Vídni reprezentovala na konferenci dr. Věra Gregor, předsedkyně správní rady Hotel Post. Pocity Rakušanů po 21. srpnu 1968 prezentoval HR. Dr. T. Dietmaier, ředitel HTL v Hollabrunnu (tato škola jako první po pádu železné opony umožnila studium českým žákům, dodnes podporuje výuku češtiny pro rakouské žáky). V rámci programu senátní návštěvy zajistil Klub setkání s rakouskými vládními partnery pro národnostní menšiny.
KK
24. 10. LITERÁRNÍ POŘAD v galerii Time *Ohlas roku 1968 ve slovenské a české literatuře v německém jazyku / Wiederhall des Jahres 1968 in der slowakischen, tschechischen und österreichischen Literatur*, světová premiéra povídky Milana Ráčka z jeho připravované knihy *Hochzeits und Weihnachtsgeschichten - Erzählungen aus Mitteleuropa* (2009) v podání herce Jakuba Kavína (za účasti autora)
KK
24. 10. zemřel ve Vídni bývalý vídeňský starosta a televizní novinář Dr. Helmut Zilk (* 9. 7. 1927 ve vídeňské čtvrti Favoriten), mezi jeho předky byli údajně Češi s příjmením Žilka a jedna z jeho manželek byla českého původu, prezident Rakousko-české společnosti, podporoval rakousko-českou spolupráci a českou menšinu ve Vídni
- 08.-09. 11. OSLAVA – 120 let od založení jednoty Sokol XII/XV
10. 11. FILM: dokumentární snímky Ostravské televize *Ein Mann, dem seine Vaterlandsliebe zum tödlichen Verhängnis wurde, Die heldenmütigen Fluchtversuche des Josef Bryks a Černí a černější* (režie Ján Novák, dramaturgie: Lenka Poláková, scénář: Luděk Navara, producent Pavel Poláček) – posledně jmenovaný snímek líčí mj. osudy katolického kněze Blažeje Müllera, který se přes 20 let pohyboval mezi salesiány ve Vídni
KK

15. 11. DIVADLO: komedie anglického spisovatele Robina Hawdona *Úžasná svatba*
VO
18. 11. LITERATURA: *O ničem a ovšem* – Pavel Kohout čte ze svého díla u příležitosti svých narozenin
KK, ČCV
21. 11. podepsána nová ČESKO-RAKOUSKÁ KULTURNÍ DOHODA, signatáři: ministři zahraničních věcí České republiky a Rakouska Karel Schwarzenberg a Ursula Plassniková. Dokument nahrazuje dřívější dohodu mezi bývalým Československem a Rakouskem z roku 1977 a vytváří smluvní základ pro intenzivnější rozvoj česko-rakouských vztahů v kultuře, školství, vědě a výměně mládeže. Ve věcné rovině představuje dohoda kromě obvyklých obecných zásad i nadstandardní ujednání, především v oblasti školství, např. o podpoře další činnosti rakouského gymnázia v Praze a české a slovenské školy Komenský ve Vídni. Časový význam spočíval v blížícím se českém předsednictví EU a v této souvislosti byl podpis dohody symbolickým gestem, že vzájemné vztahy obou zemí se mají dál zlepšovat. Plassniková v písemném prohlášení vyzdvihla připomínku 40. výročí tzv. pražského jara v bývalém Československu, jehož násilné potlačení se stalo impulzem pro rozsáhlou sousedskou pomoc Rakouska české a slovenské emigraci, a tím do značné míry základem pro vzájemné vztahy po pádu železné opony.
21. 11. LITERÁRNÍ POŘAD Vladimíra Stejskala *O národních buditelích*
AS
13. 12. DIVADLO: *Noc pastýřů* – Josef Bouček, Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice
15. 12. FILM: filmová báchorka *Strakonický dudák* podle stejnojmenné divadelní hry Josefa Kajetána Tyla (1808-1856), u příležitosti 200. výročí jeho narození, scénář a režie: Karel Steklý, hudba: Jan Seidl
KK
- 2009**
06. 01. zemřel ve Vídni ve věku 89 let krajan František Procingr, který pocházel z české rodiny usazené ve Vídni, navštěvoval školy Komenský, od svých čtyř let cvičil v Sokole, kde později vykonával různé funkce, mj. místostarosta Sokola Vídeň II
14. 01. SLAVNOSTNÍ VEČER *Glücklich heimatlos / Šťastný bezdomovec* při příležitosti 70. narozenin spisovatele Jiřího Gruši, prezidenta mezinárodního PEN-Clubu, ředitele Diplomatické akademie ve Vídni
KK, ČCV
12. 01. FILM: *Jak básníci neztrácejí naději*, režie: Dušan Klein
KK
09. 02. FILM: *Pytláková schovanka aneb Šlechtný milionář*, režie: Martin Frič
KK
23. 02. LITERATURA: Večer se Stanislavem Komárkem: *Lepší stránky toho, co nás děsí*, moderátorka: Alena Zemančíková
KK, ČCV
11. 03. BESEDA s doc. dr. Jaromírem Oulehlou: *Konec králů – lipicáni a kladrubáci*
KK, ČCV
14. 03. – 29. 04. VÝSTAVA: Jiří X. Doležal: *Krása drog* (fotografie) u příležitosti světového zasedání UNODC (Úřad pro drogy a kriminalitu při OSN)
13. 03. vernisáž – Tagasyl
Nachtasyl, KK
18. 03. 25 let Galerie JAN (Atelier am Spittelberg)
Jan a Tamara Brabenec
24. 03. LITERATURA: Autorské čtení: Jaromír Konečný, český spisovatel žijící v Mnichově, autor tzv. slam-literatur
KK, ČCV
27. 03. zemřel ve Vídni krajan, funkcionář a muzikant Jaroslav (Jarka) Florián (* 6. 7. 1930 ve Vídni). Pocházel z české rodiny, navštěvoval české školy spolku Komenský (během války německé), vyučil se malířem a natěračem, dlouhodobý člen divadelního spolku Vlastenecká omladina, v němž navcílil zpěvy pro 83 operetek. Legendární byl jeho soubor, se kterým vyhrával celých 37 let při různých krajaňských akcích (plesy, Kierling apod.). Člen Sokola od roku 1935, nejprve v jednotě I/V, později přestoupil do jednoty XII/XV, po 28 let ve funkci zapisovatele. V posledních sedmi letech předseda V. výboru Českého srdce.
06. 04. FILM: Visegrad Caravan – krátké filmy ze studentského festivalu Fresh Film Fest – Karlovy Vary
Naus (režie: Lukáš Glaser, ČR)
7 divov Bratislavy (režie: Alexandra Gojdičová, ČR)
Originál Láger (režie: Balázs Simonyi, Maďarsko)
Radioakcja (režie: Tomasz Jurkiewicz, Polsko)
Krátká jízda (režie: Paul Negoescu, Rumunsko)
Haaf a já (režie: Oliver Aemisegger, Švýcarsko)
Scénka (režie: Joseph Pierce, Velká Británie)
Chvalo zpěv (režie: Michael Langan, USA)
KK
18. 04. DIVADLO: Ephraim Kishon: *Oddací list*
VO
28. 04. zemřela ve Vídni ve věku 94 let česká divadelní a filmová herečka Lída Matoušková (* 15. 4. 1925, Praha). Divadlo opustila po komunistickém převratu v roce 1948 a po sňatku s rakouským diplomatem a podnikatelem Aloisem Englanderem odešla z Československa, zůstala však vlastenkou, která spolu s manželem nezištně podporovala desítky českých uprchlíků po sovětské okupaci v roce 1968. Filmové role: *Uličnice*, *Rozina sebranec*, *Housle a sen*, *Mrtvý mezi živými*, *Nikola Šuhaj*, *Siréna*, *O malých pro velké...*
09. 05. zemřela v Laxenburgu u Vídně vdova po proslulém českém herci Hugo Haasovi, baletka a herečka Marie (Bibi) Haasová (* 25. 4. 1917, Bern), po svém otci baronesa ze staré ruské šlechty (von Bibikoff), matka byla Češka
11. 05. FILM: *Taková normální rodinka*, režie: Patrik Hartl, podle stejnojmenné knihy Fan Vavřincové
KK
18. 05. FILM: dokument *Občan Havel*, režie: Miroslav Janek, Pavel Koutecký
KK

23. 05. PŘEDNÁŠKA: *Kuba očima českých a rakouských turistů* (dr. Schlemmerová, ing. Bosáková)
AS
08. 06. FILM: *Hledači pevného bodu*, režie: Pavel Koutec-
ký
KK
20. 06. Rozloučení před prázdninami – gril, plzeň, víno
JSM, VII. odbor
15. 07. obdržel medaili Za zásluhy o české archivnictví
krajan MUDr. Jan Petřík, emeritní předseda Men-
šinové rady české a slovenské větve v Rakousku,
emeritní místostarosta Sokolské župy Rakous-
ké, emeritní místostarosta Školského spolku Ko-
menský, čestný člen Akademického spolku ve Ví-
dni a místopředseda Rakousko-české společnosti.
Ministr vnitra ocenil celoživotní zájem MUDr. Jana
Petříka o uchování důležitých archiválií a dalších
historických pramenů české menšiny v Rakousku
a jeho klíčový podíl na realizaci projektu odborné-
ho zpracování rozsáhlého archivu Školského spol-
ku Komenský ve Vídni.
16. 09. starosta města Vídně dr. Michael Häupl se stal
novým prezidentem Rakousko-české společnosti
OTG
- září PŘEDNÁŠKA: *Z dějin českých knížat a králů III*,
připravili Dr. Helena Klein-Watryczová a Vladimír
Stejskal
AS
25. 09. LITERATURA: *Ohlas roku 1989 v české, sloven-
ské a rakouské literatuře* v rámci Evropského dne
jazyků, za eventuální účasti autorů
KK
06. 10. KULATÝ STŮL: *20 let po sametové revoluci*
Diskutují: divadelník, autor, humorista Milan Lasi-
ca (SK) a spisovatel Jiří Stránský (CZ) s velvyslan-
cem ČR v Rakousku Janem Koukalem
ČCV, KK
12. 10. FILM: *Václav – jeden průšvih za druhým*, režie: Ji-
ří Vejdělek, scénář: Mark Epstein
KK
15. 10. ROZHOVOR: *20 roků po sametové revoluci* – se-
tkání s českým disidentem, písničkářem a malí-
řem Vlastou Třešňákem v rozhovoru s redaktorkou
Českého rozhlasu Alenou Zemančíkovou
ČCV, KK
19. 10. FILM: *Poselství Jana Palacha*, režie: K. Vlachová
KK
27. 10. DIAPROJEKCE: Bohdan Holomíček: *Fotografie
včera i dnes* (k výročí roku 1989)
ČCV, KK
31. 10. PŘEDNÁŠKA: prof. PhDr. Jaroslav Šabata: *20 let
demokracie 1989-2009*
AS, MR
09. 11. FILM: *Kolja*, režie: Jan Svěrák, scénář: Zdeněk
Svěrák
KK
14. 11. DIVADLO: Molière: *Zdravý nemocný*
VO
12. 11. SYMPOZIUM: *Die „Wende“ vor zwanzig Jahren
und die Volksgruppen / „Obrat“ před dvaceti lety
a národnostní menšiny* (Stará radnice / Altes Rat-
haus, Wipplingerstrasse), na přípravě se za čes-
ko-vídeňskou stranu podílel Kulturní klub, za nějž
jako pamětníci vystoupili historička dr. Jana Starek
a DI. Tomislav Vašíček, Richard Basler přečetl re-
ferát nepřítomného Stanislava Broučka
ARGE, KK
28. 11. OSLAVA: 120. výročí založení Sokola Vídeň XVI/
XVIII (Sokolovna v Steinergergasse)
09. 12. KULATÝ STŮL: *Významní Češi ve Vídni* (herečka
Renata Olárová v rozhovoru s Hanušem Borem,
filmové ukázky)
KK, ČCV
10. 12. byl na vídeňském hřbitově Baumgarten, Waid-
hausenstrasse 52, uložen do hrobu MUDr. Jan Pe-
třík, krajan a funkcionář mnohých českých spolků
ve Vídni, mj. člen Konzultativní rady Stálé senátní
komise pro krajany
14. 12. FILM: *Bajaja* (český loutkový film podle pohádky
Boženy Němcové, režie a scénář: Jiří Trnka, u pří-
ležitosti 40. výročí jeho úmrtí)
KK
19. 12. PŘEDVÁNOČNÍ KONCERT
Nová vlast, ZÚ
- 2010**
06. 01. zemřel v Praze po dlouhé nemoci Ivan Medek
(* 13. 7. 1925), známá osobnost nejen v České
republice, ale i v české Vídni. Do Vídně přišel jako
chartista v roce 1977, po těžkých životních zku-
šenostech s totalitním režimem. Po emigraci do
Vídně v srpnu 1978 se ozýval do domova jako ko-
mentátor Hlasu Ameriky, externě spolupracoval
se Svobodnou Evropou, v letech 1980-84 praco-
val v americké organizaci pro uprchlíky (AFCR).
Od svého příchodu do Vídně až do roku 1989 byl
členem výboru Kulturního klubu Čechů a Slováků
v Rakousku. Pro Klub připravoval kulturní pořady
a dodával materiály pro časopis.
06. 01. ve věku 87 let zemřela ve Vídni česko-rakouská
kunsthistorička dr. Věra Běhalová (* 31. 7. 1922).
Po roce 1948 se zapojila do protikomunistické-
ho odboje, rok poté byla vyloučena ze studií, jako
členka ilegální, katolicky orientované skupiny by-
la v roce 1952 zatčena a odsouzena na sedm let.
V roce 1968 vyjela z Československa na pozvání
do Francie a rozhodla se pro emigraci v Rakousku,
kde dokončila studium dějin umění (Dr. phil., stu-
die *Möbel des Jugendstils*, knižně 1981 a 1988).
Založila vídeňskou odbočku Společnosti pro vědy
a umění (SVU), jejíž se stala agilní předsedkyní.
Spolupracovala rovněž s Kulturním klubem Če-
chů a Slováků v Rakousku.
11. 01. FILM: *Tajnosti*, režie: Alice Nellis
KK
08. 02. ve věku 86 let zemřel ve Vídni Ludvík (Ludwig)
Kolín, bývalý radní v okrese Ottakring, vídeň-
ský krajan, absolvent škol Komenského, v letech
1945-1977 člen a funkcionář mnoha českých spol-
ků ve Vídni (mj. předseda Českého srdce, místo-
předseda Menšinové rady Čechů a Slováků v Ra-
kousku, místopředseda Čs. sociálně demokratic-
ké strany v Rakousku, funkcionář spolku DJT, di-
vadelního spolku Máj-Barák, člen tamburášského

- klubu Adria, předseda spolku Jirásek, tajemník Rady národnostní skupiny Čechů a Slováků usedlých v Rakousku – Nová Vlast), bývalý člen českého poradního sboru při Spolkovém kancléřství
08. 02. FILM: *T.M.A.*, režie: Juraj Herz
KK
06. 03. PŘEDNÁŠKA: *TGM v boji o rukopisy*
AS
13. 03. DIVADLO: *Cikánský baron* (Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice a cimbálová muzika Primáš)
VO
15. 03. PREZENTACE KNIHY Carla Michaela Belcrediho *Jaro Wolkenkratzer / Jaro mrakobijec*
Akademie der Wissenschaften, Theatersaal
13. 02. PŘEDNÁŠKA: Univ. Prof. Dr. Stefan Newerkla: *Jazykové kontakty ve střední Evropě*
AS
08. 03. FILM: *Líbáš jako Bůh*, režie: Marie Poledňáková
KK
12. 04. FILM: *O rodičích a dětech*, režie: Vladimír Michálek
KK
17. 04. DIVADLO: *Na správné adrese*
VO
14. 06. FILM: *Bílá nemoc*, režie: Hugo Haas na námět stejnojmenné divadelní hry Karla Čapka, u příležitosti 120. výročí jeho narození a k 65. výročí konce druhé světové války
KK
24. 06. KONCERT vítězů klavírní soutěže *Praque Junior Note* u příležitosti oslavy životního jubilea zakladatelky a čestné předsedkyně této soutěže, pedagogky a klavírní virtuosky prof. Viktorie Švihlíkové
KK
04. 09. OSLAVA 40. výročí založení Katolického společenství Čechů a Slováků v diecézi Linc, znovuotevření Klubu pátera Valeriána (mj. knihovna v Kapuzinerstr. 55)
13. 09. FILM: animovaná pohádka *Čarodějův učeň*, režie: Karel Zeman
KK
18. 09. DĚTSKÉ ODPOLEDNE v Prátru, bowling
Cvičitel'ský sbor Sokolské župy Rakouské
25. 09. PŘEDNÁŠKA: Viktor Velek: *Wolfgang Amadeus Mozart českýma očima*, přednášku doprovodil na klavír několika hudebními ukázkami skladatel a hudebník Pavel Koutník
AS
26. 09. čtvrtý LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dne jazyků: *Romantické siluety v české a slovenské literatuře – 200. výročí narození K. H. Máchy*
KK
- 05.-08. 10. OSLAVA 75. výročí založení školy na Sebastianplatzu a 100. výročí školy v Schützengasse – Den otevřených dveří: slavnostní přivítání s vystoupením předškolních dětí a žáků obou škol v divadelním sále (Sebastianplatz), setkání absolventů a přátel škol, výstava věnovaná historii školní budovy (Schützengasse), mše svatá v kostele na Rennwegu, veřejná slavnost a Den otevřených dveří pro absolventy ORG s možností návštěvy výuky (Schützengasse), na závěr setkání absolventů ORG ve velké klubovně (Sebastianplatz), v rámci slavností navštívil českou školu ve čtvrtek 7. 10. i vídeňský starosta Dr. Michael Häupl
ŠSK, školy Komenský
11. 10. FILM: *Ukradená vzducholod'*, režie: Karel Zeman
KK
03. 11. zemřel ve Vídni Otakar Slavík (* 18. 12. 1931, Pardubice), česko-rakouský malíř z generace, která významně poznamenala podobu českého umění druhé poloviny 20. století. Jeho umělecká dráha začala na keramických školách, ze školy v Bechyni přestoupil na sochařskou školu v Hořicích. Poté studoval na Pedagogické fakultě UK v Praze u Karla Lidického a zejména malbu u Martina Salcmana, promoval v roce 1955 na Univerzitě Karlově v Praze. Po škole se ocitá v okruhu umělců formující se skupiny UB 12 (Adriena Šimotová, Václav Boštík, Jiří John ad.), soustředěné kolem Václava Bartovského. V šedesátých letech je vnímán v kontextu výstav nové figurace a nové citlivosti. Po podpisu Charty 77 emigroval v roce 1980 se svou ženou Duňou do Vídně, kde od té doby žil a pracoval. Od roku 1981 člen Künstlerhausu, od devadesátých let s úspěchem vystavoval v Čechách. Rozloučení a uložení urny se konalo 25. 11. 2010 v Praze na Olšanech.
08. 11. FILM: *Baron Prášil*, režie: Karel Zeman
KK
26. 11. VARHANNÍ A PĚVECKÝ KONCERT na počest 155. výročí narození českého houslisty, varhaníka, hudebního skladatele, dirigenta a pedagoga Josefa Kličky v kostele Maria am Gestade, hosté: Josef Lecián (varhany), Pavel Červinka (zpěv)
KK
10. 12. KONCERT na počest 100. výročí založení Českého domu ve Vídni (dnes hotel Post) v divadelním sálu hotelu Post (cca. před šedesáti lety se zde ještě hrálo v češtině, poté byl v pronájmu Kammeroper, v současnosti zde působí Junges Ensemble – Theater an der Wien) a v místnostech Slovanské besedy, Drachengasse 3, 1010 Wien
Hotel Post, ČS, AS
11. 12. oslava 110. výročí založení Sokolské jednoty III/XI, výstava, v rámci tradičního vánočního odpoledne
Sokolská jednota III/XI, ČS
13. 12. FILM: *Pohádka o Honzíkovi a Mařence*, režie: Karel Zeman
KK
- 2011**
- 50 let (1961-2011) organizace letních táborů katolickou misí
10. 01. FILM: *Příběhy obyčejného šílenství*, režie: Petr Zelenka
KK
22. 01. Maškarní ples
RR
02. 02. KULATÝ STŮL: *Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace*, prezentace autobiografické knihy

- Dipl. Ing. Radovana Dršata: *Kolíne, Kolíne... stálo to za to* (vzpomínky autory na svého otce – redaktora – v totalitní době v bývalém Československu), ukázky četl pražský herec Jiří Brož. Radovan Dršata pochází z Kolína, kde prožil dětství a dospívání až po maturitu na gymnáziu. Vystudoval ČVUT a disertační práci obhájil na vídeňské Wirtschaftsuniversität. Práce u různých počítačových firem ho zavedla nejdříve do Prahy a později do Vídně. V IBM, kde zastával několik manažerských pozic v rámci tuzemského, středoevropského a východoevropského regionu, vybudoval a řídil tým specializovaný na konkurenční software, rozvíjel strategické outsourcingové služby, vedl obchodní aktivity řešení Lotus Software a byl rovněž zodpovědný za řízení softwarové divize IBM v ČR. Do IBM přešel z postu ředitele rakouské pobočky společnosti Rational Software, kterou koupilo IBM v roce 2003. Žije ve Vídni, je ženatý s oční lékařkou a má dvě dcery.
KK
12. 02. PŘEDNÁŠKA: Miroslav Jeřábek: *Středoevropská kavárna před rokem 1939. Pražské, brněnské a vídeňské kavárny v období mezi dvěma válkami*
AK
14. 02. FILM: *Noc nevěsty*, režie: Karel Kachyňa, námět: Jan Procházka (novela *Svatá noc*), scénář: Jan Procházka, Karel Kachyňa
KK
23. 02. PŘEDNÁŠKA v rámci kulatého stolu: Peter Žaloudek: *Diagnóza – smrtelné onemocnění a metodika zvládnutí psychických stavů*
ThLic. Peter Žaloudek (* 1958, Žilina) byl v roce 1979 vyloučen z Cyrilometodějské bohosloveské fakulty v Bratislavě, protože odmítl spolupráci se Státní bezpečností. Následující čtyři roky prožil v podzemní církvi, věnoval se studiu teologie, organizoval promítání filmů s náboženskou tematikou a propagaci zakázané křesťanské literatury. V roce 1983 emigroval do Rakouska, odešel do Říma, kde pokračoval ve studiu teologie. Po jeho absolvování byl poslán do Vídně, kde žil v kapucínské klášteře a věnoval se pastoraci rakouských věřících a slovenských a českých emigrantů. Současně pomáhal organizovat tajné předávání informací mezi západní církví a komunisty utlačovanou církví v Československu. Po rozhodnutí oženit se odešel v roce 1991 z kněžské řeholní služby. Žije ve Vídni, je zaměstnán jako radiologický a pastorační asistent radiologické kliniky jedné z vídeňských nemocnic. Vedle svého zaměstnání pravidelně publikuje v českém, slovenském, rakouském a německém tisku, přeložil a napsal několik knih.
KK
14. 03. FILM: *Kočár do Vídně*, režie: Karel Kachyňa, námět: Jan Procházka, scénář: Jan Procházka, Karel Kachyňa
KK
26. 03. hostování Divadelního spolku bratří Mrštíků Bolevadice: *Babička* (podle Boženy Němcové)
VO
09. 04. DIVADLO: *My Fair Lady* (repríza úspěšného muzikálu)
VO
10. 04. Župní turnaj ve stolním tenise, sokolovna ve Steingasse, 1170 Wien
Sokolská župa Rakouská
11. 04. FILM: *Ucho*, režie: Karel Kachyňa, námět: Jan Procházka, scénář: Jan Procházka, Karel Kachyňa
KK
23. 04. PŘEDNÁŠKA: *Humor na plátně* (povídání o českých umělcích)
AS
24. 04. VÝSTAVA A PREZENTACE KNIHY: Stanislava Vodičková: *Uzavírám Vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*
Česká duchovní společnost – Salesiáni Dona Bosca ve Vídni a Linci
09. 05. FILM: *Jan Hus*, režie: Otakar Vávra, u příležitosti stých narozenin režiséra
KK
13. 05. hostování Českého ženského sboru z Košic ve vídeňské čtvrti Hernals
KK, Kulturverein Fünfhaus
- 11.-13. 06. tradiční 38. SOKOLSKÉ SETKÁNÍ v Tyršově Oetzu
Sokolská župa Rakouská
červen PŘEDNÁŠKA: PhDr. Aleš Filip Ph.D. (Masarykova univerzita v Brně): *Secesní Vídeň jako metropole českého výtvarného umění?* (umělecká výměna mezi Vídní a zeměmi Koruny české na přelomu 19. a 20. století)
AS
12. 09. FILM: *Přežít svůj život*, režie: Jan Švankmajer
KK
16. 09. zemřel dlouholetý člen různých krajanských spolků a bývalý odpovědný redaktor *VSL* Jindřich Brázdil
24. 09. PŘEDNÁŠKA: prof. Erazim Kohák: *Rozum a romantika v obrození a v nás*
AS
26. 09. LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dne jazyků: *Jaroslav Seifert a jeho dědictví v české a slovenské literatuře*
KK
29. 09. předáno uživatelným hřiště budovy Školského spolku Komenský a odhalena deska se jmény sponzorů
10. 10. FILM: *Odcházení*, podle stejnojmenné divadelní hry Václava Havla, režie: Václav Havel, u příležitosti jeho 75. narozenin
KK
17. 10. ZÁDUŠNÍ MŠE v Karlskirche u příležitosti nedožitých 80. narozenin P. Dr. Josefa Novotného, provinciála rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou
KK
19. 10. LITERÁRNÍ POŘAD v rámci kulatého stolu *Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace*: prezentace knihy *Žulový Stalin* Rudolfa Cainera (* 1938), zástupce emigrační vlny 1968, úryvky z díla četl Vladimír Stejskal, moderátorka: Marie Brandeis
KK

21. 10. VZPOMÍNKOVÁ KONFERENCE u příležitosti nedožitých 80. narozenin P. Dr. Josefa Novotného, provinciála rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou, za přítomnosti legáta kardinála Christoph Schönborna, biskupského vikáře pro řády ve vídeňské arcidiecézi Dr. Michaela Zachera a legáta pražského arcibiskupa Dominika Duky P. Romualda Štěpána Roba OP ze Znojma, moderátorka: Dr. Jana Starek. Páter Dr. Josef Novotný se narodil v roce 1931 v Praze, vystudoval na Karlově univerzitě historii a po emigraci studoval teologii v Augsburgu. V roce 1965 byl pověřen duchovní dohledem nad uprchlíky ve vídeňské diecézi. O deset let později vstoupil do řádu křížovníků s červenou hvězdou, v roce 1978 byl jmenován jeho provinciálem pro Rakousko a Německo. Od počátku své činnosti ve Vídni působil jako katecheta na české škole spolku Komenský.
KK
21. 10. KONCERT v kostele Maria am Gestade u příležitosti vzpomínkové konference při příležitosti nedožitých 80. narozenin P. Josefa Novotného (svého času zde sloužil pravidelné nedělní bohoslužby pro Čechoslováky)
KK
22. 10. KONCERT: *Vzpomínka na Gustava Mahlera*
AS
12. 11. DIVADLO: *Brouk v hlavě*
VO
14. 11. FILM: *Pouta*, režie: Radim Špaček
KK
15. 11. PREZENTACE KNIHY v rámci kulatého stolu *Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace*: Radovan Dršata: *Modré patky* (v pořadí druhá kniha humorných příběhů tohoto autora), ukázky četl pražský herec Jiří Brož
KK
12. 12. FILM: *Kuky se vrací*, námět, scénář a režie: Jan Svěrák
KK
- 2012**
- ORF – Rakouské rádio a televize zavedlo novou televizní relaci určenou české a slovenské národnostní menšině s názvem *České a slovenské ozvěny* (25 min., 6× do roka, vždy druhou sobotu v únoru, dubnu, červnu, srpnu, říjnu a prosinci, ORF 2 – Panorama)
09. 01. FILM: *Kdopak by se vlka bál*, režie a scénář: Marie Procházková, za účasti režisérky
KK
17. 01. VZPOMÍNKOVÝ VEČER na Jiřího Grušu v Českém centru ve Vídni, promluvil jeho syn Václav Gruša a spisovatel Pavel Kohout
ČCV, KK
21. 01. PŘEDNÁŠKA A PREZENTACE KNIHY: Renate Motschinger – Ladislav Nikl: *Komunikace zaměřená na člověka – Rozumět sobě i druhým* (Dr. Ladislav Nikl, Ph.D., psychoterapeut, zároveň lektor na Vídeňské univerzitě a na Masarykově univerzitě v Brně)
AS
13. 02. FILM: *Černý Petr*, režie: Miloš Forman
KK
25. 02. zemřel ve Vídni po dlouhé nemoci Jindřich Lion (*19. 3. 1922, Praha), významný česko-rakouský korespondent, novinář, fejetonista, jeden ze zakladatelů Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, čestný člen jeho výboru, dlouholetý poradce a fejetonista časopisu *Kulturní klub*
12. 03. FILM: *Hoří, má panenko*, režie: Miloš Forman
KK
31. 03. PŘEDNÁŠKA: Dr. Josef Šebesta: *František Kmoch*
AS
14. 04. DIVADLO: komedie *Světáci*
VO
16. 04. zemřel po dlouhé nemoci ve věku 74 let novinář a publicista dr. Erich Hoorn (* 1938, Opavě), absolvent Vysoké školy ekonomické v Praze, v roce 1966 emigroval do Rakouska
14. 05. FILM: *Přelet nad kukaččím hnízdem*, režie: Miloš Forman
KK
19. 05. MEZINÁRODNÍ CELODENNÍ SETKÁNÍ u příležitosti vzpomínky na lékaře a cestovatele dr. Emila Holuba za účasti členů Klubu občanů České republiky z Bratislavy, Českého spolku Bratislava (ČSB), Klubu amerických dam, delegace z Holic v čele se starostou Mgr. Ladislavem Effenberkem, dr. Mileny Štráfěldové (Český rozhlas 7) a afrikanistiky a bývalé diplomatky v Zimbabwe dr. Imbrové – program: procházka Vídni, přednáška dr. Secké (historička, vedoucí knihovny Náprstkova muzea, prezidentka Klubu Amerických dam, Náprstkovo muzeum, Praha) a dr. Šámala (historik, Náprstkovo muzeum) o Vojtovi Náprstkovi a Emilu Holubovi v sokolovně v Angeligasse, pietní akt s projevy u hrobu dr. E. Holuba (skupina 14 A, číslo 11) na Centrálním hřbitově ve Vídni
KK, Sokol X
04. 06. zemřel v Innsbrucku Jiří (Georg) Morava (* 24. 3. 1932, Brno), historik a spisovatel, v roce 1968 emigroval do Rakouska
11. 06. FILM: *Mamas & Papas*, režie: Alice Nellis
KK
- 01.-06. 07. XV. VŠESOKOLSKÝ SLET v Praze, oslavy 150. výročí založení Sokola, za účasti 51 cvičenců z Vídne
29. 08. zemřela Gertrude Smadišová, šéfová restaurace Stoeckl (u jedné z bran do Schoenbrunn, letního sídla Habsburků)
10. 09. FILM: *Signál*, režie: Tomáš Řehořek
26. 09. LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dne jazyků věnovaný druhé světové válce v české a slovenské literatuře
KK
06. 10. PŘEDNÁŠKA: doc. dr. Bohuslav Klíma: *Nejnovější poznatky a výzkum Velké Moravy (Znojmo-Hradiště)*
AS
08. 10. FILM: *LIDICE*, režie: Petr Nikolaev, podle scénáře Zdeňka Mahlera
KK
23. 10. LITERÁRNÍ POŘAD: autorské čtení z knihy Petry

Soukupové: *Marta v roce vetřelce*
KK, ČCV

10. 11. PŘEDNÁŠKA: Viktor Velek: *Zdeněk Fibich – hudební skladatel na českovídeňské scéně*
AS
12. 11. FILM: *Všichni moji blízcí*, režie: Matěj Mináč
KK
10. 12. FILM: *Fimfárum II*, režie: Vlasta Pospíšilová, Břetislav Pojar, Aurel Klimt, Jan Balej
KK
18. 12. SLAVNOSTNÍ KŘEST KNIHY na Velvyslanectví ČR: Jan Brabenec: *Vídeň je Vídeň, ale bez Čechů by to nebylo ono*

2013

- Sloučení Sokolské jednoty II, XX a XXI (26 členů)
 - Oslavy 100. výročí založení cukrárny AIDA. Tento podnik, vedený jako rodinný ve čtvrté generaci, nabízí na 200 produktů, má filiálky nejen po celé Vídni, ale expanduje např. i do Saúdské Arábie. Slavnou vídeňskou cukrárnu založil Josef Prousek, vyučený český cukrář původem z Držkova v severních Čechách, při svém vandru, když v roce 1913 převzal podnik na výrobu cukrářských produktů (Konditoreibetrieb Bonsaing, Porzellangasse 47) v 9. vídeňském okrese a dal mu nový název: Firma Chocolaterie u. Gross-Konditorei „AIDA“ Prousek & Co. V roce 1925 založil milovník oper Prousek rakouský řetěz Café-Konditorei AIDA. Josef Prousek byl přesvědčený Čech, a proto poslal svého syna Felixe do české školy, později Felix navštěvoval Theresianum. Dnes se již v rodině česky nemluví, ale rodina se hlásí ke své české minulosti.
14. 01. FILM: *Skřivánci na niti*, režie: Jiří Menzel
KK
11. 02. FILM: *Slavnosti sněženek*, režie: Jiří Menzel
KK
11. 03. FILM: *Obsluhoval jsem anglického krále*, režie: Jiří Menzel
KK
20. 03. VZPOMÍNKOVÝ VEČER na českého a rakouského slavistu prof. Františka Václava MAREŠE, moderátorka: Jana Starek
Prof. František Václav Mareš (20. 12. 1922, Benešov – 3. 12. 1994, Benešov) – jazykovědec, slavista, bohemista, makedonista, paleoslovenista, literární historik, etymolog, lexikograf, paleograf, textolog, publicista, editor staroslověnských a církevněslovanských literárních památek, vysokoškolský pedagog a věřící člověk, který patřil k výrazným a mezinárodně uznávaným osobnostem slovanské filologie druhé poloviny 20. století. Koncem šedesátých let byl pozván k přednáškám na vídeňské univerzitě, a protože české úřady se ho chtěly zbavit, daly mu souhlas, a Mareš se stal profesorem slavistiky na Vídeňské univerzitě (1968 mimořádný, 1972 řádný, 1993 emeritní). Po změně společenských poměrů v Československu stanul v čele vědecké rady Slovanského ústavu AV ČR v Praze (1992), v témže roce jej ČSAV vyznamenala zlatou medailí Josefa Dobrovského. Nejen v Beneš-

vě, ale také ve Vídni byl znám jako varhaník (Maria am Gestade) a ornitolog.

- KK, ČCV, Universität Wien, Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR
03. 04. VÝSTAVA: *20 let ISOBA – Internationale Sommerakademie Bohemias*, vedoucí projektu: Mag. Art Iva Schach
Atelier Zum Blauen Pfau
08. 04. FILM: *Poupata*, režie a scénář: Zdeněk Jiráský
KK
13. 04. DIVADLO: muzikál *Šumař na střeše* *alebo Anatevka*, podle románu Šolema Alejchema *Tewje der Milchiger*
VO, Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice, Taneční soubor Demižon Strážnice
20. 04. český duchovní správce a salesián P. ThDr. Jan Horák SDB byl arcibiskupem kardinálem Christophem Schönbornem jmenován arcibiskupským konzistoriálním radou (tento titul je nejvyšší čestné vyznamenání, které může diecézní biskup udělit)
24. 04. setkání prezidenta ČR Miloše Zemana a jeho manželky s vídeňskými Čechy na Velvyslanectví ČR (v rámci jeho dvoudenní návštěvy Rakouska)
13. 05. FILM: televizní film *Tři chlapy v chalupě*, režie: Josef Mach, scénář: Jaroslav Dietl, u příležitosti 90. narozenin herce a komika Lubomíra Lipského
KK
27. 05. FILM: *Školní výlet*, režie: Petr Šícha
KK
04. 06. BESEDA s televizní hlasatelkou a redaktorkou Kamilou Moučkovou, laureátkou Ceny Arnošta Lustiga za rok 2012: *60 let České televize a 90 let Českého rozhlasu*
KK, ČčV
06. 06. ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg udělil předsedkyni Kulturního klubu ing. Heleně Baslerové ocenění Gratias agit za šíření dobrého jména ČR v zahraničí
10. 06. FILM: *Protektor*, režie: Marek Najbrt
KK
28. 06. SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ nově zrekonstruovaného rodného domu spisovatele prvních „mayovek“ Charlesa Sealsfielda (vl. jm. Carla Antona Postla) v Popicích u Znojma, za účasti četných hostů (mj. pravnučka spisovatele, prezidentka mezinárodní společnosti Charlese Sealsfielda Dr. Helena Löberová) a členů Rakousko-české společnosti (ÖTG)
09. 09. FILM: *Občan Václav Havel jede na dovolenou*, režie: Adam a Jan Novák
KK
14. 09. SOKOLSKÉ OZVĚNY: *Vzpomínkové filmové odpoledne na sokolský slet 2012*, Vladimír Stejskal
Sokolská župa Rakouská
26. 09. tradiční LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dne jazyků věnovaný Československé / České republice z pohledu rakouských autorů (např. Ilse Tielsch, Willi Lorenz, Barbara Coudenhove-Kalergi, Dietmar Grieser aj.), připravily a z ukázek četly Marie Brandeis (v češtině) a Andrea Ozábalová (ve slovenštině)
KK

07. 10. FILM: dvoudílný televizní snímek *Babička*, podle stejnojmenného díla Boženy Němcové, režie: Antonín Moskalyk
KK
09. 10. MONODRAMA o životě slavné spisovatelky *Osamělé večery Dory N.*, scénická montáž z dopisů – Milena Štráfeldová, hraje: Marta Sovová, režie: Adam Skala, kostým a výprava: Dorota Březinová, hudba: Petr Macháně, za přítomnosti autorky
KK
14. 10. po dlouhé těžké nemoci zemřel ve Vídni krajan prof. Karl (Miroslav) Musil (* 3. 11. 1939, Vídeň), první sólový tanečník Vídeňské státní opery, choreograf a pedagog, autor vzpomínkové knihy *Kleiner Mann, wie hoch das Bein. Der erste Solotänzer der Wiener Staatsoper erinnert sich*. Karl Musil pocházel z české rodiny, navštěvoval školu Komenský a již v předškolním věku cvičil v sokole. Zpíval v pěveckém sboru Lumír a Máj. Balet objevil díky svojí tetě, primabalerině Julii Drapal. V mládí často vystupoval na různých podnikcích, které pořádaly české spolky ve Vídni. V roce 2005 se svými nejmladšími žáky připravil pro Kulturní klub baletní vložku v programu plesu ve Schwarzenberském paláci. Od roku 1958 byl sólistou Státní opery a později jejím prvním sólistou. Během kariéry tančil všechny hlavní role klasického oboru. Hostoval po celém světě včetně Brna. Baletní kariéru ukončil roku 1983. Působil také pedagogicky – vyučoval v baletní škole a baletní akademii Vídeňské státní opery, byl vedoucí baletního oddělení Konzervatoře, věnoval se choreografii. Byl prezidentem Rakouského tanečního výboru (ÖTR).
19. 10. PŘEDNÁŠKA k 95. výročí vzniku ČSR: PhDr. Jaroslav Vaculík (vedoucí katedry historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně): *Významné osobnosti první Československé republiky*, u příležitosti 145. výročí založení AS
AS
29. 10. KULATÝ STŮL s přednáškou v němčině: OMR Dr. Vladislav Lipták: *Objevitelé krevních skupin MUDr. Jan Jánský a MUDr. Karl Landsteiner*, u příležitosti 140. výročí narození Jana Jánského, objevitele všech čtyř krevních skupin a propagátora dárcovství krve
KK
03. 11. slavnostní MŠE SVATÁ rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou v kostele sv. Karla Boromejského ve Vídni (Karlskirche), při níž byl jmenován novým provinciálem Martin Pastrňák OCr, mši celebroidal velmistr křížovníků Josef Šedivý OCr z Prahy
11. 11. FILM: *Nevinnost*, režie: Jan Hřebejk, scénář: Petr Jarchovský
KK
16. 11. DIVADLO: *Revizor*, hostování Divadelního spolku bratří Mrštíků Boleradice
VO
26. 11. setkání českých senátorů (Výbor pro vzdělání, vědu, kulturu, lidská práva a petice) se zástupci všech krajských spolků a organizací ve Vídni na Velvyslanectví ČR, zorganizované novým českým velvyslancem v Rakousku Janem Sechterem
09. 12. KINO: pohádka *Dvanáct měsíčků*, režie a scénář: Karel Janák
KK
- 2014**
13. 01. FILM: dokumentární film *Haus Tugendhat*, režie: Dieter Reifarth, pouze v německém jazyce
ZÚ, ČCV, KK
10. 02. FILM: *Ostře sledované vlaky*, režie: Jiří Menzel, předloha: Bohumil Hrabal (novela), scénář: Bohumil Hrabal, Jiří Menzel, filmové představení na úvod cyklu k 100. výročí narození českého prozaika a jednoho z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století Bohumila Hrabala
KK
18. 01. PŘEDNÁŠKA: Dr. Geršic: *Chorvaté na Moravě a v Dolním Rakousku*
AS
13. 02. návštěva rakouského prezidenta Heinze Fischera v české škole Školského spolku „Komenský“ v doprovodu českého a slovenského velvyslance ve Vídni (Jan Sechter a Juraj Machac) a rakouského velvyslance v Praze (Ferdinand Trautmannsdorf), debata s žáky, krátké hudební představení v divadelním sále školy, za přítomnost zástupců národnostních menšin, členů českého poradního sboru a členů školského spolku Komenský
06. 03. POŘAD v rámci kulatého stolu *Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace*: prof. Mag. Alena Urbankova (Institut für Design/Landschaftsdesign): *Český element na Universität für angewandte Kunst Wien*, moderátorka: Jana Starek, v němčině Alena Urbanek se narodila v Brně a do Rakouska přišla se svými rodiči jako patnáctiletá po okupaci v roce 1968, vystudovala obor textilní design a jevištní architektura, několik let pracovala v divadle a u filmu, později jako univerzitní asistentka, poté přešla na Institut für Landschaftsdesign. Autorka knihy *Unterwegs nach Syrakus*. Ve své době se jí podařilo téměř nemožné: udržet si „neponěmčenou“ formu příjmení (Urbankova) se zdůvodněním, že se jedná o umělecké jméno (uměleckou činnost musela úřadům doložit). Podle vlastních slov by ztratila svou identitu, kdyby si musela změnit formu příjmení.
KK
10. 03. FILM: *Postřižiny*, režie: Jiří Menzel, předloha: Bohumil Hrabal (knihy), scénář: Bohumil Hrabal, Jiří Menzel
KK
10. a 12. 04. DIVADLO: *Saturnin*, režie: Viktor Vadura
VO
14. 04. FILM: *Perličky na dně*, režie: Jiří Menzel, Jan Němec, Evald Schorm, Věra Chytilová, Jaromil Jireš, předloha: Bohumil Hrabal (knihy)
KK
03. 05. Tamburský spolek / Tamburizzaverein Adria informoval v krajském tisku o svém založení přistěhovalci z Čech a Moravy (3. 5. 1911) a o sou-

- časném programu a v návaznosti na aktuální situaci žádal o posílení spolku
12. 05. FILM: *Líbánky*, režie: Jan Hřebejk, scénář: Petr Jarchovský, hudba: Aleš Březina
KK
17. 05. NÁVŠTĚVA pražského světícího biskupa Mons. Václava Malého, delegáta pro krajany v zahraničí, ve Vídni – hlavní celebrant při mši svaté na počest sv. Jana Nepomuckého v kostele Nejsvětějšího vykupitele na Rennwegu, beseda v přílehlém sálu 7. odboru Jednoty svatého Metoděje
26. 05. KONCERT: *Hudba v máji – rok české hudby 2014*, díla českých skladatelů v interpretaci česko-slovensko-rakouských umělců: prof. Ivan Pařík (klavír), prof. Jela Špitková (housle), Mgr. Katarína Krčmárová (soprán)
03. 06. NÁVŠTĚVA české školy Školského spolku „Komenský“ českým premiérem Bohuslavem Sobotkou během pracovní návštěvy Rakouska, za přítomnosti členů Školského spolku Komenský, školního personálu, zástupců Rodičovské rady, představitelů české národnostní menšiny ve Vídni, krátký kulturní program žactva, informace o náplni vídeňské návštěvy, beseda, moderátor: ing. Karl Hanzl (starosta Školského spolku Komenský), početnou českou delegaci doprovázeli rakouský velvyslanec v Praze a český velvyslanec v Rakousku
08. 09. FILM: *Báječná léta pod psa*, režie: Petr Nikolaev, předloha: Michal Viewegh (kniha), scénář: Jan Novák
KK
17. 09. VÝSTAVA tvorby účastníků kursu malování – mezinárodní letní akademie v Kostelci nad Černými lesy
Atelier A Zum Blauen Pfau am Spittelberg
20. 09. PŘEDNÁŠKA: Dr. Jan Kudrna (profesor ekonomie na Vídeňské univerzitě a bývalý poradce českého ministra financí Bohuslava Sobotky): *Měny v rozpuku*
AS
26. 09. LITERÁRNÍ POŘAD v rámci Evropského dne jazyků: *Zlý sen, jenž se stal realitou* – čtení z děl české a slovenské literatury u příležitosti 100. výročí vypuknutí první světové války
KK
10. 10. v Kytíně zemřel Pavel Landovský (Landák, * 11. 9. 1936), významný český herec a dramatik, bývalý disident, chartista. Jeden z nejpopulárnějších českých filmových herců byl po roce 1968 pronásledován pro své politické názory, v roce 1980 nuceně emigroval do Rakouska, ve Vídni byl angažován do Burgtheatru, „svatostánku“ německy mluvících divadel, působil i ve filmu. Byl mj. členem Kulturního klubu, pro který pořádal literární čtení, hrál divadlo, programy zaměřené na výročí TGM nebo udělení Nobelovy ceny za literaturu Jaroslavu Seifertovi (1984) aj. Po roce 1990 se vrátil do vlasti a opět se zapojil do filmové tvorby, zejména svým nezapomenutelným majorem Terazkym v komedii *Černí baroni*. Na hudebním festivalu Pražské jaro 2013 mu byla v oratoriu *Juda Makabejský* skladatelky Sylvie Bodorové svěřena recitace narativních částí. Je autorem několika divadelních a rozhlasových her, z nich nejznámější je *Hodinový hoteliér*.
12. 10. BISKUPSKÁ VIZITACE v kostele Panny Marie am Gestade ve Vídni, slavnostní německo-českou mši svatou celebrou světící biskup J. E. Mons. Helmut Krätzl, vídeňský pomocný biskup, za přítomnosti nového českého duchovního – redemptoristy P. Jiřího Šindeláře, po skončení mše společně agapé s biskupem
13. 10. FILM: *Občanský průkaz*, režie: Ondřej Trojan, předloha: Petr Šabach (kniha), scénář: Petr Jarchovský
KK
20. 10. KONCERT k ukončení Roku české hudby v kostel sv. Karla Boromejského (Karlskirche), skladby českých skladatelů od B. M. Černohorského po A. Dvořáka v interpretaci M. Puhovichové (varhany), J. Špitkové (housle) a K. Krčmárové (soprán), s krátkým úvodním slovem nového provinciála křížovníků P. Martina Pastrňáka OCr (koncert byl současně i malou oslavou 40. výročí založení Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku)
KK
24. 10. RECITAČNĚ-HUDEBNÍ PÁSMO z díla Bohumila Hrabala v klubovně české školy, hudební moderátor: Richard Linha, výběr textů a režie: Jaroslav Kolář
nově založený Literární kroužek: „Nejsme novým menšinovým spolkem. Vážíme si obětavé práce menšinových spolků bez rozdílu tradice... Všichni mluví jednou »rodnou mluvou«. Jsou mezi námi lidé, kteří si svého jazyku váží. Pro ty připravujeme naše pořady. Nechceme tak činit vědecky, ale citově lidsky... Co nás dělí, nemá být silnější než to, co nás pojí...“
25. 10. OBNOVENÍ PĚVECKÉHO SBORU LUMÍR ve Vídni – benefiční koncert ve prospěch pěveckého sboru Lumír (150 let od založení), účinkovalo Pěvecké sdružení Lumír z Brna s dirigentem Josefem Javorou, klavírní doprovod: Pavel Koutník Lumír
28. 10. VÝSTAVA *Česká památka* na Velvyslanectví ČR ve Vídni – připomenutí české státnosti
ZÚ
02. 11. jednání o osudu a udržení Českého hřbitova ve Vídni (od roku 1928 mají Češi ve Vídni vlastní oddělení na vídeňském Ústředním hřbitově – skupina 140, řada 2-5, od roku 1998 je zde umístěn pomník blahoslavené sestry Restituty Heleny Kafkové)
09. 11. SLAVNOSTNÍ „HOCHAMT“ v Karlskirche, mši svatou celebrou světící biskup J. E. Dr. Andreas Laun OSFS, hudební doprovod: Kirchenmusik St. Karl Borromäus (skladby Heinricha Ignaze Bibera a Antona Brucknera, po mši přijetí ve farním sále)
10. 11. FILM: *Hvězdy za železnou oponou*, Česká televize, režie: Pavel Jirásek
KK
13. a 15. 11. DIVADLO: Marc Camoletti: *Dva na kanapi*, režie: Alena Tobrmanová
VO

- 14.-15. 11. návštěva bývalého ministra školství, mládeže a tělovýchovy Marcela Chládky v Rakousku, resp. ve Vídni, vedle pracovního programu navštívil bilingvní českou školu Školského spolku Komenský a 15. 11. se v týmu České republiky složeném z diplomatů velvyslanectví zúčastnil fotbalového turnaje organizovaného Sokolskou župou Rakouskou
15. 11. se vrátil o čtvrtstoletí zpět vídeňský klub Nachtasyl. Natáčela se tu část dokumentu České televize *Ostrov svobody za oponou*, v němž na pád totality zavzpomínali krajané, kteří se v oně době nacházeli v rakouské metropoli. V Nachtasylu se scházeli čeští exulanti a emigranti, chartisté. Nacházeli tu prostor pro diskuse a výměny názorů, výstavy, koncerty (Karel Kryl, Jaroslav Hutka, Dáša Vokatá), divadelní představení a přednášky (filozof Jiří Němec)
19. 11. ZAHÁJENÍ VÝSTAVY *TGM a armáda*, poté výstup Orchestru lidových nástrojů Ministerstva obrany ČR – Vojenského uměleckého souboru Ondráš v české škole Komenský
- 21.-22. 11. FILMOVÝ FESTIVAL: *Súčasný slovenský film*, za účasti filmových tvůrců
21. 11. *Arsy – Versy*, dokumentární film, námět, scénář a režie: Miro Remo
Slepé lásky, celovečerní hraný film, režie: Juraj Lehotský
22. 11. *Kamene*, krátký animovaný film, námět a režie: Katarína Kerekesová, Mila Haugová
Krok do tmy, celovečerní hraný film, režie: Miloš Luther
RSKS, Klubovna Školského spolku Komenský
22. 11. JUBILEJNÍ KONCERT k 150. výročí vzniku vídeňského Lumíru, s vystoupením tamburašského spolku Adria, vstupní referát o historii spolku Lumír: muzikolog Viktor Velek, komorní výstava lumírovských archiválií, historické nahrávky spolkového kvarteta Ozvěna, klavírní doprovod a řízení sboru: Pavel Koutník a Johannes Schwarz
27. 11. OSLAVY 20. výročí založení Rakousko-české společnosti (ÖTG) v Stadtsenatssitzungsaal vídeňské radnice za přítomnosti řady osobností z Rakouska a ČR, velvyslanců ČR v Rakousku a na Slovensku, Rakouska v ČR a představitelů různých institucí, slavnostní projev přednesl náměstek ministra zahraničních věcí ČR dr. Rudolf Jindrák, prezident Rakousko-české společnosti Dr. M. Häupl (zemský hejtman a starosta města Vídeň) předal vyznamenání a udělil čestná členství za zásluhy ve Společnosti, slavnostním aktem bylo i předání státního vyznamenání komerčnímu radovi Eduardu Harantovi, které mu v říjnu 2014 udělil prezident ČR Miloš Zeman, náměstkem ministra zahraničních věcí ČR dr. R. Jindrákem, celý slavnostní akt doprovázelo vystoupení smyčcového kvarteta Ambassade Orchester Wiener Symphoniker, pěvecká čísla dětí z Mateřské školy a obou stupňů školy Komenský (základní + gymnázium) a vystoupení českého klarinetisty Felixe Slováčka z Prahy ÖTG
29. 11. KONCERT pěveckého sboru gymnázia Jiřího z Poděbrad společně s orchestrem Collegium 2000 v Karlskirche
KK
13. 12. SPOLEČNÁ VÁNOČNÍ OSLAVA v sále Slovanské besedy
České srdce II, XII, XVII, XX

Závěr

Z pestré palety spolkových nabídek si mohou vídeňští Češi vybrat zábavu i kulturu – programy různé kvality, rozšířené o pravidelné výstupy pražských divadelních skupin (Kontaktforum) a hudební produkce kapel i jednotlivých interpretů (Nachtasyl).

Sportovní vyžití, jakož i zábavu pro děti, dorost, dospělí i seniory, nabízí Sokolská župa Rakouská a sokolské jednoty, které se v poslední době cíleně zaměřují na děti a mládež.

Programy Českého centra ve Vídni, které prezentuje to nejlepší z České republiky (výstavy, literární čtení, přednášky atd.), pochopitelně v němčině, rozšiřují tuto širokou paletu možností také pro vídeňské Čechy. Pořady v českém jazyce organizuje České centrum ve Vídni především ve spolupráci s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku.

Nelze zapomenout na Velvyslanectví ČR ve Vídni, kde se pořádají koncerty hudebníků a hudebních skupin z České republiky, výstavy českých umělců apod. Vedle toho připravuje velvyslanectví akce vyložené pro české publikum. Umožňuje českým menšinovým spolkům, jako pěveckému sboru Lumír, žákům české školy, Kulturnímu klub aj., využívat prostory velvyslanectví pro jimi pořádané koncerty, výstavy, konference, knižní prezentace atd.

I když to s životem české národnostní menšiny přímo nesouvisí, nesmíme opomenout vídeňskou kulturní nabídku, zvláště opery provedené v češtině ve vídeňské Státní opeře i jinde (Volksoper, Theater an der Wien aj.), pěvecké koncerty v okresních sálech, kostelech, koncerty hudebních těles, výstupy českých sólistů i zde angažovaných dirigentů, zpěváků, skladby českých hudebních umělců, literární pořady předních českých spisovatelů (v němčině), přednášky nejen českých vědců týkající se „českého“, resp. společné rakousko-české minulosti, výstavy výtvarných umělců atd.

Po mnoha letech čekání byla v minulém roce na prestižním festivalu *Wiener Festwochen / Vídeňské slavnostní týdny* uvedena hra na motivy Haškova Švejka *Kauza Schwejk / Der Fall Švejk* režiséra Dušana D. Pařízka, částečně i v češtině. V některých vídeňských kinech se občas objevují české filmy, někdy i za přítomnosti českých režisérů, scenáristů nebo autorů předlohy. A tak bychom mohli pokračovat dále.

Spolkové menšinové pořady jsou realizovány v češtině, většinou amatérskými, domácími silami, některé spolky představují i profesionální umělce a vědce, kteří žijí a pracují v Rakousku, resp. ve Vídni (Akademický spolek, Lumír, Kulturní klub aj.), případně importují „profesionální“ kulturu a vědu z České republiky.

Výjimku tvoří promítání českých filmů na zastupitelském úřadu, jehož cílem je zpřítomnění současné české jazykové kultury, přiblížení česko-slovenské historie a připomenutí osobností česko-slovenské kinematografie (včetně

tradiční vánoční pohádky). Filmy jsou promítány v českém originálu s německými či anglickými titulky.

Průkopnickou práci odvádí Kulturní klub při organizování moderovaných pořadů, besed, kulatých stolů (např. cyklus „Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace“, ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni), konferencí a symposií. Tyto pořady mají za cíl informovat vídeňské spoluobčany o „českém elementu“ ve Vídni, resp. v Rakousku (o Čechách a Slovácích s rakouskou příslušností zde žijících a pracujících), a o jejich přínosu rakouské společnosti.

Nakolik jsou menšinové akce v povědomí vídeňských spoluobčanů, je dosti sporné, protože obtížně zachytitelné.

Důležitou úlohu pro vídeňské Čechy plní Institut slavistiky Vídeňské univerzity, a to nejen svým pedagogickým záberem, ale i spoluprací se zastupitelským úřadem, Českým centrem ve Vídni a některými menšinovými spolky (Akademická spolek, Kulturní klub).

Desetiletý přehled akcí národnostní menšiny ve Vídni ukazuje na její mnohvrstevnatost a především na její životaschopnost. Tuto skutečnost vhodně ilustruje citát z dopisu čtenářky, který byl otištěn v krajaňském tisku: „Kdyby měl člověk navštívit všechno, co se jen přímo »českého« ve Vídni pořádá, nezbyl by mu čas na nic jiného...“

Prameny

Kulturní klub Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Víteňské svobodné listy

Školní časopis *Česká a slovenská Vídeň DNES*

Letáčky ČCV

Pozvánky ZÚ, KF, KK, VO

Internetové katolické zprávy *Rundschau – Rozhledy*

Internetové pozvánky ORF / Rakouského rozhlasu a televize, relace *Volksgruppen / národnostní menšiny*

Internetové pozvánky různých spolků a institucí

Program *Wiener Festwochen*

Internetové informace Institutu slavistiky Vídeňské univerzity

Archiv KK

Privátní archiv

Zkratky

AS	Akademický spolek
ČS	České srdce
ČCV	České centrum ve Vídni
KF	Česko-slovensko-rakouské kontaktní fórum
JM	Jednota Máj
JSM	Jednota sv. Metoděje
KK	Kulturní Klub Čechů a Slováků v Rakousku
MR	Menšinová rada
ÖTG	Rakousko-česká společnost
RR	Rodičovská rada
RS	Rodičovské sdružení
RSKS	Rakousko-slovenský kulturní spolek
ŠSK	Školský spolek Komenský
VO	Vlastenecká omladina
VSL	<i>Víteňské svobodné listy</i>
ZÚ	Zastupitelský úřad – Velvyslanectví České republiky v Rakousku

Konfesionalita vídeňských Čechů v letech 1945-2000

P. ThDr. Jan HORÁK SDB

Pokus o náčrt historie nábožnosti vídeňských Čechů je třeba interpretovat mj. podle těch projevů religiozity, jež jsou zřetelné navenek, a musí se opírat i o více či méně fundované hypotézy jejich motivace. Pro oblast historické vědy posledních desetiletí je však nesporné, že zkoumání náboženského života a jeho forem je důležité nejen pro církve samotnou, nýbrž je i bezpodmínečným předpokladem pro pochopení podstaty národa a jeho dějin. Toto téma má tedy význam též nad rámec interné církevní. Bohužel v tuto chvíli nedisponujeme systematickými nábožensko-sociologickými výzkumy, jež se týkají zmíněné vídeňské cílové skupiny, a proto jsme při zpracování našeho tématu byli téměř výhradně odkázáni na vlastní paměť a zkušenosti...

Je nesporné, že náboženský život ve Vídni byl již záhy a po dlouhou dobu závislý na politických faktorech a že ty ho také určovaly. Pro fenomenologii vídeňského katolicismu však nebyly rozhodující pouze tyto faktory a jejich pouhý výčet rovněž nevyovídá nic o specifických formách nábožnosti Čechů. Na jedné straně tedy musíme nahlédnout ještě hlouběji do minulosti, na druhé straně je třeba určitá fakta popsat podrobněji.

Také není nutno dále objasňovat, že formy aktů, jež nábožnost potvrzují, jsou i nadále silně určovány barokní a josefínskou tradicí a že víme teprve málo o tom, jak se ujaly nové změny přijaté II. vatikánským koncilem. Vraťme se ale k naší otázce: V co věří vídeňští Češi v posledních padesáti letech, jak je to s jejich nábožností?

Dějiny nábožnosti vídeňských Čechů za posledních padesát let

Pokus o nárys historie nábožnosti vídeňských Čechů je nutno interpretovat mj. též podle projevů religiozity, jež jsou zřetelné navenek, a musí se rovněž opírat o více či méně fundované hypotézy jejich motivace. Kromě Boha nikdo nemůže nahlédnout do srdce jiného člověka. Je tedy velmi obtížné zjistit, v co jednotlivý člověk věří, a ještě těžší je to zhodnotit. Pro historickou vědu posledních desetiletí je však nesporné, že výzkum náboženského života a jeho forem je podmínkou *sine qua non* nejen pro činnost církví v oblasti duchovní služby, nýbrž i pro chápání duše národa a jeho dějin.

Není pochyb o tom, že náboženský život ve Vídni byl již velmi záhy a po dlouhou dobu závislý na politických faktorech a že ty ho také určovaly. Pro fenomenologii vídeňského katolicismu však nebyly rozhodující pouze tyto faktory a jejich pouhý výčet rovněž neříká nic o specifických formách nábožnosti u Čechů. Na jedné straně tedy musíme nahlédnout ještě hlouběji do minulosti, na druhé straně je třeba určitě skutečnosti popsat podrobněji. Podstatnými součástmi této zbožnosti bylo až do 20. století přetrvávající a obzvláště silné uctívání eucharistie, Kříže, Panny Marie a svatých. Zvláště oblíbené byly u vídeňských Čechů pouti. Vraťme se ale k naší otázce: Jaké byly dány podmínky pro víru Čechů ve Vídni v posledních padesáti letech? Jak to vlastně bylo s jejich religiozitou?

Období 1945-1966

Během sedmiletého nacistického panování, kruté doby života v ilegalitě, kdy se dělilo zrno od plev, si církev vydobyla podstatně více uznání a morální autority než během trvání první republiky. Doba nacistické nadvlády přinesla rovněž mučedníky a mučednice. Obyčejný kousek papíru, napsaný 29. října 1942, postačil, aby o několik měsíců později skončil pozemský život jeptišky sestry Marie Restituty Kafkové, Češky pocházející z Brna. Její bývalé spoluvězeňkyně byly první, kdo v roce 1946 s osudem sestry Restituty seznámil veřejnost. Řád františkánek začal shromažďovat vzpomínky a dokumenty. Sestra Maria Restituta byla pro svou pevnost ve víře, s níž vzdorovala nacistickému režimu, v roce 1998 na vídeňském náměstí Heldenplatz papežem Janem Pavlem II. prohlášena za blahoslavenou. Rakouský spolkový prezident jí posmrtně propůjčil čestné vyznamenání „Za zásluhy o osvobození Rakouska“.

Duchovní služba pro Čechy ve Vídni má již od roku 1908 svůj kostel, a to kostel Nejsvětějšího Vykupitele na ulici Rennweg ve 3. vídeňském okrese. V kostele působila celá řada česky mluvících kněží, kteří zde svojí pastorační činností sloužili lidem z Čech a Moravy, přicházejícím do Vídně za prací. Kostel je vizitkou Čechů ve Vídni i znakem staleté české tradice a identifikace. Tím si u veřejnosti získává na vynikající pověsti a kulturní důležitosti. Finanční podpora vídeňského spolku Sv. Metoděje, již se českému kostelu Nejsvětějšího Vykupitele a českým katolíkům dostávalo, nebyla tedy zbytečná. Spolek organizoval každoroční procesí vídeňských Čechů do Mariazell, Hafnerbergu. Maria Elend, Maria Lanzensdorf, Kaasgraben a do dalších poutních míst.

V údobí mezi léty 1945 a 1950 účast na bohoslužbách podstatně vzrostla. Ve Vídni činila 22,5 %. První náznaky úbytku návštěvnosti na bohoslužbách se začaly projevovat v roce 1958. Spolu se vzrůstajícím vystupováním z církve, které začalo krátce před rokem 1960, vedl tento fakt k intenzivním diskusím. V důvodech uváděných pro vystoupení z římskokatolické církve byl často zmiňován církevní poplatek, uváděna byla ovšem i zcela opačná hodnocení situace uvnitř církve.

První apoštolát zaměřený na českou mládež ve Vídni započal svoji činnost v roce 1963 za spolupráce s česky hovořícími salesiány Dona Bosca, kteří tehdy ještě cestovali mezi Itálií a Vídni. Později se vyvinula trvalá a souvislá práce s mládeží. Ukázalo se, že mezi očekáváním mládeže a širokou paletou snah salesiánů panuje značná shoda.

Období 1966-1986

V tomto údobí mělo na nábožnost Čechů vliv několik řádů, které ve Vídni působily současně. Velký význam měla kongregace těšitelů z Gethseman (CCG) a kongregace salesiánů Dona Bosca (SDB). Kongregaci těšitelů založil ve Vídni v roce 1922 kněz Josef Jan Litomisky (1888-1956), pocházející z Prahy. Generalát a mateřský dům těšitelů byly umístěny do kláštera na Rennwegu. Kongregace salesiánů byla založena v roce 1895 svatým Janem Boscem (1815-1888) v Turíně. Salesiáni jsou dnes činní ve více než 130 zemích po celém světě a mají na 17 000 členů.

Při příležitosti oslav stoletého výročí vídeňského spolku sv. Metoděje sloužil v kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu v dubnu 1966 bohoslužbu kardinál dr. Josef Beran, arcibiskup pražský a primas český, který při

této příležitosti rovněž uděloval svátost biřmování. V roce 1968, za působení rektora P. Dominika M. Matiašovského CCG, byl kostel zrenovován. Náklady na jeho opravu byly vybrány formou příspěvků a sbírek. V roce 1969 navštívil českou obec ve Vídni pozdější český kardinál dr. Štěpán Trochta. Svátost biřmování udělil biřmovancům z české obce rovněž pražský arcibiskup dr. František Tomášek.

Rakouský kardinál dr. Franz König jmenoval k 1. říjnu 1969 pátera Blasia Müllera SDB zodpovědným duchovním správcem českých katolíků ve vídeňské arcidiecézi. P. Müller byl ve Vídni činný zejména v maltézkém kostele a v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele. Kongregace těšitelů si ho vyžádala pro práci s dětmi a mladistvými. Řadu let rovněž vyučoval náboženství na české Komenského škole ve 3. vídeňském okrese. Péče o české věřící v uprchlickém táboře Traiskirchen příslušela P. Josefu Novotnému z řádu křížovníků s červenou hvězdou (OCr). Pro českou obec sloužil rovněž každou neděli mši v redemptoristickém kostele Panny Marie Na nábreží (Maria am Gestade). I on působil jako učitel náboženství na české škole Komenského. Nikdy dříve nebyla zpověď pro život ve víře tak důležitá jako v první polovině 20. století a nikdy předtím se akt zpovědi z života věřících nevytrácel tak rychle jako v sedmdesátých letech.

Období 1986-2004

Počínaje 1. říjnem 1986 spadají bohoslužby v kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu do pravomoci kněží z kongregace salesiánů Dona Bosca. Prvním salesiánským církevním rektorem byl P. Blasius Müller SDB. Po smrti P. Novotného OCr, který zemřel 23. května 1989, byl duchovní službou pro uprchlíky z tehdejší ČSSR pověřen P. Tomáš Koňarik OCr a P. Jan Horák SDB přebírá výuku náboženství na Komenského škole. Velkou roli hraje v náboženském životě Čechů ve Vídni „Desetiletí duchovní obnovy“, které v roce 1988 vyhlásil v Praze kardinál Tomášek. Jeho koncepci, vytvořenou pro tehdejší společenskou situaci v Československu, přejali pro svou obec i duchovní správci ve Vídni. Rok 1996 byl rokem sv. Cyrila a sv. Metoděje s důrazem na evangelizaci a modlitbu, tedy nanejvýš aktuální téma. Přípravami na Svatý rok 2000 pak „Desetiletí duchovní obnovy“ skončilo.

Češi, kteří dnes ve vídeňské arcidiecézi žijí, jsou většinou starousedlíci, dále jsou zde političtí emigranti z dob bezprostředně po druhé světové válce a nakonec – ve větším počtu – lidé, kteří od šedesátých let emigrovali z politicko-ekonomických důvodů. Po politických změnách, které v bývalé ČSSR nastaly v roce 1989, přichází do Vídně stále více lidí, kteří zde dočasně pracují, dále studentů, turistů i poutníků. K 1. lednu 1993 vznikly z bývalého Československa dva samostatné státy – Česká republika a Slovenská republika.

Podle směrnic pro duchovní službu v Rakousku poskytovanou v cizím jazyce byla tato služba pro katolíky, jejichž mateřskou řečí není němčina, organizována v „misiích“ a později v „obcích“. Ve shodě s tímto ustanovením byla arcibiskupským ordinariátem k 1. květnu 1991 zřízena rovněž „česká farnost“ s matrikou. V české obci slouží kněží z kongregace salesiánů Dona Bosca a jedna duchovní asistentka. Podpory se jim dostává ze strany církevní rady. Společná mše se slouží pravidelně každou neděli v 10:00 hodin. Podle potřeby se bohoslužby v české řeči

konají rovněž v jiných vídeňských kostelích a kaplích. Bohoslužby a výuka náboženství v mateřském jazyce, kulturní akce, folklórní zábava, schola, kostelní sbor, společná účast na poutích, ale i tábory pro děti a mládež či týdenní lyžařský pobyt pro mladé v Tyrolích spojený s meditováním, studijní dny a v neposlední řadě také časopis *Rundschau/Rozhledy* (od července 2001 je umístěn rovněž na internetu) jsou výraznými komponentami, jež podporují soudržnost české katolické obce ve Vídni. Velkou výhodou pro vídeňské Čechy je skutečnost, že v Rakousku získali statut národnostní skupiny, a to zákonnou úpravou. Pro Čechy žijící po celém Rakousku je dnes kompetentní vrchní duchovní správce. Se svolením České biskupské konference ho jmenovala Rakouská biskupská konference.

Češi dnes přicházejí do Vídně z nejméně sekularizované země Evropy, jež má nejmenší počet křesťanů a nejvyšší počet osob bez vyznání. Je ovšem třeba vzít v úvahu rovněž okolnost, že zřetelně rostoucí trend k uvolňování či dokonce k úplnému přerušení vztahů s církví neznamenají automaticky i úbytek subjektivního náboženského citění. Že tento postoj vyplývající z historie náboženského citění ve Vídni neodpovídá onomu uvědomělému a angažovanému křesťanství, které vyžaduje právě naše doba, je rovněž zřejmé. V roce 2003 byl na plenárním zasedání katolické církve učiněn pokus započít s obnovou církevního života v českých a moravských diecézích v duchu II. vatikánského koncilu.

Kdyby se duchovní službě určené vídeňským Čechům podařilo pomáhat svým krajanům v případech typicky velkoměstských fenoménů, jako je izolace, anonymita, nedostatek komunikace a rovněž i osobní krizové situace, jistě by se v budoucnu těm, kdož jsou jí dnes vzdáleni, značně přiblížila.

Z činnosti českých salesiánů Dona Bosca ve Vídni v letech 1962-2000

Pavla CARMIGNATO

1. Dějinný vývoj

Ve Vídni bylo vždy dost českých dětí a mládeže. Proto začali čeští salesiáni Dona Bosca dojíždět do Vídně z Itálie, kde žili ve svobodném světě. V roce 1962 se konaly první schůzky mládeže na Rennwegu s P. Vojtěchem Hrubým, P. Ladislavem Dittrichem a P. Janem Homolou. Z Itálie přijížděly také české salesiánky – Sr. Věra Vorlová a Sr. Anna Otradovcová. Byly to především letní tábory pro děti a mládež v Itálii, Norsku, ve Francii a Švýcarsku, kde ochotné ruce maminek z Vídně vařily a uklízely: paní Kamešová, paní Kubešová, paní Marietta, manželé Bártkovi a jiní. Také další salesiáni, jako P. Vítězslav Taťák, P. Oldřich Přerovský, P. František Kopecký, P. Josef Šimčík, P. Josef Valerián, P. Blažej Müller, P. Miroslav Vašina, P. Jaroslav Poláček, P. Jan Horák, P. Ladislav Heryán a P. Jan Stuchlík, se po určitý čas zapojili do práce s českou mládeží ve Vídni.

V roce 1986 dostali salesiáni na starost český kostel Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu. Do té doby zde působila kongregace těšitelů z Getseman, která odešla z Vídně a přesunula se na Slovensko. Prvním salesiánským rektorem kostela byl P. Blažej Müller, který podporován

salesiánskými spolupracovníky začal rozvíjet řadu činností zaměřených na děti a mládež. V této činnosti pokračuje i jeho nástupce P. Jan Horák. Český kostel na Rennwegu byl vždy střediskem českého církevního života ve Vídni. Tato činnost se stále rozvíjí a jsou do ni zapojeni nejen angažovaní katolíci, ale i katolická hnutí a sdružení. Dnes je to konkrétně Sdružení salesiánských spolupracovníků (Salesianische Mitarbeiter Don Boscos), Mariina Legie (Legio Mariens) a Hnutí Fokoláre (Bewegung Fokolare).

2. Salesiánští spolupracovníci

Zjednodušeně lze říci, že salesiánští spolupracovníci jsou salesiáni ve světě. Jsou jednou ze tří základních, oficiálně registrovaných složek salesiánské rodiny. Apoštolátu se věnují přednostně v tom, co jim je nejbližší. To znamená, jsou-li manželé, pak ve vlastním manželství a rodině, snahou o příkladné manželství a výchovu dětí. Na to pak navazuje široce pojatý apoštolát mezi mládeží a lidovými vrstvami.

Tuto větev salesiánské rodiny založil Don Bosco v roce 1876 v Itálii jako odpověď na požadavky své doby. Když přišli čeští salesiáni do Vídně a do Lince v Rakousku, našli i zde lidi, kteří finančně přispívali, modlili se, organizovali různé akce – kteří prostě salesiánům pomáhali. Někteří z nich byli nazváni salesiánskými spolupracovníky. Avšak v té době mělo označení „salesiánský spolupracovník“ poněkud jiný význam, než má dnes.

V následujících letech došlo na světové úrovni k rozvoji chápání role salesiánských spolupracovníků, které je bližší původním záměrům Dona Bosca. Z těch, kteří jen pomáhali, se stali rovnocenní partneři salesiánů, s vlastním apoštolátem, zodpovědností a vlastní personální strukturou. Sdružení salesiánských spolupracovníků je dnes světovou organizací se sídlem v Římě. Také ve Vídni se sešli první zájemci, kteří prožívali potřebu bližšího napojení na římsko-katolickou církev, a to prostřednictvím salesiánské rodiny. V březnu 1987 uspořádali poprvé v mládežnickém středisku Don Bosco-Haus ve Vídni duchovní obnovu. Pro budoucí salesiánské spolupracovníky bylo důležité zajistit získání solidní úrovně teologických a pedagogických znalostí. Začaly první kontakty se salesiánskou rodinou v zahraničí i doma. Následovala setkání v Praze a v Brně. Během letních prázdnin jsme hostili v Rakousku i děti našich českých přátel. Nakonec nám přece jen zůstala Vídeň bližší než Praha. V roce 1998 začala jednání ohledně jmenování salesiánského delegáta pro vídeňské společenství českých spolupracovníků. Navržen a schválen byl P. Jan Horák, salesián tělem i duší.

3. Aktuální situace

Aktivně jsou salesiánští spolupracovníci navázáni na český kostel Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu, kde působí i náš delegát. Činnost společenství je dána schopnostmi a možnostmi jednotlivých členů. Jednotliví členové vykonávají služby v církvi i ve veřejném životě, konkrétně působí v české menšíně ve Vídni. Náš apoštolát má tři spojující prvky. Je to hudba, pedagogická a sociální činnost.

Členové české farnosti se věnují hudbě při liturgii, vedení scholy a dětského orchestru. Vyučují náboženství na českých základních školách a gymnáziu „Komenský“. Sociální pomoc je zaměřena především k českým dětem a mládeži velkoměsta na Dunaji, k řešení jejich problémů

a zajištění zdravé náplně volného času. Každý rok probíhá řada dětských a mládežnických akcí, které zajišťuje pracovní tým stálých vychovatelů a celá řada dobrovolných spolupracovníků z řad dospělých i mládeže. Po dlouholeté salesiánské práci s mládeží v české duchovní správě ve Vídni vznikla představa o pastoračním dotažení našeho „společného velkého apoštolátu“. Začali jsme jednání o převzetí zodpovědnosti za českou farnost v rámci vídeňské arcidiecéze.

Mohlo by se namítnout, že uvedené oblasti jsou předmětem zájmu i jiných skupin, spolků a organizací. Pro salesiány a salesiánky, a tedy i pro spolupracovníky, je rozlišujícím znakem salesiánský duch, ve kterém probíhá nejen apoštolát, ale i celý život. Jde o styl života a práce, kterému se učíme od Dona Bosca, když sledujeme jeho lásku ke Kristu – dobrému Pastýři, jeho vztah k Panně Marii, kterou uctíval jako Pomocnici křesťanů, a jeho horlivost pro záchranu mládeže. Náš cíl je spolupráce se všemi lidmi dobré vůle v prospěch dětí a mládeže podle slov našeho svatého zakladatele Jana Bosca: „Bud' veselý, čiň dobro a nechej vrabce štěbetat.“

Další aktuální zprávy naleznete na internetu na adresách: <http://www.rozhledy.at> (česky a německy); <http://www.8ung.at/reli.viden> (česky a německy); <http://members.chello.at/farnost.viden> (česky); <http://members.chello.at/seelsorge.cz> (německy).

O naší mládeži ve Vídni můžete slyšet na středních vlnách 1476, každý pátek od 20:00 do 20:30 hodin v programu *Radio Comenius Junior*, který vysílá rakouský rozhlas ORF.

„Böhmische Kuchl“ aneb „Česká kuchyně“

Gero FISCHER

České restaurace vznikaly tradičně na předměstích Vídně, kde žili Češi, a jejich návštěvníci sem přicházeli z okolního českého prostředí; většinou se jednalo o nižší střední vrstvu a dělnický proletariát. Dříve, přesněji od 19. století, byly české lokály (viz výraz „Tschecherl“, „Čecháček“) často sídlem spolků, nejednou dokonce disponovaly i vlastním divadelním sálem. Restaurace a hospůdky byly tudíž místem kulturních setkání, „kouskem domoviny v cizině“, kde se posilovalo české vědomí, kde si byl člověk jist, že zde potká krajany a bude moci mluvit česky. Byly ale i jakýmsi opěrným bodem, kde se člověku dostalo solidarity, vlastenecké i politické podpory, nebo zde bylo možné takovou pomoc organizovat. A to zdaleka nebylo všechno (viz SLAPANSKY, ALTMAN).

Do této kulturní tradice bezpochyby patří také restaurace „Böhmische Kuchl“ ve Schösslgasse v 8. vídeňském obvodu. Její adresa se sice nachází mimo tradiční oblasti, kde vídeňští Češi žili a žijí, návštěvníci přicházejí z okolních pracovišť, jako je zemský soud, univerzita a podobně, je však ale také místem setkávání (českých, slovenských a dalších) velvyslanců, lidí z oblasti obchodu nebo kulturně činných, stejně jako zástupců nižších a vyšších vrstev. Restaurace „Česká kuchyně“ existuje v této formě od roku 1988 a stala se z ní patrně nejvýznamnější „kulturní hospůdka“, „Kulturbeisl“, jak Vídeňané podobné zařízení nazývají, Čechů žijících ve Vídni. Není jen místem s vynikající

čí českou kuchyní, nýbrž také místem dorozumívání v češtině a kulturní výměny, bylo sídlem Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku (Kulturverein der Tschechen und Slowaken in Österreich), který si pronajal tyto prostory za účelem konání přednášek, koncertů apod. „Böhmische Kuchl“ se stala vzorovou ukázkou integrace a bohatých aktivit menšiny ve velkoměstě.

„Česká kuchyně“ je v jistém smyslu funkční „náhradní vlasti“ – v životě emigrantů hrála významnou úlohu, byla místem, kam se chodilo, když člověk neměl jinou adresu, jakýmsi opěrným bodem. Svým zařízením působí „Böhmische Kuchl“ rozhodně „češtěji“ než většina těch, s nimiž se v Čechách můžeme setkat. Vybavení interiéru – starožitnosti české provenience (kávové mlýnky, pohlednice, papírové peníze, mapy, láhve od nejrůznějších druhů pív, stará kachlová kamna a další předměty) a fotografie významných osobností české politiky a kultury – pochází kompletně z Čech, především z jižních.

Dnešní podoba „Böhmische Kuchl“, její atmosféra a kulturně-politická úloha v české kolonii ve Vídni je spjata s osobou Pavla Knížka. Restauraci získal od Kulturního klubu. Pavel Knížek, ročník 1952, vyrůstal v jižních Čechách. Vystudoval hotelovou školu v Mariánských Lázních, prošel různými profesemi v pohostinství (vedoucí restaurace, instruktor v Jindřichově Hradci, kde měl pod sebou 25 provozoven). V roce 1988 se vystěhoval do Vídně. Jeho přáním bylo vždy vést vlastní restauraci, a to v prostředí, kde by se hostu dostalo kvalitních služeb a on je mohl ocenit. Kvalitu české kuchyně a dobrou pověst českého piva Pavel Knížek ve své restauraci vědomě využíval jako ekonomickou výhodu. Přesto, že česká kuchyně je té vídeňské blízká, ukázala se být nabídka originálu z ekonomického hlediska úspěšnější. V rozhovoru pořízeném společně s etnologem Karlem Altmanem z brněnské pobočky Etnologického ústavu Akademie věd České republiky Pavel Knížek jednou řekl: „Host v bývalém Československu požadoval za málo peněz množství a jen malou kvalitu. Zde ve Vídni vyžadují hosté kvalitu. Rakouští hosté ale pochopitelně disponují většími finančními prostředky... Tady bych v každém případě chtěl zákazníkům nabízet to nejlepší a setkávám se s pozitivní ozvěnou. V tomto smyslu se splnil můj sen, že mohu svou práci dělat s radostí a že je též oceňována.“

Množství starobyklých předmětů, které pan Knížek za ta léta nasbíral, vytvářejí specifickou atmosféru. Kachlová kamna stará jistě sto let kdysi zdobila příbytek starosty někde u Jindřichova Hradce a za chladného počasí jsou i dnes v provozu, grafička Jitka Křížková, známá Knížkových, zvčnila pravidelné návštěvníky na nástěnné malbě.

Asi třetina hostů mluví česky. Jsou to příslušníci české menšiny, především ale emigranti z mladší generace, kteří přišli po roce 1968, studenti bohemistiky, čeští turisté a další hosté. Další třetinu tvoří Rakušané, kteří mají vztah ve všem českému a k Čechům, zbytek jsou lidé, kteří v okolí pracují, nebo návštěvníci Vídně ubytovaní v blízkých penzionech.

Vedle profesních a ekonomických zájmů bylo výslovným přáním pana Knížka i jeho manželky sblížit kulturně a jazykově Rakušany a Čechy: „Když jsme přišli do Rakouska, okamžitě nás zajímalo, jak funguje česká společnost v cizině. Zajímali jsme se o různé spolky, které zde existují.“ Pavel Knížek pracoval ve výboru Kulturního klubu

bu Čechů a Slováků v Rakousku. „Češství ve mně pochopitelně zůstalo, a tak je to v pořádku. Naši synové chodili do české školy na Sebastianplatzu. Nezapomínáme, odkud jsme přišli, a neskrýváme se s tím.“ Pokoušel se svým krajanům pomáhat i v ekonomické oblasti. Tak například jednou na nákupu potkal nákladní auto ze Znojma a hned si dojednal zásobování restaurace dřívím. Při sjednávání podobných kontaktů ho nevedly v první řadě ekonomické důvody, nýbrž emocionální vazby na starou vlast a v jistém smyslu i vlastenecká solidarita. Jeho synové byli vychováni důsledně dvoujazyčně. Starší studuje etnologii a vedle gastronomie se orientuje i na realističtější možnosti, jak si vydělat na živobytí.

„Böhmische Kuchl“ skýtala, jak již zmíněno, přístřeší pro Kulturní klub Čechů a Slováků ve Vídni, který vydává časopis *Kulturní klub* (založen 1974). Hlavním úkolem spolku se 700 členy byla péče o uprchlíky z bývalé ČSSR, ale i podpora osob, které v ČSSR za minulého režimu trpěly.

Po roce 1989 došlo k hledání nové obsahové orientace, emigrantská scéna se prakticky rozpadla. Spolek se od té doby začal věnovat spíše kulturnímu životu Čechů a Slováků (v podstatě mladší přistěhovalecké emigraci). Jeho časopis informuje o důležitých kulturních a politických událostech v České republice a na Slovensku a podobně i o kulturním dění mezi vídeňskými Čechy a Slováky.

Kulturní klub organizoval v prostorách „Böhmische Kuchl“, někdy ale i na jiných místech, koncerty známých českých písničkářů. V „České kuchyni“ už zazpívala celá řada známých interpretů, např. Jaroslav Hutka, Vladimír Merta, Jaroslav Nohavice. Wabi Daněk, Vlastimil Třešňák, Spirituál kvintet, Jiří Suchý, Jitka Molavcová a řada dalších populárních interpretů.

„Böhmische Kuchl“ se tak stala prostorem pro multikulturní komunikaci, je místem, kde se konají oslavy, kde české spolky pořádají své kulturní akce, místem politických diskusí (např. s Karlem Schwarzenbergem a dalšími protagonisty českého veřejného života), ale i setkání různých skupin, studentů, kteří se tak dostávají do kontaktu s českým jazykem i kulturou. V prostorách restaurace rovněž probíhají kurzy češtiny a slovenštiny.

Pan Křížek v roce 2002 prodal restauraci paní Dagmar Fifencové, která žije v Rakousku již 16 let a v gastronomii je činná dokonce již 33 let. Ta teď „Českou kuchyni“ vede jako rodinný podnik, někdy jí vypomáhá manžel, jindy obě dcery. Pavel Knížek zemřel ve Vídni v dubnu 2003. Nová majitelka nyní v tradici české restaurace pokračuje.

Literatura

- ALTMAN, Karel: *Brněnské spolky*, in: SIROVÁTKA, Oldřich a kol.: *Město pod Špilberkem*, Brno 1993, s. 136-143.
- ALTMANN, Karel: *O hostincích a hospodách*, in: SIROVÁTKA, Oldřich a kol.: *Město pod Špilberkem*, Brno 1993, s. 144-152.
- SLAPANSKY, W.: *Das kleine Vergnügen an der Peripherie: Der Böhmisches Prater in Wien (Malé potěšení na předměstí. Český Prátr ve Vídni)*, Wien 1992.

Jaroslav a Ulrike Šťastný: Od Vltavy až na Schneeberg. O Čechovi, který se vystěhoval, aby se z něj mohl stát hoteliér

Gero FISCHER

Srpen 1975: autobus cestovní kanceláře z Lince se blíží k československé hranici. Na „druhé“ straně přistupuje nevyspale působící neoholený mladý muž, jak se později ukáže – sedmadvacetiletý student, který si nejen šikovně dokázal prodloužit svoje studium ekonomie studiem práv, ale svou činností jako turistický průvodce si vydělával vedle toho devizy a tím i docela příjemný příjem. „Už jste si všichni vyfotili železnou oponu?“ Mnozí ze skupiny turistů nadšeně přikyvuji. „Víte ale, že je to přísně zakázané!“ byl jeho šibalský dovětek. Filmy sice nezabavil, víc ovšem hororakouští turisté nepotřebovali, aby jej od té chvíle nepovažovali za jakéhosi špióna, před kterým je potřeba si dávat pozor. Celou cestu do Prahy vysvětloval dopodrobna celý systém socialistického vzdělávání pro české státní občany, po celou dobu se pohyboval na hraně mezi propagandou a kritikou s nezaměnitelným šarmem Švejka.

Tenkrát ještě nevěděl, že z něj jednou bude hoteliér na nejvyšším vrcholu Dolního Rakouska, Schneebergu.

V autobuse seděla totiž šestnáctiletá studentka, která byla se svými rodiči na cestě po stopách svého dědečka, který se narodil v Praze „na královských Vinohradech“.

Tato dívka neměla na třídní cestu do Prahy, Mariánských Lázní a Karlových Varů nikdy zapomenout. Když se vrátila zpátky, nepomohly ani hororové předpovědi jejího o pět let staršího bratra, že jednou skončí v socialistickém domově důchodců. Musela prostě jet zpátky.

Ona a tento turistický průvodce-intelektuál si sporadicky vyměňovali dopisy. Ona poslala několik dopisů a pohlednic, on poslal jeden dopis v prvním roce a jednu pohlednici. Ta byla ze Znojma, kde absolvoval rok vojenské služby, a začínala větou, která měla dodávat naději: „Ještě jsme naživu...“

Čas běžel, studentka odmaturovala a začala studovat na vysoké škole. Vždycky měla slabost pro cizí jazyky, čím hůře šly vyslovit, tím lépe!

Po dlouhé době, v roce 1978 v době jarních prázdnin, jela neuvěřitelně zamilovaná vlakem z Lince přes Vídeň do Prahy (od 5 hodin ráno až do 16 hodin odpoledne).

Její drahý na ni nečekal na nástupišti, ale po dlouhém průjezdu tunelem přímo přede dvěma vlaky, ze kterých měla vystoupit.

Neměla objednaný pokoj v žádném hotelu, chtěla jenom zůstat nejméně tři týdny a byla ráda, když dostala chřípku, že si pobyt mohla ještě o týden prodloužit.

V tomto týdnu měla také příležitost seznámit se s matkou a sestrou „svého“ muže. Setkání s cizím nemocným člověkem bylo velice zvláštní, naplněné nedůvěrou. Byla to dívka, která utekla z domu? Jak bylo možné, že v tak útlém věku mohla najednou takto dobrodružně cestovat po státech východního bloku? Byla to špiónka? Kdo byli její rodiče?

Po měsíci se tedy vrátila zpátky do Rakouska. Na jedné straně dala do pohybu to, co bylo neodvratné: jak nejrýchleji to jen šlo, požádala o zahraniční stipendium v Praze. V té době to nebylo nijak těžké, protože roční stipendia do východních států a především do východních soused-

ních států byla velice populární (prodloužení o další dva roky nebyl žádný problém).

Na druhé straně se dokázala mimo jiné také společnost disidentů, ve které se v té době již třicetiletý zaměstnanec ČSA (Československých aerolinií), občas stále ještě turistický průvodce, pohyboval, zotavit ze šoku, který jí tato zvláštní, velice mladá žena připravila.

Jako zapřísáhlý starý mládenec byl v každé společnosti radostně vítán, i proto, že měl vždy peníze, aby mohl druhým pomoci. Snad nejvíce zasáhla tato nová situace manželku jeho nejlepšího přítele, všichni byli kamarádi ze školy z Mělníka, nejsevernějšího českého města známého vínem, kteří později studovali v Praze.

Mezidobí, než bylo možné být po delší čas spolu, bylo možné překlenout tak, že se spolu scházeli každých čtrnáct dní v Bratislavě. Na základě svého povolání měl levnou letenku, ona jezdila autobusem ze zastávky „Wien Mitte“.

Vztah každopádně za těchto velice dobrodružných podmínek velice vzkvétal. Dokonce se velice svérázným způsobem seznámili i jejich rodiče. Ti její sice neuměli česky, velice brzy se však rozhodli zapsat se v Linci na večerní škole do kurzu češtiny. Jejich oblíbený učitel po nedlouhé době zemřel, z jejich znalostí češtiny z kuriózní učebnice zůstalo socialistické heslo: „Máme jeden cíl, mír a přátelství!“

Zato jeho rodiče, především otec, vládli dobrou němčinou. Matka chodila těsně před válkou jeden rok v rámci výměnného pobytu v Sudetech v Ústí nad Labem do německé školy, zatímco dcera německé rodiny, ve které bydlela, chodila u její matky do české školy. Otec její přítelkyně – hlava bohaté sudetoněmecké rodiny – už tenkrát označoval fašismus a Hitlera jako katastrofu. Rodiny zůstaly během války spřáteleny. Při poslední návštěvě v Ústí těsně před odsunem Němců úpěnlivě prosili mladou Češku, aby převzala celou usedlost, která by jinak padla do úplně cizích rukou. Ona tuto nabídku však odmítla s odvodněním, že by za těchto okolností v tomto domě nemohla strávit jedinou klidnou noc.

Nejlepší bylo setkání obou otců, kteří si byli v mnohém podobní. Jako dva bratři, kteří se chystají na nějakou klukovinu, navštívili jednou výstaviště ve Welsu, přičemž každý z nich měl pocit, že musí na toho druhého dávat pozor: jeden byl veselý pijan, druhý absolvent mělnické odborné školy pro víno a spíše jen ochutnavač, který následně zůstal u vína, jež mu zachutnalo. Oba se každopádně ve zdraví vrátili a dokázali dokonce vyprávět o vystavených zemědělských strojích.

Při zmíněném pobytu budoucího českého tchána v Linci došlo také k setkání s matkou švagrové oněch dvou dobrodružných cestovatelů po východním bloku. Za zmínku to stojí proto, protože ta jako devatenáctiletá dívka zažila vyhnání své rodiny ze Sudet a přes veškerý pocit krivdy využila této příležitosti, aby se zastavila „na kus řeči“. Byl z toho památný srdečný večer v krásné zahradě v Linci, který bohužel nebylo možné opakovat, protože tchán příliš brzy zemřel.

Po druhém roce studií začaly pro rakouskou studentku nádherné časy v Praze. Sice věděla, že jí nebudou započítány žádné zkoušky, přesto cestovala na konci semestru vždy i do Vídně, aby absolvovala aspoň minimum, celý rok jinak spíše přejížděla mezi Lincem a Prahou tam a zpátky.

Nikdy nebydlela na kolejích, ale u svého budoucího manžela v bytě ve staré zástavbě na pražském nábřeží, který sdíleli s dalšími kamarády. Její stále se zlepšující znalosti jazyka, který byl již téměř bez přízvuku, někteří obdivovali, jiní to sledovali s nedůvěrou.

V roce 1980 se – spíše na naléhání mělnického otce, který svého téměř pětaticetiletého syna nechtěl sledovat, jak vegetuje na západním pracovním trhu – konala svatba. Rakouská stipendistka by si v té době dokázala docela dobře představit život v Praze, kdyby tady nebylo přání mít spolu jednu děti, kterým ale v každém případě chtěli ušetřit vyrůstání v totalitním státě. Svatba na úřadě se konala 15. srpna, bez přítomnosti rodičů a napřed bez velké oslavy, aby se mohly co nejdříve začít vyřizovat formalities na vycestování (Jakmile byla jednou povolena žádost o trvalé vycestování, musel člověk v průběhu tří měsíců opustit republiku a veškeré jmění – přece jen bylo tenkrát možné vlastnit dům s obytnou plochou 120 m² mimo kuchyně, předsíně, schodiště, podkroví, mansard atd. atd.! – přepsat na někoho jiného. Navíc také vůbec nebylo jisté, jestli by nová žádost byla povolena, proto si člověk musel dát záležet, aby úřady nepřepínal.)

Pohled na kladivo a srp nad oddávajícím úředníkem a nepřítomnost rodiny byly v tomto okamžiku natolik silné, že dvacetiletá nevěsta nahlas vzlykala. Zato absolvovala o tři týdny později bez slz svatební obřad v barokním kostele svatého Mikuláše na pražské Malé Straně, která se stala téměř turistickou atrakcí a při které musela bez přípravy opakovat dlouhý text v češtině. Na druhé straně se ze zvyku a v rozčilení podepsala do knihy novomanželů svým dívčím jménem, které po přestálém šoku hned přeškrtnula a nahradila novým jménem.

Po prvním svatebním obřadu si oba sedli do letadla směr Karlovy Vary, kde s jedním známým manželským párem slavili celou noc v největším apartmá v hotelu Pupp, které by v dnešní době bylo pro normálního smrtelníka k nezaplacení (24 lahví vína!), načež manžela odrovnala silná rýma, a aby se jí zbavil, předělal jednu ze dvou koupelen na parní lázeň.

Po svatbě v kostele, na kterou se sjeli i nejbližší příbuzní a přivezli pro nevěstu šaty a kytku, se slavilo s malou společností „U Mecenáše“ hned naproti kostelu. I únos nevěsty do jedné pivnice na Malé Straně se konal. Po půlnoci se společnost rozešla. Jedni jeli zpátky do Mělníka, druzí zůstali ubytovaní v krásných pražských hotelích, kde mnozí z nich ještě užívali pražského nočního života. Rodiče nevěsty „U tří pštrosů“, přímo u Karlova mostu, pomáhali ještě při převlékání své dcery, přenechali potom novomanželům připravený kufr a z okna páru zamávali, když šel přes Karlův most pěšky směrem k Air Terminal, aby ve tři ráno odletěl do Atén – další cíle neznámé. Chtěli si najít nějaký ostrov (a také jej našli), na kterém by mohli zůstat tři týdny.

Potom následovalo stěhování, napřed do Lince (nákladákem), potom do Vídně, postupně a namáhavě, starou Tatrou 603.

První rok ve Vídni strávili v nadstandardním bytě s jedním pokojem/kuchyní bez sprchy na „Gürtlu“. Dvojnásobný absolvent vysoké školy našel místo v rakouské dopravní společnosti za přepážkou na západním nádraží. Jeho úkolem bylo především zprostředkovávání hotelů a vystavování jízdenek na dlouhé tratě. Později se dostal do správy

koncernu. Studentka, které bylo mezitím již 22 let, nadále důsledně navštěvovala přednášky a semináře.

Po zdlouhavém hledání nového bytu byl konečně nalezen ten pravý. V letech 1983 a 1987 se narodily jejich dvě dcery. Při narození starší dcery byly zákony ještě takové, že ačkoliv se narodila v Rakousku jako dcera Rakušanky, podle národnosti muže dostala české státní občanství a jako novorozenci jí skutečně bylo předhazováno, že „přicestovala ilegálně“!

V roce 1994 inzerovala společnost ÖBB v časopise *Der Standard*, že horská chata Hochschneeberg na konečné stanici zubačky se má privatizovat. Mladá rodina znala ten objekt z výletu s malými dětmi na Schneeberg. (Stoletá stará stavba divadelních architektů Helmera a Fellnera, postavená kdysi ve švýcarském stylu s dřevěnými balkóny a zdobenými žaluziemi, později, protože v zimě zubačka už nejzdí, už nebyla obhospodařována, jen chráněna šedým eternitovým obalem. I originální vnitřní vybavení padlo v sedmdesátých letech za oběť nevybíravé renovaci ze strany společnosti ÖBB.). Po krátkém přemýšle-

ní (manželka přece jenom v roce 1992 promovala na slavistice a následně dostala vědecké stipendium) se manžel v 47 letech ucházel o zisk horské chaty, kterou v roce 1995 napřed převzal do nájmu, od roku 1996, poté co si vzal úvěr, přešla do jeho vlastnictví.

Začala velice ambiciózní, ale o to namáhavější rekonstrukce starého interiéru, obložení, starých kachlových kamen, nové podlahy v pokojích pro hosty s verandou, originální biliárový stůl a další a další...

Lze říci, že přes všechny těžkosti (děti chodily do školy ve Vídni, kde se o ně musí starat výlučně jejich matka) se to podařilo. A protože čerstvá absolventka vysoké školy (2003) je i zručná kuchařka, která svým spolupracovníkům jako šéfová nechtěla být na obtíž, podařilo se jí v mezičase předat svoje vědění a umění ostatním. Hoteliér se naproti tomu ukázal jako nadaný sebeobětavý podnikatel, který měl dosud při zahánění veškerých nesnází ... až do dneška (2015) šťastnou ruku.

Info: <http://www.berghaushochschneeberg.at/>

Obsah:

Ondřej HLAVÁČ: Česká národnostní menšina v poválečném Rakousku	1
Stanislav BROUČEK: K významu Vídně pro emigraci z Československa po 21. srpnu 1968	4
Heinz TICHY: Die Sprachencharta des Europarats und ihre Anwendung auf Wien.	5
Richard BASLER: Die Auswirkungen der euro- päischen Erweiterung auf die Volksgruppe am Beispiel der Wiener Tschechen.	12
Albert F. REITERER: Die letzte offizielle Sprachen- erhebung in Österreich: Volkszählung 2001.	14
Helena BASLEROVÁ: Institucionální zázemí spolkového života české národnostní menšiny ve Vídni (v abecedním pořadí k 1. 1. 2015)	22
Helena BASLEROVÁ: Přehled nejvýznamnějších spolkových akcí a událostí v české národnostní menšině ve Vídni v letech 2005-2014	26
P. ThDr. Jan HORÁK SDB: Konfesionalita vídeňských Čechů v letech 1945-2000.	41
Pavla CARMIGNATO: Z činnosti českých salesiánů Dona Bosca ve Vídni v letech 1962-2000	43
Gero FISCHER: „Böhmische Kuchl“ aneb „Česká kuchyně“.	44
Gero FISCHER: Jaroslav a Ulrike Šťastný: Od Vltavy až na Schneeberg. O Čechovi, který se vystěhoval, aby se z něj mohl stát hoteliér.	46

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301,
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ

po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne
možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63,
termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
<http://www.deutsch-tschechisch.at>

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správe krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
<http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneseliga@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Mateřská škola
Ředitelka: Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: Dipl. Päd. Marcela Ofner
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní sekundární škola
(3. + 4. BS)
Ředitelka: Dipl. Päd. Marcela Ofner
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
1. + 2. Klasse (model WM)
Ředitelka: Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien,
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.orgkomensky.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

